ستران عەبدوڵڵا

مەسەلەی توتنەکە

3

پاشەکشێی هەرزان

رۆژگاری سیاسەتی "گۆڕان" (2008 - 2010)

3

پاشەکشێی هەرزان

ستران عەبدوڵڵا

ئێوە لەئەدەبیاتی
کوردایەتیدا شتێکتان
پێوتین و ئێستا لەگۆڕاندا
شتێکی تر دەکەن. ئێمە
هیچمان نەکردووە،
موجەرەد وەفاداری عەهدو
پەیمانەکەی جارانین،
عەجەب یاران ئێوە گۆڕاون؟

مەسەلەی توتنەکە

3

پاشەکشێی هەرزان
ڕۆژگاری سیاسەتی "گۆڕان"

(2008 – 2010)

ستران عەبدوڵڵا

2011

- ناوی کتێب: **مەسەلەی توتنەکە** (3)
- ناوی نووسەر: **ستران عەبدوڵڵا**
- چاپی یەکەم: **کوردستان**
- دیزاین: **شۆڕش ئەحمەد**
- تیراژ: **(500) دانە**
- چاپخانە: **چاپخانەی شەهید ئازاد هەورامی**

زۆرمان دی ویستی دۆستی خۆی بخا
کاتێکمان زانی وەک دیوار رووخا
هەندێک بەدایم دەست بەتێلاَیە
نازانێ رۆژان رۆژی لەدوایە

پیرەمێرد

پێشەکی

ئەمە بەشی سێیەم و دوا بەشی (مەسەلەی توتنەکە)یە.

هیچ نەبێ لەم قۆناغەدا کە پێم وایە گوڵبژێرێکی وتارەکانی خۆم تێدا کردووە. ئەگەر لە ئایندەدا هەرسێ بەشم چاپکردنەوە ئەوا یان ئی دیکە دەخەمە سەر سێ بەش یاخود بەشێکی چوارەم دەخەمە سەر سێینەکەی (مەسەلەی توتنەکە).

ئەم بەشی سێیەمە ناوی (پاشەکشێی هەرزان- رۆژگاری سیاسەتی گۆڕان (2008-2010)، بەشی خەم و خەفەتەکانی کوردایەتییە دوای پێکهاتنی بزووتنەوەی گۆران کە مەیلێکی بەرتەسکی ناوچەیی هەیە و سیاسەتێکی میللیگەرایی رەچاو دەکات. هیچ نەماوە لێرە بیڵێم لە دەمێکدا سێ ساڵە وەك نووسەر و کادیر و پێشمەرگەیەکی بچووکی کوردایەتی خەباتێکی میدیایی و سیاسیم بۆ بەرچەدانەوەی ئەو بزووتنەوەیە و کەمکردنەوەی ئاکامی سیاسەتە خراپەکانی لەسەر کوردستان دەست پێکردووە. ئەو خەباتە لە چوارچێوەی دیموکراسیی وڵات و بەقەڵەم و کاغەز و زمانە، بەندە و هاوکارە رۆژنامەنووسەکانم هەر ئەم کەرەستەیە شك دەبەین بۆ خەبات و بێ دوودڵیش خستوومانەتە گەڕ.

دەشێ لە کتێبی شەخسیدا پێشەکی نوسین دەرفەت بێت بۆ ئەوەی نووسەر ئازار و مەینەتییە شەخسییەکانی خۆشی باس بکات، بەڵام ئەز لێرەدا هیچم نییە بیڵێم لەوە زیاتر کە لەم گوڵبژێرەدا باسم کردوون.(شایەنی باسە ئەم نووسینانە تەنها نووسینەکانی ماوەی نێوان 2007 بۆ کۆتایی 2010 دەگرێتەوە). لێرە بۆ مێژوو تۆماری دەکەم سا بەڵکو پێچەوانەی قسەکانی نووسەر بسەلمێ و ئیجتهادی ئێمە سەر چیغ چوو بێت؟

بەو حاڵەشەوە کە ئیجتهادمان سەر چیغ چوو بێت، دەمەوێ خوێنەر ئەوە بزانێت لەسەر ئەم نووسینانە نرخی زۆر لە ئاستی شەخسی و لە ئاستی بنەماڵەییش

دراوە. ناشـــرینترین خەســـڵەتی حـــزبەکەی نەوشـــیروان مـــستەفا هەڵمەتـــی خاچپەرستانەیانە دژی هەر کەسێك رەخنەی لێیان هەبێت. ئەمەش جۆرێکە لە ئیرهابی فیکری و مەعنەوی، جۆرێك لە تیرۆریی رۆحییە کە لە پەناو پەسێوی سایتەکان و بە ناوی ئاشکرا و خوازراوەوە لە میدیاکانی خۆیان و میلیشیا میدیاکانی سەر بە خۆیان و دۆستی خۆیانەوە بەرپای دەکەن.

هەڵبەت نابێ ئەم هەڵمەتە خاچپەرستانە بمانترسێنن و لێرە وتەیەکی رۆژنامەنووسێکی ئەڵمانی دێنمەوە کە لە فیلمی (هیتلەر-هەڵکشانی شەڕ)دا فیلمەکەی پێ کۆتایی دێت: ((خێر بۆ سەرکەوتن پێویستی بە هاوکارییە، بەڵام شەڕ بۆ ئەوەی سەربکەوێت هەر ئەوەندەی بەسە لێی بێدەنگ بیت))بۆیە با لێی بێدەنگ نەبین.

ستران عەبدوڵڵا
2011/4/23
سلێمانی

بەشی سیانزەیەم

دونیای پێش 2009/7/25!

(ئێمەو ئەوان) دابەشکردنێکی دینییە

مەسەلەی کوردستان وەکو مەسەلەی نەتەوەیەکی بندەست دەورانی زۆری بەخۆیەوە بینیوە. ئەوی ئەمڕۆ بەدەستهاتووە لەسەروەری و لە کەموکوڕیش بەرهەمی تێکۆشانی رابردوو و هەوڵەکانی ئەمڕۆیە. لەسەر دینگەی ئەوە دەتوانرێ کار بۆ ئایندە بکرێت. هەر سیاسەتێکی ئەمڕۆ هەڵتۆقیوی ئەمڕۆ نییە، بەڵکو لەسەر ریڕەوە ئەسڵییەکە بەڕێوە دەڕوا. لە چاکەکانی دوێنێ بەهرەمەندە و ئەگەر پێشتر کەموکوڕییەکانی باش چارەبکرایە، ئەمڕۆ نەوەیەکی نوێ لە سیاسەتکاران سەرقاڵنەدەبوون بەدابینکردنی پێویستییەکانی سەرکەوتنی.

ئەگەر ئەو بزووتنەوەیە بۆ کەس ماڵی ببوایە نەدەگەیشتە خەڵکی تر و ئەگەر ئەوانەشی کە خۆیان دەڵێن ئێمە مشوری باشیان بخواردبایە، نەدەگەیشتە نەوەیەکی نوێ کە لە عیراقی دوای سەدامدا یاریدەی مام جەلال عەرابی کوردایەتی هاوچەرخ، بدەن بۆ گرتنەبەری ڕێوشوێنە سیاسی، یاسایی و دەستوورییەکانی یەکلاییکردنەوەی ئەو کێشەیە. مەعلوم ئەگەر ئەوانەی پێش نەوەی نوێ لە گۆڕەپانەکە هەر رۆژ بە بیانوویەکی ناجۆرەوە پاشەکشەیان نەکردبایە فرمێسک و خوێنێکی زۆر و کاتێکی زیاتر بۆ کورد دەگەڕایەوە.

بەڵام بەکێ دەڵێی کە دڵ تەنها بە شکاندنی رۆڵی خەڵکانی تر ئاو دەخواتەوە؟ بەکێ دەڵێی کە چاویان بەرایی نایات پێشمەرگەی نەبەردی سیاسیی نوێ ببینن؟ چۆن قبوڵ دەکەن خەڵک ئەو مەیدانە پڕ بکاتەوە کە ئەوان لەسەر ویستی خۆیان چۆڵیان کردووە؟ ئەمە ئەو فەسڵە شاراوەی تەختی شانۆی کوردستانە کە ئەوی لەوان (یانی لەئێمە) نەبێت دوژمنیانە و ئیرهابی مەعنەوی لە دژ بەرپا دەکەن. ئەو فەسڵە شاراوەیە نایەوێت سیاسەتی

کوردستان کارەکتەریی نوێ خزمەتی بکەن و لەم پەستانی خوێنە دەربازی بێت بۆ ئەوەی تا ئەبەد بیانووی تانە لە کەموکوڕییەکانیان هەبێت.

لەپانتایی خۆڵەمێشیدا

هیچ شتێک لەوە ئاسانتر نییە کە خۆت لە قەڵایەکدا قایم بکەیت و شاگردەکانت هان بدەیت تانە لە نیشتمانپەروەریێتی و ڕۆڵی خەڵکانی تر بدەن کە تا دوێنێ هاوسەنگەر و هاوڕێبازت بوون. وەک بڵێی خەتمی نیشتمانپەروەریی و دڵسۆزی تەنها موڵکی دەستەیەک بێت.

لەوە ئاسانتر نییە ئەوەی لە مەیدانی نەبەردیدا ماوە و کاردەکات بە بەرژەوەندیخواز لە قەڵەم بدەیت وەک بڵێی بەرژەوەندی شەخسی تەنها لە بەغدا مەیسەربێت. هەموو عاقڵێک دەزانێ ئەوی لە بەغدا مشەخۆرێکی کورد بێت، ڕەقیبە عەرەبە سوننە و شیعەکان لەسەری دەیکەنە هەڵڵا. بەڵام ئەوی لە کوردستان بینای دەوڵەت و زەویوزاری وڵات بۆخۆی "مسادەرەی شۆڕشگێریی" بکات، ئەوا کەس لێی ناپرسێتەوە، چونکە کوردستان شاخ و داخە و ساغکردنەوەی ئەم شتانە وەک جیاکردنەوەی شەکر و خوێیە لەیەکتری. بەکێ دەڵێی کە کێ کیسەی ئاشکرا و کێ پەنهانە مادام لە کوردستان میدیا یان بەمیللیگەرایی "شەعبەویەت" کاردەکات، یان لە پەناوپەسێوی سایتەکاندا بە دەموچاو پێچراوی خۆی شاردۆتەوە.

بێگومان ئێستا شاگردەکان ئامادەی ڕەشنووسێکن کە بڵێن ئێمە بەم وەزعەوە ماندووبووین و هەقی خۆمانە بێ ئەملاولا بەشی خۆمان هەبێت، بەڵام ئەم حوجەتە ئەگەر بۆ ئەوان ڕاست بێت بۆ هەموو کەسێکی تری ماندوو ڕاستە، ئەڵڵاهومە مەگەر وەک خانمی ڕێکخراوێکی خانمان لە پاکانەی چەند ژنەی سەرکردەی حزبەکەیاندا وتبووی ئاخر ئەم شتە هەر لەخۆی دێت! شاگردەکان دەتوانن بڵێن ئەو ئیستسنائە هەر لەخۆمان دێت. بێ ڕەچاوکردنی ئەوەی ئیستسنا یەکەم پاچە کە لە تەلاری چاکسازی و عەدالەت دەدرێت.

جا ئەبێ شاگردەکان بۆمانی ڕوونبکەنەوە بۆچی دەبێ ئەوی لەودیو حەمرین بوو و داکۆکی لە کورد کرد کورسی پەرست و بەرژەوەندخوازە، لێ ئەوی

چەند ساڵە لە کوردستان خەباتگێڕەکانی بە ململانێی ناوخۆوە مژوڵکردووە و "ناکۆکی لاوەکی ناوخۆی هەناوی بزووتنەوەکەی لە جێی ناکۆکی سەرەکی کە ململانێی ساغکردنەوەی بەشی کوردە لە عیراق داناوە" پاکژو بێ کەموکوڕییە؟ بۆچی ئەوی لەناو تۆڕی ئیرهاب و ململانێی قەومیـە عەرەب و ئیسلامییە توندڕەوەکاندا سەنگەری پێشەوەی داکۆکی لە کوردی ئاوەدانکردۆتەوە بەدیار مەنجەڵی بەرژەوەندییەکانەوە دانیشتووە، بەڵام ئەوەی بەناوی گۆڕانەوە شەڕی دەسەڵات دەکات بەدیار چییەوە دانیشتووە؟

مانەوە یان وازهێنان؟

هەن دەیـانەوێ هەمـوو خەمـساردی و بێتـاقەتییەک بە ئـازایەتی و دەستبەرداربوون لە پلەوپایە بناسێنن، بەڵام تەجروبەی سیاسی چەند دەیەی کوردستان پێماندەڵێت هەموو کشانەوەیەک زوهد و تەوازوع نییە و هەموو مانەوەیەکیش لەمەیدانی نەبەردیدا مانەوە بۆ بەرژەوەندی و کەڵەکەکردنی دەسکەوت نییە. بەڵکو تەجرەبەی کوردستان پێماندەڵێت هەندێک پاشەکشە هەیە هـی کەم تەحەمـولی و هـی بێتـاقەتییە، هـی ئەوەیە لەگەڵ کـاری دەستەجەمعیدا هەڵناکەیت و خەڵکت پێ گەمژەیە تا ئەو ڕادەیەی تەحەممول نـاکرێن. لەم حـاڵەتەدا مـانەوە لە مەیـدانی نەبەردی سیاسـییدا ئـازایەتی و بەجەرگیی راستەقینەیە.

دۆخـی کوردسـتان لەوە ئـاڵۆزترە بە دوانەی ئـێمە و ئەوان، بە تەفسیری "هەموو پلەدارێک گەندەڵە و هەموو ئۆپۆزسیۆنێک فریشتەیە" پۆلین بکرێت. ئەوە گشتاندنێکە بۆ شاردنەوەی ململانێیەکی تر لەنێوان نەوەکان. دوانەی دەسـەڵاتی بەرژوەنـدخواز و رەخنەگرانی "رومەت گەشی وەکو گوڵی بێگەرد" دابەشـکردنێکی دینیـیە تـا دابەشـکردنێکی سیاسـیی کە سیاسـەت شـەئنێکی دونیاییە. لەوە نزیکتر لە واقیع ئەوەیە سیاسەتیی کوردی ئاوسە بە تەکنیک و ستایڵی نوێی سیاسیی. بەڕێز مام جەلال رابەری ڕێگەخۆشکردنە بۆ ئەم ستایڵە تا کوردایەتی هەمیشە گەشاوە بێت و بەشی ئەرکەکانی ئایندە وزە و تینی کاری پێببێت. ستایڵێک دەڵێ قەرار نییە کورد هەر لە قەدەری گۆشەگیری و

دابڕاندا بمێنێتەوە، بەڵکو کاتێتی کورد توخمێکی تازەی سیاسەتی ناوچەکە بێت و لەم ڕێگایەشدا تووشی تەنگژە و گرفت دەبێتەوە.. ڕێی دروست هاوکارییە لەپێنـاو تێپەڕانـدنی ئەو تەنگـژانە نەک کردنـی بەبـۆنەیەک بـۆ مـوزایەدە و گاڵدانی خەڵک لەسەر شێوازی کەناڵی جەزیرە.

نیــشتمانپەروەریتی و ڕۆڵگێــڕان مۆنۆپــۆلی دەســتە و تاقمێــک نــین. مەسەلەی کوردستان موڵکی کەس نییە بە تاپۆ و میرات بۆی مابێتەوە. لەجێی ڕەخنە لەخۆگرتن کە لەبەغدا پشوویان کورت بوو لەیارمـەتیدانی مام جـەلال و لـەکوردستانیش نـەیانتوانی ئـەرکە حزبییـەکانی ئـەو رایـی بکەن. کەوتوونـەتە تانە لە کارو کۆششی مام و بگرە هانی شاگردەکان دەدەن کە بەناوی ڕەخنەو دیموکراسییەوە پەلاماری بدەن بێ ڕەچاوکردنی ئەوەی پەلاماردانی مام جەلال لە هەمان کاتدا پـەلاماردانی زیاتر لـە سی ساڵ خەباتی هاوبەشە.

ئەوی کاردەکـات بێگومـان کەموکـوڕی هەر دەبێـت، لـێ بەس نیـیە ئەوە هەوڵێکە بۆ خزمەت. جا ئەمێنێتەوە ئەوەی خۆی مەیدانەکەی چۆڵکردووە و لە دوورەوە دەرسی خەڵکی تر دەدات. لەجێی ئەوەی بە خیبرەو ئەزمـوونی خـۆی بێـت بـەشـداری بکـات، دەچـێ لە مینـبەرە گـشتییەکانەوە تانەیـان لێـدەدات. بێگومان کوردایەتی بەزمانی شیرینی کوردی لەم هەلومەرجەدا لێی ئاسانتر نییە، بەڵام کوردایەتی بەزمانی عەرەبی و لەناو گێژاوی عیراقدا کوردایەتییەکی زەحـمەتە. ئەوی جـۆری دووەم لەژێـر گوشـاری عـروبە و ئێـستاش خەنـجەری هاوسـەنگەرەکانی دوێنێـدا ڕێگـا بـۆ هیـوا دەکـاتەوە. خەنـجەری هاوسـەنگەران خەریکە حەز بکات ئاساری لەسەر پاتاری نەمێنێت تـا بڵـێن نەمـانوت؟ چیتـان وت جیاواز لەو ئەدەبیاتەی تانە لە دڵسۆزی خەڵکی تـر دەدات؟ چیتـانوت کە مەسەلە کاری دەوێت نەک گوتار؟ چیرۆکی کوردایەتی و داخوازییەکانی بـۆ هەمـوو لایەک ئاشکرایە، لـێ ڕێگـای گەیـشتن بە کۆتـایی چیـرۆکەکە گـرانە و هـونەری ڕاسـتەقینە لەوەدایە. لـێ ناشـێ هەر ڕۆژەو بەزمێکـی بـۆ سـازبکرێت. ڕێگـای کۆتـایی چیـرۆکەکە پشوودرێژی دەوێت، ئامادەسازیی دەوێت، ئەوەی دەوێــت پــشتی بەرەکە ســارد نەکــرێتەوە، نــاکۆکی لاوەکــی جێــی ســەرەکی

نەگـرێتەوە و کەرکـوک نەکـرێتە فەلەسـتینێک بـۆ پاکتـاوکردنی حیـساباتە سیاسییەکان.

ڤیتارەکە بەردەوامە

ئەمە بەس لە کوردسـتان دەقەومێـت کە هەنـدێک لەوانەی بەهـۆی کەم حەوسەڵەییەوە بزووتنەوەی سیاسییان بەم دەردە بـردووە بکەونە تانە لەوانەی هەوڵدەدەن ئەوی ماوە لە ئەرکەکانی کوردایەتی تەواو بکەن.

تێکۆشـانی سیاسـیی و هەڵگرتنـی بەرپرسـیارێتی هێڵـی شـەمەندۆفەرێکی دوورودرێـژە، ئەوی هـیلاک دەبێـت دەتوانێـت دابەزێـت و هـی دیـکە سـەردەکەون. بەڵام ئیتـر پێویـست ناکـات دوای دابەزیـن نەفـرەت لە کاپتنە مـوحەنەکەکە، لە یاریـدەدەرەکانی، لە شـەمەندۆفەرەکە و سەرنـشینەکانی بکرێـت. دونیـا بچـووکە، ئەوی ئەمـڕۆ تـانەی لێـدەدەیت خوانەخواسـتە بێدەسـەڵاتیش بێـت دەسـت و دەم و قەڵەمـی هەیە و ئەویـش دەتـوانێ بە راسـتەو پرگـاڵی ئێـوە مەسـەلەکان بپێـوێ. ئەویـش دەتـوانێ لە دیموکراسـیی کوردسـتان بەهرەمەنـد بێـت. کە وا ناکـات ئەوا لە مـافێکی خـۆی خـۆش بـووە نەک لەبەر ئەوەی حوجەی لاوازە.

جا پێش ئەوەی دەروێشەکان دەست بەلێدانی دەفی تەکفیـر بکەن لەسـەر ئەوانەی وەک ئەوان بیـر نـاکەنەوە و تێڕامـانێکی جیاوازیـان هەیە بـۆ رێـڕەوی رووداوەکانی کوردسـتان، بـابزانن خەڵکی جیـاواز لە ئێـوە حـورمەتی رابردووتـان دەگرێت و ئوسوڵی شۆڕشگێڕیی و ئەقدەمیەت ڕەچاو دەکەن، لێ ئەمە دەبێ دەرکەوتێکی دوو سـەرەبێت. یـانی دەبێ پێش هەمووکەسێک خـاوەنانی تێـزی (ئێمەو ئەوان) حورمەتـی رەوتـی هاوخـەباتیی لـەگەڵ مـام جـەلال بەگەشـاوەیی بپارێزن تا نەوەی نوێش بڵێن "منكم نتعلم".

*گۆڤاری هەفتانە" ژ: 22 لە 8/2/ تەشرینی دووەم 2008.

مانەوە لە مەیدانی نەبەردی

ئەگەر لە کوردستان قاعیدە و نەزم و ئوسول و حیسابی با، چۆن بەم ئەنارشیزمە ڕازی دەبووین کەقاعدین موزایەدە بەسەر موجاهیدینەوە بکەن؟

لە کوردستان سیاسەتێکی ژیرانەمان پێویستە کە مەزندەی تەرازووی قازانج و زەرەر بکات لە هەر هەنگاوێکی سیاسییدا، واتا سیاسەتێک ڕۆڵی کارەکتەرەکان هەڵبسەنگێنێ وهەقی خۆیان بداتێ. ئەوی چاکی کردووە چاکوچۆنی وماندوونەبوونی لێ بکرێت وئەوی خراپی کردووە یارمەتی بدرێت کە بچێتە سەر تەرازووی هەڵسەنگاندنی زیان وقازانج. بۆیە زۆر دۆسێ لەم وڵاتەدا یەکلایی نەبۆتەوە. چونکە پێوەرێک نییە کە بتوانیت بیکەیتە پایەی بەراورد لەنێوان ئەوەی دەبوایە بکرێت و ئەوەی کارەکتەرەکان لە مێژووی هاوچەرخماندا کردویانە.

ئەمە جۆرێکە لە ئیزدواجیەتی سیاسیی کە مرۆڤ سیاسەت تەنها لە ڕەخنە و نوقورچ و توانجگرتندا کورتبکاتەوە. سیاسەتی کارای ئەمڕۆ سیاسەتی بەشداری و هەڵگرتنی بەرپرسیارێتی و لەهەمانکاتیشدا پێداچوونەوەی ڕۆژانەیە بەوەی کراوە و بەوەی ماوە. بێکەس وتەنی (کوردایەتی خورمایە بۆچی یان قسەی شەیتانییە؟).

لە کوردستان سروشتێکی کۆمەڵایەتی خۆی خزاندۆتە ناوی کایەی سیاسییمان: ئەوی کار ناکات و قایل نییە ناونیشانێکی بەرپرسیارێتی هەبێت لە هەموو لایەک زیاتر ڕەخنە وگلەیی لە ئەدائی سیاسەتی ڕەسمی کوردستانیی هەیە، چ لە کوردستان وچ لە بەغدا.

ئەوی کار ناکات بێگومان لە ڕووکەشدا بێ کەوکوڕییە، چونکە کار ناکات تا هەڵیبسەنگێنین و لەتەرازوی زەرەر و قازانجدا هەقی خۆی وەربگرێت. بەڵام

ئەگەر لێی وردبینەوە گەورەترین کەموکوڕی پاشەکشێیە لەدۆخێکدا دەبێ لە ڕیزی پێشەوە بین.

ئەوەشی کار دەکات بێگومان بێ کەمووکوڕی نییە، بەڵام گەورەترین دەسکەوتی هیمەتی کارکردن و لە مەیدان مانەوەیەتی لەوەختێکدا ئەوانی تر بێتاقەت دەبن. هیچ نەبێ کارگەر کۆششی (ئیجتیهاد)ی بۆ حیساب دەکرێت. (فضّل الله المجاهدين علي القاعدين درجة).

دەرکەوتنێکی دیکەی نەبوونی پێوەر لە کوردستان ئەوەیە فێڵی سیاسیی هەموو توانج و ڕەخنەیەکی ناجۆریش بەشۆڕشگێڕیتی و ئازادیخوازیی دەناسێنێت. لە بەرامبەریشدا هەموو بەرەنگارییەک بۆ ئەرکە گشتییەکان و چۆڵنەکردنی مەیدان تا نەبەردییەکە بەلایەکدا دەخرێت بە بەرژەوەندی دەسەڵات و مانەوە لە کورسی بەرژەوەندییە تایبەتییەکان دەخوێنێتەوە.

ئەمەش ئەوپەڕی ئەنارشیزم و شەعبەویەتە.

دەبێ لە سیاقی هەڵسەنگاندنێکی گشتیدا سەیری (پاشەکشێ) و (لەمەیدان مانەوە)بکرێت، نەک هەر بە پچڕکراوی. سیاقی گشتی قازانجی گشتی مەسەلەی سیاسیی کوردستانە. ئایا ئەم ئاڕاستەیە خۆدزینەوە دەخوازێت یان مانەوە لە پێگەی دەسەڵاتداریتی بۆ ململانێکاری لەڕێی بەرژەوەندی نەتەوە و وڵاتدا؟

هەر لەم چوارچێوەیەشدا دەبێ مانەوە، یان پاشەکشێی کورد لە بەغدا هەڵبسەنگێنین. نەک لەچوارچێوەی پاکتاوکردنی حیساباتی باڵباڵێنە وململانێی شەڕی کۆنەقین، یان لەچوارچێوەی هەڵچوونی ناسیونالستیدا. چونکە هەر بۆ نموونە، پێگەی دەسەڵاتداریتی وای کرد ڤیتۆی پیلانی 22تەمموز بکرێت و لەتەنگژەی خانەقیندا کێشەکە لەسەنگەری ڕووبەڕووبوونەوەی دیبلۆماسیدا لەبەغدا چارەبکرێت. نەک لەناو قسەلۆکی میدیا لۆکاڵییەکاندا.

لەم سیاقەدا دەزانین هەموو پاشەکشێیەک زوهد و هەموو مانەوەیەکیش بۆ بەرژەوەندی شەخسی و دەسکەوتی ماددی نییە.

ئەمە تەفسیرکردنێکی دینیانەی دونیایە کە بە پێوەری مۆراڵی خێر و شەڕی موتڵەق ئەدائی کارەکتەرەکان بپێورێن، کاری وا لە سیاسەت، کە شەئنێکی

دونیـایيه، هەرگیـز نابێـت و ناتوانێـت وێنەیەکی سـاغمان لەسـەر ململانێکـانی هەناوی کوردایەتی بداتێ.

ئەمە نیفـاقێکی سیاسـی گەورەیە بەرژەوەنـدخوازیی تاکەکەسـی تەنهـا لە پێگەی دەسـەڵاتداریتی رەسمی تەماشا بکرێن. دەشێ بەرژەوەندیی لە شوێنی دیکەش بپارێزرێت.

دەشـێ هـەنـدێک جـار بـەرژەوەنـدی لـەوەدا مـەیـسەر بێـت کـە "تیـپ هەڵبوەشێتەوە" بۆ ئەوەی کەس نەزانێ تۆپ و کەرستەکانی یاری جێ لێهات و کێ دەستی بەسەر دەگرێت؟

بـۆ دەبـێ تێکۆشـان لەودیـو حەمـرین دانیـشتن بێـت بە دیـار بەرژەوەنـدییە کەڵەکەبووەکانەوە. ئای کوردایەتی بەزمانی عەرەبی چەند دژوار و ئاڵۆزە، وەک شەڕ کردن لەسەر زەمینی نەیاران وایە.

گرنـگ ئەوەنیـیە لەکوێ دەجەنگینـی گرنـگ ئەوەیە جەنگەکەمـان رەوا و بـۆ کوردایەتی ودیموکراسی بێت.

*هەفتانە: ژ:17 لە 21-27ی ئەیلولی 2008.

بونیادی شكست

شكستی پـرۆژەی كـاك نەوشـیراون لەبونیـادی پرۆژەكەیـدایە. ئەم بیروبۆچـوونە گەلێـك جـار لەگەڵ كەسـە نزیكەكـانی گروپـی كـاك نەوشـیروانیش گفتوگـۆم لەسـەر كردووە. پرۆژەیەك لەبونیادی خۆیدا گرفتی هەبێت جۆری دروشم و بانگەوازەكانی بـا كەمتـرین یـان زۆرتـرین رەوایەتیـشی تێـدابێت ناتوانێـت پارسـەنگی بـۆ بـداتەوە. كەموكـوڕی لەبونیـاددا دەبێـتە لەمپەڕێكـی گەورە لەبەردەم سـەركەوتن بە هەمـوو جۆرەكانی سەركەوتنەوە: زاڵبوون بەسەر ئەوانیتر یان ناچاركردنیان بەوەی تێزەكـانی ئەو قبـوڵبكەن یـان تەنـانەت خۆجیـاكردنەوە لەرووی ئۆرگـانی و بەرنـامەو كاركردنیشەوە. هەڵبەت لێرە بەو گریمانەیە قسە دەكەم كە بە فیعلی پرۆژەكەی كاك نەوشیروان (ریفۆرم) بێت نەك داوا بۆ پاوانكردنی دەسەڵات. لێرەدا هەوڵـدەدەم چەنـد لایەنێكی ئەو بونیادە شیبكەمەوە.

1

ریفۆرم یان چاكسازیی بە ئامرازی جیاواز دەكرێت

لەیەكەم یاداشـتەوە لەسـاڵی 2004 تـا دوا نووسـینی لە 2008دا، كـاك نەوشـیروان بـژارەی كودەتـاو بەكارهێنـانی تونـدوتیژی رەتنەكـردۆتەوە. رەنـگە ئەمە لای خـــۆی و لایەنگرانـــی بە جۆرێـــك لەتەمـــومژێكی بونیـــاتنەرانە لێكبـدرێتەوە، جـۆرێكە لەچانـدنی تـرس لەدڵـی ئەوانیتـرو خـۆ نمایـشكردنێكی هێـزدارییە تـا (لایەنگرەكـان) بمێـنن و هەسـت بە هێـزی خۆیـان بـكەن و نەیارەكانیش (بترسن)، بەڵام لەراستیدا ئەم تەمـومژە لەحاڵەتی وادا بنیاتنەرانە نییە، بەڵكو روخێنەرو مایەی تەكاندنەوەی لایەنگران و ئەستووربوونی باسكی (نەیارەكـان)ە، چـونكە ئەمە وا لەوانە دەكـات كە جیـاواز لەو بیـردەكەنەوە

ئەوانیش تەگبیری خۆیان بکەن و لێنەگەڕێن کودەتا بەسەر تەجرەبەیەکی کوردستانیدا بکرێت کە دەیان ساڵە کورد خەباتی بۆ دەکات و خوێنی بۆ دەڕێژێ. مەسەلەی ئەوەی کاک نەوشیروان بەشدارێکی کاریگەری ئەو خەباتەیە نابێتە پاساو بۆ مافی کودەتا بەسەرکردنی. نابێ لەبیریشمان بچێت کە (شۆڕشگێڕێکی راست و رەوان) و ریفۆرمیستێکی راست و رەوان ئەگەرچی بۆ ئامانجی رەوا تێبکۆشن، بەڵام لەشێوازی کارکردندا گەلێک جیان. بە تایبەتی ئەگەر کارکردن بۆ ئامانجەکان لەبەرامبەر دەسەڵاتێکی خۆماڵی تازە جێگیرکراوبێت (حزبی کوردی و دەسەڵاتی حوکمڕانی کوردی) کە لەباری نەتەوەییەوە تازە لەخەم رسکاوەو لەباری ئەزموونیشەوە بە قۆناغێکی ئینتیقالی دیموکراتیدا تێپەڕ دەبێت. زوو یان درەنگ برینی قۆناغەکەش، ئەگەر کەموکوڕیش، بێت کاک نەوشیروان ناتوانێت خۆی لەو کەموکوڕییانە بێبەری بکات. ئەویش کوڕی هەمان فەزای سیاسییەو پێویست دەکات لەچەند نموونەیەکی پراکتیکیدا دەریخات کە دیموکراتخوازێکی جیاوازە. جا لەحاڵێکی وادا ریفۆرمیست هەم لەباری ئەو کایەی ریفۆرمی تێدا دەکات و هەم بە سروشتی ریفۆرمخوازی خۆی دەبێ دژی توندوتیژی و کودەتاکردن بێت. کودەتا هێزی دەوێت و ئەوەی هێزی لایە ئەگەر بەشداری پرۆسەیەکی وا بکات دەبێ: 1- لەسروشتی کاری خۆی لابدات، بە تایبەتی بۆ پێشمەرگە کە راستە وەکو سوپای نیزامی نییە، بەڵام ئەرکەکەی هەمان ئەرکی پاراستنی کوردستانە، هەروەک بۆ هێزە ئەمنییەکان چ لەحکومەتدا بن یان لەئاستەکانیتر، ئەوانە قەرار نییە وەزیفەی یەکلایکردنەوەی ململانێ ناوخۆییەکان بگێڕن. 2- لەهێزە هاوشێوەکانی خۆی لەسەر بنچینەی وەلا بۆ کاک نەوشیروان جیابێتەوەو ریزی هاوسەنگەرەکانی خۆی بشەمزێنێ. 3-هێزی چەکداری ئەگەر موخاتەرەی وا بە خۆیەوە بکات کە لێپرسینەوەو سزای سەربازی و پێشمەرگانەی توندی بەدواوە بێت، بێگومان دەبێ لەحاڵی سەرکەوتنی کودەتادا دەستکەوتی لەوە گەورەتری پێببڕێت کە لەموخاتەرەی کودەتاکردنی زیاتربێت. مەرجیش نییە ئەو دەسکەوتەی بە دەستی دێنێت یان پێی دەدرێت لەپاداشتی کودەتاکەدا، رەواو دادپەروەرانە بێت. ئەمەش واتا

کودەتایەک هەم دۆخی سیاسی وڵات و ئارامی کۆمەڵ دەشێوێنێ و هەمیش بە پێچەوانەی ئیدعاو دروشمی جێبەجێکارانەوە نارەوایی و ناعەدالەتییەکی نوێ بەرهەم دێنێتەوە کە دەشێ ناوی (گەندەڵی کودەتایی) لێبنێین. 4-دیارە لەژینگەی کودەتاو بەرنامەڕێژی بۆ هەڵکوتانە سەر دامودەزگاکانی دەوڵەتدا پرۆژەی (ریفۆرمخواز)ی ناتوانێت ریفۆرمیستە هێمن و لەسەرخۆو شێنەییەکانی کۆمەڵگە بۆ لای خۆی کەمەندکێش بکات و ناشتوانێت چاکسازیخوازە راستەقینەکان لەدەوری پرۆژەکەی کۆبکاتەوە. رەنگە ئەمەش تەفسیری ئەوەمان بۆ بکات بۆچی پرۆژەکەی کاک نەوشیراون نەیتوانیووە چاکەخوازو گۆڕانخوازەکانی ناو حزب و فراوانتر لەوەش ناو کوردستان، بگەیەنێتە قەناعەتی باوەڕهێنان بە (بەرنامەکە)ی. بۆیە سەرەنجام ئەم بەرنامەیە مەیلێکی فەوقی و تاکە کەسی لەخۆگرتووە کە لەغیابی پشتیوانییەکی میلیدا پەنا بۆ کودەتا دەبات، نەک گۆڕانی شێنەیی. تێکەڵکردنی دوو تێزی کارکردنیش شکست و شێوان بەرهەم دێنێت.

2

لۆکاڵ یان کوردستانیی؟

(ریفۆرم) پرۆسەیەکی سەرتاسەریی کوردستانییە: گۆڕان و ریفۆرم یان تەنانەت هەر پرۆژەیەکی سیاسی دەبێ وڵاتگیر بێت. واتا سەرتاسەری کوردستان بگرێتەوە لەکاتێکدا کارەکتەری پرۆژەی (ریفۆرم) لەچەندین ئاستدا گرفتی لەگەڵ روانینی سەرتاسەریدا هەیە. ناتوانرێت پرۆژەکەی بەپرۆژەیەکی سەرتاسەری وڵات بزانرێت. ئەگەرچی کاک نەوشیروان یەکێک لەتیورسینەکانی ئەدەبیاتی شۆڕشی نوێیە کە شۆڕشێکی سەرتاسەریی کوردستانییەو دیدی ئەم شۆڕشە لەسەر کوردستانی عیراق، پرسی عێراقێتی و پرسی بەشەکانی تری کوردستان روونە، بەڵام لەم چەند ساڵەی دواییدا لەدوو ئاستدا هەست بەپاشەکشێ و پاشگەزبوونەوە دەکرێت لەو مەنزومە فکرییەی کاک نەوشیروان: ئاستی تێکچوونی پەیوەندی لەگەڵ چالاکەکانی شارەکانی کوردستان: هەولێر، کەرکوک و لەگەڵ فەیلی و ئێزدی و بادینی. ئاستی

دیــکەش تەرکیزکــردنە ســەر جوگرافیــای ســلێمانییە بــۆ کــارکردن. ئەم دەستنیـشانکردنە شـتێک نیـیە بەنـدە پەیـم پێبردبێـت و کەس پێـی نەزانێـت، بەڵام شتێکیش نییە لەنووسینێکی ئاشکرای کاک نەوشیرواندا هاتبێت. ئەمە لێکـۆڵینەوەیەکی قـوڵتر دەخوازێـت تـا لەنووسـینەکاندا ئەم مەیـلە دەربخرێـت، بەڵام لێـرەدا دەمەوێ دوو خـاڵ باسـبکەم: یەکەم: لەهەمـوو بزووتنەوەیەکـی رزگاریخوازیدا هەرێمێک یان شارێک بەهۆی ئاستی پێگەیشتنی رۆشنبیری و سیاسـی، هەڵکەوتـی جـوگرافی، مێـژووی دروسـتبوون و گەشـەکردنی رۆڵێکـی گەورە دەگێڕێــت لەپێکهــاتن، لەگەشــەکردن، لەســەنترالیزەبوون و ئینجــا لەسـەرکەوتن و یەکلاییکـردنەوەی بـزووتنەوەکەدا. لەبەرئەوە ئەم شارە دەبێتە ناوەندێکی چڕکردنەوەی تواناو وزە سیاسییەکانیی بزووتنەوەکە. شاری سلێمانی لەبــزووتنەوەی کوردایەتییــدا ئەم پــێگە گەورەیەی بۆخــۆی دابینکــردووەو شایـستەشێتی. لەبەرئەوە ناولێنـانی پـایتەختی شۆڕشـگێری کوردسـتان (شـاری هەڵمەت و قوربانی) نازناوێک نییە پێی بەخشرابێت، بەڵکو ناونیشانێکە بەخوێن و فرمێـسک و دڵـۆپی ئـارەقی مانـدوبوون بەدەسـتهاتووە. هەروا ئەم قەدەرەی سلێمانی گرێدراوی قەدەری جوگرافیای کوردستانە. سلێمانی بۆئەوەی هەمیشە پـایتەختە سیاسـییەکە بێـت، بـۆئەوەی بەسـیما، جەوهەرو نـاوەڕۆکیش سـلێمانی بێـت، دەبـێ لەکوردسـتان و مێـژووی خەبـاتی شـارەکانی دیـکە دانەبڕدرێـت. رووتکــردنەوەی ســلێمانی لەخەســڵەتە کوردســتانییەکەی تێنەگەیــشتنە لەدینـامیکیەتی پێکهـاتنو گەورەبـوونی سیاسـی سـلێمانی. بەتـایبەتی بـۆ رۆڵـی سلێمانی لەشۆڕشی نوێی گەلەکەماندا. پاراستنی سەنگی سلێمانی لەکوردستانو پێشڕەوایەتی لەکوردایەتی و کوردەواریـدا بەوە نابێـت کەلەهەمـوو ململانێیەکـی سیاسـی نێـوان حزبەکان، لەنـاو هەنـاوی حـزبەکەدا سـلێمانی ببێـتە دەسـکەلای دابەشکردنی ململانێکان. وەکو چۆن تایبەتمەندێتی کەرکوک وەک نـاوچەیەکی زەوتکراوی کوردستان لەیادەوەری سیاسـەتی کوردیـدا مانـای ئەوە ناگەیەنێـت کەرکوک ئەم تایبەتمەندییەی خۆی بکاتە دەسکەلا بۆ (دەسکەوتی بەرتەسک) لەناو حزبەکەدا. چونکە بەمە لەجێی ئەوەی کەرکوک بێتە خاڵی ململانێمـان لەگەڵ نەیاران، دەبێتە خاڵی ناکۆکی ناو بزوتنەوەی کوردایەتی خۆی. لەراستیدا

ئیشی سەرکردە سەرتاسەرییەکان نییە کە شارێتی بکەنە نیازی کارکردن. خزمەتی شارەکان کاری ئەنجومەنەکانی شارەوانی و پارێزگاکانە یانی ئیشی سەرکردە لۆکاڵییەکانە کە بێگومان ئیشێکی زۆر زۆر گرنگە، بەڵام جێی بزووتنەوە نیشتمانییەکە ناگرێتەوە. ئەگەر کەسێک بخوازێت لەسەرکردایەتی بزووتنەوەیەکی نیشتمانیی بێت دەبێ هەموو نیشتمان کێوماڵی سیاسەتکردنی بێت. شارەکانمان خۆشەویستن و هەرکەس شاری خۆی خۆشنەوێت ناتوانێت خزمەتی نیشتمانە گەورەکەی بکات، بەڵام ئەمە جیاوازە لەئاراستەی ناوچەگەرێتی و شارێتی کە گوزارشتە لەپاشەکشێیی روانینی کوردستانی نەک لەپێشکەوتنی. هەروەکو خزمەتکردنی سلێمانی وەک شاری ناوەندیی بزووتنەوەی شۆڕشی نوێ بەدەستبەرداربوون لەیەکێتییەکەی سەرکەوتوو نابێت، بەڵکو بەمانا لەناو ئەو یەکێتییەو پەرەپێدانی دابێت. دووەم: رۆڵی هەرێمو شارەکان لەبزووتنەوەی رزگاریخوازیدا مێژووی جیاجیای هەیە لەنەبەردی و سەروەریدا. کۆمەڵی هیچ نەتەوە یان وڵاتێکیش سەد دەرسەد هۆمۆجین نییە، بەڵکو لەو وڵاتانەی خرِ هی نەتەوەیەکیشن ئەگەر باش لێی وردببینەوە فرەیی چ لەکەلچەر، چ لەمەزهەب و لەئەتنیکیش دەبینین. ئەمەش وادەکات رۆڵیان جیاوازبێت لەبزوتنەوەی رزگاریخوازیدا، بەڵام رۆڵێکی بێ کاریگەر نییە. سرِینەوەی رۆڵی گروپە جیاوازەکان لەبزوتنەوەی رزگاریخوازی بۆ هەر گروپێک بە بیانووی جیاجیا بزوتنەوەی رزگاریخوازی تەنگ دەکاتەوە، لەوزەی یەدەکو ناوچەی فراوانی تێکۆشان بێبەش دەکات. ئەمە بۆ بزوتنەوەی کوردایەتیش راستە وەکو چۆن بۆ بزووتنەوەی ناسیۆنالیستی عەرەبیش هەر راستە. ئەزموونی ناسیۆنالیستی عەرەبی لەچەند وێستگەیەکدا کارێکی وایکرد بزووتنەوەکەی یەکسان بێت بەعەرەبی سوننەو لەناو ئەوانیشدا عەرەبی سوننەی چەند ناوچەیەکی دیاریکراو. بەمەش شیعە، عەرەبی مەسیحی و...هتد کرانە دەرەوەی بزوتنەوەی رزگاریخوازی عەرەبییەوە. بەداخەوە مەیلێک هەیە کە دەخوازێت بزوتنەوەی کوردایەتیش والێ بکات گروپە پەرتەوازەکانی خۆی دووربخاتەوە. بەشێک لەسیاسەتە تازەکانی کاک نەوشیروانیش دەچێتە هەمان جۆگەلەی بەرتەسککردنەوەی سیاسەتی

کوردییەوە. جا سیاسەتی بەرتەسکی وا نەدەتوانێت بزووتنەوە رزگاریخوازییەکە فراوان بکاتو نەدەشتوانێ لەبارەی چاکسازی ناوچەرگەیی بزووتنەوەکەوە (ریفۆرمە)کە فروان بکات و بیکاتە خەمێکی کوردستانیی سەرتاسەر. بەداخیشەوە ئەم مەیلەی کاک نەوشیروان بۆ بەرتەسکردنەوەی رووبەری بزووتنەوەی کوردایەتی بە مانشێتی تایبەت بەشەبەک یان تەنانەت کردنی کێشەی کەرکوک بە دەسکەلایەک بۆ رەخنەگرتن لەسیاسەتی رەسمی کوردایەتی، نا شاردرێتەوە.

3

(ریفۆرم) لەحزب، سەرەتایە یان کۆتایی؟

پرۆژەی کاک نەوشیروان بە داوای ریفۆرم لەناو حزب دەستیپێکرد، بە هەڵبژاردنکردن لەناو حزب بەپێی هەیکەلێکی نوێی رێکخراوەییدا تێپەڕی و لەقۆناغی دوای جیاکردنەوەی حزب و حکومەت (گۆڕان لێرەوە دەست پێدەکات)دا گیرسایەوە. تا ئێستا لەئەگەرەکانی گۆڕان (کۆتاییەکی کراوە)دا گیری خواردووە. ئەم قۆناغەش ئەوەندەی گوزارشتکردنە لەشڵەژانو پێکەوە نەگونجانی بیرۆکەکان ئەوەندە گوزراشت نییە لەپەرەسەندنێکی فکری یان سیاسی، چونکە لەباری فکرییەوە کاک نەوشیروان بێ ئاگا نییە لەم رێوشوێنە جیاجیانەی دەشێ بۆ گۆڕینی سیاسی رەچاو بکرێت. واتا لەو کاتەی ئەو داوای ریفۆرمکردنی ناو حزب دەکات بێئاگا نییە لەبایەخی جیاکردنەوەی حزب لەحکومەت. بێ ئاگا نییە لەرێوشوێنە کراوەکانی دیکە بۆ گۆڕین (وەک لەدوا وتاریدا هاتووە)، بەڵام لەیەکەم، کە ئەوکاتەی یەکەمە تاقە سیناریۆی قابیلی گفتوگۆ نەکردنە، بێ ئومێد دەبێت ئینجا لەناکاو دووەم دەبێتە تاقە رێگای تازەو لەهەردووکیشیان بێ ئومێد دەبێت ئینجا (کۆتاییە کراوەکان) دەبنە فریادڕەس، بەڵام کۆتایی کراوە ئەگەر لەسینەماو رۆماندا مایەی فراوانکردنی ئەندێشەو بیرکردنەوە بن، ئەوا لەواقیعدا، تایبەت لەواقیعی سیاسیدا، کۆتایی کراوە یان کردنەوەی دەرگا لەبەردەم هەموو ئەگەرەکانو سپاردنی دوا رۆژ بە قەدەر لەجێی گرتنەدەستی ئەو دوا رۆژەو کارکردن بۆ ئاراستەکردنی، خۆشی

ریفۆرمی راستەقینە، وەک هەر کردەیەکی ئیجابی و هەر دەستپێشخەرییەکی سیاسییانە، یانی خاوەنداریێتی لەئایندە لەجێی رۆژ بەرێکردن تا ئایندە خۆی لەدەرگامان دەدات و ئاراستەمان دەکات، بەڵام با ئێمە واز لەدەرکەوتی شڵەژان بێنین و بەدوای وێستگەکانی گۆڕان لای کاک نەوشیرواندا بچین: وێستگەی گۆڕان لەحزبدا حزب ئامرازی تێکۆشانە نەک ئامانج، بەڵام دەبێ دان بەوەشدا بنێین ئەم ئامرازە کێردێکی بێ رۆح و گیان نییە، بەڵکو ئامرازێکی لەگۆشت و خوێن دروستکراوی ئەو ئەندامانەیە کە لەمیانی خەباتدا یادگارو سەروەری قاڵیان دەکاتەوەو هەندێک جاریش بەتایبەتی بۆ ئەزموونی شۆڕشی نوێ، پاراستنی ئەم ئامرازە کە هەڕەشەی نەیارانی لەسەربووە خۆی لەخۆیدا ئامانجێکی پیرۆز بووە، بەڵام ئەم دەرکەوتنی پیرۆزییەش هەر بۆ ئەوە بووە ئامرازەکە بپارێزین بۆ ئەوەی لەهەلومەرجێکی تردا بۆ ئامانجە راستەقینەکە بەکاربێتەوە کە ئامانجی رزگاری کوردستانە، بەم پێیە پاراستنی یان دەمەزەرکردنەوەی ئامرازی تێکۆشان (حزب) یان بۆ ئەمڕۆ چاکسازیکردن و ریفۆرمکاری تێیدا بۆ ئەوەیە چاکتر رۆڵی خۆی لەکوردستان و کوردەوارییدا بگێڕێت. جا کە دەخوازین کوردەواری زنجیرەیەک پەیوەندی کۆمەڵایەتی دروست، پێوەری دیموکراتی، دادپەروەری و ئینساندۆستی تێدا بەرقەراربێت بێشەک دەبێ لەئامرازەکەوە دەستپێکەین بۆ ئەوەی لەکۆمەڵدا بگیرسێینەوە (وەختێک حزبی کوردی خۆی بۆ چاکسازی و گەشەپێدان ئامادە دەکات، دەبێ بەو زهنیەتە کار بکات چاکسازییەکە لەئاستی چاکسازیی حزبدا قەتیس و کورت نەکاتەوە، بەڵکو بیگوازێتەوە بۆ ئاستی چاکسازیی دامەزراوە رەسمییە نەتەوەییەکانی وەک پەرلەمان و حکومەتی داهاتوو دامەزراوە دەوڵەتییەکان لەکوردستاندا. تائێستا روانین دەربارەی ئیسلاح روانینێکی کلاسیکی حزبییەو نەیتوانیوە تەجاوزی جاران بکات- روانینێکی تر بۆ چاکسازیی ئاسۆ-2005). بە کورتییەکەی دەبوو ریفۆرم لەناو حزبدا سەرەتا بێت نەک کۆتایی، واتا چاکسازی لەناو حزبدا سەرەتایە بۆ ریفۆرم لەکۆمەڵدا کە ئامانجی کۆتایی تێکۆشانی حزبە وەکو ئامرازێک. زۆر وەستان لەئاستی ریفۆرمکردنی حزبدا دەبێتە دابڕانی ئامرازەکە لەکۆمەڵ، چونکە بە گرفتێکی ناوخۆییەوە مژوڵا

دەبێـت. هەروەک دەشـبێتە مـایەی پەککەوتنـی پـڕۆژەی ریفـۆرمەکە لەنـاو کۆمەڵـدا، چـونکە تواناکـانی لەنـاو ئـامرازەکەدا ژەنـگ دەبێـت. ئەم دەرکەوتە وایکـرد باسوخواسـی ریفـۆرم لەنـاو یەکتێیـدا دابـڕاو بێـت لەکـۆمەڵو تـائەو ئەندازەیە بـڕژێتە ناو کۆمەڵەوە کە کارەکتەرەکانی وەکو حیکایەتێکی سیاسی لەنـاو خەڵکدا قـسەی لەسـەر بـکەنو رەدو بەدەلـی لەسـەر ببیـستین. ئەمەش لەجێـی بەهێزکردنی حزبەکە کە ئامرازی خەباتی سیاسی و ئامرازی گۆڕینە لەکۆمەڵـدا بـووە مـایەی دەرکەوتنـی حـزب وەک ئـامرازێکی درزدارو مـایەی کەموکـوڕی کە خەڵـک بـاس لە (کێـشەو کەموکوڕییەکـانی) دەکـات. بەمەش لەجێـی بەهێزکردنـی ئـامرازەکە وەک (لاوازێـک) دەرخـرا. بەڕای بەنـدە ئەوە پاکـانە نیـیە بڵێـین ئەمە رۆشـنگەراییەو گـوایە ئەوەی داوا دەکـات ئەم باسوخواسـانە تـا ئەو رێوشـوێنەی پەیوەنـدی بە نـاوخۆی حـزبەوە هەبێـت، لەچوارچێوەیەکی حزبیدا بمێنێتەوە، ئەوا ئەو کەسە هەوڵی (تاریکاندن) دەدات، لەحـاڵی وادا لەجێـی ئەوەی حـزب ئامرازێـک بێـت بـۆ گـۆڕینی کـۆمەڵو دەستکاریکردنی رەوای میکانیزمەکانی کارکردنی، بە پێچەوانەوە کۆمەڵ ناچار دەبێت دەخالەت بکات بۆ گۆڕین و دەستکاریکردنی میکانیزمەکانی کارکردنی ئـامراز (حـزبەکە). بێگومـان دەشـێ بـۆ خـاوکردنەوەی گـرژی ئەم دەرکەوتە ناخۆشە بڵێین ئەمە پەیوەندییەکی دیالکتیکی نێوان (ئامرازو ئامانجە)، (حـزب و کـۆمەڵ) کە کارلێـک بـکەن! بەڵام هەشتبەسـەر حزبێـک لەجێـی پێـشڕەوایەتی، خۆی بداتە دەست ژینگەکەی خۆی تا هەڵسوڕێنێ! لەراستیدا ئەو ئەندێشەیە ریفۆرمی لەحزبدا کردبووە ئامانجی کۆتایی، بۆیە هەر لەحزبدا قەتیسی خـوارد، چـونکە ئەمە زادەی هەمـان دونیـابینییە کە حـزب بە بکەری یەکەم و کۆتـایی هەموو گۆڕانێک لەکۆمەڵ دەزانێـت. دونیـابینی وا ناتوانێـت حـزب و حکومەت لێـک جیابکـاتەوە، بەڵکو لەبـری ئەوە حـزب دەکـاتە سـەروەری یەکەمو تاقـانەو حکـومەتیش دەکـاتە یەک لەدەیـان بەشو لقـی حـزب. دەتـوانین بەمە بڵێـین جیـاکردنەوەی حـزب لەحکـومەت، بەڵام جیـاکردنەوەیەک بە دیـوە نێگەتیڤەکەیدا، چونکە ئەگەر تێکەڵکردنی حزبو حکومەت وەک دەستەواژەی تێکەڵکـردن مانـای ئـاوێتەبوونێکی یەکـسان بگەیەنێـت کە هیـوا بـۆ دوارۆژ

بهێڵێتەوە ئەم دوو دەزگا یەکسانە تێکەڵاوە بەیەکسانی لێک جیابنەوە، ئەوا لەئەندێشەی (ریفۆرمخوازیدا) حزب و حکومەت جیاناکاتەوە، بەڵکو دەیخاتە بندەستی خۆیەوە. بۆیە لەماوەی دەسەڵاتی جێگرایەتی کاک نەوشیرواندا ئێمە بەناوی (کۆ بڕیاری)و گێڕانەوەی هەیبەت و دەسەڵات بۆ مەکتەبی سیاسی لەهەلومەرجێکدا کە سکرتێری گشتی دەچێتە سەنگەری شەڕەکانی بەغداوە، شاهیدی گەڕانەوەی مەکتەبی سیاسیین لەقەڵاچوالانەوە بۆ ناوجەرگەی شار، شاهیدی بوونی حزبین بە مەرجەعێک بۆ ئیدارەی یەکێتی لەحکومەتدا چ ئەوکاتەی دوو ئیدارەو یەک پەرلەمانین‌و چ ئەوکاتەی یەک حکومەتین. لەجێی ئەوەی (ریفۆرمخوازی) تەشویقی گەڕانەوەی حکومەت بۆ بەردەم لێپرسینەوەی پەرلەمان بکات خۆی لیژنەی سەرەوەیی بۆ چاودێریکردنی حکومەت دادەنێت. ئەم دەرکەوتە زادەی بیرکردنەوەی سەروەرکردنی حزبە بەسەر حکومەت کە دەزگای تەنفیزی گشتییە. زادەی بە گەورەتر زانینی ئامرازی خەباتەکەیە بەسەر دەزگای بەڕێوەبردنی وڵاتەوە.

4

حزب سالاری

جا ئەگەر بزانین هەژموونی (حزب سالاری) لە دەورانی سەرکردایەتی کاک نەوشیرواندا هاوکاتی دوو خولی هەڵبژاردنی سەرتاسەریی عیراق: هەڵبژاردنێکی پەرلەمانی کوردستان‌و ئەنجومەنی پاریزگاکان‌و دانانی وەزیرەکانی کابینەی یەکگرتووی کوردستان‌و دوو کابینەی حکومەتی عیراق بوو. ئەوا دەبێ بێتەوە یادمان کە دەستنیشانکردنی نوێنەرەکانی یەکێتی لەپەرلەمانی کوردستان، لە ئەنجومەنی پاریزگان، لە دوو پەرلەمانی عیراقدا لە دۆخێکدابوو کە(ئەوان) شەریکەبەشێکی گەورە، ئەگەر نەڵێین سەرەکی، بڕیاردان بوون. ئەی کەوابێ کوردستانێک (ئەوان) نوێنەرەکانیان دیاریکردبێت عەیبی لە چیدایە؟

باوەڕم وایە کە ناکرێ داوای سۆپەرمانێتی لە ئەدائی ئەو نوێنەرانە بکەین، بەڵام بۆ شرۆڤەکار زەحمەتە کە بزانێت دەستنیشانکراوانی پرۆژەکەی کاک

نەوشیروان، لەو دەزگا دەوڵەتیانەدا "لەچیدا ئەدائیان جیاوازبووە لە برا "ریفۆرمنەخوازەکانیان"؟ هەموویان بە ئەندازەی جیاجیا، بەچاک وبە کەموکوڕییەوە رۆڵیان گێراوە وئەمەیان جێی باسی ئێمە نییە. بەڵکو ئەوەی دەبێ رۆشنبکرێتەوە ئەوەیە ئەندێشەی حزب سالاری جیهازی دەوڵەتداری بەحکومەتو پەرلەمانو ئەنجومەنی پارێزگاکانەوە زۆر لەوە بە لاوەکی تر دەزانن کە خۆیان لەسەرەوە، لەئاستە باڵاکانەوە، بچنە ناوییەوەو لە ڕێی ئەو دەزگا دەوڵەتدارییە شەرعییانەوە چاکسازی لە کۆمەڵدا بکەن. ئەم ئەندێشەیە وادەکات لەجێی بەشداریی راستەوخۆ لە پلە گەورەکانی حکومەتدا، دەسەڵاتداریتی ناو حزب، رێکخستنەکان و سەپاندنی هەڵبژاردنی مەڵبەندەکان لەناویدا بەگرنگتر دەزانێت لە حکومەت، سەرۆکایەتی پەرلەمان یان ئەندامێتی پەرلەمانو ئەندامێتی کابینەی وەزاری. بەمجۆرە ئەندێشەی حزب سالاری حزب بەیەکەم و تاقە دەزگای بڕیاردەری بڕیاری سیاسیی، قەزائی و رۆشنبیریی تاریفدەکاتەوە، چونکە هەژموونی لەناو حزب بەتاقە رێگای "گۆڕان" دەزانێت جا ئیتر حکومەتو دەزگاکانی دەوڵەت گرنگ نین. لەکاتێکدا پەرلەمان دەتوانێت دەزگای پێشنیازکردنی دەستکێک پرۆژەی یاسایی بێت لە هەموو بوارەکانی ژیاندا لەوانە: پرۆژە یاسای قەڵاچۆکردنی گەندەڵی، پرۆژە یاسای بودجە، حزبەکان، رێکخراوەکان، یەکخستنی دیوانی چاودێری و دامەزراندنەوەی دەزگای نەزاهەت لەجێی ئەوەی حزب ببێتە وەکیلی دادگاو دەوڵەتو دیوانی لێپرسینەوەو موحاسەبە دابنێن.

لەم وێستگەیەدا حزب سالاری کە دەخوازێت حزب پاوانی کۆمەڵ بکات کارێکی وایکرد مادام حزب یەکسانە بە کۆمەڵ نەک یەک لە کارەکتەرەکانێتی، کەواتا کۆمەڵیش مافی خۆیەتی دەخالەت لە حزب و ژیانە رێکخراوەییەکەی بکات مادام ئەو حزبە خۆی بە تاقە ئامرازی گۆڕان لە کۆمەڵ دەزانێت، رەنگە ئەمەش ئەو دەرکەوتەمان بۆ تەفسیر بکات کە بۆچی حیکایەتەکانی حزب بوونەتە حیکایەتی هەموو کۆمەڵ و تا ئەو ئەندازەی هەموو کایەکانی کۆمەڵ هەق بەخۆیان دەدەن نوتقیان هەبێت لەسەری.

لەڕاستیدا کاک نەوشیروان لەو قۆناغەدا نەک بە پرۆژەکەی خۆی، ئەم ئەندێشەی وەرنەگێڕاوە، بەڵکو قوڵتریشی کردەوە.

وێستگەی هەڵبژاردن:

لەوێستگەی هەڵبژاردنەکانی ناو ڕێکخستنەکانی یەکێتیدا سێ ئاماژە گرنگن:

1-هەڵبژاردن بۆچی؟

2-بەکام تەفویز؟

وێستگەی هەڵبژاردن ساتەوەختی کۆتایی هاتنی وێستگەی یەکەمە. وێستگەی یەکەم دەسەڵاتداریتی کاک نەوشیروانە لە ناو حزب، بەڵام لەناو حزبەدا ئەوە نەبووە مایەی گۆڕان، لە ناو کۆمەڵیشدا نەیتوانی "کێشەکانی خەڵک" چارە بکات وەکو قەرارە هەموو پرۆسەیەکی ریفۆرم کاری بۆ بکات. لەم ساتەوەختە بێئومێدەدا کاک نەوشیروان "بیرۆکەی" هەڵبژاردنی حزبی بۆ دێت وەک فریاڕەسێک لەوێستگەی بێ ئاکامی یەکەم.

بەڵام لەڕاستیدا بێ ئومێدی لە وێستگەی یەکەم تاقە هۆکاری دەستپێکردنی وێستگەی هەڵبژاردن نییە، بەڵکو ڕێکخستن و هەیکەلی تا پێش هەڵبژاردنی مەڵبەند وکۆمیتەکان، هەژموونی کاک نەوشیروان بەسەر حزب لە قۆناغی حزب سالاریدا جێبەجێ ناکات. دەڵێم هەژموونی، چونکە لە ئەندێشەی حزب سالاری کاک نەوشیرواندا حزب لە حکومەت گەورەترە. هەر کەسێک دەخوازێت بزانێ بۆ کاک نەشیروان پلەوپایەی دەوڵەتی ناوێت لە فەرهەنگی حەز نەکردن لە پلەوپایە بەدوایدا نەگەڕێت. لە فەرهەنگی حزب سالاریدا بەدوایدا بگەڕێت. حزب دەسەڵاتی گەورەیەو بەم پێیە گۆڕینی هەیکەلی ڕێکخراوەیی حزب ئەو (دەسەڵات)ە بۆ هێڵی کاک نەوشیروان دابین دەکات کە لە شوێنێکی تردا رقی لێیەتی، چونکە دەسەڵاتداریتی لە دەوڵەت، لەپەرلەمان بۆ ئەو گرنگ نین مادام ئەوانە (بەشێکن) لە دەسەڵاتی حزب و حزب (دیارییان) دەکات.

لەم تەفسیرەدا دەبێ دانی پێدا بنێین ئەم داخوازییە بۆ دەسەڵات خۆی لە خۆیدا خەوش نییە، هەموو کەسێک حەز دەکات دەسەڵاتی هەبێت بۆ ئەوەی

پرۆژەکـانی پـێ جێبەجـێ بکـات. لـێ ئەوەی جێـی ڕەخـنەیە تێڕوانینـی ڕیفۆرمخـوازی دەبێ دونیـابینی بـۆ دەسـەڵات دونیـابینییەکی جیـاواز بێـت لە دونیــابینییە کلاســیکییەکان. ئاینــدە لە عیــراق و کوردســتاندا ڕووی لە دامودەزگای دەستوورییە کە ئەمە درەنگ یان زوو دەسەڵات دەگوازێتەوە بۆ نـاو دەوڵەت. بـۆیە ئەوی دەخوازێـت گـۆران لە سیـستەمی کـۆمەڵ بکـات دەبێت ئایندەی ڕەوتی دەسەڵات ڕەچاو بکات. تا ئەو شوێنە بەدیار گۆڕان لە حیزبـدا دانیـشێت کە ئـامرازە گەورەکەی تێکۆشـانە بـۆ دەسـەڵاتدارێتی دەوڵەتـی. ئەمـی دوایـیش ڕێگـا بـۆ ریفـۆرم و گەشـەپێدان لەکۆمەڵـدا خـۆش دەکـات، چـونکە لە دۆخێکـدا عیـراق و لە ناویـا کوردسـتان ڕوو لە وڵاتێکـی دەسـتووری دەکەن چیتـر حـزب ناتوانێـت ویـستی گـۆڕان یـان تەنـانەت نەگـۆڕانیش بەســەر خەڵکـدا بـسەپێنێت، بەڵکـو تەنهـا دەتوانێـت بەسـەر ئەندامەکانیدا جێبەجێی بکات. دەوڵەت دەسەڵاتی شـەرعی بە قانوونکردن و بە سیستمکردنی پرۆژەکانە.

جا دەگەڕێمەوە سەر دەورانی هەڵبژاردنی مەڵبەند و کۆمیتەکان. لێرە دوو سەرنج دەخەمە بواری گفتوگۆوە:

-ئەو گـۆڕانە بنەڕەتییە لە هەیکەلـی ڕێکخراوەیـی یەکێتـی بە چ تەفویزێـک کرا؟ قسە لەسەر دەستکارییەکی ئاسایی هەیکەلی ڕێکخراوەیی یەکێتی نییە کە دەسـتکارییەکی کەم بێـت و دەشـێ سـەرکردایەتی چ بە تەفـویزی وەزیـفەی خـۆی وەکـو سـەرکردایەتی و چ بە ئیعتبـاری مەعـنەوی وەکـو سـەرکردایەتی بزووتنەوەی سیاسیی، لە تەمەنی شۆڕشی نوێدا، بڕیاری لێ بدات، بەڵکو قسەم لەسـەر دەسـتکارییەکی بنەڕەتـی ئەوتـۆیە کە بچـم و نـاوەڕۆکی ڕێکخراوەیـی یەکێتــی وا بگۆڕێــت لەو هەیــکەلەی جــاران نەچێــت. کە هەمــوو هەڤــاڵە بەشـدارەکانی یەکێتـی لە کـۆنگرەی دووەمـدا دەنگیـان لەسـەردا. ئەم گـۆڕانە درامـاتیکییە لەســەر پێـشنیازی کـاک نەوشـیروان پەسـەند کـراو کەمتـرین دەستکاری تێدا کرا.

زۆر باشـە ئێـستا قـسە لەسـەر ئەوەیە هەر ئەنـدامێکی کـۆنگرەی دوو کە کۆنگرەی بەجێهێشت بڕیاری لە جۆرێک ڕێکخستن داوە و کە ئێستا ئاکامی

هەڵبژاردنەکـان دەبینێـت لە جێـی ئەوەی پـرۆژەکەی کـاک نەوشـیروان حزبی بـۆ پوخـت و پۆشـتە و پەرداخ بکـاتەوە، دەبینێـت هەمـوو قەزایەک مەڵبەندێکە.

ڕاســتییەکەی مــن لە ڕۆڵــی پرەنــسیپی مەعــنەوی ســەرکردەکان لە دروسـتکردنی بڕیـار تێـدەگەم، بەڵام لەگەڵ ئەوەشـدا مەگەر قەرار نیـیە لە کۆنگرەدا یـان لەهەر وەرچەرخـانێکی گـشتیدا هەمـوو کەسێک یەکسان بێت بەیەک دەنگ؟

لە کـۆمەڵە دیموکراتەکانـدا پاپـا و قەشـە و شـێخ و سـەرکردەکان ڕۆڵـی گەورەی ئیعتبــاری خۆیــان لە نەخشەکێــشان، لە ڕێبەریکــردن دەگێــڕن و دەپـارێزن و خەڵکـیش ئەمەیـان بـۆ دەسـەلمێنێ، بەڵام لە دەنگدانـدا هەمـوولا یەکسانن بە تاقە دەنگی خۆیان. ئەگەر لەهەر وێستگەیەکدا بڕیاری وا بنەڕەتی لەهەر مەسـەلەیەکدا بـدرێت ئەی کـوا پرەنـسیپی وەک یەکـی هەڤـاڵێتی کە هەمـوو هەڤاڵێـک یەکسان دەکات بەدەنگی خـۆی. ئەم ڕاسـتییە دەبێ پـێش هەمـوو شـتێک قیبلەنومـای ئەوانە بێـت کە چاکسازی و گۆڕانیـان کـردۆتە دروشـم. ئەوانە پـێش هەر کەسـێکی تـر داواکـراون لە هەر وێـستگەیەکدا بەجـوڵەیەکی سیاسیی مەسجێک بنێرن. ئەمە چ ڕیفـۆرمێکە بێ گەڕانەوە بـۆ ئیرادەی هەڤاڵان و وەرگرتنی تەفویزیان "بأمر دبر فی لیل" گۆڕانی دراماتیکی دەکاتە تاقە بژارەی هەڵبژاردن.

-ئەم گۆڕانە لە هەیکەلی ڕێکخراوەیی کە ژمارەی مەڵبەندەکان زیاد دەکات دەشێ وا تفسیر بکرێت دروستکردنی دەسەڵاتی خۆجێیەتی حزبە لەناوچەکان و دەشێ واش بکەوێتەوە کە بۆ وەرگۆڕانە لە هەیکەلەیەکی ڕێکخراوەیی پێشین کە یاریدەی کۆنترۆڵکردنی حزب نادات.

جا ئیتر لەدوای ئەم ڕێڕەوە لە هەوڵی دیتنی حزب وەک سەروەر بەسەر هەموو دەزگاکانی ترەوە، تێزی گۆڕان"لە جیاکردنەوەی حزب لە حکومەتەوە دەست پێدەکات" بژارەیەکی درەنگ نییە؟

درەنـگ نیـیە کە ڕۆژێـک حـزب وا وێنـا بکرێـت کە هەمـوو دەسـەڵاتێکی لادەسـت دەکەوێـت بــۆ گــۆڕان و رۆژێکــی تــریش، لەدوای کـشانەوە لە

بەرپرسیاریتی، وا نیشان بدریت کە سایەیەکی هێندە قورسە هەر بۆ ئەوە باشە لە هەموو دامودەزگاکان بکریتە دەرەوە؟

*سێ بەشی یەکەمی ئەم وتارە لە ژمارەکانی (4714 – 4715 - 4716) لەرۆژانی (2-11، 3-11، 4-200/11) لـە کوردستانی نوێدا بڵاوبۆتـەوە. بـەشـی چـوارەمـی ئامـادەی بڵاوبوونەوە بوو، بەڵام هەندێک لە دۆست و لایەنگرە (دیموکراتییەکانی) باڵی ریفۆرم کە کەمترین رەخنە لەسەرکردەی دەیموکراتخوازی خۆیان قبوڵ ناکەن لە بەرپرسێکی گەورەی یەکێتی پارانەوە کە بڵاوکردەنەوەی راگبرم. لەبەر خاتری ئەو و لەبەر ئەوەی دەمزانی دەرفەتی تر لەپێشە بۆ دەرخستنی راستییەکان، بەقسەم کردن و وا لێرەدا لەگەڵ هەرسێ بەشدا بۆ مێژوو دەینووسمەوە.

ئایا دەستمان لە مەسەلەی کەرکوک ششتووە؟

خوێندنەوەی بابەتێکی بەڕێز بابەکر دڕەیی لەژێر ناونیشانی "کەرکوک و وەزیرەکانمان لە بەغدا" لە ژمارەی (61)ی ڕۆژنامەی (ڕۆژنامە) لە رۆژی 2007.9.17 دا، چەند سەرنجێکی لا گەڵاڵەکردم. کە دەمەوێ لە سێ بواردا پۆلینی بکەم:

یەکەم: نەفەسی دادگایەکی مێژوویيانە بێ بوونی ئامرازو فاکتی پێویست بۆ ئەو دادگاییە و هەلومەرجێکی دادپەروەرانەی دادگاییەکی لەو بابەتە تا سەرەنجام حوکمەکە جێی خۆی بگرێت.

دووەم: فەزای سیاسیی پشتو دەوروبەری نووسینەکە.

سێهەم: وەرگرتنی قسەی نەیارێکی پرسی کەرکوک، د. ئیبراهیم جەعفەری وەک سەنەدێکی قەتعی و دینگەی سەرەکی حوکمدانەکەی. لە کاتێکدا د.جەعفەری نەک هەر تەرەفێکی کێشەکەیە بگرە پەیوەندی وی بەکێشەی کەرکوکەوە پەیوەندییەکی بارگاوییە بە ئیلتیباسو گومان.

یەکەم: کێ لەسەر چی وچۆن حوکم ئەدا؟

لە نووسینەکەیدا بەڕێز دڕەیی ئەوە دەسەلمێنێ کە بەشێکی پرسی هەڵسەنگاندنی ئەدائی وەزیرەکانی کورد لە بەغدا پەیوەندی بە مێژوونوسانو لێکۆڵیاران، یانی پەیوەندی بە هەڵسەنگاندنێکی شێنەیی ترو پێویستی بە زەمەنێکی زیاتر هەیە، بەڵام لەدرێژەی قسەدا چاوەڕێی لانی کەمی ڕابردوویی ئەو مێژووەش ناکاتو بەنەفەسی دادگای مێژوو و دادوەرێک، کە ڕەوایی حوکمدانی کۆتایی پێ درابێت، ڕەهایانە حوکم دەداتو مەسەلەکە دەبڕێنێتەوە.

لەســەرەتادا ئەوە دەســەلمێنێت، بــۆیە چــاوەڕوانی دروســت لێــی ئەوەیە هەڵــسەنگاندنە هەنــووکەییەکەی هەڵــسەنگاندنێکی ڕەهــا نەبێــت، بەڵکــو هەڵسەنگاندنێکی رێژەیی بێت، بەشی گفتوگۆو پاشەکشێو پێ سەلماندنی تێدا بمێنێـتەوە، تەشـویقی لایەنـی دووەم بکـات کە ئەگەر (پێیـان وایە ئیبـراهیم جەعفەری بوختانیـان بـۆ دەکاتو ئەمانە لە چـوار ساڵی ڕابـردوودا چوارجـار پرۆژەیـان هەبـووەو کەس لێـی قبـوڵ نەکـردون بـا لە ڕۆژنـامەو تەلەفزیـۆنو دەزگاکاتی تـری ڕاگەیانـدنەوە باسی بـکەن- وتـاری نـاوبراو) ئەمەش بـۆچی؟ ئەمە نەک بۆ ئەوەی ئەگەر بابەکر هەڵسەنگاندنەکەی هەڵەبوو پێداچوونەوەی تێدا بکات، بەڵکو بۆ ئەوەی وەزیرەکان (فایلە پڕ لە کەمتەرخەمییەکان پاک بـکەنەوە). کەواتـا لای نووسـەر (تاوانبـار بـێ تـاوان نیـیە، هەتـا ئیـدانەکەی دەسەلمێ) بەڵکو تاوانبار (تاوانبارە) و حوکمی (فایلدارێکی پڕ کەمتەرخەمی) لەسەرە هەتا ئەو (فایلە) پاک دەکاتەوە. ئەم حوکمە رەهایە لەم ساتەوەختەدا کە (دادوەر) و (تاوانبــار) لەیەک زەمەنــی مێژوویــی دا پــێکەوە دەژیــن ڕەهــاییەکەی ئەو کــاتە زیــاتر دەردەکەوێــت کە بــزانین بــابەکر تەنــانەت بچــوکترین کــاری (چــاکی) ئەو کەســانە نابینێــت کە "مــیللەت دەســەلاتی پێبەخشیوون" و کەچی ئەوان بە "ئەمانەتەوە" ئەرکەکانیان جێبەجینەکردووە! لە کاتیکدا هەرخۆی لەسەرەتادا بەڕاستو دروستی دەیسەلمێنێت کە دەگونجێ مێژوونوسانو لێکۆڵەران (ڕەهەندە باشو خراپەکانی) کارنامەی وەزیرەکانو ڕۆڵی ئەو "تاقمە مرۆڤە" بۆ ئێمەو نەوەکانی داهاتوو تۆمار بکەن.

بەڵێ ئێمە ناتوانین چاوەڕێی مێژوو بکەین بزانین چی هەڵسەنگاندنێک پێشکەش دەکات، چونکە ئێمە قسەمان لەسەر پرۆسەیەکی بەردەوامی سیاسییە کە هەڵسەنگاندنی ڕۆژانەی پێویستە. بابەکرو دەیان هەڵسوڕاوی گەورەو بچوکی سیاسیش، لەم وڵاتەدا، مافی خۆیانە هەر ئەمڕۆ، لە پرسێکی هەستیاری وەکو پرسی کەرکوکدا، قسە لەسەر ئەدائی ئێستاو چەند ساڵی ڕابردووی وەزیرەکانمان لە بەغدا بکەن، بەڵام دیسانەوە هەر لە بەر ئەوەی ڕەخنەکانی ئەمرۆ لە منداڵدانی پرۆسەی سیاسەتی رۆژەوە سەرچاوەیان گرتووە، ئا لەبەر ئەوە دەبێ هەڵسەنگاندنەکەمان ڕێژەیی بێت، نەک ڕەها، و حوکمی

کۆتایی بۆ (دادوەرێکی بێ لایەن) بە جێبێڵین‌و بەم پێیەش هەڵسەنگاندنی ئێمە هیچ نییە جگە لە ڕەخنەو هەڵسەنگاندنی هەڵسوڕاوێکی ڕۆشنبیریی یان چالاکوانێکی سیاسیی کە بۆ (حوکمدانی مێژوویی) هەڵسەنگاندن ناکات، بەڵکو:

1ـ یاخود بۆ سزادانی سیاسیی لە پێناو پێنەدانەوەی متمانە بەوانەی ئەمانەتەکەیان جێبەجێنەکردووە لەهەر هەلومەرجێکدا کە جارێکی تر میللەت دەسەڵات (دەبەخشێتەوە).

2ـ یان بۆ ڕاستکردنەوەی ئاراستەی کارێک کە بۆتە مایەی (فایلێکی پڕ لە کەمتەرخەمی). لەمەشدا بابەکرو بەندەو ئێوەش وەک هەر هاوڵاتییەک‌و کارەکتەرێکی سیاسیی (هەقییەتی‌و هەقمانە) ئەمما دەبێ ئەو هەقە بە خەڵکی تریش بدەین کە لێپرسینەوە لە ئەدائی ئێمەش بکرێت لەو گۆرەپانەی کاری تێدا دەکەین. لێپرسینەوەیەکی ڕێژەیی واوەتر لە سەلماندنی شەرمن و تەوس ئامێزانەی ئەوەی (خەڵکی تر لێی بێ ئاگابووە.. لە کوردستان پاڵیداوەتەوەو ڕووداوەکانی پایتەختی چاودێری نەکردووە).

بەو حاڵەشەوە ئەگەر (حوکمدانە مێژووییەکەی) نووسەریش بسەلمێنین و وەک لێکۆڵیارو مێژوونووسی بێ بەرژەوەندی سیاسیی لێی بڕوانین، نەک وەک هەڵسوڕاوێکی سیاسیی کە دەشێ ئێمەی هەڵسوڕاو بەریئو بێ مەبەست نەبین، هێشتا چەند پرسیارێک چاوەڕێی وەڵامە. بۆ نموونە:

- ئەمە چ هێزێکی پەنهانە وا دەکات هەر وەزیرێکمان چووە بەغدا دەبێتە خاوەنی (فایلێکی پڕ لە کەمتەرخی) و ئەمە چ سیحربازێکە ستاف لە دوای ستافی وەزیرەکانمان بێ بەهرە دەکات‌و ناهێڵێ لە پرسی کەرکوکدا چوار پرۆژە بخەنە بەردەم ئاغای جەعفەرییەوە؟

- لە ماوەی چەند ساڵی ڕابردوودا بۆچی وەزیرە کەمتەرخەمەکانمان نەگۆڕی‌و بۆچی ئەوانەی هاتنە جێی گۆڕاوەکان تووشی داوی سیحربازەکەی بەغدابوون کە فووی کەمتەرخەمی بە رۆحی برادەرانماندا دەکات؟ بۆچی ئێمە عەیامێکە لێیان بێدەنگین‌و لە هێکرا کەوتە بیرمان کە (دەشێ ئێمە چاوەڕێ نەبین تاکو مێژووی دەیەکانی داهاتوو ئەو کوردە بەڕێزانەی لە بەغدای ساڵانی

2003 تا 2007 دا وەزیرو کاربەدەست بوون مەحکوم بکاتو ناسنامەکانیان بخاتە ڕوو).

ـ ئایا ئەدائی وەزیرەکان هەر هەمووی لەیەک ئاستو ئایا هەر هەمووشیان، بەجیاوازیو تایبەتمەندێتی وەزارەتەکانیانەوە، کارەکانیان وەک گۆشتو خوێن گرێدراوی پرسی کەرکوک بوو؟ ئایا گشتگیرکردنی حوکمدان خۆی لە خۆیدا سڕینەوەی کۆششتێک نییە کە دەشێ لێرەو لەوێ وەزیرێک نواندبێتی و ئێستا بەو حوکمە موتڵەقە مایەپوچ دەردەچێت؟

دووەم: لەم فەزایەدا نووسینیش بێ وەی نییە

ڕەنــگە هەڵوەســتەکردن لە ئاســتی ئەو فەزا سیاســییەی دەوروپــشتی نووسینەکەی داوە باشتر ڕەوتی هەڵسەنگاندنەکەمان بۆ ڕوونبکاتەوە.

وتــاری نــاوبراو دوای زنجیــرەیەک وتــارو لێــدوانی سیاســی کــارەکتەرە سیاسـییەکانی کوردسـتان دێـت کە لەگەڵ نزیکبـوونەوەی تەواوبـوونی مـاوەی پراکتیزەکردنی ماددەی 140 دا میدیاکانی وڵاتی تەنیووە. بەشێک لەو لێدوانو وتارانە

هــاوارو پەرۆشــییەکی لە مێــژینەیە بــۆ پرســی کەرکــوکو بەشێکیــشی لە چوارچێوەی بزاوتی ململانێی حزبو گروپو دەستە سیاسییەکانەو لە هەموو ئەو وڵاتانەی بزاوتی سیاسیان ئەکتیڤە شتی وا هەر ڕوو دەدەن وهەر دەبن.

بەمجــۆرە لەگەڵ ڕووداوی ناخۆشــی تەواوبــوونی مــاوەی مــاددەی (140) ڕووداوی دڵخۆشی وەک هاتنەسەر هێڵی نووسەرو کارەکتەری سیاسی دیکەش دەبینــین کە ئەوانــیش، لەپەرۆشــیان بــۆ کەرکــوکو هەروەهــا لەبەر تینوتــاوی ململانێ سیاسییەکە، چالاکانە درێژە بە گفتوگۆی گەڕان بەدوای چارەسەری کەرکوکدا دەدەن، ئەم برایانە وەکو پرەنسیب وکرداریش هەقی خۆیانە ڕەخنە بگــرن، بەڵام ڕەخــنەی مــن لەوەیە کە ئەو فەزا سیاســییە لەجیــاتی ئەوەی مەســەلەی کەرکــوک، وەک مەســەلەیەکی یەکــخەری ســتراتیژیی، بکــاتە دەرفەتێک بۆیەکخستنی تواناکان، کردویەتییە بۆنەیەک بۆ پەرتبوونێکی زیاتر لەوەی کە هەیە، لە جیـاتی ئەوەی ڕەخنەگرتنـی ئەدائـی وەزیرەکـان لە بەغـدا

بکـــاتە بـــۆنەیەک بـــۆ پێـــداچوونەوەو ڕێنـــوێنی ئەو ئەدائەیـــان داواکردنـــی ڕوونکـــردنەوە لەســـەر کارەکـــان، کـــردویەتییە دەرفەتێـــک بـــۆ نیـــشاندانی کەمتەرخەمی (ئەوانی تر) لە بەغدا. واتا ئێمە ئێستا دوو جۆرین: جۆرێک لە بەغدا کە هیلاکییەکی "بێ ئەندازەیان" نە"چەشتووە". جۆرێکی تر لە کوردستان کە نووسەر نارازییە لەوەی بە پاڵدەرەوە ناو ببرێت وژێربەژێر وەک کارا و پاڵنەدەرەوەیەک لەبەردەم کەمتەرخەمەکانی بەغدا رایگرتوون.

وا دەبینین باسی ستراتیژیی وەکو کەرکوک، کە دەبێ بە کوردستانییو بە بەغدایییەوە ببینە دەسکەلای بزوانـدنو چارەسـەرکردنی، کەچـی لە پاکتـاوی قەرزی سیاسییدا کردوومانە بەدەسکەلای (من منۆکێ) و (ئەی من نەمگووت) و (خەتای ئێوەیە ودەستی منی تێدانییە). کردومانە بەیەک خاڵ لە دەیان خاڵی لیستی تێبینیو نوقرچ لەیەکتری گرتن.

ئەم فەزا سیاسـییە پەنگخـواردووەی ئەمـرۆ دەیەوێ پێمـان بڵـێ کەرکـوک تەواو لە دەسـتچووەو کـوڕ ئەو کـوڕەیە وەک بەرزەکـی بانـان بـۆی دەربچـێو کەمتەرخەمییەکە لە ئەستۆی خۆی لاببەو بیخاتە ئەستۆی ئەوانەی، بە حوکمی ئەوەی لەبەغدان، مرۆڤ ئەتوانێ زیاتر لە پاشەملە باسیان بکات تا ئەوەی لە کوردستان بنو بۆ هەموو (سەلامێک) عەلیکومێکیان هەبێت.

بەڵام ئایا بەڕاستی مەسـەلەی کەرکوک لەدەست دەرچووەیـان ئەمـرۆ لە هەموو کاتێـک زیاتر پێویستمان بەوەیە ئیمان بە ڕەوایی مەسـەلەکەی بهێنینەوە تا هێزی سەرخستنیمان بە گوڕ تربێت؟ بەڕاست (تاوانبار) ە کە دیـاری کـراوەو هەر مـاوە دەسـتگیربکرێت ؟یـانی ئیتـر چـاوەڕێی حـوکمی مێـژوو نـاکەین تـا بـزانین جـگە لە وەزیرەکانمـان کێـی تـریش نـاوی لە لیستەکەدا دێت؟

بەڕاست، مێژوو تەنیا حوکم لەسەر بەغدا دەداتو لە ئەندازەی پایەداری بزوتنەوەی سیاسیی کورستانو دامودەزگاکانی ناپرسێتەوە کە دەبێ پاڵپشتێکی چاوەڕوانکراوبێت بۆ ئەو بەشـەی بـزوتنەوەکە لە بەغـدا؟ ئەی کارەکتەرەکـانی کوردستان لە چەند ساڵی رابردوودا خەریکی فوتبـۆڵێن بـوون وهـیچ ئەرکێکیـان نەبوو بەرامبەر کەرکوک.

راستە (تاوانی کەرکوکییەکان ورۆژنامەکانی کوردشتان نییە)، یان خانی گوتەنی خەتای (ئەمیرەکانە) نەک (شوعەراو فوقەرا)، بەڵام ئەم دەستەواژەیەش نابێت بە موتڵەقی وەربگیرێت لە کوردستانێکدا کە فەقیرو هەژارەکانی دوێنێی، بەخەبات‌و تێکۆشان، بوونەتە سیاسەتمەداری حوکمڕانی ئەمڕۆ. لە کوردستانێکدا کە دەشێ ڕۆژنامەنووسێک سبەی ببێتە سیاسەتمەدارو بە پیچەوانەشەوە، هەروەها "کەرکوکییەکان"یش وکو سلێمانییەکان‌و هەولێرییەکان چەند چینێکن‌و ناکرێ بەرەهایی شەرەفی خەبات کردنیان بۆ کەرکوک بە نسیب نەبێت و بەوپێیەش ئەگەری لێپرسینەوەیان لە ئاست کەمتەرخەمییان (تەواو خەمی) لێ دوور بخرێتەوە؟ کەرکوکییەکانیش هەریەک بە ئەندازەی خۆیان شەرەفی پێشکەوتنی کەرکوک ورەخنەی پەککەوتنیان بەر دەکەوێت.

دەزانم! خەتای کاک بابەکر نییە! خەتای فەزا سیاسییەکەیە کە دەرفەتی مانۆری شرۆڤەکردنی لەبەردەمدا تەسکردۆتەوەو خۆی لە گۆشەیەکی راڤەکردن ووەزیرەکانی لە گۆشەیەکی تاوانبارکردندا قەتیس کردووە. دەنا دەشێ هەڵسەنگاندنی تۆزێک مەوزوعی ئەوەبێت کە لە مەسەلەی کەرکوکدا، وەک هەر مەسەلەیەکی سیاسیی تر ئەم خالانەش هەن:

أ‌- سیاسەتی موتەکامیل ڕۆڵی بنچینەیی دەگێڕێت.: واتا سێگۆشەی "کوردستان، کەرکوک وبەغدا" پێکەوە رۆڵی سەرەکی لە هەر پێشکەوتن یان دوا کەوتنێکی پرسی کەرکوکدا دەگێرن وپاڵپشتی یەکترن. سیاسەتی کوردیی یەک سیاسەتە، پایەداربوون لە کوردستان کار لە پایەداربوون لە کەرکوک‌و لە بەغدا دەکات وپێشکەوتنیش لە بەغدا کار لە پایەداری زیاتری کوردستان دەکات. ئیرادەی هێزی کورد وهێزی عیراقییەکانی تر لە ماددەی 58 و140دا بەریەککەوتن وململانێکەش هێشتایەکلایی نەبۆتەوە. لە راستیدا ئێمە هێشتا لەرێگای چارەسەری پرسی کەرکوکین وبێگومان کەموکوڕی و کەمتەرخەمی هەیە، بەڵام ئێمە لە مێژووی کورددا نموونەیەکی دیکەی وەک کەرکوکمان نییە بیکەین بە مۆدێل وکۆششی ئێستامانی پێ بکەین وبزانین لەچ ئاستێکداین

وئەگەر فایلی کەرکوک لە دەست بابەکر وبەندە وبەندە بوایە چۆنمان ئیدارە دەکرد؟

ب ـ واتـا سیاسـەتی هێـزو ململانـێ لەگەڵ هێزەکـانی عیـراقو ئیقلیمـیو نێـودەوڵەتی، پێـشکەوتنو پاشـکەوتن لەو ململانێـیەدا ڕۆڵ لە ئاراسـتەکردنی ئیرادەو توانای لایەنەکاندا دەگێڕێ. ڕاستە کورد ماددەیەکی دەستووری هەیە، بەڵام هەر وەکویوسـت هلترمـان بەرپرسـی گروپـی قەیرانـی نێـودەوڵەتی لە خـۆرهەڵاتی ناوەڕاست لە دیـدارێکی " ڕۆژنـامە" دەڵێـت " کـورد لەوەدا ڕاسـت دەکـات کە لەم کەیـسەدا دەسـتوور پاڵپـشتیان دەکـات، بەڵام دەبـێ بـزانن کە سیاسەتیاسـا نیـیە" ڕۆژنـامەی ڕۆژنـامە، ژمـارە54 لە ڕۆژی 2007.9.6". سیاسەتیاسـا نییەیـان بە تەنیایاسا بڕیـاری لـێ نـادات. دەنـا ئەگەر هەریاسـا و دەقـی ڕێککەوتنەکـان بـوایە دەمێـک بـوو بەنـدەکانی سـێڤەر جێبەجـێ دەبـوو ورۆژمان بەم ڕۆژە نەدەگەیشت.

سێیەم: جەعفەری لە تاوانبارەوە دەبێتە شایەد

فەزای سیاسـیی مـرۆڤ وا لێـدەکات بـۆ هێنـانەوەی بەڵـگە سـەر بەمـاڵی نەیارەکانیشیدا بکات کە جەعفەری ولێدوانە پێک ناکۆکەکانێتی، بەڵام نەک تا ئەو ئەندازەی بونیادی هەموو وتارەکە لەسەر لێدوانێکی (ڕاستگۆترین سـەرۆک وەزیرانـی عیـراق) بینابکرێـت (1). چـونکە هەر خـودی جەعـفەری پتـر لە لێـدوانێکی هەیە لەسـەر کەرکـوک کە هەر خوایـان یەکەو تەنیـا لە ئامـانجی خۆدزینەوە لە ئەرکی چارەسەری کێشەکەد ایەکدەگرنەوە.

ڕاسـتە، جەعـفەری بەدیوێکـدا "ڕاسـتگۆترین سـەرۆک وەزیرانـی عیـراق"ە! چـونکە کەس وەکـو ئەو لە لاوەعـی خۆیـدا، بـێ ئاگـا، دانـی بە کوردسـتانێتی کەرکوکـدا نەنـاوە (نەدەکـرا وە دوای کێـشەی کەرکـوک بـکەوم، ئەوە ئەرکـی وەزیـرە کوردەکـان بـوو کـاری لەسـەر بـکەن- ڕۆژنـامە ژمـارەی 61)، چـونکە لاوەعـی جەعـفەری پێمـان دەڵـێ کەرکـوک هـی کوردسـتانو هـی وەزیـرە کوردەکـانە، بەڵام وەعـی بە ئاگـای جەعـفەری ڕاسـتگۆیانە دژی کەرکـوکە تـاڕادەی ئەوەی جارێـک، هەر لە قەلاچـوالان، پارێزگاری کەرکوکو ئیدارەی

کەرکوک تاوانبار دەکات (سەفەری پێشووی کە بۆ نوێکردنەوەی کابینەکەی خۆی هاتبوو). جارێکی تریش هەر لە قەڵاچوالان، بە گوێرەی ریوایەتی درەیی، بەڵام ئەمجارە وەزیرە کوردەکان تاوانبار دەکات. هەر ئەو جەعفەرییە (بە پێی هەواڵێکی رۆژنامەی رۆژنامە، ژمارەی 22 لە رۆژی 2007.7.24) لەم دوا سەردانیدا بۆ کوردستان وتویەتی ئەو " لە کاتی دەسەڵاتیشیدا رێگر نەبووە لە جێبەجێکردنی ئەو مادەیە، بەڵکو سەرۆکی لیژنەکانی 140 لە وکاتەدا کەمتەرخەم بوون بەوەی مۆڵەتیان وەرگرتووە"

ئەی موسڵمانان وەرن ئێوە قەزاوەت بکەن. ئەم پیاوە کەی لە کابینەی خۆیدا لیژنەی پێکهێنا تا سەرۆکی هەبێ وئینجا سەرۆکەکە کەمتەرخەم بێ ومۆڵەت وەربگرێت؟!

لەگەڵ ئەوەشدا جەعفەری راستگۆترینە، چونکە، بە پێچەوانەی فەزای سیاسی باوی کوردستانەوە، لای ئەم پیاوە هەر کورد، بەئیدارەی کەرکوک و وەزیرە کوردەکانی عیراقەوە، تاوانبارن و بەیەک چاو تەماشا دەکرێن و وەکو رەد وبەدەلی سیاسیی کوردستان پۆلێنیان ناکات.

من بەو قسانەی جەعفەری رازیم، چونکەیارمەتی دام بیروراکانم رونبکەمەوە، بەڵام گرفتەکە ئەوەیە جەعفەری لەو لێدوانەیدا، کە نووسەری بابەت وەک بەڵگە هێناویەتییەوە، بەلای مەسەلە سیاسییەکەی کەرکوکدا ناچێت و ئەو پرسە گرنگە سووک وچروک دەکات، چونکە وەکو موستەشرقێک ئەیکاتە پرسی (چوار پرۆژەی ئاوەدانکرنەوە) هەروەک پێشتریش لە چەند لێدوانێکدا ئاماژەی پێدابوو، لە کاتێکدا مەسەلەی کەرکوک مەسەلەیەکی سیاسیی یاساییە لە چوار چێوەی ماددەی (140) کە بریتییە لە هێنانەوەی ئاوارەو ناردنەوەی هاوردەو گێرانەوەی سنووری ئیداریو ئامارو راپرسی. چش با ئیتر وەزیرە کوردەکان هیچ پرۆژەیەکی ئاوەدانی پێشنیار نەکەن !

هەڵبەتە من بایەخی رۆڵی ئاوەدانکردنەوە لە نزیکخستنەوەی چارەسەری سیاسیی کەمناکەمەوە، بەڵام ئەگەر جەعفەری قانوونی ئیدارەی دەوڵەتی رەچاوکردبا، کە ئەو قانوونە رێ بە کەرکوکی وەزیرە کوردەکانو کەربەلای

شاری (ڕاستگۆترین سەرۆک وەزیر) دەدات بێ گەڕانەوە بۆ سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران دەیان پرۆژەی خزمەتگوزاری سازبکەن، ئەگەر ئەو قانوونەی ڕەچاوکردبا، چ پێویستیمان بەوە بوو وەزیری کورد سەرۆک وەزیر بە پێشنیاز سەرقاڵ بکەنو لێنەگەڕێن بەپرسیاریێتی خۆی لە چارەسەری کێشەکانی (هەموو عیراق) جێبەجێبکات." ماشەڵڵا!

بێگومان نەک وەزیرەکان، بەڵکو هەموو ئەو سەرکردایەتییەش تاوانبارن کە نامەیان نووسیو گوشاریان خستەسەر جەعفەریو داوای پێکهێنانی لیژنەی باڵای ئاسایکردنەوەی کەرکوکیان لێکرد، هەموو ئەوانە تاوانبارن کە فایلێکی پێچەوانەیان لای من هەیە (2) و بە کیتابونا کیتابکمو گوشاری سیاسیی داوای لیژنەی 58یان لە ئاغای جەعفەری کرد؟ داوای (25) ملیۆن دۆلارەکەی کەرکوکیان کرد کە ئەگەر لەکاتی خۆیدا بدرابایە پێویستی بە چوار پرۆژەی هیچ وەزیرێکی کورد نەدەکرد، پێویستی بەهاتوچۆی ئیدارەی کەرکوک نەدەکردو بێگومان جەعفەریش دەپەرژایە سەر لێپرسراوێتی کێشەکانی هەموو عیراق و وەکو ئێستا بۆ کابینەی دوای خۆی بەجێی نەدەهێشت!

حەیفە ئەگەر ئێمە ئەوەمان لەبیر بچێت ئەسڵەن ئەو قسانەی جەعفەریو ئەوانەی لەمەوپێشی لەسەر کەرکوک تەحەدا نییە، بەڵکو بەرپەرچدانەوەیە بۆ تەحەددا وقسەو ڕوونکردنەوەکانی پێشووتری کورد کە توانیان گوشار بخەنە جەعفەریو هەر لەداخی کەرکوک نەهێڵن جارێکی تر ببێتە "ڕاستگۆترین سەرۆک وەزیران".

لە کۆتاییدا بێگومان وەزیرە کوردەکان وتەبێژی خۆیان هەیەو دەتوانن بۆ تەواوکردنی وێنەکە فاکتی خۆیان بخەنە پاڵ فاکتی جەعفەریویارمەتی هەمووما بدەن داوەرییەکی عادیلانە ببینین، بەڵام ئەمە مانای ئەوە ناگەیەنێت کە لە ترسی دەستەواژەی "هەرکەسێک داکۆکیان لێبکاتو پیایاندا هەڵبڵێ" نەتوانین، ئەگەر وردە زانیارییەکمان لابێت، باسی بکەین.

هیوادارم ئەم دەمەتەقێیەی بەندەش کەلێنەکانی بونیادی وتارەکەی کاک دڕەیی چارە کردبێت.

پەراوێز:

1. هەڵبەت دوای نووسەر چەند نووسەرێکی تریش سرەیان گرت و وتاریان لەسەر هەمان برگە وبەڵگەی جەعفەری هێنایەوە و رەنگە ئەمەش رێکەوتبێت

2. ئەم فایلە بریتییە لە نووسراوو پەراوێزەکانی کە داوای دەستبەکاربوونی هاوڕێ حەمید مجید موسا دەکەن وەک سەرۆکی لیژنەی کەرکوک و ئەو دەستی دەستییەی " ڕاستگۆترین سەرۆک وەزیر" دەردەخەن کە هەرجارەی بیانوویەکی بۆ حەواڵە بە گەواڵەی مەسەلەکە هێناوەتەوە. بێگومان فایلەکە نیشانی بابەکری هاوڕێم دەدەم، بەڵام کۆپیەکەی هەڵدەگرم تا ئەو مێژوو نووسە بە ئینسافە دێت کە رەهەندە "چاک وخراپەکان" دیاریدەکات وئیفادەی هەموو لایەک وەردەگرێت نەک تەنها هی جەعفەری.

*ئەم وەڵامە لەژمارەیەکی پایزی ساڵی 2007دا لە رۆژنامەی (رۆژنامە) بڵاوبۆتەوە.

یاریکردن بە مەسەلەی کەرکوک

یاریکردن بە ئازادای رادەربڕین و گەمەی (راشکاوی) قسەکردن گەمەیەکی ترسناکە. ئەوی دەستی بۆبرد دەست بۆ شمشێری زۆرانبازی دەبات و دەبێ وەک سوارچاکێکی گۆڕەپانەکە پێی ئاسایی بێە خەڵکی دیکەش شمشێریان پێیەو نەبەردی زۆرانبازین. بەرێز مامۆستا جەلال جەوهەر وەک مافێکی سیاسی و دیموکراسی خۆی لەچەند بوارو دەرفەتێکدا هاتۆتە مەیدانی یاری ئازادی رادەربڕینەوە، بە تایبەتی لەپرسی کەرکوکدا. بەندە لەرووی هەرەمی سیاسییەوە بە (شاگردی) ئەو دەشێم دەمەوێ گەمەی بە راشکاوی قسەکردنی لەگەڵدا بکەم. هیوادارم لەم گەمەیەدا هەم ئەدەبی رێزگرتن و هەم ئەرۆکی شیکردنەوەی هەڵوێستەکانی ئەم دوایەی بەجێبگەیەنم. جارێ ئەوە کە ژمارەیەک هەڤاڵی مەکتەبی سیاسی لەسەرپەڕی رۆژنامەکان بیروڕای ئازادانەی خۆیان بەیان دەکەن، لەگەڵ بیروڕاکانیان بین یان نا، ئەو دیاردەیە دەرفەتێکی چاک بە شاگردە داماوەکانی وەکو ئێمە دەدات لەپەناوە سەرنجی خۆمان دەردەبڕین. غەڵەت و سەهوی لەبابەت ئەوەی پرەنسیپە حزبییەکانیش پریشکیان بەربکەوێت هەقە لەسەر وان حیساب ببێت چونکە تا کۆنگرەی دادێت ئەوان رێنوێنن و عەرەب گوتەنی (منهم نتعلم).

*لەم دەریچەوە دەچمە سەر دەرکەوتێکی نوێ کە بەرۆکی کێشەی کەرکوکی گرتووە (سەرباری گرفتی پیلانگێڕان لەماددەی 140و نەخشەی چارەسەری ناوچەکانی جێی ململانێ) ئەویش بەکارهێنانی پرسی کەرکوکە وەک دەسکەلایەک بۆ تانە لێدانی لایەنەکان لەیەکتری و بۆ پاکتاوکردنی حیساباتی سیاسی دروست وەک ئەوەی عەرەب کە کێشەی فەلەستین دەکەنە دەسکەلای ململانێ لەگەڵ یەکتری و لەرێی ئەو پرسە چارەسەر نەکراوەو تانە

لەنیشتمانپەروەریتی و هەڵوێستی جیددی یەکتری دەدەن. ئایا ئەمە بەو مانایە دێت کە ئیتر کێشەی کەرکوکیش پیرۆزی خۆی لە دەست داوەو وەک هی فەلەستین دەبێتە مارکەی بازرگانی پێوەکردن؟ هیوادارم وا نەبێت، لێ دەزانم دابیی سیاسی وایە هەر کێشەیەک دواکەوت و لەوێستگەیەکدا پەکخرا ئیتر نێوەندە بەرپرسەکانیش دەکەونە گیانی تۆمەتبارکردنی یەکتری بەو مەزەندەی ئیتر مێژوو هەر ئەمە دەنووسێتەوە کە مانشێتی رۆژنامەکانن و ناچنە ناو وردەکارییەوە.

بەڵام لەراستییدا مێژوو تایتڵە لاوەکییەکان و ناوەرۆکی رووداوەکانیش تۆمار دەکات. لەپرسی کەرکوکدا تەنها ریوایەتێک نابێتە قسەی کۆتایی و لەپاڵ هی مامۆستاکان، خەڵکانی تریش، شاگردانی کەرکوکیش و قسەی نوختەو فاریزەیان دەبێت. ریوایەتێک هەیە کە بەرێز م. جەلال جەوهەر لەچەند دیدارێک و لەژێر چەند تەوەرەیەکدا کۆی کردۆتەوە:

1/نەدەبوایە سەرکردایەتی کورد راپرسی لەسەر ناوچەکان قبووڵ بکات.

2//ریزکردنی هەیکەلی بەرپرسیاریتی کورد لەبەغدا هەر لە سەرۆک کۆمارەوە بۆ جێگری سەرۆک وەزیران و وەزیرەکان کە ئەمانە بەرپرسیارن لەبەرامبەر جێبەجێبوونی ماددەی 140و پێشنەکەوتنی پرسی کەرکوک.

3/کێشەی کەرکوک بە پارەو بڕیار چارە دەکرێت.

4/ئێستاش لەکوردستانی نوێ ژمارە 4256 لەرۆژی 2008/3/20 داوا دەکات ئەوی (کەرکوکییەکان) لەکوردستانێتی کەرکوکدا بە دەستیان هێناوە لەدەست نەدرێت.

ئەم تەوەرانە بە موجەرەدی گرفت نین، هەموو کەسێک دەتوانێ لەروانگەی خۆیەوە گرفتەکان نیشان بکاو ئەوانەش ناوبنێت کە بەرپرسی مەلەفەکانن.

بەڵام دەبێ بزانین ئەوەی ئەم تەوەرانە دیاری دەکات شرۆڤەکارێکی سیاسیی ناو رۆژنامەیەکی بێ لایەن نییە، بەڵکو کارەکتەرێکی سیاسی هەرە دیاری پرسی کەرکوکەو ئەویش بە دەوری خۆی (بەرپرسیاریتی) چاک وخراپی دەکەوێتە سەرشان. بەرپرسیاریتی وەک:

ئەگەر ئەم بیرۆکانە لەمێژە هەن بۆ نەتخستنە بەردەم جەنابی مام جەلال، بەردەم سەرکردایەتی سیاسیی کوردستان کە خۆشتان ئەندامی لیژنەی باڵای یەکێتی و پارتی بوون؟ بەشی بەرپرسی یەکەمی حزبێکی گەورەی وەکو یەکێتی لەکەرکوک لەم نێوانەدا چییە؟ بۆچی م. جەلال کە (هێڵی گەرمی) لەگەڵ مام جەلال هەبوو و (بە حوکمی پێگەی سیاسی و هەستیاری بەرپرسیارێتییەکەی لەکەرکوک و هیچ حسابێک لەنێوان خۆی و سکرتێری گشتیی و سەر کۆماردا نەبوو) بۆچی وردەکاری ئەم پارە پێویستەو ئەم بڕیارە پێویستیانەی نەخستە بەردەم عەرابی کوردستانێتی کەرکوکەوە؟ -ئەگەر بەشێکی ئەم بیرۆکانە هی ئاستی کارکردنی لۆکاڵین (لەچوارچێوەی کەرکوکدا) بۆ م. جەلال خۆی کاری نەکردو شاگردانی وەک ئێمەشی نەخستە خزمەت ئەو پرۆسەوە کە ئێستا بانگەشەی بۆ دەکات.

-ئەگەر بەشێکی ئەم بیرۆکانەی نوێن، بۆ درەنگ هاتن؟ بۆ زووتر فریای پرۆسەی چارەسەری کەرکوک نەکەوتن؟ بۆ هەتا وادەی راپرسی ئێکسپایر نەبوو مامۆستای ماددەی (140) و راپرسی بە دەسکەوت دەزانی و کە زەمەن تێپەڕی ئەم بیرۆکەیەی تەبەنی کرد کە راپرسی خراپە؟

جا ببینن یاری (بە راشکاوی قسەکردن) چەند مەترسیدارەو چی یاری تر بەدوای خۆیدا دەهێنێت؟ (زۆرانبازییە) دیموکراسییەکەم لەگەڵ م. جەلال شرۆڤەی پشت لێدوانەکانیشی گەرەکە: لەچی هەلومەرجێکدا مامۆستا ئەم رەخنانە دەگرێت؟ ئەمەش بۆخۆی روونکردنەوەی زیاتر دەدات. بەشێکی بەرچاوی رەخنەکانی مامۆستا پەیوەندی بە کێشەی دەروون حزبییەوە هەیە، بە ئاکامی هەڵبژاردنی مەڵبەندەکانی یەکێتییەوە هەیە کە لێرەدا تەفسیلی زیاتری نادەمێ. لێ هەر ئەو دۆخەیە (هەڵوێستگرتنی)ی دیکەی بەدوای خۆیدا هێناوە. (واتا لە هەڵبژاردنی 2006دا هێڵی مامۆستا جەلال دۆڕاندی و ئەمەش بوە مایەی لاوازبوونی پێگەی جەوهەر لەناو هێڵی گشتی یەکێتیدا و سەرەنجام هەڵگەڕانەوە بەرەو لای گۆڕان.. تێبینی نووسەر لە ساڵی 2001).

ئاکـامی وەک ئەوەی ئەدائـی حزبـی لەمــاوەی کـابینەی مامۆسـتا جەلال لەکەرکوک چەند توانی بە پلەی یەکەم لەزمەتی پرسی کەرکوک و بە پلەی دووەمیش لەخزمەتی پەرەپێدانی جەماوەرێتی ئەو حزبە بێت لەشارەکە؟

یـاری (هەڵـسەنگاندن و لێپرسـینەوەش یـارییەکی مەترسـیدارە) خەڵکـی تـریش دەتـوانێ ئەم یـارییە لەگەڵ م. جەلالـدا بکـات، (نـامەی ئەعمـال)ی کەرکوک لەکوێیەو چۆنی هەڵبسەنگێنین؟ ئایا بە راستی ئەوە کێ بـوو پێـی بـاش بـوو هەڵبـژاردن نەکرێـت و ئەگەر کـرا کـورد بەشـداریی تێدا نەکـات نەوەک بیــدۆڕێنین، کەچــی کــورد بردیــشییەوە؟ لەوەش زیــاتر م. جەلال دەتــوانێ بیــرۆکەی نــوێ بێنێــت وەک بیــرۆکەی (نەدەبـوایە بە راپرســی کەرکوک رازی بین) بەڵام لەراستییدا ئەم بیرۆکەیەی مامۆستا دەیخاتە روو جـا گونجـاو یـان نەگونجـاویش بێـت، نـوێ نیـیە، یـان هـیچ نەبـێ زادەی بیرکردنەوەی نوێی مامۆستا خۆی نییە، ئەم بیرۆکەیە پێش ئەو بە ماوەیەکی کەم هەڵسوڕاوی تـریش خستیانە روو، وەک هەر بیرۆکەیەکی تـر لایەنگرو لایەن نەگریـشی هەس. (ئـەمـە ئاماژەیـە بـۆ نـەوشیروان مـستەفا کـەدواتـر حزبێکی دروستکرد).

بەوەدا کە م. جەلال درەنــگ ئەم بیــرۆکەیەی تەبەنــی کــردووە، مــرۆڤ دەتوانێـت پێشبینی بکات کە (بۆچی تەبەنی کرد؟) و ئەم تەبەنی کردنە تـا چەند پەیوەندی بە پەرەپێدانی ئەدەبیاتی فیکری کوردەوە هەیەو تـا چەنـدیش پەیوەندی بە ریزبەندییە حزبییەکانی ئەمڕۆوە هەیە؟

درێـژەی نـادەمێ، چونکە هەنـدێک جـار پەنهـانی لەنوسـیندا مانـای فراوانتـر دەدات (لە روونکـــردنەوە) و پیـــت لەســـەر دانـــان، بەڵام بە تێگەیـــشتنی موتەوازیعـانەی خـۆم وایـدەبینم نەچـوونە نـاو ریزبەنـدی نوێـوە پێویـستی بە تیـورەزکردنی نـوێ هەیەو نە خۆجیـاکردنەوە لەریزبەنـدی کۆن پێویـستی بەوە هەیە پرســی کەرکــوک بکــرێتە دەســکەلا بــۆ نــوقرچگرتن لەهەڵوێــستی سەرسەخترین داکۆکیکاری کوردستانێتی کەرکوک، یانی ئەو پیاوەی لەهەمـوو کــۆنگرەیەکی کــۆمەڵەی روونــاکبیریی کەرکــوک و هەروا لەســەر مێــزی ئەنجـومەنی حوکمـدا مـورافەعەی خـۆی پێـشکەشکردووە. یـانی ئەو پیـاوەی

مامۆستا جەلال لەدوا وتاری کوردستانی نوێدا ئاوەها رەخنە لەخۆی و شاگردەکانی لەبەغدا دەگرێت:

(ئێستا کە نوێنەرەکانمان لەبەغدا لەبەردەم بەرپرسیارێتییەکی گەورەدان کە ئایندەی کوردستانی لەسەر بونیادنراوە، چونکە (خەڵکی کەرکوک) لەدوو هەڵبژاردندا کەرکوکی بردەوەو (داوا دەکەین) (ئەوان) لەبەغدا کەرکوک نەدۆڕێنن) وشەکان لەلایەن منەوە خراونەتە ناو کەوانەوە.

هەڵبەت بۆ ئەوانەی لەمەجازو جەفەنگی نوسین تێدەگەن دەزانن مەبەستی مامۆستا لەخەڵکی کەرکوک کێیەو ئەوە کێیە بە ناوی کێ-وە داوا دەکات (لەوان) کە نەکەن کەرکوک بدۆڕێنن و گومانەکەی نووسەر راست دەربچێت؟ واتا لێرە پۆلێنکردن هەیە لەنێوان ئێمەی براوەو ئەوانی روو لەدۆڕاندا.

هەڵبەت ئەو بیرۆکانەم لەسەر بیرو ڕاکانی مامۆستا لەمێژە نووسیبوو، بەڵام بڵاوکردنەوەیانم دواخست، گوتم لەوانەیە هەڵمەتەکەی لەسەر کەرکوک تەکتیکی و بۆ کاتێکی سنووردار بێت، بەڵام کە بینیم لەیادی رزگارکردنی کەرکوک و لەرۆژنامەی حزبدا م. جەلال هەمان مافی حزبایەتی خۆی بەکاردێنێت و هەمان رەخنە دەگرێتەوە، گوتم: بۆ نا؟ هەموو گۆڕانە گەورەکان لەفیکرو سیاسەت و شارستانییدا بە رەخنە دەسپێدەکەن. رەخنەو رەخنەی پێچەوانەش. لەبەر ئەوە منیش بەشی خۆم لەو مافە بەکارهێنا.

*(بەهاری 2008) لەسەر داوای رۆژنامەنووسێکی کەرکوکی بڵاوکردنەوەی ئەم وتارەم لە رۆژنامەی کوردستانی نوێ دواخست. هەرچەندە بڵاونەکردنەوەکە نەبووە مایەی بەلارێدا نەچوونی حزبیانەی بەرێز جەلال جەوهەر و سەرەنجام وازهێنانی لە یەکێتی، بۆیە واخستمە دووتوێی ئەم کتێبەوە هیچ نەبێ بۆ مێژوو بمێنێتەوە.

من چ جیاوازی نەدیت!

ئەمە قسەیەکی خۆشی ئارامۆیە لە بەرنامەی (من جیاوازم)ی کەناڵی زاگرۆس. لێ قسەیەکە نە تەنها بۆ بواری بەرنامەی فەرەحنایی و هەمەڕەنگ دەستدەدات، بەڵکو بۆ بواری جەنجاڵی سیاسەتیش دەشێت، مادام کۆمیدیا باڵی بەسەر سیاسەتی کوردستانیشدا کێشاوە.

سەیری دۆخێک بکەن کە نەک تەنها دوێنێ و ئەمڕۆمان بەیەک ڕەنگی بیرکردنەوە کێومال دەکات، بەڵکو دەخوازێ خەونی گۆڕان و هیوای نوێبوونەوەشمان لێ زەوت بکات. دەی ئەوە پاسەوانی کۆنە و بەناوی جۆراوجۆرەوە دێتەوە گۆڕەپان. چۆلەکەی بەستەزمانمان بە نرخی کەناری ڕەنگاوڕەنگ پێدەفرۆشێتەوە، مەکی کۆنمان بە نرخی تازە بە سەردا ساغدەکاتەوە. وەک بڵێی ئەم وڵاتە "نەوەی نوێ" ئیدارەیان دابێت و ئەوان بێ گوناهو بێوەی بووبن و دەسەڵاتیان نەبووبێت.

کابرایەکی کورد چووە بەغدا لە بابولموعەزەم گوێی لێ بوو یەکێک هاواری دەکرد: مەی بارد، مەی بارد. وتی دەبێ ئەو شلەمەنییە چی بێت کە فرۆشیارەکەی بۆی بەجۆش و خرۆشە؟ پەرداخێکی خواردەوە و زانی: تومەز ئەم مەی باردە هەر ئاوە ساردەکەی لای خۆمانە؟ تومەز ئەم لیستە جیاوازە هەر ئاوە ساردەکەی خۆمانە و بەسەردا قلَپ دەکرێتەوە. تومەز ئەم گۆڕانە هەر پاڵەوانەکانی دوێنێ دەکاتەوە کوێخاو بەرنامەو روانینەکانیان نەگۆڕاوە. خۆیان ئەم دۆخە سوننەتییەیان هانداوە و خۆیان فەزا سیاسییەکەیان دروستکردوە. لە ناوەوەی بن یان لە دەرەوەی، ێشتا ئارەزووی درێژەکێشانی هەمان فەزای سیاسیی دەکەن، لێ بە بۆیاخێکی ترەوە.

(بەخـودای مـن چ جیـاوازی نەدیـت) و هەمـان کارەکتەرەکـانی جـاران دەکاتەوە دەم سپی ئاوایی.
وەک چۆن بە قسەی ئارامۆ دەستمان پێکرد، دەبێ بەقسەی دکتـۆرە بلقیس دوایی پێ بێنین.
ئەتو شتێکی نوێت پێ نەبوو. سەماکەشت حەرەکەی تێدا نەبـوو، ئەگەر وایە ئەمن لەتۆ باشتری دەڕەقسم!

*گۆڤاری هەفتانە: ژ: 44 لە 26ی نیسانی 2009دا.

وەک (مام) تان پێناکرێت

بەڵێ مام جەلال چووە بۆ گەرمیان، بۆ قەڵادزێ و رانیەو هەڵەبجەو پێنجوێن تــا خەڵکــی ئەو ناوچــانە هانبــدات بەشــداریی هەڵبــژاردن بــکەن، دەنــگ بەکوردســـتان و لیـــستەکەی بـــدەن. چـــونکە مـــام جەلال کوردســـتانییەو بەکوردستانیی دەمێنێتەوە. ئەم ناوچانەش بەشێکن لەکوردستان و لەگەرمیان و هەڵەبــجەو قەڵادزێ و رانــیەش بەشــەر دەژیــن، کــورد دەژیــن، دەنگــدەری بەڕوومەت و سەربەرز دەژین کەهەقی ئەوەیان بەسەر سەرکردەکانەوە هەیە بەســەر بکــرێنەوە. بەڵــێ مــام جەلال بەبــۆنەی هەڵبــژاردنەوە چــووەتە کفــری، چـــووەتە حـــزوری کەســـوکاری شـــەهیدانی هەڵەبـــجەو بەردەرگـــای مـــاڵە ئەنفالکراوەکانی گەرمیان، چووە داوای نوێکردنەوەی شەرعیەتی دیموکراسی و دەرفەتــی چــوار ســاڵی دیــکەی خزمەتیــان لێــدەکات، ئەوە چــی عەیبەیەکــی تێدایە؟. بۆچی عەیبە سەرکردەی بزووتنەوەیەکی شۆڕشگێڕی لەجێی کودەتاو بەزۆر خـۆ سـەپاندن بچێتە بەردەم میللەتەکەی و بـۆ خـولێکی تـری خـزمەت داوای شــەرعییەتی دیموکراســییان لــێ بکــاتەوە؟. بــۆچی عەیــبە بەدیــداری کەســـوکاری خـــۆی لەپێنجـــوێن شـــاد ببێـــتەوە، ئەو شـــارەی یەکەم شـــاری رزگارکراوی شۆڕشی کوردستان بـوو لەسـەر دەستی فەرماندەی گەنج : مام جەلالدا؟ بـۆچی خەوشـە مـام جەلال زێدی یادگارییەکانی شـەهید شـەوکەتی حـاجی موشـیر، شـەهید عەلـی نەبی و شـەهید مەحمـودی مـام عەزەو شـەهید د.ئەتێلا بەسەر بکاتەوە؟. سـەرکردەیەک دەچێت بـۆ جۆشدانەوەی پەیوەنـدیی دێرینــی خــۆی لەم گەرمیــان و کوێــستانەی بەرد بە بەردی دەیناســن، تــاک بەتــاکی کەســوکاری شــەهیدەکانی ئەم دەڤەرانە دنیــابینی و پێــشبینییەکانی ئەویان لەیادە کە لەناو قوڕاوی نائومێدی (هەندێکدا) ئەم مژدەو قسەی خـۆش

و هیوای پێدەبەخشینەوە. مامی میللەتەو میللەتی خۆی بەسەر دەکاتەوە، بۆچی خەوشە؟ سەرکردەیەک کەشەرعییەتی شۆڕشگێڕی هەیە، هەیبەتی مێژوو و ڕەوایی سەرکەوتنی هەیە، کەچی دیموکراسی دەکاتە دەرفەتی دەورانێکی تری بەڕێوەبردنی وڵات. بۆچی عەیبە بچێتە ماڵی شەهیدەکان، دایک و پیرێژنی ئەنفال بەسەر بکاتەوە؟ بۆچی عەیبە بۆنەی هەڵبژاردن ببێتە دەرفەتی جۆشدانەوەی پەیوەندی لەگەڵ خەڵکدا؟. خەڵکی تر کەئیدعای گەورە گەورە دەکەن نەئێستاو نە ئەوساش لەخۆیان ناگرن سەردانێک بکەن، بچنە خزمەت دایکی شەهیدێک، دەستی ژنە ئەنفالکراوێک ماچ بکەن. کەدەسەڵاتداریش بوون پێشنیازێکیان نەکرد کەمێک دۆخیان چاک بکات، کەچی ئێستا فرمێسکی تیمساحیان بۆ دەرێژن. خۆیان پێیان ناکرێ وەکو مام بەهیممەت بن، ڕەخنە دەگرن. دەئێوە چاکتری بکەن!. کەسانێک هەن تەنیا لەتەلەفزیۆنەکانەوە (مژدە) بەخەڵک دەدەن، تەنیا بەوتاری ڕۆژنامەکان دایکی شەهید دەدوێنن، ئەمانە تەنانەت لەخۆشیان ناگرن بۆ هاندانی (جەماوەر)ەکەیان لەبورجی عاجی خۆیان بێنە خوارەوە، بۆ هەڵبژاردیش بێت سەردانێک بکەن.

*کوردستانی نوێ: ژ: 4924 لە 2009/7/16دا.

لیستێکەو نابێت بەدووان

لیستی یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان لەم هەڵبژاردنەی دادێ و لەهەموو هەڵبژاردنێکی چارەنووسسازدا یەک لیستەو نابێت بەدووان، لیستێکە کەخەیاری سیاسیی یەکێتی لەسەر بنچینەی بەرژەوەندییەکانی خەڵکی کوردستان و بەرژەوەندیی یەکڕیزیی ناو یەکێتی و یەکڕیزیی بزووتنەوەی کوردایەتیی شکڵ و شێوەکەی دیاریدەکات. لیستێکەو نابێت بەدووان جا ئیتر لەچوارچێوەی هاوپەیمانێتی کوردستانی لەگەڵ پارتیدا، وەک لەڕێککەوتنی ستراتیژیدا هاتووە، یان لەچوارچێوەی هەر ناوو ناونیشانێکی تردابێت. یەک لیستەو نابێت بەدووان، هەڤاڵانی یەکێتی دەزانن خەیاری سیاسیی یەکێتی یەکەو نابێت بەدوو، یەکێتی حزبێکی شاراوەو رێکخراوێکی نهێنی نییە تا خەیارو بڕیارەکانی دوودڵی و شاشی دروستبکەن. یەکێتی بەکوردییەکی راست و رەوان کوردایەتی دەکات و بانگی هەقیشی بەئاشکرایە کەبانگەوازی دیموکراتییەکی پارێزەری ریزەکان و یەکێتییەکی دابینکەری دیموکراسی و ململانێی هەڵبژاردنە. یەکێتی لەململانێی سیاسی و لەهەڵبژاردنی دیموکراسی سڵ ناکاتەوە، لەم پێناوەدا با سەد گوڵ لەباخی دیموکراسیدا بپشکون، بەڵام هەر گەمەیەکی دیموکراسی بۆئەوەی پاک و بێگەردبێت دەبێت یاریزانەکانی موشەخەس بن و تیپەکانی هەریەکەیان بەڕەنگێک بێنە مەیدانی یارییەوە. فانیلەو ژمارەکانی یەکێتی ئاشکراو دیارن و کەسی تر بۆی نییە جلوبەرگی یەکێتی لەبەربکات و یاریگاکە بشێوێنێت و تەماشاکاران تووشی شڵەژان و دوودڵی بکات. یەکێتی لەگەمەی لیست و حزب، (گۆڕان و دۆڕان) ناترسێت و ئەوانەی بەشێکی ئەو مێژووە بوون دەزانن ئەوان بەیەکێتییەوە شت بوون و سەرمایەی مەعنەوی و بەرجەستەی ئەوان هی ئەوەیە لەیاریگاکانی یەکێتیدا

گەورەبوون، بگرە ئەوانەی ئەمڕۆش لەناو یەکێتین دەزانن بەیەکێتییەوە شتن و بەناوی یەکێتییەوە دەرەقەتی هەموو شەڕێکی دیموکراسی دێن و هەموو نەبەردییەکی کوردایەتی دەبەنەوە. بۆ ئەوانەشی لەخۆیان گۆڕاون دەڵێین: دە ساڵ بەر لەم بەزمی لیست و گۆڕان و ریفۆرمە مام جەلال وتوویەتی: ئەگەر مام جەلال لەیەکێتی دابڕێت تەنیا پارێزەرێکەو لەنووسینگەکەی خۆی لەکەرکوک بێ حەول و قووەت دانیشتووە. جا مام ئەوە بۆ خۆی بڵێ خەڵکی تر بۆ خۆیان لێ بووەتە سۆپەرمان؟یەکێتی بەو یەکێتی بوونەیەوە سەربەرزانە دەڵێت: ئەی دیموکراسی و ململانێکانی تۆ بەخێربێی!. یەکێتییەکان بەیەکێتیی ناو یەکێتییەوە دەنازن و کەلیمەی سڕی بردنەوەی یەکێتی لای ئەوانە. هەرکەس بڕواو بەجێی بێڵێ نهێنی شەوی لا نامێنێت و ناتوانێت پاسۆوردی سەرکەوتنی یەکێتی لەگەڵ خۆی ببات، بۆیە بەو دڵنیاییەوە دەزانن لیستی یەکێتی یەک لیستەو نابێت بەدووان. یەکێتییەکان ئەوەندە دیموکراتخوازن کەهەموو باس و خواستێکیان لەسەر یەکێتی پێ قبووڵەو لەم مەیدانەدا بەسەبرو تەحەمول بوون، بەڵام کەباس بگاتەسەر یەکێتی ناو ریزەکانی یەکێتی ئەوەندە رقیان لەلیستکارییە لەناو یەکێتیشدا حەز بەلیستی ئەم و ئەو ناکەن چ جای ئەو لیستانەی ببنە کارتی گوشار لەسەر لیستی راستەقینەی یەکێتی لەهەڵبژاردنێکی گشتی دەرەوەی یەکێتیدا. یەکێتییەکان لەسەرەوە بۆ خوارەوە هەروابوون و هەرواش دەمێنن: سەرکردەکانیان خۆشدەوێت، چونکە بۆ سەرکەوتنی یەکێتی رێبەرایەتیان دەکەن، بەڵام چەکێکی سپیان بۆ بەڕێز نەوشیروان مستەفا ئیمزا نەکردووە کە لەڕاست و هەڵەدا شوێنی کەون، یان باوەڕیان بە(دێواندن)ی کەسێک هەبێت کەئیش بۆ (تاریکاندن)ی رێی دیموکراسی و حزبایەتیان بکات و بە(گەوجاندن) یان لیستی دەرەوەی یەکێتییان بەنرخی لیستی یەکێتی پێ بفرۆشێتەوە. یەکێتییەکان وەڵامیان هەیە بۆ ئەمجۆرە تاریکاندنە: لیستێکەو نابێت بەدووان. بەمزووانە کاک نەوشیروان و هەڤاڵەکانی تووشی موفاجەئە دەبن کەدەبینن کبریائی حزبییانەی کادیرانی یەکێتی قبووڵناکات دوای پەیامێکی دژە حزبیانە بکەون کەهەر رۆژەو وزەی ئەوان لەشەڕێکی بێ مانادا تووشی تەلەف دەکات. خەڵک ئازادە لیستی

هەبێــت لەدەرەوەی لیــستی رەســمی یەکێتــی (شــوێنی دیــکە زۆرن بــۆ گاڵتەوجەڤەنــگ). بــا بچــن لەدەرەوەی یەکێتــی بەدوای دەنگــدا بگەڕێــن. وێستگەکانی ململانێی ماوەی داهاتوو دەریدەخەن کەئەو یەکێتییانەی کاک نەوشــیروان، وەک مەرجەعێکــی دیینــی، ویــستی بەنــاوی ئــێمەو ئەوانەوە ریزەکانیان شەقوپەق بکات، قسەیەکی جیاواز لەسەر لیستی (تەجزیئەت تەلەب) دەکەن و بەدەنگی دلێرو هەر لەو گۆڕەپانی دیموکراسییەی نەیارانی یەکێتی وا دەزانن هەر خۆیان لێی بەهرەمەندن، پڕ بەدەنگیان هاوار دەکەن: لیستێکەو نابێت بەدووان.

چەند وێستگەیەکی ململانێی داهاتوو کاک نەوشیروان تووشی شۆک دەکەن وەختێک ئەو یەکێتییانەی لەچەند ساڵی رابردووی هەژموونی کاک نەوشیروان و هاوڕێکانیدا پەراوێز خرابوون، یان هەوڵی موسادەرەی ئیرادەو ویستیان کراوە، قسەی راشکاوانەی، یەکێتییانەی خۆیان دەکەن، بەڵێ بۆ هەموو جۆرە گەمەو چەلەحانێیەک لەناو یەکێتیدا، بەڵێ بۆ سەد لیستی جیا لەدیموکراسییە پەرلەمانییەکەی کوردستاندا کەتێیدا یەکێتی یەک لیستی هەیەو نابێت بەدووان. لەچەند وێستگەی داهاتوودا، یەکێتییەکان بەهەموو باگراوندو بنچەو هێڵی فیکریانەوە بەکاک نەوشیروان دەڵێن: کەئێوە لەهەڤاڵەکانی خۆتان رازی نەبن و ئەوانە پەسندبکەن کە لەهێڵی ئوسوڵی و ئیسلامیی سیاسی نزیکتربن تا هێڵی دیموکراسی و ریفۆرمخواز، کەئێوە خاوەنانی رستەی شۆڕشگێڕانەو نەخۆشی چەپڕەوی منداڵانە بەگۆڕانخواز بزانن تا هەڤاڵە واقیعبینەکانی چل ساڵ لەسەنگەریاندا بوون، ئیتر یەکێتییەکانیش هەقی خۆیانە بڵێن: (بەپەیمانێ کەداومانە بەکوردو خاکی کوردستان، لیستێکەو قەد نابێت بەدووان).

چاوەڕێبن وێستگە نزیکەکان تەنیا وێستگەی گەشەی ململانێی دیموکراسیی کوردستان نین، بەڵکو شانۆی نمایشی ئازایەتی و ئازادیی هەڤاڵان و تێکۆشەرانی یەکێتیشن کەچیتر رازی نابن هەر رۆژێک بەناوێکەوە هەوڵی لەخشتەبردنیان بدرێت و شەڕەکەش هەر بۆئەوەیە یەکێتی بکەنە بارمتەی میزاجێک کەتاسەر بەفەلاکەتێکدا نەکات وازناهێنێت. لەبەرامبەر ئەوانەی

فشەیان بەبڕیاری سەربەخۆی هەڤاڵانی ئاسایی و جەماوەری یەکێتی دێت، بەمزووانە بڕیاری (لیستێکەو نابێت بەدووان) دەبیستین.

*کوردستانی نوێ: ژ: 4855 لە 2009/4/27دا.

پشت لەگۆڕانکاریی و لەستایشی جێگیریدا

گەورەترین گۆڕان کەدەشێ لەژیانی سیاسیی کوردستاندا بەدیبێت، ئەوەیە بتوانین گۆڕانکاری بکەینە راستییەکی (جێگیر)، بیکەینە پێدراوێکی نەگۆڕو بەردەوام بەجۆرێک ئیتر بانگەواز بۆ گۆڕانکاری پروپاگەندەیەکی پێکەنیناوی بێت، گەیشتن بەم ویستگەیە لەژیانی سیاسییمان شتێکی ئەستەم نییە، پێش هەموو شتێک سەروەرکردنی دڵنیایی و پایەدارکردنی جێگیرکردنی گەرەکە، با بۆچوونەکەم زیاتر روون بکەمەوە: بەپێچەوانەی بیری باوەوە، زۆرینەی بێدەنگ لەگەڵ نەگۆڕاندایە، لەگەڵ شۆک و موفاجەئەدا نییە، ویستی گۆڕان و موفاجەئە ویستێکی رووکەشە، دەشێ ناجۆریی ژیان و نەبوونی دادپەروەری دیوێکی قووڵی پێببەخشێ، لەبنچینەدا ئەوی خۆی بەگۆڕانکاری و دەستکارییەوە سەرقاڵدەکات (دەستەبژێرێکی دیاریکراوی سیاسییە) کەخۆی بەشێکە لەچینی سیاسیی، جا لەناو حکومەتدا بێت یان لەناو حزبە دەسەڵاتدارەکان، یان لەناو ئەوەی پێی دەڵێن ئۆپۆزسیۆن. ئەم دەستنیشانکردنەش بۆ بەکەم گرتنی ویستی گۆڕانکاری نییە، بەقەدر ئەوەی وەبیرهێنانەوەی واقیعێکی بەرجەستەیە کەدەستەبژێر زیاتر پەیوەندارن بەشەڕی چەمکەکان و رێبازەکانی سیاسەتەوە تاعەوامی خەڵکی، زۆرینەی بێدەنگ کەدەشێ لەپرۆسەیەکی دەنگداندا بێنە دەنگ، لەگەڵ جێگیری و ئارامی سیاسییدان، حەز بەگۆڕان و شۆکێکی سیاسیی وا نەکەن کەمەنزومەی ژیان و بەرژەوەندییەکانیان تێکبدات، بەتایبەتی لەو کۆمەڵگانەی رێڕەوی سیاسیی لەرێڕەوی ئیداری جیانەکراوەتەوە، فەلسەفەی حکومڕانی و رێبازی بەڕێوەبردنی شەئنی گشتی راستەوخۆ گرێدراوی نان و ژیان و گوزەرانی کۆمەڵانی خەڵکە. زۆرینەی خەڵکی، بەپێچەوانەی دەستەبژێری سیاسییەوە، بژارەکانی بەردەمی بۆ دروستکردنی تۆڕی

بەرژەوەنـدیی کـۆمەڵایەتی و سیاسـیی زۆر کەمەو هـی ئەوەنیـیە لەوێـستگە سیاسییەکاندا بیخاتە ژێر هەڕەشەوە، بۆیە لەکۆمەڵگەی وادا زۆرینە درەنگ دەتوانن مەنزوومەیەکی دیکەی خۆپاریزی بۆخۆیان دروست بکەن و ببنە بەشێک لەتـۆڕێکی نـوێی بەرژەوەنـدی کە جێـی تـۆڕە کـۆنەکە بگـرێتەوە، بیرمەندی گەورەمان، مامۆستا مەسعود محەمەد، تێک لەم بابەتە دەستنیشان دەکـات وەختێـک دژی شۆڕشـکردن دەوەسـتێتەوە، چـونکە بەدیـدی ئەو توێژەکانی خـوارەوە زەرەرمەنـدی یەکەم دەبـن لەشـۆڕش، کە ئەو کەمە یاساو ڕێسایەی دەشێ مافی هەژارەکان بپارێزێ، لەهەر وەرگـۆڕانێکی (شۆڕشـداریدا) نەمێنێت. لەواقیعیـی واشـدا خـاوەن نفوزەکـان لەغیـابی یاساشـدا بەهێـزو نفـوز دەتوانن تۆڕی بەرژەوەندییەکانی خۆیان مسۆگەر بکەن، بەڵام هەژارەکان پێوە دەبـن، بێگومـان دەزانـم هەن بیروڕاکـانی مەسـعود مـحەمەد بەکۆنەپەرسـتی دەزانـن، جـا موجـادەلە لەگەڵ ئەوە نـاکەین مـادام هەرچۆنێـک بێـت بەشـتی کۆنەپەرسـتی لەم بـابەتەش دەڵـێن بیـروبـاوەڕ، بەڵام لەکوردسـتانێکدا بیـروڕای ریفۆرمخـوازی وەک بژارەیەکی کودەتایی چاوی لـێ دەکرێـت و تەگبیـری بـۆ دەکرێـت، ئاسـاییە لەو ئاکامە نزیـک ببیـنەوە کەبەڵـێ گۆڕانکاری دراماتیکی وەک هەنـدێک ڕەملـی بـۆ لـێدەدەن، کودەتـایەکی ئـاقیبەت نەزانـراوەو ڕێـی تێناچێ زۆرینەی بێدەنگ و توێژە هەژارەکانی کۆمەڵ لەسـەر کاغەزێکی سپی ئیمزایان بۆ بکەن. دەگەڕێینەوە سەر باسوخواسی سەرەتا کە وتمان گۆڕانکاریی بۆ ئەوەی ببێتە واقیعێکی جێگیر، پێویستی بەپلەیەکی دیاریکراوی گەرما هەیە لەنێـو تـاقیگەیەکی باشـدا. واتـا پێویـستی بەدرێژەپێـدانی گەشـەی کوردسـتان و کەڵەکەکردنی دەستمایەی سیاسیی هەمەلایەنە هەیە.

جێگیری هەر خۆی دەتوانێ جێگیریمان بۆ مسۆگەر بکاو لەڕێی ئەمەشـەوە گۆڕانی خوازراوە لەکوردەواریـدا بکەیـنە پرۆسـەیەکی بەردەوامـی بێ ڕاوەسـتان، لەراسـتیدا ئەوی پرۆسـەی گۆڕانکـاری لەڕێـی ریفـۆرم لەپرۆسـەی گۆڕانکـاری لەڕێی شۆڕش و کودەتا جیادەکاتەوە، تەنها ئامرازەکانی بەکارهاتوو نییە، بەڵکو قەناعەتکردن یان قەناعەت نەکردنە بەزوو، یـان درەنـگ، دەرکەوتنـی ئاکامی پرۆسەکە. پرۆسـەی گـۆڕان لەڕێـی ریفـۆرمەوە پرۆسـەیەکی گوناە، بەشـێنەیی و

لەسـەرە خـۆیە. پرۆسـەی گـۆڕان لەڕێـی شۆڕشـەوە پرۆسـەیەکی ڕادیکـاڵ و دراماتیکییە کەهەمـوو شـتێکی زوو بەزوویـی دەوێـت و ئەمەش ئەو شـتەیە توێژەکانی خوارەوە لێی دەترسن و لەڕێی پابەندێتییان بەهێزەکانی جێگیریی و دڵنیاییەوە کەزۆربەی جار خۆیان لەناوەندەکانی دەسەڵاتدا دەبیننەوە، لەقاوی دەدەن و پشتی تێدەکەن. ئەم خەڵکەی لەگەڵ جێگیـری و ئۆقرەیی سیاسییدا هەڵدەکەن دەبنە کەرەستەو ئامانجی هێزەکانی گۆڕانکاری بەردەوام و شێنەیی، دەبنە ئامانجی ئەوانەی کار بـۆ کردنی گۆڕانکاری بەواقیعێکی جێگیر دەکەن. ئەمەش بەچەند شێوەیەک دێتەدی: -لابردن و چارەسەکردنی ئەو ناجۆری و نادادپەروەرییەی دەشێ ببنە هـۆی تەوەلابـوونی زۆرینەی بێدەنگ لەواقیعـی جێگیر، هەموو واقیعێکی جێگیر جێی سەرزەنشت نییە، بەڵکو واقیعی جێگیـری نـادادپەروەر هەقـی بەرپەچـدانەوەی هەیە. لەحـاڵی وادا ویـستی چارەسـەری کەموکوڕییەکان تەنها نابنە بەڵێنێکی سیاسیی هێزەکانی جێگیـری لەململانێی هەڵبژاردندا، بەڵکو دەبنە ئیستحقاقێکی سیاسیی کەبێ وی مومکین نییە ئەو هێـزانە موەفـق بـن. -بەرنـامەی هێزەکـانی جێگیـری بنمیچێکـی مـوتەوازیعی هەبێت کەگوزارشت لەنییەتێکی ڕاستگۆیانە بکات، نیەتی جێبەجێکردنی. دەبێ بەرنـامەی وا بەرنـامەی تەنهـا چوارسـاڵی کـارکردن بێـت کەمـاوەی خـولێکی پەرلەمـانی دروسـت و کـابینەیەکی حکـومەتە. بەرنـامەی چوارسـاڵە هەم پابەنـدێتییە بەجێگیـرییەوە، هەم داننـانە بەپرەنـسیپی ئـاڵوگۆڕی دەسـەڵات و هەمـیش ڕێزگـرتنە لەدەنگـی جەمـاوەرو بەکارهێنـانێتی بـۆ یەک دەورانـی هەڵبـژاردن. ڕاستییەکەی دیاریکردنی بنمیچی خواست و پابەندبوون بەکاتی هەر دەورانێکـی هەڵبـژاردنەوە بـۆنەیەکی تـرە بـۆ خۆجیـاکردنەوەی هێـزی گۆڕانخواز لەچوارچێوەی جێگیریی سیاسییدا لەهێزی (گۆڕانخوازی دراماتیکی). هەر لەهەلـومەرجێکی واشـدا دەتـوانین گۆڕانکـاری بکەیـنە ئاسـاییترین و ڕۆتینتـرین کـردار بەجۆرێـک لەواقیعدا هەبێ و لەقسەی کیتابیدا هەر نەیەتە سەرزاران. ئەگەر بتوانین ئەمە بکەیـن چیتـر ویـستی گۆڕانکاری نابێتە پەتای وەرزێکی سیاسیی دیاریکراو کە لەوەرزێکی تردا چ خەبەرو باسێکی نەبێ.

*گۆڤاری هەفتانە: ژ: 27ی حوزەیرانی 2009دا.

سوێندی پێش دەرچوون

(ئەوە خـووی ڕێکخـراوە داخراوەکـانە کە ئەنـدامەکانیان سـوێند دەدەن و لەدەرەوەی قانوونی گشتی وڵات، پابەندی قانوونی تایبەتییان دەکەن) عادەتەن پەرلەمانتار کەدەردەچێت، ئینجا سوێنددەخوات کەنوێنەری ڕاستەقینەی گەل بێـت، نـوێنەری ڕاسـتەقینەی ئەوانە بێـت کەدەنگیـان بـۆداوە، نـوێنەری ئەو ناوچەیەش بێت کەئەو لێوەی هاتووە، با تەنانەت خەڵکێک هەبێت لەهەمان ناوچە دەنگیان بەو نەدابێت، پەرلەمانتار کەدەبێتە نوێنەر لەپەرلەماندا بۆئەوەی بتوانێـت ئەرکـی پەرلەمـان جێبەجێبکـات، مەحکـومە بەئیئـتلاف، مەحکـومە بەکۆکردنەوەی دەنگی پەرلەمانتارەکانی تر بۆ پرۆژە یاسایەک، بۆ بیرۆکەیەک کەبخوازێت لەپەرلەمان بیوروژێنێت، پەرلەمانتـار هەرخـۆی بێت یان بەشێکی فراکسیۆنێک بێت، بۆئەوەی ڕۆڵی کاریگەری هەبێت، دەبێت گونجانێـک لەگەڵ بیـروڕای خـۆی، بەرنـامەی فراکسیۆنەکەی و بەرنامەی پەرلەمانتارەکانی تـرو فراکسیۆنەکانی تـر دروستبکات، هیچ پەرلەمانتارێـک ناتوانێـت سـەد دەرسـەد هەمـــوو شـــتێک تێپەڕێنێـــت و بـــسەپێنێت، مەگەر ئەوە نەبێـــت ئیـــرادەی پەرلەمانتارەکانی تر ئاودیو بکات، مەگەر ئەوە نەبێت پێشوەخت بڕیاری دابێت پەرلەمان لەجێی ئەوەی گۆڕەپانی دیمـوکراتی بێـت، تەنیا مینبەرێـک بێت بـۆ گوتاری ئەو و بڕیاری فراکسیۆنەکەی. لیستی کۆمپانیای وشە بیدعەیەکی نوێی نادیموکراتی داهێناوە، ئەویش سوێندخواردنی (پەرلەمانتـار)ە پـێش ئەوەی گەل بڕیاری لێبدات و لەسندوقی دەنگداندا مـۆری ئیـرادەی خـۆی بخاتەسـەر. وەک بڵێـی پێـشوەخت ئاکـامی هەڵبژاردنەکانیـان یەکلایـی کـردبێتەوە، کەئەمەش فشەکردنە بەرۆژی دەنگدان و بڕیاری جەماوەر کەچۆن و دەنگ بەکێ دەدەن. ڕەنگە هەبن هۆکاری ئەمە بگێڕنەوە بۆ دیـاردەی وازهێنـانی زیـاد لەکاندیـدێکی

ئەو لیستەو کشانەوەیان، ئەمەش وەک ریگرتنێک لەوازهێنانی تر کەشتی لەم بـابەتە لەهەمـوو بزاوتێکـی سیاسـیی دیموکراتیـدا دەقەومـێن و (سـەنگەر گواسـتنەوەش) خـوویەکی ئاسـایی نـاو کوردسـتانە، بەڵام لەراسـتیدا شـێوەی سوێندخواردنی پێشوەخت و ئەو وێنەیەی لەگەڵ هەواڵەکەدا لەسایتی سبەیدا بڵاوکـــراوەتەوە، ئامـــاژەی مەترســـیداری ترمـــان پێـــدەڵێن کەتەجـــاوزی پەرچەکـرداری دیـاردەی وازهێنـان دەکەن: *لیـستی وشـە لەلایەن خـۆیەوە یەکلایـی کـردۆتەوە کەهەر دەبێـت هەڵبـژاردن بـبەنەوەو هەر بەو ڕێـژەیەش بیبەنەوە کە لەهەواڵەکەدا هاتووە (نزیکەی حەفتا کەس دەبن)، بێ لەوە ئەوان ئامادەنین ڕێژەیەکی تـر قبـووڵ بکەن و هەر دەرکەوتێکیش تووشی شۆکیان بکات، رەتیـدەکەنەوە، (بۆ نمـوونە ئەگەر 6 یـان 60 کورسی بێنن ئەوە شتێکە قـابیلی قبـووڵ نیـیە) ئەمجـۆرە مەراسـیمی سـوێندخواردنە خـووی تەشـکیلاتە سیاسییە داخراوەکانە، ئەوانەی لەدەرەوەی ڕێوڕەسمی تەشکیلانە رەسمییەکانی وڵات بـۆنەی وا سـازدەکەن کەبەریەککەوتنـی تێـدایە لەگەڵ بـۆنەی دەزگـا رەسـمییەکان، پەرلەمانتـاران تەنیـا دەزگـای رەسـمیی پەرلەمـان و لەبـۆنەیەکی رەسـمیی پەخـشکراوی کـردنەوەی دەورەی نـوێی پەرلەمانـدا سـوێند دەخـۆن. ئەویـــش ســـوێندێکی بەدەق نووســـراوی ئامـــادەکراوی پرۆتۆکـــۆڵی. هەر مەراسـیمێکی تـر رەسـمی نیـیەو ئەگەریـش گوزارشـت بـکەن لەئیلتیزامێکـی رەمـــزی، ئەوا ئیلتیزامێکـی رەمـزی تۆتالیتـارییە بـۆ سـەردەمی (ڕێکخـراوە بانگەوازخوازە نهێنییەکان) دەست دەدەن و لەسەردەمی کرانەوەو دیموکراسیی و یاسا سەروەریدا مانای ناجۆر دەدەن بەدەستەوە.

وەک لەوێنەکەدا دەردەکەوێت هەموو کاندیـدەکان سوێندیان بۆ بەرنامەی لیستی گۆڕان خواردووە کەبەرنامەیەکە هەرگیز لەچوار ساڵدا جێبەجێ نابێت، چـونکە بەرنـامەیەکە تەجاوزی چـوار سـاڵ دەکات و پێویـستی بە (سـووتاندنی قۆناغەکـان) هەیە. هەمووشـمان دەزانـین تیـوری (سـووتاندنی قۆناغەکـان) لەنموونەی زۆر شوێنی دنیادا شکستی هێناوە، لەوانەش ئەوروپای خۆرهەڵات کەزۆرجار دەبێتە وێردی سەر زمانی بەرێز نەوشیروان مستەفا ئەوکاتەی تانە لەدابونەریتی حزبایەتی کوردستان دەدات. یان دەشێت پێویستی بەوەبێت ئەم

هەفتا پەرلەمانتارە (دەرچووە) بەو ئیعتیبارەی (70) کورسی پەرلەمانیان لایە، بڕیار بدەن ماوەی پەرلەمان درێژ بکەنەوەو بیکەنە (پەرلەمانێکی چەندین دەورە بەسەرچوو) تا بەرنامەکەی لیستەکە جێبەجێ دەبێت.

خاڵی سەرجڕاکێش ئەوەیە سەرۆکی لیستەکە خۆی لەپشتەوە وەستاوەو چاودێری دەست هەڵبڕینەکە دەکات وەک ئەوەی ئەسڵی مەقسەد سوێندخواردنی کاندیدەکان بێت بەوەی لەقسەی سەرۆکی لیست دەرنەچن. ئەم سوێندە پێمان دەڵێت بەو بانگەشانە نەخەڵەتێن کەداوا دەکات پەرلەمانتار سەربەخۆبێت و گوێ بەقسەی سەرکردەکان نەدات. باقی وەلسەلام.

*کوردستانی نوێ: ژ: 4929 لە 2009/7/22دا.

گۆڕان لەسیاسەتی کوردی، یان پاشەکشێی هەرزان؟

بەڵێ ئێمەش گۆڕانمان گەرەکە لەسیاسەتی کوردستانیدا، بەڵام گۆڕانێک کەپرسی کوردستان بەرەوپێشەوەبەرێت، بنمیچی داوا کوردییەکان لەو ئاستە نەهێنێتە خوارەوە کە لەگەڵ پێوەرە دەستوورییەکان و پێدراوە مێژوویی و جوگرافییەکان دەگونجێت، ئێمەش گۆڕانێکی چۆنایەتی دەخوازین کەسیاسەتی کوردستانی ئەم قۆناغە مەییوە تێپەڕێنێت و دەستپێشخەری وەدەست بهێنێتەوە، بەڵام نەک گۆڕانێک بێت بۆ پاشەوە، گۆڕانێک تیلەبازی لەگەڵ شۆڤێنییەکاندا بکات و ئاو بکاتە ئاشی نەیارە سیاسییەکانی پرسی کوردستانەوە. گۆڕان بۆ پاشەوە، پاشەکشێ پێکردنێکی هەرزان و لەخۆڕاییە بەپرسی کوردستان. بچووکردنەوەو قەتیس کردنێتی لەهەندێک ویستی لۆکاڵی شەرمندا، مرۆڤ و گروپەکان ئەگەر لەڕەوتی سیاسەتکردندا تووشی پاشەکشێی ناچاری واش بێن هەرگیز بە بەلاش و بێ نرخ هەرزان فرۆشی ناکەن، دەبێت یەک شرۆڤە هەبێت بۆ ئەم جۆرە پاشەکشێیە: بێتاقەت بوون و کەم حەوسەڵەیی.

لەمێژووی سیاسەتیشدا وەک چۆن کەم نین ئەوانەی (موزایەدە) دەکەن، ئاوەهاش ئەوانە زۆرن کە لەپرسە سیاسییە چارەنووسسازەکاندا (موناقەسە) دەکەن، کێبڕکێ دەکەن لەسەر قەبارەی پاشەکشێ و دەستهەڵگرتن لەجێگیرییەکان. ئەمە هەر بۆ دەستکەوتنی مافی ئەمارەتکردنە لەسەرزەمینێکی دیاریکراودا. سەرزەمینێک کەس گرەنتی ناکات ئەگەر بەسنووری تەواوەتی خاکی کوردستان پەرژین لەدەوری نەکرێت تاکەی و تا چەندی تر بەلانکی سیاسەت و رۆشنبیریی کوردستانیی دەمێنێتەوە؟ هیچ ئیعتبارێکی جوگرافی و ستراتیژی ئەوەمان بۆ ناسەلمێنێت، ئەگەر تەعریب تابناگوێی بان مەقان بێت

کێ دەڵێت تەکیەو بازیان واوەتریش، شارەکەی شێخی نەمر، لەم سەودایە بەسـەلامەتی لێـی دەردەچـن؟. هەمـوولایەک حەزدەکەن ئەم چەقە لەچەقبەستوویی قوتاری بێت، بەڵام نەک بەڕاکردن بۆ پاشەوە، بەڵکو بەتەکبیری چوونە پێشەوەیەکی مەحکەم کەبارتەقای قوربانییەکانی ئەم بزووتنەوە دوورودرێژەی کوردایەتی و دیموکراتی بێت. نەتەوە ژیرو داناکان، بزووتنەوە رزگاریخوازە حەریفەکان ئەگەر ناچاری پاشەکشێش بکرێن نرخ بۆ ئەم پاشەکشێیە دادەنێن و بێ پەروا نایدەنە ئەم و ئەو. نرخی ئەم سیاسەتە شەرمنەی بەناوی وەرگۆڕأن لەئەندێشەو ڕێبازی کوردایەتی خۆی دەنوێنی لەکێ وەردەگیرێت؟ لەم بێ عەهدو بەڵێنانەی سەد تەپکەیان بۆ ناوینەتەوە؟ ئەم موناقەسەیە لەپرسی کەرکوک و لەماددەی (140)و ئەم چاوبازییە لەگەڵ کێ دەکرێت کەڕیزەکانی کوردایەتی پەرت دەکات و جێگیرییەکانی ئەدەبیاتی کوردایەتی کەچەند دەیەیە پێی گۆش دەکرێین و خەڵکی بۆ بەکوشت دەدرێت، بنکۆڵ دەکات؟.

ئەمجۆرە سیاسەتە هەرزانە وا دەزانێت دیموکراسی و مافی جیاوازی تا ئەو سنوورە هەقی هەڵگەڕانەوەیان دەداتێ کەپشت لەپرسە ستراتیژییەکان بکرێت و جێگۆڕکێ بەناکۆکییە سەرەکی و لاوەکییەکان بکرێت. سیاسەتی هەرزان دەستکاری سیاسەتی کوردستانی لەوەدا کورتدەکاتەوە کەببێتە سیاسەتێکی بێ ئەندێشەی سەنگین، ئەم سیاسەتە لۆکاڵییە سیاسەتێکە لەسەر بنچینەی دۆزینەوەی ئەلتەرناتیڤ بۆ پرسی کەرکوک یان پرسی فیدرالی و دەستوور کار ناکات، بەڵکو خۆی لەم باسە دەدزێتەوەو خەڵک بەسووککردنی سیاسەتە پەیڕەوکراوەکانەوە مژوڵ دەکات، خیتابی میدیایی ئەم جۆرە سیاسەتە ناڵێ خۆمان چیمان پێیە بۆ پرسی کەرکوک؟ نەخێر! دەڵێت (جا ئەوە کەی سیاسەتە بۆ چارەسەری پرسی کەرکوک گیراوەتەبەر؟) ئەمە سیاسەتێکی بێ بەهرەیە، موزایەدە بەسەر هێزە رەسەنەکانی کوردایەتییەوە دەکات و لەچاوبازی لەگەڵ نەیارەکانی کورددا موناقەسە دەکات. لەگەڵ خۆمان گران جان و بۆ نەیارەکان هەرزانی دەکات. نالی ئاماژەی وای هەیە کەلەکن من چەندە مەغرووەرەو لەکن خەڵک چەندە مەجبورە؟

لێیان دەپرسی چیت پێیە بۆ کەرکوک دەڵێت: ئم م، خۆی لەڕاستیدا.... لەڕاستیدا کاتی بەرنامەکەمان تەواوبووا. ئێمەش گۆڕانمان گەرەکە لەسیاسەتی کوردستانیی، گۆڕانێکی راستەقینە. بەڵام ئایا ئەم قەوارە سیاسییەی کوردستان ماڵە باجێنەیە کەسبەینان پێک بێت و وەختی نانخواردنێ تێکبدرێ؟

قەوارە سیاسییەکان، هێزو دامەزارەوە حەریفەکان بەچی لەخەڵکی عەوام جیا دەبنەوە ئەگەر بەوە نەبێت کۆمبەسی هەڵسوکەوتی سیاسییان گرێدراوی ستراتیژێکی دوورمەودا بێت؟ ئەمەی دەیڵێن گۆڕان نییە لەسیاسەتی کوردستانی. ئەمە دەستهەڵگرتنە لەسیاسەتی کوردستانی، شتێکە سەد دروشم و هاوارو ئاڵاوسێدی تۆمارگەکان ناتوانن پەردەپۆشی بکەن، ناتوانن سەنگەری رەخنەی وان لەهی شۆڤێنییەکان جیابکەنەوە.

*کوردستانی نوێ: ژ: 4921 لە 2009/7/13دا.

هێڵی سوور، دەنگی تاک

دەبێ لەم ململانێ دیموکراسییەدا هەندێک بابەت ساغ ببێتەوە. موفرەداتەکانی وەک دیموکراسیی، هەڵبژاردن، بردنەوە و دۆڕان، دەنگدان و دەرنەچوون لە موفرەداتەکانی کۆمەڵی مەدەنین.لە موفرەداتەکانی ژیانی سیاسیی هاوچەرخن، ئەوی پێی قبوڵ بێت یان بیکات بە دەسکەلای دەستی خۆی لە کاری سیاسییدا. دەبێت لە دڵودەروونەوە، لەقەلب و قاڵبەوە قبوڵیان بکات و پێیان ڕازی بێت.

موفرەداتە سیاسییەکان دابەش نابن، ئەوی حەزمان لێیەتی و لە قازانجمانە وەریبگرین و ئەوی ئیمکانی هەیە بە کەڵکمان نەیەن دژی بین و دەستبەرداری بین. ئەوی دیموکراسیی دەکاتە دروشم و گۆڕان دەکاتە تایتڵی کارکردنی پێویستە بەر لەوانی تر پابەندی ئەم دروشم و تایتڵانەبێت، لە دیموکراسییدا هەر فەردێک یەکسانە بە دەنگێک لە هەڵبژاردندا، جا ئەو فەردە پادشای وڵات یان گەدای بەردەرگای ماڵی پاشا بێت، لە حزبی دیموکراسییدا، لە لیستی دیموکراسیی و لە ململانێی دیموکراسیانەی گروپەکاندا کەس فەزڵی بەسەر کەسی ترەوە نییە، لە دەمەتەقێی نێوان دوو ئاراستە لە بیرکردنەوەدا مەنتیقی قسە و بەڵگە و بەڵێننامەکان فاکتەری یەکلاکەرەوەن، کاریزمایی یان باگراوەندی سیاسیی ئەوە مەسەلەیەکە بۆ تەقدیری دەنگدەرەکان دەمێنێتەوە، بۆ مێژووی میللەت و ویژدانی نەوەکانی ئایندە دەمێنێتەوە کە بەشی هەر کەسێک لە سەروەری و سەربەرزی یان شکست و دۆڕان بدات.

ئەگەر ڕەوتی بەڕێز نەوشیروان مستەفا و هاو ڕێبازەکانی لەگەڵ گۆڕان و دیموکراسیین دەبێ واز لە پڵنگاندن، یان لە دەستەواژەی "کاک نەوشیروان"

ڕەقەمێکی گرنگە بێنن، (ئەم قسەیە هی بەڕێز عومەری سەید عەلییە کە لەدیدارکدا وتی: کاک نەوشیروان ڕەقمێکی گرنگە، تێبینی نووسەر ساڵی 2011دا) چونکە لە بەردەم سندوقەکانی دەنگداندا کاک نەوشیروان دەتوانێ‌یەک دەنگ بدات و لە گفتوگۆی دیموکراسیشدا دەنگێکە لە دەنگەکان، لە بنچینەدا ڕیفۆرم لە حزبدا بۆ ئەوەیە هەموو هەڤاڵێک دەنگێک وگفتوگۆیەک بێت، ڕەقەماندنی سەرکردەیەک یان بە کاریزماکردنی لەگەڵ ئیدعای ریفۆرم، عەدالەت و بە موئەسەساتکردندا وێک نایەتەوە.

ئایا ئەو بەڕێزانە لە بیریان دەچێتەوە کە لە کۆمەڵی دیموکرات و شەفافدا کاک نەوشیروان لە دەرەوەی بازنەی ڕەخنە و لۆمە نابێت؟

دیارە هەموو دەزانین لە ململانێی هەڵبژاردن جا هی ناو حزب بێت یان هی ناو میللەت (بۆ پەرلەمان)، هەر لایەنە دەتوانێت سەرمایەگوزاریی مەعنەوی لە مێژووی گەورەکانی خۆی، لە ڕابردوو و دەسکەوتەکانیان بکات و لە بەردەم دەنگدەراندا سونبلی هێزەکەی بن، بەڵام دیسانەوەش دەنگدەرێک هەریەکسانە بەیەک دەنگ و پاڵێوراوێکیش، با چەند کاریزما بێت، هەر بە کۆی ڕەقمەکان دەبێتە ڕەقمێکی گەورە نەک خۆی هەموو شتێک بێت.

ئەگەر لە بچووکترین مشتومڕی دیموکراسیدا برادەران عاجزبن و زویربن ئێ خۆ هەر دەستیان لەم موفرەداتانە نەدابایە باشتربوو.

ئەگەر تەنها شەرعیەتی شۆڕشگێڕی ڕابردوویان یادگاری شیرین سەرمایەگوزاری ئەوان بێت جا باسی (دیموکراسیی، گۆڕان و ڕیفۆرم و موئەسەساتیان) لەچی؟

کە ئەم ناونیشانە هی سەروەرکردنی ئیرادەی میللەت و ئیرادەی ئەفرادەکانی بێت، بۆچی لە دەرهاویشتەکانی سەغڵەت دەبن؟

من دەزانم ڕابردوو و سەروەرییەکانی چەند کاریگەرن لەمرۆماندا، بەڵام ئەی بۆ ئەم مافە لە خەڵکی تر، لەیەکێتییەکانی قەدەغە دەکەن و بۆخۆتانی پاوان دەکەن؟

ئەگەر وایە بۆ لە بن باڵی کاک نەوشیروان و لە ڕەوتەکەی ئەوەوە پەلاماری بەڕێز مام جەلال و مێژوویەکی زیاتر لە پەنجا ساڵەی تێکۆشان دەدرێت کە لە مرۆ و بۆ سبەینێش درێژەیان هەیە؟

ئەگەر سەرکردەی کاریزما بۆ ئەمڕۆی کوردایەتی گرنگن و هەرواشە، ئایا ڕەواتر نییە لە پێشدا ئەو بەڕێزانە لە خۆیانەوە دەست پێبکەن و لێنەگەڕێن (کل من هب ودب) لە خۆڕایی گێچەڵ بەیەکەمین سەرکۆماری هەڵبژێردراوی ئەم وڵاتە بکات؟یانی ماشەڵڵای لێبێت لە ڕەخنە و ڕەخنەگرمان کە من تا هاوڕێکانی دوێنێی مام جەلالیش بەناوی دیموکراسییەوە، بەناوی ڕەخنەوە، پەلاماری نارەوای بدەن؟

دیارە لە فەزای دیموکراسیدا مام جەلالیش لە دەرەوەی ڕەخنە نابێت، بەڵام ئایا ڕەوایە ئەمە ببێتە خوویەکی ڕۆژانە وستراتیژێکی روخێنەر وبە ئەنقەست وبۆ ئەمە سەر بە ماڵی هەموو نەیارێکی یەکێتی دا بکەن تا لە جەنگی خاچپەرستاندا دژایەتی مێژووی مام جەلال بکەن، وەک بڵێی ئیتر بابەتی تر چنگ نەکەون بۆ نووسین؟

ئەمە چ جۆرە دیموکراسییەکە؟ چی نەما بەیەکێتی نەکەن.

کەیەکێتیش دەڵێ برایان لە دیموکراسیدا ئێوەش ڕەقەمێکن لە هەزاران ڕەقم، پێی قەڵس دەبن؟

ئەگەر قەرارە مەرجەع هەبێ، ئەگەر قەرارە هێڵی سوور هەبێ لەیەکێتیدا ئەوا مەعلومە کێ لە پێشترە؟ وەکتریش با ململانێکە دیموکراسیی بێت: با هەر تاکێک یەکسان بێت بە دەنگێک و نیوە دیموکراسیی، نیوە ڕیفۆرم و نیوە کۆمەڵی مەدەنی نایخوات.

برایان یارییەکە بە شێوەیەکی ئینتیقائی مەکەن، ئەگەر وەکو جاران بە قوربان و بە ساقەیە ئەوا هەموو لایەک ڕێزتان هەیە، ئەگەریش گەمەیەکی دیموکراسیی مۆدێرنانەیە ئەوا لە رکابەریتی دیموکراسییدا:

*نابێ فشەتان بە بەرامبەرەکانتان بێت

*نابێ کە ڕەخنەتان گرت، بە هاتنە جواب و ڕەخنەی بەرامبەر قەڵس بن.

*کوردستانی نوێ: ژ: 4858 لە رۆژی 2009/4/30دا.

پاڕانەوە بۆ دەنگ

تەوزیفکردنی ئایین، لەقازانجی گرووپ و دەستەکاندا دیاردەیەکی کۆنی ئایین و ئاینزاکانە. هەتا بەشەریش مابێت دەستبەرداری ئەو خووە نابێت. خوای گەورە ئایین دەنێرێت بۆ چاککردنی چەوتیی مرۆڤەکان و ڕێنوێنیکردنیان، کەچی ئەم بەشەرە سڵ لەتەوزیفکردنی ئەو پەیامەش ناکات کەبۆ چاکسازیی خۆی نێردراوە، هەتا مرۆڤ دەرەقەتی ئەم تەوزیفکردنە دێت، قسور ناکات کەئایین و پەیامەکەی لەگەڵ بەرژەوەندییە بەرتەسکەکانی خۆیدا بگونجێنێت. هەر ئەم بەشەرەبوو کەحەشریکیان بەکچ و کوڕانی ئالی بەیتی پێغەمبەر کرد، قوڕەیش جەسارەتی نەکرد پێیان بکات. گرووپ و دەستەکان هەر مەیلیان وایە خوداو پەیامەکەی بۆ قازانجی خۆیان بخەنەگەڕ، بەڵام زانای کۆمەڵناسی عیراقی، د.عەلی وەردی دەڵێت: گرنگ نییە کێ ئیدیعا دەکات خوای لەگەڵدایە، گرنگ ئەوەیە خوای گەورە خۆی لەگەڵ کێدایە؟ شتێک تا ڕۆژی قیامەت پێی نازانین، چونکە خوا دوا پەیامی خۆی بەخۆشەویستی خۆی، موحەمەددا، نارد.

لەدەروازەی چوونە ناوشاری کەرکوکەوە لەقۆڵی قەرەهەنجیر-چەمچەماڵ-سلێمانییەوە، ئایەتێکی قورئانی لەسەر دیواربەندی دەروازەکە نووسرابوو (رب اجعل هذا البلد یَمنا)، بەعس ئەو ئایەتەی بۆ ئەوە لەوێدا نووسیبوو تانیشانی بدات لەقۆڵی سلێمانییەوە، لەقۆڵی کوردەوە، هەرکەسێک دێتەشارەوە دزو جەردەو داگیرکەرە، کوردی پێپەتی و پێشمەرگەی موخەڕیبە، بۆیە هیوای دەکرد شاری تەعریبکراو لەم (بەڵا کوردستانییە) پارێزراوبێت. ئەوی جوانتر ئەم نییەتە ناپاکەی بەعس دەردەخات ئایەتێکی هەڵواسراوە لەدیواربەندێکی تری دەروازەیەکی تردا، دەروازەی کەرکوک-حەویجە. بەعس لەوێ ئەم ئایەتەی

تەوزیـف کـردووە (ادخلوهـا اَمنـین)، یـانی ئەی بەشـەری هـاتوو لەحەویـجەو تکـریتەوە، ئەی عەرەبـی تەعریـب، بەوپەڕی ئاسـوودەیی و ئـارامییەوە وەرە ژوورەوە، وەرە کەرکـوک تەعریـب بـکە، تەخریبـی بـکەو تـۆ بەئـایەتێکی تـر لەدەروازەی چەمچەماڵەوە لە(کوردستانییە داگیرکەرەکان) پارێزراویت!.

بەعــس و تەڵەکە بازییەکـانی ڕۆشــتن. کەس وەکـو بەعــسی پێناکرێــت لەتەوزیفکردنی دین و دنیا بۆ بەرنامەکەی خۆی. ناشکرێت قەت هیچ کەس و دەستەیەک بە بەعس بشوبهێنرێت، بەڵام خووی تەوزیفکردنی دین لەلایەن دەستەیەکی ئیماندارەوە لەدژی دەستەیەکی ئیمانداری تر، خوویەکی کۆنترە لەبەعس و دوای گۆڕ بەگۆڕبوونیشی هەر بەردەوامدەبێت.

لەم سەروبەندەشدا خووەکە تیژتر بووەتەوە، تەوزیفەکە تەوزیفێکی شەعبییە مـادام ڕوومـان لەهەڵبـژاردنە، لیـستی نـادینی وا پەیـدابووە کە بەشـی لیـستە دینییەکـانی نەهێـشتووەتەوە لەدیـاردە دینییەکانـدا، بـۆ دەنگێـک لەئاسـمان دەپاڕێنەوەو قورئانیـان لەسـەر چاوانە، بـۆ دەنگێـک ئەم ئـایەتی قورئانە دەکەنە پۆستەر (بسم الله الرّحمن الرّحيم، إنّ الله لا يغيـروا مـا بقوم حتى يغيـروا مـا بأنفسهم). بەنـدە پێمـوایە دەبێـت ڕووی پۆسـتەرەکە لەخۆیـان بکەیـن و بڵێـین: جـارێ خۆتـان بگـۆڕێن، ئینجـا ڕوو لەخەڵـک بـکەن. چـونکە پێغەمـبەری خـوا کەخەڵکی بـانگەوازکرد بـۆ ئیـسلام لەنزیکەکانی خـۆیەوە دەسـتپێکرد. هێـشتا چەنـد ڕۆژ بەسـەر ئەم پۆسـتەرەدا گـوزەری نەکـرد وێـنەی هاووڵاتییەکیـان بڵاوکردەوە کەچوارچێوەیەکی بەدیاری هێناوە، بەخەتخۆشی لەسەری نووسیوە (بسم الله الرحمن الرحيم وسيعلم الذين ظلموا اي منقلب ينقلبون) وتم ئەم دیارییە کەبـۆ لایەنێک هاتووە حەتمەن هەڕەشـەیەکی پەنهانە لەلایەنێکی تـر کەپێیوانییە شەڕەکانی دنیا لەسەر بنچینەی هەق و ناهەق و ئێمەو ئەوان بەرپا دەبـن، بەتـایبەتی شـەڕێک لەچوارچێـوەی هەڵبـژاردن و دیموکراسـیدا. ڕەنـگە لەڕۆژی هەڵبژاردنـدا ئەو هەمـوو تەوزیـفە ئـایینییە دادیـان نەدات و لەبیریـان بچێت کەخودا هی هەموومانەو هەموو بەندەکانیشی بۆیان هەیە ڕووی دووعاو داواکاری لێبکەن. برادەرێک وتـی: ئەوکاتە دەبێـت ئەو ئـایەتە پیـرۆزە دووبـارە بکەنەوە (وما ظلمناهم ولكن انفسهم كانوا يظلمون).

*کوردستانی نوێ: ژ: 4925 لە 2009/7/17دا.

بەڕاست کورد هیچی نەکردووە؟
بەڕاست کوردستان هەڕەشەی لەسەر نەماوە؟

خیتابی عەوام فریوی خیتابێکە بۆ دەسکەوتی کاتی دروست بووە، بۆ چەواشەکاری و خۆڵکردنە چاوی خەڵک. خیتابێکی شەعبەوییە و بۆ فەوزای یەک دەقیقەش بێت ئامادەیەساڵێک لە تەمەنی میللەتی خۆی بسووتێنێ. خیتابی عەوام فریوی دەست بە پووشی ئەو بابەتانەوە دەگرێ کە خۆی لە بنچینەدا باوەڕی پێی نییە. خیتابی وا باوەڕی بە پرسی کەرکوک نەماوە، کەچی بابەتی کەرکوک دەکاتە دەسکەلا لە ململانێ ناوخۆییەکاندا، باوەڕی بە ناوچەگەرێتییە، کەچی لە جەلەولا کارەبا ببڕێ دەیخاتە ئەستۆی یەکێتی و حکومەتەکەیەوە، خیتابی وا باوەڕی بە گەنجەکان نییە و بە شوێن ڕابردووی دێرینەوەیە کەچی دەخوازێ شیکی بەتاڵ بە گەنجەکان پڕ بکاتەوە. باوەڕی بە سەربەخۆیی کوردستان نییە، بەڵام ئامادەیە ئەم دروشمە بکاتە بۆنەی هێرشبردن بۆ سیاسەتی ڕەسمی بزووتنەوەی کوردایەتی.

خیتابی عەوام فریوی هەندێک جاریش تێدەکەوێت، ناکۆکی بەرهەمدێنێ، چونکە لە هەڵپەی هێرش و پەلاماردا‌ندا کون و کەلەبەری لێ دەبێتەوە. بۆیە "شتێک" دەکاتە دەسکەلای ئەمڕۆ کە سبەی "دژەکەی" دەسکەلای ڕۆژی داهاتوویەتی، شتێکە لە بابەت ئەوەی ئەدەبیاتی ڕۆژنامەوانیی لوبنانی لە بارەی کارەکتەرێکی سیاسیی وڵاتی خۆیان وتویانە: "بیر لە شتێک دەکاتەوە، کەچی شتێکی تر دەڵێ و دواجاریش شتێکی جیاواز لە هەردووکیان جێبەجێدەکات".

خیتابی ڕۆژ لە میدیای عەوام فریویدا، دوێنێ وتوویەتی: هیچ بۆ کورد لە بەغدا نەکراوە، ئەمەش بۆ تانەیە لە سیاسەتی رەسمی کوردایەتی لە بەغدا، تانە دەڵێ: بەڵگەمان بۆ ئەوەی هیچ نەکراوە ئەوەیە ماددەی 140

جێبەجێنەکراوە، دەستوور هەرێشەی لەسەرە، یەکێتی و پارتی لە بەغدا لاوازن و ناتوانن مافەکانی کورد لە هەرێشە بپارێزن.

خیتابی دوێنێی عەوام فریوی وا پێویستی دەکرد هەرێشەکانی سەر کورد لە قەبارەی خۆی گەورەتر بکرێن تا ببنە دەسکەلا بۆ نیشاندانی (لاوازی) کوردایەتی لە بەغدا.

ئەم خیتابە لە بیری دەچێ کە خۆی دوورتر لە دوێنێ، وتوویەتی: 140 خاکمان دەخاتە ڕاپرسییەوە وچۆن دەبێ خاکمان بخەینە ڕاپرسییەوە

لە بیری دەچێ، بۆیە چەند ڕۆژێکە بەیتوبالۆرەی ئەوە لێدەدات کوردستان هەرێشەی دەرەکی لەسەر نەماوە!

ئەمەش بۆ ئەوەیە بڵێ: هەقمە لە ناوخۆ هەرێشە بکەم، چونکە هەرێشەی دەرەکی لەسەر کوردستان نەماوە. وەک بڵێیی کوردستان شایانی ئەوە نییە لە دیموکراسیشدا، دوور لە هەرێشە، بژی.

ئەم بیەتوبالۆرەیەش بۆ ئەوەیە بڵێین کوردایەتی لە کوردستان لاوازە، بۆیە باسی هەرشەی دەرەکی دەکات.

باشە بۆ لەو عەوام فریودەرانە نەپرسین:

-ئەگەر وایە کوردایەتی لە بەغدا (هیچی) بۆ کورد نەکردووە، ئایا ئەمە مانای ئەوە ناگەیەنێت "کوردستان "هیچی بۆ نەکراوە" و مافەکانی هەرێشەی لەسەرە؟

-ئەگەر وایە سیاسەتی رەسمی کوردایەتی لە کوردستان بوختانی هەرێشەی دەرەکی دەکات، تا نەیارەکانی پێ بترسێنێ، ئایا ئەمە ئەوە ناگەیەنێت بۆیە هەرێشەی دەرەکی لەسەر کورد نەماوە، چونکە لە بەغدا ئیشی بۆ کراوە و هەرێشەکان بەرپەرچ دەدرێنەوە؟

ئەمانە پرسیار و گریمانە بوون بۆ عەوام فریودەرەکان کە مەسەلەکان تەنها لە کونە دەرزی ململانێ نەخوازراوەکانی ناوخۆ وە دەبینن، ئەگینا بۆ کەسانی هۆشمەند و بابەتخواز ڕوونە کە پرسی تێکۆشان بۆ مەسەلە نەتەوایەتییەکانی کورد، وەک هەر پرسێکی تر و تێکۆشانێکی تر، هەنگاو بە

هەنگاو کاری لەسەر دەکرێت. نە ئەوەیە هیچ نەکرابێت و نە ئەوەشە لە پرێکدا هەموو داواکان جێبەجێبکرێت.

میللەتی کورد بۆیە خەباتی خۆی قۆناغبەندی کرد، چونکە دەزانێ لە مێژووی هیچ میللەتێکدا نەبووە لە کونفەیەکونێکدا هەموو کێشەکان چارەسەر ببن و هەموو ئاواتەکان بێنەدی. هەر بەمەش هەڵسەنگاندنی مەوزوعی لە خیتابی عوام فریوی و سیاسەتی کورتبینی ڕۆژ جیادەکرێتەوە. خیتابی مەوزوعی ئاواتەکان و ئاستەنگەکان دەبینێ.

ئازایەتی و ئازارەکانیش هەڵدەسەنگێنێ، بەڵام خیتابی ڕۆژ کە هەموو شتێک دەخاتە خزمەت ناکۆکییە لاوەکییەکانەوە، ئەم توخمە سیاسییانەی ناکۆکی سەرەکی بۆ کەم بایەخکردنی بزوتنەوەی ڕەسمی کوردایەتی بەکاردێنێ، بە ڕاست و چەپدا بابەت گوڵبژێر دەکات با تەنانەت لەگەڵ یەکتریشدا ناکۆک بن.

ڕاستییەکەی کورد شتی زۆر کردووە بۆ دابینکردنی دەسکەوت و تۆکمەکردنی ئەو دەسکەوتانە بە مەنزومەیەکی پارێزگاریی درێژخایەن، بەڵام چونکە قۆناغەکە قۆناغێکی ئینتیقالییە نەک بۆ کورد، بەڵکو بۆ هەموو عیراقیش، بۆیە دەبینین لە هەندێک جومگەدا دەسکەوتەکان دەڵەمەن، لە هەندێک دەرکەوتدا هەڕەشەکان نەبڕاونەتەوە و ئەم دۆخە ئینتیقالییەش پێویستی بەیەک ڕیزییەکی دیموکراتی سەنگین هەیە بە جۆرێک ناکۆکی ناوخۆیی وا شۆڕ نەبێتەوە کە ناکۆکییە سەرەکییەکانی کوردمان لەبیر بباتەوە.

برایان! نە کورد وا کەمبایەخ سەیربکەن کە هیچی نەکردووە و نە بە دوژمنەکانیش وا خۆش باوەڕ بن کە چیتر هەڕەشە نین بۆسەر کوردستان.

شتمانکردووە، ناکرێ نادیدە بکرێن، زۆریشمان ماوە، ناکرێ هەڕەشەکانی سەری نەبینین.

ڕۆژی دوای (7/25) چاو بەچاو دەکەوێتەوە

بارودۆخ دوای (7/25) زۆر نۆرماڵ و ئاسایی دەبێت. ڕۆژی (7/26) خۆر لەهەمان شوێنی خۆیەوە هەڵدێت. بەگوێرەی پێوەرەکانی کەشناسی، کۆمسیۆنی باڵای هەڵبژاردن و لیستە ڕکابەرەکان، چاودێرانی هەڵبژاردن و میدیا، بەئەهلی و سەربەخۆ، بە حزبی و دەوڵەتییشەوە، بەکوردستانی و عیراقی و نێودەوڵەتییەوە، یەک تۆزقاڵ ناتوانن کار لە پلەی گەرما یان ڕێژەی خۆڵبارین و نەبارین بکەن. ڕۆژی (7/26) هەر یەکشەممەیە، نەک هەڵبژاردنی هەرێمی کوردستان، بەڵکو هەڵبژاردنەکانی ئەوروپا و ئەمریکاش ناتوانن کەشی ئەو بەرواره بگۆڕن و دەست لەکاروباری خوای گەورە لەدابەشکردنی ڕۆژو مانگ و ساڵەکان وەربدەن. ڕۆژی (7/26)، ڕۆژێکی زۆر ئاسایی و سادەو ساکار دەبێت وەک باقی ڕۆژەکانی تەمموز، وەک باقی ڕۆژەکانی ساڵ.

ڕۆژی یەکشەممە دوکاندارەکان دوکانەکانیان دەکەنەوە، پاسەکان خەڵک دەگوازنەوەو ئەگەر پێشنیازی پشووش نەکرێت، فەرمانبەران بەشێوەیەکی ڕۆتینی دەچنەوە سەرکار. دایکان منداڵە تەمبەڵەکانیان لەخەو هەڵدەستێنن و هاووڵاتیان بازاڕی خۆیان لەناوجەرگەی شار دەکەن.

یانی (7/26) یەکشەممەیەکی گەرمی تەمموزە گەرمەکەی خۆمان دەبێت. سەد شوکور بە بەشت خودایە. (7/26) وەک (7/27) دەبێت و هیچ لەگۆڕێدا نییە. هەڵبژاردن تەواو بووەو لافیتەکان هەندێکیان با دەیانباو هەندێک قەوارەو حزبەکان وێنەی کارەکتەرە سیاسییەکانی خۆیان دەپێچنەوەو بارەگای حزبەکان و قەوارەکان وەک جاران دەکرێنەوە، هەن دەست بەخەبات و هەشن دەست بەزەمی خۆیان دەکەنەوە. بەشەو خوا داویەتی! ڕۆژێکی ئاساییە، بەڵام بۆیە وەبیری دێنینەوە چونکە هەندێک کەس ڕۆژی (7/25) وا وێنا دەکەن کە

ڕۆژی وەرگەڕان و وێستگەی سەراوبنکردنی ژیانی کوردەوارییە، چونکە هەندێک لەوانە ململانێی ئاسایی دیموکراسییان لێ بووەتە ڕۆژی حەشری نێوان دوو قۆناغ: یانی قۆناغی دوای (7/25)، ڕێک ڕۆژی (7/26)، قۆناغی دەورانی ئەوانە. وەک بڵێی ئەم ڕۆژە ڕۆژی پێش زایین و دوای زایینییە لەتەمەنی مرۆڤایەتیدا.

وەبیرهێنانەوەی ئاساییبوونی ژیان بۆ وەبیرهێنانەوەی ئەو بەڕێزانەیە کە وا دەزانن، یان وا لەخەڵکی دەگەیەنن، ڕۆژی (7/26) ڕۆژی پراکتیزەکردنی مانیفێستی کۆمۆنیست، ڕۆژی حەشری نێوان کوفرو باوەڕمەندییە. ئەمانە وا لەدیموکراسی و ململانێی هەڵبژاردن ناڕوانن کە وێستگەیەکە لەدەیان وێستگەی ژیانی سیاسی، کۆمەڵایەتی و فەرهەنگیی کوردستان. هەن وەک نازیستەکان دەخوازن لەغەفڵەتێکدا دیموکراسی بکەنە دەسکەلای دیکتاتۆری و سواری سەری ئەم میللەتە ببنەوە، هەشن وەک جەبهەی ئینقازی جەزائیری پەیڕەوی دیموکراسیی ڕۆژی (7/25) دەکەنە دەرفەتی گەیشتنە سەربانی حوکمڕانی کە دواتر ئەو پەیژەیە بشکێنن، یان بیسووتێنن، گرنگ نییە، گرنگ ئەوەیە مەرام و نیازیان بێتەدی.

ڕۆژی (7/26) ڕۆژێکی ئاساییە، تەنانەت پێشکەوتووترین تەکنۆلۆژیای پۆلێنکردنی سندوقەکانی دەنگدانیش ناتوانن لەو ڕۆژەدا ئاکامی هەڵبژاردن ئاشکرابکەن، بۆیە کەس لەو ڕۆژەدا ڕۆژێکی جیاواز نابینێت، کەس جانتای خۆی ناپێچێتەوە، کەس ناچێتە سۆپەر مارکێت تا قاتێکی لایق بەتیف تیفەی پەرلەمانتار بکڕێت. ڕۆژێکی زۆر نۆرماڵە، تەنانەت ئەگەر لەدوو چرکەدا ئاکامی هەڵبژاردن ڕابگەیەندرێت، لەدوو چرکەدا پەرلەمانی نوێ دابنیشێت و لیستی براوە تەکلیف بکرێت بۆ پێکهێنانی حکومەت، لەدوو چرکەشدا حکومەتی نوێ دەستبەکاربێت، هێشتا نابێت کەس خەیاڵی وا پەرتوبڵاوبێت بە جورێک وابزانێت ئێوارەی ئەو ڕۆژە بەرنامەو بەڵێنەکانی هەڵبژاردن دێنە دی.

ئەی ئەو کەسەی بەڵێنی سەراوژێرکردنی ژیانت بەخەڵک داوە، لەبیرت بێت ڕۆژی (7/26) ڕۆژێکی زۆر نۆرماڵەو دەبێت سەری بەڵێنە قەبەکانت کز بکەیت، لەبیرت بێت ڕۆژی (7/26) وەک باقی ڕۆژەکانی خوا تەنها (24)

سـەعاتەو نەزەمەنـی مـوعجیزە مـاوەو ئەگەریـش هاوشـێوەی موعجیزەکـان بقەومێت، ئەوا لە (24) سەعاتدا جێیان نابێتەوە. ئەی ئەو پۆلپۆلیستەی خەڵک چەواشە دەکەیت و بنمیچێکی بەرزی بەڵێن و چاوەڕوانی لا دروست دەکەیت، رۆژی (7/26) رەنگە لە شـەقامێکی گشتیدا رووبەڕووی ئەو عەرەبانچییە، ئەو کارگوزارو کرێکارە ئابڕوومەندە ببیتەوە کە باوەڕی وایە دەستی ماندوو لەسەر سکی تێرە. کەچی تۆ بەڵێنی قەبەت پێداوە. چاوی بە چاوت دەکەوێتەوە.

ئەی ئەو کەسـەی پێتـوایە خـوای گەورە تەنیـا پـشتیوانی لیـستەکەی تـۆیە و یـاریی ئاسـایی دیموکراسـیت لێکـردووین بەجەنگـی مەغلـوبەی نێـوان کـافرو ئیمانداران. رۆژی (7/26) رۆژی حەشر نییەو حزبەکان چەند ئوسوڵی و چەند ئیدیعای ئیمانداری بکەن، ناتوانن قسە لەکاری خوا بکەن و بەرواری حەشری بگۆڕن. ئەی ئەو رووناکبیرەی پێتوایە چارەنووسی خەڵک و ژیان و گوزەرانیان تەنها شـەترەنجێکی فیکرییە، رۆژی (7/26) رۆژێکی هەر زۆر ئاسایی دەبێت، رۆژنامەکـان دەردەچـن و کتێبەکـان لەسـەر رەف و لەبەر شۆسـتەکانن. رۆژی (7/26) هەموولایەکمان یەکتر دەبینیینەوە. ژیانێکی خۆش و ئاسوودە، رۆژتان باش!

*کوردستانی نوێ: ژ:4919 2009/7/10دا.

کەتۆ هێشتا لەدیموکراسی ناگەیت؟

ئەمڕۆ وەک هەموو ڕۆژەکانی تر سەیری ڕۆژنامەکانی وڵاتم کرد، سەرە هاتە سەر ڕۆژنامەی ڕۆژنامە، چی ببینم کە گەشەی بەرۆحی نوکتەو گیانی سوبعەتچێتیم-دا:

ڕۆژنامەی ڕۆژنامە نووسیویەتی (یەکێتی و پارتی بەر لەوادەی یاسایی هەڵمەتی هەڵبژاردن و دژایەتی لیستی گۆڕان دەستپێدەکەن)!

پێکەنیم و وتم خودایە ئەم سیاسەتە چەند دووڕووەو چۆن وامان لێدەکات بەدیار مانشێت و ناونیشانەکانی ڕۆژنامەکانەوە گیر بخۆین؟

یانی خۆت مەزڵوم نیشان دەدەیت، کەفیتنەی حەوت دەوڵەتانی؟

ساڵێک زیاترە نوقرچ دەدەیت و سێ مانگە هەڵمەتی هەڵبژاردنت بەرپاکردووە، کەچی سەبر لەدوو وتاری کوردستانی نوێ ناگریت!

ئەمە چ جۆرە دیموکراسی و گۆڕانێکە تەحەمولی دوو هەڵوێستەی بەرامبەرەکانت نەکەیت؟ ئاخر ئەزیزم کەتۆ هێشتا لەدیموکراسی ناگەی و لەمانای هەڵبژاردن نازانی، ئەم بەردە گەورەیە بۆ هەڵدەگریت؟

ئاخر کاکی برا کە ڕقت لەدیموکراسییەو تەحەمولی بیروڕای جیاواز ناکەیت بۆ خۆت لەو مەنگەنەی دیموکراسییە دەدەیت؟ کەجەنابتان لەگفتوگۆو میتینگدا تووڕە دەبن، دڵنیاشم لەمونازەرەو ڕووبەڕووبوونەوەی هەڵمەتی هەڵبژاردن قەلس دەبن و لەوانەیە دۆو دۆشاو تێکەڵ بکەن.

بۆ خۆت تووشی ئەم بەزمە کرد؟ ئەی خودایە پەندێکی کوردیم بەخەیاڵدا نایە کەخەمی ئەم مانشێتە کۆمیدییەی ڕۆژنامە چارە بکات، ئەوە نەبێت بەعەرەبییەکی ڕەوان دەگوترێت: چربني و بكي سبقني وأشتكي!

کوردستانی نوێ: ژ: 4857، 2009/4/29.

بەبزەی لێوان

هەڵمەتی چەواشەکاری دژ بەلیستی کوردستانیی، تانە لێدان لەسەرۆکی ئەم لیستە لەم ماوەیەدا چڕتر بووەتەوە، نەیارەکانی نوێبوونەوەو ئاوەدانی، توانجگرتن لەسەرۆکی لیستەکەیان کردووەتە ئامانجی یەکەم، لەگەڵ دکتۆر بەرهەمدا سەد دەعواو شەڕیان هەیە، جاران ئەم شەڕە ژێربەژێرو نوقرچگرتن بوو، وەک دەڵێن شتێکیان تێدا هێشتبووەوە، بەڵام لەوە دەچێت گەرمکردنی بانگەشەی هەڵبژاردن لای ئەم دەستەیە یەکسان بێت بەهیستریای هەڵبژاردن، بێ پەروا دەستیان داوەتێ، چونکە دکتۆر بەرهەم نوێنەرایەتی تەرزێکی نوێ دەکات لەسیاسەتی کوردستانیی، تەرزێک کەئەوان ئیدیعا دەکەن تەنها خۆیان دەتوانن قسەی لێ بکەن و بەرگی بانگەشەکردنی بۆ لەبەربکەن.

لەبەر ئەوە دکتۆر بەرهەم بووەتە ئامانجێکی سەرەکی نەیارانی لیستی کوردستانی، چونکە دەرکەوتنی د.بەرهەم بەشی زۆری بیانووەکانیان دەبڕێت.

کەسایەتییەکی مۆدێرن، دڵسۆزو خزمەتگوزار، لەیادەوەری خەڵکی کوردستان بەگشتی و خەڵکی سلێمانیش بەتایبەتی نموونەی حکومەتێکی خزمەتگوزارو ئاوەدانی پێشکەشکردووە، ئەوکاتەی سەرۆکی حکومەتێکی کەمدەرامەت و ئابڵوقەدراو بوو.

کەسایەتییەکی دبلۆماتی کوردستانی، عیراق و جیهانی ئەکتیف لەبەغداوە بۆ کوردستان، بۆیە دەیانەوێ وێنەی لای خەڵک بشێوێنن، لەگەرمەی کێبڕکێی هەڵبژاردندا بوختانی بۆ بکەن، تا ئەم کۆسپە لەڕێی خۆیان لابدەن.

نەیارەکان وێنەی مەزلومێکی دڵسۆزی هەژاران، دڵسۆزی کوردستان و سلێمانییان بۆ خۆیان داتاشیوە، هاتنی د.بەرهەم هاتنی وێنەی راستەقینەی دڵسۆزییە بۆ سلێمانی، بۆ کوردستان و هەژارو شەهید و ئەنفالکراوی، بۆ گەنج

و خوێنـدکار و خوێنـدەواری، بـۆیە جـاران خۆیـان لەپەلامـاری د.بەرهەم دوور دەگرت، لێ ئێستا شەڕەکەیان گەرم بووە، ئامادەن هەمـوو پیـرۆزییەک پێشێل بکەن و بوختانی ناڕەوا بۆ هەموو کەسێک دروست بکەن.

خەڵـک فریودەرەکـان ئەم هەڵبـژاردنە وەک یەکێـک لەدەیـان وێـستگەی پرۆسەی سیاسی کوردستان سەیر ناکەن، بەڵکو وەک کودەتاو وەرگۆڕان لێی دەڕوانن، هاتنی د.بەرهەم حیساباتیان لێ تێکدەدا، بـۆیە دەیـانەوێ حیـسابات لە د.بەرهەم و لەو لیستەی ئەو نوێنەرایەتی دەکات، تێکبدەن.

چەواشـــەکاران پەلامـــاری هەمـــوو کەس دەدەن و بوختـــان بـــۆ هەمـــوو سەرکردایەتی و بنکردایەتی لیستی کوردستانیی دەکەن، بەڵام شـەڕیان لەگەڵ د.بەرهەم شەڕێکی خاچپەرستانەیە.

خەفەتی لێدەخۆن کەزمانی رەخنەیان کورت دەکاتەوە، بۆیە لەبەرنامەیاندایە خەمی لێبخون.

ئەمە هەڵبـژاردنە، دیموکراسـییە، یـان خێـرو خۆشـی و شـادییە، ئەم هەمـوو خەفەت و خەم و مـۆنییەی بـۆچییە؟ وەک د.بەرهەم مـامەڵەی لێڵـدا بـکەن: بزیەک لەسەر لێوان و قسەی دڵنیاکەرەوەو کردار لەمەیدان، زۆر نۆرماڵ بـن، وەک لیـــستی کوردســـتانیی ئـــیش بـــۆهەڵبژاردنەکە بـــکەن، وەک لیـــستی کوردستانیش گۆرانی و ئاهەنگی بۆ بگێڕن.

*هەفتانە: ژ: 56 لە 29 – 25ی تەموزی ساڵی 2009دا.

ئاوی کەوسەریان هەیە

ئێــوه شــەمس ئەلبارودیتــان لەبیــره؟ خــانمە ئەکــتەری میــسری کە لەشەستەکان و حەفتاکان و تاسەرەتای هەشتاکان شاشەی سینەمای میسری بەفیلمە وروژێنەرەکانی داگیرکردبوو؟

شەمسی بەبنەچە سووری بەسەر دەورانی سێ سەرۆک کۆماری میسردا گوزەری کرد، کەهەریەکەیان میزاجێکی هەبوو لەحکومڕانیدا، ناسر، سادات و موبارەک، کەچی خانم هەر ریتمی فیلمەکانی خۆی نەگۆڕی، ماچ و قاچ و دەست لەملانێ.

شەمش لەناکاو کەوتە بیری خوا هەقە، وەک عومەر ئیبن ئەبی رەبیعەی کرد کە لەپیریدا بۆی دەرکەوت شیعرە بەرەڵاکانی تۆبەیەکی درەنگ وەختی گەرەکە، شەمس کەخۆری جوانی لەسینەما ئاوا بوو، سەرپۆشی لەسەر ناو باڵا پۆشی هەڵبژارد.

ئیتــر کەس لەفیلمێکــی دیکۆمێنتیــشدا نە یبینیــیەوە، تەنــانەت لەزنجیــرە تەمسیلییەکی ئاینیشدا دەرنەکەوت وەکو حەسەن یوسفی مێردی کردی کەتا نەوجەوان بــوو شــەقاوەی فیلمەکــان بــوو، کەپیــر بــوو شــەعراوی زنجیــرە ئاینییەکانی بەنسیب بوو، کەوتە نمایش لەدرامای درۆو دەلەسەی تەلەفزیۆنە دینییەکــان، شەمــسی شــەمس لەســینەما ئــاوابوو، بەڵام لەئەدەبیــاتی تــاریکی سەلەفییە توندڕەوەکاندا بووە مانگی تابان، ئیسلامییەکانی میسر تۆبەی ئەویان کردە پەرچەمی سوپای گێلکردنی خەڵک و گێڕانەوەیان بۆ چەرخی جاهیلیەت.

بانگەوازیان دا: کچان و ژنان تۆبە بکەن وەک شەمس و دەستەخوشکەکانی سوهێر رەمزی، سوهێر بابلی و سوهێرەکانی تر کردیان، ئیتر کەس لەکچان و ژنانی خێر لەخۆنەدیوی توێژە هەژارەکانی میسر نەیانپرسی: ئاخۆ تۆبە لەچی

بکەین، وەختێک ئێمە لەواقعیدا ئەوەمان نەکردبێت کەشەمس لەفەنتازیای سینەمادا کردی؟ هونەرو شێوەکانی نواندن لەسینەما ئەنگێزەی رەخنەی ئێمە نییە لەشەمس ئەلبارودی، ئەوە توێژینەوە هونەرییەکان دەتوانن قەزاوەتی تێدا بکەن، لێ پرسیاری ئێمە لەئەدەبیاتی گێلکرن، ئەوەیە بۆچی دەبێ خانمێکی وروژێنەری سینەما تاجی سەری ژنانی میسر بێت، تەنها لەبەرئەوەی سەنگەری گواستەوە لەپەناو پەسێوی نمایشی ستۆدیۆکانەوە بۆ پەناو پەسێوی نمایشی دینداری درۆزنانەی ئیسلامییەکانی ئیخوانی میسری؟ بۆ دەبێ فەزڵی شەمس بەسەر (عەتیات و فەکیهەو مهەلەبیە)دا بدرێت، تەنها لەبەرئەوەی سەنگەری گواستووەتەوە؟ ئەدەبیاتی گێلکردن تەنها خووی ئیسلامییەکان نییەو تەنها لەمیسریش نەقەومـاوە، لەکوردستانیش هەن سەنگەر گواستنەوەی کادیرێک، کارەکتەرێک بەکافی دەزانن تا لەهەموو گوناهە ئایدیۆلۆژییەکانی پاک ببێتەوە.

کابرا خراپە، گەندەڵ و مەسڵەحەت چییە تا لەگەڵ خۆمان نەبوو، کە لەگەڵ خۆمان بوو باش و چاک و مەبدەئی وەک خۆی نییە.

ئەمە ئاکامی بیرکردنەوەی ئایدۆلۆژییە، نەریتی ئەدەبیاتی گێلکردنی خەڵکە کەکابرای پیسمان لێ دەکات بەئەولیا تەنها لەبەر ئەوەی لەگەڵ خۆیانە.

لای خۆیان ئاوی کەوسەری لێیە، شەمس لەگوناهەکانی پاک دەکاتەوە.

*گۆڤاری هەفتانە: ژ: 52 لەرۆژی 21-27 – 2009/9/6دا.

بەلاغی ژمارەیەکمان نەگەرەکە

تـائەوەی نەکەوتبـووینە بەردەم تـاقیکردنەوەی (18)سـاڵی لەخاوەنـداریتی ئەزموونێک، شانازیمان بەخۆوە دەکردو پێمان وابوو لەسیاسەت و لەململانێدا سۆپەرمانین و هەر ئەوەندەمان بەسە هەلێکمان چنگ کەوێت، ئیتر دنیای شایەدی بۆ کارەکتەرگەلێکی کوردی وا دەدات بۆڕی میللەتە خواپێداوەکان دەداتەوە.

زۆری پێنەچوو خۆمان بەڕووت و قووتی بینییەوە، بەتایبەت کە لەکاری هەندێک دەستەبژێری سیاسی و رووناکبری رادەمێنین و بەپێوەرەکانی سیاسەت و رووناکبیری لەمەمالیکە پێشکەوتووەکان بەراوردی دەکەین، وێرانەیەکە هەر مەپرسن!

(18)ساڵ کورد دامەزراوە دادەمەزرێنێ کەچی هێشتا کلتووری دەوڵەتداری لای ئێمە وەک ئەفسانەو جادوو تەماشا دەکرێت، هەژدە ساڵە بۆ جێگیریی و ئارامیی تێدەکۆشین کەچی ئۆقرەیی سیاسی و بەردەوامی بەخەوش دەزانین و پێمان وایە ژیانمان ناتەواوە، چونکە ئێستا لەسەر ریتمێکی جێگیرو شێنەیی بەڕێوەدەچێت، دەیان ساڵە خەبات بۆ ئارامی و هێمنایەتی دەکەین کەچی ئەمە بەمەترسی دەزانین لەسەر کورد و کوردستان، سەدان ساڵە کورد کۆچەرو کۆڵ بەکۆڵە، نزیکەی دوو دەیە رووی لەئاوەدانی و مانەوەو جێگیرییە، کەچی هێستا ئەمە بەزۆر دەزانین، میللەتێکین حەز بەئەزیێتی خۆمان دەکەین.

میللەتان شۆڕش بۆ خەونی ئارامی و هێمنایەتی و رێکخستنی ریتمی ژیان دەکەن، کەچی ئێمە شۆڕش بۆ شۆڕش و گۆڕان و جوڵەمان بۆ تێکدانی ئەو کەمە ئارامی و هێمنایەتییە دەخەینەگەڕ کەشۆڕشەکانی رابردوومان خەونیان پێوە بینیوە.

بەشێکی ئەم دەستەبژێرە کوردییە هێزێکی لەڕادەبەدەری رووخان و تێک و پێکدانی لەخۆیدا حەشارداوە، هەر ئەوەندەی بەسە مانفێستێکی، چوون مانفێستی شیوعی، یان بەلاغی ژمارە یەکی گوێی لێ بێت، ئیتر غایەلەو ئاژاوەگێڕی تێدا قوولّپدەدات.

تاکەی ئەم میللەتە بەنەفەسی (با بژی و بروخێ)، بەنەفەسی (یان کوردستان یان نەمان) (یان هەموو شتێک یان هیچ) (یان ئێمە یان ئەوان) جۆشدەدەین؟ بۆچی یان کوردستان، یان کوردستان بۆ ئێمە، هەمووان نەبێت؟

تاکەی دە ساڵ جارێک بن لادنێکی سیاسی، یان فیکری کۆمەڵێک گەنج و لاوی ئەم وڵاتە بکاتە پەسیچی ئامانجە ناڕەواکانی خۆی و کەپەشمیانیش بۆوە، بێ داوای لێبوردن چەک دابنێ و قەڵەم بەلاوە بخاو لەو سەری مەجلیسەوە وەعزی ئەزموون و خیبرەداری بەخەڵک بدا؟

دە ساڵ جارێ: عەدنان قەیسییەک بازاڕی شانۆیەکی سیاسی و فیکری گەرم دەکاو دەستەبژێرێکی بێ بەهرەو هیچ لەبارا نەبوو، دوای دەکەون و دە ساڵ لەعومرو سەرمایەی ئەم میللەتە بێ سەرمایەیە بەفیڕۆ دەدات؟

کێ قەرەبووی ئەم تەلەفە مەعنەوی و جەستەییە بۆ ئەم میللەتە داماوە دەکاتەوە؟ ئەمە نەزیفێکی فیکری و سیاسییە کەتووشی داوەشین و داڕزینمان دەکات، تەلەف و خەسارەتێکی بێ وێنەیە کەرێگە لەوە دەگرێت دەستەبژێرێکی ئاقڵمەند بێت و وەبەرهێنان بکات لەتواناو وزەی کوردستانی گەنجدا.

ئەم فەرهەنگە کەم حەوسەڵەیە دینامیکیەتی گۆڕانکاری و جێگیریی نەناسێتەوە، بۆیە بەبەلاغی ژمارە یەک و دەستەواژەی رەوانبێژی بێ دەستمایەی سیاسی دەخوازێت هێزی خەوتووی رامالّین و سڕینەوەی یەکجارەکی لەکۆمەڵی دواکەوتوو وەخەبەر بێنێتەوە.

کوردستانی گەنج دەستەبژێرێکی ئاقڵی گەرەکە حورمەت بۆ دوو چەمکی گۆڕانکاری و جێگیری بگێرێتەوە.

نەجێگری یەکسانە بەمەیین و مەنگی و بێدەنگی لەکەموکوڕی و گەندەڵی و نەگۆڕانکاریش یەکسانە بەتێکدان و چەواشەیی و تەنگنەزەری و پەرەپێدانی سیاسەتێکی فاشیستانە دژی بکەرە جیاوازەکان.

دەستەبژێرێکی ئاقڵ و گەنج دەتوانێت ئەم فەرهەنگە ئینقلابچییە لەقاو بدات کەبواری رووناکبیری و سیاسەتی کوردی تەنیوەتەوە.

دەستەبژێرێکی ئاقڵمەندمان گەرەکە کەئیرادەی گۆڕینی هەبێ و ستایشی جێگیری و هێمنایەتیش بکات.

*گۆڤاری هەفتانە: ژ: 50 لە 7-13ی حوزەیرانی 2009دا.

مەرجی بنەڕەتی

چەنـد مەرجێکـی بنەڕەتـی هەن بـۆ سـەرکەوتنی پرۆسـەی هەڵبـژاردن لەکوردستان، مەرجەکان سادەو ساکارن، بەڵام لەوە دەچێت هەوڵ لەئارادا بێت بۆ ئالودەکردنی ئەو مەرجە بنەڕەتییانە بەدووکەڵی چڕی ململانێ، دووکەڵی ململانێی سیاسی، بەم ئاستە خراپە لەخۆنواندن و ئیدارەدان، ژینگەی هەڵبژاردنێکی دروست دەشێوێنێت و بەداخەوە لەوانەیە پرۆسەکە ئەسڵەن بۆ پایەدارکردنی دیموکراسی و نوێکردنەوەی بژارەی خەڵکی کوردستان بڕیاری لێدراوە، بەلاڕێدا ببات.

مەرجە بنەڕەتییە سادەو ساکارەکان ئەمانەن:

-ناوبژیوانی ئەم گەمەیە دەبێ لەدەرەوەی تانەلێدان بێت.

هەمـوو گەمەیەک بـۆ ئەوەی ملکەچـی قاعیـدەو نەزم بێـت دەبێـت ناوبژیوانەکانی دیار بن، ڕێزلێگیراوی لایەنەکانی ململانێ بن، چونکە ئەو ناوبژیوانانە دوا قسە لەسەر وێکهاتنەوەی ململانێکە لەگەڵ قاعیدەو نەزمی گەمەکەدا دەکەن، ناوبژیوانەکـان لەهەڵبژاردنـی کوردسـتاندا دەشـێ (چاودێرەکـان بەنـاوخۆیی و دەرەکیـیەوە، کۆمـسیۆنی بـاڵای هەڵبـژاردن، میدیاکان و دەزگاکانی ئەمنیەت و پۆلیس بن) ئەمانە ناوبژیوانی پاکێتی و سەرخستنی پرۆسەکەن.

بـۆیە دەبـێ لەدەرەوەی تانەلێـدان و تـوانج بـن لەلایەن قەوارەو کیـانە سیاسییەکانەوە، ئەگەر هەر لەئێستاوە گومان لەسەر ئەمانە هەبێت ئەی کێ دەبێتە ناوبژیوان لەدەمی سەرهەڵدانی ناکۆکیدا؟ ئەمانە مەرجەعی ڕاستگۆیی و ناڕاستگۆیی پرۆسەکەن کەهێشتا دەستیان پێنەکردووە، چۆن تانەیان لێبدرێت؟

میدیاو هەڵوێستی

باش و چاک رووماڵکردنی میدیا بۆ ئەم هەڵبژاردنەش مەرجێکی ترە، لێرە قسە لەسەر بێ لایەنی ناکەم، چونکە هەموو میدیایەک مەیلێکی هەیە لەم پرۆسە سیاسییەدا، بەڵکو لێرە باسی ئەوە دەکەین میدیا جیاوازی بکات لەنێوان دەربڕینی هەڵوێستی خۆی لەلیستەکان و لەنێوان رووماڵکردنی پرۆسەی هەڵبژاردنەکەدا، هەموو میدیایەک دەتوانێت لەوتارو بیروڕایدا پشتیوانی بکات، بەڵام نابێ ئەم مەسەلەیە لەیەر حسابی روماڵکرنی رۆژنامەوانی رووداوەکان بێت، بەڵکو دەبێ لەیەک مەسافە لەنێوان لایەنەکاندا بوەستێت و هەلی روماڵکردنی چالاکییەکانی بەهەمووان بدات.

-بەرنامەی لیستەکان بەرنامە بن بۆ چوار ساڵی داهاتوو، بەرنامەی خەیاڵی نەبن کەچەندین دەورەی هەڵبژاردن و چەندین دەورەی حکومڕانی بگرێتەوە، رێزگرتن لەدەنگدەر بەواقیعیەتی بەرنامەکانی هەڵبژاردن و دوورکەوتنە لەخەیاڵبازی و بەڵێنی نەکردە دەبێت، چونکە دەنگدەر تەنها بۆ چوار ساڵ متمانەو تەفویز دەدات بەقەوارەی دڵخوازی خۆی، دیموکراسی هەر لیستێک و باوەڕبوونیشی بەدەستاودەستکردنی دەسەڵات لەمەدا دەردەکەوێت کەبەرنامەی هەڵبژاردنەکەی بۆ چوار ساڵ بێت، نەک بۆ چل ساڵ، کەنەتوانێت لەماوەی ئیستحقاقی هەڵبژاردندا جێبەجێیان بکات.

*گۆڤاری هەفتانە: ژ:46 لەرۆژی 16ی مایسی 2009دا.

هەمیشە سەربەرز بە ئەی هەڤاڵی یەکێتی

هەمیشە سەرت بەرزکەرەوە ئەی ئەندامی یەکێتی، تۆ هەر ئەندامە دلێرو ئازاو بەجەرگەکەی زەمانی شۆڕشی نوێیت، ئەوی زەمانی مەفرەزە سەرەتاییەکان، ئەوی لەزیندانەکاندا دروشمی کەم ژیان و کەڵ ژیانت لەسەر دیوارەکان نووسی.

هەمیشە سەرت بەرزکەرەوە ئەی هەڤاڵی نەبەردییەکانی حەمک و داستانی قەیوان-ماوەت و سەری رەش و رزگارکردنی قەرەداغ، تۆ هەر سەربەرزو سەربڵندەکەی جاران و ئێستا و داهاتووشی کە لەراپەڕیندا داگیرکەرانی وڵاتت رامالی و لە ئازادیشدا بوویتە سەرمەشقی دیموکراسی ولە مرۆشدا دەبیتە سەرمەشقی لە خۆبردوویی و سینگفراوانی. سەربەرز بە تۆ هەر کوڕە ئازاکەی کە نازناوی کوڕانی یەکێتیت بەنسیب بوو، دۆش دا نەمێنی تۆ هەر وردەکارە بەتەگبیرەکەی رێکخستنە پۆلاینەکانی شاری، ئەوی بەعس زەفەری بەئەڵقەیەکیشی ببردایە سەرەداوی ئەلقەکانی تری لێ بزر دەبوو و سەرەنجام خۆی دەکەوتە دوای رێکخستنەکانی یەکێتییەوە، وەک هەمیشە سینگ دەرپەڕێنەو سەرت بەرزبێت کە تۆ کوڕو براو خوشکی ئەو یەکێتییەی بەعس بەزێن و دوژمن بەزێنەی. تۆ پایەدارتری لەو دووڕوو و دوو دڵانەی بەقەت حیبری نووسینی ناو جەریدەکانیان شەهیدت هەیەو خوێنت بەخشیووە، کە تۆ لە چیاو دۆڵەکاندا پێشمەرگەی گیان لەسەر دەست بووی، ئەم فس فس پاڵەوانانەی، کە ئیشیان تەنیا پەلاماردان و سووکایەتییە بەحزبی شەهیدان، لەکوێ

خۆیان حەشاردابوو؟ لەکام گۆشەی هاوکاری و گۆڤاری ئۆتۆنۆمیدا درۆو دەلەسەیان بۆ سەدام دەهۆنییەوە؟

هەمیشە سەربەرزکەرەوە ئەی تێکۆشەری نێو ریزەکانی یەکێتی، تۆ ئەندامی سۆشیال ئینتەرناسیۆنالی، تۆ ئەندامی ئەو حزبە کوردییەی کە یەکەمین سەرۆک کۆماری هەڵبژێدراوی کوردی بەخشییە مێژوو.

سەیریکە چ حزبێک لەم خۆرهەڵاتی ناوەڕاستەدا بەقەدەر حزبی تۆ پێشمەرگەی ئازاو کادیری ژیرو بەجەرگی هەیە؟

پێکراوی؟ برینداری خەنجەر لەپشت دراوی؟ زەخمی ئەمجارە هی تیری ژەهراوی کرمی خۆماڵییە؟ برینداری پاشقول و فیتنەی ناوخۆی؟ هەقتە کە زامت بەسوێ بێت، بەڵام کەپێکراوی خۆ نەبەزیوی و هەر بە ورە بە ورەکەی کە لێت ڕادەبینرێت کاروانەکە بێ پشوو سەربخەیت. ؟ هەمیشە بە پێوە قایم لەسەنگەرەکەت بە گوێ بەو ناکەس بەچانە مەدە کەتۆ، بەهەموو پۆخڵەواتەکانیانەوە، بەمیهرەبانی قبوڵیانت کرد، کەچی ئەوان لووتی غروریان قبوڵی نەکرد سایەت بپارێزن؟ ئەوانەی سایەی تۆیان لێ ببوە بە سێبەرێکی گەورەی خۆیان و هەر کەلێت تەوەللا بوون سەرگەردان بوون و لە بیریان چوو کە "مانەوەیان، سەربەرزیان بەندە بەیەکێتی نیشتمانیی کوردستانەوە"

هەمیشە بالاَت بەرز بێت ئەی کادیری سەربەرزی یەکێتی، گوێ بەجەنگی موخابەراتی دەستکێشی دوژمنانی کورد مەدە کە لە هەندێک میدیای درۆ و دەلەسەوە دەیانەوێت لەهەیبەت و سەنگت بدەن.

دائیمەن لە مەیدان بە ئەی هەڤاڵەکەی یەکێتی، پشوو درێژ خاوەن سەبری ئینقیلابی بە، ئەو یەکێتییەی لەسوپای بەعس نەترسابێت و کیمیاوی گۆڕەپانی پێ چۆڵ نەکردبێت، چۆن سیاسەتی چەواشەکاری و بوختانی شەڕی دەروونی نەیارەکانی ناو پرۆسەی سیاسی خۆماڵی زەفەری پێ دەبەن؟

وەرە با چیتر ئەم بەندوباوە ناڕاستە پەسەند نەکەین و لەسەر هەقی خۆمان، ناوبانگ و سەنگی خۆمان، بێینە جواب و ئەوەی شێتانە بەردمان تێبگرێت بەوپەڕی ژیری و مەنتیقەوە بەرقی تێبگرین.

*کوردستانی نوێ: ژ: 4945 لەرۆژی 2009/8/9دا.

بەشی چواردەیەم

دونیای دوای 2009/7/25!

میدیاش لەدەرەوەی رەخنە نابێت

لەقۆنـاغی نوێـدا میـدیای کـوردیش، بەرۆژنـامەی ئەهلـی و نـائەهلییەوە، بەسەربەخۆو سەربەگۆبەندەوە ئەرکی لەسەر شانە، ئەرکی پیشەیی و ئەرکی نیشتمانی و دیموکراتی، میدیای کوردستانیش لەهەسارەیەکی ترەوە نەهاتووە تـائەرک و بەرپرسـیاریتی نەکەوێـتە سەرشـان، ئەویـش وەک کـارەکتەرێکی شەئنی گشتی وڵاتەکەمان لەقۆناغی سێیەمی دیموکراسی کوردستانیدا، قۆناغی سێیەمین هەڵبژاردن، دەبێت بکەوێتە ژێر چاودێری و هەڵسەنگاندنەوە. میدیا ئەگەر دەیەوێت دەسەڵاتی چوارەم بێت، ئەگەر دەیەوێت ویژدانی زیندووی میللەت بێت، دەبێت رۆڵێکی نوێ بگێرێت و قبووڵیشی بێت ئەویش بکەوێتە ژێر نەشتەری رەخنەوە. بۆچی گرنگترین دوو دەسەڵاتی ئەم وڵاتە، دەسەڵاتی تەشریعی و تەنفیزی، قـابیلی رەخنەو ئـاڵوگۆڕو نوێبـوونەوەبن کەئەمە رێ بـۆ پـایەداربوونی زیـاتری دەسـەڵاتی قەزائـیش خـۆش دەکـات، بەڵام میـدیا، دەسەڵاتی چوارەم، خۆی لەسەرووی رەخنەو بازنەی هەڵسەنگاندنەوە دابنێت؟. میدیای کوردستانیش مادام کارەکتەرێکی گشتییە، دەبێت نێوەندو دەزگای هەبن بۆ چاودێریکردنی ئەدائی. زیاتر لەیاساو دەستوورو پەیڕەوی ناوخۆی سـەندیکای رۆژنامەنووسـان، کەئەمـانە پەرژینـی پارێزگـاری لەئـازادی رۆژنامەنووسییان دابینکردووە، بواری رۆژنامەنووسی و میدیای ئێمە گەرەکە میـساقی کـاری رۆژنامەنووسـیش پەیـڕەو بکـات و بەپێـوەرە گـشتییەکانی میدیایەکی ئازادو بەرپرسەوە پابەند بێت. میساقێکی ئەوتۆ نەریتی پیشەیی نەشونما پێ بداو بیکاتە سەروەر بەسەر رۆژنامەنووسان و نێوەندەکانی میدیاوە، هەر تەنیـا لەکەشـێکی واشـدایە رۆژنامەنووسـان پـێش یاسـاو پابەنـدییە قانوونییەکـان، خۆیـان نابەرپرسـیاریتی و ناپیـشەیی و ئەدائـی خراپـی

هاوپیشەکانیان لەقاو دەدەن و خۆیانی لێ بێبەری دەکەن. هەموو چوونە بەردەم دادگایەکی رۆژنامەنووسان سەربەرزی و پاڵەوانێتی نییە بۆ بواری رۆژنامەنووسی. رۆژنامەنووسیش، وەکو دکتۆر، ئەگەر هەڵەی کردو درۆو دەلەسە، یان بوختان و تەشهیری پەیڕەو کردو ناوی تاکەکانی کۆمەڵی لەخۆڕا زڕاند، دەبێت سەندیکاکەی، هاوپیشەکانی پێش یاسا سەرزەنشتی بکەن و بەپەرۆش بن بۆ پاکێتی و پیشەگەریی بوارەکەیان. ئەمڕۆ لەکوردستان ئینتباعێکی گشتی خراپ باوە کەهەر لێپرسینەوەیەکی قانوونی لەمیدیا وەک پێشێلی ئازادیی رۆژنامەنووسی لێکدەدرێتەوە، تاسەرەنجام خەڵکانێک کەمیدیای ناپەسند پێشێلی مافەکانیان و پێشێلی ناوبانگیانی کردووە نەوێرن لەدەوڵەتی قانوون و دیموکراسیدا پەنا بۆ دادگاش ببەن. ئەمڕۆ لەکوردستان میدیاگەلێکی ئەوتۆ هەن بیروڕا تێکەڵی هەواڵ دەکەن و ژەهر دەکەنە ناو هەنگوینەوە، ئاشتی کۆمەڵایەتی تێکدەدەن و هانی توندوتیژی و ناوزڕاندن و شێوانی متمانەی نێوان خەڵک دەدەن و ئەمەش بەئازادی لەقەڵەمدەدەن، میدیا هەیە قسەی نەیارانی کورد لەسەر بزووتنەوەی کوردایەتی بەشایەد دێنێتەوەو کەسیش نییە بپرسێت خەرجی ئەم زەحمەتییە لەکێ وەردەگیرێت؟ میدیا هەیە شانازی بەدیداری تیرۆریستانەوە دەکات و ئەمە بەپێشبڕکێی رۆژنامەنووسی دەزانێت، هەشیانە بەمەزەندە ئەم کارەکتەری سیاسی بەبن عەردا دەباو ئەویان دەگەیەنێتە کەشکەڵانی فەلەک، لەم مەیدانەشدا نێوەندێکی هەڵسەنگاندنی ئەدائی میدیا، مۆنیتەرێکی پیشەیی نییە کەکێرڤی شکست، یان سەرکەوتنی ئەو کارانەی میدیا، یان ئەویتریان، بپێوێت؟ لەکاتێکدا لەخۆرئاوا، کانگای دیموکراتی و رۆژنامەگەریی ئازاد، دەیان و سەدان دەزگای مۆنیتەرو ناوەندی پێوەری میدیایی بۆ هەڵسەنگاندنی لایەنداری یان بێلایەنی، پیشەیی یان ناپیشەیی دامەزراون کەسەرەنجام میدیا، کەئەرکی چاودێرییە، خۆی دەکەوێتە بەر تەلیسکۆبی چاودێرییەوە. ئەگەر جاران میدیا پاکانەی بۆ رۆڵی ناپیشەیی و سیاسییانەی خۆی ئەوەبوو (ئۆپۆزسیۆن نییەو ئەم ئەرکە بەسەر شانی ئێمەوەیە) ئەوا ئیتر قۆناغی سێیەمی دیموکراسی کوردستانیش ئۆپۆزسیۆنی لێیەو هەقە میدیاکان بچنەوە سەربازگەکانی خۆیان

و مەیدانی ئۆپۆزسیۆن بۆ ئەوانە بەجێبێڵن کەئەرکی ئەوانە. لەقۆناغی دادێت پێویستە چیتر میدیا مامەڵەی کارەکتەری هەسارەکانی تری لەگەڵدا نەکرێت و یاساو پێوەرەکانی دیموکراسی، میساقی شەرەفی کارکردن و پیشەیی بوون بەباڵای ئەویشدا ببڕێت.

*کوردستانی نوێ: ژ: 4946 لەرۆژی 2009/8/10.

یەکێتی تۆڵە لەخۆی ناکاتەوە

نووسیویانە (یەکێتی تۆڵە لەسلێمانی دەکاتەوە) ئەرێ خەڵکینە کەستان بینیوە تۆڵە لەخۆی بکاتەوە؟ حزبێکی حەیات و شۆڕشگێڕتان بینیوە تۆڵە لەشارە حەیاتەکە بکاتەوە؟ نووسیویانە کەیەکێتی، چونکە لەسلێمانی دەنگی نەهێناوە، بۆیە تۆڵە لەشاری سلێمانی دەکاتەوە!. چونکە ئەمانە بەناوچەو گەڕەک و گردەوە خۆیان دەناسنەوە وادەزانن کەهەموو هێزێک وەک ئەوان بیردەکاتەوەو وەکو ئەوان دنیا لەکونجی شارەوانییەکەوە هەڵدەسەنگێنێ و لەکونی دەرزییەکەوە لەدۆخەکە رادەمێنێ. یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان کەپێکهاتەیەکی سەرەکی لیستی کوردستانییە ناوەکەی بەخۆوەیەتی، کوردستانییە لەحزب و لەلیست و لەحوکمڕانیدا. نووسیویانە (یەکێتی تۆڵە لەسلێمانی دەکاتەوە)، چونکە ئەوان سلێمانی تەنیا لەگردو تەپۆڵکەیەکدا کورت دەکەنەوە، چونکە ئەوان (هاوڵاتی) تەنیا لەلیستێکی هەڵبژاردن و لە(وشە)یەکدا کورتدەکەنەوە. سلێمانی تەنیا لەکۆڵانێک و لەچەند کارەکتەرێکدا کۆدەکەنەوە. ئافەرین بۆ خیتابێکی ئیعلامی کەنیشتمان و نەتەوە پەرت دەکات. ئەوان هەرگیز رۆحی زیندووی سلێمانیان نەناسیوەو قەد سەنگی سلێمانییان بەقەپانی زێڕینی مێژووی سلێمانی نەپێواوە. سلێمانی دایکی سیاسەتی کوردستانی و باوکی ئەدەبیاتی سیاسیی کوردایەتییە. لەم شارەوە کوردایەتی مۆدێرن سەری بڵندکردەوەو بەردەرکی سەرای کردە وێستگەیەکی چۆنایەتی لەرێی رزگاری کوردستاندا، لەم شارەوە، گەلاوێژی ئەدەب و هونەر هەڵهات و فەرهەنگ و زمانی نەتەوەیەک نەشونمای کرد، لەهیچ بەڵگەیەکی مێژوویدا نەمانخوێندووەتەوە کەگۆران شیعری بۆ گردێکی سلێمانی وتبێت. گۆران لەسلێمانییەوە بەکوردستان و بەئەدەبیاتی کوردستاندا بڵاوبۆوە. نەمان

خوێنـدەوە بـێکەس تەنیـا مەبەسـتی رزگـاری مامەیـارە بـوو ئەوکـاتەی، لەمامەیـارە، بەشـیعری (27) سـاڵە تەحەدای ئەدمـۆنزی کـرد، بەڵام لەمێـژوودا خوێنـدوومانەتەوە کە لەم سلێمانییەی بەمەسافە لەکوردستانی بـاکوورەوە دوورە لقـی خۆیبـوون دامەزراوەو پیرەمێـرد، ریفۆرمخـوازی حەقیقـی، بـۆ (کوردەکـانی شـیمال گریـاوە). لەم شـارەوە رۆژنـامەی کوردسـتانیی دەسـتپێکردو رووبـاری داهێنـان هێنـد بەخـورِ بـوو بەشـی گۆڤـاری هاواریـشی دەکـرد کەمیـری بەدرخـان لەشـامەوە ئـابوونەی بـۆ سلێمانی کۆکردبۆوە. لەم شارەوە ئەیلول گەشـەی کـرد، لێـرەوە یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان، بەکۆمەڵەو مەفرەزە سەرەتاییەکانییەوە، بەبڵاوکراوەو رێکخـستنەکانییەوە، هەمـوو کوردسـتانی گـرتەوەو بـوو بەو یەکێتیـیە کوردستانگیرەی گەرەکچی و گردچییەکانی تێپەڕاندو لەبەغدای پایتەختدا کوردی سەروەرکردو لەناو پیشانگەی شارو پایتەختەکاندا سلێمانی کردە پایتەختی سیاسیی کوردستان.

ئەوانە سـلێمانی لەخۆیانـدا کـورت دەکەنەوە، بـۆیە وادەزانـن یەکێتـی تـۆڵە لەسـلێمانی دەکـاتەوە، ئەوانە سـلێمانی بچـووک دەکەنەوە بـۆیە لەچوارچێـوەی نەخـشەی شـارەوانیدا قەتیـسی دەکەن. ئەوانە دوژمنـی سـلێمانین کەنـاهێڵن سـلێمانی لەسـایەی ئەو کوردسـتانەی تێکۆشـەرانی سـلێمانی سـەر قـافڵەی رزگارکردنی بـوون بحەسێتەوەو لەدەستکەوتەکانی سـەرکەوتن بەهرەمەندێکی شـایان بێـت، تـا شـەڕیان بـوو لەسـەر دەسـتکەوت و بەنزینخـانەو گـردۆڵکەو تەپۆڵکە سلێمانیان لەیاد نەبوو، ئێستا فرمێسکی تیمساحی بۆ سلێمانی دەڕێژن. ئەوانەن کەسـلێمانی بچـووک دەکەنەوە، تەنگـی دەکەنەوەو پەنجەرەکـانی لـێ دادەخەن و نـاهێڵن وەک جـاران شـارە میهرەبـانەکەی شـێخی نەمـر، مـستەفا سائیب و شیهاب و ئارام بێـت. ئەوانەن کەرۆحـی سلێمانییان نەخوێنـدۆتەوەو نـازانن سـلێمانی ئەو کـاتەی (سـلێمانچێتی)یـش بکـات هەر بەکـوردایەتییەوە دەنازێ و شانازیی بەبەشی سلێمانییەوە دەکات لەکوردایەتیدا. ئەمە ئەو شتەیە خیتابی ئیعلامی لۆکاڵی لێی تێناگات. ئەوانە سلێمانی لەشەخسی خۆیاندا کورت دەکەنەوە: کەخۆیان باشبن سلێمانی عەیبی نییە، تەنانەت ئەگەر خەراباتیش

بێت، کەخۆیان خراپ بوون ئەوا گوایە (سلێمانی تۆڵەی لێدەکرێتەوە) با تەنانەت بشبێتە بەهەشتی خودا کەئێستا بەهەشتی سەرزەمینە.

قەدەری سلێمانی بەکوردستانەوە گرێدراوە، چونکە سلێمانی خۆی کانگەی کوردایەتی و خەونێکی کوردستانییە. سلێمانی خۆی کوردستانە، کێ تۆڵە لەنیشتمانی خۆی دەکاتەوە؟. کێ تۆڵە لەخۆی دەکاتەوە؟ مەگەر ئەوانە نەبێت کەڕقیان لەژیانەو دەخوازن ئینتحاری سیاسی بکەن.

*کوردستانی نوێ: ژ: 4949 لە رۆژی 2009/8/13

دەیگۆڕین

دەیگـۆڕین ئەممـا گـۆڕانێکی راسـتەقینە، گۆڕانێـک کە لەقـازانجی خەڵکـی و لەقـازانجی ئـاوەدانی و پرۆژەکـانی سـلێمانی بێـت، ئـێمە دەیگـۆڕین و سـڵی لێنـاکەینەوە، ئەو هەلـومەرجە دەگـۆڕین کەوای کـردووە کـارو پرۆژەکـان لەسـلێمانیدا پەنـابخرێن بـۆ ئەوەی نـاڕەزایی خەڵکـی بگـاتە تینیـان و لەو حـزبە زوویربین کە ئیدارەی پارێزگای سلێمانی بەدەستەوەیە، لەو حزبە زوویر بن کە وەک گۆشتوئێسقانە لەگەڵ سلێمانی وکوردستاندا. بەڕاستی دەیگۆڕین نەک بـۆ دروشـمی هەڵبـژاردن و جیاکـاریی حزبـی و سیاسـیی، بەڵکـو بـۆ دابینکردنـی قـازانجی خەڵکـی سـلێمانی و دەوروبەری. گـۆڕانێکی راسـتەقینە، گـۆڕانێکە بـۆ وەرقەی سیاسـیی نیـیە وەک گەورەکانیـان دەیڵـێن. دەشـێت گـۆڕانی تـر بـۆ وەرقەی سیاسـیی باسـی گەنـدەڵی و ئیختیلاسـی کردبێـت. گـۆڕانی راسـتەقینە ئەوەیە مرۆڤ لەلای خۆی و لەنزیکەکانی خۆیەوە دەستپێبکات، نەک گەنـدەڵی بکـاتە دەسـکەلای سیاسـی و سـەرچاوەی بێـزاری خەڵکـیش لەکـارو کـردەوەی نزیکەکـانی ئەوەوە سـەرچاوەی گرتبێـت. دەیگـۆڕین! ئەو پارێزگـارە بـۆ ئەوەی خەڵکی سلێمانی پارێزگارێکی شیاوترو بەپەرۆشتریان هەبێت. دەیگـۆڕین، ئەممـا گـۆڕانێکی راسـتەقینەی وا ئەنجـومەنی مـاوە بەسـەرچووی پارێزگـای سـلێمانی گومانی لانەمێنێت کە کاتی گۆڕانێکی دیمـوکراتی هـاتووە لەنزیکتـرین دەرفەتـی هەڵبژاردنـدا. گـۆڕانی راسـتەقینە لەوێـوە دەسـتپێدەکات کە خەڵکـی ئەم شـارەو ئەم پارێزگایە خاوەنی پارێزگارێک بەن بەیەک چاو سەیری هەموو هاوولاتیـان بکات، نەک بەچاوی لایەنداری و بەچاونوقاندن لەئاستی گەندەڵی دیوانەکەیدا. دەیگۆڕین و پارێزگارێک بۆ سلێمانی جێگیر دەکەین کە پێشمەرگانە پرۆژەکان جێبەجێبکات و ئازایانە بەرەو ڕووی کەموکورییەکان ببێتەوە و بە تەوازوعەوە

بچێتە بەردەم دادگا ، پارێزگارێک جێگیر دەکەین کە بۆ سلێمانی کاربکات نەک بۆ گردێک، بۆ کوردستان کاربکات نەک نەزاهەی بەغدا بێت و تانە لەدادگای کوردستان و لەدیوانی چاودێرییەکەی کوردستان بدات.

*کوردستانی نوێ: ژ: 4968 لە رۆژی 2009/9/4

ئێمەو ئەوانێکی تر

1

ئەی جیاوازییەکانی ئێمە لەسەر چین؟

بەڕێزان لەکۆمپانیای وشەو قەوارەی گۆڕان، زوو زوو پێ لەسەر جیاوازیی نێوان (ئێمەو ئەوان) دادەگرن. ئەمەش دۆخێکی سروشتییە بۆ هەر دەستەیەک کە لەڕێکخراوێک جیادەبنەوەو لەقۆناغی یەکەمدا هەوڵدەدەن پاکانە بۆ خۆجیاکردنەوەیان بدۆزنەوە تا جیابوونەوەو ئینشقاقەکە بخەنە چوارچێوەی باسوخواسێکی گشتییەوەو خەڵک و چاودێرانی سیاسی وا لێی نەڕوانن کەنیازو ڕێبازی شەخسی لەپشتماڵ جیاییان هەیە. بەڕێز نەوشیروان مستەفا لەزنجیرە وتارێکدا وەک پەرچەکرداری ئەوانەی بەرنامەو سیاسەتی ئەویان بەنارۆشن دەزانی، بەڕاستەو پرگاڵ جیاوازییەکانی خۆی و ئەوانەی تری دیاریکرد، ئەگەرچی ئەو سەردەمە، ساڵی 2007، هێشتا زوو بوو کەئەم جیاوازییانە هێندە قووڵ ببنەوەو ناوبراو و کارەکتەرە سەرەکییەکانی گۆڕانیش قاچێکیان لەناو سەنگەری جاران و قاچێکیشیان لەناو سەنگەری تازەدا بوو، بەڵام وردە وردە ماڵجیایی بەفیعلی سیاسەت و ڕاوەدوونانی جیاوازی لێکەوتەوەو مەرجیش نییە سیاسەتی جیاواز هەموو جارێک مانای سیاسەتێکی پێشکەوتووتر، نوێتر، بگەیەنێت. لەگەرمەی باسوخواسی جیاوازییەکانی کۆمپانیای وشە لەگەڵ ئەوانی تردا، زانرا (ئێمە) مەبەستیان لەخۆیانە، بەڵام روون نەبوو لەدەستەواژەی ئەوان مەبەستیان کێیە؟ یەکێتی، یان حکومەتی هەرێم بەگشتی، یان ئیدارەی حکومەت لەسنووری سلێمانیدا؟ رۆژان دەریانخست کە(ئەوان) تەنیا مەبەستیان یەکێتییە، جا وەک حزب بێت یان وەک فراکسیۆنی یەکێتی لەپەرلەمان، یان وەک دەستەی وەزاری یەکێتی

لەحکومەتی هەرێم، بەکوردی لەهەر سازمانێکی کوردستانی، عیراقی و رەنگە دواتــریش نێودەوڵەتیــدا کەیەکێتــی جێگەیەکــی هەبێــت، ئەوان ســێبەرێکی لەبەردەمــدا قــووت بــکەنەوە. جیاوازییەکــانی ئەوان لەگەڵ یەکێتــی ســەرەتا دابەشکردنێکی دینی بوو یان وەک نەوشیروان خۆی وتبووی: لەهەمـوو دنیادا شــەڕ لەنێــوان بەرەی هەق و نــاهەقە، شــاگردەکانیش لەخــوارەوە وایــان تەفسیرکردبوو خۆیـان بەرەی گەلـن، ئەممـا تـاریفی دووەمیـان قـووت دەدا کە بەرەی (نــا) گەلە. بەو حــاڵەتەوە جیاوازییەکانیــان وا قــووڵکردەوەو دەســکێک نووسـراو و ئەدەبیـاتی وایـان بەرهەمهێنـا کەئیتـر دوای چەنـد ساڵ بـۆ خـوێی چێــشتیش نــاچێتەوە ســەر ئەدەبیــاتی بــاوکە دامەزرێنەرەکــانی کــوردایەتی هـاوچەرخ و ناشـچێتەوە سـەر ئەدەبیـاتی کـوردایەتی پێشکەوتنخواز کە بەڕێـز نەوشیروان مستەفا لەڕێی یەکێتیی نیشتمانیی کوردستانەوە بەشدارێکی باشی داڕشــتنی بــوو لەحەفتاکــانی ســەدەی رابــردووەوەو لەم پێنــاوەدا کتێــب و لێکۆڵینەوەی هەن. ئەم ئاماژەیەش ئەوەنـدەی دەستنیشانکردنێکی راستوڕەوانی پاشەکشێیەکی فیکری و سیاسی نەوشیروانە، ئەوەنـدە تۆمەت بەشاندنەوە نییە لەگەرمەی ململانێی سیاسی گەرمی ئەمڕۆی قەوارەی گۆڕان لەگەڵ یەکێتیدا. تەشخیسێک کە بەڕێز نەوشیروان نایەوێت دانی پێدا بنێت و لەدوا دیداری (KNN)دا خستییە قاڵبی ناولێنانی رێکخراوەییەوە وەختێک ئاماژەی بەکۆمەڵەی رەنجدەران دا وەک ئامرازێکی گونجاوی خەبات لەسەردەمی پێشوو کەئێستا (خەبــات) بەئــامرازێکی نــوێ دەکەن و ئەو ئــامرازە بــزووتنەوەی گــۆڕانە. راستییەکەی ئیشکالەکە ئەوەنییە سەرۆکی قەوارەی گۆڕان باوەڕی بەئامرازی نـوێیە بـۆ خەبـاتکردن لەپێنـاو هەمـان ئامانجـدا، بەڵکـو راسـتییەکە ئەوەیە ئەو باوەڕی بەئامانجەکانی جاران نەماوە. گرفت رێبازەکە نییە، گرفت نیازەکەیەو ئەمەشـە کەئـێمە بـێ سـێ و دوو دەتـوانین بڵـێین جیاوازییەکـانی ئەمڕۆیەتـی لەگەڵ (ئەوان)ەی دوێنـێ بـۆ یەک ئامـانج لەگەڵیـان تێدەکۆشا. ئامڕاز یەکێتی بێ و لەناو یەکێتیدا کۆمەڵە، یان ئامڕاز گۆڕان یـان هەر قەوارەیەکی تر بێت، ئەمە نـابێتە هۆکارێـک بـۆ (ئـێمەو ئەوان)ێکـی پـتەو. بەڵکـو (نیـاز)و ئامـانج و گۆڕانی ستراتیژی ئەسڵی جیاوازییەکانە کە لەچەنـد ساڵی رابـردوودا سـەری

هەڵدەداو کپ دەبۆوە، یان بەشێوازی ماچکردنی ئەملاولاو سوێندی بەڕێشی تۆ قەسەم کەعەرەب پێی دەڵێن (دبلوماسیە تبویس اللحی) خاو دەکرایەوە. دەستەواژەی جیاوازییەکانی ئێمەو ئەوان بەگەمەیەکی سیاسی دەستی پێکردو لەگەرمەی ئەو گەمەیەدا کەس نەی پرسی، ئەی جیاوازییەکان لەدیدی ئەوانەی قەوارەی گۆڕان لەگەڵیان جیاوازە خۆی لەچیدا دەبینێتەوە؟. ئەکتەری کۆچکردووی ئەمریکی جاک لیمۆن لەدیالۆگێکی جوانی فیلمی (نرخ)دا بەکورە ناڕازییەکەی دەڵێت: (هەمیشە گلەیی دەکەیت من ئەو باوکە نەبووم کەتۆ دەتەویت، ئەی هەرگیز بیرت لەمە نەکردووەتەوە لەوانەیە تۆش ئەو فەرزەندە دڵخوازەی من نەبیت؟). بەڕێز نەوشیروانیش هەمیشە ناڕازیبوو لەدۆخەکەو قسەی لەسەر جیاوازیی خۆی و ئەوانی تر بوو، بێ ئەوەی بۆ ساتێک بیر لەوە بکاتەوە کە لەوانەیە ئەویش بەسیاسەت و ڕەوتاری هەمیشە جێی دڵخوازی یەکێتی نەبووبێت، بۆیە دواجاریش کەدەستی دایە گەمەی قووڵکردنەوەی جیاوازی لەخۆی نەپرسی دەبێ جیاوازییەکان لەدیدی یەکێتییەوە چۆن بێت؟ ئەی دەشێ ئەندامێکی یەکێتی، جا مەکتەبی سیاسییەک بێت، یان ئەندامێکی لاچەپی شانەیەکی هەڵوەشاوە، چ ڕیوایەتێکیان بۆ کێشەکان هەبێت؟

2

تێکەڵکردنی ڕێڕەوەکان یان جیاکردنەوەی؟

جائیتر مادام باسوخواس هاتەسەر جیاوازی نێوان دوو بەرە، بۆچی ئێمەش جیاوازییەک باس نەکەین؟ واباسی دەکەم: بۆ هەر تەماشاکارێک لەدەرەوە وادێتەبەرچاو یەکێتی و گۆڕان هیچ جیاوازییەکیان نییە، من لەگەڵ بەڕێزانی گۆڕاندام کە بەڵێ جیاوازی هەیەو زۆریش قووڵە، ڕاستە هەمووومان یەک زنجیرە چەمک و دەستەواژەی سیاسی بەکاردێنین، بەڵام ڕاستییەکەی ئەولەویاتەکان و ڕیزبەندی بایەخ و بەهاکانی هەردوولا ئەم جیاوازییانە دەردەخات. یەکێتی و قەوارەی گۆڕان هەردووکیان باسی دیموکراسی، کوردستان، مەسەلەی کەرکوک، دەستووری عیراق، پەرلەمان و حکومەت، لامەرکەزی و هتد... دەکەن، بەڵام ئایا هەردووکیان لەیەک دیدەوە سەیری

ئەم چەمکە هاوبەشانە دەکەن، لە(گۆڕان)ەکان بپرسی خۆیان دەڵێن: نەخێر، بەڵام بەڕیـوایەتێکی جیـاوازەوە باسـی دەکەن. گـۆڕان لامەرکەزی بەنرخـی هەڵوەشـانەوەی دامەزراوە نەتەوەییەکـانی کوردسـتان دەفرۆشـێ. لای ئەوان لامەرکەزی یەکـسانە بەفیـدرالی پارێزگاکـان و بـۆ ئەمەش فیـدرالی پارێزگاکانیان تەنها بۆ سلێمانی ناوێت وەک هەندێک کەس لێی حاڵی بوون، نا ئەوان ئەم (خێرەیان) بۆ کەرکوکیش گەرەکە! بۆیە لەگەرمەی پڕوپاگەندەی هەڵبژاردندا بەڕێز نەوشیروان مستەفا دەیوت ئێمە لایەنگری لامەرکەزین بۆ هەموو پارێزگاکان، یانی لەجێی لەقاودان و بەرپەرچدانەوەی لەلامەرکەزێتی نزیک بەشارچێتی کەئەوی پێ تاوانباردەکرا، وەڵامی ئەوەبوو: لامەرکەزی بۆئەوانی تریش دابیندەکەین. ئەمەش یەک مانا دەبەخشێت تەنها ناخوازین سلێمانی کەرت و پەرت بکەین و لەکوردستانی دابڕین، بەڵکو با کەرکوک و هەولێرو شارەکانی تریش والێبکەین و سەرەنجام کوردستان لەتوپەتبکەین. باشە بەرپەرچدانەوەی ئەم سیاسەتە مانای وایە یەکێتی دژی لامەرکەزی؟ رقی لەسلێمانی و رەقی لەکەرکوکەو قینی لەهەولێر دەبێتەوە؟ ئەی خۆ یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان خەبات بۆ کام (ستان) دەکات، ئەوی پاکستان یان هیندستان؟ یەکێتی خەبات بۆ کوردستان دەکات و ئەم (وڵاتی کوردانە) رێـک لەو پارێزگایـانە پێکـدێت کەبـزووتنەوەی گـۆڕان پەرتیـان دەکـاو هەریەکەیان رەوانەی بەڵای ناگەهانی فیدرالێتێکی پارێزگاکان دەکات. ئەم کوردستانە مەیدانی هاوبەشی بەریەککەوتنی سیاسیی لامەرکەزێتییەکەی یەکێتی و گۆڕانەو ئەم چوار پارێزگایەش ئامانجی (خزمەت و کاری) سیاسی هەردوولایە. گۆڕان لەزاری بەڕێز مستەفاوە داوای بەهەرێم کردنی سلێمانی دەکات جا ئەگەروایە بۆچی بە بیستوپێنج کورسییەوە چوونە ناو پەرلەمانی کوردستانەوە کەدامەزراوەیەکی یەکگرتوویی نەتەوەییە بۆ هەموو شاروشاخ و دۆڵەکـانی ئەم وڵاتە؟ ئەم دەرکەوتە دەریـدەخات ئەوان بەشـداری لەم پەرلەمانە نەتەوەییە تەنها بەئامرازێک دەزانن بۆ تێکشکانی هێزی نەیاریان نەک وەک هەلێک بۆ خزمەتی خەڵکی کوردستان بەخەڵکی سلێمانیشەوە. پەرلەمان لەدیدی گۆڕانەوە وێستگەیەکە بۆ هێنانەپێشەوەی دۆخی هەرێمی

کەرکوک و هەرێمی سلێمانی و هەرێمی هەولێر. یانی دۆخێکی وا کە بەعەمەلی هەرێمی کوردستان نەمێنێ بەپەرلەمان و حکومەتییەوە، بەدەزگاو دایەرەو دوکانییەوە. گۆڕان لەجێی ئەوەی ڕێڕەوی هەر یەکێک لەو چەمکانە، دیموکراسی، لامەرکەزی، خزمەتگوزاری، پارێزگاو کوردستان لەیەکتری جیابکاتەوەو هەریەکەیان بخاتە سیاقێکی ماقووڵی خۆیانەوە، تێکەڵیان دەکاو ماناکانیان دەشێوێنێت، لەکاتێکدا دەکرێ و دەبێ. -کوردستان یەک قەوارەی فیدراڵی بێت لەچوارچێوەی عیراقدا، یەک دامەزراوەی یەکگرتوویی نەتەوەیی هەبێت لەحکومەتی هەرێم و پەرلەمان و هەموو دەزگا نیشتمانییەکانی تر. -پارێزگاکان لەناو قەوارەی کوردستاندا خاوەنی لامەرکەزییەکی گونجاوبن کە نەسلێمانی و دهۆک و لەئایندەشدا کەرکوک، لەسەر بڕیارێکی ناوەندی حکومەتی هەرێم پەکیان بکەوێت و نە بەناوی تایبەتمەندێتی هەر پارێزگایەکیشەوە قەوارەی نەتەوەیی حکومەت و دەسەڵاتی سیاسی لەکوردستان کلک و گوێ بکرێت و وەک ئەوەی لێ بێت کە ساڵح موتڵەگ و وائیل عەبدوللەتیف و نجێفی دەیخوازن. -پەرلەمان، سەرۆکایەتی و حکومەتی هەرێم وەک سێ پێکهێنەری دەسەڵاتی سیاسی لەکوردستان تایبەتمەندبن بە بەڕێوەبردنی ڕێڕەوی سیاسی لەهەرێم، تەشریع بۆ دانان و نەخشەکێشان بۆ پرۆژە ستراتیژییەکان و لەبەرامبەریشدا ئەنجومەنی پارێزگاکان، شارەوانییەکان تایبەتمەندبن بەئیدارەی لامەرکەزی و دابینکردنی خزمەتگوزاری و ئاوەدانکردنەوە. هەر بەمجۆرە دەتوانین لەدەسەڵاتێکی سیاسی تۆکمەی کوردستانی بەهرەمەندبین بێ ئەوەی خزمەتگوزاری و لامەرکەزی و دیموکراسی ناو هەناوی پارێزگاکان فەرامۆش بکەین و ئینجا بەپێچەوانەشەوە دەتوانین بێ لەدەستدانی قەوارەی نەتەوەیی کوردستان، حوکمی خۆماڵی و خۆبەخۆ، خزمەتگوزاری و ئاوەدانی لەپارێزگاو ناوەندی شارەکانیدا پێکبێنین، ئەمەش جۆرێکە لەگونجانی نێوان دوو ڕێڕەو یان چەند ڕێڕەوێکی جیاواز کەقەت گونجان روونادات لەنێوانیان ئەگەر رەوت و ئامانج و سروشت جیاوازی هەریەکەیان دیاری نەکرێت: -ڕێڕەوی سیاسی بۆ ئیدارەدانی سیاسەتێکی کوردستانی، لەڕێی سەروەرکردنی قەوارەی نەتەوەیی کوردو

داڕشتنی بژاره ستراتیژییەکانی لەبواری سیاسی، ئابووری و فەرهەنگیدا. -ڕێڕەوی ئیداریی بۆ بەڕێوەبردنی لامەرکەزی و گەشەپێدانی بەڕێوەبردنی پارێزگاکان، شارەوانییەکان و پەرەپێدانی سیستمی نوێنەرایەتی جەماوەر لەئیدارە لۆکاڵییەکاندا. -ڕێڕەوی خزمەتگوزاری و ئاوەدانی بۆ خزمەتکردنی کۆمەڵانی خەڵک، چین و توێژەکان، شارو شارۆچکەو پارێزگاکان و پەرەپێدانی دادپەروەرانەی بەشی هەر پارێزگایەک لەئاوەدانی و خزمەتگوزاریدا. ئەمەش ڕێڕەوێکی دروستە کەوای تێدەگەم، هەردەبێت ڕێڕەوی یەکێتیش بێت و کاری لەسەر بکات. ئەم ڕێڕەوەش جیاوازە لەهی بزووتنەوەی گۆڕان کەهەرسێ ڕێڕەو وەک کارتی یاری تێکەڵدەکات و هەر جارەی بەکارتێکیان یاری بەوی تریان دەکات. ئینجا لەم گێژاوەی بۆتە هۆی تێکەڵبوونی ڕێڕەوەکان و جێگۆڕکێ بەئەولەویاتەکان هەرکەسێک گفتوگۆی ئەم بژاره هەڵانەی (گۆڕانەکان) بکات تۆمەتی ئامادەیی بۆ هەڵدەبەستن و دەڵێن: -دەیەوێت بەناوی نەتەوەو نیشتمانپەروەرییەوە دیموکراسی و لامەرکەزی نەهێڵێت. -دەیەوێت بەناوی مەسەلەی کوردستانەوە ئەولەویەتی خزمەتگوزاری و ئاوەدانی بخاتە دواوەو سیاسەت و کوردایەتی بخاتە جێی نان و گوزەران. -دەیەوێت بەناوی قەوارەی نەتەوەیی کوردەوە مەرکەزیەت دروست بکات لەکوردستان و لەعیراقیش داوای دیموکراسی دەکات. -ئەمە جیاوازییەکی زەقی نێوان ئێمە (یەکێتی) و ئەوان (گۆڕان)ە، ئەوان لەگەڵ ئێمە لێکدەچن لەباسکردنی ئەو سێ ڕێڕەوەدا، بەڵام تێکەڵیدەکەن بۆئەوەی بەگژ یەکیاندا بکەن (دیموکراسی بەگژ قەوارەی نەتەوەیی کورد، لامەرکەزی بەگژ کوردستان، خزمەت و ئاوەدانی بەگژ سیاسەتی کوردستانیدا بکەن) لەکاتێکدا یەکێتی ئەم سێ ڕێڕەوە (سیاسی، ئیداری و خزمەتگوزاری)یە لێک جیادەکاتەوە بۆئەوەی لەدوا وێستگەدا بڕژێنە ناو یەک ئامانجەوە کەخزمەتکردنی کوردستانە بەپارێزگاو شارییەوە، بەدیموکراسی و لامەرکەزییەوە، بەخزمەت و ئاوەدانی و سەروەریی نەتەوەییەوە. ئەمی یەکێتی جۆرێکە لەدابەشکردنی ئەرک و کار، جۆرێکە لەدیاریکردنی ئەولەویاتەکان و هەر ئەمەشە سیاسەتی مۆدێرن و هەر ئەمەشە گونجان و سیاسەتی ژیرانە

کەتەواو جیاوازە لەسیاسەتی تێکەڵکردنی کارت و ریڕەوەکان، لەسیاسەتی شڵەژانی ئەولەویاتەکان و سەرەنجام سیاسەتی هەڵەشەیی لەبەگژیەکداکردنی فاکتەرەکانی هێزی کورد. بەڕاستی راستیانکرد، ئێمەو ئەوان لێک جیاوازین.

*کوردستانی نوێ: ژ: 4996 لە رۆژی 2009/10/3دا.
*کوردستانی نوێ: ژ: 5004 لە رۆژی 2009/10/21دا.

پەلاماردانی ناوبژیوانەکان

خاڵی جیاوازیی نێوان ئەنارشیست و ئۆپۆزسیۆن چییە؟ دوو ڕیانی لێک جیابوونەوەی نێوان مودەعی زوڵم و زوڵملێکراوی راستەقینە چییە؟ چۆن بتوانین تەشەقەڵە فرۆشێک لەخاوەن بیروڕای جیاواز جیابکەینەوە؟ بۆ هەر سێ پرسیارەکە یەک وەڵام هەیە: رازیبوون بەناوبژیوانێک، قایلبوون بەبنەماو یاسایەک قسەی فەسڵ و یەکلاکەرەوەی پێ بێت لەنێوان لێک جیاوازەکاندا. دنیاش هەر ئاوەها رێکدەخرێت، سیستم ئاوەها دەچەسپێت، وڵاتیش ئاوەها لەفەوزاو تێکدان دەربازی دەبێت. دوو تیپی فوتبۆڵ یاری دەکەن هەریەکەو بردنەوەی بۆ خۆی دەوێت، هەریەکەو گۆڵی گەرەکەو خاڵ و وێر کۆدەکاتەوە. کێ ئەم یارییە یەکلایی دەکاتەوە؟ ناوبژیوان و لاینەنەکان و لەپێش ئەمانەشەوە بنەماو یاساکانی تۆپی پێ.. ئەم بنەمایانە فاوڵ دەگرن، تۆپ بەدەستگرتن سزا دەدەن، فیکە بۆ ئۆفساید لێدەدەن و سەرەنجام ئاکامی یارییەکە رادەگەیەنن. لە هەڵبژاردندا، کۆمسیۆنی هەڵبژاردن ناوبژیوانە، یاساکانی هەڵبژاردن کە لەوڵاتە دیموکراتەکاندا بنەماو رێوشوێنی هەڵبژاردن دیاریدەکەن، پەرلەمان دەریان دەچوێنێت و کۆمسیۆنی هەڵبژاردن جێبەجێیاندەکەن. لەپرسی پاراستنی سامانی گشتیدا، لە دۆسێی گەندەڵیدا دیوانی چاودێری دارایی لێکۆڵینەوە دەکات، دادگا بڕیار لەسەر دۆسێی گەندەڵی دەدات و بەمجۆرە یاساو بەندەکانی و لەوێشەوە دادوەر و دادگا و یاسا بەدەستەکان ناوبژیوانی پرسی گەندەڵی دەبن و من و تۆو ئەم و ئەو بۆمان نییە قسە لەقسەی یاساو یاساپەروەران و یاسا جێبەجێکاران بکەین. دیارە تا کوردستانیش دەستەی نەزاهە دادەمەزرێنێ دیوانی چاودێری و یاسا ودادگا تێری پێویستییەکانی ئەمرۆ دەکەن. لەهەڵبژاردندا ناوبژیوان هەیە،

لەژیـانی سیاسـیدا نـاوبژیوان هەیەو لەپرسـی سـامانی گشتیـشدا هەروا. ئەوەی ناوبژیوانەکانی قبووڵ نییە، ئەوەی بنەماو یاساکانی قبووڵ نییە لەڕیزی جیاواز جیا دەبێتەوەو دەبێتە تەشقەڵەفرۆش. ئەوەی ناوبژیوان و بنەماکانی ناوبژیوانی قبـووڵ نیـیە نـابێتە ئۆپۆزسـیۆن، دەبێـتە ئەنارشیـست، نـابێتە زوڵملێکراوێـک کە دەیەوێت مافی پێبدرێتەوە بەڵکە دەبێتە مـودەعی زوڵـم. ئەوانەی لەهەڵبژاردنی (7/25)دا تـانەو تەشـەریان لەیاسای هەڵبژاردنـی کوردسـتان دا، کە پەرلەمـان دەریکــردووە، ئەوانە دژی بنەمــاو گەمەی هەڵبــژاردنن، ئەوانەی دژی بەشــی زۆری کارو هەنگاوەکانی کۆمسیۆنی باڵای هەڵبـژاردن بـوون، لەو هەڵبـژاردنەدا، ئەوانە دژی نـاوبژیوانەکەن، دژی نەریتـی نـاوبژیوانی و دژی یەکلاییکـردنەوەی یـارییەکەن و نزیکتـرن لە تێکـدان تـا بینـاکردن. ئەوانەی دژی یاسـاو بنەمـاو ناوبژیوانەکانی هەڵبژاردن بوون هەر ئەوانەن ئەمڕۆ پەلاماری دیوانی چاودێری دارایـی دەدەن کە نـاوبژیوانی دۆسـێی گەنـدەڵییە. ئەوانەی یـاری شـێواوو وڵاتـی شەمزاویان دەوێت، هەر ئەوانەن بەیاساو ناوبژیوانەکانی کوردستان رازی نین. ئەوانە بـۆ ئەوەی رکابەرە سیاسییەکانیان بکەنە دەرەوەی گەمەیەکی سیاسـیی دیمـوکرات و قانونمەنـدەوە لەپێـشدا پێویـستیان بەوەیە ناوبژیوانەکـان بـکەنە دەرەوەی گۆڕەپانەکە، لەپێشدا دەیانەوێت گەمەی سیاسی بێ قانوون و ئوسـوڵ و نەزم بێـت، کە ئەمەیــان کـرد ئیتــر نە گەمەی سیاســی دەمێنێــت و نە دیمـوکراتی و نەچاکسازیش دەکرێـت. ئیتـر بەمجـۆرە، کوردسـتان (گـۆڕان) بەخـۆوە دەبینێـت، ئەممـا گۆڕانێـک بـۆ دواوە. گۆرانێـک لە جێـی ئەوەی یاسـا سەروەرتر بکات ئەوی هەیە نابود دەبێت.

*کوردستانی نوێ: ژ: 4972 لە رۆژی 2009/9/9دا.

قۆناغی پێکەوە هەڵکردن و پێکەوە کارکردن

بەڕاگەیاندنی ئاکامی کۆتایی هەڵبژاردنەکان و بەوەی کە لیستە دەرچووەکان ئاکامی ڕاگەیەنراویان قبووڵە، ئیتر دۆسیەی پرۆسەی هەڵبژاردن دادەخرێت و دەورانێکی تر لەژیانی سیاسیی کوردستان دێتەکایەوە کەدەورانی کارو کرداری چۆنایەتییە بۆ جێبەجێکردنی بەڵێن و مژدەکانی بەکۆمەڵانی خەڵک دراون. بۆ ئەم دەورانە دەبێت لیستە براوەکان، فراکسیۆنە هەمەڕەنگەکانی پەرلەمانی داهاتووی وڵات کارەکتەری چالاک و دڵسۆزو لەکایەدا بن، سازو ئامادەی نەبەردی گفتۆکان و تەشریع و هەڵسووڕانی لیژنەکانی پەرلەمان بن. لەمڕۆوە ئیتر هەموو ململانێکارانی هەڵبژاردن دەبێت مەشقی دیموکراسی و پشوودرێژی زیاتر بکەن و هەر کەسەو بەگوێرەی قەبارەو قەوارەی خۆی بەرپرسیارێتیی سەرشانی جێبەجێبکات: حکومەت، کەهی لیستی یەکەم، لیستی کوردستانییە، بۆ حوکمێکی وەفاداری بەرنامەی نوێبوونەوەو ئاوەدانی و ئۆپۆزسیۆنیش بۆ پێگەی ئۆپۆزسیۆنێکی سەنگین و کاراو لەبەرچاو کە لەچوارچێوەی یاساو پرۆسەی سیاسی و نەریتە دیموکراسییەکاندا کاربکات و مەیلی پەنهانی و ناڕوونی و شەعبەویەت لەقاو بدات. قۆناغی پرۆسەی هەڵبژاردن، بەسەروەختی بانگەشەو ماجەرای هەندێک توندوتیژیی سەرجادەوە تا هەندێک شکاتکردنی بێ بنەما بۆ لەکەدارکردنی پرۆسەی دیموکراسی هەرێم، قۆناغێک بوو ڕۆیشت و دەبێت ئیتر لیستەکان ببنە خاوەن خەمی هاوبەش بۆ خزمەتکردنی ئەو میللەتەی هاتە مەیدانی بەرشدارییەکی بەجۆشی سیاسییەوەو دەنگی بۆ دان، دەبێت لیستە هاوپەیمانەکان هاوپەیمانییەکەیان لەخزمەتی میللەتدا تۆخ بکەنەوەو لیستە ڕکابەرەکانی ململانێی هەڵبژاردنیش، سەرەڕای جیاوازیی ڕوانین و بەرنامەیان، لەگەڵ یەکتری ڕابێن و هەڵبکەن.

ئیتر قۆناغی تێبینی لەسەر پرۆسەکە بەسەرچوو، چونکە ئەگەر باس باسی تێبینی بێت، لیستی کوردستانیش تێبینی زۆری هەیە، لێ لەبەر کوردو کوردستان، لەبەر ناوبانگی ئەم ئەزموونەی دۆست و نەیار ئاماژەیان بەسەرکەوتنی دا ئەو تێبینییانەی پێچایەوەو بەرژەوەندیی گەلی خستە سەرووی هەڵپەی مسۆگەرکردنی کورسییەکی زیاترەوە.

*کوردستانی نوێ: ژ: 4945 لە رۆژی 2009/8/9دا.

ڕێکخراوەکانی کۆمەڵی مەدەنیش لەسەرووی ڕەخنەوە نین

ڕێکخراوەکـانی کـۆمەڵی مەدەنـیش لەبەردەم بەپرسـیاریتی، ڕەخـنەو هەڵسەنگاندندان، ئەوانیش بەدەر نابن لەچاودێری و ڕەخنەو لێپرسینەوە لەڕۆڵ و کاریگەرییـان لەکۆمەڵـدا. ئەگەر میـدیاو ڕێکخـراوە NGO کـان هەمیـشە سەرکۆنەی ڕێکخراوە پیشەیی و دیموکراتییەکانی حزبەکان دەکەن. ئەگەر ئەم ڕێکخـراوە پیـشەیی و دیموکراتییـانە لەدەرەوەی ڕەخـنەو سەرزەنـشت نـابن چ لەلایەن حزبەکـانی خۆیـان و چ لەلایەن ئەنـدامان و لەلایەن ئەو تـوێژانەی نوێنەرایەتییـان دەکەن، ئەوا ڕێکخـراوە NGO کـان، چ ئەوانەی سـەربەخۆو خۆمـاڵی و چ ئەوانەی لەلایەن ڕێکخـراوە بیـانییە دەسـتە خوشـک و هاوشـێوەکانیانەوە پـشتیوانی دەکـرێن، ئەوانـیش بەدەرنـابن لەهەڵـسەنگاندن و ڕەخـنە، ڕێکخـراوی کـۆمەڵی مەدەنـی لەبنچیـنەدا بـۆ فراوانکردنـی بـازنەی دیموکراسی، بۆ نوێنەرایەتی توێژو دەستەکان، بۆ گەشەپێدانی کۆمەڵی ئەهلی و کەمکـردنەوەی هەژمـوونی دەسـەڵاتی سیاسـی بەسـەر کایەکـانی وڵاتەوە دادەمەزرێـن، هەروەک دەشـێت گروپـی گوشـار بـن لەسـەر حکومەت، یـاخود نێـوانی حکـومەت و توێژەکـانی کـۆمەڵ ڕێکـبخەن و دەیـان ئەرکـی تـر کە لەکـۆمەڵە دیموکراتەکانـدا لەڕێکخـراوی مەدەنـی چاوەڕێـدەکرێت. شـێوەی پێکهـاتن و دروستبوون، سـەرچاوەی پـارەدارکردن و پەیـڕەو و ئاراستەی کـارو ئەدائی ئەم ڕێکخراوانەو مەودای پابەندبوونیان بەڕێساو یاسا دیموکراتییەکانی کـاری ڕێکخـراوەییەوە دەبێـت بەشـێک بێـت لەدەورانـی هەڵـسەنگاندن و چـاودێریکردنی ڕێکخراوەکـان. کـۆمەڵێکی شـەفاف و دیمـوکرات و دادپەروەر تەنیـا ئەو کۆمەڵە نییە کەدەسـەڵاتە تەشریعی و تەنفیزییەکانی دەکەونە ژێـر گوشـاری پابەنـدبوون بەشـەفافیەت و دیموکراسـی و دادپەروەریـیەوە، بەڵکـو

ڕێکخراوەکان، کەبنچینەو مەغزاو ئاراستەی دروستبوونیان لەم ڕێگەیەدایە، دەبێت خۆیان لەپێش کایەکانی ترەوە ئەم ڕێبازو نیازە پەیڕەوبکەن، نیازیان دیموکراتیزەکردن و شەفافیەت و دادپەروەرییە، بۆیە دەبێت ڕێبازیشیان هەر وابێت، تا گوفتارو ڕەفتار لێک بچن. ڕێکخراوەکانی کۆمەڵی مەدەنی مەسافەیەک لەسیاسەت نزیک دەبنەوە تا ئەو ڕێوشوێنەی سیاسەت و دەسەڵاتەکەی دوور یان نزیک دەکەوێتەوە لەدیموکراسی یان پێچەوانەکەی، بەڵام ڕێکخراوەکان کەبوونە کارەکتەری سیاسی تەواو، ئەوا وەزیفەی خۆیان لەدەست دەدەن. لەگروپی گوشاری دیموکراتییەوە دەبنە ململانێکاری سیاسی و مەرجەکانی ململانێی سیاسییان بەسەردا جێبەجێدەبێت، ئەوانیش دەبنە کارەکتەری سیاسی کەدەمامکی پیشەییان پۆشیوەو لەجێی ئەوەی لەفێستیڤاڵی دیموکراسی بەشداربن لەکەرنەڤاڵی دیموکراسیدا کارەکتەر دەبن و مانای ڕاستەقینەی کەرنەڤاڵیش (حەفلەی تەنەکورییەکە) کەدەموچاوی کەس دەموچاوی ڕاستەقینەی خۆی نییە. لەکوردستان ئەو بەیتوباڵۆرەیە کۆن بوو کەباسی پاشکۆیی ڕێکخراوە پیشەییەکان دەکەن بۆ حزبەکان، ئێستا هەندێک ڕێکخراو پەیدابوون کەپاشکۆی ئەم یان ئەو شەپۆل و ئاراستەی سیاسین، لەبنەوە نەک بەئاشکرا، بەتەکنیکی پەنهان و جادوویی، بەناو توێژو دەستەکاندا بڵاوبوونەتەوەو بەناوی سەربەخۆیی ڕێکخراوەییەوە دژی ئەم حزب یان ئەویتر کاردەکەن، باسی شەفافیەت دەکەن، خۆیان پڕۆشۆری دامەزراندنیان نییە، باسی سەربەخۆیی دەکەن و خۆیان بەحەبلی سڕیی گرێدراوی قەوارەی سیاسیی جیاجیان، ئەگەر ڕێکخراوە پیشەییەکانی حزبەکان بەئاشکرا بەشێکی کایەی حزبەکانی خۆیانن ئەوا هەندێک لەم تازە بابەتانەی چەند ساڵی ڕابردوو لەم هەڵبژاردنەدا خۆیان نمایشکرد کە لەشانۆگەرییەکدا دەورێکیان پێ سپێردراوەو هەر کەئەو دەورەیان گێڕا دەرهێنەر لەشانۆی نمایش دووریان دەخاتەوەو فەسڵێکی تری شانۆگەرییەکە بەکارەکتەرێکی تر دەسپێردرێت. لەم هەڵبژاردنەدا لەتەلەفزیۆنەکانەوە چالاکوانی هەندێک ڕێکخراو بینراون بەخۆی و منداڵی باوەشەوە ئاهەنگی بۆ قەوارەیەکی دیاریکراو گێڕاوەو بێلایەنی خۆی لەبیرچووەتەوە، ڕێکخراو هەیە زۆربەی چالاکییەکانی دژی دوو حزبی

پێکهێنەری حکومەتەو هەمووشی لەقازانجی قەوارەیەکی ترە، ئایا ئەمە وەسف و تاریفی کۆمەڵی مەدەنی بەسەردا جێبەجێدەبێت، یان ئەمە دەمامکە بۆ رۆڵی دیاریکراوی حزبایەتی؟. ئێمە پێویستمان بەمۆنیتەری هەڵسەنگاندن و قرساندنی کۆمەڵی مەدەنی و کارەکتەرەکانی هەیە، لەکۆمەڵی دیموکراتدا کەس لەسەرووی رەخنەوە نییە، بەرەخنەگرەکانیشەوە، کەس لەسەرووی چاودێرییەوە نییە، بەرێکخراوە چاودێرەکانی کۆمەڵی مەدەنیشەوە. لەکۆمەڵی دیموکراتدا کەس کاسکێتی کەسی تر لەسەر ناکات و کەس دەمامک ناپۆشێت و کەسیش دەموچاوی بەجامانە ناپێچێتەوە، کارەکتەری سیاسی بەشێکە لەململانێی سیاسی و مەرجەکانی ململانێکاری سیاسی بەسەردا جێبەجێدەبێت، کارەکتەری رێکخراوی NGOش بەشێکە لەگروپی گوشار، لەناوبژیوانی نێوان دەسەڵات و کایەکانی کۆمەڵ و قەد هاوسەنگی خۆی لەدەست نادات.

*کوردستانی نوێ: ژ: 4952 لە رۆژی 2009/8/17

چیـــتر قبووڵ ناکرێت

هەمـــوو کوردیـــان مژوڵکـــردووە بەدرۆو دەلەســـەی نـــاوخۆییەوە، بەبوختـــان هەڵبەســـتن و ســـوکایەتیکردن بەخەڵـــکەوە. کە بچـــووکترین وەڵام دەبیـــنن و دەخوێننەوە لەرزو تا دەیانگرێت، دونیا تێدەگەیەنن: زمانتـان زبـرەو هەق نییە وامـان پێبڵێن. بە میـدیای حزبەکـان دەڵێن تەقلیـدی بەعـس دەکەنەوە، گاڵتە بەسەرکردایەتیی کورد دەکەن و بێحورمەتی وایـان بەرامبەر دەکەن بەعس و داگیرکەرانی کوردستان شتی وایان نەکردووە. کە پێیان دەڵێی کاکە؛ خەڵکیش قەڵەمـی هەیەو قەڵەمـیش وەڵامـی پێـیە، باوکەڕۆیـانە کە ناوبژیوانێـک بێـتە نێـوانەوە. خۆیـان لەمینبـەرەکـانی ئیعلامیـی وشـەوە داکـۆکی لەحزبـی گـۆڕان دەکەن، کەچی بەیتوبالۆرەی قەڵەمەکانی دەسەڵاتیان وەک قاز لەبەرکردووە. ئەوە گۆڕانکارییە کە تا هێزت تێدا بێت بەسەر خەڵکدا هاوار بکەیت و بوختان و دەلەسەی بەناوەوە بڵاو بکەیتەوە؟ کە یەکێکیش پێیوتن خەڵکیش لەگۆشت و خوێن و ناوبانگەو لێتان قبووڵناکرێت تاسەر وابکەن، تووشی شـۆک دێن. ئەو زەمـــانە چـــوو کە لەدرۆو بوختـــان و هێرشـــەکانتان بێـــدەنگ بـــین، خەڵـــک لەداگیرکەرانی قبووڵنەکرد، بۆ لەئێوەی قبووڵ بکات.

*کوردستانی نوێ: ژ:4943 لە رۆژی 2009/8/6دا.

خولی نوێی پەرلەمان وێستگەی سێیەمی دیموکراسیی کوردستانی

دوێنێ بەڕەسمی دەستپێکردنی دەورانێکی نوێ لەئەزموونی دیموکراسیی کوردستان بەسوێندخواردنی سەرۆکی هەرێمی کوردستان کاک مەسعود بارزانی و سوێندخواردن و هەڵبژاردنی دەستەی نوێی سەرۆکایەتیی پەرلەمانی کوردستان دەستپێکردو پێشبینی دەکرێت لەماوەی چەند رۆژی داهاتووشدا سەرۆکایەتیی کابینەی شەشەمی حکومەتی هەرێمی کوردستانیش یەکلایی بکرێتەوە. گەلی کوردستان لەهەڵبژاردنی (25)ی تەممووزدا نوێنەرەکانی خۆی بۆ سێیەم خولی پەرلەمان دەستنیشانکردو جارێکی تر متمانەی خۆی بەلیستی کوردستانی و پاڵێوراوی ئەو لیستە بۆ سەرۆکایەتیی هەرێم دایەوەو دەرفەتێکی گونجاویشی بۆ پێشکەوتنی نوێی دیموکراتی لەڕێی هەمەڕەنگی فراکسیۆنەکانی پەرلەمانەوە رەخساند، دانیشتنی دوێنێی پەرلەمانیش نمایشێکی رەسمی ئەو ئیرادە کوردستانییە، دیموکراتخوازەی گەل بوو کە توانی لەیەککاتدا سیستمی دیموکراسیی ناوخۆ نوێ بکاتەوەو هەمیشە یەکێتیی ریزەکانی بەپێدانەوەی متمانەی شایان بەیەکێتی و پارتی پتەوبکاتەوە تا کوردایەتی لەچوار ساڵی داهاتووشدا دەرەقەتی ئەرکە گرنگەکانی خۆی بێت لەبەغدای پایتەختی عیراقی دیموکرات و فیدراڵ و لەئاستی ئیقلیمی و نێودەوڵەتیشدا. پەرلەمانی نوێی کوردستان وێستگەیەکی دیکەی خەرمانی ئەزموونی پەرلەمانی لەپشتەو بەشێوەی پێکهاتەکەی دەبێتە پەرلەمانێکی گەرموگوڕو لەسایەی گومبەزەکەیدا جیاوازی و ئاراستە جیاجیاکان دەتوانن ململانێی دیموکراتی و هاوکاریی پێویستی خۆشیان ئیدارە بدەن و لەو دەزگا تەشریعییەوە خزمەتی خەڵکی کوردستان بکەن بێ جیاوازیی بیرکردنەوەی سیاسی و بنەچەی پێکهاتەکانی خەڵکی کوردستان.

ویـستگەی سـێیەم پەرلەمـانی نـوێ، هەروا ویـستگەیەکی تازەشـە لەکـاری ئۆپۆزسیۆن ئەگەر قەوارەکانی ئۆپۆزسیۆن رۆڵی ئۆپۆزسیۆنێکی ئیجابی بگێـڕن و قۆنـاغی تـای هەڵبــژاردن بەرەو نـوێنەرایەتییەکی دەسـتەی جەمعـی خەڵکـی کوردستان تێپەڕێنن و پەرە بەکاری ئۆپۆزسیۆنی بدەن کە لەدەورانی پێشووی پەرلەمانیشدا ئۆپۆزسیۆن هەر هەبوون و ئێستا پانتاییەکی فراوانتریان لەپێشە تا بتوانن بەبەش و سەنگی خۆیان ئەزموونی دیموکراسیی وڵات پێش بخەن و پەرەپێدەرو مۆتوربەکارو پشتیوانی بەرنامەی حکومەتی نوێبوونەوەو ئاوەدانی بـن کە بەرنـامەی لیـستی کوردسـتانییەو بەشـی زۆری داخوازییەکـانی کـۆمەڵانی خەڵکی کوردستانی، بۆ چوار ساڵی داهاتوو، لەخۆگرتووە. لەدوێنێوە، ویستگەی سێیەمی دیموکراسیی کوردستانی دەستیپێکردو وڵاتەکەمان رووی لەبزاوتێکی سیاسیی تازەیە. ئومێدی گەل لەم ویستگەیە ئەوەیە خێرو خۆشی و ئاوەدانی زیـاتری پێبێـت و ئەرکەکـانی مـاونەتەوە جێبەجێبکـات بەئەرکـی بەشـداریی کوردسـتانیانی نـاوچە دابڕاوەکـان لەم پرۆسـە گەشـاوە دیموکراسـییەدا بـۆ هەڵبژاردنی چوار ساڵی داهاتوو.

*کوردستانی نوێ: ژ:4906 – 2009/8/21

دەمەزەردکردنەوەی دیموکراسی و نوێکردنەوەی متمانەش

چالاککردنەوەی جموجوڵە سیاسییەکان لەئاستی عیراقدا دەبێتە ناونیشانی قۆنـاغی داهـاتووی سیاسـەتی کوردسـتانیی، ئەمەش دوای چەنـد مانگێـک لەکـارکردن بـۆ سەرخـستنی هەڵبرژاردنەکـانی پەرلەمـانی کوردسـتان و سـەرۆکایەتیی هەرێـم دێـت. قۆنـاغی داهـاتوو قۆنـاغی گەڕانەوە بـۆ (دۆسـێ عیراقییەکان) دەبێت جا چ ئەوانەی پەیوەندییان بەتەوەری هەرێم-بەغدا و چ ئەوانەی پەیوەنـدییان بەتەوەری رۆڵـی کـورد لە پرۆسـەی سیاسـیی عیـراقەوە هەیە. دیداری لوتکەی دوکان لەنێوان سەرۆک مام جەلال، سەرۆک بارزانی و سـەرۆک وەزیـران مـالکی بەشـێکی ئەو جموجـوڵە بـوون و چەنـد رۆژێکیـشە لەکوردستانەوە دیدارە عیراقییەکان چڕتر بوونەتەوە (کۆبوونەوەی جەنابی مام جەلال لەگەڵ سەرکردایەتیی حزبی ئیسلامی و لەگەڵ تارق هاشمی جێگری سـەرۆک کۆمـار) هەڵبژاردنی کوردستان تواناو وزەیەکی شایانی دەویست بۆ نـوێکردنەوەی پرۆسـەی سیاسـی و رێکخـستنەوەی نێومـاڵی کـوردی. دەزانـین هەڵبـژاردن و دیموکراسـی لەعیراقـی نوێـدا، لەکوردسـتان و (بەغـدا)، ئـامرازی پەسندکراوی پەرەپێدان و گۆڕانکاری سیاسیین، بۆیەش سـەرکردایەتیی کورد، هەردوو حزبـی هاوپەیمـان یەکێتـی و پـارتی، ئازایـانە هەنگاویـان بـۆ ئەم بـژارە دیموکراسـییە نـا و جـارێکی تـر نـوێنەرایەتیی کوردسـتانیان بەدەسـتهێناوە، کۆمەڵانی خەڵک متمانەی پێدانەوە تا لە دەورەی داهاتوو بۆ سیاسەتی ناوخۆیی و بۆ سیاسـەتی عێراقیش داکۆکی لەبەش و مافەکانی کورد بکەن. نـوێنەرانی کوردستان بەدڵگەرمیی و دڵنیاییەوە شان دەدەنە بەر ئەرکە پێسپێردراوەکانیان ، چونکە گەل ئەو تەفویزە نەتەوەییەی پێداون و پێکهاتەکانی دیکەی عیراقیش ئەم راستییە دەزانـن، بـۆیە پێشبینی دەکرێـت لەمەودوا بێ دوودڵـی گفتوگۆی

هەڵپەسـێردراو دەسـتپێبکاتەوە.هەر لەچاکـسازی پرۆسـەی سیاسـیی عیـراق، دۆسێی کەرکوک و پێشمەرگەو باقی دۆسێکانی تر تا باسوخواسی هەڵبژاردنی داهاتووی پەرلەمانی عیراق و ئەگەرەکانی ریزبەندی و هاوپەیمانێتی و ململانێ لەو پێنـاوەدا. هەڵبژاردنـی کوردسـتان لەجێـی ئەوەی ببێـتە وێـستگەیەک بـۆ شێوانی یەکڕیزی کوردستانیی وەک هەندێک نەیار کیسەیان بۆ دووریبـووەوە، بووە وێستگەیەکی چۆنایەتی بۆ تێهەڵچوونەوەیەکی تازە لەئەرکە نەتەوەییەکان و ئەرکە دیموکراسییەکان لەئاستی عیراقدا. کوردستان دیموکراسییەکەی خۆی دەمەزەردکـردەوەو متمانەشـی بەنوێنەرەکـانی خـۆی دایەوە تـا ئەرکەکـانی ماونەتەوە، رایی بکەن.

*کوردستانی نوێ: ژ: 4943 لە رۆژی 2009/8/6دا.

گلەییەک لەکاک حەمە تۆفیق

گلەیی بێت برا، ئەی مەسئولی قەدیم و رکابەری سیاسیی ئێستا، گلەیی بێت لەتۆ.. لەهاوڕێ سەرکردەکانت، کەئێستا رکابەری حزبی دێرینی خۆتانن، گلەیی لەکاکەکان: قادری حاجی عەلی و نەوشیروان مستەفا-ش، گلەیی بێت کەهەریەک لەئێوە چەند ساڵ مەنسولمان بوون و فێرتان نەکردین (حکومەتی سێبەر) یانی چی؟

گلەیی بێت کەئێوە کابینە لەدوای کابینە ئیعلامی یەکێتی-تان برد بەڕێوە، یان سەرپەرشتیتان کرد، پێتان نەوتین کە (حکومەت) یانی چی و (سێبەر)ی ئۆپۆزسیۆنی سەر کاغەزی رۆژنامەکان کەئامادەی جەلسەی پەرلەمان نابن، یانی چی؟

گلەیی بێت کەئێوە هەر رۆژەی بەزم و مۆدێلێک باسدەکەن و کوردستان بەکێڵگەی تاقیکردنەوە دەزانن، رۆژێک مۆدێلی چەپەکانی ئەوروپا، رۆژێک باسی ریفۆرم، رۆژێکی تر گۆڕان و جارێکی تریش حکومەتی سێبەر، شتێکتان نەوت کە هەڵقوولاوی پێویستیەکانی ئەم میللەتە بێت، رەنگدانەوەی ویستی چاکسازی و گۆڕانکاری و دیموکراسیی کوردستان بێت.

رۆژێک چاو لەمۆدێلی ئەمریکا دەکەن و (گۆڕان)ەکەی ئۆباما بەقەرز وەردەگرن، کەچی لەملاوە هەڕەشە دەکەن ئەگەر وەزعەکە بەدڵی خۆتان نەبێت وەک مۆدێلی ئێران دێنە سەر (خیابانەکان).

جارێک دەڵێن لەحزب پێمان نەکرا، دەچینە پەرلەمان، کەدەچنە پەرلەمان لەوێش ئامادە نابن! چونکە ئەرکی گرنگترتان لەپێشە، ئەرکی حکومەتی سێبەر، کە لەبنچینەدا مۆدێلێکی بەریتانییە.

گلەیـی بێـت کەسـەرتان لەخەڵـک شـێواندووە بەمـۆدێلی گـۆڕانی ئەمریکی دێنە ژوورەوە، بەمۆدێلی خۆپیشاندانی ئێراندا گوزەر دەکەن و ئێستا لەمۆدێلی حکومەتی سێبەری بەریتانیدا گیرساونەتەوەو خوا رەحم بکات کە بەمۆدێلی ئەڵمانی هی بسمارکی، یان هی تر، کۆتایی پێنەهێنن.

گلەیـی بێـت کەفێرتـان نەکـردین حکـومەتی سـێبەر یـانی چـی؟ فەرهەنگێکی سیاسیتان نەخستینە بەردەست تا بزانین چۆن لەماوەی کەمتـر لەشـەش مانگـدا بەو هەمـوو مـۆدێلە ئەمـریکییە، ئێـرانییە، بەریتانییە، گوزەر دەکەن و وڵاتەکەتان دەکەنە ماڵە باجێنە، تێکیدەدەن و دروستیدەکەنەوە.

*کوردستانی نوێ: ژ: 4963 لە رۆژی 2009/8/28.

جەنابەكان ئێوەش؟

*لەژيانی سياسی خۆمدا چەند جار تووشی كەسانێ بووم، لايان وابووە كوردايەتی لەو رۆژەوە دەستپێدەكات كەئەوان دەستيان پێكردووە. نەوشيروان مستەفا لە كتێبی (كوردستانی عيراق- سەردەمی قەڵەم و موراجەعات).

*پاوانكردنی بەرهەمی سەروەرييەكانی رابردوو، پاوانكردنی پيرۆزييەكانی گەلەكەمان، لە لايەن هەر هێزو كەس و خێزان و بنەماڵەيەكەوە بێت دژی سەرەتاكانی ديموكراسی و ئەلفبێی هاووڵاتيبوون و نيشتمانپەروەرييە. (پەيام و بەرنامەی ليستی گۆڕان).

***ناو هەواسان سەدای باوكەڕۆ،**
ئینەم خاسترە لە برايەتی، تۆ.
هەوای هەواسان ناسانەی سەرتافە،
خاسترەن لەحوكم رەئيس بێ ئەنصافە

(مەلا فەتاحی جەباری)

هەندێک کەس کە لەگەڵیان ئەچمە شەڕی گفتوگۆی دیموکراسییەوە وجەولەیەک یان دوو جەولەی شەڕەکە دەدۆڕێنن، لەجیاتی ئەوەی مەشق و راهێنانێکی تر بکەن تا لەجەولەیەکی تردا بە شێوەیەکی دیموکراسییانە بمبەزێنن، ئەبینم سەرەنجام باسەکە ئەبەنەوە سەر باوکم و چیرۆکی تائێستا پەنهانی کوشتنی لەسپێدەیەکی رۆژی 1984/6/14دا لەکەرکوک، لەشۆڕیجە، لەبەردەم دوکانەکەی و لەبەرامبەر گەڕەکی شوڕتەی تەعریبکراودا. بەندە وا ناکەم، بە تەجرەبەی موتەوازیعی خۆم لەبواری میدیادا هەر گفتوگۆیەکم دۆڕاندبێ دەچمە قۆناغی مەشقی یۆگاوە و هەوڵدەدەم خۆم لەغروری نەفسی

ئەمارە بەسوئـ پـاک بـکەمەوە، ئەگەر بـاوک و دایـک و خوشـک و بـرا و ژن و کچی گفتوگۆکاری بەرامبەرم بناسم لەجێی ئەوەی پەلاماریان بدەم و بیانکەمە ئامـانجی تیروکەوانـی لاسـار بـۆ شـاردنەوەی دۆڕانە دیموکراسـییەکەم، ئەوان دەکەمە میانگیر تا لەگەڵ گفتوگۆکاری بـرادەری مـن و کەسی ئەواندا پێکمـان بێننەوە. سەرەنجام ئێمە ئاشت دەبینەوەو حەسوود ماڵی ویـران بێت. گوتم (هەنـدێک کەس)، کەوا بـێ ئەوانەش کەم نـین کە گفتوگـۆیەکی نۆرمـاڵم لەگەڵ دەکەن و وەک سـوارچاکێک مـن بە ترۆتفـاقی خـۆم و ئەوانـیش بەترۆتفـاقی خۆیـانەوە تـا هـیلاک دەبـین و بەلایەکـدا دەکەویـن، شـەڕی دیموکراسـی یەکتـری دەکەیـن و کـوڕی کەسـیش بەکوشـت نـادەین، بەینـی خۆشمان بێت جاری وا هەیە لەو شەڕانە توانجی شیاوی سیاسییم لێدەدەن و حـوجەم لاوازە، هەر لە بنچیـنەدا نـاچمە شـەڕەکەوە و جنێـوێکی مـزری سلێمانییانەی بە سەردا دەکەم: قوڕمساخە باشی کوتاوم.

لەبارەی پەلاماری باوکمەوە لێرە باسم لەسەر هەندێک لەو کەسانەیە کە بەخـۆم نـاوێرن دەچـن پەلامـاری گـۆڕی مردووەکـانم دەدەن، لەجێـی ئەوەی کەموکـوڕی و نوقسانی نووسـینەکانم دەربخەن، کە هەر خـۆم دەزانـم چەنـد کەموکوڕییان تێدایە، دەچن پەلاماری باسوخواسی کوشتنی باوکم دەدەن، کە ئەگەر بـاوکم بمابـایە دەشێ مەسئول بێت لە هەڵسوکەوتی مـن، چونکە مـن کـوڕی ئەوم، ئەممـا مـن مەسئول بـم لەبـاوکم؟ شـتی وا لەگەڵ پێغەمـبەری مـسوڵمانانیش نەکـراوە کە عەرەب دەڵـێ (الامثـال تـضرب ولا تقـاس) راسـتییەکەی مـن قەت حاشـام لەبـاوکی خـۆم، لەدایـک و بنەمـاڵەی خـۆم نەکـردووە، بـۆیە کە نـاوی ستران-یـشم وەک نازنـاوی نووسـین هەڵبـژارد ئەو هەقەم بەخۆم نەدا ناوی باوکم لە نازناوەکە بکەمەوە، بەمجۆرە ساڵح عەبدوڵڵا تەنهـا لەتۆمـاری ئەحـوالی شەخسیدا مـایەوەو کـوڕەکەی مـام عەبـدوڵڵا بـووە: ستران. ئەمانەش شتێک نین لەیەکێتی و مەسئولەکانی، بەوی ئێستا لە یەکێتی ماون و ئەوانەشی ئێستا لێی هەڵگەڕاونەتەوە، شاراوە بن، شتێک نین لەکۆمەڵە دێرینەکـان، لەسۆشیالیـستەکان و خەتـی گـشتی شـاراوەبن، هـیچ شـتێکم نیـیە بیشارمەوە. هیچ ماڵومولکێکی دونیا و هیچ پلەو پایەیەکی سیاسی دونیایش،

کەجەماعەت زۆر شەڕی لەسەر دەکەن و لەسەر ئەمە جەنگی مەغلوبەیان بەرپاکردووە، ئەوە ناهێنێ من حاشا لەئەسڵ و فەسڵی خۆم بکەم. جا کە قسەم لەسەری نەکردووە، چونکە باسی کوشتنی باوکم وەک دەیان باسی کوشتنی تر وتوندوتیژییەکانی شۆرش وخەباتی میللەتی کورددا لە دەروونی مێژوودا ماوەتەوە کە هەر رۆژێک دێت (بکەرە نادیارەکانی) ئاشکرا دەبن. من و کەسوکارم بەحوکمی مێژوو رازین و بە بەشی خۆشمان لەم دونیاو لەو دونیاش رازین، هەر لەبەر ئەمەش لەکەس نەپاڕاینەوە یارمەتیمان بدات لەچارەی ئەو دۆسیێیە، نەشهاتین نەمێژوویەکی درۆ بۆ باوکمان دابتاشین و نەوەک کوڕو نەوەیەکی بێ وەفاش حاشای لێ بکەین و (تف لەڕابردوو)ی خۆمان بکەین، هیچ شتێکیش نابێتە باعیسی پەشیمانیمان لەکوڕێتی (سەید عەبدوڵلا)، نەپلەو پایەو نەئەسبابی تەداروکاتی گفتوگۆیەکی دیموکراتییانە. ئەمەش نەک وەک تەحەددایەک، بەڵکو ئەمە قەدەرەو خوا هەر ئەو بەشەی داوە.

باسم لەسەر هەندێک لەو کەسانەیە کە لەگەڵ خۆم بڕ ناکەن و پردەدەنە گۆڕی باوکم، پڕ دەدەنە بەیتو باڵۆرەی باوکە بەعسییە کوژراوەکەی (ساڵح)ی عەبدوڵلای موختاری گەڕەکی شۆڕیجە.

دەمانچەکەی من و وشەکەی مام رۆستەم

بەمەش دەیانەوێ نەوەیەکی تازەی کوردستان بخەڵەتێنن کە نازانن وەختێک باوکی من کوژرا تازە تەمەنم دەچووە ناو پانزە ساڵییەوەو تەمەنی واش (لەدایکبووی 1969م) هی ئەوە نییە، بەدڵو بەگیان دوای باوک بکەوێت تەنانەت بۆ سەردانی خزمان لەجەژندا چ جای ئەوەی دوای بکەویت بۆ بەعسیاتی کردن. بەمەش دەیانەوێ نەوەیەکی تازە پێگەیشتووی دوای راپەڕین بخەڵەتێنن کە کوڕی تازە هەرزەکاری تەمەن 14ساڵ ونیو لە نیوەی یەکەمی ساڵی 1984 دا چۆتە سەر تەرمی باوکی و دەمانچەکەی بەرزکردۆتەوە: شەرت بێ تۆڵەت بۆ بکەمەوە!. گوایە کێش (پشتراستی) ئەم رووداوە دەکاتەوە؟ مام رۆستەم فەرماندەی دیاری پێشمەرگایەتی، (کاک

حەسـەن)ی شـاگرد نـانەوای بـاوکم کە ئەو کـاتەی بـاوکم لەشـار کـوژرا ئەو لەشـاخوداخەکانی کوردسـتان بەنـاوی (مـام رۆسـتەم)ەوە پێـشمەرگە بـوو. هەر ئەمەش بەسە وەک بەڵگەیەک کە بڵێم ئەو لەشوێنی رووداوەکە نەبووە، جا ئەی کـاک حەسـەنی پرۆلیتاریـای جـاران و فەرمانـدەی دێرینـی شـۆڕش و ئەندامی ئێستای ئەنجومەنی کۆمپانیای وشە ، کە کۆمپانیـایەکی رۆژنامەوانییە، بمبـورە کەپێـت بڵـێم نەمنـی رۆژنـامەنووس لەهەڵگرتنـی دەمـانچەدا شارەزام و نەتۆی پێشمەرگەش لەیەکەم تاقیکردنەوەی رۆژنامەوانیدا سـەرکەوتوو بوویت لە(پشت ڕاستکردنەوەکەت)دا.

کوردستان پۆست لەرۆژنامەدا

دەچـمە گفتوگـۆی دیموکراسـییەوە لەگەڵ هەنـدێک. تـا بیروڕامـان لێـک دەچێت کوڕی باشم و عەیبم نییە ، کە تۆزێـک بیروڕامـان جیاواز بـوو چەکە سواوەکە لە کالان دەردێنێت: (ئەم سترانە سەگبابە بەعسییە!). دەستخۆشی بۆ ئەم زانیـارییە تـازەیە، ئەی جـاران بـۆ قـسەت نەکـرد. *** ئینجـا دێـمە سـەر نووسـینەکەتان لە ڕۆژنـامەی رۆژنـامە، ژمـارە شـەرمهێنەرەکەی هـی ئەوەیە راپێچـــی دادگاتـــان بـــکەم لەســـەری و هـــی ئەوەیە بەپێـــوەری ئەخلاقـــی رۆژنامەنووســـیش ســـەرکۆنە بکـــرێن ژمـــارەی (544) رۆژی دوو شـــەممە 2009/8/31.

سـەرەتا پیرۆزبـایی لەخـۆم و هەمـوو هاوکـارانم لەڕاگەیانـدنی یەکێتـی دەکەم کە هەڵمەتـی پێـشمەرگانەمان لەمـاوەی رابـردوودا وای لەجەمـاعەت کـرد دەستەکەیان کەشف بکەن و بەهەڵە ، یان لە شپرزەییدا، نووسینێکی خۆیان لەکوردسـتان پۆسـتەوە بگـوازنەوە بـۆ نێـو (رۆژنـامە)، شـتی وا هەر روو دەدەن! منـیش جـار بەجـار لـێم تێکـدەچێت کە بـابەتێکی هـونەری دەنێـرم بـۆ بەشـی وەرزش. جەمـاعەتیش (کە لەبەردەم خەڵـک و لەڕۆژنامەکەیانـدا خۆیـان بە بۆینباخ و ئەفەندیێتییەوە نیشاندەدەن و هەر خوا دەزانێت شەویش بەبیجامەوە بـۆ کوردسـتان پۆسـت دەنووسـن) هەر شـتێکی وایـان لێقەومـاوە، ئەم نووسـینە لەجێی ئەوەی بۆ بەشی (کوردستان پۆست) بـڕوات رەوانەی بەشـی (رۆژنـامە)

کراوە! دەمێکە بەحوکمی هاوپیشەیی بەدۆستانی کۆمپانیای وشەم وتووە سەلامەت بن ئەوەندە سەرقاڵی (کوردستان پۆست)ن، تۆزێک بایەخ بە(رۆژنامە)کەتان بدەن و پێشی بخەن. بەڵام ئوستادەکانی دوێنێم لەبەردەم رای گشتیدا بە بەڕێز بەڕێز بانگی خەڵک دەکەن و لە ژێرەوەش سوکایەتی بەکەسێتی نەیارەکانیان، بەخوشک و دایکی هەموو بیروڕا جیاوازێک دەکەن، یانی بەکورتییەکەی ئوستادەکانی دوێنێم وەک حکومەتی فیعلی و حکومەتی سێبەر کاردەکەن، لەسەرەوە ئیعلامێکی ئاشکراو لەبنەوەش ئیعلامێکی سێبەر ئیدارە دەدەن (وما خفي کان أعظم). ئەوی شاراوەیە پەنهانترەو ئەوی ئاشکرایە ئەوەیە پێشمەرگەی دێرین (جەبار مەولود) وەڵامی منی داوەتەوە.

بۆ کاک جەبار مەولود لەهەر کوێیەک بێت

کاک (جەبار مەولود) لەهەر کوێیەک بیت رێزو حورمەتم هەیە بۆ خەبات و تێکۆشانت، بۆ خەبات وتێکۆشانی هەموو تێکۆشەرانی کورد لەشۆڕشەکەی شێخ عوبەیدوڵڵای نەهرییەوە تا شۆڕشی نوێی گەلەکەمان کە هەندێک لەوانەی تۆ لەنووسینەکەتدا داکۆکییان لێدەکەیت و دوێنێ لە پاڵەوانەکانی شۆڕش بوون، ئەمڕۆ دەیانەوێ لەنیوەی رێدا پەکی بخەن. برام !من تۆ ناناسم و نووسینەکەی من و گلەییەکانیشم رووی لەتۆ نەبوو کەئەو وتارەت، بەشیر موشیر وتەنی، بۆ تەئلیف کراوە، تۆ پێشمەرگەیت، پێشمەرگەش بەتەبیعەت پیاوێکی ئازادیخوازەو لەخوتوخۆڕایی تۆمەت بۆ خەڵک دروست ناکات، تۆ پێشمەرگەیت و پێشمەرگەش شوێنی نەبەردییەکەی دیارە، مەهێڵە خوێن بڕژێ و لێگەڕێ جیلی ئێمە، پێشمەرگەی قەڵەم لەگەڵ ئوستادەکانی دوێنێماندا قەڵەم و کاغەزو حیبر بە خەسار بدەین، جامانەکەی سەرت ماچ دەکەم تۆزێک خۆت لادە، رووی گلەیی ئەمجارەم لەکاک قادری حاجی عەلییەو لەگەڵیشیدا دیسانەوە، لەکاک حەمە تۆفیق و کاک نەوشیروانە کە کورد هەم بۆ رێزی تەمەن و خەبات و هەمیش بۆ مافی هاووڵاتیبوون بە نەیارە

سیاسـیـیەکانی خـۆی دەڵێـت: کـاکە، کـاکەی پێـشمەرگەی دێـرین (گۆڕان)ەکان خۆیان دەڵێن باپێشمەرگە لەدەرەوەی ململانێ سیاسییەکان بێت، بۆیە بفەرموو بۆ سەنگەری پێشمەرگانەی خۆت و لێگەڕێ نەوەکان لەگەڵ یەکتریدا ململانێی سیاسی خۆیان بکەن.

گلەییەک لەکاک قادری حاجی عەلی

کاک قادر جارێکی تر بەسەر وتارەکەمدا چوومەوەو تەئکید بووم باسی باوکی کەستانی تێدا نەبوو، باسی من لەشێوەی تەنز ئامێزدا لەسەر تەنگژەیەکی سیاسی و فیکری ئێوە بوو، کە لەم مۆدێل بۆ ئەو مۆدێل بازمان پێدەدەن و لەشوێنێکدا ناگیرسێنەوە. ئەی تۆ خۆت چەند هەفتە پێش ئێستا باسی کاڵبوونەوەی فیکرت نەکردبوو لەناو یەکێتیدا؟ ئەمە چ پەیوەندیی بەوەوە هەیە سەرکردەکانی دوێنێ و نەیارە سیاسییەکانی ئەمڕۆ منیان (فێری وانەی شۆڕشگێڕیی) نەکردووە؟ چونکە گوایە من (لەو بارودۆخەدا نەبووم بگەمە لاتان). من باسی وانەی سیاسی و جۆرەکانی سیستمی سیاسی لەوانەش حکومەتی سێبەر دەکەم کەمەعلومە هەر سێرچێکی گوگڵ بکەیت دەیان دەستەواژەو زاراوەت بۆ شیدەکاتەوە، تەنزی من بەتەنز وەڵام دەدرێتەوە نەک بە باسی زوڵفی یار و باسی عەنتەرە ژنە یان پیاو؟ تەنزی فیکری بەتەنزی فیکری وەڵام دەدرێتەوە نەک بەباسی باوکی ئەم و ئەو. من باسی ئەم کاکانەی ناو شۆڕش ناکەم لەدەمی شۆڕشدا، من باستان دەکەم کە مەسئولمان بوون لەناو ئیعلامی دوای راپەڕیندا: تۆ ماوەیەک و کاک حەمە تۆفیق چەندین ماوەو کاک نەوشیروانیش لەچەندین موحازەرەدا. تەنزی من تانە لێدان نییە لەشۆڕشی کوردستان کەتەمەن یارمەتی نەوەی ئێمەی نەدا نە بەشداری تێدا بکەین و نە دژی بوەستینەوەو ببینە جاش و بەعسی. باسی من لەسەر ئەو خەباتە نییە کەوا ئێستا من داکۆکی لێدەکەم و هەندێک لەوانەی ئەمڕۆ هاوسەنگەری (گۆڕان)ەکەی ئێوەن، هەر باوەڕیشیان پێی نییە، چونکە ئایدیۆلۆژیایەکی غەیری کوردایەتییتان هەیە، جا ئیسلامی سیاسیی بێت، یان بان چەپێتی. رووی گلەیی من لە تۆیە کاک قادر وکاکەکانی تر کە واز لەم

کەلتووره سەقەتە ناهێنن: تا لە گەڵمانی ڕۆژنامەنووسێکی سەرکەوتووی و کە لەگەڵمان نەبووی باوکت بەعسییەو خۆشت بەعسیت. باشە من باوکم موختارێکی کوژراوە و بۆیە پێم رازی نابن، ئەی بۆ منداڵەکانی شەهیدی سەرکردە خاڵە شەهاب پاساوتان چییە کە چونکە لە گەڵتان نین لە کەی ئێن ئێنەوە پلارتان تێگرتن و هاوشانی ئەوەش لەسایتەکاندا هەر مەپرسە. ڕووی گلەیی من لەم کەلتوورەیە کە هەقی پێداون کوردستان ونەوەکانی بە گیانلەبەری تاقیکردنەوە بزانن و هەر ڕۆژەی دەرمانێکی فیکرییان بەسەردا تاقیبکەنەوە، ڕووی رەخنەی توندی من لەم کەلتووره پڕ خەوشەیە کە داتان هێناوەو نەوەی ئێمەش بەپێخاوسی تێیکەوتووین. ئەرێ بەس نییە لەعومری سێ نەوەی کوردایەتییتان خواردووە هێشتا هەر خەریکی تاقیکردنەوەی فیکرین؟ لە خۆتان دەپرسم کاک قادر، کاک حەمە تۆفیق و کاک نەوشیروان و برایانی ڕۆژنامە ئەمە، گۆڕان و ریفۆرمە هەر کەسێک دوو رەخنەی لێگرتن باسی باوکی دەکەن؟ عەرەب سەدان ساڵ پێش ئێستاو لەگەرمەی دەرەبەگایەتی ڕۆژهەڵاتیدا بەشیعر وەڵامی ئەم بیرە دواکەوتووانەی مانەندی بیرکردنەوەی ئێوەی داوەتەوە: لیس الفتی من قال کان ابی * ان الفتی من قال هائنذا واز لە وکەلتووره دواکەوتووە بهێنن. چەند سەدە پێش ئێستا شۆڕشی ئەمریکاو فەرەنساو رابوونە دیموکراتییەکانی ئەورووپا وەڵامی ئەم پرسەیان داوەتەوە: تاک مەسئولە لەخۆی نەک لە عەشیرەت و باوک و بنەماڵەکەی. ئێوە لە سەدەی بیستویەکەمیندا باسی (گۆڕان) دەکەن، لەبەرنامەکەتاندا دەنووسن (پابەندبوون بەهەموو مادەو بەندەکانی جاڕنامەی گەردوونی مافەکانی مرۆڤ و ڕێگری لەهەر پێشێلکارییەک دژی ئەو بەندانە) کەچی کە یەکێک شۆخیەکی فیکریتان لەگەڵدا دەکات خەتی ڕاست و چەپی بەسەردا دێنن و تۆمەتی بەعسی بوونی دەخەنەپاڵ. برایانی ڕۆژنامەو سەرکردەکانی ریفۆرم و گوایە دەستپێکێکی سیاسی نوێ، نیوەی کارمەندانتان لە وشە هاوپیشەو هەڤاڵی کاری میدیایی منن کەوەک ئاوێنە لەبەر دەمیاندا بووم، لەگەڵیان ژیاوم و دەمناسن و دەیانناسم،

خۆشتان کاکەکان مەسئولم بوون و دەمناسن، توخوا کاک محەمەد تۆفیق و کاک نەوشیروان و کاک قادری حاجی عەلی عەیب نییە دەستبەرداری ئەو کەلتووره نابن کەهەرکەس سواری کەشتی نوحەکەی ئێوه نەبوو (انـه لمن الظالین)ە؟

شەڕی جەنتڵمانی فیکری و سیاسی وادەکرێت؟

دەی با نەوەی هاوتەمەنی من لەناوتاندا بزانن کە لەم ململانێ فیکرییەدا ئەگەر تۆزقاڵێک ئێوەش لەگەڵیان نەبن، لەگەڵ ئەو حەرەسی قەدیمەدا نەبن، مردووەکانتان لەخەو بەخەبەر دێننەوە. ئاوەها جیلێکی تازە پێدەگەیەنن، رووی رەخنەم لەئێوەیە کاکەکان کە(گۆڕاون)، نەوەی ئێمە نەوەی راپەڕین و بەروبوومی ئازادی کوردستانین، نەک نەوەی بەعس، ئێوە لەئەدەبیاتی کوردایەتیدا شتێکتان پێوتین و ئێستا لەگۆڕاندا شتێکی تر دەکەن. ئێمە هیچمان نەکردووە، موجەڕەد وەفاداری عەهدو پەیمانەکەی جارانین، عەجەب یاران ئێوە گۆڕاون؟ نەشبوینەتە دەمڕاستی ئەو یەکێتییەی ئێوە خۆتان چۆڵتان کردووە و ناشتانەوێ کەسی تر خەباتی تێدا بکات، عەجەب ئێمە درەنگیش بێت هاتین بۆ کوردایەتی و وا هەژدە ساڵە پێشمەرگەی ئەو رێبازەین، ئەی ئێوە بۆچی دەستبەرداری کوردستانێتی بوون و لەگردێکدا خۆتان قایم کردووەو کەوتوونەتە ململانێی شەخسی لەگەڵ سەرکردەی ئەو شۆڕشەی ئێوە لەبەردەم نەوەی ئێمەدا خۆتانی پێوە بادەدەن. وەرنە خوارەوە برا، وەرن با لە چوارچێوەی دیموکراسیدا گفتوگۆیەک لەسەر فیکری کاڵبۆوە بکەین کە بەمجۆرە ئیرهابە فیکرییە، رەفتار فاشییە، قەت تۆخ نابێتەوە. بەتۆمەتی بەعس بوون مەمانترسێنن، وەرن گفتوگۆیەکی سیاسی بکەین.

داعیکم:

العائد الی ربە ساڵح عەبدوڵڵا محەمەد عەزیز مەلا فەتاحی جەباری کەبەلێکردنەوەی ئەلقاب گەل شیرین دەبێتە (ستران عەبدوڵڵا).

*کوردستانی نوێ: ژ: 4967 لەرۆژی 2009/9/3دا.

خۆیان کردیانە دەسکەلا

هاواریـان لـێ هەسـتاوە، بەمـلاو بەولادا هەڕەشـەو پـاڕانەوە دەنێـرن، گـوایە فایلیان لایە، گوایە یەکێتی فایلی گەندەڵی بۆ بەسیاسیکردن بەکار دێنێت وەک بڵێی خۆیان بۆ کەیف و سەفا گەندەڵییان بەکار هێناوە، وەک بڵێی گوایە ئەوان فـایلی گەنـدەڵییان بـۆ ئۆڵۆمپیـاد بەکارهێنـاوە؟! ئەوان تـا ئەو ڕێوشـوێنە لەگەڵ بەرپەرچـدانەوەی گەنـدەڵین کە لەخۆیـان دوور بێـت، تـا ئەو سـنوورە دژی گەنــدەڵین کەدەســکەلای خۆیــان بێــت بــۆ چەواشــەکردنی جەمــاوەرو بــۆ خڕکردنەوەی دەنگ لەهەڵبژاردندا. ئەوان تا ئەو سنوورە داوای جیاکردنەوەی حزب و حکومەت دەکەن کەخۆیان لەحزب نەمان، تا لەحزب بوون دەستیان لەکاروبـاری حکـومەت وەردەدا، ڕاپـۆرتی دەزگـا حکومییەکانیـان لای خۆیـان دەستبەســەر دەکــرد، ئەی ئەوە دەســتوەردان نەبــوو کە بەســیفەتی جێگــری سکرتێری گشتی ڕاپۆرتی دەزگا حکومییەکان گل بدەنەوە لای خۆیان. ئەی ئەوە دەسکەلای ململانێی سیاسیی نییە کە کێشە ئیدارییەکان بۆ پاکتاوکردنی حیـساباتی سیاسیی بەکار دەبەن؟ خۆیان دەیانەوێت دەسکێشی بەغدا بن و بەناوی نەزاهەو لەڕێی پەرلەمانتاری سەر بە خۆیانەوە وا بکەن بەغدا دەست لە کاروباری ئیدارەی هەرێم وەربدات. خۆیـان هەمـوو شتێکیان بۆ پاکتـاوی سیاسـیی نـاوخۆیی خـستۆتەگەڕ. پەرلەمانتـاری ئەوان لەبەغـدا لەجێـی داکـۆکی لەپرسەکانی کورد خەریکە پلەو پایەی خۆی بۆ کێشە ناوخۆییەکانی گۆڕانەکان دەخاتەگەڕ. ڕۆژێک کاکم لیژنەیەکی بۆ (140)و کێشەی کەرکوک پێکنەهێنا، کەچـی لیـژنەی نەزاهە بـۆ سلێمانی دێنـێ تـا دۆسـت و ئەحبـابی خۆیـانی پـێ دەرباز بکەن. دیارە چاودێریی دارایی کوردستان چاودێرییەکی (سێبەر)ە تا مەعشەری گۆڕان پێی قایل نەبن و بچن ئەسڵەکەی بەغدا بێنن. وەک بڵێی ئەوەی کوردستان پاک و بێگەرد نەبێت؟

*کوردستانی نوێ: ژ: 4970 لەڕۆژی 2009/9/7دا.

ئەی کێ لەئێوە بپرسێتەوە؟

لەشوێنی دوور لەئاگرو لەجێی حەوانەوەی خۆیەوە، سەرۆکی لیستی گۆڕان جەنگێکی تری دەستپێکرد کەجەنگی پێشوەختی هەڵبژاردنی عیراقە. جەنگی قەوارەی گۆڕان لەبەرامبەر یەکێتیدا. سەرۆکی لیستی گۆڕان دەپرسێت چ دەزگایەک هەیە بۆ لێپرسینەوە لەنوێنەرانی کورد لەبەغدا، چ ئەوانەی لەئەنجومەنی نوێنەرانن، هاوپەیمانیی کوردستان و چ ئەوانەی لەپۆستە وەزارییەکاندان لەسەرۆکایەتیی کۆمارو لەسەرۆکایەتیی ئەنجومەنی وەزیراندان، ئەم پرسیارەش بۆئەوەی نەوشیروان مستەفا بناسێ پرسیاری راگوزەرانەی پەرۆشێک نییە بۆ کارو کۆشش و نوێنەرایەتیی کورد لەبەغدا، بەڵکو ئەمانە لەکاتی نزیکی هەڵبژاردن و لەوەختی پێویستیی سەنگەربەندیی سیاسی بەرزیان دەکاتەوە. چەند مانگێک پێش هەڵبژاردنی کوردستان ئەم پرسیارەی کردو دوای هەڵبژاردن لێی بێدەنگ بوو، ئێستا کەکاروان بەرەو هەڵبژاردنی عیراق بەرێکەوتووە نەوشیروان مستەفا ئەم باسەی لەچەکمەجەکەی دەرهێناوە. بەڵام وەڵام بۆ پرسیارەکان باسکردنی ئەو دەستکەوتانە نییە کەنوێنەرایەتیی کورد بەدەستیهێناوە چ لەدەستوورو چ لەبودجەو چ لەدۆزینەوەی میکانیزمی دەستووریی مەسەلەی کەرکوک و چ لەسەنگی کورد لەبەغدا کەئەمانەو چەندانی تر ئەرکی تیمی کوردستانییە لەبەغدا هەر لە مام جەلال سەرۆک کۆمار بۆ د.بەرهەم ئەوکاتەی جێگری سەرۆک وەزیران بوو و بۆ فراکسیۆنی هاوپەیمانیی کوردستان لەوەزارەت و لەپەرلەماندا، وەڵام بەریزکردنی ئەو دەستکەوتانە نییە کە بەدەستهاتوون، یان ئەو پیلان و نەخشانەی دژی کورد کراون و پووچەڵکراونەتەوە، بەڵکو وەڵام پێشوازیکردنە لەداوای نەوشیروان مستەفا بەدامەزراندنی دەزگای لێپرسینەوە ئەمما بادەزگاکە فراوان بێت و پرسیاری تریش بکات. پرسیار لە نەوشیروان مستەفاش بکات:

-وەختێک ئێوە لەبەغدا بوون چیتان بۆ کورد کرد؟ بۆ ئەوکاتەی بەغدا لاوازبوو پرسی کەرکوک و خانەقین-تان نەبردە پێشەوە؟ بۆ رازیبوون خاک بخرێتە راپرسییەوە؟. -بۆ بەغداتان بەجێهێشت و لەو ململانێیە بێ تاقەت بوون کەبۆ کوردو کوردستان و کەرکوک زەرووری بوو؟

-ئەو ماوەیەی ئێوە لەبەغدا بوون چیتان کرد بۆ پەرەپێدانی پەیوەندییە دیپلۆماسییەکانی کورد لەگەڵ دەرەوە؟ لەگەڵ ئەمریکاو ئەوروپاو دنیای عەرەب؟

-ئەو ماوەیەی لەبەغدا بوون، چیتان کرد بۆ قەناعەت پێکردنی عەرەب بەشیعەو سوننەیانەوە بەویست و داواکانی کورد کە لەگەڵ شیعەکان بەشەڕ هاتن و خەریک بوو ریسی کورد لەبەر باسوخواسی سیستانی بکەیتەوە بەخوری؟

-کە بەڕێز محەمەد تۆفیق رەحیم لەسەرکردایەتیی ئێستای بزووتنەوەی گۆڕان-تان لەبەغدا بەوەزیر دانا، ئەم وەزیرە بەڕێزە چی بۆ باری سەنعەتیی کوردستان کرد؟ پاچێک، تەرەکتۆرێکی هێنا بۆ کوردستان؟ کێ لەم دەورانەی بوونی ئێوە لەبەغدا بپرسێتەوە؟. ئەی چەند دۆستێکی کەمی پەنهانتان هەیە لەناو لیستی هاوپەیمانیی کوردستاندا ئەوان چیان کردووە لەم چەند ساڵەدا؟

کەهاتنەوە بۆ کوردستان ئەم گیروگرفتە سیاسییە چی بوو کەدروستتان کرد؟ بۆچی چەند ساڵی قەرارو سیاسەتتان لەناو یەکێتیدا پەکخست؟ کەئێوە حوکمڕانی ساڵانی ریفۆرم بوون، بەشێکی پەرلەمانتارانی فراکسیۆنی سەوز ئێوە داتان نان، ئەی کێ لەئەدائو توانای ئێوە بکۆڵێتەوە؟ پرسیارەکانی بەردەم دەزگای لێپرسینەوەو فایلەکانی بەردەمی زۆربوون، تکایە نۆرەبڕی مەکەن.

*کوردستانی نوێ: ژ:5002 لەرۆژی 2009/9/19دا.

هەڵمەتێکی کۆنەپەرستانە دژی حزب و حزبایەتی

هەڵمەتێکی کۆنەپەرستانەی نەخشە بۆ کێشراو لەدژی حزبایەتی بەرپاکراوە کە ریشەکەی بۆ چەند ساڵێک لەمەوبەر دەگەڕێتەوە. دەڵێین کۆنەپەرستانە، چونکە حزبایەتی لەدیاردە بنچینەییەکانی هەر ژیانێکی سیاسی هاوچەرخ و تەندروستە. بێ حزب و حزبایەتی دیموکراسی دەبێتە گەمەیەکی سیاسی بێ یاریزان و ململانێی گروپ و دەستە کۆمەڵایەتییەکان لەناو خۆیاندا بێ سەر قەپاغێکی سیاسی دەمێنێتەوە بەو پێیەی حزب گوزارشت لەبەرژەوەندیی چین و توێژەکانی کۆمەڵ دەکات. ئەوانەی ئەم هەڵمەتە کۆنە پەرستانەیان بەرپاکرد هاوپەیمانێتییەکی نا پیرۆزبوون لەو کارەکتەرانەی هەریەکەو مەبەستێکی جیاوازیان هەبووە، بەڵام لە ئامانجی هەوڵدان بۆ و نابوودکردنی ژیانی سیاسی کوردستان و ئالودەکردنی بەئەنارشیزم و بێ هودەیی دا یەکیان گرتەوە. نابوودکردنی حزبایەتی وەک تەکتیکی سیاسی بەشێک لەوانە نابوودکردنی حزبایەتیان وەک تەکتیکی سیاسی بەکارهێنا بۆ پاکتاوکردنی حساباتێکی سیاسی دێرین کەبریتی بوو لەزاڵکردنی تەکەتولێکی نارەوا بەسەرکۆی حزبدا بەو خەیاڵەی لێدانی حزبایەتی پرۆسەیەکی کاتی بێت بۆ کودەتای رێکخراوەیی. بۆ ئەمەش تانەیان لەفەزایەکی حزبایەتی دەدا کەخۆیان پێش هەر کەسێکی تر بەشداربوون لەڕەنگرێژکردنی، هەندێک دیاردەی ژیانی حزبایەتی کوردستان و دەرکەوتی کۆمەڵایەتی سیاسەتی کوردستانییان دەقۆستەوەو وەک نموونەی (شکستێکی بنچینەیی) حزب نمایشیان دەکرد. وتەزاکانی وەک (ئەم مۆدێلە حزبییە دوا کەوتووە.. مۆدێلی حزبی ستالینی... هتد) بەشێک بوون لەپڕوپاگەندەکانیان. لە بەرامبەریشدا گێڕانەوەی ئیمتیاز بۆ ژیانێکی تەندروستی حزبایەتی، گەڕانەوە بۆ رێوشوێنە ئوسوڵی و

دیموكراتییەكانی چاككردنی ژیانی حزبایەتی لەنزیكترین دەرفەتی وەرگرتنی دەسەڵات و هەژموونی سیاسی، لەسەرەوەو تاكڕەوانەو ستالینیانە، بەهەڕەشەو گوڕەشەی لێكترازانی حزب، تەشكیلەیەكی نوێی ڕێكخراوەییان سەپاند. تەشكیلەیەك لە خوارەوە وەك فراوانكردنی بازنەی پێكهاتەكانی حزب خۆی دەردەخست، بەڵام نیەت و نیاز لێی پەرتكردنی حزب و فشۆڵكردنی تەشكیلاتەكانی بوو بۆ ئەوەی زووتر لەلایەن دەستەی تەكەتولی خۆیانەوە كۆنترۆڵ بكرێت، كە ئەمەیان بۆ نەچووە سەر كنەیان لەناو حزبدا كرد تا لە(ڕەگ)ەوە دەریبهێنن و سەرەنجام لەم مەیدانەشدا شكستیان خوارد بۆیە دروشمی(گۆڕان)یان كردە ناونیشان بۆ ناوەڕۆكێكی ئیرتاجعی لەسیاسەت و كۆمەڵیشدا. لەم مەقتەعە زەمەنیەدا بوو كە هاوپەیمانێتی نێوان ئەم دەستە ماڵجیایی خوازە لەگەڵ درێژبووەكانیان لەناو میدیای مانەندی هاوڵاتی و هەندێک لەزڕە ئۆپۆزسیۆنی نێوەندە روناكبیریی و سیاسییەكەی كوردستان گەڵاڵە بوو:(پێكەوە لەپێناو ناوزڕاندنی قەوارەی حزبایەتی و كارەكتەری حزبایەتی لەناو دیموكراسی كوردستاندا).

دروشمە سەرنج ڕاكێشەكەی دوورخستنەوەی حزب لەحكومەت

كۆمپانیای وشە كەناوێكی تر بوو بۆ تەكەتولەكەی نەوشیروان مستەفا، سەركردایەتی ئەم هاوپەیمانێتییەی گرتە ئەستۆ. دروشمە سەرنج ڕاكێشەكانی (دوورخستنەوەی حزب لەحكومەت، حزب هەموو كایەكانی ژیانی داگیر كردووە) شتێك لەبابەت (كلمە حق یراد بها باگل) بوو، چونكە ئەوانە تا خۆیان لەحزب بوون حزب و لەناو حزبیشدا خۆیان بەمەرجەعی هەموو دەزگا رەسمی و دەستوورییەكانی وڵات دەزانی. كەدەستیان لەترێی دەسەڵاتدارێتی بۆوە كەوتنە پڕوپاگەندەی ئەوەی (ئەم ترێیە ترشە). نەوشیروان مستەفا خۆی خاوەنی ئەو سیاسەتەیە (دەبێ حكومەت هەفتانە بێتە بەردەم مەكتەبی سیاسی بۆ ئەوەی موحاسەبەیان بكەین و تەعلیمات وەربگرن). لەم كاتەدا بوو لە چەندین ڕاگەیاندراوی سیاسییدا كەوتنە تەقە لەجۆرێك لەجۆرەكانی حزبایەتی بۆ ئەوەی شەرعیەت بەخەت ڕەجعەی خۆیان بدەن وەختێك روو لەوە بكەن

کە تەکەتولەکەی خۆشیان بکەنە رەوتێکی سیاسی و بۆ ئەوەی ئەمڕۆش رەوتەکەیان بکەنە جۆرێک لەڕێکخستنی سیاسی. مەبەستی نەوشیروان مستەفاش لەدەربڕینی (هەرگیز مۆدێلی حزبی ستالینی دووبارە ناکەینەوە) رێک ئەوەیە خۆیان ئامادە بکەن بۆ حزبایەتی و ئەم لێدوانەش پەڕینەوەیە لەتولەڕێی ئەو ئیحراجەی خۆیان دروستیان کرد: لەلایەک نابوودکردنی حزبایەتی و لەلایەکی تریشەوە رووکردنە دروستکردنی حزبێکی تایبەت بەخۆیان. بەمجۆرە نابوودکەرەکانی حزبایەتی، خۆیان روو لەحزبایەتی دەکەنەوە، وردە وردە دەمامکی بەشێک لەو کارەکتەرانەش کەوتە خوارەوە کە بەناوی رەخنەگرتن لەفەزای سیاسی کوردستانەوە بوونە بەشێک لەهەڵمەتی دژە حزبایەتی و کەچی لەنزیکترین دەرفەتدا واوەتر لەهەر کادیرو ئەندامێکی تازەی ژیانی حزبایەتی وەک هەڤاڵێکی دەمارگیر کە تەنیا ئەدەبیاتی حزبەکەی خۆی ئەزبەر کردووە دەرکەوتن. ئێمە لەم رێڕەوە پڕپێچاو پێچەی دژە حزبایەتی کوردستاندا چەند وێستگەیەک دەبینین (ئیدیعای چاککردنی حزب بۆ خۆسەپاندن، هەوڵدان بۆ بنکۆڵکردنی، نابوودکردنی ئەو کارەکتەرانەی حزب کە لەگەڵ رەوتی ئەوان نین، نیشاندانی لادانی لایەنگرانی خۆیان وەک پاڵەوانێتی بیروڕای جیاواز، جیابوونەوەو نابوودکردنی حزبایەتی بەهەموو جۆرەکانییەوە، کەمێک پاشەکشێ و جیاکردنەوەی دووجۆر حزبایەتی یەکێکی باش و یەکێکی ستالینی، دەرکەوتنی خۆیان لەشێوەی حزبێکدا) وا ئێستاش دەبینین ئەم گۆڕانخوازانەی گوایە رەخنە لەشێوە ستالینییەکەی حزبایەتی دەگرن خۆشیان نموونەیەکی شێواوی ستالینزم دووبارە دەکەنەوەو جگە لەکارەکتەری سەرەکی کەسی بڕیاردەرو قسە گوێ لێگیراو نییە، سەرکردەی نا ستالینی منەتی بەکەس نییە وتەزای (نەمناردووە بەشوێن کەسدا) سیاسەتێکی رۆژانەیە. دیارە ئێمە کە دەستنیشانی ئەم پیلانگێڕییە لەحزبایەتی کوردستان و لەناو ئەو دەرکەوتەشدا لەحزبایەتی یەکێتی دەکەین مەبەستمان ئەوە نییە بڵێین ژیانی حزبایەتی، دابوو رەسمی حزبایەتیکردنی ژیانی حزبایەتی لەناو یەکێتیشدا تەواو ساغو سەلیمەو کەموکوڕی نییە، یان پێویستی بەگۆڕانکاری و چاکسازیی نییە، یان حزب وەکو شەئنێکی گشتیی و

دامەزراوەیەکی گەورەی کۆمەڵگە شایانی رەخنەلێگرتنی خاسوعەوام نییە، بەڵام بۆ هەموو کەسێکی وریا لەدۆخی سیاسەتی کوردستانیی و ململانێکانی ناو هەناوی، کردنی ئەم کێشەو گرفتانە بە دەسکەلا بۆ پاکتاوکردنی حساباتی سیاسی شتێکی شاراوە نییەو ئێمە لێرەدا تەنها کردومانەتە سەر کاغەز.

حزبەکانی کوردستانیش کێشەیان هەیە

حزبایەتی لەکوردستان و دیرۆکی پێکهاتنی حزب لەکوردستاندا بێ کێشەو گرفت نییەو حزبەکانی کوردستانیش کێشەیان هەیە، کێشەیان دروستکردووەو کێشەشیان بۆ دروستکراوە. حزبی کوردستانی زادەی هەلومەرجی داگیرکراوی کوردستان و ئەو ئاستە لەپێگەینی کۆمەڵی کوردەوارییە کە لەقۆناغە جیاجیاکانی گەشەی سیاسی و فەرهەنگی و ئابووری و کۆمەڵایەتی خۆیدا پێیگەیشتووە. هەر لە بچوکترین نموونەدا حزب لەرۆژئاوا بەرهەمی گەشەکردنی سیستمی هەڵبژاردن، گەشەکردنی ژیانی سیاسی و ململانێی نێوان چین و توێژەکانە کە یەکگرتنی کەس و دەستەو کارەکتەرە سیاسییەکانی لێکەوتۆتەوە، لەکاتێکدا حزب لەکوردستان بەرهەمی تێکۆشانی کوردایەتییە (رەنگە هەر لەبەر ئەمەش بێت بەشێک لەئایدۆلۆجیستە کۆنەپەرستەکان رقیان لەحزبایەتی بێت، چونکە پێیانوایە بەلێدانی حزبایەتی لە مەنزومەی کوردایەتی و گوتاری ناسیۆنالیستی کوردی دەدەن و مێژوویەک لەئەدەبیاتی سیاسیی دەپێچنەوە)، بەرهەمی حزبایەتی نهێنی سیاسی و موقاوەمەتی چەکداری گەلی کوردستانە لەپێناو ئامانجەکانیدا، حزبی کوردی بە رێکخراوێکی قەدەغەو لەیاسا دەرچوو ئەژمارکراوەو نارەوایە بێ پێشەکی و بەراوردکاری هەموو پێوەرەکانی حزبایەتی لەوڵاتێکی گەشە ئاسایی رۆژئاوای بەسەردا پراکتیزە بکرێت. حزب لەکوردستان رێکخراوی پۆڵاینی گەل، بزووتنەوەی بەرینی نارەزایی نەتەوەیی و دیموکراتی بووەو تەنها لەدوای راپەرینی 1991 وە دەرفەتی ئاساییکردنەوەی ژیانی خۆی بۆ لواوە، ئەم جیاوازییە لەپێکهاتن و گەشەکردنی نەدەبێ بکرێتە بیانوو بۆ خۆدزینەوە لەئەرکە دیموکراتییەکانی نوێکردنەوەو چاکسازیی حزبی و نە دەشبێ بکرێتە

باعیسی نائومێدی کە ئیتر مادام حزبی کوردی وایەو وا هاتووە کەوابێ بابڕوخێ حزبایەتی و حزبەکانی کوردستان و کارەکتەرەکانی حزبەکانیش دەبێ سووک بکرێن و لە ژیانی گشتیی کۆمەڵ دووربخرێنەوە.

هاوپەیمانێتی ناپیرۆز

هاوپەیمانێتی ناپیرۆزیی هەڵمەتی کۆنەپەرستانەی دژایەتیکردنی حزبایەتی لەوەختێکدا ئەو بەیت و بالۆرەیە لێ دەدەن کەژیانی سیاسی حزبایەتی لەکوردستان رووی لە دیموکراسی و کرانەوەی زیاترە. ئەمەش وەک ئەوە وایە زەماوەندێکی گەورە سازبکرێت و لێنەگەڕێی بوک و زاوا وەک کارەکتەرە سەرەکییەکان و بۆنەی زەماوەندەکە ئامادەی زەماوەندی خۆیان بن. ئەوانەی دژی حزبایەتین کەموکوڕییەکانی حزبایەتی لەکوردستان دەکەنە بیانوو بۆ مەیلێکی ئەنارشیزمی، بۆ مەیلێکی کودەتایی لەڕێی دەستبەسەرداگرتنی سیاسەتی حزبایەتیدا، ئەمانە هاوپەیمانێتییەکی ناپیرۆزییان پێکهێناوە، بۆیە ئەوانەی دەیانەوێت لەکوردستان سیاسەتێکی سەنگین، گەشەکردو و نوێباو، سەربکەوێت دەبێت ریزەکانی خۆیان پتەوبکەن و وەڵامی دروستی ئەم هەڵمەتە بدەنەوە کە دەیەوێت بزووتنەوەی سیاسی کوردستان ئالودەو نابوت بکات. هەر لەبەر ئەمەش کوردستانی نوێ لەماوەی داهاتوودا دۆسییەی گەشانەوەی حزب و حزبایەتی دەکاتەوە بۆ پاراستنی دیموکراسییەکەی کوردستان کە هیچ پەرژینێک ناپارێزێت جگە لەحزب و حزبایەتی و جگە لەململانێی دیموکراتی حزبەکان لەناو خۆیاندا.

*کوردستانی نوێ: ژ: 4990 لەرۆژی 2009/10/5دا.

هكذا تكلم... جەلال جەوهەر!

بەخەم رازین، خەم بەئێمە ناڕازییە

ئەمە پەنـدێکی عەرەبیـیە کەدەقەکەی بەم شـێوەیەیە (رضـينا بـالهم والهم مارضي بينا).

ئـێمە چەنـد سـاڵ رازی بـووین جـــەلال جەوهەر بەرپرسـی بـاڵا دەست بێت لەیەکێتـی، پارێزگاری کەرکوک بێت، وەزیـری سـەناعەو چـوار سـاڵی وشکەسـاڵیش لێپرسـراوی مەڵبەنـدی یەکێتـی بێـت لەکەرکـوک، لەهەسـتیارترین سـاڵەکانی کەرکـوک و مەسـەلە سیاسییەکەیدا.

چـوار ساڵ دەیتـوانی خزمەتـی شـارەکە بکـات، پـشتگیریی مـاددی و مەعـنەوی سـەرکردایەتی سیاسـی لەگەڵ بـوو، زۆریـان هانـداو گەلێکیـان پفـدا، کەچـی چـونکە لەجەوهەردا جەلال و شـکۆیەکی سـەرکردایەتی نەبوو، سەرەنجام ئەو هەموو پشتیوانی و پفدانە بەهەدەرچوو (له لا مـالا يەعنيدا).

جەلال جەوهەر بەهەموو توانای دارایی بەردەستییەوە نەک پشتگیریی لەکەسـوکاری شـەهیدان و ئەنفالکراوەکـانی نەکـرد، بەڵکـو پـشتگیریی تیپێکی فوتبۆڵیشی نەکرد، قاتێـک جلی بـۆ منـداڵە هەتیوێـک بەدیـاری نەنارد، دەیان کادیری مەڵبەندەکەی لەخۆی زویر کرد، سـەدان کـادیری لێوەشاوەی کەرکوک کە لەهەندەران بوون و ئامادەی سـەرمایەگوزاری و ئاوەدانی کەرکـوک بـوون، لەداخـی جەلال جەوهەر، سـەرلەنوێ وڵاتـی غەریبییـان بەباشـترزانی لەخەم و خەفەتـی ژیـان لەسـایەی جەلال جەوهەردا.

کە لەمەڵبەند لابرا بووە ریفۆرمیست

جەوهەر دژی ئەوەبوو کورد هەڵبژاردن بکات، کەچی کورد کردی و بردیـشییەوە، جەوهەر دژی گفتوگـۆو کـرانەوە بـوو بەڕووی تورکمـان و عەرەبـدا تادواجـار عەرەب و تورکمـان لەداخـی سیاسـەتی وەک ئەمەی جەلال جەوهەر لەکورد تەوەللا بـوون، جـا خـۆ کوردیش هەر زوو لێـی کەوتن بەقیندا، بۆیە کەس نەما جەلال جەوهەر نوێنەرایەتییـان بکـات و لێپرسـراویان بێـت لەمەڵبەنـد، لەداخـی لابردنـی لەپۆسـتی لێپرسـراوی مەڵبەنــد کەوتە پرتەوبــۆڵەو گــوایە ئەمــیش داوای ریفــۆرم دەکــات، ماوەیەک پۆستێکیان بۆ داتاشی و مەکتەبێکیان بەقەدبڕ بۆ کردەوە.

لەجیاتی مەکتەب رێکخستن بۆ رۆژنامە ئەهلییەکان

کــاری ئەوەبــوو گــوایە مەڵبەنــدەکان هەڵبــسەنگێنێت، لەجێــی هەڵـسەنگاندن، نهێنـی رێکخـستنەکانی پەخـش کـرد، هەڵـسەنگاندنیش لەجێـی نـاردن، بـۆ مەکتەبـی رێکخـستن (بەهەڵە) نـاردی بـۆ رۆژنـامە ئەهلییەکـان، بەمجـۆرە هەر مەڵبەنـدێک گەر بیویـستبایە حـاڵی چـۆنە دەبـوایە بـۆ وەرگرتنـی کـۆپییەک لەراپـۆرتەکەی م. جەلال، سـەردانی نووسینگەی رۆژنامەکان یان پەیامنێرانیان بکردایە.

ئەوەی سەردانی نەوشیروانی بکردایە گوشاری دەخستەسەر

ئیتـر لێـرە بەدواوە جەلال جەوهەر سـیحری میـدیای بـۆ دەرکەوت، چونکە بەدرەنگەوە داری سیحراوی میدیای ناسی، بەدەست و بەکەوچ کەوتە قسەدان، بووە پەیامنێری نهێنی گشت رۆژنامەکان، ئەم پیاوەی رێکخستنە پۆلاینەکان کەدژی فاریزە لابردنیش بوو لەپەیڕەوی حزب، درەنگ تۆڵەی خۆی لەحزب و پەیڕەوەکەی کردەوە، ئەمێک کەچەند ساڵ بوو باربوو بەسەر حزبەکەیەوە ئینجا بەکێتیش رازی نەبوو، لێی هـاتە دەرەوە، ئەمێـک کە لەداخـی ئەو ژمـارەیەک گەنجـی کەرکـوک

لەسیاسەت و لەڕێکخستن دوورکەوتنەوە هەر کەیەکێتی جێهێشت کەوتە شین و گەرمەشین بۆ گەنجان و لاوان، ئەمێک ئەوی سەردانی نەوشیروان مستەفای بکردبایە هەڕەشەی لێدەکردو بەدزییەوە گوشاری دەخستە سەر، خۆی دایە پاڵ نەوشیروان، تا یەکێتی بانگی بکاتەوەو بەڵکو خوایە هەمان دەورو دەورانی بۆ بگێڕێتەوە، کەچی کەس نەچوو بەدوایدا، کەس نەینارد بەشوێنیا تا لەپڕ لەچەمچەماڵ لەگەڵ چەند هەڤاڵێکی کۆنیدا داوای (نوێ) کردنەوەیان کرد.

بەنیازی هەرێمی ئارابخایە

ئێستا جەلال جەوهەر سەرلەنوێ سەریهەڵدایەوەو داوای گۆڕان دەکات، لەکاتێکدا خۆی (گۆڕان) بەفیعلی روویدا کاتێک ئەویان لابردو گۆڕییان!

کەرکوکییەکان چەند ساڵێکیان ویست تا لەجەوهەری جەلال بگەن، کەچی سەرۆکی کارخانەی وشە ئومێدی پێیەتی کەرکوکی بۆ بگۆڕێ، سەیر لەوەدایە سەرۆکی وشە جاران دەیگوت ئەم جەلالە جەوهەرە بەناوی مەسەلەکەی کەرکوکەوە ئازووقەی ئاوارەو پلەوپایەی خەڵکی سلێمانی داگیرکردووە، ئێستا ئەم م. جەلالەی کردووە بەنووشتەی گۆڕان و لەناو گردەکەی زەرگەتە حەشاری داوە تا ئەو رۆژەی، ئەی خوایە نەیبینین، لەقەڵای کەرکوک عەرشی هەرێمی سەربەخۆی (ئارابخا)ی بۆ دادەمەزرێنێت، جا جەلال جەوهەر کیسەی بۆ ئەو رۆژە هەڵدوریووە، رۆژی عەرشێک کە بەخوێنی مەسەلەی کوردستان و مەسەلەی کەرکوک سووربووە.

*کوردستانی نوێ: ژ: 4957 لە 2009/8/23دا.

تای ململانێی هەڵبژاردن بەریان دەدات؟

پرۆسەی سیاسی لەکوردستان دەچێتە قۆناغێکی نوێوە، کەدەبێ هەموو لایەنەکان لەئاستیدا بن، لەقۆناغی رابردوو یەکێتی و پارتی وەک دوو هێزی سەرەکی جێی متمانەی کۆمەلانی خەلک ئەم ئەرکەیان سەربەرزانە راییکردو ولاتەکەمانیان بەم قۆناغە گەیاند کەئەمڕۆ هەموو کەسێک حەز بکاو بوێری خاوەنداریتی لێ بکات، لەوێستگەی هەلبژاردنی ئەمجارەشدا کوردستانییان جارێکی تر متمانەیان بەم دوو هێزە کردەوە، دەرکەوتنی پەراوێزێکی چەندایەتی بۆ ئۆپۆزسیۆن وێڕای ئەوەی گەواهی سەرکەوتنی پرۆسەی دیموکراتی هەلبژاردن و نیشانەی ئەمانەتی یەکێتی وپارتییە لەگواستنەوەی کوردستان بۆ وێستگەی نوێ، بۆنەیەکی چاکیشە بۆ تازە سەرهەلداوەکان تائەگەر بیانەوێ بگەنە ئاستی بەرپرسیاریتی قۆناغەکەو شانازی خاوەنداریتی لێکردنی.

ئەگەر ئەمانە بخوازن وەک لیستی کوردستانی بەشیان هەبێت لەسەروەری و رۆلی سەنگیندا پێویستە لەگەل هەردوو حزبی متمانەپێکراو شانبدەنە بەر ئەرکەکان و دەربەستی ئیستحقاقاتی قۆناغی نوێ بن، بەمەرجێک تازە سەرهەلداوان خۆیان لەقۆناغی ئۆپۆزسیۆنی چەندایەتییەوە بگوازنەوە بۆ ئۆپۆزسیۆنێکی چۆنایەتی بەرپرس، خاوەن دابونەریتی سەنگین، ئۆپۆزسیۆنێک ئەدەبیاتی قیلوقال و منمنۆکێ جێبێلێت و ئەدەبیاتێکی نوێ تەبەنی بکات کەشایانی پرۆسەی سیاسی ولاتی ئێمەو شایانی هۆشیاریی سیاسی میللەتەکەشمان بێت.

ئیستحقاقاتی قۆناغی نوێ، ئۆپۆزسیۆنێکی پەرلەمانی چۆنایەتی گەرەکە کەخۆی لەبەرپرسیاریتی نەدزێتەوە، لەڕارەوی پەرلەماندا سست نەبێ و

لەبەردەم میدیاکانـدا ئەم سـستی و بـێ بەهـرەییەی خـۆی بەقسەی زل پەردە پــۆش نەکـات، خەڵــک دەنگــی داوەو هەقــی خــۆیەتی دووانەی (حکـومەتێکی بەرپـرس و بەهێــز+ ئۆپۆزسـیۆنێکی سـەنگین و چـاودێر) لەکـایەدا بێـت، نەک حکـومەتێکی خزمەتگـوزار و (ئۆپۆزسـیۆنێکی) بـێ دەربەسـت کەمینبەری مـوزایەدەو موناقەسـەی سیاسی لەجێی چوستی لەکـاری پەرلەمـان و دەسـکێک پـڕۆژە یاسـا، دابنێـت، ئۆپۆزسـیۆنی وا پێــشتریش هەبــووەو حەوجەی بەهەڵبــژاردن و دەنگــدان و هیلاکــی دیموکراسی نەدەکرد.

لەمەودوا ئێمە گەرەکمانە بەدۆسێ و بەرنامە مامەڵە بکرێت، بەلیـژنەو تەگبیرو تیمی هاوبەش لەبوارەکەدا بن.

ئیــستحقاقی قۆنـاغی نـوێ چاکـسازی سیاســی و ئیــداری دەوێــت، پتەوکردنــی دامــــەزراوەکانی چــاودێری و دانــانی هــی نــوێی وەک نەزاهــــەی دەوێت کەدەرمانی دەوڵەتی بۆ ئــــەم کێشانە بدۆزێتەوە نەک بیانکاتە دەسکەلای سیاسی بەدەست ئــەم و ئەوەوە، قۆناغی نوێ لەئاســتی نــاوخۆدا تەواوکــــردنی ژێــــرخانی وڵات و چاکــــکردنی زیاتــــری ژیـان و گـوزەران و چارەی مــــەسەلــــەی نیشتەجێبوون و چــــارەی کێــــشەی لاوان و ژنــــانی دەوێــــت، هــــــەموو ئــــەو ئــــەولــــەویاتانەی دەوێــــت کە لەبەرنــــامەی تیروتەســــەلی لیــستی کوردستانیدا هاتوون.

لەئاستی پەیوەندیی نێوان و هەرێم و بەغدا، واتا رەهەنـدی نەتەوەیی کێشەکانمان، قۆناغی نوێ، یەکڕیـزی گەلەکەمـان و پابەنـدبوون بەهێڵە گشتییەکانی بزووتنەوەی کوردایەتی دەخوازێت.

قەدەری کوردستان وایە پرسی گەشەی دیموکراسی لەپرسی ویستە نەتەوەییەکــان جیانــاکرێنەوەو دەبــێ دەرکەوتنــی ئۆپۆزســیۆنیش بەو ئاڕاســتەیە بێــت کە دیموکراســی نــاوخۆ پێــشبخاو لەئاســتی دەرەوەی هەرێمیشدا دەرفەت بۆ موناقەسەو موزایەدە، موغازەلەی ئەم و ئەو، یان هیوا پێ بردنی، نەهێڵێتەوە.

لەئاستی ناوخۆدا، لەچوارچێوەی دیموکراسی و یاسادا چی دەکەن بیکەن، لەئاستی عیراقیشدا دەرفەت بۆ گیانبازی کراوەتەوە، بێگومان گیانبازی بۆ کوردایەتی و دیموکراتیزەکردنی عیراق، نەک بۆ بنکۆلکردنی جێگیرییە نەتەوەییەکانی وەک نەخشە ڕێگای مەسەلەی کەرکوک کەخۆی لەماددەی 140دا دەبینێتەوە.

سەرکردەکانی لیستی گۆڕان ئەگەر دەیانەوێ سەرکردەی دۆڕانی مۆڕاڵی نەبن دەبێت خۆیان لەم بەرپرسیارێتییە نەدزنەوەو لەبیریان بێت ئەوانیش، کەبەشێکن لەچینی سیاسی وڵات، ئەو کاتە دەتوانن بەکەڵک بن کەدەربەست بن.

یاخوا ئەم دەرکەوتنە خراپانەی لەدوای 7/25وە لێتان دەرکەوتووە تەنها لانسی سەردەمی ململانێی هەڵبژاردن بێت و زوو بەزوو پەتای هەڵمەتی هەڵبژاردن بەرتان بدات، تا بزانن سیاسەت جگە لەگوفتار، کرداریشی پێویستە.

*کوردستانی نوێ: ژ: 4942 (6) لە 2009/8/5دا.

ناولێنانی سەرۆکی حکومەت

ئەمڕۆ پەرلەمانی هەڵبژێردراوی کوردستان ناوی د.بەرهەم ئەحمەد ساڵح وەک سەرۆک و ئازاد بەرواری وەک جێگری سەرۆک دەستنیشان کردو چاوەڕێدەکرێت دوای جەژنی رەمەزانی پیرۆزیش سەرۆکی هەرێمی کوردستان تەکلیفی پێکهێنانی کابینەیان لێ بکات بۆئەوەی لەماوەی یەک مانگدا راوێژو تەگبیر بکەن لەگەڵ فراکسیۆنەکانی پەرلەمان و هێزە سیاسییەکانداو ئیتر کابینەی شەشەمی حکومەتی کوردستان دەست بەکار بێت. بەناو لێنانی سەرۆکی کابینەش دەورانێکی نوێ لەژیانی سیاسی و ئەزموونی حوکمڕانی کوردستان دەستپێدەکات. ئەزموونی حوکمڕانی کوردستان وێستگەی دوو دەورەی پەرلەمانی و پێنج کابینەی حکومەتی بەڕێکردووە. لەم وێستگانەدا ماوەی پچڕان و دوو ئیدارەییش هەیە، بەڵام لەتەمەنی (18) ساڵی ئەو حوکمڕانییەدا بەشانازی و سەربەرزییەوە رۆژو مانگ و ساڵەکانی تەبایی و پێشکەوتن و ئاوەدانی لەپەککەوتن و لادانە کاتییەکان زۆرترن و ئەمێستا لەکابینەی پێنجەمەوە بەسەرۆکایەتیی نێچیرڤان بارزانی (کابینەی یەکگرتنەوەو ئاوەدانی) روو لەکابینەی شەشەم دەکەین بەسەرۆکایەتیی د.بەرهەم ئەحمەد ساڵح کەکابینەی نوێبوونەوەو ئاوەدانییەو بەرنامەی لیستی کوردستانی لەسێیەم هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستاندا کردۆتە کارنامەو رێنوێنی خۆی. بەمجۆرە ئەم ئەزموونە حوکمڕانییەی کوردستانی باشوور دەبێتە درێژترین ئەزموونی حوکمڕانی لەمێژووی نەتەوەی کورددا. لەوەختێکدا دۆخێکی هەرێمی و نێودەوڵەتی وا دروست بووە کەدۆست و بێگانە خۆیان بەپەیوەندیدار دەزانن بەپرسی هەرێمی کوردستان و ئەزموونی خۆبەخۆییش لەئیدارەدان و خاوەنداریتی لەخەڵک و خاکی خۆمان بۆتە بابەتێکی نۆرمالا، دانپیانراو

لەدەستووری عیراق و ریز لێگیراو لەسەوداو مامەڵە نێودەوڵەتییەکاندا. کەوابێ ئەزمـوونی کوردسـتان بەئیـدارەی حـوکمڕانی و بەپێـشکەوتنی کـۆمەڵایەتی و ئابووری و فەرهەنگی بۆتە واقیعێکی جێگیـرو پێ بەپێی پێکهاتنی حکومەت و پەرلەمـانی نـوێ دەسـتکەوتی زیـاتر کەڵەکە دەکـات و ئەرکـی تـازەی دێـتە سەرشان کەدەبێ وەڵامدەرەوەیان بێت. کابینەی شەشەمی حکومەتی هەرێمی کوردستان پشتبەستوو بەئەزموونی (18) ساڵە، کەرەستەو شارەزاییەکی زۆری لەبەردەستدایە کە دەتوانێت لەڕاییکردنی کارنامەکەیدا بیانخاتەکار، هەروەک پـشت ئەسـتووره بەپـشتیوانی لێبـڕاوانەی سـەرکردایەتی سیاسـی کوردسـتان، جەنـابی مـام جەلال و جەنـابی کـاک مەسعودو سـەرکردایەتی هەردوو حزبـی هاپەیمانی ستراتیژی، هەرەوها هیـواو ئـاواتێکی جەمـاوەریی گەورە کە هانـدەرن بـۆ هـیممەت و چـالاکی، بەڵام لەهەمانکاتیـشدا تەحەداو بەرپرسـیارێتییەکی قوورسیـــشی لەڕێـــدایە کە دەبێـــت دەســـتووپەنجەیان لەگەڵ نەرم بکـــات، ئۆپۆزسـیۆنێکی بەڕێـزە بەرچـاوی لەبەرامـبەر راوەسـتاوە کە هێـشتا ئەجێنـداو شێوەی کاری پەرلەمانی دەرنەخستووەو بەهەر بارێکدا بێت پێویستە حکومەتی د. بەرهەم هەڵبکات لەگەڵی و بەمەسافەی نزیکییان لەویست و داخوازییەی دیمـــوکراتی و ئاوادانییەکـــانی خەڵـــک، کە خـــۆی لەبەرنـــامەی نوێبـــوونەوەو ئاوەدانیدا دەبینێتەوە، لێیان نـزیکببێتەوە بەو شـێوەی چالاکی و دەستکەوتەکانی حکـومەتی هەرێـم ببێـتە ئاڕاسـتەکار بـۆ مـۆدێلێکی نـوێی پەیوەنـدی نێـوان حکومەتێکی چالاک و ئۆپۆزسیۆنێکی بەرپرس تـا سـەرەنجام کردارو خزمەتـی خەڵک ببنە سەنگی مەحەک بۆ شایەتدانی میللەت و حوکمی مێژوو.

گەلی کوردستان شایانی حکومەتێکی کاراو چالاکە کە بارتەقای گیانفیـدایی بۆ ئازادی بێت (وەک لەڕێـڕەوی خەباتی میللەتی کوردا دیارە)و بەئەنـدازەی پەرۆشـی بـۆ دیموکراسـی (وەک لەدوا هەڵبژاردنـی پەرلەمانـدا دەرکەوت) خزمەتی بکات و گوزەرانی باش بکات و وڵاتی ئاوەدانترو دیمـوکراتتر بکات. حکومەتی تازەش، کە لەسەر وێستگەی خزمەت و دەستکەوتی حکومەتەکانی پێـشوو دامەزراوەو بەتەجـرەبەی دیـارو سـەرکەوتووی د. بەرهەم موتـوربە دەکرێت، شایانی وەرگرتنی چانسێکی سەنگینە بۆ جێبەجێکردنی بەرنامەکەی،

بۆ کەڵەکە کردنی دەستکەوتی زیاترو چارەسەری کەموکوڕییەکان و چاکسازی لەسەرجەم کایەکان.

دوای جەژن نوقڵانەیەکی خێر دەبێت بۆ کوردستان و دەستپێکی قۆناغێکی چۆنایەتییە لەکوردستانێکی نوێدا.

*کوردستانی نوێ: ژ: 4979 لەرۆژی 2009/9/17دا.

هەڵیبێنە، پڕوپاگەندەی داهاتوو چییە؟

هەتا توانیان پڕوپاگەندەیان کرد لەسەر ئەوەی حکومەت نادرێتەوە یەکێتی. کەیەکێتی وتی: ئێمە ڕێککەوتنی ستراتیژیمان هەیە، وتیان پارتی بۆ بێدەنگە؟ کەپارتی لە بەرزترین ئاستدا وتی: پابەندی ڕێککەوتنی ستراتیژیین، وتیان: ئیعلانی بکەن. وترا د.بەرهەم ساڵح سەرۆکی حکومەتی داهاتووە.

بەمجۆرە دەورانی هەڵبژاردنیان ئالوودەکرد بەفێڵکردن لەخەڵک. هەڵبژاردن تەواو، وتیان یەکێتی (لێی قەوماوە)و حکومەتی نادرێتێ، کەزانییان بەڵێ نۆرەی یەکێتییە، وتیان دوو ساڵ بۆ یەکێتییە. نەخێر چوار ساڵ بۆ یەکێتی دەبێت، بەڵام پارتی وەزارەتە سیادییەکانی گەرەکە. بیستیانەوە پارتی و یەکێتی لەوە هاوپەیمانترن باسوخواسی ئەم، یان ئەو وەزارەت، کار لەڕەوتی یەکگرتوویيان بکات. ئێستا بەیت و حەیرانیان گۆڕیوە: ماوەیەک بۆ باری گلاوی یەکێتی، یەکێتی دەبێتە سەرۆکی حکومەت، دوا بەیت و بالۆرەیان ئەوەیە دەدرێتە یەکێتی و سەرۆکی حکومەت د.بەرهەمە، بەڵام ئیفلیج دەبێت و دەسەڵاتی کەم دەبێت! جا هەتا کۆمەڵانی خەڵکی کوردستان لەدرۆو دەلەسەکانیان دێنە دەست، ئەوان خۆیان بۆ چەواشەکاری تر ئامادەکردووە. بۆ ئەمەش میلیشیای میدیای چەواشەکارییان خستووەتەگەڕو هەر لەئێستاوە دەرسیان دادەدەن داخۆ (فشە)ی داهاتوو چی بێت؟!

(فشە)ی داهاتوو هەرچی بێت ئەم ڕێبازە لەکارکردن یەک وشە گوزارشتی لێدەکات: درۆ بکە، درۆ بکە، تا خۆت، نەک خەڵک، باوەڕت پێدەکەن و بەدەردی چەواشەکاری خۆت دەتلێیتەوە. دەڵێن نەقڵی قەول کفر نییەو پەندیش بۆ چاولێکردن نییە، بەڵکو بۆ عیبرەت و بەراوردە، لەو بەسەرەیەی خوارووی عیراق حیکایەتێک دەگێڕنەوە، خانمێکی خانەدان هەبوو، نەیارو

ناحەز دەیانوت لەوە ناچێت مێردێکی بەنسیب بێت، خانم بەخت یاری بوو، کوڕێکی سەیزادەو ئەشراف هاتەداوای و خواستی، وتیان: با شووش بکات، خانم هەر سکی نابێت، خوا کارسازی کارانەو ژنەی خانەدان نیشانەکانی نەوزادێکی لێ دەرکەوت، نەیار وتیان: حەملی کازبەو هیچی لێ شین نابێت. سەبری خانەدانیی دوو منداڵی رەشئەسمەری بەسراوی بەدوای خۆیدا هێنا. ناحەزان هیچیان بۆ نەمایەوە وتیان: بەخوا ئەو کچ و کوڕە لەوە دەچێت سەرەخۆرە بن. حیکایەتی بەسرە تەواو و حیکایەتی حکومەتی نوێبوونەوەو ئاوەدانی لەمەودوا دەستپێدەکات. نەیارو ناحەزو تووشی شۆک دەبن و سەرەنجام کوردستان سەرفرازەو ئەوانەی فاڵدەگرنەوە کاسبیەکەیان رەواجی نامێنێت.

وەڵام لەخەبەری سێیەمدایە!

نەریتێکە قەت ناگۆڕێ، نەک بچنە پەرلەمان، بچنە رێکخراوی وڵاتانی بێ لایەن، ببنە ئەندامی هەمیشەیی لەئەنجومەنی ئاسایشی نێودەوڵەتی، ببنە ئەندام لەفیفاو لیژنەی ئۆڵۆمپی نێودەوڵەتیش هەر کەیفیان بەقسەو قسەڵۆکی ناو رۆژنامەو ناو کوچەو کۆڵانەکان دێت. بەڵگەی هەموو دونیایان لابێت، هەر حەزیان لەپرتەوبۆڵەیە. ئەمە کلتورێکە بەم زووانە ناگۆڕێت و نایگۆڕن، چونکە نانیان لەم شێواوییەدایە، چونکە سەد جار بچنە پەرلەمان هەر حەزیان لە(حەچی جەرایدە)، حەزیان لەچەلەحانێی نێو (هاوڵاتی)و (سەرچاوەیەک نەیویست ناوی ئاشکرابکاو سەرچاوەیەکی نزیک لەو، سەرچاوەیەکی تایبەت وتی و سەرچاوەیەک بەباشی نەزانی ناوی بڵێ نەکا پێی بڵێن راستت نەفەرمووه)ە.. هەر حەزیان لەم بەیتەو بالۆرەیەیە. بەشێک لەم میللەتە دەنگی پێداون بە(25) کورسییەوە چوونەتە پەرلەمانەوە، کەچی هەر خوویان بەهەواڵی میزەڵان و هەواڵی بلّقی سەر ئاوەوە گرتووە. کۆبوونەوەی پەرلەمان دەکرێت شپرزەو شێواون، لەتە وەرەقەو کاغەز بۆ یەک دەنێرن و لەکاتی بریاردا شپرزەن، هێشتا پەرلەمان کۆنەبۆتەوە بۆ کابینە تا رایان بپرسێ، بەخەڵکدا خەبەر رەوانەدەکەن و هەرەشە بە(هاوڵاتی) دەسکەلای ئیعلامییان لەقۆناغی رابووردوو لەقۆناغی دادێیاندا، دەنێرن. ئەگەر ئەوان فایلی گەندەڵیی حکومەتیان لایەو نایکەنە دەسکەلای سیاسیی بۆ پەکخستنی حکومەت، بۆچی ئێستا باسی دەکەن، بۆچی نایبەنە پەرلەمانەوە؟ بۆ سەبر ناگرن تا پەرلەمان لەسەر حکومەت دوو سێ رۆژی تر کۆدەبێتەوە؟ وەڵام روونە، پەرلەمانی راستەقینەی ئەوان، سەکۆی چەلەحانێی (هاوڵاتی)یە، قیلوقالی ناو کۆڵانانە، نەک گفتوگۆو مشتومڕی ناو پەرلەمان. ئەوان هەر لەئێستاوە لەدەنگۆو ناوبانگی

کابینەی نوێ ترساون، لەچاکسازیی راستەقینەی لیستی کوردستانی ترساون، بۆیە هەر لەئێستاوە فاڵی بۆ دەگرنەوە، رۆژێک پێشبینی شکست و رۆژێک هەڕەشەی پێشوەخت و رۆژێکی تریش چ زۆرە؟ بوختان. سەیری هەواڵەکەی هاولاتی بکەنەوە، هی یەکەمیان کەهیچیان بەناوی خۆیانەوە نییەو هەمووی (سەرچاوەی نزیکە)!، ئینجا سەیری ئەم قسە (بەرزو بەنرخە)ی سەرچاوەکە بکەن کە لەقوتووی هیچ فەرهەنگێکی سیاسیی لەهیچ مەمالکێکی دونیادا نییە (هەر لەئێستاوە ئەوە بەدیدەکرێت کەحکومەتەکەی دکتۆر بەرهەم لەسەر بنەمای پسپۆڕی و لێهاتوویی دروست ناکرێت، بەڵکو شەرعیەت لەو رێککەوتنە وەردەگرێت کە لەنێوان یەکێتی و پارتیدا هەیە- هاولاتی ژمارە 558 لەڕۆژی 2009/9/9دا). باشە سەرچاوەکەی گۆڕان ئەگەر حورمەتی جەماوەرەکەی بگرێت قسەی وای لەدەم دێتەدەر؟ رۆژنامەیەک ئەگەر حورمەتی کڕیارەکەی بگرێت و بخوازێت پارەی فرۆشەکەی حەلاڵ بکات، قسەی وا بڵاودەکاتەوە؟ فاڵتان گرتۆتەوە؟ ناوی کابینەتان لایەو ئێمە پێمان نەزانیبێ؟ لیستی کوردستانی بایی ئەوەندە دەنگی لەپەرلەمان هەیە کەحکومەت بەدەستبێنێ و شەرعیەتی پەرلەمانی وەربگرێ، ئیتر ئەم (دۆزینەوە گەورەیە)ی ئێوەی بۆ چییە کە (شەرعیەت لەڕێککەوتننامەکەوە وەردەگرێت) یانی لەهەموو دونیادا هەر وانەبووەو هەروا نابێت کەحزبەکان یەکدەگرن و ئیئتلاف دەبن؟ بیبەنە پەرلەمان، چیتان هەیە بیبەن، تا خەڵک بزانێ، ئەگەر لەکابینەدا گەندەڵیش هەبێ ئەوا هی ئەوانەن کەئێستا لای خۆتان میوانن و گلتان داونەتەوە. چیتان هەیە بیبەنە پەرلەمان تا میللەت ببینێ و بیزانێ و سەرەنجامیش کابینە هەر دەڕواو بە(25) دەنگی ئێوە (کە میللەت بۆ بیناکردن، نەک رووخان، پێیداون) پەک ناخرێت. وەڵامی مانشێتی هەواڵی یەکەمتان لەهەواڵی سێیەمدایە، چۆن شکستتان هێنا لەهەموارکردنی پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەماندا، ئاوەهاش شکست دێنن لەڕوخانی حکومەتی نوێبوونەوەو ئاوەدانیدا. مەسەلەکە زۆر ئاسانە، لەپەرلەمان شتەکان بەدەنگدانە.

*کوردستانی نوێ: ژ: 4974 لەرۆژی 2009/9/11دا.

فاڵگرتنەوەی لیستی گۆڕان جێی کرداری حکومەتی نوێبوونەوەو ئاوەدانی ناگرێتەوە

کابینەی داهاتووی حکومەتی هەرێمی کوردستان ئەدگارەکانی سیاسەتی داهاتووی خۆی لەسەر چەند تەوەرەیەکی گرنگ دیاریکردووە کەبریتین لەپڕۆژەیاسایەکی ئامادەکراو بۆ پەرلەمان، کەپڕۆژەیاسای دەستەی نەزاهەی کوردستان، هەمواركردنی یاسای حزب و کۆمەڵەکان، گوڕو تینداني زیاتر بەپڕۆژەی خزمەتگوزاری و ئاوەدانی، خزمەتكردنی ناوچەکانی جێی ناکۆکی لەوانەش کەرکوک.

بەگوێرەی زانیارییەکانی کوردستانی نوێ، کابینەی تازە کابینەیەکی دەستپێشخەر دەبێت لەجێبەجێکردنی بەرنامەی لیستی کوردستانی و بەرنامەیەکی چڕوپڕی هەیە بۆ خوردکردنەوەو قۆناغبەندکردنی ئەو بەڵێنانەی بەخەڵکی داوە. ئەم بەرنامەیە لەکارنامەی لیستەکەوە گەڵاڵەدەکرێت و ئامادەکردنیشی دەرەنجامی گفتوگۆو هاوئاهەنگی هاوبەشی یەکێتی و پارتیی و گفتوگۆی کاندیدی لیستی کوردستانی بۆ پۆستی سەرۆکی حکومەتی هەرێم د.بەرهەم ئەحمەد ساڵح لەگەڵ فراکسیۆن و لایەنەکانی پەرلەماندا دەبێت. سەرۆکی هەرێم زنجیرە کۆبوونەوەیەکی بۆنە جیاجیای لەگەڵ پاڵێوراوان بۆ سەرۆک و جێگری سەرۆکی حکومەت کردووەو لەکۆبوونەوەی هاوبەشی هەردوو مەکتەبی سیاسیدا لێکگەیشتن لەسەر ئەرک و فرمانەکانی قۆناغی نوێ هەبوو، بەوپێیەی سەرۆکایەتی حکومەتی داهاتووش لای یەکێتی دەبێت، مەکتەبی سیاسی و سەرکردایەتی یەکێتی لەزنجیرە کۆبوونەوەکانی ئەم دواییەدا لەسلێمانی و کەرکوک بەسەرپەرشتی هەڤاڵ مام جەلال، پێشتیوانی لەبەرنامەی حکومەتی داهاتوو و سیاسەتی دیاریکردنی ئەولەویاتەکانی ئەو

حکـومەتە کـردووە. حکـومەتی نـوێی کوردسـتان جێـی کـابینەی پێـنجەم بەسـەرۆکایەتی نێچیرڤـان بـارزانی دەگـرێتەوەو لەسـەر دیـنگەی متمـانەی دروستکراوی نێوان یەکێتی و پارتی و ئەو شەقاوانەی پرۆسەی یەکگرتنەوەی ئیدارە بەخۆیەوە بینیویەتی دەستبەکاردەبێت و خۆشی نوێنەرایەتی قۆناغێکی نوێی سیاسی، کۆمەڵایەتی، ئابووری، فەرهەنگی دەکات لەکوردستان و دەبێ رەنگدانەوەی پێویستییەکانی ئەم قۆناغەبێت.

قۆناغبەندیی بەرنامەی حکومەت

گرنگتـرین خەسـڵەتی کـارکردنی حکـومەتی داهـاتوو بـزووتنەوەیە بەچەنـد ئاراسـتەیەک: -ئاراسـتەیەک پـرۆژە خزمەتگوزارییەکـان و پرۆژەکـانی ئـاوەدانکردنەوە. -ئاراسـتەیەک کـارکردنە لەسـەر کۆمەڵێـک پرۆژەیاسـای پێشکەشکراو بەپەرلەمان لەسەر:

أ-پرۆژەیاسـای تـایبەت بەژیـانی سیاسـی هەرێـم وەکـو یاسـای حـزب و کۆمەڵەکان، یاسای رێکخراوەکانی کۆمەڵی مەدەنی.

ب-پرۆژەیاسـای تـایبەت بەرێـرەوی چاکـسازیی ئیـداری وەکـو دەسـتەی نەزاهەی کوردستان – یاسای قەڵاچۆکردنی گەندەڵی، یاسای سیاسـەتی دارایی لەهەرێم و ...هتد.

جـ-پێـشکەشکردنی سـاڵانەی بـودجەی هەرێمـی کوردسـتان بەپەرلەمـانی کوردسـتان کەبـودجەیەکی شـەفاف و روون بێـت و خەرجـی و دەرامەتەکـان بگـرێتەوە، ئەمەش وەکـو نەریتێکـی سـوننەتی کە لەکـات و وادەی خۆیـدا پێشکەشبکرێت، بۆئەوەی پەرلەمـان دەرفەتـی زیـاتری گفتوگۆ لەسـەرکردن و موناقەلەو پەسەندکردنی هەبێت.

د-پـرۆژە سـتراتیژییەکانی لەمـاوەی چـوار سـاڵی داهـاتوودا تەواودەکـرێن و ئەوانەی لەمەودوا دەستی پێدەکرێت.

هــ-پرۆژەکـانی وەکـو کێـشەی نیـشتەجێبوون و بەرزکـردنەوەی ژیـان و گوزەرانی هاووڵاتییان و کەمکردنەوەی جیاوازیی لەئاستی ژیان و لەرێی ئاشتیی کۆمەڵایەتیدا.

و-پیادەکردنی نەخشەی حکومەتی دروست کەماوەیەکە حکومەتی هەرێم بەرنامەڕێژی بۆکردووە.

سەرکردایەتی لیستی کوردستانی ماوەیەکە گفتوگۆی چڕوپڕی دەستپێکردووە لەسەر ئەم قۆناغبەندییەو ئەم خاڵە سەرەکییانەی هی قۆناغی یەکەمی دەستبەکاربوونی حکومەتن، بەڵام وردەکاریی کارنامەکەو دەستپێکی بۆ دوای گەڵاڵەکردنی تەکلیفی رەسمی و پێکهاتنی حکومەتەکە هێڵراوەتەوە.

ئۆپۆزسیۆن خۆی لەگێلی دەدات، یان پەلەیەتی؟

لەبەرامبەر کاری تەگبیرو شێنەیی سەرکردایەتی یەکێتی و پارتی و سەرکردایەتی لیستی کوردستانیدا، کەدەخوازن گفتوگۆکانی پێکهاتنی کابینە، دانوستاندن لەگەڵ فراکسیۆنەکانی پەرلەمان، دارشتنی بەرنامەی کابینەی داهاتوو لەلایەن تیمێکی هەڵبژاردەوە مەودای راستەقینەی خۆیان وەربگرن و تێری ئەو ئەرکە قورسە بکات کە لەسەرشانی یەکێتی و پارتییە وەکو دوو پێکهێنەری حکومەتی تازە. لەبەرامبەر هەموو ئەم بەرپرسیارێتییە مەزنەدا ئۆپۆزسیۆنی تازە سەرهەڵداو خەریکی کامپینێکی سەرلێشێوانە کەبەداخەوە هەر لەسەرەتاوە وێنایەکی ناشیرین لەسەر کاری ئۆپۆزسیۆنی وەک دیاردەیەکی نوێ لەناو سیاسەتی کوردستانی پێشکەشدەکات. لیستی گۆڕان سەرقافڵەی ئەم کامپینە ناشیئانەیەو بەبەرنامە کار بۆ تێوەگلانی لیستی چاکسازی و خزمەتگوزاریش دەکەن تا لەم هەڵمەتە خاچپەرستانەدا دژی لیستی کوردستانی و حکومەتە هێشتا لەدایک نەبوەکەی بەشداربن، تائێستا لیستی چاکسازی و خزمەتگوزاری کەژمارەی کورسییەکانی لەوەی گۆڕان کەمترە، بەڵام دابی ئۆپۆزسیۆنبوونی دێرینترە، ملی نەداوە بۆ ئەو خواستەی لیستی گۆڕان ئەگەرچی بەشی میدیایی ئەم کامپینەی گۆڕان لەرێی ئەفسانەی (راپۆرتی شیکاری)و هەواڵی (سەرچاوە نادیارەوە) دەیەوێت بەوەرگرتن و ئیقتیباسی لێدوانی بەرپرسانی لیستی چاکسازیی، ئەوانیش بەم جەنگەوە ئالودە بکات. رۆژنامەی (هاوڵاتی)ی هاوپەیمانی گردەکە لەم کامپینەدا رۆڵی واوەتر لەرۆڵی رۆژنامەیەکی ئەهلی دەگێرێت، هەر بەتەواوەتی بوتە بڵندگۆی

نەوشــیروان مــستەفاو لەخزمەتــی کــامپینەکەدایە. لێــرە قــسەکردن لەســەر لایەنـداری هـاوڵاتی ئەو دۆخە تەقلیـدییەی تێپەڕانـدووە کەجـاران بەهـاوڵاتی دەوترا دەستچێنی نەوشیروانە، سیاسەتی ئەم دوو مانگەی ئەم ڕۆژنامەیە دوا پەردەی لەسـەر هەر گومانێـک لابـردو خـوێنەر پێویـستی بەوە نیـیە گـرەوی (100) هەزار دۆلاری ببــاتەوە یــان بیــدۆڕێنێت تــائەمەی بــۆ دەرکەوێــت، لەژمــارەی (547)ە تاژمــارە (558)ی ڕۆژی (2009/9/9)، بەژمــارە (231) هەواڵ و راپۆرت و ڕیپۆرتاژو وتار لەدژی یەکێتی و هاوپەیمانێتی لەگەڵ پارتی و لەقازانجی گـۆڕان بڵاوکـراوەتەوە، تەنیـا کوونبـوونی چینـی ئـۆزۆن نەخـراوەتە ئەستۆی یەکێتییەوە. نەوشیروان مستەفا خۆی ڕێبەرایەتی ئەم کامپینە دەکات و هاوڵاتی، ڕۆژنامەو هەنـدێک کارەکتەری تەکەتولەکەی جارانی نەوشـیروان لەناو یەکێتیدا ڕۆڵێکی لاوەکی دەگێڕن. ئەم کامپینە کاردەکات بۆ:

-لێــدانی پــێگەی یەکێتــی لەنــاو هاوپەیمــانێتی خــۆی و پارتیــداو لێــدانی ڕێبەرایەتی مام جەلال لەم نێوەندەدا.

-لێدانی یەکێتی و سەنگی لەسلێمانیدا. -لێدانی حکومەتی هەرێم و سەنگ و بەشی یەکێتی لەناو ئەو حکومەتەدا.

-لێدانی سەرۆکی ئەو حکومەتە د.بەرهەم. -فرمێسکی تیمساحی بۆ ڕەوشی یەکێتـی. جـاری وا هەیە لەیەک هەواڵـدا لەجێـی ڕەگەزەکـانی هەواڵ، پـێکەوە هەمـوو ئەم ڕەگەزانەی لێـدانی سیاسیی تێـدایە. جـاری واش هەیە بەگـوێرەی ڕۆژو پێویستییەکانی، یەکێک لەم ڕەگەزانە زاڵدەبن، هێشتاش دەستی ڕۆژنـامەو گۆڤـارو سـایتە هاوپەیمانەکانی کۆمپانیـای وشـە لەم کەمپیـنەدا ئاشکرا نەبـووە، بەڵام مـرۆڤ زیرەکییەکـی ئەوتـۆی نەگەرەکە تاپێـشبینی ناوەڕۆکیـان بکـات. بۆئەم مەبەستەش کارەکانی گۆڕان بەپێنج ئاڕاستەیە:

-ئاڕاسـتەیەک بڵاوکـردنەوەی هەواڵـی چەواشـە لەسـەر پێکهـاتەو بەرنـامەی حکومەتەکە.

-ئاڕاستەیەک سووککردن و بێ نرخکردنـی ئومێـدی خەڵکە بەحکومەتەکەو بەو هاوســەنگییەی لەنێــوان یەکێتــی و پارتیــدا هەیە هەر لەگفتوگۆکــانی دەسـتپێکەوە تادروسـتکردنی حکـومەتەکەش. -ئاڕاسـتەیەک فـاڵگرتنەوە، قـسە

فرێدانی هەڕەشە ئامێز لەسەر نیەتی لیستی گۆڕان بەرامبەر بەحکومەتی داهاتوو.

-لێدانی کەسایەتی سەرۆکی حکومەتەکە لەناو سلێمانی و لەکوردستاندا.

-ئاراستەی بەرپەرچدانەوەی هەر روونکردنەوەو راستییەک لەیەکێتی لەبەرامبەر بوختان و درۆکانی ئەواندا دەیخاتە بەردەم رای گشتی. جا ئەوەی تێبینی دەکرێت ئەوەیە مینبەری پەرلەمان کەمترین شوێنی داگیرکردووە لەم کامپینەدا، چونکە لەبنچینەدا پەرلەمان و گفتوگۆ مەدەنییەکانی، جێگەی مەتەڵەبی گۆڕان و سەرانی گۆڕانی نییە. هەروا تێبینی دەکرێت ئۆپۆزسیۆنی گۆڕان پەیڕەو، چاوەڕێ ناکات حکومەت بەرنامەی خۆی بڵێت، چانسێک وەربگرێت بۆ جێبەجێکردنی بەرنامەکان، چونکە ئەوەی سیاسەتی ئەم ئۆپۆزسیۆنە هەڵدەسوڕێنێت، حوکمێکی پێشوەختی بەسەر هەموو شتێکدا داوە.

حکومەت چی بکات، لیستی کوردستانی چی بڵێت؟

بێگومان باشترین هەڵوێستی سەرکردایەتی حکومەتی تازەو فراکسیۆنی کوردستانی لەپەرلەمان ئەوەیە بەم کامپینە شپرزەنەبن، چونکە رۆژەکان زۆریان بەبەرەوە ماوەو کامپینی بەپەلەپڕوزێی پێشوەخت زوو دەنیشێتەوەو هەناسە کورت دەبێت. لەجێی ئەوە لیستی کوردستانی راگەیەندراوی رەسمی هەبێت لەسەر هەموو هەنگاوێکی، روونکردنەوەو رێنوێنی بداتە جەماوەر لەسەر ئەوەی کەپێکهاتنی کابینەو حکومەتی تازە دەبێ مەودای خۆی وەربگرێت، هەروەها میدیای سەنگینی کوردستانیش رەهەندەکانی دابونەریتی دروستکردنی حکومەت و هەنگاوەکانی روونبکاتەوە. میدیای یەکێتی و پارتیش ئەو ئاستە بەرزە لەگفتوگۆو دانوستانەکانی هەردوو حزب بۆ پێکهێنانی حکومەت دەربخەن کەئیشی حکومەت لەسەر وەزیرێک، پۆستێکی دیاریکراوی حکومەت بۆ ئەمیان یان ئەویتریان پەک ناخرێت و ئێستا مەسەلە هاوبەشەکان و ستراتیژی سیاسەتی کوردستانی لەو بەربەستە بچووکە تێپەڕی کردووە. کاری حکومەتی داهاتوو و فراکسیۆنی کوردستانی و لەسەرووی هەردووکیشیانەوە سەرکردایەتی یەکێتی و پارتی، دوای پێکهێنانی حکومەت دەستپێدەکات کە:

-حکومەت مەسافەیەکی نزیکایەتی و دوورایەتی لەنێوان خۆی و لیستی کـــوردستانی دابنێـت. نزیکـایەتی بـۆ لێکگەیـشتن و هـــــاوئاهەنگی و روانــدنی پــرۆژەو بڕیارەکـانی کـاری حکومـــــەت گـــــەشەپێدەدەن. دوورایەتـیش بــــۆئەوەی فراکـسیۆنی کوردسـتانیش پـێش نەیارەکـانی حکـومەت ئەدائـی حکـومەت هەڵبـسەنگێنێت و چـاودێری و چـاککردنی لەگەڵدا پەیڕەوبکات.

-فراکـــسیۆنی کوردســـتانی مەســـافەیەک لەنێـــوان خـــۆی و فراکـــسیۆنی ئۆپۆزسیۆن لەنزیکایەتی و دوورایەتی دابنێت.

-نزیکایەتی بۆ مەسـەلە هاوبەشـە پەرلەمانییەکان کەئەمە ئەگەرێکی لاوازە، چـونکە رەفتـاری فراکسیۆنی گـۆڕان تائێـستا رەفتـارێکی مـوژدە بەخـش نیـیە کەفراکسیۆنێکی بنیاتنەربێت.

-دوورایەتـــی، چـــونکە فراکـسیۆنی گــۆڕان مەبەســتی رووخــان و شــێوانی حکومەت و سیستمی سیاسییە، نەک بیناکردن و رەخنەکاری.

کردار شەرتە

لێ باشترین شتێک کەفراکسیۆنی کوردستانی دەتوانێت بیکات ئەوەیە بەپــلەی یەکەم گــۆڕان رابکێــشێتە مەیــدانی گفتوگــۆیەکی مــۆدێرن و بنیاتنەرانەو دۆستانەی ناو پەرلەمانەوە کەواز لەخوی پاڵەوانێتی دەرەوەی پەرلەمـان و فـس فـس پـاڵەوانی نـاو هۆڵەکـانی پەرلەمـان بێـنن. بـۆئەمە باشـترین چارەســەر گواسـتنەوەی راسـتەوخۆی دانیـشتنەکانی پەرلەمـانە، کەدەبێـت ببێتە مەیـدانی پرۆژەیاسـای حکـومەت و لیـستی کوردسـتانی و پرۆژە یاساکانی کوردستانی ببنە دەستپێشخەرو بنەما نەک چەلەحانێکانی گـۆڕان. هاوئـاهەنگیی نێـوان حکـومەتی د.بەرهەم و لیـستی کوردسـتانی و لیـــستە دۆســـتەکانی زۆر گـــرنگن بـــۆ تەواوکردنـــی بڕکردنـــی یاســـای پرۆژەیاسـاکان و دەستپێـشخەری لەچاکـسازی و نوێبـوونەوەو ئاوەدانیـدا، هەروەها لەگەڵ دەسـتپێکی حکومەتـدا پـێ بەپێـی هەنگاوەکانی حکـومەت لێدوان بۆ رای گشتی هەبێت کە:

-تیمی پێکهێنەری حکومەتی سیڤی و پێوەری هەیە بۆ پلەو پۆستەکان. - گەندەڵی بەبەرنامە چارەسەر دەبێ و پڕۆژە یاساکان لای لیستی کوردستانییە نەک لای لیستێکی (25) کەسی کەناتوانێت بیانڕوێنێ.
-حکومەت خۆی بەتەرشیق و چاکسازی دەستپێدەکات کەژمارەی وەزارەتەکانی (21) وەزارەتە.
-ئاوەدانی و بووژاندنەوەی زیاتر بەکردارە نەک تەنیا بەدروشم و قسەی بریقەدار. فاڵگرتنەوەش هەرگیز جێی راستی ناگرێتەوە.

*کوردستانی نوێ: ژ: 4947 لەرۆژی 2009/9/11دا.

بۆ سەربڕینی چۆلەکە دەگرین و دەستیشیان بەخوێنی سوورە

خـۆی ئەگەر وابـێ و بەڕێـز نەوشـیروان مـستەفا سـەرۆکی لیـستی گـۆڕان دەستی لەیەخەی یەکێتی کردبێتەوەو یەکێتی بۆ خاوەنەکانی جێهێشتبێ، ئەوا دەبێت دەستخۆشی لێبکرێت، چونکە بەمە هێڵی پێویستی جیاکەرەوەی نێوان دوو قەوارەی سیاسی دەکێشێ و دەرفەتی مامەڵەو سەودای سیاسی دەکاتەوە، هەرچەنـدە بەدرەنگیـشەوە بێـت، هەرچەنـدە لەگەرمەی هەڵبژاردنـدا ئەمەی نەکرد بـۆ ئەوەی شـێوانێک لەنێـوان سـەنگەری یەکێتـی و سـەنگەری قەوارەی گۆڕان دروست بکات، بەڵام ئەم لێدوانە درەنگ وەختەش هەر باشە ئەگەر:

-بەفیعلــی راســپاردە بــداتە هەڵــسوڕاوان و ئەنــدامانی گــۆڕان کە چیتــر دەمودەسـت لە کاروبـاری یەکێتـی وەرنەدەن و لانـیکەم نەریـت و ئەتەکێتـی سیاسی فرە حزبی رەچاو بکەن.

-ئەنـدامەکانی بـاڵی بەنـاو ریفـۆرم راسـپێردرێت بەو نـاوە چەواشـەکارییەوە لێـدوان نەدەن و خاوەنـداریتی لەیەکێتـی نەکەن و بە(جەمـاوەری گـۆڕان) بڵـێن ئەگەر ئێوە دوای گوزارشتێکی دیـکەی یەکێتی کەوتـوون، ئەوا گـۆڕان یەکێتی نییەو گۆڕانەکان یەکێتییان بۆ خاوەنەکانی بەجێهێشتووە.

-گۆڕان بەچاوی رکابەری سیاسی ئاساییەوە مـامەڵە لەگەڵ یەکێتـی دا بــکەن نەک بەچــاوی هەوێ و شــەڕکەر لەســەر نازنــاوی یەکێتــی و مێژووەکەی.

بەڵام بەداخەوە ئەوی تائێستا ئەوان دەیکەن هەموو شتەکان دەبەنەوە سەر (یەکێتی) نەک دەسەڵات کەبەشی یەکێتی و پارتی و خەڵکی تریشی تێدایە. ئەوی هەڵـسوڕاوانی ئەوان دەیـکەن قـسەیە لەسـەر دۆخـی نـاوخۆی یەکێتـی، کێـشەکانی، ئەگەرو نەگەری کـۆنگرەو پلنیـۆمی، بەهێـزی یـان لاوازبـوونی، کە

هەموو ئەمانەش کێشەی دەروون حزبین و بۆ هەڵسوڕاوانی قەوارەیەکی تر نییە قسەیان لەسەر بکات، بۆ قەوارەیەکی تر جوان نییە قسە لەسەر کێشەکانی ماڵە دراوسێ بکات و سنووری ململانێی سیاسی و دیموکراتی ببەزێنێ و بچێتە ناو وردەکاریی ژیانی ناوخۆیی قەوارەیەکی ترەوە. تائێستا هەڵسوڕاوانی گۆڕان وەک ئەو دڵدارە رەفتار دەکەن کە لەداخی دڵدارە کۆنەکەی دڵدارێکی تری لەهەمان گەڕەک گرتووەو بەدەنگی بەرز وەسفی دەکات و بەتیلەی چاویش چاوی لێیە داخۆ کاردانەوەی یاری کۆن لەپێکهاتن لەگەڵ یاری تازەدا چۆنە وچییە؟ کاری سیاسی دەکەن یان شیکاری سیاسی؟ هەتا ئێستا ئێمە دەبینین هەڵسوڕاوانی گۆڕان لەجێی کاری سیاسی، کاری شرۆڤەی سیاسی دەکەن:(یەکێتی وای لێهات، یەکێتی واوە چوو، یەکێتی فکری کاڵبۆتەوەو یەکێتی تەنازولی بۆ پارتی کردووە. بەداخەوە یەکێتی وای لێهاتووە، داخی گرانم ناچارین خراپتری لێ بکەین!) کە ئەم جۆرە قسانە یان سۆزو پەشیمانین بۆ یەکێتی و ئەنجامی گرێیەکی دەروونییە کەپاشقولیان لەیەکێتی گرتووە، یاخود بۆ بەئاگا هێنانەوەی یەکێتییە کە دۆخی خۆی هەڵبسەنگێنێ لەکاتێکدا هیچ قەوارەیەکی سیاسی لەخووتووخۆڕایی (کەموکوڕییەکانی) رکابەرەکەی دیاری ناکات وبە ئاگای ناهێنێتەوە تا چارەسەریان بکات! کاری رۆژانەی هەڵسوڕاوی سیاسی ئەوە نییە لەڕۆژنامەو گۆڤارەکاندا شرۆڤەی دۆخی حزبی سیاسی رکابەری بکات.

جا یان لەناو تەیاری گۆڕاندا کەس بە کەس نییەو کێ زووتر لەخەو هەڵسێ زووتر لێدوان دەداو سیاسەتی ئەو رۆژە دیاریدەکات، یان دەبێ سەرۆکی لیستی گۆڕان دەسەڵاتی بەسەر رەوتەکەیدا نەشکێ و هەواڵی جەمسەرگیرییە تازەکانی ناو گۆڕان راست بێ، یاخود ئەمە جۆرێک لەدابەشکردنی رۆڵ وئەرکی لەپشتەوە بێت کە ئێمە ئەم گریمانەیە بەسەنگینتر دەزانین، ئەگەرچی هەموو دیاردەکانی تر لەسیاسەتی ئەم رەوتەدا رەنگی داوەتەوە.

سیاسەتی خەت رەجعە

دەمــێکە ئەوە روون بــۆتەوە کە بەڕێــز نەوشــیروان مــستەفا لەسیاســەتیدا بەشێک بۆ پاشەکشێ و ئیزدواجیەتی سیاسی دەهێڵێتەوەو ئەمەش پەراوێزی مـانۆڕو پەشـیمانی بـۆ فەراهەم کـردووە، کەزۆرجـار کەسـە نزیکەکـانی خۆشـی تووشی ئیحراجی و بێ دەسەڵاتی دەکاتەوە. رێی تێدەچێت بەڕێز نەوشیروان مــستەفا هەنــدێک لەکارەکتەرەکــانی گــۆڕانی راســپارد بــێ ئەم جــۆرە قــسەو لێدوانانە لەسەر یەکێتی بدەن بۆ ئەوەی: -تاڵە دەزوویەک لەگەڵ جەماوەری یەکێتیدا بهێڵێتەوە، بۆ هەر کاتێک پێویستی کرد.

-هەنـدێک لەسـەرکردە دەسـەڵاتخوازەکانی باڵی بەنـاو ریفـۆرم رازی بکـات بەوەی ئومێدێکیان لەدڵدا بچێنێ کە ئەوان هەر سەرکردایەتین و پلەو پایەیان پارێزراوە. -بۆ ئەوەی بەشی پارێزراوبێت بەتایبەتی ئەو خۆی کە تینی بۆ دێنن داوای بەش و خاوەنـــداریتی دەکـــات، لەکاتێکـــدا بەشـــێنەیی بـــاس لەهەڵوەشاندنەوەی سیـستمی بەش دەکـات و رەخـنە لەم جـۆرە حزبـایەتییەی کوردستان دەگرێت.

-زیهنیەتــی یەکێتــی پەرت بکــات لە نێــوان لێــدوانی جیاجیــادا بــۆ ئەوەی یەکێتی لەسەر ئەندێشەیەکی دیاریکراو نەگیرسێتەوە: داخۆ ئەمانە مونشەقن و هەڕەشــەن بــۆ ســەر ژیــانی ئۆرگــانییکی یەکێتــی و دەبــێ لەڕووی حــزبییەوە بەرەنگاریــان ببێــتەوە، یــاخود بەپــێچەوانەوە ئەمــانە قەوارەیەکــی جیــاوازن و پێویــستە یەکێتــی لەچوارچێــوەی پرۆســەی دیموکراســی و یاســادا مــامەڵەی ئاساییان لەگەڵدا بکات؟ لەڕاستیدا بۆ یەکێتی ئاساییە لەگەڵ هەر حزب و قەوارەیەکدا مامەڵەو سەودای سیاسی بکات ئەمەش لەچوارچێوەی باوەڕبوونی یەکێتــی بە ئــازادی سیاســی و فرەیــی، لەچوارچێــوەی دەســتووری عیــراق و دابــونەریتی سیاســی کوردســتاندا، بەمەرجێــک بــۆی ســاغ ببێــتەوە، ئەمە قەوارەیەکی جیـاوازە نەک ئۆرگـانێکی شـارەوەی حزبـی کە تەمـاعی لەدۆخـی دەروون حزبی یەکێتییە و کنەی تێدادەکات. لەبەرامبەر ئەم پەراوێزی رەفتـارو گوفتـارەی بەڕێـز نەوشـیروان مـستەفا بەسـتافی هەڵـسوڕاوانی گـۆڕانی داوە، بـۆ

ئەوەی دڵی یەکێتییە دوودڵەکانی ناو گۆڕان رابگرێت، شەخسی خۆی رۆڵێکی تر دەگێڕێت بۆ راگرتنی بەڵانس لەگەڵ ئەو ئەندامانەی قەوارەی گۆڕان کە یەکێتی نین و پێیانوایە بە چوونە ناو گۆڕانەوە سیاسەتێکی جیاواز دەبینن و لەگەڵ نەوشیروان مستەفایەکی نوێدا مامەڵە دەکەن کە هەموو کەشتییەکانی دوای خۆی، لەگەڵ رابردوودا، سووتاندووە، ئەمانە بەگوێرەی وەسفی بەڕێز نەوشیروان مستەفا خۆی، لەدیدارەکەی KNNدا، ژمارەیان لە ژمارەی (یەکێتییەکانی) ناو گۆڕان زۆرترە. مەسجی بۆ نایەکێتییەکانە نەک یەکێتی ئەم گۆڕان-تەڵەبانە زۆر خۆیان پابەندی کێشەکانی گۆڕان لەگەڵ یەکێتی ناکەن و زوو دەبێ لەوە دڵنیابکرێنەوە مێژووی بەڕێز نەوشیروان و لایەنگرانی لەناو یەکێتی مێژوویەکی کۆچکردووە. باشترین کەسێک ئەم دڵنیایەیان پێ بدات نەوشیروان خۆیەتی، بۆیە بەشێکی مەسجی ئەو دەربارەی جێهێشتنی یەکێتی بۆ خاوەنەکانی ئەوەندەی دڵنیاکردنەوەی نایەکێتییەکانە تا وەک وزەی سیاسی لەبەردەستیدابن، ئەوەندە بۆ دڵنیاکردنەوەی یەکێتی نییە کە ئەو دەستبەرداری کێشە نانەوە لەگەڵ حزبی پێشووی بووەو دەخوازێ مامەڵەی سیاسی و ئاسایی لەگەڵ یەکێتیدا بکات.

بێگومان ئەم دابەشکردنی رۆڵ و ئەرکە پیشەی ئەو تەیارە سیاسییە نا ڕێکخراوانەن کە هەڵسوڕاوەکانیان قسە لەسەر هەموو شتێک دەکەن، کەچی خۆشیان ناکەنە خاوەن لە هیچ لێدوانێک، لەنموونەی عیراقیدا وێڕای جیاوازیی ئەزموون و پێکهاتن، بەڵام لیستی گۆڕان زۆر لەڕەوتی سەدر دەچن. چۆن؟

هەموو دەزانین لەچەند ساڵی رابردوودا هەڵسوڕاوانی رەوتی سەدر قسەیان لەسەر هەموو شتێک دەکردو کە هەڵەش دەردەچوون راستەوخۆ سەرکردایەتییەکەیان نەفی دەکردەوە، هەموو جارێکیش پاساو بۆ ئەم دووفاقییە سیاسییە ئەوە بوو گوایە تەیاری سەدری تەیارێکی بەرفراوانەو زەحمەتە کۆنترۆڵ بکرێت. دەبێ لەبیرمان بێ لیستی گۆڕان لەکاتی ئاژاوەکانی تووی مەلیک، لەشاری سلێمانی، پاساویان بۆ پەلاماردان و ئاژاوەنانەوە بەوە دەهێنایەوە گوایە گۆڕان تەیارێکی جەماوەریی بەرفراوانەو بەوان کۆنترۆڵ ناکرێت!

تیۆری پیلانگێڕان

ئەگەر بەشێ گەواهییەکی ئاشکرا لەسەر ئەوە بدەین کە بەڕێز نەوشیروان مستەفا لە لێدوانی (وازهێنان لەیەکێتی بۆ خاوەنەکانی) ئەوەندەی مەبەستی دڵدانەوەی لایەنگرە نا یەکێتییەکانی گۆڕان بوو ئەوەندە مەبەستی دڵنیاکردنەوەی یەکێتی نەبوو، دەتوانین ئاماژە بە پاساوەکانی بدەین لەسەر هۆکاری ئاسایی نەکردنەوەی پەیوەندیی نێوان گۆڕان و یەکێتی وەکو دوو قەوارەی سیاسی. بەڕێز نەوشیروان مستەفا ئاماژە بەوە دەکات ئەوان ،واتا یەکێتی، دوژمنایەتیان دەکەن، تۆمەتباریان دەکەن بە پەیوەندیی موخابەراتی، بەئینقلابچی و بەوەی دەستی بەغدایان لەپشتە. لەکاتێکدا ئەمانە مشتێکی خەروارێکن لەکردەوەکانی خۆیان:

-بەڕێز نەوشیروان مستەفا خۆی لەنووسینێکدا ئاماژە بە ئەگەری توندووتیژی وەک یەکێک لەئەگەرەکانی گۆڕان دەکات و ئەم ئەگەرەش نە سەرکۆنە دەکات و نە لەقاویشی دەدات، بەڵکو وەکو کۆتاییەکی کراوە دەیهێڵێتەوە. لەسەر ریتمی هەوڵێکی پێشووتری بۆ دەست بە سەراگرتنی یەکێتی، بۆ بنکۆڵکردن و (رەگ) دامەزراندن و باڵ دروستکردن.

-بەڕێز نەوشیروان خۆی لەدیداری پێش ئەم دیدارەدا ستایشی هێنانی دەستەی نەزاهەی بەغدا دەکات بۆ ناو کاروباری ئیداری و دارایی کوردستان. ئەوی دەیەوێ ئەم دەستەیە بێنێت بۆ کوردستان وتەجاوزی هەموو دەزگا چاودێری وئیدارییەکانی کوردستانی پێ بکات، پەرلەمانتار (ئازاد چالاک)ە کە ئێستا هەڵسوڕاوێکی گۆڕانە و پێشتر لەسەر بەشی یەکێتی لە هاوپەیمانی کوردستان و بۆ داکۆکی لە مافەکانی کورد و پتەوکردن وفراوانکردنی پانتایی سەربەخۆیی سیاسیی وئیداریی هەرێمی کوردستان نێردراوەتە بەغدا کەچی ئێستا ئەرکەکەی لێ (گۆراوە) و شوێنی خۆی بۆ نیازی قەوارەی گۆڕان لەرێی گێرانەوەی دەستوەردانی ئیداریی ودارایی وسیاسیی بەغدا لە کاروباری هەرێم بەکاردێنێت.

هۆکاری هەوڵی هێنانی ئەم دەستەیەش بۆ داکۆکیکردنە لەخۆیان، گوایە یەکێتی دۆسێی گەندەڵی (کەچەند ساڵە ئەمان کردوویانە بە دەسکەلای سیاسی) بۆ مەرامی سیاسی بەکاردێنێت. هەڵبەتە تەشخیسی ئێمە بۆ مەیلی قەوارەی گۆڕان لەهێنانی دامودەزگا ئیدارییەکانی بەغدا بۆ کوردستان مانای بە چاوی دوژمن سەیرکردنی ئیدارەی فیدرالی بەغدا نییە کە کورد بەشدارە تێیدا، بەڵکو بۆ ئەوەیە سنوور و سەلاحیاتەکانی هەردوولا ببینین وبناسینەوە.

پەیوەندیی موخابەراتیش باسێکە ئەوان خەڵکی تریان پێ تۆمەتبار کردووەو دوژمنایەتیش سیاسەتێکی بەردەوامی چوار ساڵە بووە بۆ بنکۆڵکردنی یەکێتی و لاوازکردنی و سەرەنجام دەستبەسەراگرتنی، لەکاتێکدا ئەوان بچووکترین بەڵگەیان لا نییە لەسەر دەستوەردانی یەکێتی لەکاروبارەکانیاندا.

نەغمەی خۆ بە(بەستەزمان) نیشاندان

هەموو سیاسەتکارێک دەستەواژەی تایبەتی خۆی هەیە. دەستەواژەی (بەندەی بەستەزمان) دەستەواژەیەکی بەڕێز نەوشیروان مستەفایە کە لەچەند شوێنێکی نووسینەکانیدا بەکاری هێناوە، بەڵام پێدەچێ ئێستا هەوڵێک هەبێت بۆ تەماهی ، بۆ تەقەمموسی ئەو حاڵەتە، واتا بەفیعلی خۆ بە(بەستەزمان) نیشاندان، لەسەر رێوشوێنی ئەو پەندە عەرەبییەی دەڵێ: (ضربني وبكي سبقني وأشتكي).

ئەوەش دیسانەوە بەشێکە لەدابەشکردنی رۆڵەکان:

-دەستەیەک بە سەرۆکایەتی بەڕێز نەوشیروان هەفتانە لەڕووبەڕوودا (تۆمەتەکان) ی یەکێتی رەتدەکەنەوە.

-دەستەیەک لە میدیای KNN و رۆژنامەو گۆڕان هێرش دەبەن و بە تقەنیاتێکی بەرزەوە بوختان دەکەن.

-دەستەیەک لە میدیای (سەرچاوەیەک کە نەویست ناوی ئاشکرا بکات) دەکەنە نووشتەی هەواڵی موخابەراتی. وەک هەواڵی (نەوشیروان بەشی روخانی حکومەت بەڵگەی لایە) کە دزەیان بەم مانشێتەکرد ورۆڵی دواتری بەڕێز نەوشیروان مستەفا ئەوە بوو نەفی دزە پێکردنەکە بکات.

-دەستەیەک لە قادەو پیاوماقوڵان ریزیان بەستووە بۆ خزمەت. ئەمانە زمانی هێمن بەکاردێنن و گوایە دەپارێنەوە میدیای حزبی بەم زمانە قسە نەکات. وەک بڵێی رەوتەکەی خۆیان سەمفۆنیا لێ بدەن.

-دەستەیەک لەپەناو پەسێوی سایتەکاندا ناخی راستەقینەیان دەردەخەن.

-جار بە جاریش باڵی (سەربازی) کۆمپانیای وشە مانۆڕی لێدوان و هەڕەشە دەخەنەگەڕ.(وەک لێدوانەکانی مام رۆستەم وعوسمان بانی مارانی و م جەمال محەمەد).

ئەمە تائێستا سیاسەتی بەستەزمانی ئەوان بووەو رۆڵەکان وا دابەشکراون.

بەو حاڵەشەوە مرۆڤ دەبێ گەشبین بێت، بەڵکو خوا بکەم هیوای گەشبینی ئەم شرۆڤەکردنە رەشبینی ئێمە بە درۆبخاتەوە؟ جا تا ئەو کاتەی گەشبینی بە نیەتی چاکەوە چاویلکەی رەشبینی رادەماڵێ، بەم (هۆنراوە وەرگێڕدراوە)* کۆتایی بەم راپۆرتە دێنین:

تۆ ئەڵێی خۆرم خۆش ئەوێ کەچی پەردەکان دا ئەخەی!

ئەڵێی بارانم خۆش ئەوێ کەچی چەتری بۆ هەڵئەدەی!

ئەڵێی با م خۆش ئەوێ، بەڵام، پەنجەرەکان پێوە ئەدەی!

تۆ خۆت ئەڵێی کیانلەبەریشم خۆش ئەوێ کەچی هێشتا سەریان ئەبڕیت و ئەیانخۆی!

ئێستا تێگەیشتی بۆچی ئەترسم کاتێ ئەڵێی خۆشم ئەوێی؟!

*هۆنراوەی ژنە شاعیری دانیمارکی کاترین سنیلمان کە د.فەرەیدون عەبدول بەرزنجیی شاعیر وەریگێڕاوەتە سەر زمانی کوردی.

*کوردستانی نوێ: ژ: 4983 لەرۆژی 2009/9/25دا.

هەژدە ساڵە هیچ نەکراوە، و تەزایەکی مەترسیدارە

میوانداری لایەنداریکی (گۆڕان)یان کرد لەKNN گوایە باسی واقیعەکەی پیرەمەگروونمان بۆ دەکات، میوان چونکە لایەنگری گۆڕانە لەجێی ئەوەی باسی دەردەدڵی پیرەمەگروون و پێویستیی رەوای خەڵکی ئەو دەڤەرە بکا، هاتە سەر دەردەدڵی (گۆڕان)ەکان، کە خوداو خەڵک و (پیرەمەگرون) دەزانن ئەم دوو دەردەدڵە چەند لێک جیاوازن.

دەردەدڵی پیرەمەگروونییەکان بۆ ماف و خزمەتگوزارییەو سووتانی سەیارەو بەردەفڕکانێ ئەم ویستە رەوایە ناشاریتەوە، (گۆڕان)ەکان و مینبەرەکەیان، KNN، بۆ مەرامی سیاسی و چەواشەکارییە، بۆ قۆستنەوەی داواو ناڕەزایی دیموکراتی خەڵکە لەحکومەتەکەی خۆیان.

باشە بەچی دەزانین میوانی KNN، رەفتاری چوون گۆڕانەکانە؟ بەقسەو لەفزی شیرینی وەختێک بەتەشەنوجەوە دەیگوت: (18) ساڵە هیچ نەکراوە.

(18) ساڵە هیچ نەکراوە! ئەمە کۆدی پەیوەندی ئەو میوانەیە بەو میواندارەوە، ئەمە کورتەی خیتابی (گۆڕان)ە لەهەڵسەنگاندنی دۆخی زیاتر لە هەژدە ساڵی دوای راپەڕینی خەڵکی کوردستان و بەسودفە نییە کە کەوتۆتە سەر زاری ئەو بێلایەنە لایەنگرەی گۆڕان، بەڵکو سەرکردەکانی گۆڕان خەڵک بەم ئەدەبیاتە گۆش دەکەن.

(18 ساڵە هیچ نەکراوە) زادەی چی بیرکردنەوەیەکە؟

زادەی بیرکردنەوەی ئەوانەیە کە فشەیان بە هەژدە ساڵ ئازادی ئەم ولاتە دێت، چونکە چێژیان لێ نەبینیوە، دەنا شرۆڤەی هەژدە ساڵی ئازادی بە هەژدە ساڵ کە هیچی تێدا نەکراوە، یەک مانا دەبەخشێ. دیارە دۆخی پێش ئەم هەژدە ساڵە، کە دەکاتە پێش راپەڕین، شت کراوە، بەمجۆرە گوتارە سیاسییە

پێمان دەڵێن رۆژەکانی کورد لەسایەی زوڵم و زۆرو داگیرکاری بەعسدا شامی شەریف و رۆژەگاری شت کردن بووە.

پیرەمەگـرون کە رۆژگـاری تـاڵی راگواسـتن و ئۆردوگـای زۆرەملـێ بـووە گەشەتر بوو لەرۆژگارێک خەڵک دەتوانێ بەئازادی دەنگ هەڵبرێ و داخوازی بەرزبکاتەوە.

زادەی بیرکـــردنەوەی ئەوانەیە کە دەخـــوازن کۆشـــشی ئـــاوەدانی و بیناکردنەوەی ئەم ولاتە با زۆر یان کەمیش بێت یەکسان بکەن بەسفر تەنها لەبەرئەوەی یان خۆیان بەشداری ئەو شانازییە نەبوون یان میزاجیان گۆڕاوەو هەژدە ساڵ لەکۆشش و خەباتی سەردەمی ئاوەدانی و ئازادی بە یاری منداڵ تێدەگەن.

(18) ساڵی هیچ نەکردن تاریفێکە دوژمنانی کورد ئامادەن خەرجییەکی زۆری لەپێنـــاودا بـــکەن و وەک دیکۆمێنتێـــک لەدژی کـــۆی تەجـــرەبەی خۆبەرێوەبردنی کورد بەکاریبێنن.

ئەم بۆچوونە دەکرێ تەنها وەک شاشی و هەڵەوپەڵەیەکی فیکری سەیر بکرێت ئەگەر یەکجار بگوترێت، بەڵام دووبارەکردنەوەو چەند جار گوتنەوەی، کەوتنە سەر زاری کادیرانی گۆڕان ئیتر نیشانەی ئەوەیە مەنزومەیەکی فیکری لەپشت ئەم روانینەوە هەیە.

ئەگەر هەژدە ساڵە کوردستان نەزۆکەو هیچـی تێـدا نەکـراوە، ئەی ئەم گۆڕانە چۆن لەدایک بوو؟ ئەی ئەم روانینە (پێشکەوتووە)ی رای وایە هیچ نەکراوە، چۆن خەمڵی؟

*کوردستانی نوی: لەرۆژی 2009/12/28دا.

کێ حزب و حکومەتی تێکەڵکرد ؟

گرفتی تێکەڵکردنی کارەکانی حزب و حکومەت گرفتێکە بەرۆکی حوکمڕانی کوردستان و سیستمی حزبایەتی و سیاسیی وڵاتی ئێمەی گرتووە، بەڵام چارەسەری ئەم گرفتە بەڕێوشوێنی سیاسیی ژیرو پرۆژەی قۆناغبەندی وەکو ئەوەی بەڕێز مام جەلال دەبێت تا ئەوەی بەموزایەدەی سیاسی و خەڵک تێگەیاندن و گەورەکردن بێت. کەس بەقەدەر بەڕێز نەوشیروان مستەفا لەناو فەزای حزبایەتی و سیاسەتی کوردیدا حزبی نەکردۆتە سەروەر بەسەر حکومەت و دەزگاکانییەکانەوە، ئەو بۆ خۆی تا جێگری سکرتێری گشتی بوو بەو دەسەڵاتەی کەهەیبوو نەک حزبی لەحکومەت جیانەکردەوە ، بەڵکو خاوەنی ئەو تێزەش بوو کەدەبێ حکومەتی هەرێم (ئەوسا ئیدارەی سلێمانی بوو) بێتە بەردەم مەکتەبی سیاسیی حزب و حزب لەجێی دەزگای تەشریعی (پەرلەمان) موحاسەبەی بکات، لەجێی سەرۆکایەتیی وڵات بڕیارو راسپاردەی بۆ دەربکات. لەڕاستیدا ئەو خاوەنی تێزێکی پێچەوانەبوو بۆ جیاکردنەوەی حزب لەحکومەت، بەوەنا هەردووکیان بەیەکسانی لێک جیابن، بەڵکو بە بەرزکردنەوەی حزب لەسەرووی حکومەتەوە، ئەمەشی لەو ماوەیەدا پیادەکرد کە کولفیکوللی دەسەڵاتی سیاسی بوو لەناوچەی سەوز لەساڵانی (2005-2006)دا. واتا رێک لەو ماوەی بەڕێز مام جەلال لەو کاتەدا سەرقاڵی ئەرکی سەرۆک کۆماری بوو و کاک نەوشیروانیش نەک جێگری سکرتێری گشتی، بەڵکو سکرتێری گشتی موکەڕەر بوو و هەموو دەسەڵاتێکی پێدرابوو، جا لەجێی جێبەجێکردنی (ریفۆرم) کەوێردی سەرزمانی (گۆڕانخوازەکانی) ئێستا بوو، حکومەتی خستە ناو هەیکەلەیەکی واوە کەڕۆژانە بگەڕێتەوە بۆ حزب. بچێتە ماڵی بەڕێزی و راسپاردەو بڕیاری لێوەربگرێت. ئەوەتا بەڕێز جەلال سام ئاغا

سەرۆکی دیوانی چاودێریی دارایی کە نە حزبییەو نە بەشێکی ململانێی سیاسیی کوردستانیشە، هەر لەخودی (رۆژنامە)دا جوان ئەم باسە شیدەکاتەوە (بۆ ماوەیەک لەهەردوو ساڵی 2005- 2006 حکومەتێکی بچووک حکومەتی مصغر- کە لەبەڕێزان نەوشیروان مستەفا-عومەر فەتاح و وەزیری دارایی و سەرۆکی ئەنجومەنی راژەو بەندە پێکهێنرا. دانیشتەکانمان لەماڵی جەنابتان دەکرد- مەبەستی بەڕێز نەوشیروان مستەفایە-زۆری پێشنیازو رەخنە لەلایەن بەندەوە بوو وەک سەرۆکی دیوانی چاودێریی، ئەوەبوو هیچ کارێکمان نەچەسپاند کەدووربووبێت لەیاساو رێنماییەکان)-(رۆژنامە- ژمارە 551 رۆژی سێشەممە 2009/10/13). ئەمەش روونکردنەوەیەکی روون و رۆشنە لەسەر تێزی دەستوەردانی حزبی، کەچی دوای ئەوە بەساڵێک، رێک لە(2007)دا بەڕێز نەوشیروان مستەفا لەزنجیرە وتارە (رەخنەییەکانیدا): (گۆڕان لێرەوە دەستپێدەکا...جیاکردنەوەی حزب لەحکومەت) دژی ئەم نەریتە وەستایەوە کەنەریتێکە دەبێ چارەبکرێت، بەڵام بەوانە ناکرێت کە بەچڕی و لەبەرزترین ئاست تا رادەی پێکهێنانی حکومەتی موسەغەر پیادەیان کردووەو دواتریش بەداوای درەنگ وەخت بیکەنە تایتڵ و دروشمی پەیامی گۆڕانیش. هەروەک چۆن بووە بەشێک لەئاماژەی نووسینی (ئێمەو ئەوان)ەکانی کەتێیدا بەدەق دەڵێت: (ئێمە دەمانەوێت دەستوەردانی حزب مەکتەبەکانی و مەڵبەندەکان و کۆمیتەکانی لەکاروباری رۆژانەی دامودەزگاکانی حکومەت و زانکۆو دادگاو رێکخراوەکانی کۆمەڵی شارستانی دوور بخەینەوە. ئەوان دەیانەوێت دەستتێوەردانی حزب لەکاروباری حکومەت و هەموو بوارەکانی ژیانی رۆژانەی خەڵکدا توندتر بکەن- نەوشیروان مستەفا- ئێمەو ئەوان ناکۆکییەکان لەسەر چین؟ لاپەڕەکانی 59-60). لێرەدا پرسیار ئەوەیە (گۆڕان) لەکوێوە دەستپێدەکات؟ لەشاردنەوەو دیزە بەدەرخۆنەکردن راستییەکانی ماوەیەک لەدەسەڵاتداریێتی سەرانی گۆڕان، یان لەدانانان بەکەموکورییەکانی خۆیان و کارکردنی شێنەیی و ژیرانە بۆ جیاکردنەوەی فیعلی حزب لەحکومەت. خۆ لەئاکامیشدا کردار شەرتە.

*کوردستانی نوێ لەرۆژی 2009/10/18دا.

بزاوتێکی گەرم

لەماوەی داهاتوودا کوردستان بزاوتێکی سیاسیی چڕوپڕ بەخۆیەوە دەبینێت، کەزادەی ئیستیحقاقاتی هەڵبژاردن و دەرکەوتەی دوو فاکتەری تریشە: فاکتەری یەکەمیان: لەو هەڵبژاردنەوە هێزی نوێ هاتنە ئاراوە، کەچونکە تازەن هێشتا بڕیاریان لەسەر شێوەی هاوپەیمانێتی یان سەنگەرگرتنی دیموکراسی یان ئۆپۆزسیۆنێکی چۆنایەتی نەداوە. فاکتەری دووەمیشیان: سایەی هەڵبژاردنی داهاتووی ئەنجومەنی نوێنەرانی عیراق بەسەر ئەم بزاوتە تازەیەی رووی لەپێکهێنانی حکومەتی تازەی کوردستان و شقلی سەنگەربەندیی فراکسیۆنەکانی ناو پەرلەمانە.

حکومەتی داهاتوو، حکومەتی بەرنامەی یەکێتی و پارتی، بەرنامەی نوێبوونەوەو ئاوەدانی دەبێت و ئەم تایتڵە لەژێر چاودێری پەرلەمانێکی بزۆزدا دەبێت. بۆیە تایتڵێکی جددییە، هێزەکانی دەرەوەی حکومەت چۆن مامەڵەی دەکەن؟. لەماوەی داهاتوودا بەڕێز سەرۆکی هەرێم پەرلەمانی کوردستان رادەرسپێرێ بۆ یەکەم کۆبوونەوەی دەورانی تازەی خۆی، هەر ئەو ماوەیەش چاوەڕێدەکرێت یەکێتی و پارتی وەک دوو حزبی پێکهێنەری لیستی کوردستانی لەڕێی زنجیرە کۆبوونەوەیەکەوە پۆستە سیادییەکانی ئیستحقاقی خۆیان یەکلایی بکەنەوە. مژولبوون بەم ئەرکەوە رێی لەوە نەگرتووە لیستی کوردستانی لەڕێی دیداری لابەلای سەرکردایەتییەکەشییەوە بێت دەمودووی لیستە دەرچووەکانی تریش تاقیبکاتەوە، کەداخۆ دێنە حکومەتی داهاتووەوە یان لەپەرلەماندا وەک ئۆپۆزسیۆن دەمێننەوەو ئەگەریش ئۆپۆزسیۆن دەبن دابونەریتی ئۆپۆزسیۆنێکی ئیجابی پەیڕەودەکەن کە بەپێی پرەنسیپی (ململانێ و هاوکاری) کار دەکات یان دەبنە ئۆپۆزسیۆنێکی رێگر لەبەردەم هەر پرۆژەو

بڕیارێکی حکومەتی نوێدا؟. هاتنەناو حکومەت بۆ هێزێکی دەرچوو لەگەڵ خۆی ئیستحقاقاتی تر دێنێت وەک ئەوەی ژمارەی وەزارەتەکان کە کەمدەبنەوە چۆن بەشی هێزە بەشدارەکانی دەرەوەی لیستی کوردستانی لێدەدرێت و ئەگەر بەم پێیە حکومەتی کوردستان حکومەتی ئیئتیلافی بێت ئایا موئتەلیفەکان دەشبنە موئتەلیف لەپەرلەماندا یا فراکسیۆنی جیاوازیش بن؟. مانەوەش لەدەرەوەی حکومەت وەکو ئۆپۆزسیۆنێکی ئیجابی دیسانەوە رێگە لەوە ناگرێت ئۆپۆزسیۆنەکان هەمەچەشن و ئەمپەڕی چەپ و ئەوپەڕی راست بن (دیارە لەباری سیاسییەوە، نەک فیکرییەوە)، یانی دەشێت لەحکومەت نەبن، بەڵام لەبڕیارە چارەنووسسازەکان، لەتەشریعاتە سەرەکییەکاندا هاوپەیمانێکی سنوورداری فراکسیۆنی لیستی کوردستانی بن (فراکسیۆنی یەکێتی و فراکسیۆنی پارتی)، ئەمەش جۆرێک لەپاداشت دەخوازێ هەر لە خواچاکەتان بداتەوە تا دەستخۆشی و تا رەچاوکردنیان لەپێشهاتە سیاسییەکاندا، لێرەوە سێبەری هەڵبژاردنی داهاتووی عیراقیش لەم پرسە بەدوور نابێت، رەنگە لیستی یەکەمی براوەی هەڵبژاردنی کوردستان پەراوێزێکی تریشی لەپێش بێت لەگەڵ لیستەکانی تردا بۆ ئەوەی هەڵوێستی کوردستان لەبەرامبەر هێزەکانی بەغدا وەکو جاران بەهێز بێت بۆ نموونە بەشدارییپێکردنی لەهەریەک لەحکومەت و پەرلەمان، لەبڕیاری حکومڕانی ناوخۆییدا بەمەرجی یەکهەڵوێستی کورد لەپەرلەمانی داهاتووی عیراق (جا لەمانەوەی یەک هاوپەیمانی بێت یان جۆرێک لەنزیکایەتی). پێموایە لیستی کوردستانی بڕیاری پێشوەختی، نییە لەسەر جۆری هاوپەیمانێتییەکان و بەمپێیەش دیارە دەرگاکانی والایە، بۆیە دەبێت وەک کاری شرۆڤەکاریی سیاسیش دەرگا بەوالایی بهێڵینەوەو مەزەندەمان خێربێت لەسەر هەموولایەک، یانی لیستەکان بەحکومەت و ئۆپۆزسیۆنەوە ئاوێتەیەک لەبەرژەوەندیی نیشتمانی و ئیستحقاقی هەڵبژاردن دروستبکەن.

*کوردستانی نوێ: ژ: 4948 لەرۆژی 2009/8/13دا.

لەمێژە لەگەڵمان لە دەعوان!

لەمێژە لەگەڵ راگەیاندنی یەکێتی لەدەعوای، لەمێژە بەڕاگەیاندنی بەعسی دەشوبهێنی و لەبەردەم میدیای نەیاری یەکێتیدا هەرزان فرۆشت کردووە، وەختێک خەڵک وەک بەرپرس دەهاتە لات یەکەم قسەو دوا قسەت شکاندنی میدیای یەکێتی و تێکۆشەرانی بوو، تەنانەت ئەو کاتەی لەیەک سەنگەریشدا بووی لەگەڵ وان، شکاندن و سوکایەتیکردن پەیڕەوی زمانت بوو. لەمێژە لەگەڵ راگەیاندنی یەکێتی لەدەعوان، چونکە یەک لەو قەڵایانە بوو کە نەتانتوانی بیگرن، درزی تێبخەن و بیخەنە ژێر رکێفی خۆتانەوە، بۆیە هێشتا هەر لەگەڵیدا بەقینن، هێشتا رقێکە دەبڵ، چونکە راگەیاندنێکە دەستەمۆتان نەبوو، چونکە راگەیاندنی حزبێکە دەستەمۆتان نابێ، روونکردنەوەی بزووتنەوەکەتان باعیسی رووداوێکی نوێیە ئەمما بنەچەکەی شەڕێکی کۆنە قینە. شەڕێک کە کەی ئێن ئێن وا توندی کرد ناچار بەڕێوەبەری پێشووتان لابرد، چونکە خۆتان وتەنی (ماڵ و منداڵی لەدەرەوەیەو ئێمە تووش دەکات). شەڕێک کە بەچەندین شێواز کردتان و دوایینجار لەڕوونکردنەوەی بزووتنەوەکەتاندا بەئاشکرا پەردەتان لەسەر هەڵماڵی و بەبێ ئاگایی لەدووتوێی رستەکانی ئەو روونکردنەوەیەدا درکاندتان کەئێوەن لەپشت سایتی کوردستانپۆستەوە، ئێوەن ئەندازیاری سوکایەتیکردن و تەشهیرکردن بەخەڵک بەناوی خوازراوەوە، ئێوەن کەئیتیکی نووسین و کاری راگەیاندنتان دابەزاندووە بۆ نزمترین ئاست کەئینسان قێزی لێدەکاتەوەو کەشێکی ئیرهابی فیکریتان بڵاوکردۆتەوە لەباخچەی پشتەوەی ئیعلامە رەسمییەکەتان. ئێستاش دەتانەوێت بەخشکەیی بیگوازنەوەو بیکەنە مۆدێلی کەناڵە ئاشکراکانتان. تۆ لۆمەی راگەیاندنی یەکێتیت دەکرد کە لەوەی بەعس

دەچێت وەختێک هەر خۆت لەو حزبەدا بڕیار بەدەست بوویت، ئەی ئێستا وەڵامت چییە کەخۆت خاوەنی راگەیاندنێکی ئەسڵەکەی دەچێتەوە سەر کوردستانپۆست، پێدەچێ هات و هاواری ئەو ڕوونکردنەوەیەشتان بۆ ئەوەبێت شەرعیەت بدەنە ئەو پیلانەی بەدەستانەوەیە بۆ گشتاندنی ستایلی مۆدێلی کوردستانپۆست بەسەر کۆمپانیای وشەو کەناڵەکانیدا، چونکە پێدەچێ بەو هەموو توندی و تەشەنوجەوە دڵتان ئاو نەخواتەوە کەڕاگەیاندنەکەتان کاری پێدەکات. پێدەچێ بەرنامەتان هەبێت شەڕی کۆنەقین بخەنە ئاستێکی دیکەی ترسناک کەئارەزووی رق و کینەتان زیاتر تێر بکات. لەمێژە لەگەڵ راگەیاندنی یەکێتیدا لەدەعوان، چونکە بۆتان نەلوا ئەوەی ئێستا لەگردەکە دەیکەن لەوێ بیکەن. بۆتان نەچووە سەر ئەوەی ئێستا بەناڕاستەوخۆ لەکوردستانپۆست و هاوڵاتی و هەندێ کەناڵی دیکەدا دەیکەن، لەوێ جێبەجێی بکەن، بۆیە بەهی بەعستان دەچوواند. دوایی دەرکەوت زۆرتر و زیاتر تینووی دەرکەوتنن، زیاتر سەرقاڵی سیاسەتی دێواندن و قەرزاوی کردنن کەئێستا وەکو یوسف قەرزاوی هەفتانە لەتەلەفزیۆنەکەتانەوە دەردەکەون و وەعزی هەمەچەشن دەدەن و تەنزیر بۆ دابەشکردنی کوردستان و لێکدابڕانی دەکەن. لەمێژە لەگەڵ راگەیاندنی یەکێتی لەدەعوان کەوا چەند رۆژە سیاسەتێکی نوێ دادەڕێژێ، ئەمما دەعوای گەورەتان لەگەڵ یەکێتی خۆیدایەتی کەئێستا رووی لەپلینۆمی رێکخستنەوەی ریزەکانی خۆیەتی رووی لەچاکسازیی و تاودانەوەی تێکۆشانی سیاسییەتی. هاوارتان بۆ شێوانی کەشی سیاسی یەکێتییە کە چیتر قبوڵی ناکات بڕیاری سیاسی پەکبخرێ و دەستێکتان لەناو هەناویدا بێ و دەستێکیشتان لە دەرەوەی بێت بۆ پیلانگێڕی لەدژی. هاوارتان بۆ تیۆری پیلانگێڕانەو خۆشتان دوو دێڕ دواتر باسی بۆنی پیلانێک دەکەن.... نەخێر پیلان نییە، نەخشەیەکی سیاسی راست و دروستە کە چیتر سوکایەتی بەیەکێتی و راگەیاندنی یەکێتی قبوڵ ناکات. پیلان نییە، بەڵکو ئیرادەیەکە تەنها راستییەکان بۆ خەڵک رووندەکاتەوە.

*کوردستانی نوێ: ژ: 4999 لەرۆژی 2009/10/15دا.

بەشی پازدەیەم

موزایەدە و ململانێ

کوردستان لەپێشوازیی هەڵبژاردنی عیراقدا
هەڕەشەو تەحەدا، خەبات و ئاسۆی سەرکەوتن

سـەرەتا یـان نیـوەی یەکەمـی سـاڵی 2010 وڵاتـی عیراقـی رزگـاربوو لەدەست دیکتاتۆری سەدام حسێن، سێیەمین هەڵبژاردنی گشتی خۆی بەرپا دەکات، ئەم هەڵبژاردنە هەتا بڵێی لەچەند سەریێکەوە گرنگە بۆ دوا دارشتنی شـێوەی دەوڵەتـی عیـراق و دوور لەوەسـفە گـشتییەکان بەڕاسـتی نێـوی (چارەنووسساز)ی قابیلە، چارەنووسسازە بۆ کوردستان، بـۆ عیـراق و نێوەنـدی ئێقلیمی و نێودەوڵەتیش ئەمەش سەبارەت بەو ئومێدەو چانسانەیە کەهەمـوو کـارەکتەرە پەیوەندیـدارەکان بەدۆخـی عیـراق بەم هەڵبژاردنەیـان هەڵچنیـوە، هەڵـبەت بەو کـاراکتەرانەش کەباوەڕیـان بەیەکلایکـردنەوەی دیموکراسـی کێـشەکان هەیەو بەوانەش وا لەدیموکراسـی هەڵبـژاردن دەڕوانـن، کە تەنیـا پەیـژەی سـەرکەوتن یـان دەسـتکەلایەکی کـاتییە، بـۆ پاکتـاوکردنی حساباتی سیاسـی و ئەمجـۆرە کـاراکتەرانەش لەبـازنەی نـاوخۆیی (کوردسـتان)و سەرتاسەری وڵات (عیراق)و بازنەی ئێقلیمی و نێودەوڵەتیش سـەرەتاتکێیانەو تێبینـی دەکرێن، هەڵبژاردنی داهـاتووی عیـراق لەدۆخێکی ئینتیقالی ئاڵۆزدا سـازدەکردێت، بـۆیە سـایەی ئەو دۆخە بەسـەر هەمـوو قوشـبنێکی هەڵبـژاردنەکەوە دیـارە، هەر لەتەگبیـری یاسـای هەڵبـژاردنەوە تـا پێکهـاتنی قەوارەو هاوپەیمانێتییەکـان، تـا هەڵمەتـی چـاوەڕوانکراوی هەڵبـژاردن و رێوشـوێنی سـازکردنی هەڵبـژاردنەکەش لێـرەداا تەنهـا چەنـد خەسـڵەتێکی سەرەکی دەستنیشان دەکەین:-

-کۆمەڵێک کێشەی بەمیراتی ماوەی دەوڵەتی عیـراق، کەتائێستا چارەسـەر نەکراوە.

-کۆمەڵێـک کێـشەو گرفتـی نـاو پرۆسـەی سیاسـیی عیـراق، وەک هەر پرۆسەیەکی سیاسیی لەوڵاتێکی دیموکراتیدا.

-کێشەو گرفتە هەوکردووەکانی دەمی هەڵبژاردن و گەرم بوونی ململانێکانی ناو هەناوی.

جا هەتا ئەم سێ خەسڵەتە پێکەوە سـەیر بکـرێن و تـێکەڵ بکـرێن زەحـمەتە بتـوانرێ هەم لەشـرۆڤەکاری بـۆ نووسـەران و هەم لەدۆزینـەوەی چارەسـەر، بـۆ کاراکتەرانی سیاسی دەرەقەتی بێین، ئەم دۆخە ئینتیقالییە بەر لەهەمـوو شتێک پێویـستی بەپـۆلێنکردنی کێـشەکانی قۆنـاغی ئینتیقـالی هەیە تـا هەڵـسەنگاندنی هەلومەرجی هەڵبژاردنی جێی باس بابەتی بێت و بەکەڵکی ئەوە بێت روونـاکی زیـاتر بخـاتە بەر رێـی بـزووتنەوەی سیاسـیی کوردسـتان و هێـزە پێکهێنەرەکانی بەتـایبەتی هێزەکـانی (کـوردایەتی پێـشکەوتنخوازو دیمـوکرات) لەوێـستگەیەکی تری ململانێی سیاسی لەعیراق.

هەندێک پرەنسیپی سەرەتایی

باسـکردن لەدۆخـی ئینتیقالی ئاڵۆز لەعیـراق، مانـای تـانە لێـدان لەپرۆسـەی سیاسـی یـان بێئومێـد بـوون لێـی ناگەیەنێـت، دۆخـی ئینتیقـالی دۆخـێکە تێـپەڕ دەبێت و هەر بەلایەکدا دەشکێتەوە، زەنـگ لێـدان بـۆ ئەم دۆخە ناپاکانەیە بـۆ کەموکورییەکـــانی، نە خۆترســـاندنە لەئاڵۆزییەکـــانی و بێگومـــان بەکەم تەماشاکردنی لەمپەڕەکانی پرۆسەی سیاسی عیـراق و سایەتی ئەو پرۆسـەیەش بەسەر هەڵبژاردنی داهاتووەوە نییە، گوایە بڵێین دۆخەکە ئینتیقالییەو ناوەکەی بەخۆوەیەتی و گوزەر دەکات، بەڵکو دەبێـت بـزانین هـیچ رێگەیەکـی ئاوریـشمی نیـیە بـۆ سـەرکەوتن و ئەم دۆخە ئینتیقـالییە بەلایەکـدا دەشـکێتەوە، ئەممـا داشکاندنەکە بەندە بەخەبات و تەداروکاتی پێویستەوە.

دەبێت هەر لەسەرەتاشەوە ئەو بیرۆکە شێواوە لەقاو بـدەین کە بەشـێوەیەکی ماتماتیکی بێ رۆح و بێ گیان هەڵسەنگاندن بۆ ئەم دۆخە ئینتیقالییە دەکات و بەگوێرەی پێویستی رۆژانەیی مامەڵەی سیاسی توند، یان شلی دەکات، رۆژێـک قەبـارەی مەترسـییەکان و هەڕەشـەکانی سـەر کـورد وا بچـووک دەکـاتەوە، کە

قودرەتمەنـدی دەوڵەتـی عیراقمـان لێـدەکاتە قودرەتمەنـدی بـێ کەڵکـی یەک لەکۆمارەکـانی مـۆزو دۆخـی هاوکێـشەی (کوردسـتان/ عیـراق) وەک شـامی شـەریف نیـشان دەدات و رۆژێکـی تـریش لە (مەعـرەزی حـاجە)ێکـی تـردا سیاسەتی کوردستان وابچووک دەکاتەوە، کەدەرەقەتی بچووکترین ململانێی ناو سیاسـەتی بەغـدا نـایەت یـاخود لەکەیـسێکی تـردا چەنـدین ئاسـتی شاشـی و نارۆشـنی سیاسی دەردەخـات، لەنێـو نەعـرەتەی مـوزایەدەی نەتەوەیی بەزمـانی کـوردی و موغـازەلەی پـان عیراقیزمێکـی شـۆڤێنی نەتەوەیـی سەردەسـت کەجیاوازە لەیەکێتییەکی ئارەزوومەندانەی چوارچێوەی عیراقێکی دیمـوکرات و فیدراڵ.

یـان وەک لەهەنـدێک هەڵـسەنگاندندا دەبینـین کەدەمێـک هەمـوو عیـراق بەچـاویلکەی رەش و دوژمنانـانە سـەیر دەکـات و دەمێکـی تـر بەغـدای لـێ بووەتە قەزایەکی پەمەیی لەدیموکراسی و لەدۆستایەتی و لەمەرجعیەتدا.

راستییەکەی هەڵسەنگاندنی بابەتی ئەوەیە پەیوەندی جەدەلی نێوان مەترسی و تەحـداکان لەلایەک و چانس و ئاسۆی پێشکەوتنێکی نوێ لەلایەکی تـرەوە بـدۆزینەوە، هەڵـسەنگاندنی بـابەتی لەقـاوەدانی مـوزایەدەو جیـاکردنەوەیەتی لەپێداگری نەتەوەیی، لەقاودانی پشی پشی بـۆ شۆڤێنییەکان و جیاکردنەوەیەتی لەسازان و تەوافوق لەم چوارچێوەیەدا لەهەر کوێیەکی ئەم زنجیـرەیەدا باسی هەڕەشـەو مەترسـییەکان دەکرێـت. بـۆ تـرس و چۆکـدادان و پاشەکـشێی کوردایەتی نییە، بەڵکو بۆ ناسینەوەی هێزی خۆمانەو مامەڵەی ژیـرانەیە لەگەڵ دەرکەوتەکاندا.

ستایـشی هێـزو توانـای کـورد بـۆ بەهەدەردانـی نیـیەو سـەرکۆنەی لاوازییەکانیشمان نابێت بیانوو بێت بۆ پشوو کورتی و دەستبەردار بـوون. دیـارە ناسـینەوەی ئەم خەسـڵەتانەش لەنـاو پرۆسـەی سیاسـی کوردسـتان و عیراقـدا هێزەکانی کوردایەتی جیادەکاتەوە.

سڵاوێک لەئێوەش روبەیعی

ساڵی 2005 دیدارێکی دوورودرێژم لەگەڵ د.موەفەق روبیعی کرد، هاتبووە کوردستان و بەدوای دۆستایەتی کورددا دەگەڕا بۆ برا شیعەکانی خۆی، لەدیدارەکەدا وتی: کەرکوک بەشێکە لەکوردستان و بەمناڵی لەگەڵ دایکم کەدەهاتمە ئەم ناوچانە هەر لەحەمرینەوە هەستم دەکرد کەشوهەواو جوگرافیایەکی جیاواز دەستپێدەکات کەکوردستانە. دیدارەکەم تێروتەسەل بوو، هەرچی بیروڕای روبەیعی بوو، بەوی بەدڵم بوو، بەوی لەگەڵیشی نەبووم بڵاومکردەوە.

جوگرافیاو کەشوهەوای سروشت وەکو خۆیەتی، بەڵام کەشوهەوای سیاسی ئامانی بۆ نییە، روبەیعی لەبەغدا دۆسێی ئەمنی قەومی گرتە دەست، ئەم ئەمنی قەومییەش هیچ ئیقاعێکی مۆسیقی نییە تادڵم پێی خۆش بێت، روبەیعی دوورو نزیک هەر دۆست مایەوە، تەنانەت لەدوا دیداریشدا کەڕۆژنامەی ئاوێنە سازیکردووە هەر دۆستانە قسەی کردووە، بۆیە منیش رەخنەکانم دۆستانەیە. -رەخنەم هەیە لەبەڕێز روبەیعی کەدەڵێ لەجێی حکومەتی کوردستان بم بەرنامەی ئۆپۆزسیۆن جێبەجێ دەکەم و ئەم بەرە لەژێر پێی ئەوان دەردێنم، لەکاتێکدا حکومەتەکان بۆ ئەوە متمانەی خەڵک بەدەست دێنن و دروست دەبن کەبەرنامەی خۆیان جێبەجێبکەن نەک بەرنامەی ئۆپۆزسیۆن، ئەمەش ئاسایی و نۆرماڵترین دابی سیاسییە لەهەر وڵاتێکدا. - گلەیی دووەمم واتێگەیشتم دۆخی هەڵبژاردنی کوردستان بەهەل دەزانێ تابڵێ دەرکەوت خەڵک فیدراڵی ناوێ و 140ی مەبەست نییە، خەڵک کارو کەسابەت و گوزەرانی دەوێت. دەزانم دوایی راستی دەکاتەوە (راستە ئەم ماددەیە، ماددەی 140، گرنگە، بەڵام) لەمە بۆندەکەم کەرێزدار د.موەفق

روبەیعی خۆشحاڵە ئەگەر خەڵکی کورد خەریکی گوزەران و ئازوقەی بایەعێکە بێت و دەستبەرداری فیدراڵی و 140 ببێت، ئەمە موژدەیەکە بۆ ئەوان کە نەیانتوانی خۆیانی لێ لابدەن، ئەم قسانەی ئەم دۆستەمان زەنگێکە بۆ کوردستانییان کە لەپاڵ گوزەران و چاککردنی خزمەتگوزاریی مەسەلە سیاسییەکانی خۆیان لەبیر نەکەن. ئەگەر کورد کەرکوک و فیدراڵی بەئازوقەو کارەباو خۆشگوزەرانی دەگۆڕێتەوە ئەوا دەیان ساڵ خەباتی خوێناوی نەدەویست و حکومەتی عیراق، هەر حکومەتێک بێت، ئامادەبوو بەهەزاران ئەم خزمەتانە لەپارەی کورد خۆی، دابین بکات، بەڵام بۆ کورد نەیکرد، چونکە مەسەلەی کورد مەسەلەی بایعێکە نییە؟ بۆ حکومەتەکانی عیراقیش نەیانکرد، بۆ توتنەکەیان لەکورد نەدەکڕییەوە، چونکە دەیانزانی مەسەلەی کوردو مەسەلەی توتنەکە دوو شتی جیاوازن باهەردووکیان بۆ یەک مەبەستیش بەکاربێن.

*کوردستانی نوێ: لەرۆژی 1-9/2009دا.

مەسەلەکە لەکوێ گیرسایەوە؟

ئێمەش دەمانەوێت کەڵک لەدیموکراسی وەربگرین و رەخنەتان لێ بگرین.

سەیری میدیای گۆڕان بکە هەست دەکەیت نزیکەی پەنجا پەرلەمانتاری لیستی کوردستانی خەوتبوون و سێ و چوار (گۆڕانخواز)ە خۆشاردووەکەی ئەوان لەناو لیستی هاوپەیمانیدا هەموو شتێکیان کردو نووستووەکانی ئێمەیان وەخەبەر هێنایەوە.

سەیری میدیای برایانی یەکگرتوو بکە هەست دەکەیت پێنج برادەرەکەی لیستی یەکگرتوو سیحریان کردو سیحری یاسای هەڵبژاردنیان بەتاڵکردەوە، ئەمە لەکاتێکدا هەر حیسابی ژمارە بکەیت (50) کەس دەنگیان دلێرترە تا (5) کەس جا ئیتر ئەو پێنجە (گۆڕان) بن، لەبەرگی ئەندامی فراکسیۆنی هاوپەیمانیداو لەخۆیان گۆڕابن، یاخود یەکگرتوو بووبن، لەمەیدانی جەنگی سەربازیدا دەشێ فیئەیەکی قەلیل لەفیئەیەکی گەورەتر ببەنەوە، بەڵام لەمەیدانی دەنگدان و دیموکراسیدا یان دەنگ یان سازانێکی ژیرانە سەرکەوتوو دەبێت، برایانی یەکگرتوو جاران ئەمانەیان دەزانی، لێ لەوەتەی گۆڕان پەیدا بووەو ئەوان داڵغەی لەدەستدانی پێگەی یەکەمی ئۆپۆزسیۆن پێکاونی، خەریکە دۆخی میانڕەوی تێدەپەڕێنن وەکو گۆڕانەکانی جاران یەکێتی بوون توندبوون و نوقرچیان لەنوقرچی دۆست تێپەڕی کردووە، وەک بڵێی ئەوی (گۆڕان) دەیکات مادەم وەک یەکگرتوو نایکات کەوابێ سەرکەوتووترە بۆیە بەڕێزێکیان گوتبووی: (ئەم دەرگایە بەپۆستاڵی گۆڕان دەشکێ نەک بەکاڵای ئێمە).

خوا لەبەڵای پێڵاوو کاڵا دورمان بگرێت جا ئیتر هی یەکگرتوو یان گۆڕان، هی مونتەزەر زەیدی یان هی سەیف و ئەلخەیات بێت.

قسه ناچێته گیرفانەوە

با لەباسەکە زۆر دوور نەکەوینەوە، ئێمە ئێستا دوای ئیمزای سەرکۆمار (هاوڕێیان و برایان) بەڤیتۆی جێگری سەرکۆماریان گۆڕیەوە، شایەتی دوا مشتومڕی هەمواركردنی یاساکە بووینەوە، برادەران باوەڕیان بە عەرەبی زانییەکەی لیستی هاوپەیمانی نەکردو خۆیان چوونە بەغدا، لەوسەرەوە بە (43) کورسی موستەحەق بۆ هەرێم و هەڵوێست نامەکەی نمایندەی گۆڕانەوە گەڕانەوە کە هەر قسەی رووتەو قسەش ناچێتە گیرفانەوە.

بەینی خۆمان بێت یەک زەرە باوەڕم بەهەڵوێستنامەکەی (گۆڕان) نییەو ئەو بەڵێنە دووپاتکراوەی ئەمریکام پێباشترە با تەنانەت بە خەواجە خوازم لەقەڵەم بدەن.

ئێستا لەم بازاڕی موزایەدەدا، چ شمەکێکمان دەست کەوت؟ دوو هێزی ئۆپۆزسیۆن شەڕیانە لەسەر ئەوەی کامیان لەپێشتر بوون لەسەرکۆنەکردنی هەڵوێستی هاوپەیمانی کوردستاندا، ئەمما پێیان نەوتین دەستکەوتی دوای هەڵای ناو میدیای لۆکاڵی کوردی چیبوو؟ هەر نەبەردییەکەی هاوپەیمانی براوەتر نەبوو لەبەغدا تا نەبەردی شەڕ لەسەر توانج گرتنە نوێنەرانی کورد؟

نەمدەویست نوقرچم دوو سەرە بێت، لەگۆڕان و لەیەکگرتوو، بەس مادام برادەرانی یەکگرتوو بەوپەڕی تواناوە کەڵک لەدیموکراسی کوردستان وەردەگرن و ماوەیەکە کێرڤیان لەرەخنەدا کەیف سازە، ئەی ئیتر بۆ ئێمەش لەو دیموکراسییەی وڵاتەکەمان بەهرەمەند نەبین و نەپرسین: برایان چاکە ئێوە لەگەڵ هاوپەیمانی بوون لەزۆربەی هەڵوێستەکاندا، بەڵام ئەگەر قەرارە ئەمە ببێتە منەت ئەوا ئێوەش کوردن و ئەم کوردایەتییەتان لەئەدەبیاتی چاکە خوازی کوردایەتیدا بۆ دەنووسرێت، نەک لەتۆماری هاوپەیمانی کوردستاندا، مەسەلەی کوردەو لەکورد قەوماوە، جا ئەو کوردانە یەکگرتوو بن یان هاوپەیمانی، یاخود تەنانەت گۆڕانیش.

لەکۆتایشدا هەموومان ساباتی دیموکراسی کۆمان دەکاتەوەو هەمووشمان دەتوانین رەخنە لەیەکتری بگرین و لەم ئازادییەی بەخوێنی شەهیدان و

ڕەنجی ماندوونەناسانەی پێشمەرگە بەدیهاتووە بەهرەمەند بین و بشپرسین ئەرێ باسەکە لەکوێ گیرسایەوە؟ کێ بەکاڵاو کێ بەپێڵاو یوسفی لەبنی بیرەکە دەرکردە دەرەوە؟

*کوردستانی نوێ: ژ:5043 لەرۆژی 2009/2/9دا.

فره لیستی، کورد پەرت دەکات و
عەرەبیش لەئیلتیزامەکانی پەشیمان دەکاتەوە

رووماں لەهەڵبژاردنی داهاتووی پەرلەمانی عیراقەو ئەم پرسەش بەچەندین دەرکەوتی سیاسی و رووداوی هاوزەمانی ئامادەکاری بۆ هەڵبژاردنەکە دەورە دراوە، وا دەبینین لەئاستی عیراقدا ئەم تیرۆرو تەقینەوانەی کە بەغدایی و موسڵاوی و ماوەیەک پێش ئێستا کەرکوکییەکانی تووشی فەلاکەت و ئەزیێتدان کرد، سەرئەنجام کار لەسەر پێکهاتەو ئاڕاستەی هاوپەیمانێتییەکان دەکەن، ئیئتیلافی تازەی شیعە پێکهات و مالیکیش تادوا چۆری دواخستن دەستی دەستی بەهاوپەیمانە مەزهەبییەکانی دوێنێی خۆی کردو کەچی هەر نەهاتە ژێر بار، بەڵام ئەم تەقینەوانەی دوایی پێش هەموو کەسێک مالکی لەگەڵ واقیعێکی نوێدا رووبەڕوو دەکەنەوە. وەک شرۆڤەکارێکی سیاسیی لەبەغداوە سەرنجی پێدام مالکی هەر دەسکەوتی چاککردنی رەوشی ئەمنی هەبوو پێیەوە بنازێ و ئێستاش ئەم دەسکەوتە لەبنەوە هەڵتەکا، خەڵک زیان و زەرەرێکی زۆری کردو کاردانەوەی خاوخلیچکی دەزگا ئەمنییەکان و سەرهەڵدانەوەی باسوخواسی دزەکردنی ناحەزان بۆ ناو دەزگا ئەمنییەکان خەریکە سەرۆک وەزیران بگێڕێتەوە بۆ چوارگۆشەی سەرەتا، دەستوبرد نەبوون لەپەرچەکردارو دروستنەبوونی جەمسەرگیرییەکی چۆنایەتی لەدەوری حکومەت کە یارمەتی بداو هاوخەمی لەگەڵدا بنوێنێ، ئەمانە هەمووی دەرەنجامن بۆ لا تەریککەوتنی نوری مالکی. مانشێت و سەروتارەکانی رۆژنامە سەنگینەکانی بەغدا، ئەوی لەگەڵ حکومەتن و ئەوی لەدژین و ئەویشی مەسافەیەکی چوونیەکیان لەنێوان حکومەت و نەیارەکانی داناوە، هەموویان سەرنج لەو لا تەریککەوتنە دەدەن. سێبەری هەڵبژاردن لەتەقینەوەکاندا

رۆژنـامەی ئەلـمەدا لەسـەروتاری سەرنووسـەرەکەی، فەخـری کەریـم، تـوانج لەکاردانەوەی حزبیانەی دەستەبژێری سیاسیی بەغدا دەدات لەبەرامبەر ئەم تەقینـەوانە کە بـۆنی هەڵوێـستی ململانێـی هەڵبژاردنـی لێـدێت تـا پەرۆشـی و دڵنەوایی بـۆ کەسوکاری قوربانییەکان. میـدیای رەسمی: رۆژنامەی سـەباح و تـۆڕی میـدیای عیراقـی و تەلەفزیـۆنی رەسـمی ئەلعیـراقیە تـۆپەکە فرێـدەدەنە گۆڕەپـانی سـوریاوە، بەڵام تەنـانەت ئەوانەش نـاتوانن بەربەسـت لەو تێبینیـانە بکەن کەڕەخـنەو سەرزەنشتی مالکی دەکەن داخـۆ بـۆچی پرۆسـەی ئاشتەوایی سیاسیی تەواو نەکـرد تـا لەگەڵ ئارامی و هێمنایەتیـدا فەزای وڵات والێبکرێـت کەیفـی بەدەسـتپێکردنەوەی تیـرۆرو تەقەکـردن نەیەت؟ لەوە ناچێـت چیتـر دەستەبژێری سیاسیی لە تەنگژەدا کاغەزی سپی بـۆ مـالکی ئیمـزا بـکەن کە دواتــر هەڵچـــوونەکە نیـــشتەوە، ئەو خـــۆی بکـــاتەوە بە خاوەنـــداری هەمـــوو دەســـتکەوتەکان. تەنهـــا ســـەرۆک تاڵەبـــانی لەدەرەوەی کـــاریگەریی پەتـــای هەڵبژاردنـی داهـاتوو لەگەڵ ئەم پرۆسـەیەدا مـامەڵەی کـردو لەگەڵ دەسـتەی سەرۆکایەتی کۆمار کەوتە تەکبیـری یەکرێـزی عیراقییەکان و دەستکردنەوەی راسـتەوخۆ بـۆ چارەسـەری بەدوا هـاتووە جـۆراو جۆرەکـانی تەقینەوەکـان. لەم هەلـومەرجەدا مـالکی دەسـتمایەی دەسـکەوتی ئەمنـی لە دەسـتکراوەتەوە تـا ئیئتیلافی دەوڵەتی قانون یان ئیئتیلافی مالکی لەگەڵ (خـۆی و خـۆی و خۆیـدا) بکاتە ئیئتیلافێکی دەنگ دلێر بەسـەر ئیئتیلافە سوننەتیەکەی شیعەکاندا. ئەم رەوشە ناجێگیرە ئەمنییەش سەرۆک وەزیران بایی ئەوەندە دەشڵەژێنێ لێـدوانی پەرتـکەرو تونـد بـدات و پرشـکی بەر ئەو هاوپەیمـانە گریمانـانە بکەوێـت کە مـاوەیەک بەری نهـا ئـارەزووی هاوپەیمـانێتی و یەک ماڵییـان لەگەڵ مـالکی نیشاندا، وەک بنەماڵەی ئەبوریشە لە ئەنبارو هەندێک هێـزی تـری سوننەکان. مـالیکی لە نـاو داوەکەدا خیتـابی تونـدی مـالکی لەدژی بەعـسییەکان و هێـزە سـوننەتییەکانی سـوننە کە گەرایـان لەنـاوچەی رۆژئـاوای عیـراق دانـاوە ئەم کارەکتەرە سوننایانەی ئارەزووی هاوپەیمانێتی مالکیان هەیە پەست دەکات، چـونکە ئەوان چاویـان لەدۆسـتایەتی سـەرۆک وەزیـران بـوو لەبەر چەنـد هـۆیەک: -چـونکە لە توندڕەوە شیعەکانی دا. -چـونکە لەگەڵ کـورد کێشەی

هەیەو گرەو لەسەر ناوەندێتی حوکم دەکات. -چونکە ئەمریکا پشتیوانی لێکرد لەجێگیرکردنی ئاسایش و دابینکردنی کەشێکی وا تا هێزەکانی ئەمریکا بتوانن باس لەئەگەری کشانەوەو ئاشتکردنەوەی شیعەو سوننە بکەن. جا رووداوەکانی ئەم دواییە ئەم (چونکە) سوننایەنەی پووچەڵکردەوە، بۆیە داشکانی بەهێز بەو لایەدایە مالکی جۆرێک لەنزیکایەتی لەئیئتیلافی شیعەکان پەیڕەو بکات بۆ کاتکوشتن تا دووکەڵی تەقینەوەکان تەواو دەبن و نیعمەتی لەبیرچوونەوە باڵ بەسەر یادەوەری عیراقییەکاندا بکێشێتەوە، چونکە دەزانێ ئەگەر بەتەواوی بچێتەوە ناو ئیئتیلاف دوای خۆ دوورگرتن و لەم دۆخەی دەسکەوتەکانی بەحەوادا چوونە، بەلاوازی دەچێتەوەو ئەگەریش نەچێتەوە ئیئتیلافی دێرین ئەم شەمزاندنە ئەمنییەی ئێستای لێ دەکەنە خاڵی لاوازی و وەک کالای هەڵبژاردن لەدژی بەکاری دێنن. بەڵام لەهەر ئەگەرێکدا زانراوە شیعە لەم هەڵبژاردنەی دادێ یەک ریزو یەک ئامانج نین تەنانەت ئەگەر لەدوایشدا لەئەنجومەنی نوێنەران یەکیان گرتەوە. ئەوەش ئەزعەفی ئیمانی هەڵسوکەوتی ئەم تەیارە بەرینەیە کە زۆرینەی هەر گەمەیەکی سیاسیی پێکدێنین کە سیاسەتی عیراقی دوای هەڵبژاردن لە سەری دەگیرسێتەوە. تۆزی سوارەی کورد؟ درز کەوتە ریزەکانی شیعەوەو هی سوننەکانیش لەگەمەی سیاسیی عیراقـــی دوای 2003وە درزبـــوون هەر بەشـــێک بـــوو لەخەســـڵەت و سـیفەتەکانیان. ئەوەی پاڵێوراوە بۆ لەدەستدانی خەسڵەتی دیاری خۆی لەیەکگرتوویی و یەک خیتابی، کوردو سیاسەتی کوردستانییە. دیواری ئاسنینی کورد لەو دیو حەمرینەوە درزی تێدەکەوێت، چونکە لەم دیو بان مەقانەوە شێوەی وازییە سیاسییەکە (گۆڕاوە). هیچ شتێک جێگیر نییەو کۆمەڵی کوردستانیش وەک هەر کۆمەڵێکی تر کۆمەڵێکی چوون یەک، بێگەردو بێ درز نییە. خەون و خولیاکان بەگوێرەی بەرژەوەندی تەسک یان بەرینی ئاراستە سیاسییەکان دەگۆڕێن، ماوەی نێوان (کەفوکوڵی 25 کورسی لەناو پەرلەمان و دەرکەوتنی تەیاری نوێی_ کۆنی گۆڕان)، لەگەڵا ماوەی تۆمارکردنی قەوارەکان بۆ هەڵبژاردنی عیراق و ئامادەکاری بۆ هەڵبژاردنەکە، ماوەیەکی کەمە بەپێوەری دۆزینەوەی تەگبیری سیاسیی ئەوتۆ کە (گۆڕان)

بێنێتە سەر قەناعەتی پێویستی پاراستنی یەکڕیزی کورد لە بەغدادا. ریتمی ئیقاعی (تازە سەرهەڵداوەکان) کەهێشتا نەشئەی(25) کورسی بەرینەداون، هەروا تێکەڵبوونی ئەم دۆخە لەگەڵ پەتای هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکانی کوردستان کە بۆ ئەم هێزەی ئاراستەیەکی لۆکاڵی هەیە زۆرانبازییەکی چارەنووسسازە، هەموو ئەمانە دەرفەت نادەن یەکێتی و پارتی ئەم هێزە بێننە پای جۆرێک لەهاوپەیمانێتییەوە لەهەمبەر بەغدا. ئەمانە بۆ هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکان ئیشیان بە دوورکەوتنەوە هەیە لەهەر هاوپەیمانێتییەک لەگەڵ یەکێتی و پارتی. کەرەستەی ئەوان خۆجیاکردنەوەیانە لە یەکێتی و ئامادە نین دەستبەرداری ئەم کەرەستەیە ببن. بۆیە لە ئێستاوە ئامادەسازی بۆ لیستی جیا دەکەن لە پەرلەمانی عیراق و لە میدیا رەسمییەکانی خۆیان و میدیاکانی سێبەریان بە راپۆرت و نووسین رمین بۆ جیا لیستی دەکەن و تەنانەت ئەم ویستە حزبییە- دەخەنە قاڵبی (پێویستییەکی نەتەوەییەوە)؟ راستێکەی جیا لیستی ئەگەر لەئاستی کوردستاندا بۆ هەر هێزێک و لایەنێک بەشێک بێت لەپرۆسەی دیموکراسی ململانێی نۆرماڵ ئەوا ئەم بابەتە لە ئاستی عیراقدا هیچ پاساوێکی نەدیموکراتی و نە نەتەوەیی نییە، ئەگەر لەکوردستان فرە لیستی هەڵبژاردن دیموکراسی کوردستانی دەمەزەرد بکاتەوە، ئەوا لەئاستی عیراقدا هیچ پاساوێکی بۆ نییە چونکە: -کورد لەئاستی عیراقدا ململانێکانی لەگەڵ خۆی نییە، بەڵکو لەگەڵ ئەو لایەنانەیە کە دۆسێ هەڵواسراوەکانی کوردیان لەلایە، یان بەشێکن لەلایەنی رکابەری کورد لە داخوازییە نەتەوەییەکانی. -هەڵبژاردنی پەرلەمانی عیراق کورد رووبەڕووی چەند ئاستێک لەململانێ و رکابەری دیموکراتی دەکاتەوە. لەئاستی هەرێمی تا ئێستا دانپیانراوی کوردستاندا، (سلێمانی، هەولێر، دهۆک و گەرمیان) گرفت نییە، چونکە ئەم ناوچانە زۆرینەی هەرە رەهای کوردن و ناسنامەی کوردستانییان یەکلایی کراوەتەوە. لەگەڵ ئەوەشدا فرە لیستی بۆ پەرلەمانی عیراق لەو ناوچانەش کورد مژول دەکات بە ململانێی ناوخۆییەوەو تواناکانی لەهەڵبژاردنی گشتی عیراقدا پەرت دەکات. -چونکە لەناوچە دابڕاوەکان ململانێی کورد- کورد، توانای کورد پەرت دەکات، کورسی لەدەستدەدات،

درز دەخاتە نێوان کوردەوە کە نەیارەکانمان لە کەرکوک، خانەقین، مەخمور شوێنەکانی تر زەفەرمان پێ ببەن. چونکە ئەزموون دەری خستووە کورد کە مژوڵی ململانێ بوو لەگەڵ خۆیدا ململانێی ڕەوای لەگەڵ ئەوانەی تردا سڕ دەکات. -چونکە لە بەغداش پەرتبوونی کورد کارێکی خراپە. مەسەلە کورسییەک یان دووان نییە مەسەلە لێرە کورسییەک یان چەند کورسییەک نییە کە لەدەست کورد دەردەچێت. کورد چەندین کورسی هەیە لەپەرلەمانی عێراق کە ئەندامەکانیان مەیلی(گۆڕان)یان هەیەو هیچیشیان بۆ کورد نەکردووە. بەڵام مەسەلە لێرە مژوڵکردنی کوردە بەململانێی ناوخۆییەوە، مەسەلە پەرتکردنی هێزو توانای کوردە لەململانێی لابەلادا. ڕەنگە هەبن موجادەلە بکەن و بڵێن فرە لیستی هەم لەقانون و دەستوورو هەم لەپرۆسەی دیموکراسیشدا ڕەواو ڕێپێدراوە. ئەمە لەباری مەبدەئییەوە ڕاستە، بەڵام قانون و پرۆسەی دیموکراسی و دەستوور بۆ جەدوای ئامانجێکی سیاسیی دانراون. دەبێت جەدوای فرە لیستی کورد لەبەغدا لەچیدا بێت جگە لەپەرتکردنی هێز؟ دیموکراسیی بۆی خاسە ئەگەر بەزیانی میللەت تەواو بێت. سیاسەتی ژێریش هەر ئەو سیاسەتەیە کە پرسی دیموکراسیی و نەتەوەیی پێکەوە گرێدەدات. فرە لیستی شیعەو سوننە لەبەغدا، قازانجە بۆ ئەوان، چونکە ئەوان کێشەی نەتەوەیی و پرسی هەڵوسراویان نییە. بگرە لەڕێی فرە لیستییەوە دەتوانن بەبردنەوەی هەر یەکێکیان خۆیان لە ئیلتیزاماتە سیاسیی و دەستوورییەکانیان بەرامبەر بەکورد بدزنەوە گوایە ئەم وەعدو بەڵێنانە خەڵکیترو لیستی تر داویتی. لەکاتێکدا فرە لیستی کورد زیانە، چونکە کێشەکانی کورد لەگەڵ بەغدا یەک کێشەن با لەناو کۆمەڵی کوردەواریشدا ئاڕاستەی سیاسیی و بەرژەوەندی جیاجیا هەبێت. ئەرکی یەکێتی و پارتی بێگومان یەک لیستی و یەکێتی کورد لەبەغدا هەروا تایتڵێکی گشتی نییە، بەڵکو پێویست دەکات یەکێتی و پارتی لەگەڵ جیا لیستییەکان قسە بکەن کە لەکوردستان بەشی سیاسییان هەبێت بۆ ئەوەی بێنە یەک هاوپەیمانێتی کوردستانییەوە لەبەغدا، لەجێی ئەوەی لەبەغدا داوای بەش بکەن وەک تایتڵی ژمارەی (541) ڕۆژنامەی ڕۆژنامە لەڕۆژی 2009/8/26 وتویەتی: (لەمەودوا

پـشکی کـورد لەپەرلەمـانی عیـراق تەنیـا بـۆ پـارتی و یەکێتـی نابێـت)، هەقە لەکوردسـتان بەشـیان بـدەن تـا لەبەغـدا حەیامـان نەبەن، چـونکە ئەوان نـاڵێن لەمەودوا ئەرکی کورد تەنیا ناکەوێتە سەرشانی یەکێتی و پارتی، بەڵکو باسی پشک دەکەن!

*کوردستانی نوێ: لەرۆژی 2009/8/30دا.

ئەم نەبەردییەشمان بردەوە

کورد ئەم نەبەردییەشی بردەوە، لەناو جەرگەی بەغدا پیلانێکی دیکەی ناحەزانی تێکشکان و دۆخەکەی بەقازانجی کەرکوک، بەقازانجی دەستوور، یانی بەقازانجی کوردستانێکی پایەدار لەچوارچێوەی عیراقێکی دیموکرات و فیدراڵ، یەکلاییکردەوە.

ئەمجارەش کەرکوک لەداوی شۆڤێنیزم، سیاسەتی پاشقولگرتن لەدەستکەوتەکانی گەلانی عیراق لەدوای پرۆسەی رزگارییەوە، دەربازی بوو، هاتەکایەکەوەو بەسەربەرزانەوە رابردووی پێش 2003/4/9ی لەقاوداو بەدنیای راگەیاند ئەو وڵاتەی شنەبای ئازادیی و دیموکراتی هەڵمژی، جارێکی تر ناگەڕێتەوە دواوەو مێژووی رەشی تەعریب و راگوێزان دووبارەناکاتەوە.

کەرکوک پێچاوپێچی لەتەڵەو تەڵەکەبازیی شۆڤێنییەکان کردو پارتیزانانە هاتەوە راستەرێی چارەسەری دەستووری گونجاو لەگەڵ ماف و دادپەروەریی و راستییە مێژووییەکاندا، ئەم دەستکەوتەش هاتەدی، چونکە کەرکوک و کوردستانی دایک ئێستا زیاد لەپەنجا پێشمەرگەی داکۆکیکاری لەبەغدا هەیە کە ئیلهام لەمورافەعە مێژووییەکەی مام جەلال، سەرۆک کۆماری متمانەپێکراو لەسەر پاراستنی دەستوور وەک گرەنتیی نێوان عیراقییەکان، وەردەگرن.

ئەم سەرکەوتنە سیاسییەش هاتە سەر خەرمانی دەستکەوتەکان، چونکە کوردستان پەنجا مامە ریشەی گفتوگۆکاری لێزان و خاوەن حوجەو مەنتیقی لەبەغدا هەیە کە رێ لەفێڵ و تەڵەکە دەگرن، بەرپەرچی بەهانەی لاوازو بیانووی بڕ نەکەر دەدەنەوەو دۆسێیەکی دەوڵەمەند بە بەڵگەو مەنتیقیان

لەهەگبەدایەو بەدڵ و دەروونێکی کوردانەو بەزمانی شیرین و دەوڵەمەندی عەرەبی حوجە بەحوجەیەکی بەهێزتر رام دەکەن.

نوێنەرەکانی کورد لەبەغدا مەفرەزەی داکۆکیکارن لەدەستوورو لەعیراقی نوێ. کوردایەتی و دیموکراتیان وەک دروشمە دێرینەکەی شۆڕشی کوردستان کردۆتە نەخشەڕێگەی کارو خەباتیان.

ئەم شارە تەنها نییەو ئەم عیراقی دوارۆژەی لەئەندێشەی دیموکراتخوازانی وڵاتدایە بەکوردو عەرەب و تورکمان و کلدۆئاشووری دیموکراتخوازەوە، سەرئەنجام دۆخی ئینتیقالی بەسەلامەتی بەڕێدەکات و مێژووی ئیستیبداد و پاکتاوی رەگەزی و سەرکوتکردن هەرگیز دووبارەنابێتەوە، ئەم ژانی جاربەجارەش هەردەبێ بۆ لەدایکبوونی رۆژێکی نوێ کە شۆڕشگێڕە باوەڕمەندەکان لەنزیکەوە دەیبینن و بەچاوی دڵ و بیری تیژەوە هەنگاوی بۆ دەنێن تا لەدوا وێستگەدا بەچکە دیکتاتۆرەکان و پاشماوەکانی بەعس کۆڵدەدەن و پاشماوەی ئیرادەیان بنکۆڵ دەبێت.

کەرکوک ئەم تەنگژە درەستکراوەشی تێپەڕاندو شەڕی خوتوخۆڕایی دوژمنانی هەڵبژاردن و دوژمنانی پێکەوەژیانی لەخۆی دوورخستەوە.

ئەم گرەوەشمان بەشێنەیی دوور لەهاشوهوشی موزایەدە بردوە، ئەمما رێگەکە دوورەو نەبەردیی سەختتر لەپێشە، پێداگریمان پێویستە لەسەر نەخشە رێگەی دەستووریی (140)و ورەمان گەرەکە بۆ درێژەپێدانی شەڕی دیموکراسی و پشوودرێژیی دانوستان و گەیشتنە تەوافوق و دادپەروەریی.

*کوردستانی نوێ: ژ:

پێش ئەوەی ئێوەش (بگۆڕێن)، با هەق و حسابێک بکەین

ئەوانەی بەوردی چاودێریی دۆخی سیاسیی کوردستان دەکەن، دەزانن زۆرێک لەکارەکتەرەکانی قەوارەی گۆڕان پێشتر خۆیان بەرپرس و دەسەڵاتدار بوون، لەحزب و لەحکومەت، لەئەنجومەنی پارێزگاکان و پەرلەمانی کوردستان و ئەنجومەنی نوێنەرانی عیراقدا، لەبەشی زۆری جومگەکانی دەسەڵاتداریتیی کوردستان و بەشی کورد لەدەسەڵاتی بەغدا، چونکە ئەوان دەمێک بوو لەناو بەشی یەکێتیدا لەبەشی یەکێتییان دەخوارد، لەدەستکەوتەکان شەریک و لەکەموکورتییەکانیش خۆیان بێ خاوەن و بەستەزمان نیشاندەدا. سەرۆکی کۆمپانیای وشە لەپلەی جێگری سکرتێری گشتیدا ئەمانەتەکەی نەپاراست و ئەو دەمەی دەسەڵاتدار بوو موالی و لایەندارەکانی خۆی لەبەشی یەکێتی دانابوو. کە بەزمی لیستی جیاجیایان هێنایەکایەوە، بەشی خۆیان لەدەستکەوتەکان برد، بەڵام بەشی خۆیان لەبەرپرسیاریتی بەجێهێشت، دەیان ژن و پیاوی دەسەڵاتدارییان هەبووەو بەپردی سیراتی گۆڕان خۆیان پەڕاندەوەو لەدارستانە چڕەکانی کۆمپانیای وشەدا خۆیان شاردەوە، وەک عومەر بن ئەبی رەبیعە، تا گەنج بوون شیعریان بەسەر خەمرو ساقیدا وت و کەپیریش بوون تۆبەیان کرد. ئەوانە رۆشتن و هەرچی قسووری و کەموکوڕی خۆیان هەیە، ویستیان بەسەر یەکێتیدا ساغی بکەنەوە. ئەوانەی رێگربوون لەگۆڕانی راستەقینەو ریفۆرمی بەبەرنامە، بڕیاری سیاسییان لەناو یەکێتی پەکخست، خۆیان لێکردینەوە بەکارەکتەری گۆڕان (وکأنک یا بو زید ماغزیت). جا لەقۆناغی داهاتوودا ئێمە روومان لەهەڵبژاردنی پارێزگای کەرکوک و هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نوێنەرانی عیراقە، جەماعەت هەر لەئێستاوە باسی سوودەکانی چەند لیستی دەکەن لەشارێکی هەستیاری وەکو کەرکوکدا، باسی

(یەکرێزیی گەلی کورد) دەکەن لەچوارچێوەی چەندین لیستی (پەرتکەری تواناکانی کورد)دا. ئەوانە کەیفی خۆیانەو دیموکراسیی کوردستان و عیراق، تەنانەت ریێ لەو فرە لیستەییەش ناگرێت، کەناکۆکی کورد بەرامبەر غەیرە دەردەخات، بەڵام ئێمە دەزانین هەموو هەڵبژاردنێک پێویستی بەکەرەستە هەیە تا خەڵکی پێ تاو بدەیت. کەرەستەی قەوارەی گۆران خۆ هەرگیز دەستکەوت و سەرکەوتنێک نییە لەهەگبەکەیاندا. دەستەکەی ئەوان کەشفە: (بەیتوبالۆرەی کورد هیچی نەکردووە لەبەغدا، کورد هیچی نەکردووە لەکەرکوک)ە. باسی (چی کراوە لەبەغداو چی کراوە لەکەرکوک؟) هەڵدەگرین بۆ باسی تر، وتاری ترو راپۆرتی تر، بەڵام ئەوەی نیازی ئێمەیە هەڵوەستەی لەئاست بکەین ئەوەیە لەنوێنەرەکانی مونشەقەکانی ناو یەکێتی، لەدەستە گوڵەکانی سەرۆکی لیستی گۆڕان کە لەبەغداو کەرکوک چاندوونی کێ ماون با جورئەتی سیاسی و شەجاعەتی ئەدەبییان هەبێت و خۆیان بناسێنن و پێمانبڵێن ئەوە ئێمەین گۆڕانچی ئەو دەڤەرانەین. با بەبالۆرەی رای جیاواز ئەوانیش لیستی جیاوازی خۆیان ئاشکرابکەن، بەڵام پێش ئەوەی بڕۆن لەدارستانەکانی وشەدا خۆیان حەشار بدەن، باهەق و حیسابێک بکەین: بەشی ئێوە چەندە لەکەموکورییەکان، خۆتان چیتانکردووە کە بەرەفیقەکانتان نەکرابێت؟. ئێوە ئەی پەرلەمانتارەکانی لەسەر زیمەی سەرۆکی لیستی گۆڕانن و پشت لەحزبەکەی خۆتان دەکەن، چیتانکردووە جیاواز لەرەفیقەکانی فراکسیۆنی هاوپەیمانی؟. پێش ئەوەی بڕۆن و ئێوەش لەخۆتان (بگۆڕێن)، وەرن باهەق و حیسابێک بکەین، لای ئێمە دەستکەوت و شانازییەکانی خۆتانمان بۆ بنووسن کەجیا بێت لەو دەستکەوت و شانازیيانەی هاوپەیمانیی کوردستان بەکۆو کۆششی دەستەجەمعی بەدەستیهێناوە. شەرع شەرمی ناوێت، ئێوە لەهەموو شتێکدا بەشتان داواکرد، لەمەشدا بەشی خۆتان لەکەموکورِی و کەمتەرخەمی ببەنەوەو بەسەر یەکێتیدا بەجێی مەهێڵن، تا دواتر پاشماوەی هەڵەکانی خۆتان بکەنە کەرەستەی هەڵبژاردن لەدژی یەکێتی، یەکێتی بایی ئەوەندە ئازایەتی تێدایە شانازی بەو دەستکەوتانەوە بکات کەبەدەستی هێناوەو پێداچوونەوە بەکەموکورییەکانیشدا بکات. بەڵام ئێوەش پێش ئەوەی رابکەن و هەمان

سـيناريۆی پێـشووی هـاوڕێ گۆڕانچییەکانتـان دووبـارە بـکەنەوە، مەڕۆن تـا نووسراوی ئەستۆ پاکی ئیمزا دەکەن. ئێوە ئەی دەستەی کارەکتەرەکانی گۆڕان، کەدەتانەوێت لەکەرکوکیش جیاوازی بنێنەوە پێش ئەوەی بڕۆن بەخەڵک بڵێن (هەندێکمان چەند ساڵ لەکەرکوک دەسەڵاتداربووین و هیچمان بەهیچ نەکرد، ئێـستا کەموکوڕییەکـان بەسـەر ئەو هاوڕێیـانەی دوێنێمانـدا بەجێـدێڵین کەهـیممەت و غیرەتـی کارکردنیـان گەلێـک لەئـێمە زۆرتـر بـوو). ئێـوە ئـازادن کەبڕۆن، بەڵام پێش ئەوەی لەخۆتان بگۆڕێن، بـا مـیللەت هەق و حیـسابێکتان لەگەڵدا بکات. خاوەنـداریێتی لەکەموکوڕییەکانی خۆتـان بـکەن. بەسـەر ئـێمەدا جێی مەهێڵن.

*کوردستانی نوێ: ژ: 4952 لەرۆژی 2009/8/18دا.

نەبەردیی کەرکوک نەبەردیی دەستووری و دیموکراسیشە

پێداگریی هاوپەیمانیی کوردستان و نوێنەرایەتیی کورد لەبەغدا لەسەر مەسەلەی کەرکوک پێداگریی نییە تەنیا لەسەر بژارەی کوردستانیی ئەم شارە کە ئەمە ئەولەویەتی هەیە بۆ کوردستانییان، بەڵکو پێداگریشە لەسەر جەوهەری دیموکراسی لەعیراق، پێداگریشە لەسەر مافی دەنگدەرانی کەرکوک کە بتوانن دەنگ بەلیستی دڵخوازی خۆیان بدەن لەجێی دابەشکردنی پێشوەختی کورسییەکان، یان پێدانی دۆخێکی تایبەت بە کەرکوک. پێداگریی هاوپەیمانی داکۆکییە لەسەر دەستووری عیراق کە شاری کەرکوک وەک بەشێک لەعیراق هەڵبژاردنی وەک پارێزگاکانی تر بێت و رێڕەوی چارەنووسی یەکجارەکی ئەم شارە تێکەڵ بە رێرەوی هەڵبژاردنی دیموکراسی دەوریی بۆ ئاڵوگۆڕی دەسەڵات لەعیراق نەکرێت، بەپێچەوانەشەوە شۆڤێنییەکان دەخوازن باسی کەرکوک بکەنە لەمپەر لەبەردەم هەر وێستگەیەکی تازەی دیموکراسی لەعیراقدا، لەسەروبەندی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکاندا وایانکرد، گەلەکۆمەکێی (22)ی تەممووزیان هۆنییەوە تا وا لەعیراقییەکانی بگەیەنن کورد ڕێگرە لەئەنجامدانی هەڵبژاردن لەعیراقدا، ڕێگرە لەدیموکراتیزەکردنی زیاتری وڵات لەکاتێکدا کرۆکی سیاسەتی (22)ی تەمموز بریتی بوو لەزەوتکردنی مافی دیموکراسی دەنگدەرانی کەرکوک و دابەشکردنی پێشوەختی کورسییەکان بەبیانووی هەمەڕەنگیی نەتەوەیی ئەو شارەوە، ئەمێستاش هەروا دەکەنەوە: پرسی کەرکوک لەبەردەم خواستی دیموکراسیی خەڵکی عیراق قیت دەکەنەوە تا کارێک بکەن کەرکوک لەیادەوەریی عیراقییەکاندا وەک لەمپەری بەردەم دیموکراسی و ئاڵوگۆڕی دەسەڵات بێتە بەرچاو، تا کارێک بکەن کورد وەک دێوەزمەی پرۆسەی

سیاسی پروپاگەندەی لەدژ بکرێت و ئەو ڕۆڵە گەورەو سەنگینەی فاکتەری کورد لەهاوکێشەی عیراق لەکەداربکرێت.

نەبەردیی کەرکوک

بێگومان هەر چاودێرێکی وردبین دۆخی ململانێی ناو ئەنجومەنی نوێنەران دەزانێت بیانووی دۆخی تایبەتی کەرکوک نە بیانوویەکی دەستوورییەو نە پێشنیازێکی عەمەلییە، چونکە جێی سەرەنجە گردبوونەوەی عەرەبی و تورکمانیی کۆڵ لەم داوا نارەوایە نادات کە پێشتر دادگای دەستووریی وڵات وەک گەورەترین مەرجەع بۆ تەفسیرکردنی دەستووری دائیم ڕەتیکردۆتەوە، لەکاتێکدا ئەسڵەن ڕێژەی هەر قەوارەیەکی هەڵبژاردن لە هەڵبژاردنی داهاتووی پەرلەمانی عیراق هیچ کاریگەریی لەسەر بەلانسی ئیدارەی ناوخۆیی کەرکوک دانانێت و ئەو پاکانەیەی بۆ گەلەکۆمەکێی (22)ی تەمموز دایانتاشیبوو گوایە بۆ هاوسەنگیی گروپەکانی ئەنجومەنی پارێزگای کەرکوکە لەپرسی هەڵبژاردنی گشتیی عیراقدا پاکانەیەکی زۆر لاوازە، چونکە ژمارەی کورسیی بەدەستهاتووی کوردو عەرەب و تورکمان و کلدۆئاشوور لە هەڵبژاردنی گشتیدا هەرچەند بێت سەرەنجام دەبێتە بەشێک لەژمارەی کورسییەکانی فراکسیۆنە جیاوازەکان و کاری بەسەر قودرەتمەندی ناو ئیدارەی کەرکوک و تەنانەت دوا چارەنووسیی سیاسیی کەرکوکیشەوە نییە. بۆیە لەشیکردنەوەی ئەم گەلەکۆمەکێیە دەورییەی دژ بە کوردو کەرکوک دەکرێت، گرنگە کورد پێ داگربێت لەوەی داکۆکی لەکەرکوک تەنها داکۆکی نییە لە ستراتیژێکی کوردستانی، بەڵکو داکۆکیشە لەشیکردنەوەیەکی ڕاست ودروستی دەستوورو پرسی دیموکراسی لەعیراقدا، بۆیە نەبەردی نەتەوەیی بۆ کەرکوک نەبەردییەکی دیموکراسی و دەستوورییشەو هەق بەلای کوردستانییانەوەیە کە خوازیاری عیراقێکی بەفیعلی نوێ و بەڕاستی فیدراڵی و دیموکراسین.

*کوردستانی نوێ: ژ: 5006 لە ڕۆژی 2009/10/23دا.

ماستاوی موزایەدەچییەکان بۆ چییە؟

موزایەدە ئاسانترین دیوی سیاسەتە، بەڵام خۆی سیاسەت نییە، بەمانا عەمەلییەکەی، کەمترین توانای پێویستە، بەڵام خۆی هیچ ئەنجامێکی نییە، درۆیەکی گەورەیەو فێڵێکی دیارە، با لەقۆناغە ئینتیقالییەکاندا لێرەولەوێ دۆستی هەبێت، لەدنیای موزایەدەدا پاڵەوانی راستەقینەو فس فسەکانیش تێکەڵ دەبن، بۆیە موزایەدە لەفەزای نەزانی و بێئاگاییدا دەژی، بەدرۆی بەردەوام گەورە دەبێت، تەنها بەڕاستییەکان و وشیاریی زیاتر تێدەپەڕێنرێ، چونکە موزایەدە پەیوەندیی بەئەقڵەوە نییە، بەڵکو بەسۆزو عاتیفەوەیە.

موزایەدەچییەکان هیچ نازانن، نە ئاگایان لەکەینوبەیەنەکانی سیاسەت و نە ئاگایان لەوردەکاریی ململانێکانی ناو هەناوی سیاسەتی عیراقە، موزایەدەچییەکان هەر لەبازاڕی سیاسەتدا هاتوهاوارو کەشوفشیانە نەک لەڕاڕەوەکانی سیاسەتدا، موزایەدەچییەکان هەر چاویان لەهەوەڵ مەزات و کەمکردنەوەیە، سیاسەت لایان هونەری چەواشەکاریی و دەنگ بەرزکردنەویە، وا دەزانن ئەگەر لەڕۆژنامەیەکی لۆکاڵیدا بەزمانی شیرینی کوردی خۆیان بەسەر بەغدادا گیڤکردەوە ئیتر ئەمە وەتەنیات و عەنعەنات و دیفاعە لەحقوقی قەومی کورد، موزایەدەچییەکانی گۆڕان نازانن شەڕ لەگەڵ بەغدا هەر لەبەغدایەو هەر بەیەکێتی و پارتی و هێزە قاڵبووەکان دەکرێت نەک بەقارەمانەکانی گردەکە.

موزایەدەچییەکان لۆکاڵن لەسیاسەت، بەرچاوتەنگن لەتەگبیرو دانوستاندندا، زوو کۆڵ دەدەن و لەگردەکەوە، لەدەرەوەی بازنەی ململانێکە، دەستدەکەن بەهەڕەشەو گوڕەشە، موزایەدەچییەکان جارێ بەناوی ئەوەی یەکێتی تەنازولی بۆ پارتی کردووە موزایەدە بەسەر یەکێتیدا دەکەن و خەڵک لەدژی یەکێتی

هاندەدەن، جارێکی تریش بۆ تانەلێدانی یەکێتی ماستاو بۆ پارتی دەکەن داخۆ، بەڵکو لەو درزەوە هەم پارتی لایان لێبکاتەوەو هەمیش یەکێتی هەواڵیان بپرسێ، یان ئەگەر هیچ لەم ئەگەرانە نەبوو ئەوا درز بخەنە ناو هاوپەیمانی ستراتیژییەوە، ئەو هاوپەیمانییەی پرەنسیپی ئاڵوگۆڕی دەسەڵاتی بەفیعلی جێگیرو جێبەجێکرد، ئەو هاوپەیمانییەی گوێی بەهاشوهوشی میدیای زرە ئۆپۆزسیۆن نەدا کە دەیانووت حکومەت نادرێتەوە بەیەکێتی.

ئیعلامی موزایەدەچییەکان بۆ رۆژێکیش بێت پڕوپاگەندە بەعەمەلی دەکات و دوایی بەدزییەوە قووتی دەداتەوە، میدیای موزایەدەچی و ئۆپۆزسیۆنی موزایەدەچی هەتا پێیدەکرێت رەخنەی چەواشەو درۆ بڵاودەکاتەوەو کە لێی ببێتە وەڵام باوکەڕۆیەتی.

*کوردستانی نوێ: ژ: 5036 لە رۆژی 2009/11/26دا.

سیناریۆی ئەمجارەی ئۆپۆزسیۆنی موزایەدەچی

هەر چاودێرێکی سیاسیی ئەگەر بەوردی هەڵسەنگاندن بۆ کاروبارو ئەدائی ڕۆژانەی ئۆپۆزسیۆنی موزایەدەچی لەکوردستان بکات، دەزانێت وردە وردە وا خەریــکە خەســڵەتەکانی ئۆپۆزســیۆنی ســاوای کوردســتان دەردەکەوێــت کەئۆپۆزسیۆنێکی شەعبەویخوازی خەریک بوو بەباسوخواسە رووکەشییەکانە. کاری چاودێرانی سیاسییە کە ئەم ئۆپۆزسیۆنە بدەنە بەر ڕەخنەو هەڵسەنگاندن نەک لە بەرئەوەی نابێــت کوردســتان ئۆپۆزســیۆنی هەبێــت، چــونکە هــیچ دیموکراسـییەک بـێ ئۆپۆزسـۆن نابێـت، هـیچ ئۆپۆزسـیۆنێکیش چـوون هـیچ حکومەتێک نموونەیی و کامڵ نییە، ئۆپۆزسیۆنەکان وەک حکومەتەکان لەمیانی کــارو تەجــرەبەی عەمەلییــدا دروســتدەبن و قاڵــدەبنەوە، بــۆیە باشــترین بەشــدارییەک لەپەرەپێــدان و گەشەســەندنی ئۆپۆزســیۆندا بەشــداریی ڕەخنەلێگـرتن و سـەرکۆنەکردنێتی تـا دێتەسـەر ڕێـی ڕاسـتیی ئۆپۆزسـیۆنێکی تەندروست و ڕێکوپێک. تا دەبێتە ئۆپۆزسیۆنێک کە لەچوارچێوەی دەستوور، ئەزمــوونی دیموکراســی و عــورفی سیاســیدا بەشــدارییەکی ســەنگین بکــات لەسەرخستنی پرۆسەی حوکمڕانی وەک شەئنێکی گشتیی کەمافی هەموانە قسەی تێدا بکەن و بەپراکتیکی بەشداری بن.

ئۆپۆزسیۆن هەقیەتی ڕەخنە بگرێ و بۆ هەر باس و خواسێک ئەڵتەرناتیڤی هەبێـت و ململانـێ لەگەڵ حکومەتـدا بکـات، چـاودێرانی سیاسـیش ئەرکییـانە ڕەخــنە لەئۆپۆزســیۆن بگــرن وەک چــۆن ڕەخــنە لەحکــومەت و حــزبە حوکمڕانەکــان دەگیرێــت. قەوارەو کــۆمەڵەو حــزبە ئۆپۆزســیۆنەکان نە ڕێکخراوێکی خێرخـوازین، نە ڕێکخـراوی کۆمەڵی مەدەنـین کەکاریان بەتەنها لەڕێـی خـواو بـۆ گوشـارو چـاککردن بێـت. (هەرچەنـدە لەکـۆمەڵگەیەکی

دیمـوکرات و تەندروسـتدا ڕێکخـراوە خێرخوازەکـان و ئەوانەی کـۆمەڵگەی مەدەنـیش لەدەرەوەی جـوغزی ڕەخنەگـرتن و چـاودێریکردن نـین) قەوارەو کـۆمەڵ و حـزبە ئۆپۆزسـیۆنەکان چاویـان لەدەسـەلاتداریتییەو دەیانەوێـت و هەقیـشیانە بـۆ ئەم ئامـانجە کـاربکەن، بەلام لەبەر هەر ئەم خەسڵەتەشـیان نابێت لەدەرەوەی ڕەخنەو سەرکۆنەکردن بن، دەبێت هەر لەسەرەتاوە پابەنـدی پەیمـانی ڕێوشـوێنە دەسـتووری و دیموکراسـییەکانی ئۆپۆزسـیۆنبوون بـن و کەمێکیش سنگییان فراوانتربێت لەبەردەم ڕەخـنەو سەرزەنشتدا مـادەم ئەوان ڕەخـنە بەبنچیـنەی کاریـان وەردەگـرن، دەنـا مەسـەلەکە دەبێـتە بانێـک و دوو هەوا. مافی ڕەخنەیان بۆ خۆیان گەرەکەو بەهی خەڵکی قەڵس دەبن،

بۆیە جێی خۆیەتی لێرەدا بڵێین باشترین بەشداری و چاکترین دانپیانانێک بە ڕەوایی ئۆپۆزسیۆن هەر لەسەرەتاوە ڕەخـنە لێگرتنێتی، ئەوانەی هـالەیەکی پیـرۆز لەدەوری ئۆپۆزسـیۆن دروسـت دەکەن وەک بڵێـی فریـشتەی سـەر ئەرزبـن، ئەوانە دوژمـنە ڕاسـتەقینەکانی ئۆپۆزسـیۆنن و سـەرەنجام دوژمنـی دیموکراسی و ئەزموونی حوکمڕانی کوردستان دەبن.

بۆیە هەر لەئێستاوە بەو ئۆپۆزسیۆنە، بەتایبەتی بەشە هەرە زەقەکەی، ئەوی تازە سەریهەڵداوەو جگە لەخۆی کەسی دیکەی پێ میرخاس و خانمخاس نییە دەڵێـین: بەداخەوە لەوێـستەگەکانی چەنـد مـانگی ڕابـردوودا ئەدائـو کارتـان مـوژدەبەخش نـین بـۆ دیموکراسییەکی پایەدارترو دەرکەوتنێکی تەندروسـتی هاوکێشەی حکومەت و ئۆپۆزسیۆن، بەڵکو ئەوەی بینرا مەیلێکی شـەعبەوییە کەئەوەندەی کەیفی بەهەڵلای ناو میـدیاکان دێت، کەیفی بەکاری جددی و تەرحی نوێی عەمەلی نایەت، ئەوەنـدەی چاوی لەشکاندنی حکومەت و حزبە حوکمڕانەکانە، ئەوەنـدەی چاوی لە بەشەخـسی کردنـی مەسـەلەکان و چـاوی لەیـاریکردنە لەسـەر سـۆزی جەمـاوەر، ئەوەنـدە چـاوی لەپـرۆژەی گونجـاوی چارەسـەری و ئەڵتەرنـاتیقی پەرلەمـانی و تەگبیـری سیاسـی بـۆ چارەسـەری کێشەکان نییە.

جێـی داخە ئێـستا ئەو ئۆپۆزسـیۆنە بـابەتی مـوزایەدەی نەتەوەیـی کـردۆتە سەرمەشقی کارەکانی خـۆی، ئەمـانە هەڵلایەکی چەواشەکارانەی (نەتەوەییـان)

بەرپاکردووە لەسەر ئەدائی کورد لەگفتوگۆکانی یاسای هەڵبژاردندا کەتەنیا مەبەستییان لێی راکێشانی سۆزی جەماوەری دەنگدەرەو هیچی تر، ئەمەش بەداخەوە گەڕانە بەدوای قازانجێکی هەرزان لەسەر حیسابی سیاسەتێکی ژیرو سەنگین، گەڕانە بەدوای قازانجێکی تەکتیکی ورۆژانەیی، قازانجێک لەسەر حیسابی مەسەلە گشتییە نەتەوەییەکان.

ئێمە لەسەروبەندی هەڵبژاردنی پێشوودا شایەتی موزایەدەیەکی هاوشێوەی ئەمە بووین کە لەدۆسێی درێژکردنەوەی ماوەی پەرلەمان و تێپەڕاندنی دەستووردا شکاتیان لەسەرۆکایەتیی پەرلەمان و سەرۆکایەتیی هەرێم کرد و نانوپیازێکی زۆریان بەم مەسەلەیەوە خوارد، دوای هەڵبژاردنی 2009/7/25 دادگای دەستووریی بەرپەچی شکاتەکەیانی دایەوە لەبەرئەوەی شکاتێکی نادەستووریی بوو، کەچی ئۆپۆزسیۆنی موزایەدەچی لەمیدیا (سەربەخۆکەیانەوە) هیچییان لەسەر دۆڕاندنەکە نەوت، ئێستاش لەسەر یاسای هەڵبژاردنەکان هەڵلایەکیان دروستکردووە بەئومێدی دووبارەکردنەوەی سیناریۆی پێشوویان. کەچی دواییش هەر لەسایەی ئەو یاسایەدا بەشداریی هەڵبژاردنەکان دەکەن، ئەگەر ئەوان ئەم یاسایە بەڕاست دەزانن، ئەگەر ئەمە بەزوڵم دەزانن بۆ لەژێر چەتری ئەو یاسایەدا بەشداریدەکەن و بەدوای کورسی و پلەو پایەو دەسەلاتدا دەگەڕێن؟ خۆ باشترین هەڵوێستی مۆراڵی ئەوەیە بایکۆتی بکەن و بۆ ئەوانەی بەجێبێڵن کە بەسیاسەتی ژیرانەی خۆیان پرەنسیپی سازانیان سەرخست وبەڵێن و پشتیوانی نێودەوڵەتیان دابینکرد.

ئەمە یەک لەدەیان رەخنە لەو ئۆپۆزسیۆنەی پێیوایە ئەمجارەش هەڵلاکەی بۆ دەچێتە سەرو هەموو هەورێکی بارانی بەدواوەیە.

*کوردستانی نوێ: ژ: 5049 لەرۆژی 2009/12/16دا.

لەکوردستان دیموکراسی و لەبەغداش نەبەردی نەتەوەیی

بەغـدا بەرەکەی پێـشەوەی شــەڕی دیموکراسـی کوردسـتانە لەپرۆسـەی سیاسـیی عیراقـدا. لەوێ شـەڕە دەسـتوورییەکان دەکـرێ و لەوێ شـەراکەتی کوردو عەرەب دەچەسپێنرێ و خێرو بێری دەستکەوتەکان دەڕژێتە رووبارە ساف و بێگەردەکەی کوردستانەوە. لەکوردستانیش دەزگای رەسمی و دەوڵەتی هەن کەسیاسەتی کوردستانیش دەپارێزێ و پەرەپێدەدات. نوێنەرایەتیی کورد لەبەغـدا بەهاوئـاهەنگی لەگەڵ نـوێنەرایەتیی کوردسـتان پـێکەوە تەگبیـری بەردەوامـی هـاوبەش دەکەن و کارەکـانی یەکتـری تەواو دەکەن. کوردسـتان لەمێژە خاوەنی مەرجەعیەتی جۆراو جۆرە: مەرجەعیەتی پەرلەمان کەدەنگی شـەرعی هەیە، مەرجەعیەتـی دەزگـای سـەرۆکایەتیی هەرێـم، مەرجەعیەتـی سەرکردایەتیی سیاسیی کوردستان کەڕەوایەتـی خـۆی لەمێژووی بزووتنەوەی رزگاریخوازی گەلی کوردستان، کوردایەتییەوە وەرگرتـووەو ئێستا ئەرکەکانی خـۆی لەنێـوان هەولێـرو بەغـدا دابەشـکردووە. ئەمـانە دەزگـا گەلـێکن هەم بـۆ نەبەردی سیاسی لەڕێی دیموکراسیی کوردستان و مافی رەوای خەڵکەکەیداو هەمـیش دەزگـای چـاودێری و بەدواداچـوونن بـۆ هەڵـسەنگاندنی ئەدائ و پێداچوونەوەی بەردەوام و سیستماتیک بەئەرک و فرمانەکاندا. ئەمانە دەزگای کـارو تێکۆشـانن و لەکوردسـتان دیموکراسـی و خزمەتگـوزاریی پێـشدەخەن و لەبەغداش قەت بێتاقەت نابن و لە ڕیزی پێشەوەی داکۆکیکارانن لەنەتەوەو لەداخــوازییە رەواو رەوانەکـانی. نەبەردی ئێـستای هاوپەیمـانێتی کوردسـتان لەململانێی یاسای هەڵبژاردنی گشتی لەعیراقدا دوا نەبەردییە فەقەت دوایین نەبەردی نابێت. نەبەردییەکە بۆ باسوخواسـە لەمێژینەکەی ململانێـی نێـوان کـوردو بەغـداو کەرکـوکە. نەبەردی نیـیە بـۆ شـتی لابەلا وەک هەنـدێک

لەکوردستان کورتبینانە لێی دەڕوانن، بەڵکو نەبەردییە بۆ کوردستان و ڕێوشوێنی هەڵبژاردن لەکەرکوک کەدەبێت ڕێوشوێنێکی دەستووریی بێت نەک ڕێوشوێنی پاشقولگرتن لەدیموکراسی و هەق و دەستوور. بۆ ئەم جەنگە یاساییە، سیاسییە، دیموکراسی و دەستوورییە. کورد هەموو تواناو تفاقێکی ئامادەیە: لەدەنگدانەوە بۆ هاوپەیمانێتی، لەتەگبیری ژیرانەوە بۆ ڤیتۆی سەرۆکایەتی. ئەم سەنگەرە لەنوێنەرایەتیدا سەنگەری حزبەکانی هاوپەیمانێتییە، بەڵام لەئەرکی سەرشاندا سەنگەری هەموو هێزو حزب و کۆمەڵەکانی کوردستانە و چیتر کەس ناتوانێت خۆی لێبدزێتەوەو لەدووری مەترسییەکانەوە تەنزیرو گریمانەی بۆ بکات. ئەم نەبەردییە لەبەغدا یەکڕیزی کوردستانی گەرەکە. با دیموکراسی و ململانێ هەر هەبن، بەڵام کەئەرکی نەتەوەیی دێتە پێشەوە، پێویستە هەرکەسەو شان بداتە بەر بەشەکەی خۆی نەک بەبێ ئەرک و فەرمان لێی دابنیشێ و گومان لەسەر بەرەی ناوخۆیی دروست بکات، نەک لەگەرمەی نەبەردیدا جەدەلێکی بێزەنتی لەسەر چەمکە سیاسییەکانی مەرجەع و موحاسەبە بەرپا بکات و لەدادگایەکی شانۆییدا هەم خۆی شکاتکاری رەخنەگرو هەمیش داوەر بێت. خەڵکی ململانێی بەغدا بەچاو دەبینن و بەبیرو ئەندێشەش دەزانن کێ چەند ساڵ لەمەوبەر مەیدانی نەبەردی بەجێهێشت و گەڕایەوە؟

*کوردستانی نوێ: ژ: 5003 لەرۆژی 2009/10/19دا.

لەبارەی ئەدەبیاتی موزایەدەوە

سیاسەت لەکوردستاندا لەقۆناغێکی ئینتیقالیدایە، بۆیە دەرکەوتەکانیشی، بەتایبەتی هی وەک موزایەدەکرن و فشۆڵی سیاسی، دەرکەوتی قۆناغی ئینتیقالین و دەبێ بەسەبر بین لەگەڵیان تەنانەت ئەگەر زیانی کاتیشیان هەبێت، بەلام سەبرەکە نابێ مانای بێدەنگ بوون و روون نەکردنەوەی راستییەکان بۆ کۆمەلانی خەڵک بگەیەنێت. ئەرکی هێزە دەربەستەکانی کوردایەتییە کە بەتێکۆشانی سیاسی و میدیایی، میتنگ و بەسەرکردنەوە ئەم دەرکەوتانە لەقاو بدەن.

هیچ شتێک بەقەدەر دیاردەی موزایەدە لەقۆناغە ئینتیقالییەکاندا زیاندمەند نییە بۆ پرۆسەی سیاسیی کوردستان و گەشەی بزووتنەوە نەتەوەییەکەی. موزایەدە لەکوردستاندا تازە نییە، عومری وی لەگەڵ ئەم قۆناغی ئینتیقالییەدایە بەرەو دیموکراسییەکی جێگیر ترو تۆکمەتر کەئەقلانییەت هەڵسورێنەری بێت. بەلام لەم مەقتەعە زەمەنییەدا موزایەدە چڕ تر دەبێتەوە، چونکە پەیڕەوانی لەم کاتەدا ئیشیان پێیەتی. دەسکەلایەکیان گەرەکە کوردایەتی پێ نابووت بکەن و ژینگەی سیاسیی کوردستان بەدوودڵی و دڵەڕاوکێ ئالودە بکەن.

لەم مانگەدا کێرڤی موزایەدەچییەکان زیاتر لەجاران رووی لەهەڵکشان کرد. چونکە بابەتەکانی ئەمڕۆ درزی موزایەدەی تێدایە. تا لەکوردستانین هەموو یەکین و بانگەوازی موزایەدەچی دەتوانێت برەوی هەبێت، چونکە ولاتەکە ئەمن و ئەمانەو بەدڵی خۆمانە. لێ لەبەغدا موزایەدەچی زمانی کورت دەبێ و ئەگەری تەقینەوە رایدەچڵەکێنێ کەواقیعی هەمەڕەنگی و سازانی پێکهاتەکان جیایە لەساف و بێگەردی واقیعی کوردستان. لێرە هەموو کوردین، بەکوردی

دەژین و بەکوردی دەدەین وەلامی قەبرمان. ئەمما لە بەغدا سازان گەمەی کوردە لەبەردەم پێکهاتە زۆرو زەوەندەکان و کەس ناتوانێ کارتی موزایەدە بخاتە کار.

تا دیموکراسیی قۆناغی ئینتیقالی زووتر جێبێلێ، موزایەدە سەری کز دەکاو موزایەدەچییەکان زووتر قسەکانیان قووتدەدەنەوە.

موزایەدەچییەکان بۆ رۆژێکیش بێت ئاگر بۆ موزایەدە گەرم دەکەن، خەڵک چەواشە دەکەن و دڵیان لەسیاسەتی راست و دروست و جێگیرییە نیشتمانییەکان کرمێ دەکەن. ئەوەش تەنها بۆ شێوانی ریتمی سیاسەتی کوردستانی و تێکەڵکردنی دۆسێی ململانێی سیاسیی کوردستانە لەگەڵ تەحەداو رووبەڕووبوونەوەکانی کورد لەبەغدا.

مەسەلەکە هیچ ژێری ناوێت کەبڵێین موزایەدەچی بۆ شێوانی سیاسەتی هاوپەیمانێتی کوردی حەتمەن دەبێ موزایەدە بکات بۆئەوەی رەوتی موناقەسە، کە ماوەیەکە دەستیان پێکردووە، سەربگرێت. هیچ موزایەدەچییەک نییە لەدنیادا بڵێ کارم بۆ موناقەسەیە هەر دەبێ داوای زلی بێ حاسڵ ببێتە بابەتی ناکۆکی و خۆجیاکردنەوەیان لە رەوتی گشتی سیاسەتی کوردستانیی.

ئۆپۆزسیۆنی موزایەدەچی بە ئاراستەی جیاجیایانەوە بنمیچێکی بەرزی داخوازی بەرز دەکەنەوە، ئەویش لە کوردستان نەک لە بەغدا، ئەگەر لە بەغدا وا بکەن ئەو بنمیچە لەخاڵێکی گونجاودا رادەوەستێت کەقازانجی دانوستانکاریی کوردی تێدایە. ئەمما کە لە کوردستان وا دەکەن ئەوا بەرزکردنەوەی بنمیچێکە بەسەر سەری کوردستانیانەوە قڵب دەکرێتەوە و لەجێی دەستکەوت، ژینگەی سیاسیمان دەشەمزێنێ.

موزایەدەچییەکان خۆیان نەبان دەکەن لەوەی گوشاری کورد تا ئەو رێوشوێنە گوشارە لەسەر پێکهاتەکانی ترو لە پێناو مافەکانی کورددا، کە لە دژی لایەنە کوردستانییەکان نەخرێتە گەڕ، کە گوشار لە جێی ناچارکردنی یاریکەرەکانی دیکەی سیاسەتی عیراقی، بۆ دانەوانەن و سەلماندنی ویستەکانی کورد، ببێتە دەسکەلای تێکدانی ریزی میللی و سەرقاڵکردنی هاوپەیمانی کوردستان بە جەنگی لابەلاوە، ئەو کاتە گوشارەکە بەسەر خۆماندا قڵپدەبێتەوە:

لەبەغـدا بەروبـوومی نـابێ و لە کوردسـتانیش راڕایـی و بـێ بـاوەڕی لە نێـوان فراکسیۆنەکانی سیاسەتدا تەشەنە پێدەدا.

نـوێنەرانی ئۆپۆزسـیۆن لە ژێـر عەبـای تیمـی پەرلەمـانی کوردسـتاندا چـوونە بەغـداو راسـتی جەنگی تەوافـوق و فەزای سیاسـییان بە چـاوی خۆیـان بینـی و ئەدائـی دلێـرانەی لیـستی هاوپەیمانیـان تێبینـی کـرد. کەچـی ئەوانە لە جێـی سـەلماندن، هـاتن لە ریـزی ئیجمـاعی تیمـی پەرلەمـان دەرچـوون و بەلاغـی موزایەدەیـان بلاوکـردەوە وەک بڵێـی چیتـر کەس لە بەغـداوە نـایەت و رێـی هامشۆی پایتەختی فیدراڵی لە جەماوەر و لە دەستەبژێری سیاسیی گیراوە.

موزایەدەچییەکـان قەت گـوێ لەم مەنتـیقە نـاگرن، چـونکە ئیـشیان بەم قالوبەلایەیە، کاریان بە هاشوهووش مەیسەر دەبێت نەک بە نەزم و ئوسوڵ و حیسابی سیاسەتی ژیرانە.

بەلام هەقـیقەت درەنگـیش بێـت هەر دەردەکەوێـت، بەغـدا چەنـد لەکوردستانیشەوە دوور بێت هەمان رۆژ خەبەری دەگاتەوە ولاتی کوردەواری و خەڵـک رەش و سـپی لێـک جیـادەکەنەوەو کـاغەزی سـپیش دەخـوێننەوە. خەڵک دەزانن ئەم موزایەدەیە لە ئەسڵدا موناقەسەیەو بە داخەوەش ئەم فرە سیاسـەتییەی پاکـانە بـۆ شـێوانی یەک هەڵوێـستی کـورد دەکـات تەنهـا دروسـتکردنی قەرەبـاڵەغییە لەبەردەم رێـڕەوی کوردسـتانییدا لە جێـی ئەوەی پشتیوان و هاوکاری بێت.

دوا جـار ئەگەر موزایەدەچییەکان بەم بەشـەی کـورد لەیاسـای هەڵبـژاردن رازی نین خـۆ کەمترین کاردانەوەی مۆراڵی ئەوەیە بەشداری هەڵبژاردنێک نەکەن کە سەیوانەکەی ئەم یاسایە بێت.

*کوردستانی نوێ لەرۆژی 2009/12/10دا.

دادگا تاکە ڕێگەیە

ئەو پەرلەمانتارەی لیستی گۆڕان ئەوە یەکەمجاری نییە کە لەلێدوان و نووسینەکانیدا بەپێشمەرگە دەڵێت (میلیشیا)، بەڵکو ئەو بەردەوام و بێباکانە سیمبولەکانی تری گەلەکەمان ناشرین دەکات، ئەویش یەکەم کەسێکی سەر بەو لیستە نییە کە ئەو کارە دەکات، بەڵکو لەوەتەی ئەو کۆمپانیایەو ئەو لیستە دروستبووە ئەدەبیاتی ئەندام و هەوادارانیان پێشمەرگە وەک میلیشیا وێنا دەکات و بەردەوام لەنووسین و لێدوانەکانیاندا ئەو وێنەیە لەزەینی بینەرو خوێنەردا دەچەسپێنن، بەڕادەیەک ئەگەر ئەمرۆ لەزۆربەی زۆری هەوادارانیان بپرسی زۆر بێباکانە دەڵێن: وایە، بەڵێ پێشمەرکە میلیشیایە! کەسێکیان تیا نابینی کەڕایەکی تری هەبێت، بەڵکو ئەدەبیاتی ئەو بزووتنەوەیە لەسەرەتاوە کار بۆ ناشرینکردنی زۆر لەهێماو سیمبولەکانی ئەم گەلە دەکات،، دیارە ئەمە ئاساییە بۆ هەر گروپێک کەدنیابینییەکی شمولییان هەبێت و کەگوتارییان گوتاری (ئێمەو ئەوان)و نەفیکردنی بەرامبەر بێت تاڕادەی سڕینەوەی هەر شتێکی جوانی بەرامبەر و لەکەدارکردنی مێژوویەک کەبەشێک لەوان بەشداربوون لەو مێژووەدا، ڕەنگە ناونانی میلیشیا بەپێشمەرگە بۆ کەسانێک کەمێژوویەکی لەگەڵ پێشمەرگەو ژیانی پێشمەرگایەتیدا هەبێت کاریگەریی ئەو وێنە خوازراوەی ئەوان تەنیا بێتە خەم یا توڕەییەک بۆیان، بەڵام مەترسی ئەو وێنەیەو دووپاتکردنەوەی بەردەوامی بەدرێژایی ئەو ماوەیە بۆتە هۆی بێ نرخکردن و سووککردنی هێمایەکی مەزنی گەل و نەتەوە لەلای توێژێک لەگەنجان و لاوان بەتایبەتی ئەوانەی لەسەردەمی ڕاپەڕین و دوای ڕاپەڕین لەدایکبوون، ئەوانەی یادەوەرییەکی وایان لەگەڵ پێشمەرگەدا نییەو میدیاکان و نووسەران کاریگەرییەکی زۆریان لەسەریان هەیە، لەبری ئەوەی وێنەی

پێشمەرگە جوان و بەرز لەهزری ئەو لاوانەدا راگرن، دێن بێویژدانانە سووکی دەکەن.

ئێستا یەکێک لەئەندامانی ئەو گروپە بەبەڵگەوە بەتاوانێکەوە گیراوە کەناو زراندنی توێژێکی کۆمەڵەو هیچ پاساوێکیشیان نییە بۆ داپۆشینی ئەو کردەوەیە، پێشمەرگەش لەبەرامبەردا بەشێوەیەکی مەدەنیانە رێپێوان و خۆپیشاندانی کردووەو لەڕێی دادگاوە کەدامەزراوەیەکی یاسایی و مەدەنییە داوای یاسایی لەسەر ئەو پەرلەمانتارە تۆمارکردووە کەئەمەش ئیجرائاتێکی یاسایی و مەدەنیانەیە، کەچی ئەو کەسەو لایەنەکەی و هەوادارەکانیشیان دێن پاساو بۆ تاوانەکە دێننەوەو دەیکەنە هەلاو، خۆیان وەکو قوربانی و زوڵملێکراو نیشاندەدەن، یان داوای ئەوە دەکەن با بەئاشتی چارەسەر بکرێت، نازانم ئاخۆ دادگا چارەسەری ئاشتیانە نییە؟ ئاخۆ رێپێوان دیاردەیەکی مەدەنیانە نییە؟ تۆ بڵێی ئەو جەماعەتە کەخۆیان بەمەدەنی و گۆڕانخوازو مۆدێرن دەزانن نەیانەوێت لەڕێی سوڵحی عەشایەرییەوە ئەو مەزوزوعە حەل بکەن؟ لەگەڵ رێزمدا بۆ عەشایەرو سوڵحی عەشایەری کە تائێستاش دەتوانێت لەکۆمەڵگەی ئێمەدا لەمەسەلە شەخسییەکاندا رۆڵی خۆی بگێڕێت، بەڵام پێشمەرگە جگە لەوەی لەئێستادا خۆی لەسەد هەزار کەس دەداو هەزاران شەهیدیش دەگرێتەوە، لەهەمانکاتدا کەسێتییەکی مەعنەوی و رۆحیەو لەکەدارکردنی بەسوڵحی عەشایەری حەل ناکرێت، چونکە ناوزڕاندنی بەشێکی مەزن لەکەلتووری نەتەوە لەم سەردەمەدا کەدەخوازین مەدەنی بین بەدادگاو یاسا نەبێت چارەسەر ناکرێت.

کوردستانی نوێ: ژ: 5112 لە رۆژی 2010/2/28

سەوز خۆی لەکایەدایە، ئێوە چین؟

ویستیان حزبێک بەزیندوویی بنێنە چاڵ، تەنها لەبەر خۆپەرستی و ناوپەرستی و بۆ هەوای نەفس، ویستیان حزبێک بەشەهیدو زیندوو، بەسەروەری و ئەزموونییەوە بنێنە چاڵ و لەبیابانەکانی پیلانگێڕیدا بزری بکەن، ئەنفالی بکەن و وەک گۆڕ غەریبێک لەسەر گڵکۆکەی و لەتۆماری مێژوودا بنووسن ئەم حزبە بەمەرگی خودایی مردووەو ئێمە دەستمان لەناشتیندا نەبووە، ئێمە ئەو یوسفە هیوای کوردەمان نەخستۆتە چالی بێ ئومێدییەوەو لەبازاڕەکانی نەیارانی کورددا هەراجمان نەکردووە.

ویستیان حزبێک بەزیندوویی بنێنە چاڵ، براکانی غەدرو پلانگێڕی گوایە بەشیان لێی هەیە، کەوابێ هەقیانە هەناسەی کپ بکەن و لەنیوەی شەودا بەیەک دەستی شمشێر بیکوژن تا تەنانەت تۆمەتەکەش لەسەر کەسیان ساغ نەبێتەوە. سڵیان نە لەخوداو نە لەخەڵک و نە لەدایکی شەهید نەکردەوە، لەناوەوە بنکۆڵیان دەکردو لەدەرەوەش بە پاچ شان و شەوکەتیان دادەپاچی، لەبەردەم خەڵکی دۆست فرمێسکی درۆیان بۆ دەڕشت و لەبەردەم نەیاریشدا دەیانوت ئەمە رزیوەو حەیفێ هیچی تیا بەسەر نییە.

براکانی غەدر چی نەما بەم حزبەی نەکەن؟ سر نەما نەیدرکێنن و کۆد نەما رەقەمەکەی ئاشکرا نەکەن، دوژمن نەما بەم حاڵە دڵخۆش نەکەن و بەشی نەیارانی یەکێتییان نەهێشتەوە لەغەدرو زەرەردا، پێشبڕکێیان بوو لەگەڵ یەک کەکێ زیاتر تیر لەدڵی ئەم حزبە بداو کێ زووتر بەخەڵوەتگای پیری بسپێرێت؟ ئەم حزبە هێشتا گەنج بوو، سەوز بوو بەشی چەند قۆناغی داهاتووی لەمنداڵدانیدا هەڵگرتبوو و هەڵگرتووە، کەچی بەتۆپزی دەیانویست

ئەم نەوزادەی بەڕێوەیە لەباربیەن و هەر خۆڕاپسکانێکی ئەم حزبەش لەدۆخی دارمان و داهێزران بەواهیمەو حەملی کازیب بناسێنن.
ئەم حزبە نرخێکی زۆریدا، نرخی سینگ فراوانی لەمامەڵەی رەخنەدا، کەچی رەخنە رەخنە نەبوو وەک ئەوەی لەپێشکەوتووترین دیموکراسیدا پەیڕەو دەکرێت، بەڵکو رەخنە بۆنەیەک بوو بۆ پاچکاری و لەناوبردن.
ئەم حزبە نرخێکی زۆریدا، نرخی مامەڵەی نەرم لەگەڵ میدیای ئەهلی، کەچی هەندێک لەمیدیای ئەهلی میدیای ئەهلی نەبوو، بەڵکو هاوپەیمانێتیەکی نادیاربوو لەنێوان نەیارانی کوردایەتی و نەیارانی حزبایەتی و نەیارانی هەموو شتێکی جوان لەم وڵاتەدا، پەڵپوبیانووی وا لەم حزبە دەگیرا، لەئیمپراتۆریە گەورەکان داوا نەکراوە، جوان ناشیرین دەکراو خەبات سوکایەتی پێدەبراو شەهید ریسوا دەکرا، هەندێک لەمیدیای ئەهلییە میدیایەک نەبوو بۆ جەنگی ئازادی. بەجۆرێک یەکێتی کرابووە داگیرکەران و داگیرکەرانیش تەنها لەو کاتەدا باسیان دەهاتە گۆڕێ کەببنە کەرەستە بۆ پەلاماردانێکی دیکە لەدژی یەکێتی، پەیتا پەیتا سەنتەری لایەنداری راپرسیش هەڵدەتۆقێن و دوو پروپاگەندەیان لەسەر جەماوەریێتی ئەم حزبە دەوت و ئینجا وەک مەسرەحی موتنەقیل بزر دەبوون.
ئەم حزبە نرخێکی زۆریدا، خۆی ئازادیخوازەو ئەم گیانە ئازادیخوازییەی بەلاوازی پەرت و بڵاوی وێنا دەکرا، خۆی یەکێتییەکی نیشتمانی پان و بەرینە، بەڵام لەبەرخاتری کوردو کوردستان بانگەوازی یەکێتی نەتەوەیی دەکردو بۆ ئەمەش نرخی هەمەجۆری دەدا بۆ سەرخستنی هاوپەیمانی و یەکێتی و نەتەوەیی کورد، کەچی ئەمەیان لێ کردبووە هەوڵێک بۆ بەرتەسک کردنەوەی دیموکراسی و ئازادی، کردبوویانە تانەو توانج لەوەی ئەم یەکێتییە لاوازبووە بۆیە دەست بەپووشی هاوپەیمانێتییەوە دەگرێت، بێ ئاگا لەوەی مێژووی کوردو دنیا پێمان دەڵێت باوەشێک چەند گەرم بێت هێشتا پێویستی بەپەرژینێکی ئاسنینە لەهاوبەندی و حزبێکی وەک یەکێتی چەند جەماوەری پان و بەرین بێت، هێشتا بۆ سەرخستنی ئەرکەکانی کوردایەتی پێویستی بەزۆرترین دۆست و هاوپەیمانە، حزبێک بەم هەموو قوربانییەوە لەمەیدانەکەدا حزبایەتی تەسکی بەلاوە دەناو لەجێی گیراں بەدوای دەستکەوت بۆ یەکێتیی

نیشتمانیی کوردستان، بەدوای بەرژەوەندیی یەکێتییەکی نیشتمانی هەموو کوردستانیدا خەباتی دەکرد، کەچی ناحەزو نەیارو کورتبینەکانی سیاسەت ئەمەیان بەلاوازی و داهێزران لەقەڵەم دەداو خەڵکیان لەدژی هاندەدا کە: وەرن نەیارانی کوردو کوردایەتی، هەلە! دەرفەتە! ئەم حزبە بەزیندوویی بنێژین، ئەم حزبە لەکایەکە بکەینە دەرەوەو شەهیدەکانی داگیر بکەین و دەستکەوتەکانی بکەینە موڵکی خۆمان و کەموکوڕییەکانی بکەینە بۆنە بۆ ناشتنی، لەجێی ئەوەی بیکەینە بۆنە بۆ چارەسەرو پێداچوونەوە.

ویستیان حزبێک بەزیندوویی بنێژن، ئەستێرەو دەستکە گوڵ و لۆگۆکەی داگیر بکەن و شەهیدە سەوزەکانی بەرەنگی مۆرو بۆر رەنگڕێژ بکەن، ویستیان حزبێک (تەگۆڕن) بکەن و بۆ ئەمەش شاهیدی تەزویرو ئەوراقی تەزویریان ئامادەکردبوو، بەڵام هیچ لەم پیلان و تەگبیرە دوژمنکارانە سەری نەگرت.

ئەم حزبە لەسەد لاوە خاوەنەکانی هاتنە سەرخەت: پێشمەرگە دێرینەکانی هاتنە گۆ: تا ململانێی سیاسی و لەچوارچێوەی ماڵە گەورەکەدایە ئێمە لەبنکەو سەنگەرەکانی خۆمان رۆنیشتووین، بەڵام پیلان بگاتە هەڵوەشانەوەی حزبی بەری رەنجمان قبووڵی ناکەین، رێکخستنە دێرینەکانی ئەم حزبە وتیان: ئەم رێکخستنە بەدڵ و جەرگ و هەناوی دڵمان هۆن هۆن شانەکانیمان هۆنیوەتەوە، بەفرمێسک و خوێن ئاوماندەوە نەک بەئاوی موقەتەر.!

نەوەی نوێ لەسەر شەقامەکان و لەسەر شاشەی تەلەفزیۆنەکان لێیان هاتنە قسە: ئەگەر رابردوو سەروەرە ئەوا حزبە رەسەنەکە هەر ماوەو ئەگەر کار بۆ ئایندەشە ئەوا لەسەر دینگەی ئەمڕۆ سبەی بنیات دەنێین و چیتر ئایندەمان بۆ حیساباتی ململانێی دوێنێتان مەدزن و خەونەکانمان مەکەنە بەردەبازی نیازی پاوانکاری.

ئەم حزبە سیحری خۆی بەدەستهێنایەوە: رەنگی سەوزو دەسکی گوڵی سووری هاوپەیمانی و کاسکێتەکەی سەری رەنجدەرانی و کلێتەی سەری پێشمەرگەکانی بەدیهێنەری ئازادی.

چیتر ناوی ئەم حزبەو تۆماری ئەم سەروەرییە مەکەنە بەردەبازی خواستی دیکتاتۆری و پاوان و تاوان.

*کوردستانی نوێ: ژ: 5109 لە رۆژی 2010/2/25دا.

بەڕێز جەعفەریش شایەدی بۆ سەرکردایەتیی کوردستان دا

چەنـد سـاڵ بەر لەئێـستا بەڕێـز ئیبـراهیم جەعـفەری هـاتە کوردسـتان و گێژاوێکی دروستکرد بەهەندێک لێدوانی شێواو لەسەر پرسی کەرکوک، بەڕێز جەعفەری لەحکومەتی ئینتقالیدا سەرۆک وەزیران بوو و پێچە بەدەورەیەکی زۆری کرد لەسەر ماددەی (58)ی قانوونی ئیدارەی دەوڵەت و بەداخەوە هیچ هەنگاوێکی عەمەلی نەسەلماند، کەچی کەساڵی 2005 هاتەوە بۆ کوردستان تا بەدوای پشتگیریی کورددا بگەڕێ و پاکانەی بێ کرداری خۆی بەمە دایەوە، ئەو شتی کرد بۆ ئاوەدانی کەرکوک، بەڵام وەزیرە کوردەکان نەهاتن بۆ لای تا بەدواداچـوونی بـۆ بـکەن، ئەگەر بەرپەرچـدانەوەی رۆژنامەنووسـێکی کـورد بیخواردبا ئەوا بەندە هەر زوو بەرپەرچم دایەوە:

ئـاوەدانی کەرکـوک چ پەیوەنـدی بەئاسـاییکردنەوەی دۆخـی کەرکـوک و دیاریکردنی چارەنووسییەوە هەیە؟

چەنـد مانـگ دوای ئەوەی کەباڵێـک لەیەکێتـی مـاڵی خـۆی جیـاکردەوەو سەرەتا بەناوی کاری راگەیاندنەوە دەستیان پێکرد، قسەکانی جەعفەری یان وەک بەڵـگە نەویـستێک بەکارهێنـا، گـوایە ئەوە نیـشانەی کەمتەرخەمیـی نوێنەرایەتی کوردە لەبەغدا لەئاستی مەسەلەی کەرکوکدا، بەتایبەتیش بەڕێز نەوشـیروان مـستەفا ئەم بـابەتەی کـردە دەسـکەلایەک بـۆ رەخنەکـانی خـۆی لەسـەر سـەرکردایەتی یەکێتـی کەپۆسـتە سـیادییەکانی نـوێنەرایەتی کوردیـان لابوو، ئینجا چەند نووسەرێکیش لەرۆژنامەی رۆژنامەدا لەسەر ریتمی بەڕێز نەوشـیروان مـستەفا هەمـان قـسەی جەعـفەری-یـان بەکارهێنـایەوە بەنـدەش بەشـدارییەکی متوازیعـانەم کـردو هەر لەسـەرپەڕی رۆژنـامەی رۆژنامە دەمە تەقێـیەک لەسـەر ئەو پرسـە کـرا (کەرکـوک و وەزیرەکانمـان لەبەغـدا ژمـارە

61ی رۆژنامە لە 2007/9/17دا نووسی بەڕێز بابەکر دڕەیی و وەڵامی بەندە- ئایا دەستمان لەمەسەلەی کەرکوک شۆشتووە- لەئۆکتۆبەری هەمان ساڵدا) دوای سێ ساڵ لەپەنابردن بۆ ئەم بەڵگەیە، جارێکی تر بەڕێز مامۆستا جەلال جەوهەر هەڵسوڕاوی ئێستای بزووتنەوەی گۆڕان و بەرپرسی پێشووی یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان لەکەرکوک (لە 2003وە بۆ نیوەی یەکەمی 2006) هانای بۆ جەعفەری هێنایەوەو دەفتەری لێدوانەکانی سەرۆک وەزیرانی کەمتەرخەمی عیراقی هەڵدایەوە (خودی د. جەعفەری خۆی لە قەلاچوالان لەبەردەم هەموو ئەندامانی مەکتەبی سیاسی ی.ن.ک دا رایگەیاند کەمەسەلەی ماددەی (58)و کەرکوک و کێشەکانی تر پەیوەندی بەنوێنەرەکانی کورد خۆیانەوە هەیە لەبەغدا، چونکە تا ئەمڕۆ وەزیرێک، هیچ یەکێک لەو نوێنەرانەی کورد متابەعەی مافە دەستوورییەکانی کوردیان لەئەنجومەنی وەزیرانی عیراقی نەکردووە.. دیدار لەگەڵ جەلال جەوهەر رۆژنامەی رۆژنامە لەژمارە (567) لەڕۆژی (2010/2/2)، بەڵام سیاسەتکارانی وەکو جەعفەری کەنووسەرێکی گۆڕان بەڕاستگۆترین سەرۆک وەزیرانی عیراق ناوی دەبات، لەم رۆژانەدا راستی هەڵوێست و ماجەرای کەرکوکی گێڕایەوە، ئەوەتا بۆ یەکەمینجار جەعفەری لەدیداری رۆژنامەی ئەلحەیاتدا بەداخ و کەسەرەوە زەمانی حوکمڕانی خۆی دەگێڕێتەوەو بەتەحەددداوە ئێژێ بەهۆی هەڵوێستەکانم لەسەر کەرکوک، کوردەکان دژی گەڕانەوەم بوون بۆ پۆستی سەرۆک وەزیریی (رۆژنامەی ئەلحەیات لەڕۆژی 2010/2/4) ئەمەش هەمان ئەو روانینەیە کەسەرکردایەتی کورد لەبەغدا تەئکیدی لێدەکردەوە، ئێمە لەبەر کەرکوک نەمانهێشت جەعفەری ببێت بەسەرۆک وەزیران، جا ئێستا ئەگەر هەر باوەڕ بەکورد ناکەن و قسەی جەعفەری سەنەدە، لەم رەدو بەدەلەدا هیوادارم ئەم قسەیەی دوایشی هەر بەسەنەد وەربگرن.

کەرکوک دەبێتە پاژنەی ئەخیل بۆ هەر سیاسەتکارێکی عیراقی کەخۆی لەچارەسەرکردنی کێشەکەی دەدزێتەوە، جا ئەو سیاسەتکارە عەرەب بێت وەک بەڕێز جەعفەری... یان کورد بێت.

کوردستانی نوێ: ژ: 5093 لەڕۆژی 2010/2/7.

چەند پرسیارێک لەسەید عومەر سەید عەلی

بەڕێز عومەر سەید عەلی دواجار خۆی پێنەگیراو بووە بەشێک لەماشێنی تەبلیغاتی نەوشیروان مستەفا، لەبەرئەوەی درەنگان دەستیپێکرد بۆیە زۆری هەڵەکرد، هەندێک وەڵامی شپرزەش پرسیاری تری بەدوای خۆیدا هێنا کەکاتی بەرنامەکە ڕێگەینەدا لێی بکرێت، بۆیە ئێمە داوای لێدەکەین وەڵامی ئەم پرسیارانەمان بدرێتەوە.

-جەنابتان هەژدە ساڵی ڕێک مەسئول بوون لەم وڵاتەو لەیەکێتیدا، ئێستا هەر مەسئولی لەگردەکە، زەحمەت نەبێ پێمان بڵێ چ (گۆڕان)ێک ڕوویداوە؟

پێشتر مەسئول بوون و ئێستا هەروا؟

لەمەڵبەندی سلێمانی خۆتان و شەماڵ عەبدولوەفاو کوێستان محەمەد و ئێستاش بەخۆت و تەکتولەکەتەوە، چوونەتە گردەکە، زەحمەت نەبێت ئەم شارە، ئەم وڵاتە کەسی تێدا نییە کەجێتان بگرێتەوە؟ کوڕی باشێک نییە جێی شەماڵت بۆ بگرێتەوە، کوێستانێکی تر ئەم تەکەتولەت تێکیشکێنێ؟

-جەنابت دەڵێی نەوەی پەرلەمانتاری گەنج و نەوەی قیادەی گەنج، ئایا پێتانوایە نەوشیروان مستەفا پەرلەمانتار بەقیادە دەزانێ؟ یان قیادە ئەوەیە لەسەر مێزی بڕیاردان لەجێی ئێوە دابنیشێت؟

-بەڕێزتان قسەیەکی نەشیاوتان کرد کەوتتان ئەرێ ئێمە لەیەکێتی بووین ئاوەها درۆزن بووین؟ پێتانوایە ئەمە قسەی کەسایەتییەکی سیاسییە کەموخاتەبەی هاوڕێکانی پێشووی بەو شێوەیە بکات؟

بۆچی ئێوه قه‌شه‌ی راستگۆیی بوون كه‌به‌ده‌رچوونتان ئه‌م حزبه بووه به‌درۆزن؟ پێتانوایه سیاسی به‌ڕێز قسه‌ی وای له‌ده‌م دێته ده‌ره‌وه؟

به‌ڕێزتان بۆ له‌دیداره‌كه‌تاندا وه‌ڵامی ئه‌و (درۆیه‌تان) نه‌دایه‌وه كه‌ده‌ڵێ ره‌فیقه‌كانت له‌بزووتنه‌وه‌ی گۆڕان به‌ناوی خواستراوه‌وه جنێو به‌هه‌موو كه‌سێك ده‌ده‌ن، ئایا میدیاكانی یه‌كێتی درۆده‌كه‌ن به‌زمانی هه‌ڤاڵه‌كانته‌وه، یان هه‌ڤاڵه‌كانت ئه‌و راستییه‌یان لێ شاردوویته‌وه‌و درۆیان له‌گه‌ڵت كردووه؟ یان ئێوه كه‌خۆتان وه‌كو راستگۆ نیشانده‌ده‌ن ئه‌م درۆو نیفاقه‌یان بۆ داده‌پۆشن؟

-پرسیارێكی تر، باسی ره‌قمی هه‌ڵه‌ی رێكخستنه‌كان ده‌كه‌یت، ئه‌و كاته‌ی جه‌نابت به‌رپرسی مه‌كته‌بی رێكخستن بووی ژماره (گوایه) هه‌ڵه‌كانت راست كرده‌وه؟ كه له‌مه‌ڵبه‌ندی سلێمانی بوویته باعیسی جمودی سیاسی و حزبی یه‌كێتی، بۆ ماوه‌ی (10)ساڵ، جه‌نابت ژماره راسته‌قینه‌كانت دابووه مه‌كته‌بی رێكخستن و مه‌كته‌بی سیاسی و دوای تۆ ده‌ستكارییان كرد.ئه‌گه‌ر قه‌راره یه‌كێتی سه‌ركرده‌كانی له‌سه‌ر رێكخستن موحاسه‌به بكات، جه‌نابت چه‌ند ساڵ مه‌سئول مه‌ڵبه‌ندی سلێمانی و مه‌كته‌بی رێكخستن بووی؟ مه‌سئولی چه‌ند باڵی ته‌كه‌تول و چه‌ند قه‌یرانی رێكخراوه‌یی بووی؟ دوژمنی چه‌ند كابینه‌ی حكومه‌ت بوویت و ئایا كابینه‌یه‌ك نه‌بوو كه‌به‌داخوازی جه‌نابتان بێت؟ یانی به‌چوونه گۆڕان ده‌توانن شانی خۆتان له‌به‌رپرسیارێتی بشارنه‌وه؟

به‌ڕێزتان باسی گه‌نجیشتان كرد له‌دیداره‌كه‌تاندا، به‌رای ئێوه چه‌ند گه‌نجی حزبی له‌سایه‌ی سه‌ری ته‌كه‌تول و جمودی عه‌قائیدی و حزبی جه‌نابتانه‌وه تووشی سه‌رگه‌ردانی و نائومێدی بوون و سه‌ریان هه‌ڵگرت كه‌ئێستا له‌گه‌ڵ مامۆستا جه‌لال جه‌وهه‌ردا بوونه‌ته خه‌مخۆری گه‌نجان یه‌كتان گه‌نجی سلێمانی و ئه‌ویتریشتان گه‌نجی كه‌ركوك؟

خه‌ڵك له‌داخی ئێوه حه‌زی له‌گۆڕانكارییه‌و ئێستاش ئێوه جلی گۆڕانتان له‌به‌ركردووه، بۆئه‌وه‌ی ده‌ورانێكی تریش سواری سه‌ری ئه‌م خه‌ڵكه بن؟

جەنابتان راستەوخۆ تۆمەتی رووداوەکانی ئەم دواییەت خستەئەستۆی دەسەڵاتەوەو ناویشت نا (کوشتن و گرتن و بڕین)، ئایا هیچ بەڵگەیەکی قانوونیتان لایەو تائێستا پێشکەشی ئاسایش و دەوڵەتتان نەکردووە، یان تەسلیمی بەڕێز سەرکەوتی کوببەتان کردووە بەهەوای جارانەوە؟ ئایا جگە لەبەیاننامەو بەلاغ هیچ هەنگاوێکتان ناوە بۆ شکات لەبنکەی پۆلیسی و ئاسایش؟ ئایا خەتەری ئەو تۆمەتانە دەزانن کە لەکەناڵێکی فەزاییەوە ئیعلانتانکرد؟

-بەڕێزتان خۆتان بەخاوەن چەندین ساڵ تەجرەبەی حزبی دەزانن، ئایا چ ئوسوڵێکی حزبییە کە لەئاست (رەگ) دا بێ هەڵوێست بوون یان ئێوە لەپشت رەگەوە بوون، کەرەگ تەکفیری سەرکردایەتی یەکێتیتان کرد، خێرە ئێوە بەلایەک داکۆکیتان لێکردن و بەلایەکی تریش وەک مەکتەبی سیاسی مانەوە؟ ئێوە کە لەڕووی حزبییەوە موتەزەمیت بوون خێرە لەو هەموو پێشێلکارییەی بردنە دەرەوەی نهێنییەکانی حزب بۆ کوردستان پۆست و هاووڵاتی بێدەنگ بوون و هەڵوێستێکی رێکخراوەیتان نەبوو؟

-ئێوە کەئێستا لەیەکێتی نەماون بۆ خۆتان بوونەتە بزووتنەوەیەکی جیاوازو گوایە حزبیش نین و (بزووتنەوەیەکی جەماوەری و ئەوانەن) بۆچی قسە لەکاروباری رێکخراوەیی یەکێتی دەکەن؟

بۆچی برینی کۆنی تەکەتولەکانی رابردووتان دەکولێننەوە؟ ئێوە خۆتان چاک بکەن و بگۆڕن و ریفۆرم بکەن و خوا بکەم تەکەتولتان لەناوخۆدا نەمێنێت، ئیتر هەقتان چییە بەسەر یەکێتییەوە؟ یان ئێوەش وەکو نەوشیروان مستەفا (رەقەمێکی گرنگن و ئەوانە)، و بڕیارتان داوە بیرەوەرییەکنتان بگێڕنەوەو هیچ مەبەستێکی تەشقەڵەکردنتان بەیەکێتی نییە؟

کوردستانی نوێ: ژ: 5069 – 2010/1/8

گرێبەستێکی ئەخلاقیمان گەرەکە

سیاسـەتی کـوردی پێویـستی بەگرێبەسـتێکی ئەخلاقیـیە، گرێبەسـتێک کەسیاسـەتمەدارە گەورەکـان، یـان ئەوانەی ئیـدیعای گەورەبـوون دەکەن، پـێش کارەکتەرەکـانی خـوارەوە پێـی پابەنـدبن، گرێبەسـتێک بێـت بـۆ لانیکەمی ئیلتزامی مـۆراڵی بەپرەنسیپەکانی کێبڕکێی سیاسییەوە، جائیتر ئەو پرەنسیپانە عورفی سیاسی بن، یان یاساو ڕێسای وڵات ڕێکی بخـات یاخود تەنانەت جۆرێک لەعـورف و دابی کۆمەڵایەتی زاڵ لەکۆمەڵگەدا جومگەکانی کۆنترۆڵ بکات، ئەوی ئەم پێویـستییەی سـەرلەنوێ هێنـاوەتە گـۆڕێ سـکاندالی سیاسـی ئەوانەیە کەبەنـاوی خـوازراوەو دەمامکـدارەوە لەسایتە گومانلێکراوەکاندا بێ پەروا هەوڵی تیرۆرکردنی ڕۆحی و فیکری ئەوانەیـان کە لەگەڵیـان جیـاوازن و فیکـرو ڕێبـازی خۆیـان بەهەوای ڕۆژ ناگۆڕن.

لەوانەیە هەبــن ئەم ویــستە بەشــتێکی خەیــاڵپلاوی بــزانن، ئەمەش سەبارەت بەو دیدگا خراپەی خەڵکی وڵاتانی مانەندی کوردستان لەسـەر سیاسـەت و سیاسـەتکردن هەیانە، سیاسـەت لەخەیاڵدانی میللی ئێمەدا یەکسانە بەغەدرو فێڵی بێ ئەندازەو بێ پرەنسیپێکی وا کەڕێکی بخـات، سیاســەت لەئەندێــشەی تــاکی کــورددا، کەچەســپێنراوەو ڕێــی کــارو کـاردانەوەی لـێ قەدەغەکـراوە، وەک شـەئنێکی گـشتی سـەیر ناکرێـت، وەک کـارکردن لەبـواری خزمەتـی وڵات و بەڕێـوەبردنی دەوڵەتـداری و ئاڕاســتەکردنی ململانێــی کــۆمەڵایەتی و بەرژەوەنــدییە کــۆمەڵایەتی و ئابوورییەکان سەیرناکرێت، بەڵکو وەک پەردەی رەشی داپۆشەری پیلان و پاشـقولگرتن و هەڵـپەی کەسـی سـەیردەکرێت و لەباشـترین حاڵێـشدا

وەک پیشەی خەڵکانی دەست بەتاڵ و تەمبەڵ سەیری دەکرێت، رەنگە مێژووی کوردستان بەشێکی ئەم خەیاڵدانە پاساو بداو بگرە چارەنووسی کوردی غەدر لێکراویش یارمەتیدەری پتەوکردنی ئەو وێناکردنە بووبێت، بەڵام لەڕاستیدا یەکەمین هەنگاو بۆ لەقاودانی زەرەرو زیانەکانی (سیاسەت)و بەتاڵکردنەوەی ئەندێشەی بەتاڵ لەبارەی سیاسەتەوە بەشداریکردنە لەسیاسەت و جڵەوکردنی ئەم کایەیە تا لەخزمەتی گشتی و بۆچوونی قازانجی سیاسەتێکی دروست بێت، بۆیە ئەوانەی فشەیان بەگرێبەستی مۆراڵی بواری سیاسەت دێت ئەوانەی بەخۆیان نەزانیوە بەشدار دەبن لەبەردەوامی فەزای پیسی ژینگەی سیاسی وڵاتدا. سیاسەت بێ مۆراڵ نابێ و ناکرێ و هەر گرێبەستێکی مۆراڵی، هی جەنتڵمان بێت، یان نووسراو، دەتوانێت لەزەرەرو زیانەکانی دیاردەی سیاسەت بمانپارێزێت، کەهەموو دیاردەیەک هەم سوودو هەم زیانیشی هەیە.

ئێمە بەر لەهەرشت پێویستمان بەم گرێبەستە هەیە بۆ زەبتی ئیقاعی سیاسەتکردن، لەوڵاتی ئێمەدا کۆمەڵی کوردستان رووی لەململانێی سەخت و ئاڕاستەی بەرژەوەندی کۆمەڵایەتی و ئابووری جیاجیاو پێکدادەر ناوە، کەجیاوازی و ململانێ خۆی لەخۆیدا گرفت نییە، باتوندو خەستیش بێت، بەڵام ئەگەر گرێبەستێک، عورفێک و یاسایەکی مۆراڵی زەبتی ئەم ململانێیە نەکات، ژینگەی سیاسیمان لەوە زیاتر ئاڵۆزدەبێت، هەموو ململانێکارێک لەگەڵ ململانێکارێکی دیکەی سیاسی چەردەیەک پاکانەی فیکری، کۆمەڵایەتی و ئایدۆلۆژی بۆ پاساودانی ململانێکەی خۆی ئامادەکردووەو ململانێکەش بەمە ئیدارە دەکرێت، بەڵام مۆراڵێک نەبێت لایەنە پێکناکۆکەکان بەرامبەر یەک بپارێزێت، ئەوە روودەدات کەئەمڕۆ لەکوردستان قەوماوە: دەستەیەک سیاسەتمەداری ناسراوی کورد بێ رەچاوکردنی مۆراڵێکی سەنگینی سیاسەتکردن دنەی فەرهەنگی جنێوفرۆشی و سوکایەتیکردنی بەخەڵک، بەنەیارو رکابەرەکانیان دەدەن، بەدەموچاوی دەمامکدارەوە، تیرۆری رۆحی و

ئەدەبی موخالیفە سیاسی و فیکرییەکانی خۆیان دەکەن و لەم پێناوەشدا سڵ لەهیچ بەربەستێکی کۆمەڵایەتی، فەرهەنگی و هیچ عورفێکی کوردەواری ناکەنەوە، پێبەندی دابە جوانەکانی کۆمەڵی دێرینی کوردەوارین و نە رەواجپێدەری پرەنسیپە هاوچەرخ و ستاندادردە جیهانییەکانی دیعایەو تەبلیغاتن، ئەم تەرزە لەسیاسەتمەدارو سیاسەتکارە بەئیدیعای کۆمەڵێک دروشمەوە دنیایان پڕکردووە لەڕستەی شۆڕشگێڕی جوان، کەچی لەتاریکیدا نەیارەکانیان غافڵکوژ دەکەن و لەپەناو پەسێوی سایتەکاندا قسە بەخوشک و دایک و کەسوکاری نەیارەکانیان دەکەن کەئەگەر پێبگەن و تێبگەن دەزانن کۆمەڵی کوردەواری وەک ئامانجێک بۆ کارو کۆششی سیاسەتکاران سەرەنجام هەر لەو خوشک و دایک و براو کەسوکارانەی خۆیان و نەیارەکانیان پێکدێن و ئەندامەکانی لەهەسارەیەکی ترەوە نەهاتوون.

ئەگەر جاران کوردەواری کەمتر گیرۆدەی دیاردەی ململانێی سیاسی بوو بۆ ئەم باسوخواسەی پێویستی بەگرێبەستێکی مۆراڵی نەبوو، ئەوا ئەمڕۆ ئەم جۆرە ئیلتزامە بۆتە پێویستیەکی لەدواخستن نەهاتوو، پێش ئەوەی سیاسەتمەدارانی کورد لەجێی لەقاودانی دواکەوتوویی و فەرهەنگی خراپی ململانێکردن سەرەنجام خۆیان رمێن بۆ داهێنزران و داوەشینی گەورەی کوردەواری پەیدابکەن، کارێک کەداگیرکەران بەسەد داو و سیاسەتی داگیرکاری پێیان جێبەجێ نەکرا.

ئێمە ئیتر یان ئەو گرێبەستەمان گەرەکە، یان دوورخستنەوەی رەشەبای سیاسی وا کە لەجێی رامکردنی ململانێکان هەموو شتێ دەخاتە بن پێی ئەسپە مستەکانی خۆیەوە.

*کوردستانی نوێ: ژ: 5067 لە رۆژی 2010/1/6.

نەوشیروان مستەفا
خولانەوە لەبازنەی شڵەژان و پاشەکشێی هەڵوێستەکاندا

چەند دیداری ئەم دوایەی سەرۆکی بزووتنەوەی گۆڕان بەڕێز نەوشیروان مستەفا شڵەژان و پەرچەکردارو پاشەکشێی پێوەدیاربوو، بەتایبەتی سێ دیداری ئەمەم دوایەی لەبەرنامەی رووبەڕوودا، دیدارێکی لەگەڵ رووداوو دوو لێدوانی بەپەلەی (KNN) دا.

پێش ئەوەی لەبارەی شڵەژان پەرچەکردارو پاشەکشێکانی بدوێن، سێ سەرنج لەسەر دیدارە چڕەکانی ئەم دوایەی نەوشیروان دەردەبڕین:

-دوابەدوای (فرە لێدوانی)ی بەرپرسە باڵاو مام ناوەندەکانی کۆمپانیای وشەو لیستی گۆڕان و فرە ئاڕاستەی ئەو لێدوانانە کە بوونە مایەی رەخنەو گازەندەیەکی زۆر لەنێو لایەنگرانیاندا، ئەم دەرکەوتە پێویستی بە زەبت و دیسپلینی رێکخراوەیی هەبوو، بەتایبەتی لێدوانەکانی عوسمان بانیمارانی، کوێستان محەمەد، یەکەمیان لەسەر بارودۆخی لیستی گۆڕانی دوای قەتیسبوونی لەپێگەی (نا) بۆ هەموو شتێک لەپەرلەمانی کوردستان، دووەمیشیان سەبارەت بەشڵەژان و لێدوانە بێ سەروبەرەکانی لەسەر حکومەتی نوێ و سەرۆکایەتییەکەی، لێدوانەکانی کوێستان نارەزاییەکی وای لەناو جەماوەردا دروستکرد کەکاریگەریی لەسەر ناوبانگی ئەو خانمەو لەسەر ئاڕاستەی کارەکانی لیستی گۆڕان لەسلێمانی دانا.

بانیمارانی حاشای لەوتەکانی کرد

ئەوەی ئەم قـورەی خەسـتتر کرد، دانپیانـانی ئاشـکرای بانیمـارانی بـوو بەوەی ئەوان داوای لێبـــــوردن دەکەن کەنـــــاتوانن بەڵێنەکـــــانی بەجەماوەریانداوە جێبەجێی بکەن، ئەم لێدوانەی بانیمـارانی هەڵلایەکی گەورەی لەگردەکە نایەوە بەجۆرێک:

1-بانیمـارانی ناچـارکرد کەحاشـا لەوتەکـانی بکـات و لەجێـی ئـازایەتی دانپیانان، کوردستانی نوێ-ی بەشێواندنی قسەکانی تۆمەتبارکرد، ئەوەبوو پەیـامنێری ئامادەکـاری راپـۆرتەکەی کوردسـتانی نـوێ بەناچـاری دەقـی وتەکانی عوسمان بانیمارانی بڵاوکردەوە، بەمەش ئیتر نەوشیروان مستەفاو تـاقمەکەی یـان وەکـو خـۆی وەسـفیان دەکـات (هاورێکـانی لەبـزووتنەوەی گـۆڕان) تێگەیـشتن ئەو فـرە لێـدوانییەی کە لەقۆنـاغی رابـردوودا دەرفەتـی پێدابوون بڵقی رۆژنامەوانی بتەقێنن و لەکاتی پێویستیـشدا حاشای لێبکەن، چیتـــر بەدەردی ئەمـــڕۆ نـــایخوات و زەرەری لەقـــازانج زۆرتـــرە، بـــۆیە بانیمارانییان تاراِدەیەک بێدەنگ کردو بڕیاریشیانوایە کوێستان محەمەد، کەبـۆتە دەموچـاوێکی سـواوی تەکەتـول لەنـاو گۆڕانیـشدا، لەسـەرۆکایەتی لیستی گۆڕان لاببەن و بۆ ئەوەش سیناریۆی هاتنە پێشەوەی دەستەیەکی نوێیـان لەفراکـسیۆنی گـۆڕان هێنـایە پێـشەوەو دۆزیـنەوەی دەریچەیەکـی ماقولیـان بەڕۆژنـامەی (هـاوولاتی)ی ئۆرگـانی نارەسـمیی کۆمپانیـای وشـە سپاردو ئەویش قسوری نەکرد.

2-لەبەرامـبەر کپکردنـی فـرە لێدوانیـدا دەبـوایە ناوەنـدێک هەبێـت بـۆ قسەکردن لەسـەر سیاسـەتەکانی ئەم دوایـیەی کۆمپانیـای وشـەو گـۆڕان، نەوشـیروان خـۆی ببڕیاریـدا ئەم مەیـدانە پڕکـاتەوە تـاوەکو وتەبێژێـک دیاریی دەکەن، کاتی دانانی ئەمەشی بەنادیار سپارد وەکو کـاتی نادیـاری رێکخـــستنەوەی بـــزووتنەوەی گـــۆڕان، ئیتـــر بەنـــاوی چارەســـەرکردنی کەموکـوڕی فـرە لێـدوانییەوە خـۆی گۆڕەپـانی تەلەفزیـۆن و رۆژنـامەی رۆژنامەی پاوانکردووە!

3-دەرکەوتنی لەبەرنامەی رووبەڕووەوە کەگوایە وەڵامی پرسیارەکانی خەڵک دەداتەوە، ئیتر نەوشیروان مستەفا لەداڕێژەری تاک و تاقانەی ستراتیژی گۆڕانەوە بووە تاقە وتەبێژو تاقە شیکەرەوەو فەتوادەری تەکتیک و ڕێبازی رۆژانەو ستراتیژی دواڕۆژی گۆڕان و (هاوڕێکانی لەبزووتنەوەی گۆڕان) ئەمڕۆ تەنیا مافی تەفسیرو روونکردنەوەی زیاتری بیروبۆچوونەکانی ئەویان هەیەو مافی ئیجتیهادیان وەک کۆلکە مەلایەکیش لا نەماوە، بۆیە دوای هەر لێدوان و دیدارێکی نەوشیروان ئیتر تاقمەکەی دەکەونە پەسەندکردن و پیاهەڵدان و خوردکردنەوەی بیروبۆچوونی ئەو سەرکردەیەی باوەڕی بەحزبی ستالینی نییە، چونکە لەوێش هەرچۆنێک بێت، هەرەمێک لەبەرپرسیارێتی و مەکتەبی سیاسی و سەرکردایەتی هەیە، لەکاتێکدا لەپێکهاتەی بێ هەرەمی بزووتنەوەی گۆڕاندا هەموو وەک یەک تاقمن و سەرکردەی تاقانە نەرکابەری هەیە نەجێگرو نە مەکتەبی سیاسی و سەرکردایەتی و تەنها و تەنها دەستەواژەی تەلیسماوی (خۆم و هاوڕێکانم لەبزووتنەوەی گۆڕان) هەیە کە لەڕاستیدا هاوڕێکانی تەنها مافی ئەشهەدو مابیلاو پەسەندی بیروبۆچوونەکانی خاوەنی بەرنامەی (رووبەڕوو) یان هەیە.

بەمجۆرە دەرکەوتنەش ڕەنگە بەڕێز نەوشیروان مستەفا دووەم کەسایەتی سیاسی بێت لەجیهاندا کە لەکایەی سیاسەتدا ماوەو لەهەمان کاتدا بەرنامەی تەلەفزیۆنیشی هەیە، بەڕێز هۆگۆ شافیز سەرۆکی ڤەنزوێلا بەرنامەیەکی هەفتانەی هەیە کەڕاستەوخۆ لەگەڵ خەڵک قسە دەکات و پرسیارە ئاڕاستەکراوەکانی خەڵک جواب دەداتەوەو لەبارەی هەموو شتێکەوە دەدوێ، هەر لەململانێی وڵاتەکەی لەگەڵ ئەمریکا تابەکارهێنانی کەمی ئاوی دوش و وازهێنان لەگۆرانی وتن لەکاتی خۆشتندا، بەڕێز نەوشیروانیش لەبەرنامە هەفتانەییەکەی خۆیدا، هەفتانە وەڵامی پرسیارە ئیفتیرازییەکانی خەڵک دەداتەوە، چونکە کاتی بەرنامەکەش زۆرەو هەفتانەشە، بۆیە دەپەرژێتە سەر باسکردنی زۆر شت، لەوانەش چالاکی رۆشنبیری نێوان شارو پارێزگاکان تا باسکردنی

تێزەکانی عەلی وەردی لەبارەی ئیزدیواجیەتی کەسایەتی عیراق و بێگومان بەردەوامی بەرنامەکەش سەردەکێشێ بۆ بابەتی دیکەش، وەکو چۆنیەتی چێشت لێنان و ریکپۆشی و گۆرانی وتن لەحەمامیشدا، ئەم دەرکەوتە تازەیەش لەدەرکەوتنی چرپ‌پری سەر تەلەفزیۆن هەم دەرفەتی بەهەلەو ناکۆکی لێدوان و شیکردنەوەکانی نەوشیروان داوەو هەمیش بەرپەرچی ئەو لێدوانانەی پێشووتری دەداتەوە کەدژی میدیای حزبی بوو، چونکە کار لەسەر دێواندنی (بەدیۆکردن)ی سەرکردەکان دەکات.

نموونەی چەند هەڵەیەک

رەنگە زەقترین نموونە لەشڵەژان و پاشەکشێ لەلێدوانەکانی نەوشیرواندا ئەوەبووبێت کە لەسەر نوێنەرایەتی کورد لەبەغدا، کابینەی نوێی حکومەت دابووی، ئەم شڵەژانەش دوای ناچاربوونی نەوشیروان هات بەوەی راستەوخۆ خۆی بچێتە ناو شەری راگەیاندنی کۆمپانیای وشەوەو ئەم ئەرکە بۆ دووبارە هەڵەی بانیمارانی و کوێستان جێ نەهێڵێ، بەڵام سەرۆکی گۆران لەجێی چاککردن، بارودۆخەکەی ئاڵۆزتر کرد.

دەربارەی هەڵوێستیان لەکابینەی نوێی دوای لێدوانە شەرمەزارییەکەی کوێستان گوایە ئەوان (شت)یان هەیە لەسەر د.بەرهەم، نەوشیروان ئەم هەڵەیەی بەلێدوانێکی هاوسەنگ راستکردەوە، وەختێک لەسەردانی د.بەرهەم و جێگرەکەی، ئازاد بەروارییدا وتی: (ئەگەر حکومەت شتی باشی کرد ئەوا دەستخۆشی لێدەکەن و ئەگەر شتی خراپیشی کرد رەخنەی لێدەگرن)، لەولاشەوە ماشێنی ئیعلامی سەر بەکۆمپانیای وشەو دۆستی کۆمپانیای وشەی هاندا بکەونە وێزەی حکومەتێک هێشتا لەدایک نەبووە، ئەوەش بەروونی لەراپۆرت و نووسراوەکانی هاوولاتی و چەند وردە گۆڤارێکی (دەفتەر رەسمی)ی نێو بازاری شێواوی میدیای کوردیدا دەرکەوت، پاشان دڵی ئاوی

نەخــواردەوەو دیــسانەوە خــۆی هــاتەوە ســەر خەت، دوو رۆژ پــێش پێشکەشکردنی ناوی کابینە لەڕۆژنامەی رۆژنامەوە رایگەیاند گۆڕان دەنگ بەحکومەتی نوێ نادات.

ئەمەش پێش مەراسیمەکە بوو، کەچی لەڕۆژی دەنگداندا باکانەیان بۆ ئەم هەڵوێستە پێشوەختە بڕیار لێدراوە ئەوەبوو گوایە نەیانهێشتووە گفتوگۆ لەسەر وەزیرەکانی کابینە بکەن، ئەم شڵەژانە پەرلەمانییە کەجارێکیتر جەماوەری نیگەرانکرد لەمەودای جددیەتی لیستی گۆڕان و رێزگرتنی راستەقینەی لەدەنگی دەنگدەرانی، زەربەیەکی سیاسی تر بوو وەبەر گۆڕان کەوت، بۆیە بەزنجیرەیەک راپۆرتی شیکاری ئامادەکراو لەپەیوەندییە گشتەییەکانی کۆمپانیای وشەوە هەوڵی راگرتنی پاشەکشێکان درا.

رێک لەم کاتەدا نەوشیروان مستەفا لێدوانێکی ناکۆکی دا، لەجێی پاڵپشتی شتی چاک و رەخنە لەشتی خراپی ئەو حکومەتە تازە لەدایکبووە، بڕیارێکی یەکجارەکیدا، (ئەم کابینەیە ئەرکەکانی پێ جێبەجێ ناکرێ)و بەمەش مانشێتێکی جێی سەرنجی بۆ هەفتەنامەی (رووداو) دابینکرد، بەڵام سەردێڕێکیتری خستەسەر تۆماری شڵەژاندە بێ کۆتاییەکانی ئەم دواییە.

پاساوەکانی نەوشیروان مستەفا بۆ سەرنەکەوتنی حکومەتی تازە ئەوەندە بێ سەروبەر بوون لێدوانەکانی بانیمارانی لەچاویدا وەک لێدوانی دیوانی پادشایی دەردەکەوتن، بەڵام ئەوەی بۆ سەرکردەی تاک و تەنیای گردەکە دەلوێ لەکوێ بۆ (هاوڕێیەک لەهاوڕێکانی گۆڕان دەلوێ).

زنجیرەی بێ پسانەوەی شڵەژان

لەشوێنێکیترەوە شڵەژان سەرەتاتکێیەتی، لێدوانی زۆر، باسەرکردەی ناتقیش بیدا، دواجار سەردەکات بەماڵی بێ پەروایی و ناکۆکیدا، لەو سەروبەندەی کورد خەریکی رووبەڕووبوونەوەی پیلانەکانی بەغدا بوو

لەدژی کەرکوک، نەوشیروان لێدوانی بۆ (KNN)دا گوایە دەزگایەک نییە لێپێچینەوە بکات لەنوێنەرانی کورد لەبەغدا، کورد خەریکی چییە لەبەغداو ئەمیش خەریکی چییە لەگردەکەوە؟ کەمیدیاکان پرسیاران کرد بالێپرسینەوە هەموو لایەک بگەڕێتەوە بەنەوشیروان و حەمە تۆفیقیشەوە کەماوەیەک لەبەغدا بوون، ئیتر ڕۆژنامەکەیان وا هەڵچوو هەموو دەستکەوتەکانی کوردی لەکەرکوک کردە مەدالیای گەردنی نەوشیروان بەدەستکەوتی دووبارە رزگاری کەرکوکەوە لە (10)ی نیسانی ساڵی (2003) لەچوارچێوەی پرۆسەی رزگاری عیراقدا. بەمەش نەک مافی پێشمەرگەی کوردستان، بەڵکو مافی جۆن ئەبو زەیدیشیان خوارد کەفەرماندەی هێزەکانی ناوچەی ناوەڕاست بوو و سەرپەرشتی هەڵمەتی رزگارکردنی عیراقی دەکرد.

نەوشیروان و هاوڕێکانی کەیفیان بەچی دێت؟

چەند ڕۆژ دوای ئەوە دەرکیان بەوە کرد چی هەڵەیەک لەئارادایە، بۆیە هێڵی سیاسی و فیکرییان بادایەوە، لەجێی لێدوانی ئاگرین (قبوڵ ناکرێت، کەس موزایەدەمان بەسەرەوە بکات) ڕوویان کردە (هاوڵاتی). بۆ یەکەمین جار هاوڵاتی مانشێتێکی نەتەوەیی هاوسەنگی هەبوو، ئەویشیان هەر بۆ خاتری (گۆڕان): نەوشیروان پاڵپشتی خۆی بۆ نوێنەرانی کورد لەبەغدا دەربڕی.

لەنەبوونی دامەزراوەی لێپرسینەوە، وەک مەرجەعێک بۆ لێپرسینەوە لە (نوێنەرانی کورد لەبەغدا) پاشەکشێیەکیتری جوڵاند، ئینجا لەڕووداودا وتی: پێویستە کوردیش لەهەرێمی کوردستان مەرجەعێکی سیاسیمان، هەبێت کەسەرۆکایەتی هەرێم و پەرلەمان و حکومەتە (ڕۆژنامەی ڕووداو-دیدار نەوشیروان مستەفا).

بێگومان بۆتە خووی نەوشیروان و هاوڕێکانی لەبزووتنەوەی گۆڕان کەکەیفیان بەوە دێت کاتێک لەسەر خەڵک دەنووسن و بێزار دەبن کەبەرپەرچ دەدرێنەوە، دیارە سبەی بەلێدوانێکیتر بەرپەرچی دەدەنەوە.

(ئەوە بەشـێکە لەو پروپاگەنـدە ناڕاسـتەی کەدژی ئـێمە دەکرێـت، نەوشـیروان مـستەفا - دیـداری کەی ئـێن ئـێن)، بەڵام بەرپەرچـدانەوە هەرچۆنێک بێت ناتوانێت وێنەی ئاوێنەی تەڵخی شڵەژان و پاشەکشێ جوان بکاتەوە، شڵەژان لەلێدوانەکان و پاشەکشێ لەهەڵوێستەکان.

*کوردستانی نوێ: ژ: 5026 لەرۆژی 2009/11/15.

بۆ جەمسەری کورد خراپە؟

ئیئتیلافی دەوڵەتی قانون لەگەڵ ئیئتیلافی دێرینی شیعەکان یەکی گرتووەو لیستی عیراقییە بەسەرۆکایەتی د.ئەیاد عەلاویش لەگەڵ کوتلەی حیواری وەتەنی هاتە سەرخت و پێکەوە یەک رێکخراوی سیاسیان دروستکردو لەوێشەوە ئەم رێکخراوەیان لەگەڵ قەوارەی تەجدید بەسەرۆکایەتی تاریق هاشمی جێگری سەرۆک کۆمارو قەوارەی رافع ئەلعیساوی جێگری سەرۆک وەزیران یەکخستەوە بۆ هەڵبژاردنی داهاتوو.

ئیئتیلافی دەوڵەتی قانون بەسەرۆکایەتی نوری مالیکی لەچەند حزب و قەوارەو کەسایەتییەک پێکدێت بەسەرۆکایەتی حزبی دەعوە، ئیئتیلافی وەتەنی یەکگرتوو بەئەندامێتی ئەنجومەنی باڵای ئیسلامی، فراکسیۆنی جەعفەری، حزبی فەزیلەو دەیان حزبی بچووک هاوپەیمانێتی دێرینی خۆی دەمەزەرد کردەوەو کار لەسەر جەمسەرگیرییەکی تایبەت بەخۆیان دەکەن کەسەرەنجام جەمسەرگیرییەکی شیعی دەبێت.

بێگومان جەمسەرگیرییەکەی عەلاوی موتلەگەیش هەر جەمسەرگیرییەکی سونی دەبێت با تەنانەت سەرۆکەکەی شیعە بێت کە د.ئەیاد عەلاوییەو باخۆشیان لەژێر پەردەی عەلمانی، لیبرالی و نیشتمانیدا حەشاردا بێت، چونکە خۆی نوری مالیکیش لەژێر پەردەی دەوڵەتی قانوندا کۆمەڵێک سوننەو کەسایەتی سەربەخۆی کەمەندکێش کردو خستییە لیستەکەی خۆیەوە، بەڵام دواجار بەرژەوەندی جەمسەرگیری شیعە وای لێکرد بەلای هاوپەیمانێتییە دێرینەکاندا بابداتەوە.

جاشیعە کەزۆرینەن لەعیراقداو هەموو شتێکیان بەدڵی خۆیان سازداوە لەدامودەزگای دەوڵەت و لەقودرەتمەندیدا بێ قوسورن، سوننەش

کەسەرەڕای کەمینەبوونیان لەعیراق، بەڵام دەریایەک لەنفوزی عەرەبی سوننی پشتیوانیانە، ئەمانە وەک ئاڕاستەی گەورە گەورە یەکیان گرتووەو هاوپەیمانێتی بنکە فراوانیان پێکهێناوەو هێزە سوننەتییە گەورەکانیان دەبنەوە جەمسەرگیرییەکەی سەرەتای پرۆسەی رزگاری عیراق، ئەی دەبێ پرسی هاوپەیمانێتی لەلای کورد چۆن بێت؟ بۆچی کورد کەجەمسەرەکانی تر جاران ئیرەییان بەیەکگرتوویی و یەک دەستیان دەبرد، ئەمڕۆ خاوو خلیچکن لەهاوپەیمانێتیدا؟

بۆچی شیعەو سوننە کەمەترسییان لەسەر نییە، کەنەتەوەی سەردەستن و فاکتەرەکانی هێز لەناوچەکە لەقازانجی ئەوانەو بۆ جێگیرکردنی داخوازییەکانیان پتر لەبژاردەی فرە لیستی و یەک لیستیان لەپێشە کەچی دەبنەوە یەک، ئەی بۆچی کورد کەفرە لیستی زیانی گەورەی لێدەداو دوژمنی کەم نییە تابێ خەم پاڵی لێبدەنەوە، خیتابی فرە لیستی تەلقین دەکرێت؟

وەڵامی ئەمە رەنگە لای ئەوانە بێت کەبەرژەوەندیی کەسی، هی حزبی و ئایدیۆلۆژی دەخەنە پێش بەرژەوەندییە میللیی و نیشتمانییەکانەوەو کاتێکیش بەهێمنی ئەم راستییەیان بۆ رووندەکەیتەوە هەڵدەچن و پەست دەبن و بەمانشێتی گەورە گەورە ئامۆژگاری کوردانە بەموزایەدە لەقەڵەم دەدەن؟.

وەڵامی ئەمە رەنگە لای ئەوانە بێت کەنموونەی باشی فرە لیستی بەفرە لیستی شیعەو سوونە دەهێننەوە (حاڵی حازر شیعەکان بەچەند لیستێک بەشدار دەبن، عەرەبی شیعە و عەرەبی سوننە بەچەند لیستێک دادەبەزن، نەوشیروان مستەفا-بەرنامەی رووبەڕو) ئەی هەنوکە چ دەڵێن کە لەسەروبەندی هەڵبژاردندا وا هاوپەیمانێتی و ئیئتیلافەکان یەکیان گرتەوە؟ ئایا روونکردنەوەی پێویستی یەکێتی کوردیش هەر بەموزایەدەی ناسیۆنالیستی و خیتابی نەتەوەیی رووکەش دەزانن؟

*کوردستانی نوێ: لەرۆژی 2009/11/5.

چیتر ناتوانن نانی موزایەدە بخۆن

چیتر ناتوانن بەپڕوپاگەندەی ژەهراوی متمانەی خەڵک مسۆگەر بکەن پرسی بڕیاری سیاسی لەکوردستان بۆ پرۆسە چارەنووسسازەکان بەسەر چەند دامودەزگایەکدا دابەشکراوەو بەچەندین فیلتەری بەرژەوەندی نەتەوەیی و هەڵسەنگاندنی بابەتیدا تێپەڕ دەبێت، پەرلەمانی کوردستان، سەرۆکایەتی هەرێم، نوێنەرایەتی کورد لەبەغدا: لەئاستەکانی سەرۆکایەتی، فراکسیۆنی هاوپەیمانی کوردستان و نوێنەرایەتی لەحکومەتی ئیتیحادیدا، ئەو دامودەزگایانە لەشێنەیی و لەکاتی رووبەڕووبوونەوەدا هەمیشە هەماهەنگی و هاوکاری یەکترین و ئەرکەکانی یەکتری تەواو دەکەن.

لەسەروی ئەم هەموو دامودەزگایانەشەوە، کەتێکڕایان دامودەزگای شەرعین و بەڕێوشوێنی دەنگدانی ئازادانەی خەڵکی کوردستاندا گوزەریان کردووەو هەڵبژێردراون، هەردوو سەرکردە، جەنابی مام جەلال و جەنابی کاک مەسعود بارزانی، شەرعیەتی ڕێبەرایەتییەکی مێژوویيان هەیە کەڕێبەرایەتیکردنی بزووتنەوەی سیاسی کوردستانەو هەردووکیشیان جگە لەم ناونیشانە مێژووکردەی ناو هەناوی جوڵانەوەی کوردایەتی، خۆشیان بەشدارن لەدامودەزگای حوکمڕانیدا.

بەمجۆرە دەبینین دەزگاگەلێکی نوێنەرایەتی هەڵبژێردراو هەن کەڕەنگە کەم بزووتنەوەی نەتەوایەتی هەبێت لەدنیادا لەمجۆرە پێکهاتەیە بەهرەمەندبێت و بشتوانێت ئەندازەیەکی بەرزی هەماهەنگی و هاوهەڵوێستی لەنێوانیاندا دروست بکات.

یەکێتــی و پــارتی دوو هێــزی ســەرەکی پێکهێــنەری هەمــوو دامودەزگاکانی کوردستانن و هێزەکانی دیکەش بەقەبارەو جەماوەری خۆیـان هەروا بەشـدارن و ئاگایـان لەکـارو هەنگاوەکـانی یەکتـرییە، پەرلەمانی کوردستان نـوێنەرایەتی هەمـوو هێزەکانی تیای لەیەکێتـی، پـارتی، گـۆڕان، یەکگرتـوو، کـۆمەڵی ئیـسلامی، نـوێنەرایەتی کـورد لەبەغـداش، هاوپەیمـانی کوردسـتان و لیـستی یەکگرتـوو لەئەنجـومەنی نوێنەرانی عیراقن، ئەوانیش هەروا، هاوپەیمانی لەچەند حزبێک پێکدێت و لایەنگرانـی گـۆڕانیش لەپەنـاو پەسـێوی بەشـەکەی یەکێتیـدا خۆیـان حەشـارداوە، سـەرۆکی هەرێـم نـوێنەرایەتی هەمـوو کوردسـتان دەکـات بەدەسەڵات و ئۆپۆزسیۆنەوە، بەیەکێتی و پارتی و گۆڕانیشەوە، سەرۆک کۆمــاریش نــوێنەرایەتی هەمــوو کوردســتانیان دەکــات لەدەوڵەتــی ئیتیحادیـداو نـوێنەرایەتی هەمـوو عیراقییەکـانیش دەکـات، حکـومەتی کوردســتان و بەشــی کــوردیش لەحکــومەتی ئیتیحادیــدا نــوێنەرایەتی کوردستان دەکات بەهەموو ئاڕاستەکانییەوە.

کەوابێـت ئەم دەزگایـانە لەڕووی پێکهـات و بەشـدارییەوە گرفتیـان نیـیەو هەمـوو چـاودێرێکی سیاسـی دەتوانێـت ئاسـتەکانی هەمـاهەنگی نێوانیـان دەستنیـشان بکـات و تێبینـی بڵـێ و پێشنیازی بەجـێش بکـات لەسـەر پـــەرەپێدانی کـاری نیتۆرکـــی پێکـــەوەییان بـۆ هەرچـی زیاتری خزمەتکردنی پرۆسەی سیاسی کوردستان و داکۆکی لەمافەکانی کورد.

گرفـت لەوەدایە ئـێمە لەگەڵ ئەم دامودەزگـا گرنگـانەی نـوێنەرایەتی کوردستان کەدەتوانن تەجرەبەی دیمـوکراتی وڵاتەکەمـان پایەدار بکەن، بەڵام دیموکراسـییەکمان هەیە کەبەقۆنـاغێکی ئینتیقالیـدا تێپەڕدەبێـت و دیموکراســی ئینتیقــالیش، بەداخەوە بێــبەری نیــیە لەخەســڵەتی موزایەدەچییەتی و نوقورچی ژێر مێزو پلاری میللیگەرایی، ئەوی لەچەنـد رۆژی رابـردوودا لەپرسـی یاسـای هەڵبژاردنەکانـدا بینیمـان بەشـێکە لەدەرکەوتەکانی دیموکراسی ئینتیقالی.

موزایەدەچییەکانی ئۆپۆزسیۆن بەدوای وردە کێشەدا دەگەڕێن بۆ قەبەکردنی، مرخیان لەجیاوازییەکی بچووکی بیروڕا خۆشکردووە تادزەی لێوەبکەن دەنا لەهەموو ئەو دەزگایانەدا نوێنەرایەتییەکان هی تەیفی سیاسی کوردستانەو دەزگایەکمان نییە لەدەرەوەی شەرعیەتی داکۆکی لەبەرژەوەندییە باڵاکانی کوردستان، ئەمەش شتێکە ناشێ موزایەدەچییەکان نەیزانن ئەگەرچی خۆیان لەگێلی بدەن، چونکە قازانجەکەیان لەوەدایە.

ئەوەی لەماوەی رابردوودا لەپرسی یاسایی هەڵبژاردنەکاندا بینیمان بەشێک بوو لەشانۆگەری موزایەدەی هەڵوێستی نەتەوەیی و هەوڵێکە بۆ کەمکردنەوە لەبایەخی نەبەردی نەتەوەیی کەرکوک کەهاوپەیمانی کوردستان کاری لەسەرکردو لەناو تەلبەندی دوژمنایەتیدا بەتولەڕێی تەوافوقدا بردی و ئەو یاسایەی لێدەرچوو، کەچی موزایەدەچییەکان بۆ مەرامی دروستکردنی جەمسەرگیری هەڵبژاردنی داهاتوو هەر لەئێستاوە کاریان لەسەر شێواندنی کرد. ئیمزاکردنی یاساکەیان تێکەڵ بەمەسەلە تەکنیکییەکانی کردو دەیانەوێت هەر کەموکوڕییەکی هەڵبژاردن هەبێت بەسەر نوێنەرانی کورد لەبەغدا ساغی بکەنەوە، ئۆپۆزسیۆنی گۆڕانچی گالی هەندێک رۆژنامەی بەناو ئازادی دۆستی خۆیاندا کەزەقی بکەنەوەو مەسەلەکە وا نیشانبدەن ناکۆکی لەنێوان سەرکردایەتی سیاسی کوردستان، لەنێوان مام جەلال و کاک مەسعود هەیەو بیروڕای سەرۆکایەتی و پەرلەمانی کوردستان جیایە لەبیروڕای هاوپەیمانی کوردستان لەبەغدا کەهەموو دەزگاکان گوزارشتن لەسیاسەتی پارتی و یەکێتی و هێزە سیاسییەکانی تریش و ئەگەر جیاوازیش هەبێت هی پێگەی روانینەو ناگاتە ئاستی ناکۆکی قوڵی چارەسەرنەکراو کەمشەخۆرەکانی سیاسەت و میدیای کوردی بتوانن پێخۆری بن، ئەوەندە بەسە بۆ جەماوەری وشیاری کوردستان بزانن کەئۆپۆزسیۆنی موزایەدەچی ئەرکە قورسەکانی بۆ نوێنەرایەتی رەسمیی کورد بەجێهێشتووەو هەر لەئێستاوە تەداروکاتی کورسییەکانی هەڵبژاردنیان

دەستپێکردووەو سبەینێش هەر بەو یاسایەی هەڵبژاردن کەهەڵلای لەسەر دەکەن دەچنە هەڵبژاردنەوەو بەدوای کورسی دەسەڵاتداریتیدا وێڵ دەبن.

بێگومان ئەم قۆناغە ئینتیقالییەی دیموکراسیش تێپەڕدەبێت و ئەوانەی بەرژەوەندی و کورسیخوازی بەرچاوی لێڵ کردوون لەم هەلومەرجەدا دەزانن ئەمجارە ئەم گەمەیەیان بۆ ناچێتەسەر بەموزایەدە سواڵی دەنگ بکەن و کەچەند کورسییەکیشیان هێنا سیانی بەبەتاڵی جێبێڵن و پڕی نەکەنەوە.

*کوردستانی نوێ: ژ:5032 لەرۆژی 2009/11/22دا.

زۆر بلێی لەگردەکە

هاتن! موزایەدەچییەکان هاتن، بەسیمایاندا دیارە لەکاتی نەبەردیدا خۆیان دەشارنەوەو لەوادەی سەمای ساف و بێگەرددا ملیان قوت دەکەنەوە.

لەبەغدا دەرەقەتی یەکەم رووبەڕووبوونەوە نەهاتن و لەکوردستان (رووبەڕوو) بوختان و موزایەدە دەکەن.

هاتن موزایەدەچیەکان هاتن! بەلێدوانی ئاگرین و کرداری بێ حاسڵدا بیاننااسنەوە، لێدوانی هاوشێوەی عەنتەرەکانی سیاسەتی عەرەب، رەخنەگرتن لەهەموو شتێک تەنها لەخۆیان نەبێت، کەچی لەپشتەوەش پاشقوڵ لەتەجرەبەی کوردستان دەگرن و سیاسەتیان رووی لەفیدرالی پارێزگاو گەڕەک و لاکۆلانەکانە.

بیانناسنەوە! لەپەرلەماندا منگەمنگ و لەسەر رووپەڕی رۆژنامەو سەر شاشەی تیڤییەکاندا پاڵەوانی نەتەوەیین و لەکاتی بەرەنگاریدا هەر ئەم نوزە نوزەیان لێوە دێت: (هەرچی هاوپەیمانی پێی باش بێت ئێمە پشتیوانی لێدەکەین) یان شتێک لەبابەت ئەوەی دوو دڵەکان بەموسایان وت: (اذهب قاتل انت و ربک و نحن ها هنا قاعدون)؟ کەهەورو ساماڵی هەڕەشەش دەنیشێتەوە ئیتر ریزێک رستەی شۆڕشگێڕانە دەبنە مانشێتی (رۆژنامە)و رۆژنامە هاوسەنگەرەکانیان.

غەزلی ژێراو ژیری خۆیان لەگەڵ شۆڤێنی و نەیارانی کورد لەڕێی پێنج خشتەکی و تەخمیسیان بۆ فیدرالی پارێزگاکان و دابەشکردنی هەرێمی کوردستان بەشتێکی ئاسایی دەزانن، کەچی تەوافوق و سازان لەگەڵ پێکهاتەکانی عیراق بۆئەوەی کەرکوک نەبێتە دۆخی تایبەت

لەیاسای هەڵبژاردندا بە (وەستانەوەی تاڵەبانی لەدژی خەڵکی کوردستان) دەناسێنن.

موزایەدەچییەکان ڕەنگیان دیارەو دەنگیان نەعرەتەی شێرە لەدەمی ئاشتی و شێنەییدا، کەچی لەتەنگژەی وەک ئەوەی خانەقیندا لەساڵۆنەکانی سیاسەتی پشتەوەو لەباخچەکانی گردەکەدا تریقەی پێکەنینیان دێت بەفەرماندەو پێشمەرگە دلێرەکانی سەنگەری گەرمەسێرو بەژەنەڕاڵی بێ ئەستێرەیان دەزانن.

مزایەدەچییەکان بناسنەوە، تاڵەبانی-یان لێ بۆتە مۆتەکە: وەک شۆڤێنی و نەیارەکانی کورد لەدژی وەستاونەتەوەو هێرشی ناڕەوای دەکەنەسەر، کەچی لەولاوە لەهاشمی دەپاڕێنەوە، لەجەنگدا لەخانەقین نین و لەشێنەییدا خەڵک رادەسپێرن بلَقی سەر ئاو بڵاوبکاتەوە: (یەکێتی لەکەرکوک تێکدەشکێنن)؟ ئافەرین کەهەمان ئامانجی شۆڤێنییەکانتان هەیە!.

موزایەدەچییەکان حەزیان لەماڵی شێواوە، بۆیە دۆسێکان تێکەڵ دەکەن، یاسای هەڵبژاردن و کاروباری تەکنیکی تایبەت بەڕێژەی کورسی پارێزگاکان تێکەڵ دەکەن، ئەوانە لەوەدا ئازان لەگردەکە لەڕەنجی کۆششی نوێنەرایەتی کورد لەبەغدا بخۆن و شەڕەکەش بۆ هاوپەیمانی کوردستان بەجێبێڵن! لەکوردستانیش لەسەر سفرەی حازری هەم دەخۆن و هەم بالۆرەی موزایەدە لێدەدەن.

نەجیب مەحفوز بەهاو ڕێبازانی ئەمانەی دەوت (زۆر بلێیی بەدیار نیلەوە).

*کوردستانی نوێ: ژ: 5030 لەرۆژی 2009/11/19دا.

تێکۆشان بۆ ئازادی بەخەسڵەتی یەکێتیانە

1

جارێکیان گوێم لە کۆندۆلیزا رایس بوو کە لەسەر ئازای پێشکەوتنی مافە مەدەنییەکان قسەی دەکرد. ئەو هێشتا لە پۆستی رەسمی خۆیدا بوو وەک وەزیری دەرەوەی گەورە ترین وڵاتی دونیا کە وتی: هێشتا زۆر مافی تر ماون کە رەش پێستەکان وەریبگرن، زۆر ئازدی تر ماون کەژنان بەدەستی بێنن و خۆم بە شەخسی پێموایە خەبات لەو رێگایەدا بەردەوامە، رێگەیەکی دووروودیژمان لەپیشە.

دوو ساڵ دوای ئەوە رەشپێستێک بوە سەرۆکی ئەمریکاو هێشتا خەبات بۆ ئازادی بەردەوامە.

لەوانەیە ئەم قسەیەی کۆندی لە باری فەلسەفییەوە زۆر قووڵ نەبێت یان زۆر کەسی تریش بتوانن قسەی وا بکەن، بەلام بۆ خوینەرانی دەگێرمەوە کە ماوە یەک لە مەوپێش کتێبێکم لەسەر خانم خوێندەوە. نووسەری سەر گوزەشتەکە دەلێ: "کۆندی بە منداڵی لە گەڵ دایک و بابی سەردانی کۆشکی سپیان کرد، کیژۆلە لە تەلبەندی دەرەوە سەیری بەرزی کۆشکەکەی کردو وتی، رۆژێک دەبێ منیش لەو کۆشکە کار بکەم. ساڵی 2001 ئەم منداڵە ژیکەلە رەشپێستە بووە راوێژکاری ئەمنی نەتەوەیی و سەرۆک بوش ئەمەندەی متمانە پێ بوو کە داوای لێکرد ژورەکەی نزیک نوسینگەی سەرۆکایەتی بێت.

خەبات بۆ ئازادی و مافە مەدەنییەکان لە گەورە ترین وڵاتی دونیا بەردەوامەوخەباتگێرەکان دەبێ کۆلنەدەن دەسکەوتی تر کەڵەکە بکەن.

2

خەبات بۆ ئازادی و مافە مەدەنییەکان لە کوردستانی رزگاریشدا جارێ بەردەوامەو کاروانەکە چەندی بۆ مـــەیسەر کردبین هێشتا لە چاو ئەوەی لە ئەندێشەی بزوتنەوەی رزگاریخوازانی گەلی کوردستاندا هەیە کەمەو هێشتا لە چاو ئەوەی شایەنی گەلی کوردە زۆری ترمان گەرەکە.

ئازادی وەک هەر داوایەکی تر نرخی پێدەوێت. قوربانی و شیربایی خۆی گەرەکە. میللەتی ئازا لە دوا جاردا دەبێتە میللەتێکی ئازا. جا لەبەرئەوەی دیرۆکی مرۆڤایەتی کوردی وەک میللەتێکی ئازا ناسیووە.

بۆیە خەباتی کوردایەتی بۆ ئازادی هەر دەگاتە مەنزڵ و لەم رەوتە درێژەدا کەمی بە دەستنەهێناوە تا نادیدە بگیرێت. ئەوەی ئازادی بە دەستهاتوو نادیدە بگرێت. ئەوەی ئازایەتی و رێرەوی قوربانی و خەباتی ئەم میللەتە نادیدە دەگرێتەوە سەرەنجام ناشتوانێ وێستگەیەکی ئەم ئازادییە بۆ مەودایەکی فراوانتر پاڵ پێوە بنێت.

لێرە خەباتی ئازادی نیشتمانی و ئازادی تاکە کەسییەکانمان جیا نەکردەوە، چونکە ئەم جیا کردنەوەیە لە ئەسلدا هەڵەیە مەگەر بۆ لێکۆڵینەوەی تاقیگەکان بێت کە توخمەکان دابەشدەکرێن تا وردتر سەری لێ دەربکرێت. دەنا لە واقعی ئاڵۆزی خەبات بۆ ئازادی نەتەوەی روو لە ئازادی نەتەوەیی تاکەکانیش سەرەنجام ئازاد دەبن و کۆی ئازادی تاکەکانیش یەکسانە بەئازادی دەستەجەمعی نەتەوە.هیچ نەبێ ئەمە لە تەجرەبەی یەکێتی نیشتمانی کوردستاندا بەرجەستە دەبێت وەک رەوتی کوردایەتی پێشکەوتوخواز کە لە مێژووی کردارەکەیدا رزگاری نەتەوەیی لە ئازادی تاکەکەسەکانی ناو زۆنی شۆرش و ئینجا ناو هەرێمی ئازادکراوی کوردستان لێک جیانەکردەوە تا لەناوئەدەبیاتی سیاسی خۆشیدا لە کۆنگرەی دووەم و سێیەمیش، لەبەرنامەو راپۆرتی سیاسی خوێدا، قورساییەکی بەرچاوی دایە دنیابینی یەکێتی لەسەر مافی تاکەکان وئازادییە فەردییەکان.

3

ئەگەر چی نوسینەوەی ئەو دنیابینییە لە بریارو راسپاردە چاپکراوەکانی یەکێتیدا خۆی لەخۆیدا دەولەمەندکردنی ئەدەبیاتی کوردایەتییە، بەڵام لە حیبری قەڵاەم پیرۆزترو گرنگتر، خوێنی شەهیدانی یەکێتییە کە خەڵاتە بۆ ئازادی کوردستان،یانی خەڵاتە بۆئازادی تاکەکان،کە کوردستان بێ کوردستانییانی ناوی، بیابانێکی چۆڵ و بێ فرە.

لە هەر کوێ یەکێتی لێبوو بێت یان بەدەستەواژەی سیاسی باو هەر شوێنێک ناوچەی دەستروێشتوی یە کێتی بێت ئەوا ئەو شوێنە نیشتەنی ئازادی و مافە مەدەنییەکان و بێگومان جێی پرۆتستۆو بە دەنگی بەرز داواکاری ئازادکردنی زیاتر بوو. لە تەجرەبەی دەسەڵاتداریتی کوردستانیشدا، گفتوگۆی ناوێ کە لە هەرجێیەک گفتوگۆ لە سەر ئازادی بە هەموو رەهەندەکانیەوە کرابێ. یەکێتی سڵاوی ئازادی بە سڵاوێکی گەرمتر جواب داوەتەوە. لەگەڵ هاوبەشەکانی هانی پەرەپێدانی زیاترو زیاتری ئازادی و مافە مەدەنییەکان و دیموکراسی داوەو نرخی ئەمانەی، بەراشکاوی بیلێن، بە سەرئیشەی زۆر و لە سەرکەوتنی زیاتر داوەتەوە، بە تایەبەت لەم ناوچەی رۆژهەڵاتەدا کەزۆر کەیفی بە ئازادی و دیموکراسی نایەت، باتەنانەت هەندێک جار لەناوخۆشدا هەبن کەوەک کێسی بۆکسێین باسکی خۆیان بەیەکێتی ئەستور کردبێت و نەشیان گوتبێت: سوپاس.

سوپاسی نەویستووە. چونکە یەکێتی دەستمایەو ئایندەی خۆی و ئایندەی کوردەواری لەئازادی و دیموکراسی زیاتردا دەبینێتەوە. تا ئەمیان زیاتر بێت ئەویان پایەدارتر و دڵنیاتر دەبێت.

4

بەڵام ئازادی وەک نرخی دەوێت.وەک خەباتێکی بەردەوامی دەوێت، پشوی شۆرشگێرانەشی گەرەکە، هەڵپەسازەکان زوو سارد دەبنەوە، لەمەیدانی گیانفیداریی بۆ ئازادی کۆڵدەدەن، چونکە پشویان درێژ نییە، نرخی ئازادی نادەن، چونکە نرخی ناناسن.

ئــازادی هەروەهــا ڕێوشــوێنی پتەوکــردن و تەداروکــی پارێزگــاری پێویــستە،یاساو حکــومەت ئەمەرێکــدەخەن و ئــازادی کوردســتان و (ئازادی) تاکەکانی دەپارێزن، یاسا بۆ سەپاندن نییە، بۆ پارێزگاری لە (مافەکانە) کە ئازادی پلەی بڵندی مافەکانی مرۆڤ و نەتەوەیە.بۆیە ئەوانەی یاسا بە کەم دەگرن ڕێگە بۆ بێ مافی و لە سەرهەڵنەدانی ئازادی خۆش دەکەن.

بەم پێیە یاساو حکومەت و دەسەڵاتی دیموکراتی و هەڵبژێردراوی گەل بەرەنگاری ئازادی نابن، بەڵکو دەرفەت بۆ پتەوکردنی ئازادی، ئەم دەزگایانە بۆئازادیخوازان،کە یەکێتی دیرۆکێکی دوورو درێژی هەیە لە گەڵ خەباتی ئازادیخوازیدا،چانس بۆ فراوانکردنی مەیدانی ئازادی و دابینکردنی پێویستییەکانی پارێزگاری کردن لە ئازادی، وای دابینین ئەمە سیاسەتی یەکێتییەو یەکێتی بە خەسلەتی یەکێتیانەی خۆی هەر ئەمەی کردووەو هەر ئەمە دەکات.

لای یەکێتی داموو دەزگاکان ئامرازن بۆ خزمەت کردنی ئازادی و دیموکراسی، بۆ دابینکردنی کەشێک کە ویست نیشاندانی بۆ ئازادی تیایدا فەراهەمکراوە.

5

دەگەرێمەوە سەرەتا: لە گەورەترین وڵاتی دونیاوە تا هەرێمە تازە لە خەم رەخسیوەکەی خۆمان، کوردستان، خەبات بۆ ئازادی و مافەکانی درێژەی هەیە، کەممان بەدەست نەهێناوە، بەڵام شەیانی زیاتریشین.

*کوردستانی نوێ: ژ: 5289 2010/9/26.

مەسەلەی سەرۆک کۆمار

مەسەلەی کوردستان لە عێراقدا، لە ویسگەیەکی هەستیاردایە، باسی چەند رۆژی داهاتووە، ئەگەر کورد بتوانێت هەندێک چەمک و داخوازی بچەسپێنێت ئیتر چەسپێنراو دەبێت عورف لە ئایندەی دەولەتی عێراقدا. ئەمە بە تایبەتی بۆ پۆستە سیادییەکان راستە.

بێگومان دەستوری عێراق وەک هی لوبنان نییە کەبە دیاری کراوی پۆستە سیادیەکانی لە نێوان سونە و شیعە و مەسیحیەکاندا دابەشکردوە. بگرە پۆستەکانیشیان بە ناوەوە کراوە. ئاڵوگۆری خولەکیشیان لە نێواندا ناکرێت:سەرۆک کۆمار بۆ مەسیحی، سەرۆک وەزیران بۆ سەنە، پەرلەمانیش بۆ شیعەکان.

لەگەڵ ئەوەشدا هەندێک دەنگی نەشاز پەیدابوون کە بە زۆری زۆردارەکی دەستەواژەی بە لوبنانیکردنی عێراق وەک تانەو بۆ ئایندەی وڵاتەکە بە کاردێنن.وەک بڵێی لە نموونە هێنانەوەی حوکومڕانی مێژووی ناکۆکیدا بەغدا چاتر بوو بێت لە بەیروت.مۆدێلی عێراقو چەردەیەک لە مۆدێلی دیکەی عەرەبی لە مۆدێلی لوبنانی باشتر بن!

لە عیراقدا سەرەڕای تێپەرینی (7)ساڵ بە سەر گۆڕانی سیستمی سیاسی، بەڵام هێشتا دۆخەکە دەڵەمەیەو بناغەی سیستمی نوێی وڵات بە تەواوی دانەمەزراوە. لە بەر ئەوە جگە لەململانی لەسەر شتە رۆژانەیی و دەورییەکان، ململانێ سەخت بۆ رەنگرێژکردنی ئایندەی وڵات بەو جۆرەی هەر پێکهاتەو گرۆێکی دەیخوازێ، ململانێی تیژو توندە. لەوڵاتی دەستوور خوازی بچەسپایە، دەبوایە ململانێی پێکهاتەکان تەنها لە سەر دەسەڵاتی تەشریعی (پەرلەمان) بوایە کەشوێنی

قانوونمەنـدکردنی دەوڵەتەکەیە. بەڵام چـونکە هێـشتا لە عیـراق هێـزی جێبەجێکردن بە سەر هێزی یاسا دارێژیدا زاڵە بۆیە ئێستا شەڕلەسەر پۆستی سـەرۆک وەزیـران و دەسـەڵاتی تەنفیـزی گەرم تـرە. چـونکە لەم قۆناغە ئینتقالییەدا هێـزی تەنفیـزی دەتـوانێ رەنگریـژی ئاینـدە بکات و بگرە کاریگەری لە سەر جومگەکانی تەشریعیش دابنێت. بۆیە دەبینرێت عیراقییە غەیرە کوردەکان ململانێ لەسەر سەرۆک وەزیران دەکەن بێ گوێـدانە ئەوەی بەرنـامەی حکـومەتی داهـاتوو چـۆن دەبێـت و ئەو حکومەتە چۆن ئیستحقاقە دەستورییەکانی سەرشانی جێبەجیدەکات؟

لەو نێوەنـدەدا کـورد هەقیەتـی چەنـد رۆژی داهـاتوو خەبـاتی چەنـد دەیەیـی خـۆی بەپێداگری لە سـەر داخـوازییە رەواکانی چڕ بکاتەوە کە پۆستی سەرۆک کۆماری یەک لەو داخوازییانەیە نەک تەنها لـەبـەر ئـەو دەسەڵاتەی سەرۆک کۆمار لە هەرەمی دەسـەڵاتدا هەیەتی، بەڵکو لەبەر ئەوە:

-کە ئەوە حالی عێراقە و بەوجـۆرە هێـز بەلای دەسـەڵاتی تەنفیـزییەوە، زەروریە کـورد ئەو بەشـەی خـۆی لە دەسـەڵاتی تەنفیـزی بە دەسـتەوە بگرێت.

-کە ئەوە حالی قۆناغی ئینتقالی بێـت، ئەوەی ئەمجارە دەچەسـپێنرێت دبێـتە عـورفی یەکـلاکەرەوە، کەوابـێ گـرنگە کـورد لەم تەگبیـرەی چەسپاندنەدا بەشەکەی خۆی وەک عورفێک بچەسپێنێت.

-هاوبەشـەکانمان لە عێـراق کە لە پۆسـتێکی دەوریـدا لە گەڵمـان قرچۆک بن چۆن ویستە نەتەوەیە دەستوریەکانی ترمان دسەلمێنین؟

بەم مانـایە لەم تەنـگەژەیە زەمەنـیەدا سـەلماندی ئەم ئیـستحقاقە نەتەوەیـیە هەم ترۆمـۆتەرەی دلنیـاییە بەوەی لە چـوار سـاڵی داهـاتوودا چـۆن داواکانمـان دەسـەلمێنین و هەمـیش(باسـکی هێـزی)دەسـتوریمان دەداتێ بۆ بەشداری لە حکومرانی قۆناغی داهاتووی عێراقدا.

مەعلـومە کـورد لە عیـراق لە هەر دەورانێکـی هەڵبژاردنـدا سـێ ئێستحقاقی لای هاوبەشەکانی تری پرۆسەی سیاسی وڵات هەیە:

-پۆستێکی سیادی وەک ئیستحقاقی نەتەوەیی.
-پلەو پایەی باش لە کابینەدا وەک ئیستحقاقی هەڵبژاردن.
-داوا نەتەوەییـەکـان وەک مـادەی (140) کە لە دەسـتوردا هـاتووەو پەیوەندی بە چارەسەری قۆناقبەندی مەسەلەی کوردەوە هەیە.

ئەوەی دەتـوانێ ئەم ئیـستحقاقە دابینبکـات و دڵنیـایی و هێـز بـداتە کوردو گرەنتـی راسـتگۆیی شـەریکە عێراقییەکان بێت، پۆسـتی سـەرۆک کۆمارییە لەم قۆناغە ئینتقالییەدا.

بـۆیە پێـداگری لە سـەر پۆسـتی سـەرۆک کۆمـار، لەم چەنـد رۆژەدا، مەسەلەی مەعنەوی ناسنامەی دەوڵـەتی عێـراقیش تێدەپەرێنێت بەرەو رەنگرێژکردنی هاوسەنگی هێزی نێوان پێکهاتەکان و دابینکردنـی باسکی دەستوری بۆ کورد لە بەغدا.

*کوردستانی نوێ: ژ: 5227 لە 12/

با تەکلیفی خۆیان ڕۆشنبکەنەوە

شتێکی نوێ نالێین کەباسی پەیوەندی نێوان نەوشیروان مستەفا و قادری حاجی عەلی لەگەڵ سایتی کوردستان پۆست بکەین. بەڵام ئەوەی داوای ئەمڕۆی ئێمەیە ئەوەیە دەبێ ئەو دوو سەرکردەیەی گردەکە هەڵوێستی خۆیان لەبارەی ئەو پەیوەندییە روونبکەنەوەو دژە بەڵگەی خۆیان لەبەرامبەر بەڵگەی ئەو پەیوەندییانە بخەنەڕوو. جا چ لەدادگای وڵات کەبەشێکی ئەو دۆسێیە پەیوەندی بەوەوە دەبێت و چ لەبەردەم دادگای میللەتدا.

نەوشیروان و قادری حاجی عەلی وا دەزانن بەخۆ بێدەنگ کردنیان لەبەرامبەر ئەم راستییانەدا دەرفەتێک دروست دەبێت کەتاوانەکەیان پەردەپۆش بکەن و لەبیر خەڵکی ببەنەوە، بەڵام ئەو تاوانە سیاسییە، ئیعلامییە قانوونییەی ئەوان هی ئەوە نییە بێدەنگی لێ بکرێت و سبەینێ، کەئەم هەڵچوونی ململانێی هەڵبژاردنە دانیشێتەوە، خەڵک هەقی خۆیەتی لەدادگا شکات تۆمار بکات و هەموو ئەوانەی لەکوردستان پۆستەوە جنێویان پێدراوەو تەشهیری خێزانی و کەسێتی و سیاسی و کۆمەڵایەتییان پێکراوە، داوای مافی زەوتکراوی خۆیان بکەنەوەو ئەو جووت سەرکردەی گردەکە لەپای ئەو تاوان و بوختانانە سزا بدرێن و ئیعتباری ماددی و مەعنەوەی بۆ تەشهیرپێکراوەکان بگێڕدرێتەوە.

هەر لەم پەیوەندییەدا پرسیارێک دروست دەبێت: ئایا سەرانی گردەکە کە چەندین ساڵە بەبوختان و درۆو دەلەسە لەو سایتە گومانلێکراوەوە تەشهیر بەکادیرو هەڤاڵانی یەکێتی و کۆی سیاسەتی

رەسمی کوردستان دەکەن و هەموو ئەمانەیان کردۆتە دەسکەلا بۆ ناشیرینکردنی ئەزمoونی کوردستان و دەسەڵات سیاسییەکەی و ئەمەش سەرەنجام چۆتە جۆگەلەی هاندانی خەڵک و چەواشەکردنیان و بەکارهێنانی ئەو ناشیرین کردنە لەپرۆسەی سیاسی و تەنانەت لەویستگەی هەڵبژاردنیشدا تالەقازانجی لیستی گردەکە کۆتایی پێ بێت.

دەبێ لەم دۆخەدا تەئکید لەسەر ئەوە بکرێتەوە ئەوانەی لەسپیدەوە تا ئێوارە باسی ئەخلاقی سیاسی و ئیداری دەکەن و لەمیدیای عەرەبییدا تۆمەتی بێ ئەخلاقی دەخەنە پاڵ کۆمەڵی کوردەواری کەچی لەکوردستان پۆستەوە جنێو بەخەڵک دەدەن، پێیان بگوترێ بەچ مۆراڵێکی سیاسیەوە بزوتنەوەیەکتان لەسەر بنچینەی درۆو دەلەسەی ناشیرنیکردنی هێزە سیاسییەکان و دسەڵاتی سیاسی بینا کرد، ئایا هەقی خەڵک نییە ئەو قاعیدە قانوونییەتان وەبیر بێنێتەوە کە (ما بني علي الباطل فهو باطل).

*کوردستانی نوێ: ژ:5117 لە رۆژی 2010/3/5دا.

چیتر کاکە نەوە نیت

هیچ خۆ سەغڵەتکردنی ناوێت، هیچ خەڵک سازدان و خۆ تورەکردنی ناوێت ئەوەی ئیدیعای دیموکراسی دەکاو لەباریدا نییە دەتوانێت لەئەوەلەوە خۆی لەم بابەتە نەداو وەکو جاران دیکتاتۆرانە لێ خوڕێت. بەڵام ئەوەی خۆی بەدیموکراسی بۆیاخ دەکات دەبێت بزانێت دیموکراسی نرخی هەیە، دیموکراسی رەدو بەدەلی هەیە، رەخنەو رەخنە قبووڵکردنی تێدایە.

تازە سەردەمی نازو فیز بەسەرچوو کەلەناو یەکێتی نیشتمانیدا موعەزەز موکەرەم رەخنەت لەهەر کەسێک و هەر شتێک بگرتبایە وەک برا گەورەیەک لێت قبووڵ دەکراو لەبەرپرسیارێتی و رەخنەی بەرامبەر دەبەخشرای و چاوپۆشی لەقسە رەق و ناحەقەکانت دەکرا. ئەوە لەبەر خاتری یەکێتی بوو، لەبەر خاتری یەکێتی ناو یەکێتی، لەبەر خاتری زەمانی هاوخەباتی و هاوسەنگەریی بوو. ئەو زەمانە بەسەرچوو کەلەختوخۆڕایی هاوڕێ و هەڤاڵەکانت بشکێنێتەوەو لەبەر خاتری خوێنی شەهیدان و ناسکی هەلومەرجەکە چاوپۆشی لێبکرێت. چیتر تۆ هاوڕێ و هەڤاڵی ئێمە نیت کەتۆ فەزڵی هاوڕێ و هەڤاڵێتی مەلا کرێکارو ئەسیل نوجێفی و بەرەی تورکمانی بەسەر هاورێیەتی هاوسەنگەرەکانی دوێنێی خۆتدا بدەیت.

ئیتر تەواو! کەدیموکراسییە بۆ ئێمەش دیموکراسییە، کەهاوڕێکانی دوێنێت خوێن و فرمێسکیان بۆ ئەم دیموکراسییە رشتووە. ئەوان لەهاوڕێکانی ئەمرۆت هەقی زیاتریان بەسەر ئەم دیموکراسییەوە هەیەو مافی خۆیانە هیچ نەبێت وەک تۆ، با بەهەمان زمانی جنێو فرۆشی تۆش

نەبێــت، ئەم دیموکراســییە بــخەنە کــارو بەرپەرچــی بوختــان و چەواشەکارییەکانی تۆو سەرانی هاوکارت بدەنەوە.

تازە ئەو زەمەنە بەسەرچوو کەکاکە ئەوە بوویت، دەمانگوت قەیناکا لەبەر خاتری مام و لەبەر خاتری کوردستان بائەم نازو فیزەش قبوول بکەین.

کەتۆ سەنگەری سەوزو ئاوەدان چۆڵ دەکەیت و بگرە سەنگەری لێدەگریت، ئێمەش هەقی خۆمانە رەفعی حیجابت لەگەڵ بەکاربهێنین، تــازە تەواو! فەرمــوو بــزانم بەرگەی گەمەی دیموکراســی دەگریــت کەبریتییە لەرەخنەو گوێگرتن لەرەخنەی خەڵکی دیکەش؟

*کوردستانی نوێ: ژ: 5188 لە رۆژی 2010/3/5دا.

ساروخەکەی نەوشیروان فیشەکی چرووک بوو

ئەمشەو شاشەیKNN بێگوێدانە هیچ بەهایەکی ئەخلاقی سیاسی و رۆژنامەوانی و بەبێ گوێدانە هەست و شعوری ملیۆنان کەس لەهاووڵاتیانی کوردستان و کەسوکاری سەربەرزی شەهیدان و پێشمەرگە نەبەردەکان کە مام جەلال یان لەقوولایی دڵیاندا هەڵگرتووە. گرتەیەکی ڤیدیۆی بەڕێز مام جەلال-یان نیشاندا لەکاتێکدا کەلەدیداری وەفدێکدا تەسبیحەکەی لەدەست دەکەوێتە خوارەوە ئەوا بۆ هەڵگرتنەوەی تەسبیحەکە خۆیشی و میوانەکەی خۆڕسکانە دەچەمێنەوە کەچی سەرانی کۆمپانیای وشە دەیانەوێ مانایەکی نەشیاو کەهەر لەخۆیان دەوەشێتەوە، بەو گرتەیە ببەخشن لەپێناو سواڵی سەرنجی بینەراندا.

ئێمە دەزانین ئەو گرتەیە هەمان گرتەیە کەچەند ساڵ پێش ئێستا لە(کوردستان پۆستدا) بڵاوبۆتەوەو ئێستاش ئەو راستییە بۆ هەموو لایەک دەرکەوت کەهەر ئەوان بوون دزەیان بەم گرتەیە کردووە بۆ سایتە جنێوفرۆشەکەیان بێ رەچاوکردنی مۆراڵی ئەوەی ئەو کات لەیەک حزبدا هەڤاڵی مام جەلال بوون و ئەگەر کەسی نزیک نەبوونایە هەرگیز نەیاندەتوانی لەکۆبوونەوەی وادا بەشداربن و رووداوی ئاسایی وابشێوێنن. ئێمە دەپرسین ئاخۆ دەبێ لەئینشقاقێکی تری ناوخۆیاندا وێنەی گرتەی کێی ترو چۆن بشێوێنن؟

بۆیە مایەی نەنگییە بۆ ئەو کەسانە کە هاوڕێی چەندین ساڵەی خەباتی بوون و باش شارەزای ئەخلاق و رەوشتی بەرزو هەڵوێستی مەردانەی مام جەلال-ن ئەمڕۆ بۆ شێواندنی رای خەڵکی و بۆ

وەدەستهێنانی چەند دەنگێک بۆ کۆمپانیاکەیان ئامادەی دارشتنی هەموو جۆرە سیناریۆیەک و داتاشینی هەموو جۆرە بوختان و تەشهیرێکن لەوانەشە ئەم فیشەکە چروکە ئیعلامییەی کۆمپانیای وشە ئەو ساروخە بێ کەنەوشیروان لەسەردانەکەی کەرکوکیدا بەڵێنی بەماتەبەقای لایەنگرانی خۆی دابوو کەئاراستەی راگەیاندنی یەکێتی بکات.

هەروەها لەهەمان فاصلی تەلەفزیۆنی KNNدا وێنەیەکی تری هەڤاڵ مام جەلال نیشاندەداو والێی دەدوێ. کەئەو وێنەیە سەردانی سەرۆک کۆمارە بۆ مەزاری کەمال ئەتاتورکی دامەزرێنەری کۆماری تورکیا. بێگومان هەر چەندە لەنێوان ولاتاندا هەندێ ریوشوێنی پرۆتۆکۆلی هەیە کەدەبێ رەچاو بکرێ. وەک ئەوەی چوونە سەر گۆری کەمال ئەتاتورک یەکێکە لەپرۆتۆکۆلەکانی سەردانی سەرۆک کۆمارانی ولاتان بۆ تورکیا. بەلام ئەم بابەتەشیان بۆ موزایەدەی ئەوان دەست نادات، چونکە ئەسلەن بەهۆی باری تەندروستییەوە سەرۆک تاڵەبانی لەو سەردانەدا بۆی نەکرا ئەو پرۆتۆکۆلە جێبەجێ بکاو لەجیاتی بەرێزی چەند وەزیرێک سەردانەکەیان کردو ئەو گرتەیەی (KNN) بلاوی کردەوە بەشێکی سەردانەکەیەتی بۆ مۆزەخانەی ئەتاتورک و هیچی تر.

*کوردستانی نوێ: ژ: 5115 لە رۆژی 2010/3/3دا بەناوی مەکتەبی راگەیاندنەوە بلاوبۆتەوە.

با یەکێتییەکان خۆیان ئاهەنگی سەرکەوتن بگێڕن

هیچ نەماوە ئێمە بیڵێن، با تەنانەت پێشمەرگەی ڕۆژنامەیەکی سیاسی و گشتی بین و لەهەندێک دەرفەتدا ماف و ئەرکی سەرشانمان ئەوە بێت بەناوی یەکێتی و هەڤاڵەکانیەوە قسە بکەین. هیچ نەماوە ئێمە بیڵێین مادام لەسەر جادەو کۆڵانەکان. لەناو کەمپینەکانی هەڵبژاردن لەشارو لادێ و لەهەرێم و لەناوچە دابڕاوەکان. لەکوردستان و نیشتەنی کورد لەعیراق و هەندەرانـدا. یەکێتییەکان گەورەترین هەڵمەتی هەڵبژاردنیان بوو. ئەم کەمپینە سەوزە لەهەموو ئاستەکاندا لەمێژووی یەکێتی و لەمێژووی دیموکراسی کوردستاندا بەوێستگەیەکی گرنگی خەباتی دیموکراتی دادەنرێت. لەهەڵبژاردنی 1992دا هەمان ئەو جۆش و خرۆشەمان بینی. بەڵام هێشتاش ئەوی ساڵی 1992و ئەوی ساڵی 2005یش کەمپینێکی ڕێکخراوو بەتەگبیر بوو. پێشتر نەخشەو توانای بۆ دیاریکرا بوو. بەڵام ئەوی ئەمجارە لەتینوتاوێکی شۆڕشگێڕانەو دەستپێشخەرییەکی جەماوەرییەوە سەرچاوەی گرتبوو.

ئەو هەڵمەتە جاماوەرییە جارێکی تر جۆشیدایەوە بەر یەکێتییەکان و بەهەق بووە دیاردەیەکی سەرنجڕاکێشی ململانێی هەڵبژاردن بۆ ئەنجومەنی نوێنەرانی عیراق. دۆست و هەوادارانی یەکێتی جەماوەری لیستی هاوپەیمانی، کچ و کوڕو کەسوکارو نەوەی شەهیدان بۆ رابوونەوەیەکی گەورەتری یەکێتی لەمەیدانی خەباتدا. بەبڕیاری خۆڕسکانە ئەمما بەرپرسانەی خۆیان هەڵمەتێکی جوان و بێگەردیان بەرپاکرد کەشێوەی دەرکەوتنی ڕێرەوی نمایشکردنی سادەیی و پڕ مەغزایی دروشمەکانی دەریخست هەڵمەتێکی نەخشە بۆ کێشراو تەگبیر

بـۆ دانـراو نیـیە ئەگەرچـی لەکەمپینـی هەڵبژاردنیـشدا ڕێکخـستن و بەرنامەڕێژی بـۆ هەڵمەتی جۆشدانی جەماوەر مـافی ڕەواو دیاردەیەکی قـانوونی و شارستانیـشە. بەڵام جەمـاوەری یەکێتـی ئەم مـافە قـانوونی و شارسـتانییەیان وەرگـۆڕا بـۆ هاوکێشەیەک کەهەم پابەنـدێتی تێدا بێت بەئەخلاقـــی کەمپینـــی هەڵبژاردنێکـــی دیمـــوکراتی و هەمـــیش دەستپێشخەری شۆڕشگێڕانەی تێدا بێت کەبۆ هەمـوو دروشمێک، لۆگۆو ئاڵایەک نەگەڕێتەوە بۆ بنکەو لیژنەکانی کەمپینی یەکێتی و هاوپەیمانی ئەم حزبە خۆی هی خەڵکە. خەڵک بەو جۆرەی خۆیان بیانەوێت هۆتافی بۆ دەکێشن و گۆڕانی بەباڵادا دەڵێن.

یەکێتیش چاکی کرد کەزوو لەم مەسجە شۆڕشگێڕییە تێگەیشت و ئەم حزبەو کەمپینەکەی دایەوە دەست خەڵکی کەقەڵاو شورای پشتی یەکێتیـیە لەتەنگـانەی شـۆڕش و لەوێـستگە دیموکراتییەکـانی ململانێـی هەڵبژاردنیشدا. یەکێتی چاکی کرد کەتەنها پەیامی بۆ جەماوەرەکەی ئەوەبـوو ڕێـز لەرکابەرەکانیـان بگـرن و پابەنـدی ڕێنماییەکانی کۆمـسیۆن بن.

ئیتر یەکێتییەکان خۆیان هەم گیانی دیموکراسی ململانێیان پاراست و ڕێزیـان لەملێلانێکارانیـان گـرت و هەمـیش لێـنەگەڕان بەنـاوی تـرس لەبیانووی تەشەقەڵەگرتنەوە کەس زاتی ئەوە بکات لەپەنا دیمـوکراتییەوە سـوکایەتی بەیەکێتـی و پەرچەمەکەی بکـات وەک هەنـدێک کەس وا لەدیمـــوکراتی تێگەیـــشتوون کەتەنهـــا بریتـــی بێـــت لەپەلامـــاردانی ڕکابەرەکەت بێئەوەی خۆت ئەلتەرناتیڤێکی گونجاوت پێ بێت.

ئـێمە هیچمـان نیـیە لێـرەدا بیڵێـین ئەوە نەبێـت کەبەفیعلـی ئەوە دیموکراسـی ڕاسـتەقینەیەکە دەبێـتە مـایەی ئـاوەدانکردنەوەی ڕێـرەوی خەبـات و لابردنـی گەردو تـۆزی خـاوو خلیجکی ڕۆتینـی ڕۆژانەی کـاری حزبـــابەتی کەمپینـــی هەڵبـــژاردنیش هەر وەکـــو هەڤـــاڵ مـــام جەلال لەکۆبوونەوە فراوانەکەی کەرکوکدا ڕایگەیاند تەنها پرۆپاگەنـدە نیـیە بـۆ بـردنەوەی کورسـی و سـەرکەوتن لە هەڵبژارنـدا باتەنـانەت بەشـێوەیەکی

ماکیاڤیلی و چەواشەکاریش بێت، بەڵکو کەمپینی هەڵبژاردن دەرفەتێکە بۆ جۆشدانەوەی پەیوەندیی نێوان حزب و جەماوەرەکەی پەیوەندی نێوان شۆڕش و ئەو ژینگە حەیاتییەی ئاوو هەناسەو خۆراکی بەردەوامی بۆ تێکۆشەرانی رێی رزگاری دابین. دەکات بەهەق ئەم کەمپینە ئەو ئەرکە حزبییە. نیشتمانییە شۆڕشگێڕەی جێبەجێکردو ماوەتەوە سەرئەوەی جەماوەر لەرۆژی حەوتی سێدا ئەم ئیرادە دەستپێشخەرەی خۆی بخاتە ناو سندوقی دەنگدانەوەو هەرخۆشی لەلایەک بڕیاری چارەنوسساز بۆ شێوەی نوێنەرایەتی کورد لەبەغدا بداو لەلایەکی تریشەوە ئایندەی گەشی ئەم یەکێتییە سەوزو ئاوەدانە دیاری بکات لەهەردوو حاڵەتیشدا تازە ئیتر یەکێتی ئیرادەی یەکێتییەکانی کردۆتە کۆمبەسی کارکردنی. بۆ پێشەوە بەرەو بەرجەستەکردنی ئیرادەی یەکێتییانە لەزەماوەندی حەوتی سێدا.

بۆ پێشەوە بەرەو سەرکەوتن نا، چونکە سەرکەوتن مسۆگەرە، بەڵکو بەرەو ئامادەسازی بۆ ئاهەنگی سەرکەوتنی لیستی هاوپەیمانی (372) ئاهەنگێک کەدیسانەوە با یەکێتییەکان خۆیان دەستپێشخەربن لەنمایش و لەدەربڕینی.

*کوردستانی نوێ: ژ: 5188 لە رۆژی 2010/3/5دا.

ڕەوینەوەی مەترسییەکان

لەچەنــد ڕۆژی ڕابــردوودا، چەنــد ڕوداوێکــی مەترســیداری ئەمنــی لەسنووری هەولێرو سلێمانیدا، نیگەرانییەکی زۆری لەئاستی حکومەت و خەڵکیـدا دروسـتکردو ئەو نیگەرانیـیەش ڕاسـت و لەجێـی خۆیـدا بـوو، پرسـیارەکانی خەڵـک و بگـرە ڕەخنەکانیـشیان لەجێـی خۆیـدا بـوون، بەتـایبەت لەسـلێمانی کەسـاڵانێکی زۆرە ڕووداوی ئـاوا ئـاڵۆزی تێـدا ڕوونەداوە، نیگەرانییەکـانی سـەرۆک مـام جەلال و سـەرۆکی هەرێـم و سەرۆکی حکومەت و دەزگا ئەمنییەکانیش لەجێی خۆیاندا بوون، چونکە ڕووداوەکان تەحەدایەکی گەورە بوون، بۆ حکومەت و دەزگا ئەمنییەکان، هەر بۆیە بەدواداچوونی بەردەوامی سەرۆکی حکومەت و پەرۆشی دەزگا ئەمنییەکان و هاوکاری ئەو بنەماڵانە کەکارە تیرۆریستی و تاوانەکانیان ڕووبەڕو ببووەوە، بەتایبەت هەوڵی هاوبەشی دەزگاکانی ئاسایش و دژە تیـرۆرو هەواڵگیـری نـاوچەکەو ئاسایـشی کەرکـوک لەمـاوەیەکی زوودا سـەرەداوی تـاوانەکەی ڕفانـدن و تیرۆرکردنـی شـەهیدی جـوانەمەرگ مـحەمەدی شـێخ تاهیریـان دۆزیـیەوەو تاوانبارەکـان دەسـتگیرکران و بەمەش مەترسی و نیگەرانی شاری سلێمانی و ناوچە ڕەوایەوە.

ڕووداوێکـی لەو جـۆرە کەڕوویـدا، ئامـاژەیەکی ڕوونە کەتیرۆریـستان دەتـوانن شـێوازی جیـاوازی تێکـدانی بـاری ئەمنـی بگـرنەبەر، بەجۆرێـک کەڕەهەندی تیرۆریستانە بەڕەهەندی تاوانکاری پەردەپۆش بکەن و سـەر لەدەزگا ئەمنییەکان بشێوێنن، بۆیە دۆزینەوەو دەستگیرکردنی ئەو شانە تیرۆریستییە کەجوگرافیای کارکردنی، ئەوەی تائێستا زانراوە سلێمانی و کەرکوکی گرتووەتەوە، بەکارێکی نەوعی ئەمنی دەژمێردرێت، کەوێڕای

دەستخۆشـــی لایەنە ئەمنییەکـــان، پێویـــستە وەک شـــێوازێکی نـــوێی کـــاری تیرۆریستییانە لەلایەن دەزگا ئەمنییەکان و پسپۆڕانی ئەو بوارە کاری لەسەر بکرێت.

دیـــاردە مەترســـیدارەکەی تـــر رفانـــدن و تیرۆرکردنـــی رۆژنامەنووســـی جوانەمەرگ سەردەشت عوسمانە، کەئەویش شێوازی ئەنجامدانی تاوانەکەو پانتاییە جوگرافییەکەی ئەوە دەهێنێت کەوردتر لێکۆڵینەوەی لەسەر بکرێت و بەو خێراییەی دەزگا ئەمنییەکانی سلێمانی سەرەداوو تاوانکارەکانی بدۆزرێنەوەو دەستگیربکرێن.

هەموو ئەو رووداوانەی ئاماژەمان پێیاندان، یەک مەبەست کۆیان دەکاتەوە، ئەویش تێکدانی باری ئەمنی هەرێمی کوردستانە، کە لەهەموو عیراقدا وەک ئـارامترین نـاوچە ناسـراوە، رووداوی تیرۆرکردنـی جـوانەمەرگ سەردەشـت عوسـمان نیگەرانییەکی قـوڵترو بەرفراوانتـری دروسـتکردووە، بـۆیە چـاوەڕوانی ئەوەمـان هەیە کەدەزگـا ئەمنییەکـانی هەولێـرو موسـڵ-یـش هەوڵەکانیـان چڕبکەنەوە کەدیارە بۆ ئەو مەبەستە هاوکاری هاووڵاتیان و بنەماڵەی قوربانی تاوانەکەش کاریگەری خۆی دەبێت، وەک چۆن هاوکاری تەواوی میدیاکان و میدیاکارانیش کاریگەری دەبێت.

بەتـایبەتی کەئەو تـوێژەی هاووڵاتیـانی کوردسـتان تـاڕادەیەکی یەکجـار زۆر بریندارو پەرۆشن و ئەو برینداری و پەرۆشییەشیان بـۆ ئەمنیەتی کوردستان و ئەمنیەتـی هاوپیـشەکانیان لەجێـی خـۆیەتی، بەتـایبەت کەهەمـوو دەسـەڵاتە باڵاکـانی کوردسـتان لەو بـرین قـوڵییەو لەو پەرۆشـییەدا لەگەڵ میـدیاکاران و رووناکبیران هاودەنگن.

لەکۆتایـدا، پێویـستە ئەوە بڵـێن کەساڵانێکی دوورودرێـژە هاووڵاتیـان دەزگـا ئەمنییەکانی خۆیانیـان لەمەیـدانی تـاقیکردنەوەو ئەزمـوونە سـەرکەوتووەکانیاندا دیـوەو متمانەیـان پێیانـداوە، بـۆیە دۆزیـنەوەی تاوانبـاران و دەسـتگیرکردنیان لەتاقیکردنەوەی ئەمجارەی متمانەشدا سەرکەوتوویان دەکات.

*کوردستانی نوێ: ژ: 5173 لەرۆژی 2010/5/12دا.

پێشهاتە ئەمنییەکانی ئەمدواییە، چیمان پێدەڵێن؟

لەچەند رۆژی رابردوودا، هەولێرو سلێمانی چەند خروقاتێکی ئەمنیی وای بەخۆوە بینی کەبووە مایەی نیگەرانیی هاوولاتیان و تاڕادەیەکیش هەمووومانی تووشی شۆک کرد بەتایبەتی، چونکە لەماوەی ئەم چەند ساڵەی رابردوودا بەدەگمەن رووداوی تیرۆریستییانەی لەمجۆرە روویداوەو دانیشتووانی هەرێم بەو ئاسایش و ئارامییە راهاتووە کەچەند ساڵێکە بەهەولا و تەقەلای هەموومان دەستەبەرکراوە.

ئەو کردەوە تیرۆریستییانەو ئاشکراکردنی ئەو گروپ و باندانەی لەپشت ئەو کردەوانەوەن، ئەوەمان پێدەڵێن هێشتا هەرێمی کوردستان کە بەشێکە لەو عیراقەی لەدنیادا بەمۆڵگەو کوورەی تیرۆریزم ناسراوە، بێبەش نییە لەپریشکەی ئاگری ئەو کوورەیەو هەندێکجار پریشکەیەکی بچووکی ئەو کوورەیە، جەستەی ساردو ئارامی هەرێم رادەچڵەکێنێت.

بەدڵنییایەوە ئەگەر وریایی هاوولاتیانی کوردستان بەناوچە دابڕاوەکانیش و لێهاتووی و دەستوبردی و کاری بە بەرنامەو لەخۆبردووانەی دامودەزگا ئەمنییەکانمان نەبێت لەکاری مەیدانی و کۆکردنەوەی زانیاریدا، ئەوا هەرێمیش بەهەمان دەردی ناوچەکانی دیکەی عیراق دەچوو و دەبووە مەیدانی تەڕاتێنیی دەیان گروپ و باندی تیرۆریستی و هەرگیز ئەو پێشکەوتنەش بەدینەدەهات کەئەمڕۆ لەکوردستاندا بەدیهاتووەو هەمووولایەک شایەدیی بۆ دەدەن، تیرۆریستان و شانە نووستووەکانیان، هەرچەندە پیلان و نەخشەی ورد دابڕێژن بۆ کردەوە چەپەڵەکانیان و هەرچەندە هەوڵی ئەوە بدەن تاکتیکی نوێی تیرۆریستیی بەکاربهێنن، بەڵام چونکە کۆمەڵگەی کوردستانی

تایبەتمەندیی خۆی هەیەو قبوڵی هیچ جۆرە دیاردەیەکی نامۆ بەژیانی مرۆڤایەتی ناکات، بۆیە ئەنجامیان هەر ئاشکرابوون و دەستگیرکردن و ریسوابوونە وەک ئەوەی لەچەند رۆژی رابردوودا بینیمان کە لەماوەیەکی کەمدا گروپە تیرۆریستەکە بەخۆیان و بەمۆڵگەو شوێنە نهێنییەکانیانەوە لەسلێمانی ئاشکراکران و کەوتنە دەست یاساوە.

ئەو پێشهاتەی چەند رۆژی رابردوو، ئەوەمان بۆ دەسەلمێنێتەوە، کەهەڕەشەی جددی هێشتا لەسەر ئەزموونی کوردستان ماوەو شانە نووستووەکانی تیرۆریزم و گروپە توندڕەوەکان لەسەرخۆو بەهێواشی لەکاتی هەر نائارامییەکی سیاسی و کۆمەڵایەتیدا یان لەکاتی هەر پرۆسەیەکی جەماوەریی کەخەڵکی پێوە خەریک دەبێت و سەرنجی دامودەزگا ئەمنییەکانیش بۆ خۆی رادەکێشێت، دەکەونە خۆ بۆ چەکەرەکردن و خۆڕێکخستنەوە تا لەو کاتەی بەگونجاوی دەزانن، گورز بووەشێنن بۆ بەدیهێنانی ئامانجە سەرەکییەکەیان کەئەویش تێکدانی ئەزموونی هەرێمی کوردستان و ژیانی خەڵکەکەیەتی.

زۆر گرنگە هەمووماندرک بەوە بکەین تیرۆریزم کەهەڕەشەیە لەسەر هەموو جیهان، هەڕەشەیە بۆ سەر هەرێمی کوردستانیش و هێشتا ئەو هەڕەشە مەترسیدارە بەیەکجاری بەرۆکی کۆمەڵگەی نێودەوڵەتی و وڵاتەکەی ئێمەشی بەرنەداوەو پێویستیشە لەسەر هەمووان بەتایبەتی لەسەر کەناڵەکانی میدیا، ئەو خاڵە لەبەرچاو بگرن لەکاتی مامەڵەکردنیان لەگەڵا هەر رووداوێکی ئەمنیدا بەرژەوەندیی گشتیی خەڵک و ئەزموونی دیموکراتی کوردستان بەهەند وەربگرن و بەرپرسیارانە مامەڵە لەگەڵ بارودۆخەکە بکەن.

*کوردستانی نوێ: ژ: 5176 لە 2010/5/16.

بۆ ئەزموونێکی هەژدە ساڵی

هەژدە ساڵ بەر لەئێستا، لەکاتێکدا بۆشاییەکی سیاسی و ئیداریی لەهەرێمی کوردستاندا هەبوو، خەبات و ئەزموونی شۆڕشگێڕیی شاخیش ساڵێک و چەند مانگێک بوو گوێزرابۆوە بۆ شار، لەو کاتەدا سەرکردایەتیی بەرەی کوردستانی بۆ پڕکردنەوەی ئەو بۆشاییەو بۆ نەخشاندنی سیمای دەوڵەتی و دامەزراوەیی بەدامودەزگاکانی هەرێمی کوردستان کە بەهۆی کشانەوەی جومگە ئیدارییەکان لەلایەن حکومەتی عیراقەوە تووشی ئیفلج هاتبوون، بوێرانە بڕیاریدا هەڵبژاردن بکاتە ئەو ئامرازەی کەخەڵکی کوردستان لەڕێگەی هەڵبژاردنی نوێنەرەکانیانەوە حوکمڕانیی خۆیان بکەن.

لەو سەردەمەدا، کەکوردو سەرکردایەتییە سیاسییەکەی ئەزموونێکی سیاسی و ئیداریی ئەوتۆیان نەبوو بەتایبەتی لەڕووی بەڕێوەبردنی شارەکانی هەرێم و ئەنجامدانی پڕۆسەیەکی فراوان لەشێوەی هەڵبژاردنی گشتی، ئەو پرۆسەیە گرنگییەکی گەورەی هەبوو و بووە جێی بایەخی هەموو نێوەندە میدیاییەکانی جیهان کەتەنها ساڵێک پێشتر سەرقاڵی گواستنەوەی هەواڵی کۆڕەوی ملیۆنیی کوردیی بوون و لەنێوەندە سیاسییەکانیشدا هەوڵی دۆزینەوەی چارەسەری پرسەکە دەدرا.

بارودۆخی ئەوسای هەرێمی کوردستان بارودۆخێکی ناسکی هەستیار بوو، خەڵکەکەی بەدەست دوو ئابڵوقەی ئابووریی دەیناڵاند کەیەکێکیان ئابڵوقەی رژێمی بەعس بوو لەسەر هەرێم و ئەویتریان ئابڵوقە نێودەوڵەتییەکەی سەر عیراق، ژیان و گوزەرانی هاووڵاتیان بەهۆی دابەزینی ئاستی دراوو گرانییەوە، لەوپەڕی خراپیدا بوو، لەڕووی

ئەمنیـــشەوە، بەهەمانـشێوە تەقیــنەوە هەر جــارەی شــوێنێکی قەرەبـاڵغی دەکـــردە ئامـــانج و ڕۆژانەش لەنـــاوچە هاوتخوبەکانـــدا لەگەڵ ســـوپای بەعــس، ســەربازانی عیــراق تۆپبــاران و گـولله بـارانی خەڵکیـان دەکـرد، بازگەکـانیش شــوێنێکی دیــکەی ئەشــکەنجدانی هاووڵاتیــانی کوردبــوو، لەڕووە سیاسییەکەشی، کەس دانی بەو دیفاکتۆ نـوێیەی سـەر گۆڕەپانی کوردســتان نەنــابوو و هەر پاڵپــشتیەک و پــشتیوانییەکیش کەبـۆ کـورد لەئارادابوو، هۆکارە مرۆییەکە زیاتر تێیدا زاڵ بـوو، بەڵام لەگەڵ هەمـوو ئەمانەدا گەلی کورد کەتازە بەئازادی و دیموکراسیی شادببوو، بەوپەڕی پەرۆشی و جۆش و خرۆشەوە، بەشدارییان لەهەڵبژاردنـدا کـرد کەدواتـر لەهەمان ساڵدا چەند هەنگاوێکی دیکەی مێژوویی بۆ کورد هێنایە پێش وەک دامەزراندنی حکومەتی هەرێم و ئیقرارکردنی فیدرالی.

وەبیرهێنــانەوەی ئەو ڕۆژە گــرنگە لەمێــژووی کــورددا، بەتــایبەتی کە لەســایەی بــوونی دیــاردەی چەکــداریی هاووڵاتیــان و ئەو بــارودۆخە هەمەلایەنە نالەبـــارەی لەســـەرەوە ئاماژەمـــان پێـــدا، پرۆســـەیەکی دیموکراسیی سەرکەوتووی کەم وێنەو بێ کێشە پێشکەشکرا، بۆ نەوەی ئەمــڕۆو قۆنــاغی ئێــستامان زۆر گــرنگە، بــۆئەوەی هەمــووان ســەنگی دەستپێـشخەرییە نەتەوەییەکانمـان و ئەزموونەکەمـان هەردەم لەبەرچـاو بێـت و ڕێگە نەدەیـن هـیچ کەسێک بەهـیچ پاساوو بیـانوویەک هەوڵـی لەکەدارکــردن و شــێواندنی بــارودۆخی کوردســتان بــدات لەکاتێکــدا کەچەنــدین قۆنــاغی نەتەوەییمــان بڕیــوەو لەهەمــوو ئاســتەکانی ژیــانی مرۆڤایەتیدا، پێشکەوتنی مەزن بەدیهاتووە.

*کوردستانی نوێ: ژ: 5179 لە 2010/5/19دا.

کۆبوونەوەکانی کەرکوک

گوێگرتن لەمام جەلال گوێگرتنە لەباسوخواسە بەرزەکان، گوێگرتنە لەو خەم و خولیایانەی کەکوردایەتی پێ گەورە دەبێت و سیاسەتیش ماناو مەغزای بالای پێ پەیدا دەکات.

گوێگرتن لەمام جەلال، دانیشتنە بەدیار سەرنج و ئەزموون و روئیای نەتەوەیی و نیشتمانیی بەرزەوە، تێگەیشتنە لەناکۆکییە سەرەکییەکانی ململانێی سیاسیی کوردستان و ئەرکەکانی قۆناغی جیاجیای بزووتنەوەی کوردایەتی. کەس وەکو ئەو شەرحی ناکات و خوردی ناکاتەوە، کەس وەکو ئەو رەهەندەکانی کوردایەتی هاوچەرخ و بەستنەوەی ئەدەبیاتی دێرین بەپێدراوەکانی سەردەمەوە رووننا‌کاتەوە، چونکە کەس وەک هۆنەرەوەی ئەو ئەدەبیاتە ناتوانێت رۆح و ناوەرۆک و مەغزاکەی روون دەربخات.

دیدارەکانی لەکەرکوک هەر بەو ئاراستەیەن هەر لەسەر راستەڕێی کوردایەتی و دیموکراتییە، کوردایەتی بۆ کوردستان و دیموکراتی بۆ هەموو عیراقییەکان، لەمێژیشە ئەدەبیاتی کوردایەتی پێشکەوتنخواز مەسافەی نێوان دیموکراتیزەکردنی ولات و سەرخستنی کوردایەتی کورت کردۆتەوە، وردە ناکۆکی هەر دەمێنێت، بەلام لەحوکمی نەبوودان بەپێوەری یەکێتی ستراتیژو ئامانجەکان، لەبەرئەمەیە مام جەلال سکرتێری گشتیی یەکێتی وەک حزبێکی کوردستانی هەر خۆیەتی مام جەلال-ی سەرۆک کۆماری عیراق. مام جەلال-ی کوردایەتی و مام جەلال-ی عیراقێکی دیموکرات و فیدرال، لازمو مەلزومی ستراتیژی یەکن با لەهەواڵ و راپۆرتەهەواڵەکاندا ئەم دوو پۆستە بەگوێرەی ئەرکی کۆبوونەوەو چالاکییەکان بگۆڕێن.

بۆئەوانەی کورتبینن لەکوردی بیرتەسک و لەعەرەبی شۆڤێنی ئەم کوردایەتییە شێلگیرانەیە ناکۆکن و پێکناگەن لەگەڵ عیراقی دیموکرات و فیدرالدا، بەلام ئێمە قسەمان لەسەر کوردایەتییەکی داخراوو گۆشەگیر نییەو باسی عیراقێکی بێ پاشگری دیموکراتی و فیدرالی، بێ ناسنامەی یەکێتی ئیختیاری، ناکەین، ئێمە رێک قسەمان لەسەر عیراقەکەی دەستووری عیراق و کوردایەتییەکەی دەستووری بزووتنەوەی رزگاریخوازی کوردستانە، قسەمان لەسەر ئەو دەستوورەیە کەماددەی (140)ی لەخۆگرتووەو مام جەلال وەک سەرۆک کۆمار سوێندی بۆ پاراستنی تەواوی دەقەکانی خواردووە. قسەمان لەسەر ئەو ماددە دەستوورییە عیراقییەیە کەنەخشەی رێگەیە بۆ سەرخستنی کوردستانێتی کەرکوک، جائیتر بۆئەم دوو رەهەندە لێک جودان؟.

گوێگرتن لەمام جەلال لەدیدارەکانی کەرکوکدا گوێگرتنە لە(حلم منعش للامال).

وەبیرهاتنەوەی ئەسڵی خەباتی کوردایەتییە کەبۆ هەموو کوردستانە، مام جەلال لەکەرکوکە بۆئەوەی مەسجێک بنێرێت، ئەسڵ لەخەبات ئامادەکارییە بۆ لابەلاکردنی ناکۆکییە سەرەکییەکە، بۆئەوە نییە بەدیار ناکۆکییە لاوەکییەکانی ناو هەناوی هەر بزووتنەوەیەکی سیاسییەوە دابنیشین و گیربخۆین.

لەبنچینەدا خەبات بۆ فەرامۆشکردنی بیری کوردستانێتی نییە، لەپێناو بیری لاوازی ناوچەگەرێتیدا، جا ئەم بیرە لاوازە ناوچەگەرییە لەهەرێمی تائێستا دانپیانراوبێت یان لەدەڤەری تائێستا جێی ناکۆکیدا بێت.

هەفتەی مام جەلال لەکەرکوک تەنیا هەفتەی تەداروکاتی حزبی یان ئیداری نییە، مام جەلال لەچەند ساڵی رابردووشدا بەدەوری کەرکوک و کەرکوکییەکانی بەسەرکردۆتەوە، بەڵکو هەفتەی مام جەلال لەشاری دڵخوازی کوردایەتیدا بۆ جۆشدانەوەی نیازو نییەتە ستراتیژییەکەیە. کوردستانێتی کەرکوک و جێبەجێکردنی سوێندی پاراستنی هەموو ماددەکانی دەستوور بەماددەی (140)یشەوە، بۆیە دەبێت

کـەرکوکییـەکـان سـتراتیژییانە بیربکـەنـەوە وەک بایـەخـی سـتراتیژیی شارەکەیان و وەکو نەفەسی ستراتیژیی مامی بزووتنـەوەکە، بزووتنـەوەی کوردایەتی و بزووتنەوەی دیموکراتی لەعیراقی فیدرالدا.

*کوردستانی نوێ: 2009/11/14

بەشی شازدەیەم

درێژەی ململانێ

نەوشیروان مستەفا ئەفسانەی نەوەیەکی سیاسیی نوێ؟

لەدوا شەوی ڕێگەپێدراو بۆ بانگەشەی هەڵبـژاردن، لەهەڵبژاردنی رابردووی پەرلەمـانی کوردسـتاندا، بەرێـز نەوشـیروان مـستەفا سـەرۆکی (بـزووتنەوە)ی گـۆڕان لەگەڵ دەسـتەیەک لەسـەرکردە بەتەمەنەکـانی گـۆڕان کەهەمـان لێپرسـراوانی پێـشووی بـاڵی بەنـاو (ریفـۆرم) بـوون لەیەکێتیـدا، لە KNN دەرکەوت. بەجۆشوخرۆشـێکی زۆرەوە. بەڵێنـی زەردو سـووری بەخەڵکـی دەدا، لەناکـاو وەک بلێـی هەسـتی کردبێـت کەخەڵـک سـەرنج لە(ئینـی تـاس، ئینـی حەمام) دەدەن و هەمان دەموچاوەکانی جارانە کەقژیان بۆیاخ کردووە تا گەنج دەربـکەون، بـۆیە بەپەلە وتـی: (دوای هەڵبـژاردن گـۆڕان تەسـلیمی نەوەیەکـی سیاسـیی تـازە دەکەیـن) ئەگەرچـی ئەو کـاتە روون نەبـوو ئەم لیـستەی نـاوی گـۆڕانە، دواتـر دەبێـتە حـزب، یـان بەرە، یـان گەلەکـۆمەکێیەکی سیاسـی ناموتەجـانس؟ بەلام هەمـوو کەس دەیزانـی مەبەسـت لەم دەسـتەواژەیە راگەیاندنی ئاراستەیەکی سیاسیی جیاواز بوو لەئاراستەی یەکێتی، هەرچەندە ئەوان بەناوی یەکێتییەوە بەشێک لەخەڵکیان فریودا.

خۆ لە (گۆڕان)دا یەکێتی دەستی نەگرتوون

هەر ئەو شـەوە، 5 دەقـیقە دوای قـسەکانی بەرێـز نەوشـیروان لە KNN، لەتەلەفزیۆنی گەلی کوردستانەوە، هەڤاڵ ئازاد جوندیانی و خانم سۆزانی خاڵە شـیهاب و بەنـدە قـسەمان کـرد و بەرپەرچـی جوملەیەک قـسەمان دایەوە. لەسـەر ئەو قـسەیەی کە گـۆڕان تەسـلیمی نەوەیەکـی سیاسـیی نـوێ دەکـات، بەکـورتی بیـروڕای خـۆم گـوت. هەم کـاتی بەرنـامەکەو هەمـیش وادەی دیـاریکراوی هەڵمەتـی هەڵبـژاردن دەرفەتـی زیـاتری نەدەدا: چـاک تەسـلیمی

نەوەیەکی تازەی دەکات، ئەگەر وایبکردبایە لەچەندین قۆناغی دەسەلاتداریتی خۆیدا، لەناو یەکێتی، وایدەکردو ڕێی بەگەنج دەدا بێنە پێشەوەو دەورو تەسلیمی لەگەڵ نەوەی نوێدا دەکرد.

ئێستا چەند مانگ بەسەر ئەو بەڵێنەدا تێپەڕیوەو بەڕێز مستەفا نەبزووتنەوەکەی بەنەوەی نوێ سپاردووەو نەدەورو تەسلیمیشی لەگەڵ کردوون. بەو حاڵەشەوە ئەوان قسە لەسەر ئەوە دەکەن گوایە یەکێتی هیچ گۆڕانکارییەک ناکاو ئەم حزبە ئیتر پیر بووەو تەواو. جا لەناو یەکێتیدا یەکێتی دەستی گرتبوون ئەی بۆ لەناو گۆڕاندا گۆڕانێک ناکەن؟

بۆنەی ئەم ئاماژەیە ئەوەیە لەباسوخواسی دیاریکردنی کاندیدەکانی گۆڕان بۆ پەرلەمانی داهاتوو، دەمڕاستە تەقلیدییەکانی گۆڕان دیسانەوە دەڵێن ئێمە سەرقاڵی ئەوەین بزووتنەوەی گۆڕان تەسلیمی نەوەیەکی سیاسی تازە بکەین، لەنێوان بەڵێنی سەرزارەکی نەوشیروان و دوا قسەیان لەبارەی (سەرۆکە گەنجە بێلایەنەکانی لیستی گۆڕان لەپارێزگاکاندا) چەندین بەڵێن و موژدەی تۆمارکراو هەن کەگوایە ئەم سەرکردایەتییەی ئێستایان هیچ تەماع و غەرەزێکی پۆست و پایەداریان نییەو هاکە هەموو شتێکی خۆیان تەسلیمی نەوەی نوێ کرد. ئێستاش بیروڕای یەکەمی خۆم دەڵێمەوە:(چاکی تەسلیم دەکەن).

کۆمپانیاکە خێرخوازییە

پێویستە بۆ دەرخستنی ئەم ڕاستییە، ڕاستی تەشەبوسکردنی بەڕێز نەوشیروان مستەفاو (هاوڕێکانی لەبزووتنەوەی گۆڕان) وەکو خۆی وەسفیان دەکات، بەپایەداری و پۆستەوە، بەدوای جۆری پۆستەکاندا بگەڕێن و ناونیشانە لاوەکییەکان فریومان نەدەن. چونکە گەلێکجار دەرویش و موریدەکانی بەڕێز مستەفا ئیدعای ئەوە دەکەن کەسەرۆکەکەیان خەیاڵی پایەوپلەی لەمێشکدا نییەو ئەوی ئەو دەیکات لەڕێی خودایە و کۆمپانیای وشە تەنها دەزگایەکی خێرخوازییەو هیچیتر.

لەڕاستیدا پایەو پۆست لای سەرۆکی بزووتنەوەی گۆڕان هەرگیز پۆستی (حکومەتی) یان (پەرلەمانی) نییە. کەسێک بۆ ئەم پۆستانە هەڵپەی دەبێت

کەباوەڕی بەمەرجەعیەتی حکومەت و پەرلەمان و دەزگا رەسمییەکانی ولات هەبێت. ئەم لەبنچینەدا دەزگا رەسمییەکان و نوێنەرەکانی خۆی لەوێدا بەدەسکەلاو داشی شەترەنج دەزانێت، ئەوانە سەربازن لەخزمەتی فەرماندەدا شەڕەکەی بۆ دەکەن، بەلام بردنەوە بۆ ئەوەو دۆڕان تەنها سەربازەکان لێی بەرپرسیارن. پایە لای سەرۆکی گۆڕان ئەندامێتی خۆی لەپەرلەمان یان سەرۆکایەتی فراکسیۆن نییە، پایە لای ئەو دەستبەسەراگرتنی بزووتنەوەی سیاسییە جا باپێشتر ئەو بزووتنەوەیە یەکێتی و ئەمڕۆش گۆڕان بێت.

خۆدزینەوە لەجەهەنەمی بەرپرسیارێتی و جەنەتی لێپرساوێتی

دیدی نەوشیروان لەسەر پلەو پایە حاڵەتێکە لەنێوان وەرگرتنی (دەسەلات و تێخورین) لەلایەک و خۆدزینەوە لەبەرپرسیارێتی لەلایەکی ترەوە، پۆستی شوێنێکی ناوەڕاستە لەنێوان جەنەتی لێپرساوێتی و جەهەنمی لێپرسینەوە. پلەیەکی گەرەکە لەخەڵک بپرسێتەوەو کەس لێی نەپرسێتەوە. ئەمەش تەنها پلەی مەرجەعە دینییەکانەو شتی واش لەفەرهەنگی دینداری کورددا نییە کەزۆرینە سوونەن و لەسیاسەتی کوردستانیشدا تا ئێستا فەزای دینی، بە مانا سیاسییەکەی زاڵ نەبووە تا باوی مەرجەع هەبێت مەگەر بزووتنەوەی گۆڕان لەمەودوا پەرە بەمەیلە دەرکەوتووە دینییەکانی خۆی بدات (کە ئەم باسە دەبێتە باسی و تاریکیتر).

ماڵە باجێنە

ئەوانەی لەهەڵسەنگاندنی ئارەزووی دەسەلاتی نەوشیروان دەکۆڵنەوە نابێت سەیری دیاردە رووکەشەکانی وەک ناوەندی تەمەنی پەرلەمانتاری لیستی گۆڕان لەپەرلەمانی کوردستان، یان ناوەندی تەمەنی کاندیدەکانی داهاتوو بکەن. لای نەوشیروان دەزگای حکومەت و پەرلەمان مەرجەعی سیاسەت و دەسەلات پەیداکردن نین، ئەمانە زیاتر دەزگای خزمەتگوزارین و دەسەلاتی راستەقینە لەمەرجەعیەت و سەرۆکایەتی خۆیدایەتی. لەدیدی بارگاوی بەمەزنی حزب لەچاو دەزگای ئیدارە کەفەزای بیرکردنەوەی نەوشیروان

مستەفایە، پەرلەمانتاری و وەزیرداری تەنها ماڵەباجێنەی قابیلی تێکوپێکدانن و ئەوی دەسەلات و هێزە لەسەرۆکایەتیکردنی قەوارەی سیاسیدایە.

بەو دیـــدەوە تەمەنێکـــی لەنـــاو یەکێتـــی بەڕێکـــرد کە چنـــگ لەســـەرۆکایەتییەکەی گیربکـــاو بەو دیدەشـــەوە ئێـــستا لە (گـــۆڕان) هەروا شکڵگرتنی بزووتنەوەی گۆڕان دوا دەخاو دەستی دەستی بەو دەستە لەنەوەی نـوێ دەکـات کەدوای بـانگەوازی فریـودەرانەی بزووتنەوەیەکـی سیاسـی نـوێ بەسەرکردایەتی نەوەی نوێ کەوتن.

سەرکردە دووبارە بووەکان

ئەم دەسـتەیە لەنەوەی نـوێ وا چەنـد مـانگە لەچـاوەڕوانی دەوروتەسـلیمدا ئێـدارەی ململانێیەکـی سـەخت دەکەن لەگەڵ سـەرکردایەتییە دووبـارەبۆکەی گۆڕان و نەوشیروان مستەفاش خۆی لەناوەڕاستدا وەستاوە، دەمێک ناوبژیوان و دەمێکـی زیـاتریش یـاری بەم ململانێـیە دەکـات تـا نە(سـەرکردە دووبـارە بووەکان) بپەرژێنە سەر ئەوەی شان لەشانی سەرکردایەتی نەوشیروان بـدەن و نەگەنجەکانی گۆڕان (ئەوانی خاوەنداریتی لەمێـژووی جارانی یەکێتی نـاکەن) داوای ئیـستحقاقاتی خۆیـان بـکەن. نەوشـیروان لەو نێوەنـدەدا مەسـافەیەکی لەنێـوان خـۆی و سـەرکردایەتییەکەی جـارانی ریفۆرمـدا دروسـتکردووەو وایلێکـردوون سـەرقاڵی شـوێنگەی دوو و سـێیەمی دوای خـۆی بـن، تـا داوای بەشی زەعامەت و مەرجەعیەت نەکەن لە گۆڕاندا. لەولاشـەوە نەوەی دووەمـی بەململانێ لەگەڵ سەرکردایەتی ریفۆرمەوە سـەرقاڵکردووە، ئەمەش فـاکتەرێکی هەرە جەوهەری تائێستا ساغنەبوونەوەی قەوارەی گۆڕانە.

ناهێڵێت کەس رۆڵی ئەو بگێڕێت!

هەر لەم بوارەشـدا دەتـوانین بڵێـین زوڵمێکـی گەورە دەکەیـن ئەگەر بێـژین نەوشیروان کەڵک لەڕابردوو وەرناگرێت. تەجرەبەی خۆی وەک کەسی دووەم و هەنـدێکجار رەقەمـی یەکـی مـوکەڕەڕ لەناو یەکێتیدا تەجـرەبەیەکە بۆ خـۆی دەسـت دەدات، بەلام چـاک نیـیە لەنـاو گۆڕانـدا کەس رۆڵـی پێـشینەی ئەو

بگیرێت. بۆ رۆڵێکی وا پێویست دەکات نەوشیروان وەک مام جەلال کەسێک بێت لەپێگەی خۆی نەترسێت، کەسێک بێت بتوانێت لەگەڵ دیاردەی دەرکەوتنی زەعاماتی تردا هەڵبکات و پڕۆژەی سیاسی و ستراتیژیی بزووتنەوەی کوردایەتی لا گرنگتربێت لەئەگەرو نەگەری پەیدابوونی ململانێکار لەسەر پایەی یەکەم، بەڕێز نەوشیروان بەو تەجرەبەیەوە بە باشتری دەزانێت دەرگای وا لەخۆی نەکاتەوە کەگۆڕان لەهەیکەلەی حزبێکی سیاسی وەک ئەوەی خەڵق و خوای ئەم دونیایە دەربکەوێت (ئەو ناوی ئەم جۆرە حزبانە دەنێت حزبی شێوە ستالینی)و سەرەنجام ئەو حزبە سکرتێرو جێگری هەبێ و سەرکردایەتی هەبێت و سەرکردەکانی خاوەنی حەیسییەت و کەینوونەی خۆیان بن، بۆیە ئەم نەوزادە شەمزاوەی ناوناوە (بزووتنەوە) نەک حزب کە دەشێ ناوی لێ بنێیت (حزبی شێوە پۆلپۆتی)، لەلوتکەو هەرەمی ئەم حزبە نەوشیروان هەیە، دوای ئەوە بە چەندین فەرسەخ (سەرکردەکانی باڵی ریفۆرم)و ئیتر کارەکتەرەکانی خوارەوە. ئەمانە دەشێ بچنە پەرلەمانەوە، بچنە بەغداو تەنانەت بشبنە وەزیر، بەلام نابنە خاوەنی قودرەتمەندی و سەری گوریسەکە هەر بە دەست نەوشیروانەوە دەبێت و (هاوڕێکانم لەبزووتنەوەی گۆڕان) کە کینایەیە بۆ ناوی بەڕێزان عومەری سەید عەلی، قادری حاجی عەلی و محەمەد تۆفیق رەحیم و ئەوانی تر، هەر ئەمانە دەچنە کۆبوونەوە لەگەڵ سەرۆکایەتی هەرێم، سیناتۆر مەکین و لەگەڵ عیدەیەکی کەمدا کۆدەبنەوەو هەموو شتێک بڕیار دەدەن.

پێکەوە دەست هەڵدەبڕن و

بەتەنیا ناچنە سەردانی کەس

لەخوار ئەمانیشەوە فراکسیۆنی گۆڕان لەپەرلەماندا پێکەوە دەست هەڵدەبڕن، پێکەوە هامشۆی فراکسیۆنەکانی تر دەکەن و بەتەنیاش ناچنە سەردانی کەس. دیارە هەرچۆنێک بێت پەراوێزێکیان هەیە بۆ ئازادی کەبەشێوازی جیاجیا، نەک بە یەک شێواز، گوزارشت لەبیروڕای نەوشیروان بکەن و تائێستاش یەک جل پۆشی، زەی موەحەدیان پەیڕەو نەکردووە.

چاکی تەسلیم دەکات!

ئێستا دوای چەند مانگ لەساغنەبوونەوەی تاریفی رێکخراوەیی قەوارەی گۆڕان کە دوورنییە ئیشکالی شەرعیەتی یاساییشی بەدواوە بێت. نەوشیروان بەردەوامە لەتەماکردنی نەوەی نوێ کەبزووتنەوەکەیان تەسلیم بکات. لەوانەیە دوای ئەم هەڵبـــژاردنە، لەوانەیە دوای ئەویتـــرو لەوانەش قەت ئەو دەورانە نەیات، چونکە ئەگەر بهاتبایە ئەو دەمە دەهات کە نەوشیروان دەستی دەرۆیی لەدەسەلاتی سیاسی کوردستانداو نەیکرد، ئەگەر دەشێ گومان لەوەش بکەین لە ئەسڵدا خۆڕاپسکانی نەوشیروان لەچەند ساڵی رابردوودا لەبەر ئەوەبوو، پرۆسەی ئاڵوگۆڕێکی سروشتی دەسەلات لەنێوان نەوەکان پەکبخات، وەک چۆن پرۆسەی ئیدارەو بڕیاری سیاسیی پەکخستبوو.

دەشێ نەوشیروان هەر لەبەرپەرچی ئەگەرێکی وا بۆ هاتنەپێشەوەی نەوەیەکی نوێی سیاسی ئەم هەموو قالوبەلایەی دروستکردبێت.

بۆیە جارێکیتر ئەو هەڵسەنگاندنەم بۆ ئەوە هەیە: چاکی تەسلیم دەکات.

*کوردستانی نوێ: ژ: 5056 لەرۆژی 2009/12/24دا.

لەگەڵ ڕێزی بێ ئەندازەی نەوشیروان مستەفادا

(لەگەڵ ڕێزی بێ ئەندازەی نەوشیروان مستەفادا) ئەمە واژۆی ژێر زۆربەی نامەکانی بەڕێز نەوشیروان مستەفایە کە بۆ جەنابی مام جەلالی ناردووەو ئێستا پەیتا پەیتا بەگوێرەی بازاڕ گەرمیی سیاسەت و پێویستی رۆژانەی شەخسی خۆی لەگێڕانەوەی مێژوودا بڵاویاندەکاتەوە، لەناو کورددا رەنگە کە بەقەدەر بەڕێز مستەفا مێژووی بۆ پێویستی ساتەوەخت تەوزیف نەکردبێت، هەرەچەندە شەهادەتی مێژوو نووس دەبێت شەهادەتێکی سەنگینی وابێت کەجێی متمانەبوونی زەمەنێکی زۆر بخایەنێت بەجۆرێک مەگەر دەرکەوتنی بەڵگەو دۆکیۆمێنتی نوێ کەمێک لەو تۆکمەییەی شەهادەتەکە لەق بکات.

(لەگەڵ ڕێزی بێ ئەندازەی نەوشیروان مستەفادا) دەستواژەیەکی ڕێزداری جوانی کە بەداخەوە لەگەڵ نەهجی بێحورمەتی ئێستای میدیای وشەدا یەک ناگرێتەوە کەبێ ئەندازە بێ ڕێزی بەرامبەر یەکەمین سەرۆک کۆماری کوردو یەکەمین سەرۆکی هەڵبژێردراوی عیراق دەکەن، شتێک کەتەنانەت شۆڤێنی و بەعسییەکانیش خۆیانی لێ دەبوورێن، سەرانی رژێمی پێشوو لەوەقائیعی دادگاییەکانی ئەنفال و هەڵەبجەدا کەباسیان دەهاتە سەر ناوهێنانی سەرکردایەتیی کورد چەند جار وتوویانە (ئەلئوستاز جەلال تاڵەبانی)، بەڵام ئەوی لەدوا بەلاغی بزووتنەوەی گۆڕاندا هاتووە، شتێکە هێندە شەرمهێنەرە کەمرۆڤ سەرسام دەبێت لەکوێ ئەم زمانە شیرینە کوردییەمان بەرگەی ئەوە دەگرێ بەڕێزکردنی جۆرێک لەجۆرەکانی رستە ئەو بێ حورمەتی و بێ ڕێزیەی پێ دابڕێژرێت؟.

(لەگەڵ ڕێزی بێ ئەندازە)مان بۆ بیرەوەریی و نووسینەوەی مێژوو کە لەدووتوێی خۆیدا دەیان ساڵ پێکەوە خەباتکردنی هەڵگرتووە، ئەو هەناسە

سوارییەی بەڕێز مستەفا لەکۆلاچکردنی (راستیەکان)دا خەرجیکردووە گومان دەخاتە سەر ئەوەی داخۆ خاوەنی بیرەوەرییەکان چەند پەندی لەسەر کردنە سەر مێژووی کۆن و نوێی کوردو لەسەر سپیکردنی ئەزموونی شەخسی وەرگرتووە،؟ چ تەخت و تاجێک و چ ناودەرکردنێک ئەوە دەهێنێ مرۆڤ ئەو هەموو بێ ڕێزییە بەرامبەر بەهەڤاڵەکان و هاوسەنگەرەکانی خۆی بکات و لەکەمترین دەستکەوت و شانازی بێبەشیان بکات؟ تەنانەت مێژوونووسی ئەفسانەکانیش لەدێواندنی هەر پاڵەوانێکدا ئامادەسازی و ڕێگە خۆشکردنی بۆ دەهۆننەوەو وەک ئەوە ناکەن کەبەڕێز نەوشیروان مستەفا لەپەسەندی خۆیدا کرد، لەم داستانی بیرەوەرییانەدا خێرو شەڕ، لەیل و نەهار، ململانێی نێوان لایەنەکان و تەنانەت ئەدەبیاتی (ئێمەو ئەوان)یش بەدی ناکەین کەوێردی سەر زمانی نەوشیروان بوو لەسەروبەندی هەڵبژاردنی پێشوودا، لەم بیرەوەرییانەدا هەر تەنها (من و ئەوان)ێکی جارسکەر دەبینین.

-من-ێک کەهیچ نییەتێکم بەرامبەر هەڤاڵەکانم نییە، کەچی ئەوان پاشقوولم لێدەگرن.

-من-ێک کە پاکم و بێ گەردم و ئەوانی تر هیچ.

-من-ێکی چاکە خوازو ئەوانی تر شەیتان.

-من-ێک کەمام جەلال بۆ ئەوانی تر دەستبەردارم بووە.

....هتد

لەم بیرەوەرییانەدا تەنانەت بەشێک لەدۆستەکانی ئێستای نەوشیروان لەناو بزووتنەوەی گۆڕاندا کە ئەو کاتە لەسەرکردایەتی یەکێتیدا بوون بێ کەڵک و دەستەوەستان و بێ بەهرە بوون. هەر لەحەمە تۆفیق ڕەحیمەوە تا عومەری سەید عەلی و جەلال جەوهەرو ...هتد، بۆمان ڕووندەبێتەوە ئەو کاتەی (من) هەبووم لەمەیدانەکەدا هەڤاڵانی دۆست و دوژمن-م موجەرەد ناوێک بوون و لەمەکتەبی سیاسییدا هەبوون.

(من) دێوی ناو ئەفسانەکانی ئەو سەردەمە بووم کە لەقانون و دارایی و سەحافەو شیعری نالی شارەزا بووم و ئەوانیتر هیچ بوون و نەدەبوایە مام جەلال بۆ ئەو هیچانەی من لە 1991 تا 2010 لەگەڵیان هەڵم نەدەکرد،

پشتی (من)ی بەربدایەو ئەگەر وایکرد ئەوا (من) کوردستانی بۆ بەجێدێڵم و هەرکاتێکیش گەڕامەوە دەبێت زەمەن وەستابێ و گەشەی ژیان و حزبایەتی لەشوێنێکدا چەقی بێت، شوێنی (من)و ئیعتباری (من) وەکو خۆی بێت و (من) ئەمر بفەرمووم و ئێوە خەیاری جێبەجێکردنتان هەیەو ئەگەر باشتان جێبەجێنەکرد ئەوا بڕیارە بەعاجزی بڕۆم و بەخشکەیی بێمەوە، رەخنە بگرم و قسەی رەق بکەم و کاتێکیش لێم هاتنە وەڵام ئەم تێگیرانە بەپیلان بزانم و زوو بەزوو نامەی ئیستیقالە بنووسم.

ئینجا (من)ی پاک و بێگەردو دوورە پەرێز لەهەر غەرەزێکی دژایەتی سیاسی خۆمی لێ بخەفێنم و بەوە رازی بم لەکۆنگرە بەتەزکیە ببمەوە بەسەرکردایەتی و لەولاشەوە دوای بڕانەوەی هەموو شتێک (عند الايجاب) رەخنە لەم جۆرە حزبایەتییە بگرم و بەستالینی و بلۆکی شەرقی بشوبهێنم.

لەگەڵ رێزی بێ ئەندازەمان بۆ ئەوانەی بەناوی گۆڕانەوە بەدروشمی جیاکردنەوەی حزب و حکومەتەوە دەنازن، ئەم بیرەوەریانە دەریدەخات بەڕێز مستەفا کەدەستی بڕوات حزب دەخاتە گیرفانێکییەوەو حکومەتیش لەگیرفانەکەی تریدا قایم دەکات و بەمجۆرە تا ئەبەد لەیەک جیادەبنەوە.

کەسێک بنی زمان و سەری زمانی حوکمی موئەسەسات بێت، کەچی ئەمە خۆی بیرەوەرییەکانی بێت لەگەڵ موئەسەسەدا کەهەموو شتێک وەکو دوانەی شەمع و پەروانە لەدەوری خۆی بخولێنەوە، ئیتر چ ئومێدێکی بۆ سبەی پێبێت.

کەسێک لەزەمەنێکدا ئابلۆقەی چەند سەرە لەسەر سیاسەتی یەکێتی بێت و بەو مەترسیانەشەوە بەڕێز مام جەلال بۆ حورمەتی خاوخەباتی لەگەڵ ویدا بەشی زۆری پێشنیازەکانی جێبەجێ بکاو دەستکاری هەندێکی تریان بەپیلان تێبگات، کەچی دواتر خۆی بێتاقەت بکات و بەپێی پرەنسیپی (یان هەموو شتێک بەدڵی من بێت، یان هیچ) مامەڵە بکات، ئیتر بە چ ریوایەتێکی حزبی و سیاسییەوە ئەمڕۆی خۆی بەبێ تاوان و بەستەزمان نیشان دەدات؟

ئەم ریوایەتەی بەڕێز نەوشیروان ریوایەتێکی ناکامڵە، چەند لاپەڕەیەکی لێ کەوتۆتە خوارەوە، یان بەئیستیلاحی ئەدەبیاتی وشە ئۆتۆ سانسۆری (سبەی) لێی قرتاندووە.

ئێمە ئەمڕۆ لەکوردستانی نوێدا شایەتی ریوایەتێکی تر دەبین. ریوایەتی کاک کۆسرەت، کەبەشێکی (بیرەوەرییەکان) رووی لەوەو داخێکی قەدیمە ئێستا هاتۆتە سویّ!

لەگەڵ ریّزی بێ ئەندازەمان بۆ بەڕێز مستەفا، ئەو پێش خواردن و خۆ زیزکردن و منەت نواندنە، ئەو هەڵنەکردن و قەڵس بوون و پێچە بەدەورینە هی ئەوە نییە سیاسەتی کوردی متمانەی لادروست بێت، کەخاوەنی بیرەوەرییەکان دەشێ لەزەمەنی داهاتووشدا خاوەنی بڕیاردان و دەسەڵات پێ بەخشین بێت، کارەکتەرێک لەهەر عارزێکی سەرماو سۆڵە پای دۆزی لێ بکات، زویر بێ بڕواو بێتەوە، هی ئەوە نییە لەمەودوا سەری خۆی پێ سپێری و ئەمانەتی بزووتنەوەیەکی گەورەی وەکو بزووتنەوەی کوردایەتی بدەیتە دەست ئەمەش لەوانەیە نامەیەک بێت بۆ ئەوانەی هی یەکێتین و کەوتە داوی لیستی گۆڕانەوە.

دوای کڵاوی بابردوو مەکەون تا لەبیرەوەرییەکی تری نەوشیرواندا زەمی ئێوەش نەیەتە ناو ناوانەوە، لەگەڵ ریّزی بێ ئەندازەماندا بۆ ئەوەی ئێوەش نەبنە باعیسی سەرەڕێی کاروانی مەیلی تاکڕەوی و دێواندنی نەوشیروان مستەفا.

*کوردستانی نویّ: ژ: 5039 لەرۆژی 2009/12/4دا.

لێگەڕێن با چین خەوتبێ

ئەمە وتەزایەکی ناسراوە لەدونیای سیاسەتدا، داوایەکە بۆ ئەوەی دەستکاری چین نەکرێت و ئەژدیهای نێو ئەفسانەکانی چین و ماچین وەخەبەر نەیەنەوە، لێگەڕێن با چین خەوتبێ و هێزە پەنهانەکانی ئیستیفزاز مەکەن کە ناچاری وەقسەهاتن بێت، شتێکە بۆ دونیای ململانێی سیاسەتی ناو دەوڵەتان، بەڵام پەندێکی کوردیشی هاوشانە: بەردێک بنێنە بانی، یانی بەردێک بنێنە بان ئەو بابەتەو لەوە زیاتر مەیوروژێنن، چونکە بەزیانی خۆتان کۆتایی دێت. لەو بابەتانەش:

-داوای دادگاییکردنی بەڕێز مام جەلال دەکەن، داوای دادگاییکردنی پەرلەمانتارانیش دەکەن، یانی برادەران ژمارەیەکی تایبەتی ئۆرگانە حزبییەکەی خۆیانیان بۆ دادگاییکردنی خەڵک دەرکردووە، کەدەکرێت ناوی ژمارەی دادگانامەی لێبنێین، باشە سەرکۆمار وەک هەر هاووڵاتییەکی ئاسایی لەوڵاتێکی دەستووریدا لەژێر سایەی دادو یاسادایە، ئیتر بۆ ئەم دۆسیەیە ناوروژێنن؟ بۆ سەرنووسەری خوازیاری دادگایی سەرکۆمار خۆی لەپێشدا ئەم داوایە تەحریک ناکات؟ ئەگەر ئەم نووسینە ئۆکەی سەرۆکی کۆمپانیای گۆڕانی لەگەڵ نییە بۆ دوو هەفتەیە لێی بێدەنگ بووە؟ کە ئاگاشی لێیەتی و کەچی روون نییە مام جەلال لەسەر چی دادگایی دەکرێت، ئەی بۆچی دوای ئەوە خەڵکی تریش دادگایی نەکرێن؟ بۆ نموونە ئەو دۆسێیانە هەڵبدرێنەوە کە ئەوان بەپارەی کێ رەوتێکی سیاسییان دامەزراندو پارەداریان کردو لەناوجەرگەی شاری سلێمانیدا گردێکیان داگیرکرد؟ کەهەر دادگا سەرووەرەو ئەوان کەیفیان پێیدێت بەکام یاساو نەریت و ئەزموونی هاوشێوە کنەیان لەناو حزبێکدا کردو چەند هەوڵێکی کودەتاییان بەرپاکردو چەندان تۆن بەڵگەنامەو

راپۆرتیان لێ برد؟ کە داوای دادگایی پەرلەمانتارانی پێشوو دەکەن ئایا ئەم داوایە موخەزرەمەکانی ئێستای خۆشیان و پەرلەمانتارە هەوادارەکانیشیان دەگرێتەوە؟ ئایا دۆسێ دۆسێی تر بەدوای خۆیدا ناهێنێت کەئەمانە لەسەر سووکایەتی و جنێوی کۆمەڵایەتی و بوختانکردن و شکاندنی خەڵک لەسایت و پەناو پەسێوی رۆژنامەکاندا بدرێنە دادگا؟

-بێگومان ئێمە لێرە تەنیا باسی دۆسێ نزیکەکانمان کردو وەکو تەلەفزیۆنەکەیان ناکەین کە لەمیوانداری کارەکتەرێکی میدیای گوایە ئەهلیدا وتارەکانی دەیەی پێشووی کوردستانی نوێ-ی ریزکرد، ئەمەش چونکە سەرۆکی کۆمپانیای وشە لەچەند شوێنێکدا داوایکرد لاپەڕەکانی شەڕی ناوخۆ بپێچنرێنەوە (من پێموایە فایلی شەڕی ناوخۆ دابخەین باشترە، شەڕی ناوخۆ لەسەر مەسەلەی سیاسی بووە وەختێک ئێمە مەسەلە سیاسییەکانمان چارەسەرکرد، ئەوەش دابخرێ -نەوشیروان مستەفا، گۆڕان لەکوێوە گەیشتە کوێ؟- چەند گفتوگۆیەکی رۆژنامەوانیی 2006-2009 لاپەڕە 77). ئەگینا دەتوانین بڵێین نیوەی وتارو دەستەواژە ریزکراوەکانی بەرنامە تەلەفزیۆنییەکەیان هی سەردەمێکی وایە کەپاڵەوانەکانی ئێستای گۆڕان بەناوی خوازراوەوە نووسیویانەو ئێستا نووسینە زبرە خۆسەپێنەکانی خۆیان دەکەنە ماڵ بەسەر ئەوانەی بەئاشکراو ناوی خۆیانەوە گوتەو هەڵوێستی خۆیان بەیانکردووە. لەسەرەوە سەرۆکی کۆمپانیا داوای پێچانەوەی لاپەڕەکانی ململانێی ناوخۆیی دەکات کەچی لەخوارەوە لەم پرسەش، وەک پرسەکانی تر، دەخوازن شانی خۆیان لەدۆسێکانی رابردوو خاڵیبکەنەوەو بەبیانووی زبری میدیای جارانەوە پاکانە بۆ نەک زبری، بەڵکو جنێوفرۆشی و بوختانەکانی ئەمرۆی خۆیان بکەن، چونکە خۆدزینەوەیان لەهەر بەرپرسیارێتییەک بووەتە نەریتێک و هەست دەکەن بۆیان چووەتەسەر، بۆیە دەیانەوێت دۆسێی زمانی زبری جاران و ئێستای خۆشیان هەر بەسەر خەڵکی تردا ساغبکەنەوە.

-ئێمە گوتمان لێگەڕێن با چین هەر خەوتوو بێت و بەئاگانەیەتەوە، بەڵام سەرۆکی گۆڕان باوەڕی بەنموونە چینییەکە نییە، باوەری بەنموونە سۆڤێتییەکەیە، بۆیە لەدوا نزیکایەتی فیکری-سیاسی خۆیدا سەرکەوتوونەبوو

کاتێک پاساوی بۆ سیاسەتەکانی خۆی و لایەنگرانی هێنایەوەو ئاماژەی بەوە کرد قەیدی چییە ئەگەر کادیرەکانی حزبەکان گۆڕان بکەن ئەی لەمەعەسکەری جارانی سۆڤێت هەر ئەوان نەبوون گۆڕانیان کرد؟ جا پرسیار لێرەدا ئەوەیە کادیرەکانی گۆڕانی لای ئێمەش وەک ئەوەی سۆڤێتپەیڕەو سەرەنجام ئەزموونەکە بەرەو هەڵوەشاندنەوە دەبەن؟ یانی کادیرە وازهێنراوەکانی یەکێتی، یەکێتی بەرەو هەڵوەشاندنەوە دەبەن وەک کادیرە وازهێنراوەکانی یەکێتی سۆڤێت کردیان؟ یانی هەر هەڵوەشاندنەوەیە نەک بیناکردنەوە؟ یانی ئەگەر هەر کادیری حزبەکان دەیکەن وەک چین، بەشێنەیی، باشتر نییە دەستکاری بکەین لەوەی بەڕووخانی سۆڤێتی کۆتایی بێت؟ ناڵێم لێگەڕێن باچین هەر خەوتبێت و بەردێک بنێنە بانی.

*کوردستانی نوێ: ژ: 4981 لەرۆژی 2009/9/24دا.

گۆڕان ئەم خزمەتە پێشکەش بەکێ دەکات؟

هەفتەنامەی رۆژنامە لەژمارەی دوێنێیدا درۆیەکی خستۆتە سەر خەرمانی درۆکانی راگەیاندنی گۆڕان و نووسیویەتی گوایە(هاوپەیمانی لەکەرکوک زۆرترین تەزویر ئەنجامدەدات) بۆ ئەم درۆ شاخدارەش زنجیرەیەک زانیاری ناڕاستی ریزکردووە، بێئەوەی هیچ دۆکیومێنتێک یان وتەی کەسێکی بەرپرسی هەڵبژاردن یان تەنانەت چاودێری قەوارە سیاسییەکانی پشتڕاستکردنەوە هێنابێتەوە. تەنانەت پارێزەری رێگەپێدراویشیان لەئاماژەیەکدا تەنها باسی ئەوە دەکات (لیستی گۆڕان 62 سکاڵای لەسەر لیستی هاوپەیمانی تۆمارکردووە)

هەمان هەواڵیشیان بەهەماهەنگی لەکوردستان پۆستدا بەشێوەیەکی (لایق) بەو سایتە بڵاوکردەوە.

ئێمە دەزانین لەهەر شوێن و جێگەیەک و لەهەر بۆنەیەکدا کەگۆڕان بیدۆڕێنێت و شکست بخوات، تۆمەتی تەزویرکردن و خروقات دانەپاڵی ململانێکارانی بۆتە شتێکی ئاسایی و هەموو کەس دەزانێت کەگۆڕان باسی تەوزیریکرد. مانای وایە زەمینەی دۆڕانی خۆی لەزیهنی لایەنگرانی ساز دەکات و ئامادەیاندەکان بۆ قبوڵکردنی. بۆیە زۆر لەسەر ئەم بەیت و بالۆرەیان نەدەوەستاین ئەگەر باسەکەیان بازی نەدایە بۆ کەرکوک کەلەو شارە کوردستانییەدا شکستێکی گەورەیان خوارد.

هەموو کەس دەزانێت ئەم قەوانە سواوە چیتر بەدەردی خیتابی ئیعلامی گۆڕان ناخوات و ئەگەر واقیعی تەزویر لەئارادابووایە. گۆڕان هەر نەدەهاتە سەر سەحنەی سیاسی کوردستان کەئەمرۆ کەشوفشی تەزویر و دەلەسەی وا بڵاوبکاتەوە. بەڵام پرسیاری جەوهەری لێرەدا ئەوەیە گۆڕان بەقازانجی کێ و لەپێناوی چ مەرامێکدا ئەم خزمەتە هەرزانە پێشکەشی نەیارانی کورد دەکات

کەدەڵێت هاوپەیمانی لەکەرکوک تەزویری کردووە. خۆ گۆڕان لەناوچە تێکەڵە عەرەب و کوردییەکانیشدا گوایە چاودێرو بارەگاشی هەبوو. ئەی لەوێ لەبەرخاتری کێ باسی تەزویر ناکەن و زوومی بۆ ختانەکانیان هەر لەسەر هاوپەیمانییە؟

*کوردستانی نوێ: ژ: 5121 لە رۆژی 2010/3/10.

راست و ڕەوان

کەململانێی دیموکراسی توند دەبێت کاندیدەکان دەکەونە ریزی پشتەوەی ململانێیەکانەوەو هێزە سیاسییەکانی پشتەوەیان دێنە سەر سەحنەکەوە، بەڕێز عیماد ئەحمەد بەمە دەڵێ: گێمی دووەم هی راهێنەرەکانە، بەڵام شرۆڤەی سیاسی رۆحی وەرزشی وا بەرزی نییە دەستەواژەی وەرزیش بۆ ئەمە بەکاربێنێت: لەشرۆڤەی سیاسییدا راست و رەوان ناو لەشتەکان دەنرێت: لەململانێی هەڵبژاردندا کاندیدەکان و پادشاو سەربازو وەزیری دەستە راستی یاری شەترەنجەکەن.

لەگەڵ ئەمەشدا دیموکراسی راستەقینە، وەک ئەمەی لەعیراقدا روویدا کەسروشتی هەڵبژاردنەکە هەڵبژاردنی کاندیدەکانیشی تێدایە، دەرفەتێکی زۆریدا بەکاندیدی لیستەکان تا خۆشیان ببنە ناوەندی کەمەندکێشکردن و پاڵەوانی گۆڕەپانەکە. بەشێکیان پادشا بوون و هەندێک وەزیری دەستە راست و هەندێکیش سەربازی ونی جەنگی دیموکراسی کەدەنگیان بۆ لیستەکانیان هێنا، بەڵام چانسی ئەوەیان نەبوو لەئاهەنگی سەرکەوتندا بەشداری بکەن. بەپێچەوانەی بیری باوەوە کە واسەیری خۆکاندیدکراو دەکات گوایە پرۆژەی تەعامێکی پەنهانە لەکورسی دەسەڵات ئەوی لەم جەنگە دیموکراسییەدا بەشداریدەکات شایانی رێزگرتن و دەستخۆشییە لەهەر لیستێکدا بێت: بەرەنگاربوونەوەی دیموکراسیانە بۆ بەشداریکردن لەشەئنی گشتی و خزمەتی میللیدا ئازایەتییەکی گەورەیە، ئەوی خۆی کاندید دەکات، چ لەلیست یان خۆی وەک قەوارەیەک بێت، بڕێکی باش سەرمایەی رەمزی خۆی، باسی پارە ناکەم، لەم ململانێیەدا خەرج دەکات بەتایبەتیش ئەگەر ململانێکە توند

بێت و چانسی لیستەکان لەعیلمی غەیبدا بێت بۆیە راست و رەوان دەمەوێ دەستخۆشی لەجەنگاوەرانی شەترەنجی دیموکراسی بکەم.

کاندید هەیە خۆی کەسێکی بەتواناو لێوەشاوەیە، بەڵام لەوانەیە حزبەکەی یان قەوارەکەی چانسی نەبێت کەچی بەشداری کردووە، ئەمە لەخۆبووردەییە. لەنێو کاندیدەکاندا هەیە لەشارێک یان دەڤەرێک لەدایکبووە، بەڵام هەموو تەمەنی خۆی لەتێکۆشانی سیاسی لەناوچەی تر یان لەتەواوی کوردستاندا بەسەر بردووەو کەچی سروشتی یاسای هەڵبژاردنەکە ناچاری کردووە لەنیشتەنی ئەسڵی خۆی بچێتە ململانێوەکە ئەمەش چانسی بردنەوەی لێ سەندۆتەوە: ئەمە خستنەگەڕی سەرمایەی رەمزییە لەبازرگانییەکی نامسۆگەردا، هەمیشە شایستەی دەرچوونەو خۆی لەدەڤەرێک پاڵاوتووە کەنەیاری حزبەکەیەتی یان کەشی سیاسی و ئەمنی دەرفەتی پێنادات چاک هەڵسوڕێ. جا ئەگەر ئەمەیان خۆبەختکردن نەبێت ئەی چییە؟

هەموو ئەمانە شایانی رێزگرتنن و هەریەکەیان خاڵێکیان هەیە بۆ سەرفرازی، بەڵام کەمپینی حزبێکی هاوپەیمانی لەسلێمانی کە کچە شەهیدەو بەعەزمی پێشمەرگەیەکەوە لەکوچەو کۆڵان و لەناو خەڵکدا هانی دەنگدان و بەشداری دەدا، هی ئافەرین و حورمەتگرتنە. ئەم خانمە دەیزانی حزبەکەی چانسی بردنەوەی لەناو زلهێزەکاندا کەمبوو، بەڵام کۆڵی نەداو شانیدایە بەر ئەرکە جەماوەرییەکەی خۆی. ماڵی ئاوابێت. دیارە هەموو کاندیدەکان نایبەنەوەو کورسیەکان بەشی ئەم هەموو ئازاو دلێرانە ناکات، بەڵام پێشنیازم بۆ هاوپەیمانی و بەتایبەتیش یەکێتی ئەوەیە دەستبەرداری ئەم کچ و کوڕە باشانە نەبێت و لەشوێنی شیاوی تردا تواناکانیان بخاتەوەگەڕ.

ئێمە کیسی بۆکسێن نین

د. کەمال مەزهەر ئەحمەد لەلێکۆڵینەوە مێژووییەکاندا باسی ئەو بەڵگەنامە ئینگلیزییانە دەکات کەبەمەلیکی بەئاکام نەگەیشتووی کوردستان، شێخ مەحمودی حەفیدیان دەوت راهێنەری هێزی ئاسمانی بەریتانیا. بەو مانایەی ئینگلیزەکان هەموو جۆرە چەک و تفاقێکی جەنگی ئاسمانیان لەدژی شێخ مەحمودو شۆڕشەکەی و جوگرافیای سەرەکی ئەو شۆڕشەی، سلێمانی بەکارهێناوە، شێخ مەحمود چووە بەر دلۆڤانی خوداو ئەو ئامانجەی ئەو شۆڕشی لەپێناوداکرد هێشتا زیندووەو قوڵپ دەدات.

بەشێکی سەنگینی ئەو ئەمانەتە، تەواوکردنی شۆڕشی کوردایەتی، لەشۆڕشی نوێی گەلەکەمانەوە کەوتۆتە ئەستۆی یەکێتی نیشتمانی کوردستان. بۆیە ئاساییە داگیرکەران هەموو چەکێکی مۆدێرن، رێپێدراو قەدەغەکراویان لەدژی یەکێتی تاقیکردبێتەوە. مادام هەردوولا وارسی یەک مەسەلەن.

بەڵام ئەوەی ئێستا لەناو دیموکراسی کوردستاندا دەیبینین کردنی یەکێتییە بەڕاهێنەری عەرەب وتەنی (کل من هب و دب) ئەگەر شێخ مەشقی بەهێزەکانی ئینگلیز کردبێت لەوە دەچێ ئەمرۆ یەکێتی بووبێتە کیسی بۆکسێن بۆ هەر کەسێک حەزبکات فێری یاری بۆکسێن ببێت.

ئەمرۆ لەکوردستاندا هەر حزبێک بیەوێت فێری رەخنەو ئۆپۆزسیۆن بوون بێت گەڕ بەیەکێتی دەکات، لەوپەڕی ئیسلامییەوە بۆ ئەوپەڕی چەپ و لەسۆپەر دیموکراتخوازەکانەوە بۆ دێوەزمەکانی گۆڕەپانی سیاسی، لەرووناکبیری سەربەخۆوە بۆ روناکبیری سەربەگۆبەن، لەرۆژنامەی ئەهلییەوە بۆ کارگەی چلورەی ئەهلی، هەر هەموویان یەکێتیان لێ بۆتە کیسی بۆ کسێن و لەڕێی یەکێتییەوە بەختی خۆیان لەزمان پژانی سیاسی تاقیدەکەنەوە.

ئیسلامی یەکێتی وەک ئەبوسفیانێکی موتلەق وێنا دەکەن، چەپ وادەزانێ یەکێتی شۆڕشی ئۆکتۆبەری لەئەوروپا پەکخست و ئەوانی تریش هەروا لەچاوی نەیارە وەهمییەکانی خۆیانەوە گەڕ بەیەکێتی دەکەن. دەزانم بەشێکی ئەم دیاردەیە هۆکارەکەی بزێوی و ئامادەگی گەورەی یەکێتییە لەسەحنەی سیاسیدا، بەڵام پێموایەو ئەگەر خۆمان نەخەڵەتێنین بەشێکی بەرچاویش بۆ سینگفراوانی خۆمان دەگەڕێتەوە کەوای کردووە یارو نەیاریش گەڕ بەیەکێتی بکەن، وەک ئەندامێکی ئاسایی یەکێتی لێتان دەپرسم، بەڕای ئێوە، ئەی یەکێتییەکان، هەقە وابین؟ بەرای ئێوە یەکێتی کەمی بۆ کورد کردووە؟

*کوردستانی نوێ: ژ: 5137 لە 2010/3/31دا.

دیاره کەرکوک کوردستان نییە؟

(کل حزب بما لدیهم فرحون) بۆیە گۆڕانیش هەقی خۆیەتی جەمع و تەرحی ئاکامی هەڵبژاردنەکان بەدڵی خۆی بکات، جارێ بڵێ یەکەمین و جارێ بڵێ دووەمین و جارێکی تریش بڵێ نیلی پۆش وزەی مەوەحەدو ئیتر بەمجۆرە. دیموکراسی خۆی وایە نوکتەو قسەی خۆشیشی تێدەکەوێت وەک ئەوەی (فەرماندەیەکی ناوداری) گۆڕان وتبووی یەکێتی تێکدەشکێنین لەکەرکوک و ئیتر ماتەبەقای خەڵکی کەرکوک سواری کەشتییەکەی نوح دەکەین، یان وەک ئەو قسەیەی سەرکردەیەکی تریان کەوتبووی من خۆم دەڵێم حەوت کورسی دەهێنین، بەڵام هەندێک برادەرمان دەڵێن گۆڕان هەشت کورسی کەرکوک دێنێت، جا ئێمە موعجبی خۆی نین، موعجبی رەقەمی دەقیقی برادەرەکانی ئەو برادەرەین، چونکە ئاواتی ئەو برادەرە هاتەدی و هەشت کورسییان هێنا ئەمما لەتەواوی کوردستان و عیراقدا نەک کەرکوک. ئێستا مادام هەشت کورسی بەدەست هات، مادام کەرکوک لێیان تەوەلا بوو، کەوابێ کەرکوکیان نەگەرەکە.

پێشمانوایە جەمع و تەرحی برادەران کەدەڵێن گۆڕان هێزی دووەمە لێرەوە هاتبێت، ئەوان کەدووەمی هەرێم بن کوردستانێتی کەرکوکیان بۆ چییە؟ کەهەشت کورسی لەهەرێم وەدەست هاتبێت، کەرکوک-یان بۆ چییە؟

بۆچی بەشێک بێت لەکوردستان.

*کوردستانی نوێ: ژ: 5137 لە 2010/3/31دا.

لاوک و مەقام

زۆر کەس مەقام دەڵـێ و بەزۆر دەیەوێ ئەوە بخـاتە مێـشکتەوە بەسـتەی گوتووە، لاوک دەڵێ و بەنرخی حەیـران بەسـەرتا ساغی دەکاتەوە، شیعرت بـۆ دەخوێنێتەوەو دەقەکەی پەخشانێکی بێ ئەملاو لایە.

خۆ لەوانەیە مەقام خـۆش بێت، لەوانەیە لاوک زیاتر لەحەیـران دڵ بێنێتە جـۆش و دووریـش نیـیە پەخـشانێک گەواهـی هەسـتێکی شـاعیرانەتر بێـت لەهۆنراوەیەک کەپێوەرە کۆن، یان نوێیەکانی شیعری بەسەردا جێبەجێدەبێت، بەڵام مەقــام هەر مەقــامەو قەت نــابێ بەبەســتە، لاوک ســنفێکی جیــایە لەهونەری گۆرانی. ئەگەر حەیران بـوایە ناوی لەگەڵ حەیراندا وەک خوشک و بـرا (لاوک و حەیـران) ریـز نەدەکـرا. پەخـشانیش پەخـشی بەربـڵاو و بـێ حیـسابی وشـەیە بەسـەر زەمینـی دەفـتەری گوزارشـتداو خـۆی لەگەڵ شیعردا ناگۆڕێتەوەو نابێ بەشیعر مەگەر لەپەخشانێتی بکەوێت!

گۆڕانی، بەستە یان مەقام، حەیـران یـان لاوک، دووشـتی جیـان و بەتـۆبزی یەک ناو هەڵناگرن.

بەڵام من ئەم بەستەو مەقامە بۆ کێ دەڵێم مادام لەکوردستان ئەو خەڵکانە کەم نـین کەوەک مـام چەوەنـدەر ئـیللا گێزەریـانە؟ بەدڵـی خـۆی بەسـتە بـۆ دڵخوازێکی سیاسی خۆی دەڵێ کەچی بەم بەستەیە دەڵێ ئەوی گوێت لـێ بـوو مەقامی (بێ لایەنی) بـوو، تـا تـاقەتی هەبێ جنێو بەلایەنێک دەداو پەسـەندی لایەنێکـی تـر دەدات و بەم پەخـشانەی لەمەمـالیکی پێـشکەوتوودا پێـی دەڵـێن (ڕۆژنامەنووسی لایەندار) دەڵێ: میدیای پرۆفیشناڵ.

ئەمڕۆ لەکوردستان هەریەکەی گۆرانییەکت بۆ دەچڕێت، بێگومان گـۆرانی وتـن مـافێکی دەسـتووری دانپیـانراوەو کەس نـاتوانێ نکـۆڵی لەم مـافە بکـات،

ئـازادی رادەربـڕین لەوڵاتـی نوێبـاوی ئـێمەدا هەم مـافێکی شـایان و هەمـیش ئەرکێکـی گـرنگە مـادام گەرەکمـانە پێمـان بێـژن وڵاتەکەیـان ئـازادو خۆشـیان حەزیـان لەدیمـوکراتییە. بەڵام دیمـوکراتی هاوشانی ناولێنانی شـتەکانە بەنـاوی خۆیـانەوە، رۆشـنبیرێک کەتاسـەر بیناقاقـای لایەنـدارەو بەشـێکە لەهەڵمەتـی تەبلیغاتی لایەنێک نابێ سەغڵەت بێت کەخەلکی دیکەش لەو دیمـوکراتییەی وڵات بەهەرمەنـد بێـت و پێـی بڵـێن عەزیـزم تـۆش مـوجەرەد بەشـێکی لەکەمپێینێک باتەنانەت ئەلقا بەگەلی شیرینی وەک رووناکبیری بێ لایەن و نووسـەری بێـوەی و نـازانم چـی و چیـت هەڵگرتبـێ، لەکـۆڕو کـۆمەڵە دیموکراتییەکاندا یەکەم شت کەدەبێ قسەکەرێک سفتاحی گفتوگۆی خۆی پێ بکات خۆناساندنێتی بەناوو ناونیشانی خـۆیەوە تـا خەڵک بزانێ کێ لەکوێوەو بەچ ناوێکەوە قسە دەکات؟ عەیب نییە رۆژنامەیەک لایەنداری بکات، عەیب ئەوەیە زۆر سـوێندی خوێنەرەکانی بـدات و پێیـان بڵـێ: تووشـەرەفتان مـن بـێ لایەنێکی باش نیم با ئـەو بەباڵای یاری خۆیـدا هەربڵـێ: بەڵام ئـەمـە مەقام و گوێ لەگۆرانیبێژ ناگرین، چونکە چاکی گوتـووەو بەستە بەناوی بەستەو مەقام لەحەیران و دەستە خوشکەکەی: لاوک، جیادەکاتەوە!

دەنگی فەوتاوی کورد

کورد بەزووی بەرهەمی ئەو پەرتەوازەیی و فرە لیستییەی چنییەوە. ئێمە وەکو جارانی پێشوو پێویستیمان بەوە نەبوو چەند ساڵ و دەیەیەک گوزەر بکەن تابزانین ئەم فرە لیستییە لەم وێستگە نەتەوایەتییەدا زیان دەهێنێ نەک قازانج، مەگەر قازانجی ئەوەی بڵێین وەڵڵا وانەیەک فێربوون، لێ بەنرخێکی گران!

دیموکراسی بۆ پێدانەوەی ماف و نەهێشتنی زوڵم و زۆر دانراوە کەچی کورد لەم میانەدا زیانی بەرکەوتووە، هەڵەکە لەکوێیە؟ هەرگیز باوەڕ ناکرێت هەڵەکە لەدیموکراسی و ئامرازەکانیدا بێت. دەبێ هەڵە لە(دیموکراتخوازەکاندا) بێت نەک لەخودی دیموکراسیدا.

دیموکراسی بابەتێکی عەقڵانییە، بابەتێکی ژیرانەیە دەبێ بەوردی هاوسەنگی بکرێت و جەدوا سیاسییەکەی لێکبدرێتەوە. بەتایبەتی ئەو حیساب و کیتابە دەبێ نەتەوەی لیقەوماو و ماف خوراوەکانی وەکو کورد پەیڕەوی لێ بکەن. دیموکراسییەک وا فشۆڵ بێت دەیان هەزار دەنگی کورد لەناوچە جێناکۆکەکان بفەوتێنێت ئاماژەی لاسەنگییەکە دەبێ هەڵوێستەی لەسەر بکرێت و نەخرێتە ژێر لێوەوە، دیموکراسیەک هەزاران دەنگی زێڕینی کورد لەناوچە تەعریبکراوەکان بەهەدەر بدات چۆن هەڵەو پەڵەی تێدا نییە؟ دیموکراسی جەدوای سیاسی و دەستکەوتی گشتی بۆ میللەت و بۆ دیموکراسی کوردستانی تێدا نەبێت کەی دیموکراسییەو بەکەڵکی چی دێت کەفرە لیستی بێت دەنگەکانمان تەفروتونا بکات؟

کورد بەزوویی لەبەرهەمی ئەم فرە لیستییەی خوارد، ژەمێکی تفتوتاڵ بوو کەبۆنی رۆژە تفتوتاڵەکانی کوردی لێدەهات.

بەو حاڵەشـــەوە هەڵە لەدیموکراســیدا نیــیە، چــونکە دیموکراســی کــوڕی کــۆمەڵگەیەکی ژیــرو عەقڵانیــیە، هەڵە لە(ســوپەر دیموکراتخوازەکــان)دایە. ئەوانەی حیــساباتێکی هەڵەیــان بــۆ نــاوچەیەکی هەســتیاری وەکــو شــریتی تەعریبکراوی دیالە کەرکوک موسڵ-تکریت کرد.

بریــا ئەوانە لەشــمەکی دیموکراســی هەر ئەوەنــدەیان دەبــردە کەرکــوک کەبەشی ململانێی بۆ نەیارە سیاسییەکانی پرۆژەی نەتەوەیی کوردیان دەکرد. خــۆزگە بــۆ دیموکراســی سەرســەختانەو ملــشاکاندنی یەکتــری بەهەرێمــی کوردستان دڵیان ئاوی دەخواردەوەو وازیان لەکەرکوک و خانەقین دەهێنا، چونکە هێمنی موکریانی گوتەنی (شوێنی دیکە زۆرن بۆ گاڵتەو جەفەنگ).

دیموکراســی بــابەتێکی عەقلانیــیە ئەگەر هێــزو مــرۆڤ و قەوارەکــان دیموکراسییان بەچاکترین چارەسەرو بەسوودمەندترین ئامرازی وەرگتنەوەی ماف و چاککردنی حوکمڕانی نەزایبا پەنایان بۆ نەدەبرد، دیموکراسی ئامرازێکە لەجوگرافیای نیشتمانێکی دیایکرودا پەیڕەو دەکرێت کەسەرنجام لەقازانجی تاکەکان و لەقازانجی کۆی کۆمەڵگەش دەشکێتەوە کەدیموکراسی (فرەلیستی کورد) لەگەڵ ویستی نەتەوەیی کورددا، لەجێی ئەوەی جووت ببێتەوە، دژ بووەســتێتەوە ئەوا خەتــا لەدیموکراســی نیــیە، خەتــا لەکــوردایەتیش نیــیە کەهەنــدێک ئەمڕۆ پەلاماری کوردایەتی دەدەن و دەخوازن وا وێنای بکەن گوایە لەگەڵ دیموکراسی و هاووڵاتیبوون و ئازادییەکانی تاکدا ناگونجێت یان دەخوازن بەیتو بالۆرەی وا بڵاوبکەنەوە گوایە ویستێک هەیە کوردایەتی بکرێتە دەسکەلا بۆ کۆتکردنی دیموکراسی خەتای دیموکراسی و کوردایەتی نییە لەوەتەی هەردووکیــان لەئەدەبیــاتی سیاســی بــزووتنەوەی رزگــاریخوازی کوردستان پەیدابوون وەک دوانە پاڵپشتی بەکاردێن، بەڵکو خەتای (سوپەر دیموکراتخوازەکانە کەبەناوی دیموکراسییەوە هەڵە دەکەن کورسی لەدەست کورد دەدەن، ئینجا دەخوازن پێچە بەدەورە بەکوردایەتیش بکەن گوایە چاکیان کرد کەدیموکراسییان بەو دەردەبرد کەدەیان هەزار دەنگی کورد لەناویدا جێ ناکۆکەکان بفەوتێت.

*کوردستانی نوێ: 5135 لە 2010/3/29دا.

لاپەڕەی نوێ بۆ مێژووی کورد

پێشنیاری چەند لاپەڕەیەکی تر دەکەم بۆ مێژووی کورد، چەند لاپەڕەیەکی فەرامۆشکراو لەمێژووی کوردستانی دوای راپەڕین کەهەستدەکەم هەندێک هێزی سیاسیی و هەندێک رووناکبیرو رۆژامەنووسی کوردستان خۆیانی لێدەدزنەوە، نایانەوێ لەدەرگای ئەو باسە بدەن و قوژبنە تاریکەکانی روونبکرێتەوە.

بنەچەی تەوژمێکی نوێباوی میدیای کوردی دەچێتەوە سەر هێزەکانی ئیسلامی سیاسیی، بۆیە ئەمانە قەد ناچنەوە سەر چەند لاپەڕەیەکی بزربووی مێژووی کورد لەسایەی حوکمڕانی خۆماڵیدا وەک مێژووی هەڵەبجە لەساڵانی نەوەدەکان تا تەفروتونابوونی تیرۆری چەکدار لەشێوەی ئەنسارو ئیسلامی مەلا کرێکاردا، کەس ئەو لاپەڕانەی هەڵەبجە ناخوێنێتەوە نەکا ئەو پرسیارە دروستبێت ئەم شارە زامدارە کاتی خۆی چۆن حوکم دەکرا؟ بۆچی هێزی وەکو یەکێتی لێی یاساغ بوو لەهەڵەبجە نووسینگەو بارەگای هەبێت؟

بگرە بۆچی حکومەتی هەرێم بۆی نەبوو لەوێ بێت تا یاسای خۆی سەروەر بکاو ئەوەندەی لەتوانایدایەتی خزمەت بکات؟

زۆر کەس ئەمڕۆ فرمێسکی تیمساحی بۆ دیموکراسی و ئازادیی دەڕێژێت بەس کەسیان لەوە ناپرسنەوە ئەدی بۆچی ئەم دیموکراسی و ئازادییەیان نەبووە خەمێکی سەرتاسەری کە لەهەڵەبجەشدا رەنگی بدابایەوە، هیچ نەبێ لەبەرخاتری شەهیدانی هەڵەبجەی شەهیددا با یەکێتی-ش لەهەڵەبجە ئازادبوایە؟ هەموو حزب و هێزەکان لەوێ بنەوبارەگایان هەبوو، لێ ئەمە لەیەکێتی قەدەغەبوو، ئەم دیموکراسیخوازو ئازادیخوازانە لەکوێ بوون و چۆن

خەو چووە چاویان کەهێزێکی گەورەی وەکو یەکێتی بۆی نەبوو لەهەڵەبجەو خورماڵ و بیارە ماڵدارو بنەدار بێت؟

هەموو شەڕیانە لەسەر دیموکراسی لەسایەی حوکمڕانی یەکێتیدا، لەبەشی یەکێتی دەخۆن کەچی هێشتا نارازی بوون. کەسێک نییە ئەم لاپەڕەیە بۆ پەند هەڵبدانەوە، بۆچی ئەوەی بۆ خۆتانتان رەوا دەبینی لەناوچەیە سایەی دیفاکتۆی ئیسلامی سیاسیدا بەیەکێتیان رەوا نەدەبینی؟

ئەم هێزە دڵناسکانە شەو بەکەماڵی ئیسراحەت خەو دەچووە چاویان بێئەوەی بپرسن توخوا ئەوە دیموکراسی بوو کەلەهەڵەبجەدا هەبوو؟ بێئەوەی بپرسن ئەمە ئازادی و خزمەتگوزاری بوو کەئێمە لێشی بێدەنگ بووین؟

من پێشنیاز دەکەم ئەم لاپەڕانەش بنوسرێتەوە تابزانین چۆن و بۆچی مۆنۆمێنتی هەڵەبجە سووتێنراو هەشبوون فەلسەفەیان بۆ ئەم کارە هاندراوە دەهۆنییەوە؟

هەر بەلایەک کەدێ ئەمانە دەیخەنە ئەستۆی یەکێتی، بەڵام لەبەلا گەورەکانی وەک فەزای ترس و فەزای توندڕەویدا بەسەبرو لەسەرخۆن و پاکانەی فیکری بۆ دێننەوە. بەو حاڵەشەوە قسە لەسەر ئەوە دەکەن دەسەڵاتی کوردی هەڵەبجە بۆ مەرامی خۆی بەکاردێنێت، خۆی راستییەکەی ئەوەیە ئەمان هەڵەبجە دەکەنە دەسکەلای کەرەستەی ئۆپۆزسیۆن بوون و چاو لەڕۆژانی رەشی هەڵەبجە لەدەمی حوکمڕانی توندڕەوی دەپۆشن؟

کێ ئەم لاپەڕە ونبووانە دەنووسێتەوە؟

مەگەر نامانەوێ یاسا سەروەر بێت؟

بەگوێرەی هەواڵێکی سایتی هاوڵاتی یەکێک لەداواکانی نەوشیروان مستەفا بۆ هێورکردنەوەی (گرژی) نێوان یەکێتی و گۆڕان. (کشانەوەی داوا یاساییەکان)ە.

(هاوڵاتی) ئەم داوایە لەزاری مامۆستا عەلی باپیر ئەمیری کۆمەڵی ئیسلامییەوە گواستۆتەوە کەهەوڵێکی دۆستانەی دەستپێکردووە بۆ دروستکردنی پەیوەندییەکی ئاسایی و نۆرماڵ لەنێوان هەردوولادا. با لەدیووە ئیلتیباسییەکەی داواکانی گۆڕان لەیەکێتی گەڕێن کەئایا تا چەند هەندێکیان راستن و لەبنچینەدا بابەتی پێخۆری میدیاکانی ئەوان و بابەتی دانوستاندنن وەک کارتێکی گوشار؟ لەجێی ئەوە راستەوخۆ لەم داوایە پێچینەوە: سەرۆکی بزووتنەوەی گۆڕان بۆ داوای کشانەوەی داوا یاساییەکان دەکات؟

لەماوەی رابردوودا سەرکردایەتی گۆڕان لەلێدوان و دیدارو بانگەوازەکانیاندا کۆمەڵێک تۆمەتیان دایە پاڵ سەرکردایەتی یەکێتی و هەڵسوڕاوانی ئەم حزبە بەو هیوایەی هەم لەبەری ئەو لێدوانانە بخۆن و خەڵکی پێ چەواشە بکرێت و هەمیش یەکێتی وەکو جاران لەم تۆمەتانە بێدەنگ بێت و پەرچەکرداری رەوای خۆی نەونوێنێ، بەڵام ئەم بەرێزانە ئەوەیان لەیادکردبوو، هەموو جارێک بێدەنگی مانای دەستەوستانی و بێ حوجەتی ناگەیەنێت، بەڵکو لەسیاسەتدا پرەنسیپێک هەیە (کەپارێزگاری لەمافی وەڵامدانەوە)ی پێدەوترێت، واتا کەسێک، هێزێک کەبوختانی پێدەکرێت و وەڵام ناداتەوە مەرج نییە ئەمە یەکسان بێت بەدەستەوەستانی لەدۆزینەوەی رێی سەندنەوەی ماف. یەکسان بێت بەلاوازیی حوجەو لاوازی بەڵگەی سیاسی و یاسایی، بەڵکو هەندێک جار هۆی بێدەنگی بۆ ئەوەیە بوختانکراو بەخۆیدا بچێتەوەو هەندێک

جـاریش بـۆ سـنگفراوانی و دانبەخـۆداگرتن و هەنـدێک جـاری تـریش بـۆ تێوەگلانە بەناکۆکی و شەڕی لابەلاوە لەبەردەم ئەرکە گەورەکاندا، هەمـوو ئەم ئەگەرانە ڕێگە لەوە ناگرێت لایەنی بوختان بۆ کراو هەر کاتێک بەچاکی زانی و دۆخەکە لەباربێـت داوای هەقـی خـۆی بکـاتەوە، ئەم چەمکـی (پارێزگـاری لەمـافی وەڵامـدانەوە) ئەوکـاتە ڕەوایـی زیـاتریش دەبێـت کەپەنـاببرێتەبەر ناوبژیوانێکی بێلایەنی وەکو دادگاو یاساکانی. ئەمەش ئەو شتەیە کەلەماوەی ڕابردوودا زەنجیرەک شکاتی یاسایی لێکەوتەوە، هەر لەشکاتی سەرۆک کۆمار لەبوختانەکـانی وتەبێـژی گـۆڕان تـا شـکاتی ئوسـوڵی و یاسـایی کـۆمەڵەی پێـشمەرگە دێرینەکـان لەتەوهینکردنـی بەنـاوی پێـشمەرگەو ڕەنـگە شـکاتی دیـکەش بەڕێوەبێـت. لەوانەشـە ئەمە ببێـتە کەلتـوورێکی خـوازراو و مەدەنـی لەوڵاتدا بەوەی هەر کەسێک غەدری لێکراو بوختانی پێکرا پەنا بباتە بەر ڕێی ئوسوڵی و دادگایی.

جـا سـەرۆکی بـزوتنەوەی گـۆڕان لەم دۆخەدا، لەپێنـاو ئاسـاییکردنەوەی پەیوەندییەکان، مەرجی کێشانەوەی داوا یاساییەکان تەرح دەکات، ئەی مەگەر قەرار نەبـوو یاسـا سـەروەر بێـت بەسـەر هەمـووانەوەو هەمـوو بەپاشـاو گەدا، دەسەڵات و ئۆپۆزسیۆنەوە، ملکەچی بین؟

ئەی مەگەر یەکێـک لەداواکـانی ئەوان لەگـۆڕان یاسـاو دادو دادگـا نەبـوو کەهەمووان لەبەردەمیدا یەکسان بین؟

سـەیرە ئەوی هێـزو دەسـەڵاتی هەیە دادگـا دەکـاتە ڕێـی وەرگـرتنەوەی مافەکـانی و ئەوی گـوایە بێدەسـەڵاتەو دەیەوێـت (بیگـۆڕێ) یەکەم داوای بـۆ (ئاشتی) کشانەوەی داوا یاساییەکانە؟

کەوابــێ دیــارە ئەم داوا یاســاییانە بــراوەن و لەســەر هەقــن کەوابــێ ئەم ئاشتییەی مەرجی بۆ دانراوە نابێتە سوڵحی سیاسی، بەڵکو دەبێتە سوڵحێکی عەشیایەری و السلام.

*کوردستانی نوێ: ژ: 5130 لە ڕۆژی 2010/3/20دا.

سیاسەتێکی نوێ بۆ.. (گۆڕان)

نیەتی رامالین و پەنابردن بۆ بژارەی دیموکراسی پێکەوە ناگونجێت. ئەمە وانەی گەورەی هەڵبژاردنە بۆ لیستی گۆڕان. من دڵنیام خەڵکە بەتەجرەبەکانی ناو گۆڕان لەدەرەوەی پەتای دروشمبازی کەمپینی هەڵبژاردن، دەرک بەم دەرهاویشتە تازەیەی دۆخی سیاسی کوردستان دەکەن. روانینی دینی دابەشکردنی سیاسەت بەسەر (ئێمەو ئەواندا) روانینێکی هەڵەیە لەڕووی ستراتیژییەوە، تەنانەت ئەگەر ئەوەشمان قبولکرد کەبۆماوەیەک توانی حاڵەتێکی تەعبیئە (ئامادەسازی) لەدەوری تەوەریەکی سیاسی دروست بکات ئەم دەستکەوتە تەکتیکیە دەبێتە بەلا بەسەر پەیڕوانییەوە ئەگەر وردە وردە نەخرێتە خزمەتی ستراتیژی دابینکردنی سیاسەتێکی ژیرانەی دوور مەوداو بۆ هەڵکردن و پێکەوە ژیان لەگەڵ نەیارو ناکۆکەکاندا.

ئەگەر لەخەیاڵدانی بزوتنەوەی گۆڕان و هەڵسوڕاوەکانیان گروپی (ئەوان)، بەتایبەتی یەکێتی، حزب و گروپێک بن کەبەهیچ شێوەیەک ناکرێ و ناشێ لەگەڵیاندا هەڵبکرێ و سات وسەودای سیاسییان لەگەڵدا بکرێت، ئەوا دیموکراسی و وێستگەکانی هەڵبژاردن قسەیەکی پێچەوانە دەڵێن. چونکە لەبنچینەدا دیموکراسی و ئامرازو تەگبیرەکانی هەڵبژاردن بۆ رامالین و (شەڕی مان و نەمان) دانەنراون.

دیموکراسی زۆر لەو گوناهترەو بێوەیترە ئەمجۆرە (شەڕە چارەنووسسازانە) یان پێ بکرێت. بەڵکو ئەمانە ئامرازی پێکەوە هەڵکردن و دەست و پەنجە نەرمکردنن لەگەڵ ناکۆک و دژە سیاستەکان کەدونیابینی تریان هەیە بۆ ژیان و سیاسەت و حوکمڕانی.

دیاره ئەم قسانە بۆ هەوادارو ئەندام گەلێک کەپێیانوابوو رۆژی هەڵبژاردن رۆژی حەسری نەیارانە، کەمێک قورس دێتە بەرگوێ، بەڵام مادامەکی بزووتنەوەی گۆڕان لەدوو وێستگەی سیاسییدا پەنای بۆ سندووقەکانی دەنگدان برد، پێویستە دونیابینی خۆیان لەگەڵ ئەم گرەوەدا بگونجێنن، ئەو نیازە فیکرییانەی هەیانە لەگەڵ ئەو رێبازە سیاسیەدا بگونجێنن کە ئەمرۆ بۆ ئیدارەدانی سیاسەت لەولاتەکەماندا رەچاو دەکرێت بێگومان پتر لەزەمینەیەکی هاوبەش هەیە تا پەیڕەوی لەسیاسەتێکی نوێ بکرێت لەوانە دەستووری عیراق، یاساو رێسا پەیڕەوکراوکانی وڵات و نێوەندە رەسمییەکانی وەک پەرلەمان و حکومەت، هەموو ئەمانە کەناڵی تەسریفکردنی سیاسەت و ئیدارەدانی ململانێ و سەودای سیاسیین. ئەوی لەم میانەدا رەنگە بەربەستێکی سایکۆلۆژی بێت دەستپێشخەرییە کە لەئەزموونداره‌کانی گۆڕانەوە بەوەی تەعبیئەکارەکانیان هێورو ئاسایی بکەنەوە تادەستبەرداری بیرۆکەی راماڵینی سیاسی بن کەئەوە کاری ئینقلاب و شۆڕشە نەک کاری گەمەی دیموکراسی.

هەڵبەت لەوانەیە هەبن بڵێن سەیر بکەن کێ ئامۆژگاری دەکات؟ لەڕاستیدا شرۆڤەکردنی سیاسی قەت یەکسان نییە بەئامۆژگاری و ئەگەر بەرژەوەندییەکیش لەم داوایەدا هەبێ بەڕاشکاوی دەیڵێم لەبەرخاتری (گۆڕان) نییە، لەبەرخاتری کەشێکی سیاسی تەندروستە لەکوردستان کەئێمەو ئەوانیش هەناسەی پاکی تێدا بدەین.

*کوردستانی نوێ: ژ: 5122 لە رۆژی 2010/3/11دا.

دەمەتەقێ لەگەڵ گۆڕان

ئەگەر سەرۆک کۆمارت نەوێ، چۆن (برا بچووکی ڕەتدەکەیتەوە)

چـاودێری وردی دۆخـی سیاسـی کوردسـتان لەدوای هەڵبژاردنەکـانەوە دەتوانێـت دەستنیـشانکردنی دۆخـی نکـۆڵی و پێـداگری لەسـەر هەڵە، یـان سووربوون لەسەر ئەو سیاسەتانە دەربخات کە لەمەنگەنەی واقیع دران و هیچ دەستکەوتێکیان بۆ کوردو کوردستان تێدا نەبوو، جا ئەگەر کوردو کوردستان وەک ئامانجی تێکۆشانی سیاسی هێزە ڕکابەرەکان قازانج نەکەن، ئەی ئیتر لەقازانجی کێ ئەم هێزە ڕکابەرانە ڕکابەریتیان کردو تێکۆشانی سیاسییان بەرپاکرد؟ بەو حاڵەشـەوە کەقـازانج نـابینین و بگـرە لێـرە بەدواوە وەرزی زەرەربژێری دەستپێدەکات ئەگەر بەگرتنەبەری ستراتیژی سیاسی هاوبەش بەر بەو پاشەکشێیە نەگرین بەو حاڵەشەوە هێشتا هەن پێداگری لەسەر هەڵە دەکەن و کـوردە ناموسـە خۆیـان لەگۆشـەیەکی تەسکی لێکدانەوەو پاساودا گرمۆڵە کردووە.

بەڕێز کاک ئاوات محەمەد سەرۆکی لیستی گۆڕان کەرکوک پێداگری دەکـات لەسـەرئەوەی ئەوان یەکڕیـزی کوردیـان تێکـنەداوە، کەچـی بەیاننامەیەکی لیستی گۆڕان لەرۆژی (2010/3/11) بەئاشکرا تـوانج لەیەک لیستی دەگرێ و رایدەگەیەنێت کەویستوویانە ئەو یەک لیستییە بسەپێنن، کەئەمەش دانپیانانە بەوەی ئەوان دژی یەک لیستی بوون، کەدەرنجام کردییە تێکدانی یەکڕیزی کورد.

ئێمە دەمانزانی و ئێستاش راستی ئەو زانینە دەرکەوت کەفرە لیستی کورد لەململانێی هەڵبژاردنی پەرلەمانی عیراقدا چ لەهەرێم بەگشتی و لەناوچە جێناکۆکەکـان بەتـایبەتیش زیـان لەکـورد دەدات، هەم بەوەدا دەنگەکـان

بەهەدەر دەداو هەم لەوەشدا هێزە کوردییەکان دەخاتە مەنگەنەی ناکۆکییەوەو ئەوەندەی مژولیان دەکات بەو ناکۆکییەی یەکترییەوە ئەوەندە نایانپەرژێنێتە سەر بەرەنگاربوونەوەی نەیارانی سیاسەتی کوردستانی، کەچی بەڕێزانی بزوتنەوەی گۆڕان بەهای هەڵبژاردنی (7/25)ەوە نەیاندەسەلماند کەفرەلیستی سەردەکێشێت بۆ فرە هەڵوێستیش. ئێستا ئەم راستییە بۆ هەموو لایەک دەرکەوتووە کەچی ئەوان هەر پێداگری لەسەر ئەو هەڵەیە دەکەن و پێچە بەدەورە بەدەورو خولی ئەو راستییەدا دەکەن کەهەموو کەسێک دەیزانێت و زانستی ناوەکی نییە کەتەنها ئێمە دەرکمان پێکردبێت.

فرەلیستی کورد سەری کێشا بۆ توندبوونی ململانێکان تارادەی ئەوەی لیستی براوەی کەرکوک، هاوپەیمانی کوردستان، (بەسکاندالی ساختەکاری) و تەزویری زۆری هەڵبژاردن تۆمەتبار بکرێت، ئەمەش بۆ شاردنەوەی واقیعی وەک رۆژی روونی ئەوەی دەیان هەزار دەنگی کورد لەکەرکوک فەوتان، چونکە دران بەو هێزانەی دەرنەچوون. هەڵەی فرە لیستی هاوپەیمانی هەڵەی پێداگری لەگەڵ خۆیدا هێناوە. وەختێک دەبینین تۆمەتبارکردنی بێ بنەمای لیستی هەڵەی بەتەزویر دەبێتە بنەمایەک بۆ تانەلێدانی هێزە عەرەبییەکان لەئاکامی هەڵبژاردنەکانی کەرکوک چ بۆ ئێستای موزادەی سیاسی و چ بۆئەوکاتەی بخوازن دەرهاویشتەکانی هەڵبژاردنی کەرکوک پووچەڵبکەنەوە، چونکە ئەمە لەدەقی بڕگەی تایبەت بەکەرکوک لەیاسای هەڵبژاردنی پەرلەمانی عیراقدا هاتووە.

ئەو دەقەش ئەوە بوو کەبەڕێزان لەگۆڕان هەڵڵایەکیان لەسەری دروستکرد گوایە نوێنەرایەتی کورد لەبەغدا سازشی کردووەو بەباری تایبەتی کەرکوک رازیبوە، کەچی وا ئێستا دەبینین سیاسەتەکەیان باری تایبەتی کەرکوک بەدیوە کوردییەکەیدا رەچاو ناکات، بگرە لەڕێی تانەلێدان لەئاکامی هەڵبژاردنی کەرکوکەوە خزمەت بەباری تایبەتی کەرکوک دەکرێت بەدیوە عەرەبییەکەیدا!

جێگەیداخە ئەم لێڵییە لەستراتیژی کار تەنانەت لەدوای هەڵبژاردنیش بەردەوام بێت تەنها، لەبەرئەوەی پێداچوونەوە بەسیاسەتی رابردوو نەکرێت و

وەک پەشیمانبوویەک دەرنەکەون. ئێستاش بەهەمان ڕەوانینی هەڵەوە سەیری پرسی سەرۆک کۆماری دەکەن، چونکە لەسەرەتاو ڕەنگێکی کەسێتیان بەململانێ سیاسییەکەداوە. ئێستاش لەهەمان گۆشە نیگاوە هەڵسەنگاندنی بۆ دەکەن و وادەزانن پرسی سەرۆک کۆماری پرسی پۆستە بۆ سەرۆک تاڵەبانی.

ئێمە دەشێت تەنانەت لەدەرەوەی سەلاحیاتەکانی سەرۆک کۆماریش قسە لەسەر ئەم باسە بکەین، باهەر بەدیوە ڕەمزییەکەیدا تەماشای بکەین، ئایا سەرۆک کۆماری بۆ کورد ئاماژەیەک نییە بەوەی عیراق چیتر عیراقێکی عروبی نییە؟ بەڵکو عیراقێکی فرەنەتەوەیی، فیدراڵی، شەراکەت و ئارەزوومەندانەیە؟ ئایا نیشانەی ئەوە نییە کورد چیتر هاووڵاتی پلە دوو نییە. یان وەک دروشمی هەڵبژاردنی گۆڕان دووپاتیدەکردەوە: (نامانەوێ برابچووکی برای گەورەبین) ئەگەر ئەم شەڕە ڕەمزییە شەڕێکی جەوهەری نییە بۆ کورد ئەی بۆ عروب خوازەکان لەم ڕەمزی سەرۆکایەتییەوە دەیانەوێت عیراق بەبۆیاخی عروبە ڕەنگڕێژبکەنەوە؟ ئەگەر سەرۆک کۆماری ڕەمزییەو هیچ نییە، ئەدی ڕەوتی شۆڤێنزمی عەرەبی کەدژی دەستوورەو مەیلی لەگەڵ دیموکراسی و فیدراڵیدا کەمە، بۆچی داوای ئەو پلە ڕەمزییە دەکەن؟ پاشان برایان ئەگەر لەم عیراقەدا شەڕی ڕەمزی گرنگ نییە بۆ ئێوە لەمیانەی حوجە بەحوجەی گفتوگۆدا لەو بڕگە ئاساییەی دەستوور دەپرسنەوە کەکوا ناوی کورد لەسەر پارەو پول و پاسپۆرت؟ مەگەر ئەوانەش داوای ڕەمزی نین کەدیسانەوەش داوای ڕەوان؟

ململانێکارانمان لەبزووتنەوەی گۆڕان لەجێی ئەوەی بێنە پای گفتوگۆیەکی سەنگینی واوە دەستنیشانی هەڵەکانی رابردوو و هەڵەکانی بەردەم بکەین مەیلێکی سەیر نیشاندەدەن بۆ درێژەپێدانی سیاسەتی سووربوون لەسەر کۆکردنەوەی خەرمانی بێ بەری هەڵە.

دەڵێن پۆستی سەرۆکی پەرلەمان باشترە بۆ کورد، دەڵێن کورد بۆیە پۆستی سەرۆک کۆماری وەرگرت، چونکە نەیدەتوانی پۆستی سەرۆکی پەرلەمان وەربگرێت لەکاتێکدا هەموو دەزانین ئەوکاتەی پۆل بریمەر جانتاکانی پێچایەوەو ئەخزەر ئیبراهیمی لەکۆبوونەوەکەی ئەنجومەنی ئاسایشی نێودەڵەتیدا

خەنجەری لەکورددا، تەنها پۆستی سەرۆکی پەرلەمانیان بەکورد ڕەوا بینی و بۆ ئەمەش بەپێچەوانەی خواستی برایانی (بەدەعوا شەخسی)ی گۆڕانەوە، هێزە عراقییەکان ڕێک ئومێدیان وابوو سەرۆک تاڵەبانی ئەو پۆستە وەربگرێت کەدواتر هەڤاڵ د. فوئاد مەعسوم بەو ئەرکە ڕابوو، بەداخەوە چونکە باسەکە چۆتە قاڵبی عینادی و پێداگرییەوە، دەبینین بەرزترین بنمیچی پێشبینی و داخوازییەکانی (گۆڕان) بۆ کورد سەرۆکایەتی پەرلەمانە کە ئەو پۆستە سەرەرای بایەخە تەشریعی و بنیادییەکەی بەڵام نزمترین بنمیچی پێشیبینی و ئیستحقاقە کە تەنانەت بەڕێز د. ئیبراهیم جەعفەریش بەکوردی ڕەوا دەبینێت. یانی تەماشا برادەران سەرۆکی پەرلەمانیان لێ بۆتە قیبلەی ئامالی کورد، کەچی هێزە شۆڤێنییەکان هەر لاریان لەوە نەدەبۆوەو نییە کەئەو پۆستە بدرێتە کورد. جا با کورد هەر سەرۆکایەتی تەشریع بکات و عەرەبیش لەپۆستی سەرۆک کۆماری بەهرەمەندبێت!

یەکێک لەخەسڵەتەکانی ململانێی دیموکراتی و دووبارەبوونەوەی ویستکەگانی هەڵبژاردن و بۆنەی ڕووداوە سیاسییە گەورەکان ئەوەیە چانسی راستکردنەوەی هەڵەو کەموکوڕییەکان دەرەخسێنێت و دەرفەت دەداتە هێزە ململانێکارەکان بەگفتوگۆو پێ سەلماندن و یەکتری تەواوکردن هەڵەو زێدەڕۆیی و پاشەکشێ وەرزییەکان تیمار بکەن و یارمەتی یەکتری بدەن ئەو درزو کەلێنانە پڕ بکەنەوە کەئیتر ڕوویانداوە، چونکە کورد وتەنی زەرەر لەنیوەش بگەڕێتەوە هەر باشە، بەڵام بەداخەوە پێداگری لەسەر هەڵەو تێکەوتن لەگەڵ مەبدەئی کوردە ناموسەو بەرزە کبریائیدا، ڕێگە لەگێڕانەوەی لانیکەمی زەرەری لەدەستچوو دەگرێت. بۆ ئەمە جارجار پێداچوونەوەی ڕەوتی ڕووداوەکانمان گەرەکە نەک بۆ تانەو زیندووکردنەوەی پەتای ململانێی هەڵبژاردن، بەڵکو بۆ ئەوەی لەکوێ پساوە لەوێوە گرێبدرێتەوە.

سەرەتای ڕێگە بەوە دەستپێدەکات لەکەلی پێداگری بێنەخوارەوەو دوور لەفەزای سیاسی جەنگی ساردی ململانێی هەڵبژاردن هەڵسەنگاندنێکی بابەتی بۆ ئەرک و ئیستیحقاقاتەکانی قۆناغی داهاتوو بکەین.

*کوردستانی نوێ: ژ: 5128 لە ڕۆژی 2010/3/18دا.

نازو فیزی ئێوەش تەواو

ڕۆژی (3/14) ڕۆژنامەی هاوڵاتی ڕوونکردنەوەیەکی سەیری بڵاوکردۆتەوە وەک بڵێی هێشتا خۆیان بەسەربەخۆو ئەهلی بزانن. دیسان لافی بێلایەنی و (پرۆفیشنالی) لێدەدەنەوەو حەوسەڵەیان نەماوە لەوەی کوردستانی نوێ موخاتەبەی یەکێک لەو ڕێکخراوانەی کردووە کەکۆمەکی دراییی هاوڵاتی دەکات.

پاشکۆی هەڵبژاردنی ڕۆژنامەی هاوڵاتی کەلەلایەن ڕێکخراوی (IREX)ەوە ڕۆژانە دەردەچێت و وەک لەسەرەوەی پاشکۆکە نووسراوە گوایە تایبەتە بەهەڵبژاردنی پەرلەمانی عیراق، بەڵام لەلاپەڕە یەکی ژمارە (22)ی ڕۆژی (3/11) هەواڵێکی لەسەر هەڵەیەکی تەکنیکی سایتی کوردستانی نوێ بڵاوکردۆتەوەو وەک سەبقێکی ڕۆژنامەنووسی گەورە مامەڵەیان لەگەڵ ئەم هەڵە بچووکەدا کردووە بەبەڵگەی ئەوەی لەلاپەڕە یەکی پاشکۆکەیاندا (هەواڵەکەیان) بڵاوکردۆتەوە.

ڕۆژی دواتر کوردستانی نوێ لەو وتارەی کەلەسەر ئەم هەنگاوە ناپرۆفیشناڵیەی هاوڵاتی قسەیکرد، بەپوختی ویستی ئەوە بگەیەنێت کەمەفروز بوو هاوڵاتی هەڵەیەکی تەکنیکی کۆمسیۆنی باڵا یان سەرپێچیی لیست و قەوارەیەک، یان ململانێیەکی هەڵبژاردنی زەقبکردایەتەوە، چونکە پاشکۆکەیان تایبەتە بەهەڵبژاردنی پەرلەمانی عیراق، بەڵام ئەوان چونکە وەک بەشێک لەراگەیاندنی لایەنێکی سیاسی دیاریکراو کار دەکەن، بۆیە ڕێبازی ئیشەکانیان تێکەڵ بەیەک بووەو هەردوولا لەماوەیەکی کەمدا قسەیان لەسەر یەکدو هەڵەی تەکنیکی کوردستانی نوێ و سایتەکەی کردو وەک سەبقی ڕۆژنامەنووسی مامەڵەیان لەگەڵ ئەم هەڵە تەکنیکیانەدا کردووە، ئەمە

لەکاتێکدایە تائێستا کوردستانی نوێ لەسەر هەڵە تەکنیکییە زۆرو زەوەندەکانی هاوڵاتی و رۆژنامەو سایتەکەی کۆمپانیای وشە نەیکردۆتە هەڵڵا، چونکە ئەم مەسەلانە ئەوەندە بچوکن، ئەوەی رۆژێک لەرۆژان کاری رۆژنامەنووسی کردبێت دەزانێت ئەوە ناهێنێت ئەوەندە قسەیان لەسەر بکرێت و بقۆزرێنەوە بۆ مەبەستی سیاسی.

ئەگەر هاوڵاتی و هاوشێوەکانی پێیانوابێ هێشتا لەقۆناغی زێڕینی خۆیاندان، ئەوا بەهەڵەداچوون. سەردەمی نازو فیزی رۆژنامەگەریی بەناو (ئەهلی و سەربەخۆ) تەواو، ئیتر کاتی ئەوە هاتووە قسە لەسەر داهات و سەرچاوەی دارایی ئەوانیش بکرێت و ئەو رێکخراوە بیانەش لەراستی و شێوازی کارو تەرەفگیریی ئەو جۆرە رۆژنامە ئاگاداربکرێنەوە کە بەناوی سەربەخۆبوون لەلایەک پارە لەو رێکخراوانە بەردەدەنەوەو لەلایەکی دیکەشەوە خەڵک چەواشە دەکەن بۆ بەرژەوەندی لایەنێکی سیاسی دیاریکراو. کاتی ئەوە هاتووە ئیتر یەکێک ئەم رێکخراوە بیانیانە تێبگەیەنێت کەنەخێر ئێوە نەسەربەخۆن و نەبێلایەنن و نەپرۆفێشناڵ، بەڵکو لەژێر ئەم ناوانەدا لەرۆژنامە لایەندارەکان تەرەفگیرترن، چونکە ئەگەر لەهەڵبژاردنی (7/25) بەتەواوی دەرکەوتبێت کەرۆژنامەی هاوڵاتی سەربەخۆو بێلایەن نییە ئەوا لەهەڵبژاردنی ئەمجارەی عیراقدا بەتەواوی ئەوە دەرکەوت کەسەر بەچ لایەنێکەو بۆ چ لایەنێک کار دەکات. باشترین بەڵگەش لەسەر ئەم قسەیەمان بڵاوکراوەیەکی ناوخۆیی بزوتنەوەی گۆڕانە بەناوی (ئێستەی بزوتنەوەی گۆڕان) کەبەئاشکرا لەیەکداو خاڵدا ئەرکی کەناڵەکانی راگەیاندنی سەر بەکۆمپانیای وشەو رۆژنامەگەریی ئازادی پێکەوە گرێداوەو نوسوراوە:

خەباتی راگەیاندنی: ئەرکی کەناڵەکانی کۆمپانیای وشەو رۆژنامەگەریی ئازادە..هتد

هەروەها لەشوێنێکی دیکەی هەمان بڵاوکراوەدا نوسراوە: تێکۆشانی راگەیاندن ئامرازەکانی راگەیاندنی کۆمپانیای وشەو رۆژنامەنووسی ئەهلی...هتد. واتا رۆژنامەنووسی ئەهلی و (ئازاد) کەهاوڵاتی خۆی بەپێشەنگ و

بەسەرتویژی ئەم رۆژنامەگەرییە دەزانێت، یەکێکە لەئامرازەکانی (خەباتی) بزوتنەوەی گۆڕان.

ئەمڕۆ حزبایەتی یان تەرەفگیری رۆژنامەی هاوڵاتی وەک رۆژ دیارە و ئیتر هەقە ئەوانەی لەو رۆژنامەیەش ئیشدەکەن چیتر ئەو قەوانە سواوانە لێنەدەنەو لافی سەربەخۆبوون یان بێلایەن بوون نەبەرێکخراوە بیانییەکان بفرۆشنەوە بۆ ئەوەی پارەیان لێبەردەنەوو نەبەخوێنەری ناوخۆش بۆ ئەوەی چەواشەیان بکەن لەبەرژەوەندی گروپێکی سیاسی دیاریکراودا.

بۆ لەمەودا ماهیەتی ئێوە بۆ ئەو رێکخراوانەو هەموو رێکخراوەکانی تر دەخەینەڕوو چونکە پێمانوانییە هیچ کام لەو رێکخراوانەی پارەتان پێدەدەن بەمەرجی ئەوە پێتان بدەن سوکایەتی بەرۆژنامەکانی دیکە بکەن و ناپرۆفێشناڵ بن و لەخزمەت لایەنێکی سیاسیی دیاریکراودا لەئامادەباشیدا بن. خۆ ئەگەر بشزانین بەو مەرجە هاوکاریتان دەکەن ئەوا قسەی تر دەمێنێت بیکەین. ئیتر پرۆفیشناڵ و بێلایەنی خۆتان بۆ خەڵکێک باس بکەن کەنەزانن ئێوە چۆن و بۆ کێ کار دەکەن.

*کوردستانی نوێ: ژ: 5126 لە 2010/3/16دا.

ململانێی گۆڕان-یەکگرتوو لەسەر پێگەی ئۆپۆزسیۆن

شەڕێکی نیمچە پەنهان و نیمچە ئشکرا لەنێوان بزوتنەوەی گۆڕان و رەوتی ئیسلامی کوردستان، بە تایبەتیش یەکگرتووی ئیسلامی، دروستبوو لەسەر:

یەکەم: کێ ئۆپۆزسیۆنی هێنایەکایەوە؟

دووەم: ئێستا کێ هێزی یەکەمی ئۆپۆزسیۆنە؟

لەسەر خاڵی یەکەم: یەکگرتوو دەڵێت یەکەم خشتی بناغەی ئۆپۆزسیۆن ئێمە داماننناو دواتر لەسەر بنچینەی ئەو چەمکانەی ئێمە گۆران هاتە کایەوە، بزوتنەوەی گۆڕانیش دەڵێت: ئێمە ئۆپۆزسییۆنمان تاودا. هەروەک چالاکوانێکیان رایگەیاندبوو (لەپرتەو بۆڵەی روونا‌کبیرانەوە) گواستمانەوە ناو هۆڵی پەرەمان. بەشێکی دیکەی ئەو بزووتنەوەیە پێیوایە گۆڕان یەکگرتووی ئیسلامیشی لەگەڵ خۆیدا راکێشایە قۆناغێکی نوێی ئۆپۆزسیۆنەوە. لەسەر خاڵی دووەمیش: گۆڕانەکان هەست دەکەن داشیان سوارترەو لەمەشدا پێدراوەکانی سەر زەمینی واقیع پشتگیریان دەکات. چونکە (25) کورسیان هەیە لەپەرلەمانی کوردستان و لەدوا هەڵبژاردنی پەرلەمانی عیراقیشدا لەیەکگرتوو و کۆمەڵی ئیسلامی زیاتریان هێناوە. لەبەرئەوە یەکگرتوو لەم ململانێیەدا هەوڵدەدات تەرکیز بکاتە سەر پێشەنگێتی نەک واقیعی ئەمرۆ، چونکە ئەمڕۆ پێگەی ئۆپۆزسیۆنی ئەگەر بەژمارەی کورسییەکان بپێورێت ئەوا یەکگرتوو دەبێ تەسلیم ببێت. ساڵی 2007 کە نەوشیروان مستەفا دەستیکرد بەزنجیرە وتارێک لەسەر دۆخی گۆڕانکاری لەکوردستان ئەو زنجیرە وتارە ئیتر سەرەتای نیازی ناوبراو بوو بۆ تەقەموسکردنی کارەکتەری ئۆپۆزسیۆن. ئیتر دەرکەوت سەرۆکی کۆمپانیای وشە تەنها نیازی کۆمپانیایەکی میدیایی نییەو پرۆژەیەکی سیاسی پێیە، رێک لەوکاتەدا زنجیرەیەک وتار لەسەر ئەوەی کێ و چۆن و بۆ

ئۆپۆزسیۆنە؟ نوسرا. نووسەرانی چالاکوانی ئیسلامیش لەم بوارەدا وتاریان نووسی داخۆ نەوشیروان بۆی هەیەو دەتوانێ دوای چەندین ساڵ لەبەشداریکردنی لەدەسەڵاتدا پێگەی ئۆپۆزسیۆنیش داگیر بکات؟ ئەم گفتوگۆیە لەناکاو راوەستاو نەوشیروان بەفیعلی قەوارەیەکی بۆ خۆی پێکەوەناو توانی جەمسەرگەرییەک لەسەر حسابی ئۆپۆزسیۆنە دێرینەکان پێکبێنێت و ململانێی خاوەنداریتی لەئۆپۆزسیۆن کەوتە سورِی متبوونەوە. ئەم ململانێیە هەتا پێش هەڵبژاردنی حەوتی سێ لەنێوان ویستی هاوکاری وەکو. دوو هێزی ئۆپۆزسیۆن لەبەرامبەر هەردوو حزبە حوکمرِانەکەداو ململانێی شاراوەی نێوان هەردوولا گیری خواردبوو. پێدەچوو سەرکردایەتی هەردوولا توانیبێتیان زەبتی ئیقاعی ئەو ململانێیە بکەن. بەڵام لەدوای دوا هەڵبژاردنەوە کەلیستی گۆرِان نەیتوانی کۆی سنووری پارێزگای سلێمانی بباتەوەو هیچ کورسییەکی لەکەرکوک بەدەست نەهێنا. بۆ پاساودانی ئەمە ناچاربوو بڵێ ئێستا بوومەتە هێزی دووەم لەکوردستاندا. مەبەستی گۆرِان لە پاڵپێوەنانی یەکێتی بوو بۆ پلەی سێیەم، بەڵام مەسجەکە لەجیاتی یەکێتی گەیشتۆتە یەکگرتوو کەپێیانوایە گۆران لەوەختێکدا ناچێتە دەسەڵاتەوەو لەپێگەی ئۆپۆزسیۆندایە کەواتا مەبەستیشی ئەوەیە یەکگرتوو لەدوای خۆیەوە بەجێهشتووە. لەئێستادا هەندێک پریشکی ئەو ململانێیە لەمیدیای ئاشکرای دۆستی هەردوولا تێبینی دەکرێت، بەڵام ململانێی راستەقینەکە بەنهێنی و بەناوی خوازراوەوە لەسایتی گومانلێکراوی (کوردستان پۆست)ەوە بەرِێوەدەچێت.

لەماوەی رابردوودا بەشی مۆنیتەری کوردستانی نوێ چەند نموونەیەکی لەو نووسینانە تۆمارکردووە کەتوندی ململانێی (یەکگرتوو-گۆرِان) ئاشکرا دەکەن. لەوانەش (گۆرِان داینەمۆی ئۆپۆزسیۆنە، یەکگرتووشی گۆرِی) کەلەوە دەچێت گۆرِانخوازێکی ناو کوردستان پۆست نووسیبێتی. نووسینێکی کوردستانی نوێ لە ژمارە (5094) لەرۆژی 2010/2/8کەپێش هەڵبژاردنی ئەمجارە نووسراوە بەدواداچوونێکی ورد بۆ ئەو ململانێیە دەکات، ئەویش لەرِێی خوێندنەوەی چەند ژمارەیەکی رۆژنامەی یەکگرتوو کەوەڵامی گۆرِان دەداتەوە، نووسینەکەی کوردستانی نوێ کەبەناونیشانی (یەکگرتوو و گۆرِان، ململانێی لەسەر

خاونـداريتى ئۆپۆزسـيۆن) دەڵێـت: (ئەو لايەنـانەى وەک ئۆپۆزسـيۆن خۆيـان ڕاگەيانـدووە، نەيـانتوانيوە پرۆژەيەکى هاوبەشـى ئۆپۆزسيۆن پێشکەش بکەن و لەيەکتـر جيـان، لەکاتێکـدا ليسـتى هاوپەيمـانى کوردسـتان وەک قەوارەيەکـى سياسـى دەرکەوتـووە، ئەمەش وادەکـات کەئەو پانتـاييەى رابـردوودا کاريـان لەسـەر دەکـرد، پانتـاييەکى گـۆڕاو بێـت و ئەمەش وا دەکـات کەململانـێ و رکابەرێيەتى لەنێوان لايەنەکانى ئۆپۆزسيۆندا فراوانتر بێت و لەپشت ململانێى و ناکۆکى لەسـەر ئەوەى کێ پێشەنگى ئۆپۆزسيۆنى کوردستانە، ململانێييەکى شاراوەى نێوانيان لەسەر خاوەنداريتى ئۆپۆزسيۆن خـۆى مەڵاسـداوە، کەئەگەرى ئەوە هەيە چەند ڕۆژێکى ديکە بەدەرهاوێشتەو بەرجەستەبوونى جۆراوجۆرەوە خـۆى دەربخـا) زۆرى پێنەچـوو ڕاسـتى پێشبينيەکەى کوردسـتانى نـوێ ڕاسـت دەرچـوو و ململانێـى نێـوان يەکگرتـوو و گـۆڕان لەسـەر خاوەنـداريتى پـێگەى ئۆپۆزسيۆن دەرکەوتە سەر شانۆى سياسى و ڕاگەياندن.

لەدوا ژمـارە هەفتەنـامەى يەکگرتـووە، ژمـارە (781) لەڕۆژى 2010/3/11 وتارێک بەناوى (ئۆپۆزسيۆن کێ دروستى کردو چۆن گەشەى کرد) بڵاوبـۆتەوە کەهەمان وتار لەسايتى کوردستان پۆستيشدا بڵاوکراوەتەوە، بەڵام ئەوەى جێى سـەرنجە ئەوەيە ئەوى لەڕۆژنـامەکەدا بڵاوبـۆتەوە هەنـدێک بـڕگەى لـێ قرتێنـراوەو جيـاوازە لەوەى کوردسـتان پۆسـت. ئەمەش ئەو پرسـيارە دێنێـتە ئـاراوە ئايـا دەسـتەى نووسـەرانى يەکگرتـوو وتارەکەيـان لەکوردسـتان پۆسـتەوە وەرگرتـووە يـان نووسـەرەکەى يەکگرتـوو خـۆى پێشتر دەقە ئەسڵييەکەى بـۆ کوردسـتان پۆسـت نـاردووە. هەروەهـا ئەو پرسـيارەش دێـتە گـۆڕێ ئايـا نووسەرەکانى يەکگرتووش بەشدارن لەئەدەبيـاتى کوردسـتان پۆسـت؟ يـان ئەو وتارەيان تەنيا بۆ داکۆکى لەخۆيان نووسيووە؟ لەوتارە لێ قرتـاوەکەدا، دوو سێ بـڕگەى تـايبەت بەڕەخنـەى تونـديان لەسـەر گۆڕان لابـراوە، بەڵام هەرچييـان بەيەکێتـى و دەسـەڵاتى سياسـى وتـووە وەکـۆ خـۆى بـێ دەسـتکارى بڵاويـان کـــردۆتەوە تەنـــانەت ڕەچـــاوى زمـــانى نەرم و نيـــانى جـــارانى ئەدەبيـــاتى يەکگرتووشـيان نەکـردووە! جـا نـازانرێ ئەمە هەڵەيەکـى تەکنيکيـيە يـان سياسەتێکى نوێيە کەزمانى زبرو تەجاوز بەرامبەر يەکێتى بەکاربێنن. يەکگرتـوو

لەم وتارەدا کەئامانج محەمەد عەبدوڵڵا نووسیویەتی وەڵامی نووسەر عەلی سرینی دەداتەوە کەلەنووسینێکیدا بەناونیشانی (ئیسلامییەکانی کوردستان لەنێوان گۆڕان و گومڕاندا) ئاماژە بەوە دەکات (بەداخەوە ئەو چەپڵەو مێز لێدانەی ئەندامانی لیستی گۆڕان بۆ ئاشکراکردنی بودجە، دەبوایە ئەندام پەرلەمانە ئیسلامییەکان سالآنێک لەمەوبەر پێی هەڵسابان، چونکە جۆرئەتیان نەکرد بەراستی ببنە ئۆپۆزسیۆن دژ بەگەندەڵی). لەوەڵامەکەدا یەکگرتوو بەیەکجار هەم وەڵامی عەلی سیرینی دەداتەوەو هیچی بۆ ناهێڵێتەوە. هەمیش بەناڕاستەوخۆ هێرش دەکاتە سەر سەرکردایەتی گۆڕان. بەرپەچدانەوەی نووسەرەکەی یەکگرتوو بەعەلی سیرینی نموونەیەکی زۆر زەقە لەمامەڵەی هێزەکانی ئۆپۆزسیۆن و بەتایبەتیش ئیسلامییەکان لەگەڵ قەڵەمە نەیارەکانیان.

بەپێچەوانەی ئیدیعای هەندێک لەهێزەکانی ئۆپۆزسیۆن کەگوایە لایەنگری بیروڕای ئازادن، وەڵامەکەی یەکگرتوو و پەلاماردانیان بۆ سیرینی بەڵگەی ئەوەیە ئەمانە تا ئەوێ لایەنگری بیروڕای ئازادن کەخۆیان نەگریتەوە کەخۆیانی گرتەوە وای پێی دەڵێن: (کەوەڵامی کاکە سیرینی دەدەینەوە دەبێت زۆر مەمنونمان بێت، چونکە بۆ ئەوەیە تووشی ئەو گاڵتەجاریە نەبێت، وەڵامدانەوەی هەموو بڕگەکانی نووسینەکە پێویست نییەو شایانی کات پێوە کوشتنیش نییە، من لەکاک سیرینی دەپرسم ئەو لەکوێ بوو کاتێک یەکگرتووەکان.. بناغەی ئەو رۆژەیان دانا کەئیستە بەڕێزتان لاف لێبدەن و وا بزانن هەروا بەئاسانی بەرهەمهاتووە؟ کەزۆر جێی خۆیەتی بڵێین هاتونەتە سەر حازر.. ئێوە هەق نییە ورتەتان لێ بێت و لەڕووتان بێت وشەیەک بڵێن، ئێوە هەتا توانیتان خۆتان فرۆشت و وڵاتتان هەراج کردو هەرچی پیرۆزی هەیە وەلاتان ناو خۆتان سوککردو ویستان کوردیش سوک بکەن. ئەو بەڕێزە زۆر نەزانانە کەوتووەتە هەڵەوە) ئەمانەی سەرەوە چەند نمونەیەکی قسە پێوتنن کەلەو نووسینەی نووسەرەکەی یەکگرتوودا هاتووە.

پاشان نووسەرەکەی یەکگرتوو بەتوندی ئاماژەی جیاجیا بەسەرانی گۆڕان دەدات لەمیانی ململانێیان لەسەر ناونیشانی ئۆپۆزسیۆن. نووسەرەکەی یەکگرتوو لەو نوسینەدا لەپەنا تانەلێدان لەسەرکردایەتی گۆڕان تەنانەت

تەجـاوزێکی بـێ مانـا دەکـاتە سـەر یەکێتـی و دەسـەڵاتی سیاسـی کوردسـتان کەهەق نیـیە بـێ وەڵامـی سیاسـی و فیکـری پێویـست ئەو تەجـاوزە نـاڕەوایە تێپەڕببێت:

(وەلانانی عەقڵییەتی یەکتری قبوڵ نەکردن وتوندڕەوی، پەنا بردن بۆ سـندوقەکانی دەنگـدان و ئـازادی رادەربـڕین و رۆژنـامەگەری ئـازادو شەفافەییەت و رووبەڕووبوونەوەی گەندەڵی و دەیان ئامانج و دروشمی تر کەئێستە خۆشبەختانە کەسانێک دکۆکی لێدەکەن کەپێشتر خۆیان کۆسپی گەورەبون لەبەردەمیدا. ئەوەتا ئێستا وەک خۆیان دەڵێن تۆبەیان کردووەو باوەڕیـان هێنـاوە بەو کـارانەو نەفـرەت لەو رابـردووە دەکەن کە ئـێمە قوربانیمانـدا لەپێناو کۆتایی پێهێنانیدا، ئەوەتا ئێستە باوەڕیان بەئازادی و یەکتـری قبـوڵکردن هێنـاوەو دژی سـەرکوتکردن و شـەڕو تونـدڕەوین و دەیانەوێت بەهەڵبژاردن گۆڕانکاری بکەن) لەشوێنێکی تری نووسینەکەی نووسەرەکەی یەکگرتوو بەقوڵی ناکۆکی نێوان ئەو دوو هێزەی ئۆپۆزسیۆن دەردەکەوێت و نووسەر هەندێک نهێنی هەڵسوکەوتی گۆڕان دەدرکێنێت (سـەر شـۆڕی و سـوکی بـۆ ئەوانەیەکە ئێستا زمانیـان درێـژەو یەکگرتـوو فێری قسەی کردن و زاتی شکاندن و تۆبەی پێکردن و شەرمەزاریکردن و لەکـۆیلایەتی رزگـاریکردن. گۆڕانکـاری لەوە زیـاتر چیـیە کەئێـستە تـۆو سـەدان و هەزارانـی وەک تـۆو هێـزە ئۆپۆزسـیۆنەکان دروسـت بـوون و خەبـاتی مەدەنیـانەی وەک یەکگرتوویـان دەسـتداوەتێ و وازیـان هێنـاوە لەتاکڕەوی و خـوێن و ئـاگرو ئاسـن و فیـشەک) ئینجا باسی ئەوە دەکات گـۆڕان لەیەکێتـی جیـابۆتەوەو بـێ پەروا پەلامـاری یەکێتـی دەدات (چـۆن بەگـژ ستەمداو رووبەڕووی بـرادەرە دزو گەنـدەڵەکانی دوێنیـان بـونەتەوە، کەخۆیان باش دەیانناسن و لەفیکەی یەک تێدەگەن و نهێنییەکانیان لای یەکتـــر هەیە، ئەگەر ئەمە گۆڕانکـــاری نیـــیە چیـــیە). لەوەش زیـــاتر نووسـەرەکەی یەکگرتـوو باسـی ئەوە دەکـات گـوایە هەمـان (سـیناریۆ)ی پەلاماردانی بارەگاکانی یەکگرتوو لەدهۆک بڕیار بووە لەسلێمانیش دوبارە بکرێـت لەلایەن کـێ؟ لەلایەن سـەرکردایەتی گـۆڕان کەئەوکـاتە لەنـاو

یەکێتیدا بوون. کەلەراستیدا ئەم ئیدیعایە هەم بەڵگەی دەوێت لەلایەن یەکگرتووەو هەمیش وەڵامی دەوێت لەلایەن گۆڕانەوە (باباش بزانیت ئەو دەستەی دەیویست لەسلێمانی دژی گۆڕانکاری و بەرەوپێشچوون بوەستێتەوە ئەوانەبوون ئێستا تۆ بەشانۆ باڵیاندا هەڵدەدەیت و بەئۆپۆزسیۆنیان دەزانیت و خۆت بادەدەیت پێیانەوە) نووسەرەکەی یەکگرتوو هەروا دەڵێت (ئایا ئەمە ستراتیج نەبێت چییە؟ سەرکەوتنی ستراتیجیەتی یەکگرتووە ئێستا لە جیاتی هەڵگیرسانەوەی شەڕی ناوخۆ دەبینین حزبێکی توندڕەوی وەک یەکێتی دوو لەت دەبێت و بەخوێنی سەری یەکتر تینون، بەڵام لەترسی ریسوا بوونیان لەبەردەم جەماوەردا ناتوانن پەنا بەرن بۆ چەک) ئینجا دێتە سەر درکاندنی نهێنی تەپڵ لێدانی پەرلەمانتارانی گۆڕان لەپەرلەماندا (باشە خوێن بەخشین گەورەترە یان تەپڵی تەپڵ چییەکان لەبەر هەڵوێستی سیاسی و بەتەوجیهی سەرەوەی خۆیان نقەیان لێ نەهاتووە، باشە هەر لەسەرەتاوە لیستی یەکگرتوو تکای دنیای لێکردن کەهەڵوێستیان هەبێت لەسەر دانانی سەرۆک پەرلەمان و جێگرو سکرتێرو لیژنەکان و سەرۆکی حکومەت و چەندین یاسا، بەڵام ئەوان زۆر بەڕاشکاونە خۆیان لێدزیەوە) هی تریش دەڵێت (جاران ئەوانە بۆ دژی زۆری دەسەڵاتەکانی سەرۆکی هەرێم بوون و تاتوانیان کردیانە گرمەو هاوار، بەڵام ئێستا وەک لەچاوپێکەوتنەکەی قەناتی جزیرەدا بەڕوونی دەرکەوت کەوازیان لەو مەسەلەیە هێناوە (وەڵامەکەی کاک نەوشیروان ئەوەندە تازەو سەیر بوو دوای تەواوبوونی چاوپێکەوتنەکە کاک ریبین هەردی راوێژکاری سەر سوڕمانی نیشاندا لەوەڵامەکەی) ئەم بڕگەیەی رابردوو لەوتاری رۆژنامەکەی یەکگرتوودا قرتێنرا، نووسەرەکەی یەکگرتوو درێژەی پێدەدات: (ئێستەش ئەو بەڕێزانە چەندین چیەو پەیوەندی ژێر بەژێریان هەیە لەگەڵ پارتی و قەناعەت و ویژدانی خۆیان تجمید کردووە بۆ چەند دەفتەرە دۆلارێک و لەوانەیە پێمان بڵێن ئەوە سیاسەتە بۆ ئەوان حەڵاڵی ئەوان تەپڵی موزایەدەی کاتی هەڵبژاردنی تیا لێدەن. ئەو تەپڵ لێدەرانە تەنها دژی حزبێک و کۆنە

سکرتێرەکەیانن و ئەوان ئۆپۆزسیۆنی شارێکن و لەپەرچەکرداری وەزعێکی نائاسـایدا دروسـت بـوون و کـارێکی سیاسـی و کاتیـان هەیەو زۆربەی چاودێرانی سیاسی باوەڕیان وایە کەتا سـەر وا نـامێنن و ئەوەی دەیـکەن وەک ئەرکێکەو پێانسپێردراوەو لەئایندەیەکی نزیکدا بەئاسانی لاوازییـان دەردەکەوێت و زوو هەڵچوون و زوش دێنەوە جێی خۆیان (کەمن دەڵێم خۆزگە وانەبووایە) بەهەرحاڵ دەخوازین بەردەوام بن لەتەپڵ لێدان بەڵام بـۆ هەمـوو شـتێکی نـاڕەواو دژ بەمـیللەت، بەڵام نەک دوای تەپـڵەکە یەکسەر رابکەن بۆ لای سەرۆکی پەرلەمان و نهێنی و ئامانجی کارەکەیان بـدرێکنن). دواتـر نووسـەرەکەی یەکگرتـوو بـڕگەیەک دەنووسـێت کە لەکوردستان پۆستدا دابەزیووە، بەڵام لەوەی رۆژنامەی یەکگرتوودا لایان بـردووە (رۆژی تەپـڵەکەی پەرلەمـان کوێـستان خـان سـەرۆکی کـوتلەی گـۆڕان دوای چـوونە دەرەوەی ئەنـدام پەرەمانەکـان یەکسەر چـووەتە لای سەرۆکی پەرلەمان و مەبەستی تەپڵەکەی بۆ روونکردووەتەوە).

چـاودێران لەدەرەوەی پەسـەندی هەردوولا هەریەکەیـان بـۆ خۆیـان تێڕوانینـی تریـان هەیە بـۆ رەوتـی ئۆپۆزسـیۆن بـوونی یەکگرتـوو و گـۆڕان. شـوان داودی سەرنووسـەری هەواڵ لەلێدوانیکیـدا بـۆ کوردسـتانی نـوێ واباسی یەکگرتـوو دەکات (لەدوای راپەڕینەوە ئیـسلامییەکانی کوردستان وەک رەوشـێکی جیـاواز لەسـەرجەم حزبەکـانی تـری کوردسـتان خۆیـان دەرخست و دواتر ململانێی سیاسی و چەکداری حزبە دەسەڵاتدارەکانی کوردسـتانیان کـرد، لەبەر کێـشەکانی ناوخۆیـان لەنێـوان بـاڵە تونـدڕەو و میانڕەوەکان بۆماوەیەک پاشەکشەیان پێکرا.

دوای سـەرهەڵدانی یەکگرتـووی ئیـسلامی لەناوەڕاسـتی نەوەدەکـان بەسوود وەرگـرتن لەقەیرانەکـانی عیـراق و هەرێمـی کوردسـتان و شـەڕی نـاوخۆ گەشـەیانکردو لەسەرتاسـەری کوردسـتان وەک ئۆپۆزسـیۆنێکی ئیسلامی میانڕەو درێژەیان بەکاری ئیسلامی داو لەناوچەکانی یەکێتیش هەر ئەوان بـوون) داودی تێڕوانینێکـی ئیجـابی هەیە لەسـەر رەوتـی کـاری ئۆپۆزسـیۆنی یەکگرتـوو (ئێـستاش ئەوان واتە یەکگرتـووی ئیـسلامی

لەسەرتاسـەری کوردسـتان لەزاخـۆوە تـاکفری کێبڕکێـی سیاسـی خۆیـان دەکەن و لەبەغداش لەبازنەی کوردستانی نەچوونەتە دەرەوەو ئۆپۆزسیۆنی سیـستمەکەن نەک حزبێکـی دیـاریکراو). بەڕای د. شـوان عوسـمان سەرنووسـەری ڕێبـازی نـوێ کەگۆڤـارێکی فیکریـی ڕێکخراوەیـی یەکێتـی نیـشتمانی کوردسـتانە، یەکگرتـوو بەوە جیـاوازە لەگـۆڕان کە(یەکگرتـووی ئیـسلامی سـەرەتا هەم لەدەسـەڵات بـوو، لەهەمانکـاتیش خـۆی وەک ئۆپۆزسیۆن دەردەبڕی، ئەمەش لەگەڵ هاوکێشە سیاسییەکاندا نەدەگونجا تـا هەڵبژاردنەکـانی 7/25 کەدووچـاری شکـست بـوو، چـونکە جـگە لەمـامەڵەی هەڵەی لەکـۆکگیری لیـستەکەیدا لەهەمانکاتیـشدا سازشـکردن بوو لەسەر مەسەلە ئایینییەکان وەک حزبێکی عقائدی. بەڵام دوای 7/25 شێوازی سیاسـەتکردنی گـۆڕی و زیـاتر واقیعـانە مـامەڵەی لەگەڵ وجـودی خـۆی کـرد، لەخـولی رابـردووی پەرلەمـانی عیـراقیش لەهەمـوو پرسـە نەتەوەیـی و کوردسـتانییەکان لەگەڵ لیـستی هاوپەیمـانی کوردسـتان یەک هەڵوێـست بـووەو هەسـت بەجیاوازییـان نەکـراوە). لەکاتێکـدا گـۆڕان هەروەکـو د. شـوان دەڵێـت: (ئەوەی پەیوەنـدی بەگـۆڕان هەیە ئەمە بەشێوەیەکی ناواقیعیـانە مـامەڵە لەگەڵ هێـزو لایەنە سیاسییەکاندا دەکەن. بەشـێوەیەک ئەگەر لەفەلەکـی بەرژەوەنـدییەکانی سیاسـەتی گۆڕانـدا نەخـولێنەوە ئەوە بەنـاجۆرو نەگونجـاو مامەڵەیـان لەگەڵـدا دەکرێـت، بـزوتنەوەی گـۆڕان زێتـر نـوێنەرایەتی ئۆپۆزسیۆنێکی نێگەتیڤـانە دەکـات چ لەناوخۆی هەرێمی کوردستان و لەدەرەوەی هەرێمـی کوردسـتان بەتـایبەتی لەنـاوچە کێـشە لەسـەرەکان لەوانە کەرکـوک و موسـڵ و ..هتـد کەبەهـیچ شـێوەیەک لەخـانەی بەرژەوەنـدی نیـشتمانی و نەتەوەیـدا نیـیە بەتـایبەتی مـامەڵەکردن لەگەڵ هێـزو لایەنە دژ بەکـوردو کوردسـتانییەکان ئەویـش هیچ پاساوێکی ناوێت، هەموو هاوپەیمـانییە لەپێنـاو لاوازکردنـی هاوپەیمانی کوردستان لەناوەو دەرەوەی هەرێم، بۆیە لەرۆژگـاری ئەمـڕۆدا گـۆڕان هـیچ لایەنێکـی ئۆپۆزسـیۆنی ئیجـابی بەخـۆیەوە نەهێـشتووە، بەپـێچەوانەوە یەکگرتـووی ئیـسلامی لەرۆژگـاری ئەمـڕۆدا زێتـر لەئۆپۆزسـیۆنی پۆزەتیڤـانە

دەچێت لەگەڵ تێبینییەکانمان لەسەر هەڵوێستیان لەنێو هۆڵی پەرلەمانی کوردستان). بەڵام داودی پێیوایە ئۆپۆزسیۆن بوونی گۆڕان هێشتا تەجاوزی سەقفی پێشینەی حزبایەتی سەرکردەکانی گۆرانی نەکردووەو بە دیاریکراویش دەڵێت ئەوان تەنها ئۆپۆزسیۆنی بەڕێز مام جەلال-ن (بەداخەوە ئۆپۆزسیۆنی سیستەم نییە ئۆپۆزسیۆنی حزبێکی دیاریکراوە. ئەگەر زیاتر وردی بکەینەوە ئۆپۆزسیۆنی تەنها کەسێکە بەناوی مام جەلال تاڵەبانی).

بەڵام سەرەڕای ئەم جیاوازییانە تێبینی ئەوە دەکرێت یەکگرتوو لەدوای پەیدابوونی بزوتنەوەی گۆڕانەوە جۆرێک توندی بەرەخنەکانییەوە دیارە. ئەمەش هەم جۆرێکە لەپشت قایمی بەدەرکەوتنی گۆڕان، لەهەمانکاتیشدا جۆرێکە لەهەوڵدان بۆ دانەبڕان لەکاروانی تیژرەوی گۆڕان کەبەشێوەیەکی توندو بێ رەچاوکردنی هیچ ئەتەکێتی سیاسی پەلاماری حوکمڕانی کوردستان و بەتایبەتی یەکێتی دەدات. ئەوی پێشتر لەیەکگرتوو ناسراو بووە ئەوە بوو بەمیانڕەوی رەخنەکانی خۆی دەگرت و ئەدەبیاتی لەچوارچێوەی ئەتەکێتی سیاسی کورستاندا بوو، بەڵام ئێستا یەکگرتووش دەیەوێت ئەو جەماوەرەی خۆی بەدەستبهێنێتەوە کە 7/25 دەنگیان بەگۆڕان دابوو. سەرکردەیەکی یەکگرتوو بەئاشکرا سەرکۆنەی رێبازی میانڕەوی یەکگرتووی کردبوو کە نەیتوانیوە درزبخانە دیواری دەسەلاتەوە ئەو سەرکردەیە دەڵێت ئەو دەرگایە بەپۆستاڵی گۆڕان نەک کالەی یەکگرتوو دەشکێت).

بەپێچەوانەی بیروڕای شوان ئەحمەد شارەزا لەئیسلامی سیاسی و یەکێک لەرەخنەگرانی یەکگرتوو کەپێیوایە گۆڕان هێزێکی عەلمانییەو بەمەش یەکگرتوو و هێزە ئیسلامیەکانی تر لەمامەڵەو سەودا لەگەڵ بزوتنەوەی گۆڕان دوور دەخاتەوە (هێزە ئیسلامییەکانی کوردستان لەهەڵکشاندانین، بەڵکو لەپاشەکشەیەکی بەردەوامدان.. پەیدابوونی هێزێکی عەلمانی وەکو گۆڕان هەموو دەنگە نارەزاییەکانی گرتۆتەخۆی) میترۆ ژمارە 47 پێنج شەممە 11ی ئازاری 2010، بەڵام پێدەچێ جگە لەپێگەی

ئۆپۆزسیۆن شوێنی خۆڵەمێشی لەئارادابێت کە ململانێی نێوان گۆڕان و یەکگرتوو توندتر دەکەن. ئەو شوێنەش جمهورێکی مەیلەو ئیسلامییە کەچەند نزیکە لەئیسلامێتییە میانڕەوەکەی یەکگرتوو، ئەوەندەش نزیکە لەعەلمانییەتە لەقەکەی (گۆڕان) گۆڕان لەچەندین جومگەدا نیشانیدا جۆرێک لەموغازەلەی هەیە بۆ ئیسلامی سیاسی کەبنمێچی ئەو موغازەلەیە ئەوە تێدەپەڕێنێت تەنیا ڕیزگرتن بێت لەدابونەریتە ئیسلامییەکان لەکۆمەڵێکی ئیسلامیدا. ڕیزگرتن لەئیسلام شتێکە نزیکەی هەموو حزبەکانی کوردستان و عیراق لەسەری کۆکن، بەڵام ڕیزگرتن یان ڕوونتر بڵێین موغازەلەی ئیسلامیی سیاسی وەک ئەوەی گۆڕان دەیکات دڵخۆشی و نیگەرانیشی لای یەکگرتوو دروستکردووە. دڵخۆشی بەوەی هێزی تر پەیدابوون بەبیست و پێنج کورسییەوە لەدیدگای ئیسلامیی ئەوان نزیکبوونەتەوەو نیگەرانیش بەوەی ئەو هێزە لەناوچەی خۆڵەمێشدا دڵی لایەنگرانی ئیسلامیی میانڕەو کەمەندکێش دەکات. لەوانەیە هەبن هۆکاری ئەو موغازەلەیە بگێڕنەوە بۆئەوەی ژمارەیەکی بەرچاوی کادیرو نووسەرو میدیاکاری گۆران بەشدارن لەفۆرمەلەکردنی خیتابی سیاسی گۆڕانداو هەندێک لەهەژمووندارانی میدیای ئەهلیش بڵێسەی ئەو موغازەلەیەی گۆڕان بۆ ئیسلامی سیاسی خۆش دەکەن، بەڵام ئەم موغازەلەیە لەو دەچێ نەخشەیەکی لەسەرەوە داڕێژراو بێت لەلایەک بۆکۆکردنەوەی دەنگ لەلایەکی تر هەڵبژاردن و هەروەک جۆرێک لەپەشیمانبوونەوەی فیکری ئەو سەرکردایەتییەی ئێستا دەردەخات. گۆڕان کەجاران چەپ بوون و ئێستا وەک حزبی عەمەلی میسری خیتابیان لەئیسلامی سیاسی نزیک دەبێتەوە. لەم بارییەوە نووسەرو ڕووناکبیر خالد سلێمان بەکوردستانی نوێ-ی وت: (لەوانەیە هێزی کۆمەڵایەتی ئەوتۆ پەیدابووبن لەکوردستان کەرەگی موحافزکارانەیان هەبێت و هێزە سیاسییەکانیش بخوازن لایەنگرو هێز لەم هێزە کۆمەڵایەتییانەوە وەربگرن و بۆئەمەش بکەوەنە ململانێی یەکترییەوە). ململانێکەی نێوان ئەم دوو هێزە لەسەرتایەتی و لەوانەیە سەربکێشێت بۆ هەڵوێست وەرگرتن

لەبەرامبەر یەکتریدا کەریسەکەی ئۆپۆزسیۆن بکاتەوە بەخوری، لێ ئەوەی جێی سەرنجە ئەوەیە عادەتەن هێزە سیاسییەکان لەململانێ و شەڕدا دەبن لەسەر پێگەی دسەڵات کەپێگەی براوەکان و پێگەی ئەوانەیە دەخوازن بەرنامە سیاسییەکانیان جێبەجێبکەن. کەچی دوو هێزی کوردستان شەڕ لەسەر پێگەی ئۆپۆزسیۆن دەکەن کەپێگەی ئەوانەیە نەیانبردۆتەوەو ناتوانن بەرنامەکانیان جێبەجێ بکەن. ولله في خلقة شؤون.

*کوردستانی نوێ: ژ: 5127 لە رۆژی 2010/3/17دا.

بەشی حەڤدەیەم

گاڵتەوگەپ

نیگــەرانم

خزمێکی کەرکوکیم هەس، هەرکەس لێی دەپرسێت چۆنی؟ دەڵێت قەلەقم قەلەق، قەلەقم لەسەر ئەمڕۆ، لەسەر بەیانی و دوارۆژیش. حاڵی منیش، کە ئێستا هاتوومەتەوە خزمەت کوردستانی نوێ، هەروایە: قەلەقم، قەلەق. لەوانەیە، بپرسن لەبەر چی (قەلەقم)؟ رەنگە لەسەر ئەوەی وەختێک هاتوومەتەوە نەوەیەکی نوێ پێگەیشتوون، نامناسن و نایانناسم، نیگەرانی ئەوەم چۆن مامەڵەیان بکەم و چۆن مامەڵەم لەگەڵدا دەکەن؟ بۆ نا، ئەمەشیان گرفتە و قەلەقی کردووم. دەپرسن لەوانەیە نیگەرانی ئەوەبیت ئەمە جەریدەی حزبەو دوای دەورانێکی زۆری دوورکەوتنەوە لەئۆرگانی حزب، دوای ماوەیەک لەفڕین بەئاسمانی میدیایەکی ناحزبی کە پەراوێزێکی زیاتری هەیە، هەقتە نیگەران بیت، بۆ نا؟ ئەمەشیان تەحەدایەکی نوێیە کەچۆن دەستوپەنجەی لەگەڵدا نەرم بکەین؟ لەوانەیە نیگەرانی ئەوەبم لەڕۆژنامەی حزبدا چۆن هاوسەنگی رابگرم؟ لەرۆژنامەیەکی موڵکی گشتیدا کە هەموو خاوەنداریێتی لێدەکەن، چۆن هەواڵ و هەڤاڵێک پەراوێز نەخەم و کوردستانی نوێ وەک هەمیشە ئاوێنەی هەموو یەکێتی و هەموو یەکێتییەکان بێت، هەقمە برا ئەمە وەزیفەیەو وەزیفەش ناسکە! لێ برایان! نیگەرانی زیاتری من لەسەر شتێکی ترە کە لەم دوو رۆژەدا دوو راپۆرتم لەسەر خوێندەوە. خوێندمەوە عوسمان بانیمارانی لەدادگا شکاتی کردووەو داوای یەکێتی دەکاتەوە! نارەوا وتویەتی (ئیلان و بیلان هەر دەبێت تەسلیممان بکەنەوە)! منێک کە هێشتا تازە بەخێری هاتووم، نەک هەر نیگەران بووم، بەڵکو هەر دوو راپۆرتم بەوردی خوێندەوە، بەنیگەرانییەوە، لەڕاستەوە بۆ چەپ پێیداهاتمەوە، بۆم ساغنەبووەوە داخۆ بانیمارانی لەگەڵ داواکردنی یەکێتی، داوای کوردستانی نوێ-شی کردووە یان نا؟!

*کوردستانی نوێ: ژ: 4941 لەرۆژی 2009/8/4دا.

شۆخی سیاسی

رۆژنامەی (رۆژنامە)، ئەها ئەوی کۆمپانیای وشە بڵاویدەکاتەوە، هەڵەیەکی بەشی ریکلامی قۆستۆتەوەو لەسەر کوردستانی نوێ-ی کردووە بەڕێبازو سیاسەتی راگەیاندنی یەکێتی، جا شاعیرمان وێڕای پیرۆزبایی لەوەی رۆژنامە وازی لەناوچەگەرێتی هێناوەو پەرۆشی هەولێرە، ئەم غەزەلەی بۆ ئامادەکردووین:

دوو هەفتە دەبێ دەرسو دەوریانە
تائێمەی کرمانجی خێر لەخۆنەدیو
بزانین چییە حوکمەتی سێبەر؟
درامای هەش بەسەر؟
وتارو وەعزتان، شەرحیان داداوە،
تەختەو سەبوورە،
هیچ تێنەگەیم، مامۆستا ببوورە!
حکومەتی سێبەر ریفۆرم، یان گۆڕان،
گشتیان یەک تشتن،
وەخواو وەقورئان.
وشەن بۆ یەک گرد،
بۆ (رۆژنامە)یەک خەم و خەفەتێتی،
ناوزڕاندنی رێی حزبایەتی و
گێچەڵ کردنێک
هەر بەیەکێتی. دەنا ئەوە کێیە پەرۆشی ئەربیلە؟
ناوی (کوردستانی) هەر بەو قابیلە؟

حکومەتی سێبەر،
موعارەزەی موعتەبەر،
هەنگی لەدارا دۆزیوەتەوە..
بەهەڵە داوان
کردی بەخەبەر.
ئەم (رۆژنامە)یەی رقی لەنوێ—یە،
جا (کوردستانی نوێ) بێت
یان ئەو (نوێ) بوونەوەیەی،
تایتڵ و ڕێبازی
حکومەتی دادێیە.
سەبوورە لابەن، واتێگەیشتم حکومەتی سێبەر:
عەینەن بەزمەکەی ریفۆرمچیانە،
خۆیان لەسێبەر پاڵبدەنەوە،
ئارەق و رەنجی هەتاوی هاوینیش، تاقە نەسیبـی حکومەتی فیعلی و
ئەرکی سەرشانی دڵسۆزەکانە.
لەبن سێبەری
قیافەی قائیدی،
حوکمەتی سێبەر؛
خۆتان بدزنەوە لەئەرکی خەتەر؛
لەداواو داخوازی هاووڵاتی دەنگدەر.

*کوردستانی نوێ: ژ: 4956 لەرۆژی 2009/8/21دا.

نانبڕین نییە، قۆڵبڕینە

جەماعەت بەرنامەیەکیان هەیە بەناوی بەربانگ لەگەڵ نانبڕاواندا، چەندیان پێ بڵێیت نانبڕین نییە، ئەوان باوەڕ ناکەن. چونکە بڕیاریانداوە وابیر بکەنەوە، کابرایەک کە بڕیاریداوە ڕێبازی خۆی بگۆڕێت، واز لەیەکێتی بێنیت، وەک لەبەرنامەکانیاندا باسیان دەکرد لەسەر (بیروڕای جیاواز)، خۆیان دەست لەکار بکێشنەوە، خێرە یەکێتی مووچەی بداتێ؟. ئەوان کەدەیانەوێت حزبایەتی و سیاسەت لەکوردستان بگۆڕن و بەمجۆرە حزبایەتییەی یەکێتی دەڵێن مشەخۆری، خێرە دەیانەوێت یەکێتی هەر مووچەی ئەوانە بدات بە مشەخۆری رازی نین، خێرە ڕەتکەرەوەی مشەخۆری هەر دەبێت مشەخۆربن؟! جەماعەت بەرنامەیان هەیە بەناوی بەربانگ لەگەڵ نانبڕاواندا، جا بۆ بەربانگیان لەگەڵدا دەکەنەوە کە ئێوە خۆتان نانبڕاوتان کردن؟ ئێوە خەڵکتان هەڵخەڵەتان گوایە سەر لەبەری هەڵبژاردن دەبەنەوەو حکومەتیان بۆ تەشکیل دەکەن، کەچی ئێستا دەتانەوێت ئاکامی فریودانەکەتان بەسەر یەکێتیدا ساغ بکەنەوە؟ بۆچی بەخەڵکتان نەوت ئێوە بۆ ئەمە بەشداری هەڵبژاردن دەکەن، تابنە ئۆپۆزسیۆن و حکومەتی سێبەریان بۆ دروست بکەن لەجێی حکومەتی فیعلی؟ کێ لە ئێوە پێش هەڵبژاردن باسی سێبەرو ئۆپۆزسیۆنتان دەکرد؟ ئەوی دواتان کەوت بۆ پێتان نەوت کاکە ئێمە تۆمان بۆیە دەوێت تابچینە پەرلەمان و لەوێشەوە نەچینە پەرلەمان و کورسییەکانتان بە چۆڵی جێبێڵن؟ بۆ خەڵکتان فریو دا لە کەسابەت و ئیشی خۆیان دوورتان خستنەوەو ئێستا خۆتانی لێ نەبان دەکەن. بەربانگ لەگەڵ کام نانبڕاودا دەکەنەوە کە سەرۆکەکەتان خاوەنی تیۆری نانبڕینی کادیری حزبە. هێشتا سەدام نەڕووخابوو لە مەڵبەندی سلێمانی ئەوکاتە نەوشیروان مستەفا بەکادیرانی

مەڵبەنـدی سـلێمانی وت: کەسـەددام رووخـا، ئـیش لەعیـراق پەیـدادەبێت و هەمووتان بچن لەبەسرە ئیش بکەن و بەشداری ئاوەدانکردنەوەی ئەوێ بکەن. چەند مانگێک بوو سەددام رووخابوو کادیرانی کەرکوکی بە دادۆشینی حزب تۆمەتبـارکرد، لە حـزبەکەی خـۆی هەڵـگەڕایەوەو دەیـان کادیریـان بەنـاوی ریفۆرمەوە فریوداو دواییش پێیانی وت: بەسەد دۆلار دەنگی خۆیان دەفرۆشن. حـزبەکەی جێهێـشت هەر کەسێک دوای کەوت پێیـوت: کێ پێیوتـووی وەرە. بەوەشـەوە نەوەسـتا لەم هەڵبژاردنەشـدا دەیـان کـادیری تـری سـەرگەردانکرد، کەچی هەڵبژاردن تەواوبوو ئیـشی پێیـان نەماو رەوانەی لای یەکێتی کردنەوە. ئەرێ خەڵکینە ئەم داستانە داستانی نانبڕینە، یان داستانی قۆڵبڕینە؟ قـۆڵبڕینی خەڵـک بـۆ بەدەستهێنانی چەنـد کورسییەک. قـۆڵبڕینی خەڵک بەوەی بەڵێنـی دروسـتکردنی حکـومەت بە ئەنـدامی دامـاو بـدەیت و دواتـریش بـالۆرەی حکومەتی سێبەر لێبدەیت.

زرم

زرمی بەرگوێ

شـوکر، سـەقافەتی لێـدەباری، سـەقافەتێک لای کەس دەسـتناکەوێت، کـاکم لەیەکگرتـوودا ئـیش بـۆ پەرتکـردن دەکـات، گـوایە ئـیسلامی سیاسـیش فێـرە نـوکتەو ئوسـولی نووسـینی گاڵتەجـاری بـووە، دەیەوێ ئۆپۆزسـیۆن بێـت، بەڵام چونکە نازانێ لەپێناو چیدا دەئۆپۆزسیۆنێ، بۆیە بەڕاست و چەپدا قسە فڕێدەدا، چەنـد هەفـتە پـێش ئێـستا بەو مانـایە نووسـیبووی گـوایە ئیتـر بەرپرسـەکانی حکومەت هەمووی بەعسی و فایلدارن، نازانین ئەم زانیارییە بەنـرخەی لەکوێ هـانی؟ (شـوکر) ئەمـڕۆ هەر کەس لەخـۆیەوە رەقەم لێـدەداو زرمە لەهەمـوو شـتێک هەڵدەسـتێنێ، مەعـل عـیلم ئەم (شـوکر) موسـەقەفە بەرمـاڵی خـۆی لەمزگەوتێکی ئیسلامیدا خستۆتەگەڕ، کەدەبێ نوێژی حەقیقەتـی تێدا بکات، نەک زەموزەمکاری و بوختان.

زرمێکی تر.. 2009/12/19

مـاوەیەکە (ئیخوانەکـان) فێربـوونە، زرم دەکـوتن. لەوەتەی (گـۆڕان)چییەکـان زرمەیــان لەگــوێی (قاعیــدە)ی ئەوان هەڵــسانەوە تەبعــی نەرمونیــانی و جلــی میانڕەویان، عەیب نەبێ، داکەندووە، رەبی کەما خەلەقتەنـی رووی راسـتەقینەی توندڕەوی دەرکەوت. زرمەوکوتیانەو چیتر بەچـرپە قسـەناکەن. شـوکر زمانیـان پڕاوەو سـەقافەتیان لێدەباریَ (برایانی هەڵەچـن ئاگاداربن وشـەی سـەقافەتەکە هەڵەی چاپی تێنەکەوێت) ئەوەتا لەدواژمارە نووسـیویانە (ئەحبابەکان کەشفی مازی دەکەن) وەک بڵێی زۆر خەمباری مازی و موستەقبەلی کورد بن.

بەمجـۆرە ئەغیارەکـان نیفـاق دەکەن گـوایە خەمبـاری مـازی ئەحبابەکـانن، لەوەش زیـــاتر خەمبـــاری مـــازی و موســـتەقبەلی ئەو مـــیللەتەن کەبۆیـــان نووسـیوە:(لەوە بێئاگـا ئەگەر تەقەیەکیـان لەبەعـس کردبـێ ئەوا دەتەقەیـان لەیەکترکردووە).

تەبـعەن ئەم ئیخـوانەی حـازر خـۆری بەرسـفرەی ئـازادی کـوردایەتین (شـوکر)ی خوانـاکەن کەئەگەر تەقەی کـوردایەتی لەبەعـس نەبـوایە قەت نە دەبـوونە ساحیبـی زەمـان و نەزمانحاڵێکیـان دەبـوو. کەلەم زمانحـاڵەوە لەجێـی کارکردن بـۆ (یەکگرتـوو)ی کـورد هەر خەریکی پەرتکردنـی کـوردبن، لەجێـی ناولێنانی میللەتی زرنگی کورد بەمیللەتێکی خاوەن ژیری، بەبێئاگای دەناسێنن. نـابرا، نـا، مـیللەت بەئاگـایەو دەزانـێ ئەگەر کـوردایەتی تەنهـا تەقەیەکـی لەبەعـسیش کردبێ و دەی بەخـۆوە نابێ، ئەوا ئێـوە تەقەی خۆشیش نـازانن و سەرەڕای رووخانی بەعس-یش کەچی لی زروفین (قاهیرە) لەپایتەختی میـسر لەگەڵ کـۆنە بەعـسیەکان فیـدراڵی دەقـرتێنن. جـا شـکور ئەغیارەکـان بەچـکە ئیخوانەکان هان دەدەن لە شوێنیتر مازی ئەحبـاب هەڵبـدەنەوە، چـونکە خۆیـان خەریکن خۆیان لەئێستا گێل دەکەن و مەشغوڵی تێکدانی موستەقبەلن.

سەرچاوەیەک پاڵ بەسەرچاوەیەکی ترەوە دەنێ!

سەرچاوەیەک کەنەیویست ناوەکەی ئاشکرا بکات، فەرمووی:
دۆخی میدیای کوردی شڕە،
کەس حەسوودی پێ نابات
سەرچاوەیەکی نزیک لە(هاوڵاتی)یش
بەدراوسێی خزمی ئەو بەرگدرووەی جلی بوکی دووریوە وتی:
کەس پەی بەئەهلیبوونی هاوڵاتی نابات!
نازانن ئەم رۆژنامەیە،
بۆ ئازادی کورد لەکارە،
یان بۆ نابوودکردنی وڵات؟
سەرچاوەکەی ئەو رۆژنامەیە
چاوی تیژە بۆ هەواڵی یەکێتی
بەڵام بۆ دۆست و ئەحبابان خۆی لەڕاستی لادەدات!
سەرچاوەیەک نەیویست ناوی بەکەس بڵێ
نەکا کەسێک پێمان بڵێ هاوڵاتی برا،
پێمان بڵێ چۆلەکەی چ دارو چڵێ
لێدوانی فشەی پێداوی واپێخاوسی باوەڕت کرد،
کەوتییە داوی؟
هەفتەی پێشوو سەرچاوەیەک
ئەمڕۆش سەرچاوەیەکی نوێ
جا مەعلومە ئیشی میدیا لەکوردستان
ئاشی نەزانەو خوا دەیگێڕێ

سەرچاوەیەك بەسەرچاوەیەكی راگەیاند:
كەسەرچاوەیەك بۆ سەرچاوەكەی
ئەولاتری روونكردەوە ئەگەر
زاراوەی سەرچاوە لەهاوڵاتی بكەیتەوە
مانای وایە ئەم جەریدەیەت لەوشەو پیت و
لاپەڕە رووتكردەوە هۆنراوەی:
شاعیرێك كەنەویست ناوی ئاشكرا بكات.

*كوردستانی نوێ: ژ: 4976 لەرۆژی 2009/9/14دا.

تۆ کەخۆت پیاوی رژێمی

لەفەرهەنگــی چ ئەدەبیــاتێکی سیاســیدا پەیــت بەم دۆزراوە نەدۆزراوەیەت بـرد؟ کێ فێـری کردیـت بەحکومەتی کوردستان بڵێیـت (رژێـم)؟ لەچ دەورو مەکتەبێـک ئەم دەرسـە بەپێـزە فێربـووی کە بەبەرهەمـی خـوێنی شـەهیدان بڵێیـت رژێـم؟ ئەو مـاریفەتە لەکـام گـردو تەپـۆڵکەی شۆڕشـگێڕییەوە پەخـش دەکرێـت کەرۆژێـک بەرِۆژنـامەگەریی کوردسـتانیی بگوترێـت لاسایی بەعـس دەکـــاتەوەو جـــارێکی تـــر حزبـــی کـــوردی بەمەجلیـــسی قیـــادەی ســـەورە بـشوبهێندرێت؟ لەکـام قوتابخـانەی بەراوردکارییــدا فێریانکردیـت بەراوردی حکومەتی هەرێم بەرژێم بکەیت؟ ئەوکاتەی ئەو ئیشتباهە گەورەت خستەسەر پەڕی رۆژنامەکە، کەسێک نەبوو لەوانەی (18) ساڵ لەم (رژێمە) (فاشیلە)دا کاربەدەست و پارە بەدەست بوون، پێت بڵێن تف لەڕابردووی ئێمەو ئەوانیش مەکەن؟ ئەوکاتەی ئەم وەسفە جوانەت گواستەوە بـۆ تەلەفزیـۆن، کەس نەبـوو لەو فەرمانـدە کۆنـانەی لای خۆتـان، کەهەر بـۆ گیـانی خەڵـک و بـۆ کەشـوفش فەرماندەن، پێت بڵێن چۆن بەحکومەتی پێشمەرگە دەڵێیت رژێم؟ کە شـوڵت لـێ هەڵکێـشاو جـاری دیـکەش گـوتتەوەو کەس لەوانەی رابـردوو بەئینتقـائی سـەیردەکەن لەشـوێنی خۆیـان ئیـستێکیان پـێ نەکردیـت، ناچـارین ئێمە بڵێـین ئەی فەتـواچی نـاو گـردەکە کەبەڕاسـت و چەپـدا تـۆمەت و نـاوو نـاتۆرە دەبەخـشێنێتەوە، راوەسـتە تـا پێـت بڵێـین (رژێـم) چییەو نرخـی بوختـان چەنـد گـرانە؟ رژێـم لەبنچینـەدا یـانی سیـستم، بەڵام چـونکە لەیـادەوەریی میللەتـی ئێمەدا رژێم بەو بەعسە گوتراوە کەهەمـوو شتێک حـوکمی تێداکردووە تەنیا سیستم نەبێت و ئەو رژێمە لەهەموو شتێک چووە تەنیا لە(رژێم) نەبێت، بۆیە چەمکی رژێـم دەبێـت هەر مانـای ئەوەبێـت هەڵگـری ئەم نـاوەو هەڵگـری ئەو

خەسـڵەتانەی بەعـس بێـت کە بەعـسی لای ئـێمە قێزەونکـردووە. کەوای لێکردووین شۆڕش لەدژی بەعس بەرپابکەین. رژێم لەیادەوەریی ئێمەدا یانی بەعـسێکی شـۆڤێنی عەرەبـی نـامۆ بەکوردسـتان و گەلەکەی، یـانی بەعـسێکی سـەرکوتکەرو دیکتـاتۆرو خـاوەنی ئەنفـال و کیمیابـاران، یـانی رژێمێکـی سەرکوتکەری ئازادیدزی رۆژنامەگەروانی قەدەغەکردوو، یانی رژێمێک ئەگەر رێبدات بە رۆژنامەی نابەعسیش ئەوا هەر لەفەلەکی بەعسیبووندا دەخولێتەوە، ئایـا تـۆ کەرۆژنـامەت هەیەو قـسانی لێوەدەکەیـت هەروا لەفەلەکـی رژێمـی هەرێمـدا دەخـولێتەوە؟ یـانی تـۆش هەروا پیـاوی رژێمـی؟ لەکوێـت هێنـا ئەم مـاریفەتە جـوانە کە حکـومەتی هەرێـم بەرژێـم بـشوبهێنیت، ئایـا ئەم فیتنەگێڕییەت بۆ ئەوەیە بڵێیت هەرێمیش ئەنفال و کیمیابارانی کردووەو یان ئەگەر نەیکردووە دەبێت بیکات تا وەسفە پڕ ماریفەتەکەی جەنابتانی بەباڵادا ببڕێـت؟ جـا تـۆ ئەی پیـاوی رژێـم کە ئێـستا پەرلەمانتـاری داهـاتووی، خـۆت دەبیـیە پیـاوی رژێـم، چـونکە لەسیـستمی رژێمـدا کە حکـومەت رژێـم بێـت پەرلەمانەکەشـی مەجلیـسی وەتەنـی ئەشـهەدومابیللایە؟ ئەم زوڵـمە چیـیە تـۆ دەیکەیـت، بەعـس ئەگەر بیزانیبـایە تـۆ لە حزبێکـی تـری سـەری دەبڕیـت، حکومەتی هەرێم لەچیدا لەرژێم دەچێت کە تۆ سێ حزب و سێ رۆژنامەی جیاوازت کردو کەسیش لەگوڵ کاڵتری پێ نەوتی!

*کوردستانی نوێ: 4945 لەرۆژی 2009/8/9.

گیراوه بۆ مام ڕۆستەم

لەڕاپەڕینی ساڵی 1991دا، پێشمەرگەکان شارۆچکەکانیان ڕزگار دەکرد، پاش دەمێکی تر لەسەر دیواری ماڵەکان و شوێنە گشتییەکان دەنووسرا: (ئەم شوێنە گیراوە بۆ مام ڕۆستەم).

لەمیحوەری چەمچەماڵ و پردێ-وە فەرماندەکان و پێشمەرگەکان و مارینزی ئەمریکا کەرکوکیان ڕزگار دەکرد، بۆ ئێوارە دیواری چەند خانوویەکی جوانت دەبینی لەسەری نووسراوە (گیراوە بۆ مام ڕۆستەم).

ئێستاش ڕۆژانە دەبینم کەدەڵێن گردەکە کەسی نییە لەسەر کەرکوک تەحلیلی بۆ بکات مام ڕۆستەم نەبێت، ئەم بەڕێزە ئێستا وازی لەشەڕی کەرکوک هێناوەو خەریکی سیاسەتە، جا چونکە عەسکەر لەسیاسەت وەک ساسەتووانە لەعەسکەردا، بۆیە بەڕاست و بەچەپدا لێدوانی هەیە، بڕیاریداوە یەکێتی تێکبشکێنێت لەکەرکوک، مام ڕۆستەم نازانێت ئەو بەیەکێتییەوە دەیتوانی هێزی دوژمن تێکبشکێنێت نەوەک بتوانێت بەتەنیا یەکێتی تێکبشکێنێت، جا میدیای کوردیش کەبێ باس و بێ بابەتەو هەندێکی لەبنەماوە بۆتە میلیشیای ڕۆژنامەوانی ئۆپۆزسیۆن، حەزی لەم جۆرە نێچیرانەیە کە نە تەحلیل دەزانن و نە تەخمین، تەنیا قسەی بێ سەروبەر.

جا ئیتر چ ڕۆژگارێکە تێکەوتووین مام ڕۆستەم گلەیی هەیە، ریفۆرمی گەرەکەو حەزی لەگۆڕانکارییە، ڕاستییەکەی ئەوەیە ئەگەر گۆڕان بکرێت دەبێت یەکەم شت مام ڕۆستەم لەکایەکە دووربخرێتەوە، بەڵکو ئەمە خوایە ریفۆرمی ڕاستەقینە لەکەرکوک و لەتەواوی کوردستان بەرپابێت و چیتر دیواری ماڵێک نەبینین کەبێ تاپۆو حوکمی قانون لەسەری نووسرا بێت گیراوە بۆ مام ڕۆستەم.

*کوردستانی نوێ: ژ: 5097 لە ڕۆژی 2010/12/11.

ئەدەبیاتی ئاخر مۆدێلی گۆڕان:
ماددەی (140)مردووە، بەڵام جێبەجێی دەکەین!

جائە ئەدەبیاتە هەر فابیلی موناجاتە، هەر قابیلی ئەوەیە بکرێـە پەرداخەوەو وەک نوشتە دەرخواردی خەڵکی کەرکوک بدرێت.

خانمێـک کەپـێش وەخـت دەسـتی بەهەڵمەتـی هەڵبـژاردن کـردووەو خـۆی واناسـاندووە پـاڵێوراوی لیـستی گـۆڕانە بـۆ پەرلەمـانی عیـراق وا مـوژدەی چارەسـەری کێـشەی کەرکـوک بەخەڵکـی کەرکـوک دەدات کەمـاددەی (140)مـردووە، بەمردوویـی لەدایکبـووەو بەمـردوویش دەنێژرێـت، ئەم قـسانە ئەگەر بکرێنە زمانی عەرەبی رێک لەگەڵ قسەکانی نوجێفی و ساڵح موتلەگ و خەلەف عەلەیان یەکدەگرێتەوە، خانم لانە عەبدوڵلا لەگۆڤاری جیهاندا شوێن پێـی ئوسـتادی خـۆی نەوشـیروان مـستەفا کەوتـووە، بەدڵـی ئەو و لەدژی کوردستان و کەرکوک قسەدەکات.

فەرمـوو ئەمە نوتقەکـانێتی: جیهـان کەواتە دەبێـت چـۆن مـامەڵە لەگەڵ ماددەی (140) و پرسی ناوچە دابڕاوەکان بکرێت؟ لانە عەبدوڵلا: دەزانـی مـن پاڵپـشتی هەمـان ئەو بۆچـوونەی کـاک نەوشیروان دەکەم کەدەڵێـت: مـاددەی (140) بەمردوویـــی لەدایکبـــووەو بەمـــردوویش مـــاوەتەوەو دەڕوات، ئـــێمە دەمانەوێــت جۆرێــک لەعەدالەت لەنێــوان نەتەوەکــانی عیراقــدا لەنێــوان نەتەوەکـانی عیراقـدا هەبێـت، ئـێمە ئەمانەوێـت لەسـەر حـسابی ئەوانـی تـر زۆرترین ماف بۆ خۆمان مسۆگەر بکەین، هەروەک لەگەڵ ئەوەش نین سازش لەسەر مافە نەتەوەیی و دەستوورییەکان بکەین، بەڵام بامن ئەوەت بۆ روون بـکەمەوە کەپرسـی کەرکـوک و نـاوچە دابڕاوەکـان زۆر ئـاڵۆزەو زۆریـش ئاڵۆزکراوە، بـۆ نمـوونە ئاوارەیەکی کـورد بـۆ گەڕانەوە تەنیا (10) ملیـۆن دینـار

وەردەگریت، بەڵام ئاوارەیەکی عەرەب (25)ملیۆن دینار! ئەمە نموونەیەکە لەوەی کەچۆن ئیشکراوە لەو مەسەلەیەدا.

گۆڤاری جیهان ژمارە (24) لە (2010/1/1) لاپەڕە (34).

کەچی هەر خۆشی چەند دێر پێش ئەوە دەڵێت: لەدەورەی داهاتووی پەرلەمانی عیراقدا وەک لیستی گۆڕان کارەکەمان ئەوە دەبێت گوایە داکۆکی لەمافەکانی کورد دەکەین (تادەگاتە جێبەجێکردنی ماددەی 140)، جا خانم ئەگەر (140)مردووە، چۆن زیندووی دەکەیتەوە، تاجیبەجێی بکەیت؟

دەورانی هەڵبژاردنی پێشوو، خانمێکی تر پەیام ئەحمەد خانەقینی، ئەویش نوقڵانەی تەواوبوونی (140)ی دا، ئەم خانمەش هەروا دەڵێت: جائیتر بۆچی پێمان سەیربێت کەبَێین بەرنامەی گۆڕان هاوپەیمانە لەگەڵ نوجێفی و عەلەیان و موتڵەگ-دا!

*کوردستانی نوێ ژ: 5064 لە رۆژی 2010/1/2.

کاپشنی بێ لایەن و لێدوانی هەڵەقومەڵەق

تۆ واز لەقسەکانی مام رۆستەم بێنە کەهەمان ئەو قسانەی چەند مانگ پێش ئێستایە کە لەهەمان رۆژنامەی ئاوێنەدا کردبووی، واز لەوێنەکەی مامۆستا جەمال محەمەدیش بێنە کەچەند مانگێک پێش ئێستا وتبووی شانەی نووستوومان لەناو یەکێتیدا هەیە ئەم دیاردەیە جاسووسییە شەرمهێنەرەی وەکو دەستکەوتێک دەگێڕایەوە کەتوانیویەتی لەناو دڵی دوژمنی داگیرکەردا عەناسر پەیدا بکات، واز لەڕوخساری تەماوەی ئومێدی ئەو گەنجانەش بێنە کە لەپشت هەردووکیانەوە وەستاون و چاوەڕێبوون لیستەکەی مام و مامۆستا بەڵێنەکانیان جێبەجێ بکەن و سەرەنجام داوای لێبوردنیانکرد کەبەڵێنەکان یان پێ جێبەجێ ناکرێت، واز لەهەمووئەمانە بێنەو سەیری بێ مەزەرەتەی رۆژنامەی ئاوێنە بکە کە لەژێر وێنەکەدا نووسیویەتی:

(مام رۆستەم، ئەو پیاوەی سلێمانی هەژاند ئێستا خەریکی کەرکوک)، ئەم کاپشنە سوێندو قورئان دەخوات کەڕۆژنامەی ئاوێنە ئەوەندە بێلایەنە کەڕۆژنامەکانی سویسراش بێلایەنی وایان بەخۆیانەوە نەبینیوە.

سەیری ئەم کاپشنە بکەن کەمام رۆستەم سلێمانی هەژاندو ئیتر عەیب نەبێت خەریکی کەرکوکە، یانی خەریکی تێکدانی کەرکوک و ئالودەکردنێتی بەپەتای دووبەرەکی و تێکدانی یەکڕیزی کەرکوک.

سەیربکەن لەکاتێکدا هێزە سیاسییەکان روو لەململانێی هەڵبژاردن دەکەن، رۆژنامە سەربەخۆکانیش دەکەونە ململانێوە لەسەر ئەوەی

کامیان لەململانێی کاپشنی لایەندارو لێدوانی ئاگرینی مام رۆستەمدا ئەوی تر دەدات بەزەویدا؟

*کوردستانی نوێ: ژ: 5068 لە رۆژی 2010/1/7.

صنع فی گردەکە

زۆر وڵات کاریان کۆکردنەوەی پارچەی یەدەگی ئوتومبێل وئینجا سەرلەنوێ دروستکردنەوەیین لە کارخانەیەکدا. بۆ نمونە لە میسر کارگەی ئووتمبێل هەیە کە ئوتومبێلی نەسر دروستدەکات. ئەگەرچی ئەمە لە چوارچێوەی دابەشکردنی کار و ئەرکەکان لە نیوان دەولەت و ئوردوگا سیاسییە لێک نزیکەکاندا شتیکی ئاساییە، بەڵام ئەوە جیاوازە لەو کۆکردنەوەیەی هەندیک کەس بە قاچاغ دەیکات و پیکەوەیان دەنوسێنێ و ناویان لێ دەنێت بەرهەمی ناوخۆیی. ئەمە وەکو ئەوە وایە کارەکە کارخانە چییەک کردبێتی نەک لە کارخانە کرابێت کوردستان لەم جۆرە کارخانەچییە دوورە لێ ئەمرۆ خەلکانێک هەن شت لەملا وئەلاوە کۆدەکەنەوە و رەنگێکی خۆیانی لێ دەدەن گوایە ئەمە لە کارخانەی خۆیاندا کراوە. بزوتنەوەی گۆران لە ماوەی کەمی رابردوودا چەند شتێکی تەجمیع کردووە و وای خستە بەردەم خەلکی گوایە ئەمە کاڵای خۆماڵی خۆیەتی و رەنجی فەرهادی لەگەڵ دراوە . ناوی گۆرانی لە دروشمەکەی باراک ئۆباماوە رفاند, گوایە سەرۆکی کۆمپانیای وشە وەک سەرۆکی ئەمریکا,مەیلی گۆرانخوازی هەیە. هەرەشەی ئەوەیکرد کەئەگەر دۆخەکە بە دلی خۆی نەبێت ئەوا وەک ریفۆرمیستەکانی ئێران خۆپیشاندان ئەکەن. هێشتا حکومەتی هەرێم پێکنەهاتبوو رایان گەیاند, کە ئەوان حکومەتی سیبەر دروستئەکەن کە ئەوەش نمونەیەکی بەریتانیە. ئێستاش سێرچێکی ئینتەرنێتیان کردووە و یاسایەکی وڵاتی ئوردنی دراوسێیان خواستووە و بەکەمێک کلکوگوێوە پێشکەشی سەرۆکایەتیی پەرلەمانیان کردووە وەک بلێی دیوانی سەرۆکایەتی

پەرلەمان نەزانێ لە ئینتەرنێت سێرچ بکات و ئاگایان لە دەرودراوسێ نییە. بەم جۆرە لە ماوەی چەند مانگدا کەرەستە لە ئەمریکا و ئێران و بەریتانیا و ئوردنەوە کۆکراوەتەوە و لە گردەکە بەرهەم هێنراوە. گوایە ئەمە بۆ گۆران و گۆرانخوازییە, چونکە لیستی کوردستانی تەنها بەرهەمی خۆماڵیی برەو پیدەدات.

شانە نووستووەکانی

خەڵکینە خۆتان حەکەم بن، توخوا ئەمە قسەی کەسێکی سیاسییە؟ توخوا ئەمە قسەی کەسێکە دەیەوێ لەچوارچێوەی پرۆسەی دیموکراتیدا مامەڵەی سیاسی لەگەڵ لایەنە سیاسییەکانی تردا بکات؟

لەکام فەرهەنگی دیموکراتیدا قسەی وا جێی قەوارەیەکی سیاسی کەناوی خۆی لەکۆمسیۆن بەژمارە تۆمارکردووەو بەڕەسمی کێبرکێی هەڵبژاردن دەکات و لەو هەڵبژارنەشدا بێگومان دیموکراتییانەو لەچوارچێوەی یاسادا رووبەڕووی قەوارەیەکی سیاسی تر (یەکێتی نیشتمانی کوردستان) دەبێتەوە، کەچی شانازی بەدەستوەردان لەکاری قەوارەیەکی ترەوە دەکات و دەیەوێت ئەمەی لێ قبوڵ بکرێت. لەکام شەرعی دیموکراتیدا هێزێکی تر بۆی هەیە، جاسوسی هەبێ و شانەی نووستووی لەناو قەوارەیەکی تردا هەبێ؟ بەکام شەرعی دیموکراتی رەوایە کەکارەکتەری حزبێک بەئاشکرا بڵێ: (خەڵکێکی زۆرمان ماوە لەناو یەکێتی نامانەوێت بێنە دەرەوە، بەم شێوەی ماونەتەوە سودیان باشتریان لێوەردەگرین- بڵاوکراوەی برەو ژمارە (25) لەرۆژی (2009/9/15) کەمانگانە دەردەچێت.

رووناکبیرەکان خۆتان حەکەم بن، بەکام پێوەری ململانێی دیموکراتیی رەوایە قەوارەیەک دەستی لەناو قەوارەیەکی تردا بێت و بۆشی بچێتەسەر.

نەوشیروان مستەفا کەسی یەکەمی قەوارەی گۆران لەدوا چاوپێکەوتندا دەڵێ: ئێمە مونشەق نین و یەکێتیمان بۆ خاوەنەکانی بەجێهێشتووە رۆژانە دەشڵێین دەمانەوێت لەچوارچێوەی دیموکراتیدا

پەیوەندیمان هەبێ و یەکتری قبوڵ بکەین، ئایا ئەمە یەکتر قبوڵکردنە؟ جاسوس و لانەت لەناو حزبێکی تردا هەبێت بەئاشکراش شانازی پێوە بکەیت و بڵێیت: (سودی باشتریان لێوەردەگرین)؟ باشە چاودێران بەقسەی کێ باوەڕ بکەن؟ هی نەوشیروان یان م. جەمال؟ ئاوا سەیری سیاسەت دەکەن، ئاوەها سەیری کادیری سیاسی دەکەن کەبەم شێوەیە (سودی باشتریان لێوەربگرن)؟ ئاوەها لەدیموکراتی دەڕوانن، دەست لەناو رکابەرە دیموکراتییەکانی خۆتادا بچێنن و داواش لەرێورەسمی ململانێ دیموکراتییە بکەن کەرێزتان لێبگیرێ و بەتەیارێکی سیاسی مۆدێرن سەیر بکرێن؟ ئاوەها حورمەتی کادیرو تێکۆشەری سیاسی دەگرن کەحیسابی دەستچین و جاسوسییان بۆ بکەن و سبەی کەکەشفیش دەبن هاوارتان لێ هەڵدەستێ گوایە خەڵک لەسەر ئێوە نانبراو دەکرێت؟ ئەی ئەوانەی سەرتان لەناو مۆدێلەکانی حزبایەتیدا سپی کردووە، ئەم قسانەی جەمال حاجی محەمەد (ئەندامی سڕکراوی سەرکردایەتی یەکێتی وەک لەدیدارەکەدا تاریف کراوە) لەکوێی فەرهەنگ و نەریتی حزبایەتیدا جێی دەبێتەوە؟ لەهی بەلشەفییەکان؟ لەهی دیموکرات و کۆمارییەکانی ئەمریکا، لەنموونەکەی ئەنوەر خواجە، لەهی ئینکشاری عوسمانلی؟

ئەی کۆمسیۆن چیدەڵێت لەسەر قەوارەیەک کەبەئاشکرا شانازی بەدەستوەردانەکانی خۆیەوە دەکات لەکاروباری قەوارەیەکی تردا؟ ئایا قانونی قەرەقوشە کەهەندێک بێمنەتییان بگاتە ئاستێک فشەیان بەیاساو نەریتە دیموکراتییەکان بێت و بەئاشکرا تاوانی حزبی وا بەشانازی لەقەڵەمبدەن؟

یاساکانی کۆمسیۆن لەکوێیە کەقەدەغەی کاری وا دەکات؟ ئەی دەزگای هەڵبژاردنی یەکێتی لەسەر ئەم باسە چی دەڵێن؟

کوردستانی نوێ: ژ: 4981 لە 2009/9/24دا.

وشە، گوللەی بۆ چییە؟

هەرکەسێک پەیوەندی بەگردەکەوە دەکات و پێشتر عالی مەقام بووبێت، دەبێت ناونیشانێک وەربگرێت کەقەرەبووی ئەستێرەو نەجمەکانی جارانی بۆ بکاتەوە، ناونیشانی "ئەندامی ئەنجومەنی کۆمپانیای وشە" وەک ئەلقابگەل شیرینی سەردەمی کۆماری مهابادی لێهاتووە. دەڵێن: چەند ئاغایەکی دەمی کۆمار داوای پلەو پۆست لەسەرکۆماری شەهید دەکەن، قازی کە دنیادیدەیەو دەزانێت پێشتر مهاباد چ ئازارێکی بەدەست ئەو ئاغایانەوە دیتووە، بەوە قەناعەتیان پێدەکات ئەستێرەو خەتی سەرشان وەربگرن بەمەرجێک تەنیا لەگوندی خۆیان دەبەری بکەن و بەو تیفتیفەیەوە نەیەنە ناو شارەوە. ئەمما کۆمپانیای وشە ئەم ئەلقابگەلە شیرینە لەجوگرافیای دارستانی چڕی پیلانگێڕیدا، یانی لە گردەکە قەتیس ناکات، بەڵکو بەو ئەستێرەو ئەندامێتییەوە لەسەر پەڕەی رۆژنامەو گۆڤارو تەلەفزیۆنەکان نمایشیان دەکات. لەم چەندانەشدا لەرۆژنامەیەکدا نووسیبوویان "مام رۆستەم ئەندامی ئەنجومەنی کۆمپانیای وشە رایگەیاند"... چی راگەیاند؟ ئەوە هەربەردێکی لەسەر دابنێن!، بەڵام بیرم لەو نوشتەیە کردەوە کەئەندامێتی ئەنجومەنی کۆمپانیای وشەی کردووە بەسیحرێکی پەنهان. باشە مام رۆستەم چی داوە لە وشەو دەزگاو دایەرەی ئیعلام و رۆژنامەوانی؟ تۆبڵێی لەئەسڵدا ئەمرە ئیدارییەکە وانەبێت (ئەندامی باڵی عەسکەریی ئەنجومەنی کۆمپانیای وشە)و بەهەڵە لەهەواڵەکەدا قرتێنراوە؟ باشە با ئەهلی تیعدادو موحاسیب بپرسن (وشە) عەسکەر وتۆپ وتەیارەی بۆچییە؟ وشە ئەگەر لەرستەیەکی کاریگەردا بێت فەرماندەو ئەفسەری چەک بەدەستی بۆچییە؟ لەزەمەنێکدا ململانێی سیاسی و دیموکراتی جێی بەململانێی عەسکەری لێژکردووە، مام رۆستەم ئەندامێتی

ئەنجومەنی بۆچییە؟ سەروتار بۆ رۆژنامە دەنووسێت، یان دروسی عەسکەری لەو سەنتەرە ستراتیژییەدا دەڵێتەوە کە پارەی دامەزراندنیان وەرگرت و هەر دانەمەزرا؟ بیستوومانە گوڵ درکی بۆ پاراستنی خۆیەتی چونکە لەباخچەیەکی دیموکراتیدا ناژی. ئەگەر نیەتیان خراپ نەبێت، وشە گوللەی بۆچییە لەکۆمەڵگەیەکی دیموکراتدا؟ ئەگەر بۆ دڵڕاگرتنە ئەم دڵە بۆ چ تەنگانەیەک رادەگیرێت و ئەگەریش ئەمە حزبە ئەم شێرو رێوییەی بۆ چەس؟ ئەوان رەخنەیان دەگرت کە نابێ حزب کۆمپانیای هەبێت، کەچی ئێستا کۆمپانیا حزبی هەبێت، بەڕاستی ئەمە (گۆڕان)ە.

*کوردستانی نوێ: ژ: 4942 لەرۆژی 2009/8/5دا.

بەشی هەژدەیەم

دیـــدار

بەداخەوە، لیستی گۆڕان تەرحێکی جیاوازی پێ نییە

بەرنـامەی کەوانە، کەبەرنـامەیەکی راسـتەوخۆی هەفتـانەیەو شـەوانی دووشـەممە لەسـەتەلایتی گەلـی کوردسـتانەوە لەلایەن رۆژنـامەنووس مـحەمەد نـوری پێـشکەشدەکرێت، لەبەرنـامەی پێـشووتریدا میوانـداری سـتران عەبـدوڵلا سەرنووسـەری کوردسـتانی نـوێ-ی کـرد.بەرنـامەکە تەرخانبوو بۆ باسکردنی پرسەکانی کابینەی نوێی حکومەتی هەرێم، ئەرکی ئۆپۆزسـیۆن لە حکـومەتی نوێـدا، نیەتەکـانی بـزووتنەوەی گـۆڕان و هەڕەشـەکانی کوێـستان مـحەمەد کە بڕیاریانـداوە وەک بـزووتنەوەی گۆڕان،پێش ئەوەی حکومەتی نوێ کاری چاک و خراپ بکات، ئەوان هەر دژ بـن و بڕیـاری پێـشوەختیانداوە کە هەروابـن. کوردسـتانی نـوێ لێـرەدا پوختەی بەرنامەکە.

دەرکەوتنی ئۆپۆزسیۆن

سەرەتا لەبارەی پێکهێنانی کابینەی نوێی حکومەتەوە، ستران عەبدوڵلا وتی: دوای دوو دەورانی پێشووی هەڵبژاردن و دەورانی نوێ و ئێستای هەڵبژاردن، مەسەلەی پێکهێنانی حکومەت، مۆدێل و ستایلی تازە بەخۆیەوە وەردەگرێت. دوای ئەنجـامی هەڵبژاردنەکـان، هێـزی ئۆپۆزسـیۆن پەیـدابووەو لەهەمانکاتـدا هێزێـک هەیە کەبـریتییە لە لیـستی کوردسـتانی کە متمـانەی خەڵکـی بەدەسـتهێناوە بـۆ پێکهێنـانی حکـومەت و گفتوگۆکـانی د. بەرهەم-یـش بـۆ پێکهێنانی حکومەتی تازەو تەکلیفکردنی لەلایەن سەرۆکی هەرێم و دەستکردن بەگفتوگۆکـان و شـێوازی ئـاڵوگۆڕکردنی حکـومەت، ئەمـانە هەمـووی نیـشانەی گەشبینین.

سەرنووسـەری کوردسـتانی نـوێ لەبـارەی ئەوەی کە ئەرکـی ئۆپۆزسـیۆن دەبێت چی بێت و ئەو هەنگاوانەی کەپێویستە ئۆپۆزسیۆن بینێت لەسەرەتای پێکهێنـانی هەرکـابینەیەکی نـوێی حکومەتـدا، ئامـاژەی بەوەدا کە هەرێمـی کوردسـتان فەزایەکـی سیاسـی هەیە جیـاواز لەو فەزای سیاسـییە لەوڵاتـانی دراوسـێدا هەیە. وتیـشی: لەم هەڵبـژاردنەی دواییـشدا بینـرا کە چەنـد ئۆپۆزسـیۆنێک هەیە کەجیـاواز لەجـاران دەرکەوتـن، قەوارەی گـۆڕان، قەوارەی لیستی چاکسازی کە یەکگرتـوو تێیـدا سـەنگی خـۆی هەیەو ڕێژەکەشی کەم نیـیە، واتە ئۆپۆزسـیۆنێکی نەوعـی و ئیـسلامین، راشـیگەیاند: ئەرکە تەندروستەکانی هەر ئۆپۆزسیۆنێک بۆ کوردستان دەبێت لەسـەر ئەم چوارچێوە دیاریبکرێت کەچ پێشبینییەک هەیە لەئۆپۆزسیۆن و هەر کەسێک کە دێتە ناومەیـدانی دیموکراسی دەبێت بزانێت چ ئەرکێکی هەیەو ئەرکەکانی چین. هەر لەمبـارەیەوە وتیـشی: ئەرکی ئۆپۆزسـیۆن لەفەرهەنگی وڵاتـی دیکتـاتۆردا رەنگە بەمانـای روخانـدن و تێکدان بێـت، چـونکە وا دەزانرێت کە دەسـەڵات دەسـەڵاتێکی دیکتـاتۆریە، دەستاودەسـتکردنی دەسـەڵات نیـیەو دەسـەڵات هەڵبـژاردن ناکـات. هەر لەم روانـگەیەوە سـتران عەبـدوڵڵا ئەوەی راگەیانـد: ئەرکی ئۆپۆزسیۆن لەوڵاتێکدا کە لەچوارچێوەی یاساو دەستووردایە، هەڵبـژاردن و ئـاڵوگۆڕی دەسـەڵات و قبـوڵکردنی یەکتـر هەیە، ئەرکەکەی دەگـۆڕێـت لە ئەرکی ڕوخاندنەوە بۆ بەشداریکردن، مەسەلەی ئەو بەڵێنانەشی کەئۆپۆزسیۆن بەجەماوەرەکەی خـۆی دەدات تا ئەو رادەیەی کە مەنتیقی و مەعقول بێت و لەچوارچێـوەی مـومکینی سیاسـیدا بێـت لەبـواری ئـابووری و لەبـواری کـۆمەڵایەتیەوە، ئەوە ئۆپۆزسـیۆن هەم سـەنگی خـۆی زیـاتر دەکـات و هەم نیـشانی خەڵـک و پرۆسـەی سیاسـی وڵاتەکەش دەدات کە ئەم ئۆپۆزسـیۆنە فەرهەنگێکی بەرزی سیاسی و تواناو قودرەتمەنـدی سیاسی باشی لەپـشتەوە هەیە. کەموکوڕییەکـان لەئەسـتۆی ئەوانیـشدایە لەبـارەی ئەوەی ئایـا کە لەسـەرەتای پێکهێنـانی حکومەتـدا ئۆپۆزسـیۆن رۆڵـی ئیجـابی بینیـوە لەوەدا کە پرۆژەی نوێیان پێشکەش بە حکومەت کردبێت، سەرنوسەری کوردستانی نوێ ئەوە دەخاتە روو کە بەداخەوە ئۆپۆزسیۆنی سـەرەکی ئێستا لە کوردستاندا کە

لیستی گۆڕانە ئاماژە سەرەکییەکانی بۆ بینینی رۆڵێکی ئیجابی ئۆپۆزسیۆن ئاماژەیەکی باش نییە. لەخەسڵەتەکانی ئۆپۆزسیۆنێکی خراپ لەولاتەکانی جیهانی سێیەم دەچێت ئەوەندەی کار لەسەر میدیا و رۆژنامەگەریی و قسەکردن بۆ خەڵک دەکات ئەوەندە کار لەسەر ئەوە ناکات کەبتوانێت لەناو پەرلەماندا یاسایەک بڕوێنێت کە لەقازانجی خەڵکدا بێت. وتیشی: ئێستا ئۆپۆزسیۆن لەسەرەتای دروستبووندایەو هیوادارم کەئەزموونی 18 ساڵ حوکمڕانی لەکوردستاندا بەشی ئەوە تەجرەبەی تێدا بێت بۆ ئۆپۆزسیۆن کەچۆن بتوانێت مامەڵەی سیاسی بکات، بەتایبەتی ئۆپۆزسیۆنی ئێستای پەرلەمان کە بریتییە لە لیستی گۆڕان، کە خۆیان دوور نەبوون لەپرۆسەی حوکمڕانیکردن لەکوردستان و بەشێک بوون لەبەڕێوەبردنی دامودەزگاکان، بێگومان ئەوانیش بەشێک لەو کەموکوڕیانەی وڵاتی ئێمەیان دەکەوێتە ئەستۆ. هەمـوو کارەکتەرە سەرەکییەکانی لیستی گۆڕان و ئەو کارەکتەرانەی کەبەشداربوون لەحوکمڕانی کوردستاندا، ئەو ئاستەنگانە دەزانن کە حکومەت تووشی بووەو ئەو بەربەستانەی کەڕێگای لەکاری حکومەت و بەڕێوەبردنی وڵات گرتووە ئەوانیش پێی ئاشنان.

گۆڕان تەرحێکی جیاوازی نییە

لەبارەی پرسی ئەوەی کە ئێستا ئایا ئۆپۆزسیۆن لەکوردستان لەچوارچێوەی ئۆپۆزسیۆن بووندایە یان ئۆپۆزسیۆنێکی حزبییە، ستران عەبدوڵلا وتی: هیچ حزبێک لەحوکمڕانیدا ناتوانێت ئیدعای ئەوە بکات کەنوێنەرایەتی هەموو خەڵکی کوردستان دەکات، بەداخەوە ئەم نەهجە نەهجی ئۆپۆزسیۆنیشە کە پڕوپاگەندە دەکات کە نوێنەرایەتی بەرژەوەندییەکانی هەموو خەڵکی کوردستان دەکات. لەپرۆسە دیموکراسییەکاندا هەرکەس و هەر گرووپێک، وەکو حزب نوینەرایەتی لەدیدگایەک، لەهێزێکی کۆمەڵایەتی دەکات وەکو ئێستای یەکێتی کە وەکو جاران نوێنەرایەتی هێزێکی بەرفراوان دەکات و هەتا ئەوانەش کە لەبواری رێکخراوەییەوە لەیەکێتی جیابونەتەوە هەتا ئێستا جگە لەهەندێک بیروڕای شێواو نەبێت تەرحێکی جیاوازیان نەبینراوە. کاتێک

ئەدەبیاتەکانیـان دەخـوێنمەوە داخـۆ بیرورِایـان چییـە لەبەرِێـوەبردنی وڵاتـدا، تێروانینیان بۆ مەسەلەی کوردایەتی و تێروانینیان بۆ کێشەو گیروگرفتەکانی نـاو کـۆمەڵگەی کـوردەواری، پەیوەسـتی دەکەمەوە بەپرسـیاری ئەو بەرِێـزەوە کەئۆپۆزسیۆن لە کوردستان دژی حزبەکانەو لەناو حزبەکانیشدا ئەوەنـدە لە دژی یەکێتیی نیشتیمانیی کوردستانە ئەوەندە لەدژی حکومەت نییە.

سەرنووسەری کوردستانی نوێ ئەوەشی خستەرِوو کە گۆرِان زیاتر نەیاریی سیاسـی هەیە لەگەڵ یەکێتیـی کە بەداخەوە ئەمەش یەکـێکە لەو ئامـاژانەی هەتـا ئێـستا ئـالودەن بەو فەزا سیاسـییە کە لەکـاتی خـۆی لەنـاو یەکێتیـدا دروسـتیانکردووەو لەنـاو ئەو چوارچێـوەیەدا دەژیـن کە کێـشەکانیان حـزبین لەگەڵ یەکێتیدا تاکو ئەوەی وەکو ئۆپۆزسیۆنێک بن کە کێشەکانیان پەیوەندی بەکۆمەڵگـاو شـێوازی حـوکمرِانی و بەهەمـوو ئەو جـۆرە چەمکـانەوە هەبێـت کەئەوان رۆژانە باسـی دەکەن. لەبەرئەوە زۆرجـار لەبەرەی شـەرِی حکـومەت وازدەهێـنن، بەڵام ئێـستا قورسـاییەکی زۆریـان لەسـەر حکـومەتەو هەروەهـا سـەرۆکی حکـومەت لەیەکێتیـیە، واتە ئەوان بەس خەریکـی ئەوە بـوون کەیەکێتـی چـی دەکـات و هەڵـسوکەوتی چیـیە و چـۆن دادەنیـشێت و چـۆن دەخەوێت؟ ئەوەندەش مەسەلەکان پەیوەندی بەکاروباری گشتییەوە هەبووە، بۆ لەبەرچاوخستنی یەکێتی لەبەرچاوی خەڵکدا، ئەمەش یەکێکە لەگرفتەکانی ئۆپۆزسیۆن لەوڵاتی ئێمەداو یەکێکە لەکێشەکانی کە ئەو دەنگانە کەهێناویانە، ئەو میکـانیزمە دەسـتووریانەش کە لەبەردەسـتیاندایە بـۆ بەشـداریکردنیان لەپەرلەمان و لەبەشداریکردنیان لەپرِۆسەی سیاسیدا ئەوەندەی دەسکەلایەک بـووە بـۆ شـکاندنی یەکێتـی بەداخەوە ئەوەنـدە دەسکەلا نییە بـۆ بەهێزکردنـی پـێگەی سیاسـی و کـۆمەڵایەتی خۆیـان لەنـاو خەڵکـاو بـۆ دەورانێکـی تـری کارکردنی سیاسی.

ئۆپۆزسیۆن کار لەسەر میدیا دەکات

هەروەهـا لەبـارەی ئەو پرسـیارەی کە سـەرۆکی فراکسیۆنی لیـستی گـۆرِان لەیەکێک لەرِۆژنامەکاندا دەڵێت گۆرِان کۆمەڵێک شت لەسـەر بەرهەم سالح

ئاشکرا دەکات، ستران عەبدوڵڵا ئاماژەی بەوەدا کە بەشی زۆری کارەکانی ئۆپۆزسیۆنی کوردستان بەداخەوە لەسەر میدیایە، تەرزێکی تایبەت لەمیدیا هەیە کە سەرچاوەیەک وتی و سەرچاوەیەک دووبارەیکردەوە، یان سەرچاوەیەک روونیکردەوە، ئیتر ئەم تەرزە لە ناشەفافیەت و تەعبیرکردنە دەبێ بەسەربچێت. بۆ نموونە دەبوایە پرۆسەی سیاسی لەئەمساڵەوە سەبارەت بەوەی ئەوان کورسییان هەیە لەپەرلەمان دەبوایە بگوازرایەتەوە بۆ قۆناغێک کە قۆناغی بەکارهێنانی ئەو دەنگانەو ئەو کورسیانەیە. لەجێی جەلەحانێی سەرنووسەری کوردستانی نوێ پێشی وابوو کە لەوەدەچێ بۆ ئۆپۆزسیۆن میدیا بەکارهێنان و قسە دروستکردن ئاسانتربێت لەو ئاڵۆزیانەی کە دەستوورو یاسا دروستیدەکات. وتیشی: شایەتی ئەوە بووین کە لەماوەی پێشوودا لەڕۆژنامەی هاوڵاتی بڵقێکی سەرئاویان فڕێدا کە کوێستان محەمەد وتی: (کاک نەوشیروان بەشی ئەوە بەڵگەی لایە کەحکومەتی پێ بڕوخێنێت) پاش ئەوە شایەتی دیدارێکی کاک نەوشیروان بووین لە کەی.ئێن.ئێن کەوتی (ئەم دزەکردنی هەواڵە من نەمداوە)و دواتر کوێستان خان بەجۆرێکی تر لێدوانی دایەوە کە ئێمە شتمان هەیە. واتە مرۆڤ دەتوانێت بیبەستێتەوە لەنێوان دوو حاڵەت کەئەوەی هاوڵاتی تەواوکاری ئەو قسانەیە کەئێستا کوێستان خان دەڵێت ئێمە شتمان هەیە، موفرەدی شت موفرەدێکی سیاسی نییەو من هیوادارم کەئەو شتانە بچێتە پەرلەمان و هیوادارم کەپێشتر ئاشکرا بکرێت، چونکە خەڵکی کوردستان حەقی خۆیانە زانیاریان هەبێت لەسەر ئەو مەسەلانەو هیواداریشم لەناو پەرلەماندا گفتۆگو لەسەر ئەوە بکرێت.

ستران عەبدوڵڵا وتیشی: کوێستان خان بەم لێدوانە هەڕەشە دەکات کەپێش ئەوەی شتی چاک و پێش ئەوەی شتی خراپ بکەن شتیان هەیە، ئەمجۆرە لەفاڵگرتنەوە دەشێ هی هێزێک بێت کە کورسی نەهێنابێت لەپەرلەمان. لە رابردوودا بینیمان کە هێڵی نارۆشن هەبوو لەپەیوەندییەکانی نێوان هەندێک رۆژنامەو گروپی سیاسی کاک نەوشیرواندا، بەڵام وردە وردە پەیوەندییەکە دەرکەوت، هاوڵاتی جاران بەجۆرێک لەجۆرەکانی بە پروفیشناڵی دەیکرد، بەڵام ئێستا پەردە لەڕووی مەسەلەکان لادران و زۆرجار بەپەلە

هەواڵەکە دادەڕێژرێـت و بڵاودەکـرێتەوە. هەروەهـا ئاماژەی بەوەدا کە ئێـستا گـۆڕان قەوارەیەکەو یەکێتیـی نیـشتمانیی کوردسـتان قەوارەیەکە و پـارتیش قەوارەیـیەکە، ئەم قەوارانە لەنـاو کۆمـسیۆنی بـاڵای هەڵبژاردنـدا نوسـراون، یەکێک لەشێوازەکانی حورمەتگرتنی قەوارە سیاسییەکان و ئەوەی لەلانەیەکی تەندروسـتدا رووبـدات ئەوەیە کەهـیچ قەوارەیەک دەسـت لەنـاو ئیـشەکانی ئەویتر وەرنەدات، برادەرانی گۆڕان ئەوەندەی سـەرقاڵی ئەوەن کە یەکێتی چی دەکات، سەرقاڵی ئەوە نین کەپرۆسەی سیاسی وڵاتی ئێمە بەرەو کوێ دەڕوا.

ستران عەبدوڵلا وتی: دەپرسم ئایا ئەمە چ مۆدێلێکی سیاسییە کە قەوارەی سیاسـی خۆیـان هەبێـت، بەڵام شانازی بەوە بکەن کە جاسوسـیان هەیە لەنـاو یەکێتی و خەڵکیـان هەیە لەناو یەکێتیدا. راشیگەیاند: هەتا پێیـان دەکرێـت ململانی سیاسیمان بکەن و ئێمەش هەتا پێمان بکرێت ململانێی سیاسی ئەوان دەکەیــن، بەڵام لەچوارچێــوەی دیموکراســیداو بــا شــەڕ بکەیــن لەســەر بەدەسـتهێنانی دڵـی خەڵـک و لەسـەر ئەوەی کـێ خزمەتـی زیـاتر بەخەڵکـی کوردستان دەکات و ئاوەدانی زیاتر لەوڵاتەکەیدا بینا دەکات، وتیشی: کاتێک رەخنـە لەئۆپۆزسیۆن دەگرم مانای ئـەوەنییـە کەئۆپۆزسیۆنم قبوڵ نییە بەڵکو باسی دیاردەکان دەکەین.

خەڵکی متمانەیان داوە بەلیستی کوردستانی

وتیـشی: هەروەهـا خەڵکـی کوردسـتان دوو شـتیکردووە لەم هەڵبـژاردنەدا کەزۆر گـرنگە، یەکێکیـان متمـانەی داوە بەلیـستی کوردسـتانی و دووەمـیش شانـسیدا بەئۆپۆزسـیۆن کەبێـتە سـەر شـانۆی سیاسـی کوردسـتان و بگـرە پێشنیازیـشی هەبێـت. بـۆیە وەک چـۆن لیـستی کوردسـتانی هەوڵـدەدات حورمەت لەو دەنگدەرانەی خۆی بگرێت و بەرنامەی ئاوەدانی جێبەجێبکات، دەبێت لیستی گۆڕان و لیستی یەکگرتوو و هەموو لیستەکانی تر حورمەت لەو دەنگدەرانەی خۆیان بگرن و دەنگەکان وەکو سەرمایەیەکی گرنگ و یاسایی لەشوێنی خۆیدا بەکاربهێنن نەک بۆ چەلەحانێ لەگەڵ فلان یان فیساردا، ئەو دەنگــانەی کەئەوان بەدەســتیانهێناوە دەنگــی پیــرۆزی خەڵــکەو پێویــستە

لەتەسفیەی حسابات لەگەڵ یەکتردا بەکار نەهێنرێت. لەبارەی حکومەتی ئایندەوە سەرنووسەری کوردستانی نوێ وتی حکومەتی د.بەرهەم کەحکومەتی هاوبەشی یەکێتی و پارتییە، دڵگەرمە بەپشتیوانی سەرکردایەتی سیاسی کوردستان و دڵگەرمە بە بەپشتیوانیکردنی کۆمەڵانی خەڵکی کوردستان و لەئەزموونی (5) کابینە لەحکومڕانی کوردی و بەئەزموونی تایبەتی خۆشی کە ئەوکاتە لەئیدارەی سلێمانی سەرۆکی حکومەت بووە، بۆیە پێموایە سەرکەوتوو دەبێت و پێشموایە خەڵکی کوردستانیش ئومێدێکی زۆریان لەسەر هەڵچنیوە لەبەر دوو هۆکار، یەکەم ئیرادەیەکی سیاسی هەیە کەئەم حکومەتە سەربکەوێت و دووەم ئۆپۆزسیۆنێک هەیە کە چاودێری دەکات، بەڵام ئەو ئۆپۆزسیۆنە دەبێت بەفاکتەرو توانایەکی بەهێزو لەشوێنی خۆی بەکاریبهێنێت و لەهەمووشی گرنگتر بەرنامەی لیستی کوردستانی بەرنامەیەکی واقیعیەو خەیاڵی نیە کەجێبەجێنەکرێت لەو چوارچێوەدا کەبەرنامەیەکی هەڵقوڵاوی بەرژەوەندییەکانی خەڵکە.

*کوردستانی نوێ: ژ: 5006 لە رۆژی 2009/10/23دا.

بەرنامەی هێڵی کراوە

ستران عەبدوڵلا: ئۆپۆزسیۆنی کوردستان دنیای بەسەر ئێمەو ئەواندا دابەشکردووە، بۆیە باوەڕی بەئاشتی نییە، باوەڕی بەهودنەیە

بەرنامەی هێڵی کراوەی ئێزگەی دەنگی گەلی کوردستان دیدارێکی لەبارەی چەمکی ئۆپۆزسیۆنی رەش و ئۆپۆزسیۆنی سپی، جۆرەکان و خەسڵەتەکانی ئۆپۆزسیۆن لەکوردستان و سیاسەتی ئۆپۆزسیۆنی کوردستان لەپەرلەمان و لەسەحنەی سیاسیدا، لەگەڵ ستران عەبدوڵلا سەرنووسەری کوردستانی نوێ ئەنجامداوەو لەبەشێکی دیدارەکەدا ستران عەبدوڵلا رایگەیاند: ئۆپۆزسیۆنی کوردستان دنیای بەسەر ئێمەو ئەواندا دابەشکردووە، بۆیە باوەڕی بەئاشتی نییە، باوەڕی بەهودنەیە، ئەمەی خوارەوەش پوختەی دیدارەکەیە.

ئۆپۆزسیۆن چییە؟

لەسەرەتای بەرنامەکەوە دەمەوێت بپرسم ئۆپۆزسیۆن چییە؟ ئۆپۆزسیۆنی تەندروست چییە؟

-ئەگەر هەر سیستمێکی سیاسی بەنموونە وەربگرین، کەرەنگە جیاوازی زۆریش لەنێوان سیستمی وڵاتەکاندا هەبێت، بەڵام ئەگەر وەک نموونە وەریبگرین ئۆپۆزسیۆنی تەندروست ئەوەیە یەکەم لە چوارچێوەی یاساو رێساکانی وڵاتدا خۆی رێکخستبێت، دووەم دەبێت یاساکانی وڵاتەکەش دەرفەت بدەن بەگەشەکردنێکی دیموکراتی لەوڵاتەکەدا بۆ ئەوەی ئۆپۆزسیۆن لەچوارچێوەی یاسادا کاری خۆی بکات و هیوایەکی هەبێت بۆ مەسەلەی ئاڵوگۆڕی دەسەڵات و بەشداری سیاسی و ئەویش بەشێک لەچینی حوکمڕان لەوڵاتدا جا لەهەر دەزگایەکدا بێت، چی لەپەرلەمان یان نیوە بەشدارییەکی

هەبێت لەحکومەتدا، ئەگەر لەدەرەوەی پەرلەمانیش بێت کار بە یاساکانی وڵات بکات.

شێوەی ئسوڵی ئۆپۆزسیۆن بەندە بەناسین و ئیعترافکردن بەو ئۆپۆزسیۆنە لەڕووی قانوونییەوە، هەروەها بەندە بەپابەندبوونی ئۆپۆزسیۆنیش بەو یاساو ڕێسایانەی کەپرۆسەی سیاسی وڵاتی پێ بەڕێوەدەچێت، لەو ناوەڕاستەدا دەبێت ناوبژیوان قانوون و دەستوورو ئەو یاسایانە بێت، یان ئەو عورفە دیموکراسییە بێت کە لەوڵاتێکی دیاریکراودا پەیڕەو دەکرێت کەواتە یەکەم شت ناساندنی شورعییەتی ئەو ئۆپۆزسیۆنە گرنگە.

*دەتوانین چۆن ئۆپۆزسیۆن پۆلێن بکەین، ئایا ئۆپۆزسیۆنی ڕەش و سپی چۆنەو ئۆپۆزسیۆنی راستەقینە خۆی لەکامیاندا دەبینێتەوە؟

-وەک لەسەرەتاوە باسمکرد پێویستە یاساکان ئەوەندە دەرفەت بدەن کەدان بەئۆپۆزسیۆندا بنێن بەشێوەیەکی شەرعی، دووەمیش ئۆپۆزسیۆن لەچوارچێوەی ئەو قانوون و شەرعییەتەدا هەڵسوکەوت بکات، واتا تاکە خەیاری سیاسەتکردنی لەچوارچێوەی ئەو سیاسەت و قانوونە بێت، ئەگەر تێبینیشی لەسەر ڕەوتی گەشەکردنی دیموکراسی وڵاتەکە هەبێت، دەبێت ڕێگا دەستوورییەکان ڕەچاو بکات بۆ گۆڕینی قانوونەکان، دیارە ژیان لەبەرەوپێشچوون و گەشەکردندایە، ئەمە وەک حاڵەتێکی سروشتی چاوەڕوان دەکرێت لەئۆپۆزسیۆن، وەزیفەو ئەرکی ئۆپۆزسیۆن چییەو چۆن ئەم ئەرکە جێبەجێدەکات، بۆ ئێمە سەختە بڵێین دەبێت ئۆپۆزسیۆن چۆن بێت، دیارە ئۆپۆزسیۆن خۆی بڕیاردەدات چۆن بێت؟ هەڵبەتە ئەو دانپێدانانە هاوبەشە هەبێت، مەرجی سەرەکی جیاکردنەوەی دەسەڵاتێکی دیموکراتە لەدەسەڵاتێکی نادیموکرات، لەوڵاتێکی وەکو کوردستاندا کە بەقۆناغی گواستنەوەدا تێپەڕێت دەبینین دەرفەتی کردووەتەوە بۆ گەشەکردنی ئۆپۆزسیۆن ، یاساکان و جیاکردنەوەی دەسەڵاتەکان ئەو دەرفەتە دەدات کەئۆپۆزسیۆن لەناو پرۆسەی سیاسیی وڵاتدا خۆی پێش بخات، باشترین بەڵگەشمان هەڵبژاردنی 7/25 بوو، ئەگەر لەهەڵبژاردندا ئۆپۆزسیۆن توانی کورسی بهێنێت و گەشە بکات، ئەوە لەهەمانکاتدا نیشانەی پاکژی پرۆسەی سیاسییە لەوڵاتدا، ئەگەر وانەبووایە

زەحمەت بوو بۆ ئۆپۆزسیۆن بتوانێت لەیەکەم بەشداربوونی خۆیدا ئەو ڕێژە کورسییە بەدەستبهێنێت، دیوی یەکەمی هاوکێشەکە کە حزبە دەسەڵاتدارەکان و حکومەتە ئەرکەکەی خۆیان جێبەجێکردووە کەپابەند بوون بەپرۆسەی سیاسی و دیموکراسی و دەستوورو یاساوە، دیوی دووەمی ئەوەیە ئاخۆ ئۆپۆزسیۆن پابەند بووە بەیاساو ڕێساکان لەبەرامبەر ئەو پابەندبوونەی دەسەڵاتدا، ئەمە قسە هەڵدەگرێ و پێموایە دەبێت هەڵسەنگاندنێک بۆ پرۆسەی دەرکەوتنی ئۆپۆزسیۆن و هێزەکانی دەرەوەی دەسەڵات بکەین لەهەژدە ساڵی ڕابردوودا، بزانین بەشی ئۆپۆزسیۆن چەندە لەم بوارەداو مافی خۆی بدەینێ.

حاڵەتێکی زۆر تایبەتمەند

***دەڵێن ئەزموونی 18 ساڵ بۆ بەڕێوەبردنی وڵات کەمە، ئایا بۆ ئۆپۆزسیۆنیش هەمان حاڵەت نایگرێتەوە کەئەزموونی کەمە؟**

-حاڵەتی کوردستان لەڕاستیدا حاڵەتێکی زۆر تایبەتمەندە، چونکە لەساڵی 1991ەوە ئێمە شاهێدین کەحزبە کوردییەکان، بەتایبەتی یەکێتی و پارتی، تووشی حاڵەتێکی دوو سەرە دەبن، حزبە کوردییەکان دەبن بەحوکمڕان لەکوردستانی ڕزگاردا، لەهەمانکاتدا دەبنە ئۆپۆزسیۆن لەبەرامبەر حکومەتی دیکتاتۆری کە لەبەغدایە، واتە لەیەک کاتدا حوکمڕان و ئۆپۆزسیۆن بووین، ئەمەش سروشتێکە لەو وڵاتانەی کەبزووتنەوەی ڕزگاریخوازیان هەیە و نیوەی وڵاتەکەیان ڕزگار بووە، بۆیە لەو قۆناغەدا سروشتی دەسەڵاتی ئەم هەرێمەش بەو شێوەیە بوو، لەساڵی 1992دا کەیەکەمین هەڵبژاردن کرا، دیارە یەکێتی و پارتی دەیانتوانی لەناوخۆی کوردستاندا ئۆپۆزسیۆن بن بەرامبەر یەکتر، بەڵام لەبەر پێویستی بوونی هەردووکیان وەک ئۆپۆزسیۆن لەبەرامبەر حکومەتی عیراقدا نەدەتوانرا ئەوە بکرێت، ئەمەش وایکرد لەبری ئۆپۆزسیۆن هاوپەیمانی ڕەچاو بکەن، دەبێت ئەوەش بڵێین ئەگەر هەڵبژاردنی 1992 بێنینە بەرچاو 8 حزبی تر لەحزبەکانی بەرەی کوردستانی بەشدارییانکرد بەلیستی جیاجیا، بەڵام بەداخەوە نەیانتوانی کورسی بەدەست بهێنن ئەگەرچی ئەمە ڕێگر نەبوو

لەوەی کەئەوان بەشـێک بـن لەپرۆسـەی سیاسـی لەدەرەوەی پەرلەمـان و حکومەتـدا هەمیـشە تـاڕادەیەک بەشـداربوون لەحکومەتـداو بەشـێکیش بـوون لەئۆپۆزسیۆنی لاواز.

قۆنـاغێکی تـری دوای ئەوە پەیـدابوونی تەیـاری ئیـسلامی سیاسـی بـوو کە لەدەرەوەی بـزووتنەوەی نەتەوەیـی کـورد وەک دیـاردەیەکی تـازە سـەرهەڵداو دەردەکەوتـن، ئەمـانە مـاوەیەک کەوتـنە ئۆپۆزسـیۆن بـوونێکی چەکداری دژی حکومەتی ناوخۆی کوردستان و دژی دەسـەڵاتی سیاسی کوردسـتان، دواتـریش کەوتنە موتارەکە وانە نە بەشداری حکومەت بوون و نەشـەڕیان دەکـرد، دواتـر قۆنـاغێکی ترمـان بینـی کە لەبەرامـبەر وازهێنـان لەئۆپۆزسـیۆنی چەکـداری ئیسلامییەکان بەجۆرێک لەجۆرەکان لەحکومەتدا بەشدارییان کرد بێ ئەوەی بەفلتەری هەڵبژاردندا بڕۆن کەئەمە جۆرێک بوو لەویفاقی نەتەوەیی.

قۆناغی دواترو دوای رووخانی رژێـم، لەساڵی 2005دا جـۆرێکی ترمـان بینـی لەئۆپۆزسـیۆن کە لەئاسـتی کوردسـتاندا لەگەڵ یەکێتـی و پارتیـدا هێـزە ئۆپۆزسیۆنەکان هـاتنە یەک لیـستەوە بەتەیـاری ئیشلامیـشەوە، جگە لەکۆمەڵی ئیـسلامی کە بەتەنیـا خـۆی دابەزی و تـوانی کورسـیش بهێنێـت، لەو قۆنـاغەدا ئـێمە ئۆپۆزسـیۆنمان بینـی، بەڵام ئۆپۆزسیۆنێک رەچـاوی هەلـومەرجی دەکـرد، دواتــر ئۆپۆزســیۆنی تەواوەتــی لەهەڵچبژاردنــی ســاڵی رابــردوودا بینیمــان کەدەرکەوتنی گۆڕان بوو، ئەم بزووتنەوەیە چەنـد کاریـان لەسـەر نارەزاییەکانی خەڵــک کــردووە ئەوەنــدەش خەســڵەتێکی حزبــی هەیە، واتە خەســڵەتی جیـابوونەوەی حـزبییە، بـۆیە کە بـاس لەئۆپۆزسـیۆن دەکەیـن دەبێـت، ئەو مێژووەمان لەبیر بێ ئۆپۆزسیۆن نەبووە، ماوەیەک لەماوەکان ئۆپۆزسیۆن نەبووە بە مانای ئەوەی لەنـاو پەرلەمانـدا بێـت، بەڵام ئۆپۆزسیۆن هەبـووە کە لەدەرەوە قسەی دەکرد لەمیدیاکانـدا، بەڵام یەکەم دەرکەوتـنە گەورەکەی لە 7/25 بـوو کەئێـستاش گـۆڕان و کـۆمەڵ و یەکگرتـوو ئۆپۆزسـیۆنی کوردسـتانن ئێـستا ئەو لیستانە لەپەرلەمانـدا بەپێی یاساکانی هەرێم و عیراق دەتوانن ئۆپۆزسیۆن بـن و کـاری خۆیـان بـکەن، ئەم مـۆدێلە کەقـانوون پـشتگیری دەکـات، مەرج نیـیە لەواقیعـی هاوکێـشەی سیاسـییدا وا بێـت، چـونکە ئۆپۆزسـیۆن خـۆی کۆمەڵێـک

کێشەی هەیە کەهیچی کەمتر نییە لەو گرفتانەی کەئەوان دەسەڵاتی سیاسی پێ تۆمەتبار دەکەن، بەداخەوە ئۆپۆزسیۆن نەیتوانیوە ئەو هەلومەرجەی بۆی رەخساوەو ئەو فاکتەری هێزانەی خۆی بەکاربهێنێت بۆ ئەوەی هەم باشتر دەردەکەوێت و هەم بە قازانجی خەڵکی کوردستان کاربکات
.

ئۆپۆزسیۆن ئالودەیە بەچەند کێشەیەک

***ئایا ئۆپۆزسیۆن لەوڵاتی ئێمەدا پابەند بووە بەیاساو رێسا گشتییەکان تا هێزێک بێت بۆ چارەسەرکردنی کەموکورتییەکان؟**

-بەبڕوای من ئۆپۆزسیۆن لەکوردستاندا ئالودەیە بەچەند کێشەیەک یەکەمیان پێکهاتەی مێژوویی خۆیەتی، ئەگەر بەهێزترین ئۆپۆزسیۆن وەربگرین ئالودەی کێشەی مێژوویی خۆی و پێکهاتەی و شێوازی جیابوونەوەیەتی لەیەکێتیی نیشتمانیی کوردستان، دووەم ئالودەی ئەوەی کە ئۆپۆزسیۆن بوون تەنیا بردنەوەی دەنگ و فیستیڤاڵی کۆکردنەوەی دەنگ نییە، بەڵکو ئێستا لەپەرلەماندا دەردەکەوێت ئۆپۆزسیۆن بەهێندەی حکومەت ئەرکی لەسەر شانەو دەبێت هیلاک بێت، ئالودەی شتێکی تریشە کە ئەویش هەڵبژاردنەکانی داهاتووی عیراقە کەیەکێک لەخەسڵەتە خراپەکانی ئەم هەموو هەڵبژاردنە لەعیراقدا ئەوەیە بەردەوام لەبەردەم هەڵبژاردنداین، وەک هەڵبژاردنی کوردستان، ئەنجومەنی پارێزگاکە ئەمە وادەکات پرۆسەی سیاسی لە وڵاتی ئێمەدا ئالودە بێت بەکەش و هەوای هەڵبژاردنەکان، نموونەیەک بدەم، باوەڕ ناکەم هیچ ئۆپۆزسیۆنێک هەبێت چوار ساڵ تەنیا کاری دژایەتی کردنی حکومەت بێت، بۆیە من پێموایە ئەگەر هەڵبژاردنی 3/7 نەبووایە باوەڕ ناکەم ئۆپۆزسیۆنی کوردستان ئاوا لەحاڵەتی پەسیج بمایەتەوەو ناچار دەبوو دەست و پەنجە لەگەڵ پرۆسەی سیاسی نەرم بکات و لەگەڵ پارتە سیاسییەکان گفتوگۆو دیالۆگ بکات، بەڵام چونکە ئێمە روومان لەهەڵبژاردنی داهاتووی عیراقەو ئەمەش پێویستی بەجۆرێک لەجۆشدانی سیاسی هەیە بەداخەوە هەلومەرجێکی وای دروستکردووە ئۆپۆزسیۆن هەمیشە لەگرژیا بێت و نایەوێت جەمسەرەکانی تێکەڵ بەجەمسەری حکومەت و حزبەکانی تر بکات

کەخاڵی هاوبەش بدۆزنەوە لەپێناو خزمەتکردنی خەڵکی کوردستاندا، بەڵکو دەیانەوێت ئەو جەمسەرگیرییەی کەجیاکردنەوەی خۆیانە لەحکومەت، جیاکردنەوەی گۆڕانە لەیەکێتی دەیانەوێت ئەم حاڵەتی ئامادەباشییە لەحاڵەتی تەوەتوردا بمێنێتەوە بۆ ئەوەی ئەم شەحنە لەپەیوەندییەکاندابمێنێت و سوودی لێوەربگرن بۆ هەڵبژاردنی داهاتوو، بۆیە ئەگەر هەڵبژاردنی داهاتوو نەبووایە بڕوا ناکەم چوار ساڵ ئۆپۆزسیۆن بتوانێت بوون بێت، ئەم تەوەتورە لەگەڵ ئەو باگراوندەی باسمکرد وایکردووە کە ئۆپۆزسیۆن نەتوانێت خاڵی هاوبەش بدۆزێتەوە لەگەڵ نەیارەکانیداو ببێتە ئۆپۆزسیۆنێکی سپی لەچوارچێوەی یاساکاندا.

سروشتێکی ناوچەیی

***پێتوایە ئەمەی باستکرد دوای هەڵبژاردنەکانی پەرلەمانی عیراق جێبەجێی بکات؟**

-ئەمە ئیمکانی هەیە، بەڵام لەهەمانکاتدا ئەگەرێکی ترمان لەپێشە ئەویش هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکانە لەکوردستاندا. ڕەنگە ئەوە بۆخۆی نەبێتە گرفت، چونکە دوو هەڵبژاردن بەسە بۆ ئەوەی حاڵەتی ئەم ئۆپۆزسیۆنە تازەیە ئاسایی ببێتەوە، بەڵام ئێمە ئێستا ڕووبەڕووی گرفتێکی تر دەبینەوە ئەویش ئەوەیە ئۆپۆزسیۆنی گۆڕان لەکوردستاندا سروشتێکی ناوچەیی هەیە، واتە دەرکەوتنێتی لەسلێمانیدا کە ئەم ناوچەیە هەمیشە شوێنێکی بەبزاوت و جوڵەی سیاسی بووە، ئەمە وادەکات بۆ هەڵبژاردنی پارێزگاکان دیسانەوە ئەو شەحنە تەوەتورە بێتەوە کایەی سیاسی، چونکە ئەم ئۆپۆزسیۆنە سلێمانی بەشوێنێک دەزانێت کە دەیەوێت شوێن پێگەی خۆی تیا بەهێز بکات. چونکە تەبیعەتی بزووتنەوەکە وای کردووە ئەوەندەی سەیری سلێمانی بکات بۆ شکاندنی ئیرادەی ململانێ سیاسییەکانی خۆی ئەوەندە سەیری نەکات بۆ بەدەستهێنانی ئەنجومەنی پارێزگاکە کە ئەو ئەنجومەنە حکومەتێکی ناوچەیی پێکدەهێنێت و ئەویش ئامانجەکەی خزمەتکردنە.

کارکردن بەبابەتی ڕەش

بەتێڕوانینی من بزووتنەوەی گۆڕان دوو خەسڵەتی هەیە بۆ مەسەلەی هەڵبژاردن، ئەم بزووتنەوەیە سەیری هەڵبژاردن ناکات کەبۆنەیەکە بۆ بردنەوەی کورسی، بەڵکو بەدوو ئاڕاستە سەیری دەکات.

یەکەمیان بۆ زانینی ئەندازەی شەعبیەتی خۆی و نەیارەکانی. دووەمیش وەک بۆنەیەک بۆ شکاندنی ئیرادەی یەکتر سەیری دەکات، ئەمەش دەگەڕێتەوە بۆ باگراوندی دروستبوونیان کە لەیەکێتی جیابوونەتەوە، بۆیە ئەوەندە چاویان لەیەکێتییە ئەوەندە چاویان لەکۆی پرۆسەی سیاسی کوردستان نییە، ئێمە لەقۆناغێکی گواستنەوەداین بۆیە دەبینین ئەم ئۆپۆزسیۆنە چەند مامەڵە بەبابەتی سپییەوە دەکات، واتە مامەڵە بەیاساو دەستوورەوە دەکات، بەڵام هێشتا ئەو خووەی قۆناغی پێشووتری سیاسەتی کوردستان و عیراقی جێنەهێشتووە کە ئەویش کارکردنە بە بابەتی ڕەش، بۆ نموونە لەپشتەوەبوونی سایتێک کە لەدەرەوەی یاساو ڕێساکانی وڵاتەکەدایەو پەلاماری کۆی بزووتنەوەی سیاسی و کاراکتەرەکانی وڵاتەکە دەدات.

دووەم چەند بایەخ بەهۆڵی ناو پەرلەمان دەدات وەک شوێنێک بۆ نمایشی سیاسی ئەوەندەش بایەخ بەمیدیاکان دەدات بۆ دەرخستنی تواناو وزەی خۆی. واتە چاوی لەوە نییە لەلیژنەکانی پەرلەماندا چی دەکەن بەقەد ئەوەی چاوی لەوەیە خەڵک لەسەر جادەو لەمیدیاکاندا بزانێت ئەمان چی دەکەن و چیان بەدەستەوەیە؟

ئۆپۆزسیۆن لەوڵاتانی تر بۆیە لەجادەیە لەبەرئەوەی ناتوانێت بچێتە ناو جومگەکانی دەسەڵاتدارییەوە، بەڵام هێزێک بە 25 کورسییەوە کە دەیتوانی بەشداری حکومەت بن و دەیتوانی ئۆپۆزسیۆنیش بێت لەناو دەسەڵاتی سیاسییدا، کەچی هێشتا خووە قەدیمییەکە بەری نەداون کەکارکردنە لەسەر جادەو لەسەر عاتیفەی خەڵکی، ئەمەش وەک وتم بەشێکی دەگەڕێتەوە بۆ ئەوەی ئێمە لەبەردەم هەڵبژاردنداین و ئۆپۆزسیۆن پێویستی بەهێشتنەوەی

بارودۆخەکە هەیە بەشێوەیەک تەوەتوری سیاسی هەبێت، خەڵک سەنگەری ئەوان لەلایەنەکانی تری جیابکاتەوە.

*کوردستانی نوێ: ژ: 5097 لە رۆژی 2010/2/11دا.

ستران عەبدوڵڵا: نەوشیروان مستەفا، عەڕابی تێکەڵکردنی حزب و حکومەتە لەنێو سیاسەتی کوردیدا

لەماوەی ڕابردوودا هەندێك کەس و لایەن و ڕۆژنامە لەسەر ئەدائی بەڕێز د.بەرهەم ساڵح و کابینەکەی (ئیدارەی سلێمانی) و چۆنێتی کارکردن و ڕۆڵی بەڕێزیان لە بەغدا، بەشێوەیەکی سەلبی قسەیان کردووە و ڕەخنەیان گرتووە. تۆمەتی ئەوەیان دروستکردووە د.بەرهەم ساڵح بەشێوەیەکی سەرکەوتووانە لەئاستی ئیداری و دیپلۆماسیدا کارەکانی ڕاییی نەکردووە.

بۆ ئەو مەبەستە ڕۆژنامەی ئاسۆ بەپێویستی زانی دیدارێك لەگەڵ ڕۆژنامەنووس ستران عەبدوڵڵا کە لەکابینەکەی د.بەرهەمدا (ئیدارەی سلێمانی) بەڕێوەبەری پەیوەندییە گشتییەکانی حکومەتی هەرێمی کوردستان بووە بکات بەوەی ئاگاداری وردەکارییەکانی کارەکانی حکومەت بووە، بکات.

***لەسەروبەندی پێکهێنانی کابینەی شەشەمی حکومەتی هەرێمی کوردستان دوو بۆچوون و تێڕوانین لەبارەی د.بەهەم ساڵح-ەوە خراوەتەڕوو، هەندێک گەشبینین بەوەی کابینەی شەشەم دەبێتە کابینەی نوێبوونەوە و ئاوەدانی. هەندێکی تریش پێیانوایە د.بەرهەم سەرکەوتوو نابێت، چونکە لەماوەی سەرۆکایەتیکردنیدا لە ئیدارەی سلێمانی سەرکەوتوو نەبووە لەوەی هەرێمێکی خۆشگوزەران پێکەوە بنێت، جەنابتان لەوبارەیەوە چی دەڵێن؟**

- وەک جەنابت باسترکرد لەسەروبەندی پێکهێنانی کابینەکەی د.بەرهەم تاکو ئێستا دوو جۆر هەڵمەت لەبارەیەوە بەڕێوەبرا. هەڵمەتێک بریتی بوو لە ئومێدبەخشین و هەڵچنینی گەشبینی لەسەری. هەڵمەتێکی تریش بەخشینەوەی نائومێدی و نوقڵانە لێدان بۆ سەرنەکەوتنی.

بۆچـوونی یەکەم کە لەلایەن دەسـتیەک لەدەسـتەبژێری سیاسـی و حزبـی و روناکبیری و بەشـێکی زۆری خەڵکـی کوردسـتانەوەیە سـەبارەت بە رابـردووی د.بەرهەمە لە سـەرۆکایەتیکردیی ئیـدارەی سـلێمانیدا لەمـاوەی نێـوان سـاڵی 2001 تـا نیـوەی یەکەمـی 2004، هەروەهـا ئەو مـاوەیەی د.بەرهەم جێگـری سەرۆک وەزیران بوو لە کابینەی د.ئەیاد عەلاوی. واتە ئەوەی کە ئومێدی بە د.بەرهەم هەیە لەسەر بنەمای مێژوویەک ، لەسەر بنەمای مێـژووی کارکردن و ئەزمونێتی کە خەڵکی کوردستان شایەتی بۆ دەدەن. هی دەستەی دووەم کە هەڵمەت دەکەنەسـەر کابینەکەی د.بەرهەم لەپێـشدا هەڵمەتەکەیان دەخستە چوارچێـوەی ئەو هەڵـمەتەی کەدژی یەکێتـی و پـارتی و لیـستی کوردسـتانی و هاوپەیمـانی کوردسـتان هەیـانبوو، لەو چوارچێوەیـدا رەخنەیـان لە کـابینەکەی د.بەرهەم دەگـرت. دیـارە بە درەنـگەوە زانیـان بەشـێکی زۆری ئەو ئومێـدانەی لەسـەر کـابینەکەی د.بەرهەم هەڵچنـراوە بـۆ مێـژووی د.بەرهەم دەگەرێـتەوە لەسـەرۆکایەتیکردنی حکـومەت لە ئیـداری سلێمانی و سـەرکەوتنەکانی تـری لەنــوێنەرایەتیکردنی کــورد لە بەغــدا. بــۆیە ئێــستا دەیانەوێــت شــکڵی هەڵمەتەکەیان لەشکڵێکی گشتی هەڵمەتکردنەوە بۆ سەر سەرکردایەتی سیاسی هەرێمی کوردستان، بۆ سـەر سـەرکردایەتی یەکێتی و پارتی بگۆرن بۆ سـەر شەخسی د.بەرهەم، چونکە ئێستا د.بەرهم سەرمەشقی ئەو موهیمەیە دەکات کە بەرێـوەبردنی کـاری حکـومەتە و ئەوانەی ئۆپۆزسـیۆنن، یـان رەخنەگـرن، ئەزانن د.بەرهەم چانسێکی گەورەیە بۆ هەڵسانەوەیەکی تری ئیدارەی سیاسی لە کوردسـتاندا. بـۆ هەڵـسانەوەیەکی تـری بەرێـوەبردن لە وڵاتـی ئێمەدا. بـۆیە لەماوەی رابردوودا بەشێوەیەکی چڕ هەوڵیاندا کار لەسـەر کەیـسی د.بەرهەم و مێــژووی لەبەرێــوەبردنی حکومەتــدا بــکەن. ئەو مێــژووەی ئەو لای خەڵکــی کوردستان یادگارییەکی شیرینی هەیە و نموونەیەکە بۆ خزمەتکردنی خەڵک و لاکردنەوە لەکێشە و گیروگرفتەکانیان و خاکیبوون. دەیانەوێت لەو مێژووە و لەو نموونە جوانەی حوکمداری بدەن و لەبەرچاوی خەڵکی کوردستانی رەش بکەن، چونکە ئەم مێژووە نزیکە، نەک تەنیا لەیادەورەی یەکێتییەکان، بەڵکو لەیاردەورەی خەڵکی کوردستاندا و لای حزبەکانی تریش مێژووی سەردەمێکی

سەرکەوتووی کەسایەتیەکی سەرکەووتوو و خزمەتگوزارە. کەوا سووری بەر لەشکری ئەم هەڵمەت و جەنگە خاچپەرستانەیە لیستی گۆرانە ، چونکە لیستی گۆران پێیوایە بەدەستبەرکاربوونی کابینەکەی د.بەرهەم حوجەی لاواز بووە لەچەند بوارێکدا: یەکەم: دەیانوت یەکێتی لاواز بووە و حکومەتی پێوەرناگیرێتەوە، بەڵام بینیمان یەکێتی حکومەتی وەرگرتەوە. دووەم: دەیانوت هاوپەیمانی یەکێتی و پارتی بایی ئەوەندە بەهێزنییە کە پارتی تەداولی سوڵتە بکات لەگەڵ یەکێتی و بەشەکەی یەکێتی بۆ حکومداریکردنی کوردستان بداتەوە. سێیەم: دەیانوت یەکێتی غەدر لە سلێمانی دەکات بەوەی سەرۆکی حکومەت لە سلێمانییەکان نابێت، ئەمەش درۆ دەرچوو بەوەی سەرۆکی حکومەت لە سلێمانییە رەسەنەکانیشە. بۆیە ئەمانە هەمووی فاکتەری هێزن بۆ لیستی کوردستانی و یەکێتی و د.بەرهەم و ئێستا لیستی گۆڕان دەیانەوێت لەم فاکتەری هێزانە بدەن و بەبیانووی جۆراوجۆرەوە نابووتی بکەن.

ئۆپۆزسیۆن بەرژەوەندی گشتی لەبەرچاو ناگرێت

***هەردوو لایەنی گەشبین بەحوکمداری و پێشبینیکەر بۆ سەرنەکەوتنی د.بەرهەم، بیرکردنەوەیان لەسەر بنەمای مێژووی حکومەتداری بەڕێزیان بنیاتناوە، بەڕای جەنابت ئەو دوو جۆرە لە بیرکردنەوە کامیان بنەمای لۆژیکی هەیە و پێوەرە بۆ سەرکەوتنی ئەو لەو ئەرکانەی کابینەی شەشەم دەبێت جێبەجێیان بکات؟**

- لایەنی ئۆپۆزسیۆن تەنها بەچاوی تەسکی بەرژەوەندی سیاسی خۆیانەوە سەیری مەسەلەکە دەکات، نەک بەچاوی بەرژەوەندی خەڵکی کوردستانەوە، بەتایبەت لیستی گۆڕان و تارادەیەک یەکگرتووی ئیسلامیش کە لەگەڵ پەیدابوونی لیستی گۆڕان ماوەیەکە کاژی نەرمونیانی فرێداوە ، تەبعەن ئەمانە هەموویان لەچوارچێوەی پرۆسەی دیموکراسیدا ئاساییین کە تۆ قسەبکەیت و رەخنە بگریت، بەڵام شرۆڤەکردنی ئەم ئۆپۆزسیۆنبوونە و ئەندازی ڕەوایی ئەو رەخنانەش دیسانەوە لەچوارچێوەی پرۆسەی دیموکراسی و دەستووردا واریدن. بۆیە کە رەخنە لەم ئەدائە سیاسیە ناجۆرەی یەکگرتوو و لیستی گۆڕان دەگرین لەبەر ئەوەیە ئێمەش حەقی خۆمانە قسەبکەین و رەخنەیان

لێبگرین وەک چۆن ئەوان قسەدەکەن و رەخنەدەگرن. جا ئەم ئۆپۆزسیۆنە دەیەوێت تەئریخی د.بەرهەم لە ئیدارەدانێکی سەرکەوتوو بشێوێنێ و چەواشەکردنی ئەو تەئریخەی گرتۆتە ئەستۆ. بۆیە ئەوانە دەیانەوێت لەو جەماوەرییتی و ناوبانگەی د.بەرهەم بدەن کە لای خەڵکی کوردستان هەیەتی.ئۆپۆزسیۆن دەزانن ئەگەر یەکێتی و پارتی و هاوپەیمانەکانیان بەرژەوەندییەکیان هەبێت لەپشتگیریکردنی د.بەرهەم، ئەوا خەڵکی کوردستان لە سەلیقەی خۆیانەوە و دوور لەبەرژەوەندی تایبەتی سەیری ئەدائی رابردووی دەکەن. بۆیە تەقیمی خەڵکی کوردستان بۆ د.بەرهەم تەقیمێکی بێ بەرژەوەندییە ولیستی گۆرانیش ئیش لەسەر شێواندنی ئەو هەڵسەنگاندنە ئیجابییەی خەڵک دەکەن کە هەڵسەنگاندێکی بێ غەلوغەشە.

جالەبەرئەوە ئیدارەی ئێستای د.بەرهەم مانگێکە دەستبەکار بووە و ناتوانی تەقیمی ئێستای بکەیت و دەبێت بگەرێیتەوە بۆ مێژووی ئەو پیاوە لە ئیدارەدانی حکومەتی هەرێمی کوردستان(ئیداری سلێمانی)، بۆیە برادەرانی لیستی گۆڕان دەیانەوێت ئەو تەئریخە بشێوێنن.

***باست لەوەکرد ئۆپۆزسیۆن لە کلاوڕۆژنەیەکی تەسک و بەرژەوەندی تایبەتەوە بیرکردنەوەکانیان لەسەر د.بەرهەم دەخەنەڕوو، لەکاتێکدا ئەوان ئەم تێهەڵچوونەیان بۆ خەمخۆری لەبەرژەوەندی گشتی و بەرژەوەندی خەڵک دەگەڕێننەوە، پێناسە چییە بۆ بەژەوەندی گشتی بۆ ئەوەی حەقیقەتی بۆچوونەکانمان زیاتر بۆ روون ببێتەوە؟**

-ئێمە دەبێت ئەو هەلومەرجەمان لەبەرچاو بێت کە تیایدا حکومەتەکەی د.بەرهەم دەستبەکاربووە، ئەمە ئەوشتەیە دوا دیداری بەڕێز عەدنان عوسمان پەرلەمانتاری لیستی گۆڕان(ئەگەر بەنموونە وەریبگرین) رەچاوی نەکردووە. ئەو هەلومەرجەی کە تیادا د.بەرهەم کابینەی تێدا ئیستیلام کردووە لەساڵی 2001، کوردستان دوو ئیدارە بووە، سەدام حسێن رووی دەبابەکانی لە سلێمانی و هەولێر بووە، (تەبعەن ئەم شتانە کاک عەدنان لەبیری نییە، چونکە ئەو کاتە ئەو لەدەرەوەی وڵات بووە) گەمارۆی ئابووری لەسەر کوردستان و عیراق بووە و ریگر بووە لەوەی ئەو شتانەی ئێستا گەنجێک لە بازارەکانی

کوردستاندا دەیبینیت، ئەوکاتە هەر وارید نەبووە لە کوردستاندا هەبێت. لەبەر ئەوە یەکێـک لەبنەماکـانی هەڵـسەنگاندنی بـابەتی هێنـانە بەرچـاوی ئەو هەلـومەرجەیە کە تیایـدا کـابینەکەی د.بەرهەم کـاریکردووە. نەک تێروانینـی ئەمـرۆ بەسـەر هەلـومەرجی دوێنیـدا بـسەپێنی. یەکەم شـتی زۆر گرنـگ کە د.بەرهەم لەو هەلومەجەدا کردی رێکخستنی پێدانی مووچەی مانگانەبوو کە بـۆ ئەو کـاتە شـتێکی زۆر جێگـای ستایش وگرنگـی بـوو. خـالێکی جیـوازی تـر ئەوەیە لەماوەی کەمتـر لە دوو ساڵی کابینەکەی د.بەرهەمـدا بەشێکی زۆری کەرتە گرنگەکـانی کـۆمەڵگەی کـوردەواری وەک پەروەردە و تەندروسـتی و ئاسـایش و نـاوخۆ و پێـشمەرگە و یادگـاری شـەهیدان و کەسـوکاری ئەنفالکراوەکـان پەرە بە مـووچە وگوزەرانیـان درا. هەریەکەو بەرێژەیەکـی جیـا. هەردوو تـوێژی پەرەوەردە و تەندروسـتی بـایەخێکی زۆریـان هەبـوو. بـۆیە ئێستاش خەڵک بەتامی ئەو کاتەوە و ئەو دستکەوتانەی کابینەکەی د.بەرهەم توانی تەحقیقی بکات تەقیمی ئەم مەسەلەیە دەکەن . بەچاوی ئەوە وە سەیری نـاکەن کە ئەمـرۆ خواسـتیان چییـە؟ تـۆ باسـی هەرێمێـک دەکەیـت ئـابلۆقەی ئابووری دراوە، ستراتیژیترین پـرۆژە لەوکاتەدا ئیـدامەدانی ژیانی خەڵـک بـووە. نەک مـوزایەدەی دوای نیـشتنەوەی قەیرانـی ئـابلۆقە وگەمـارۆدانی ئـابووری وبازرگانی

کابینەی د.بەرهەم، قۆناغێکی زێڕین بوو

•کەواتە دەتوانێت بەبەراوردی بارودۆخی ئەوکاتە و ئەو پرۆژە و دەستکەوتانەی د.بەرهەم و کابینەکەی بەدەستیانهێنا، بەقۆناغێکی حکومەتداری نموونەیی ناوببرێت یان دابنرێت؟

-بەڵێ دەتوانین، بەڵام من وەکو ئەو بەڕێزانە نامەوێت حەقی کابینەکانی تـر بخـۆم، چـونکە ئەوانـیش بەدەوری خۆیـان خزمەتـی گەورەیـان بەهەرێمـی کوردسـتان کـردووە. بەشـێک لە ئەزمـوونی حکـومڕانی لەهەرێمـی کوردسـتان بەنـــدە بەکـــابینەی یەکەم و دووەم و ســـێیەم و ئەو دەســـتکەوتانەی کە بەدیهاتوون. هەر کابینەیەک لەمنداڵدانی کابینەیەکی تـر لەدایکبـووە، ئێمە کە لەسـەر کـابینەکەی د.بەرهەم قـسە دەکەیـن، چـونکە کـابینەکەی ئەو وەک

ئامانجێک بۆ پێکانی نارەوا لەبەرچاو گیراوە. بە تایبەتی لە راپۆرتەکەی گۆڤاری لڤین کە مانشێت و ناونیشانەکانی بیرورای بەرێز عەدنان عوسمانە کەچی وەک (راستییەک) دەرخواردی خوێنەران دراوە. بیرورای پەرلەمانتارەکەی گۆران وەک بیروراکانی بەندە قابیلی هەڵە وراستییە وئیکتشافێکی رۆژنامەوانیی تێدا نییە تاوەکو راستییەکی رەها مامەڵەی لەگەڵدا بکرێت

پێم وایە لە هەڵسەنگاندنی کابینەی د.بەرهەم دەتوانین رەوتەکەی بکەین بەدوو بەشەوە، بەشێکیان هێشتا سەدام نەرووخاوە و ئەو ئابلۆقەیەی لەسەرە2001-بۆ نیوەی یەکەمی 2003، بەشێکی تریان دوای ئەوە دەستپێدەکات لەساڵی 2003ەوە تا نیوەمی یەکەمی 2004 لە قۆناعی دووەمدا دەست بەدانانی ئەو پرۆژە ستراتیژیانەکرا لە فرۆکەخانەی سلێمانییەوە تا زۆر پرۆژەی تر کە ئێستا قرتێلەکەی دەقرتێنرێ لەسەردەمی د.بەهەمدا بەردی بناغەکەی دانرا. وەختێ کە د.بەرهەم پرۆژەی کردنەوەی فرۆکەخانەی هێنایە ناو شاری سلێمانی، کورد خەیاڵدانی لەسەر فرۆکەخانە تەنها ئەوەبوو کە بۆمبارانت دەکات. ئەمە ئەو شتەیە کە د.بەرهەم لەوتارەکەیدا لەکاتی کردنەوەی فرۆکەخەنەکەدا ئاماژەی بۆکرد: کە ئێمە فرۆکەمان تەنها بۆ کوشتن بینیووە. یەکەم فرۆکە کە دابەزی لە کوردستاندا بۆ ئەو بەرێزانەی کە لەبیریان نییە و ولاتان گەراون، چونکە خۆیان پێداویستییەکانی خەڵکی کوردستان نازانن، ئەوەندە بەسە کە بەبیریان بێنینەوە تا نزیکەی دوو مانگیش کە فرۆکە لە فرۆکەخانەی سلێمانی دەنیشتەوە خەڵکی لەخۆشیدا چەپڵەیان لێدەدا. لە بەرئەوە هەندێک لە رەخنەگرە (پرۆفیشناڵەکانمان) دەنگیان لەتێری دێت، چونکە ئەوانە موعاناتی ئەو کابینەیەیان نەبینییووە و خواست و ویستەکانی خەڵکی کوردستانیان لەبیر نییە لەو مەقتەعە مێژوویيدا ، چونکە ئەوانە هاتوونەتە سەر باسێکی تر کە باسی دوای روخانی سەدام حسێن و هاتنی بەلێشاوی پارەیە بۆ کوردستان. ئەوانە بیروراکانی ئەمرۆی زەمانی تێریان بەسەر دوێنێی گەمارۆدراودا قلْپدەکەنەوە و بۆ مەرامی ئینتخابی دەنگدەری ئەمرۆ فریوەدەدەن و دەخوازن وای تێبگەیەنن سەردەمی ئەوێ رۆژێ وەک ئێستا حکومەت پوشتەوپەرداخ بوو. برا ئێمە باسی زەمانێک

دەکەین کە خەڵک بە دە گەڵا خانوویەکی دەکڕی، تۆ دەزانی زیادکردنی 200 دیناری سویسری وەکو مووچە بۆ کەسوکاری ئەنفالکراوەکان لەو بارودۆخە ناهەموارەدا چی دەستکەوتێکی گەورە بوو و چی پەیوەستبوونێکی رۆحی دروستکرد لەنێوان کەسوکاری ئەنفالکراوەکان و حکومەتدا؟

***بەڵام دەوترێت د.بەرهەم سەرکەوتوو نەبووە لە جیاکردنەوەی ئابووری حزب لە حکومەت و بەشێکی زۆری داهاتی حکومەت چۆتە قورگی حزبەوە؟**

-بێگومان ئەمانە قسەی گشتین نە بەرواری تێدایە ونە رەچاوکردنی هەلومەرجی ئەو کاتەو ئەولەویاتەکانی. من نامەوێت وەک ئەو بەرێزانە هەر لەخۆمەوە رمل لێدەم و لە بەرامبەر قسەی زل و هەر لەخۆوەی هەندێک کەسدا منیش پێچەوانەکەی بڵێمەوە. من بەنموونەوە بۆت باسدەکەم. ئێمە باباسی کارنامەی کابینەکەی د.بەرهەم بکەین (هەرچی د.بەرهەم کردویەتی لە ساڵنامەی حکومەتدایە و لەوێ بڵاوکراوەتەوە و هەر وەزارەتە و بەجیا و چیکردووە و بریاری 986 چیکردووە تێیدا نووسراوە دەتوانم بلێم بەقەدەر ساڵنامەکانی سەردەمی دەوڵەتی عوسمانی ژمارە وداتای تێدایە کە بەتەنها کاری حکومەت نەبووە، بەڵکو هەموو ئەو ئەزموونە سیاسیەی لە کوردستاندا هەبووە تیایدا باسکراوە) کە کارنامەی د.بەرهەم دەستپێدەکات تازە ئاسەوارەکانی شەڕی ناوخۆ سڕاوەتەوە، د.بەرهەم هەنگاوی زۆر گەورەی نا بۆ نزیکبوونەوەی ئیدارەی هەولێر و سلێمانی لەیەکتر. ئێمە باسی ئیدارەیەک دەکەین لەسلێمانی لەژێر دەسەڵاتی یەکێتی نیشتیمانی کوردستاندا و ئیدارەیەک لە هەولێر لەژێر دەسەڵاتی پارتی دیموکراتی کوردستاندا بوو. واتە ئێمە باسی فەترەیەک دەکەین لە هەیمەنەی حزبی کە کەس نەیتوانیووە خۆی لێ دەرباز بکات و کەسیش لەو پاڵەوانانەی ئەمرۆ کە باسی جیاکردنەوەی حزب لە حکومەتیان کردە بیانوو بۆ کەرتکردنی یەکێتی نەک نەیانتوانی جیایبکەنەوە، بەڵکو یەکێکبوون لەبەربەستەکانی ویەکێک بوون لەوانەی گەرمتر لە خەڵکی تر حەزیان لەشەتەکدانی حزب وحکومەت بوو . هەرکەسێک بچێتەوە سەر ئەو موفرەداتە سیاسیانەی د.بەرهەم بەکاریهێناوە

لە دەقی کارنامەکەیدا، ئەو کارنامەیەی کە ئاراستەی جەنابی مام جەلال، سەرۆکی ئەو کاتەی هەرێم (ئیدارەی سلێمانی) کرد، دەرک بەوە دەکات ئەو کارنامەیە موفرەداتی دیاریکراوی تێدایە کە هی ئەدەبیاتی سیاسیی ئەو کاتەیە. کە موفرەداتی دروستکردنی حکومەتێکی ئیدارە مەدەنییە. و هەنگاونانە بۆ ئاشتی و هەنگاونانە بۆ پێشخستنی لایەنی ئابووری کوردستان. ئەولەویاتی ئەوکاتە ئەو ئەولەویاتانە نییە کە ئێستا خەڵک باسیدەکات. بەڕێز عەدنان عوسمان لە دیدارەکەی خۆیدا نارەوایانە دەڵێت د.بەرهەم بەڵێنی شەفافیەتی داوە. د.بەرهەم بەڵێنـــــی شـــــەفافیەتی هەر نەداوە. نەک لەبەرئەوەی لەگەڵ شەفافیەت نییە، بەڵکو لەبەر ئەوەی تا ئەو کاتە ئەم موفرەدەیە ئەسڵەن بەکارنەهاتووە لە ئەدەبیاتی سیاسەتی کوردی و لەنووسراوەکانی دەسەڵاتی سیاسـی کوردسـتاندا. د.بەرهەم کـوری کـۆمەڵگەکەی خـۆیەتی. راسـتە لە ئەمریکاوە گەڕابۆوە، بەڵام موفرەداتێک بەکارناهێنی کە هێشتا وەختی نەهاتووە. ئەم موفرەداتانەی کە ئەمرۆ هەندێک خەڵک بەسەقەتییەوە بەکاری دەهێنێ و کارتەکانی پێ تێکەڵدەکات، بەرهەمی ساڵەکانی دوای روخانی سەدام حسێنە. بەرهەمی ساڵەکانی ئابلۆقەی ئابووری نییە، تۆ باس لە تێکەڵکردنی کام حزب و حکومەت دەکەیت لەکاتێکدا موجمەلی ئیداری سلێمانی ئیدارەی یەکێتی و ئیدارەی هەولێر، ئیدارەی پارتی بووە. حەزەکەم خاڵێکی تری باسبکەم. رەنگە لەکـابینەکەی د.بەرهەمـدا کەمتـرین دەسـتتیوەردانی حـزب هەبووبێـت لەکاروباری حکومەت لەبەر یەک هۆکاری زۆر گرنگ ئەویش: جەنابی مام جەلال کە سکرتێری گشتی یەکێتی نیشتیمانی کوردستانە لەهەمانکاتدا سەرۆکی هەرێمیش بوو، لەبەرئەوە ئەم ئیشکالە هەر لەئارادنەبووە، چونکە ئەوەی وەکو مەرجەعی سیاسیی کە د.بەرهەم ویستوویەتی بۆی بگەڕێتەوە و بۆی گەڕاوتەوە مام جەلالە کە لەو کاتەدا سەرۆکی هەرێم بووە. هەرچوونێکی حکومەت بۆلای مام جەلال چوون بۆ لای سەرۆکی هەرێمێکی دیانپێدانراو لەچوارچێوەی دەرەنجامەکانی هەڵبژاردنی ساڵی 1992دا چوون جا کە مام لە کایەی دەسەڵاتی رەسمیدا بووبێت کێ توانیویەتی دەست لە کاروباری حکومەت وەربدات؟

نابێت دەستەواژەی جیاکردنەوەی حزب و حکومەت لەیەک موفرەدەی لەوێنەی شەفافیەت وەک چۆن لەکتێبەکاندا هەیە وەریبگرین، با باسی ئەو پێشکەوتنە ئابووری و سیاسی و ئیدارییە بکەین کە لەکوردستاندا روویانداوە وردە وردە موفرەداتی نوێ وخواستی نوێی هێناوەتە کایەوە وهیوادارم هەندێک لە پاڵەوانە تەقلیدییەکانی، وەک گروپی ریفۆرم، چیتر سواری شەپۆلی ئەو موفرەدە و خواستە نوێیانە نەبن بۆ درێژەپێدانی تەمەنی سیاسیی خۆیان. بەرێز نەوشیروان مستەفا کە جار بەجار بەدەست پرسیاری لە بابەت(ئەی خۆت بۆ لە هەژدە ساڵی رابردوودا هیچت نەکرد بۆ ئەم شتانەی ئێستا باسی دەکەیت جوابی ئەوەی پێیە (ئەوسا ئەولەویاتەکانمان جیا بوو) بەڵام ئەم موبەریرەی بۆ خەڵکی تر قبوڵ نییە وهەر رێباز وموفرەدەیەکی بە دڵبوو لە فەرهەنگ دەریدەکات و دەڵێ(بۆ واتان نەکرد)؟ لەراستیدا ئاستی ئەو دەستێوەردانانەی کە باسدەکرێت لە کابینەکەی د.بەرهەمدا زۆر زۆر کەمتر بووە لەو دەستێوەردانانەی کە بەرێز نەوشیروان مستەفا سەرکردەی لیستی گۆران کردویەتی دوای ئەوەی کە کابینەکەی د.بەرهەم نەما. کاتێک دیدارەکەی بەرێز عەدنان عوسمانم خوێندەوە لە گۆڤاری لڤیندا وامزانی شەجاعەتی ئەدەبی ئەوەی پەیداکردووە کە باسی مێژووی دەستوەردانی کاک نەوشیروان دەکات لە کاروباری حکومەتدا ، چونکە باسی هەندێک شت دەکات (تێکەڵکردنی حزب و حکومەت) تەنها لە کاک نەوشیروان و هاورێکانی دەوەشێتەوە نەک لە د.بەرهەم. لە راستیدا عەرابی تێکەڵکردنی حزب و حکومەت لەناو سیاسەتی کوردییدا نەوشیروان مستەفایە، چونکە نەوشیروان مستەفا لەدوای ئەوەی دەستی واڵا بوو، دوای ئەوەی جەنابی مام جەلال بوو بەسەرۆک کۆمار و چووە بەغدا، بوو بەجێگری سکرتێری گشتی و سکرتێری گشتی موکەرەر رێک ئەو تێکەڵکردنی حزب و حکومەتی وا زەقکردەوە کە بینای مەکتەبی سیاسی لە قەڵاچۆلانەوە گواستەوە بۆ نێو بینای دائیرەیەکی حکومی کە بینای ئەنجومەنی وەزیران بوو و پێم وایە مولکی پەروەردەیە. یەکێک لە هۆکارەکانی تەقەکردنی (دۆستانە)ی ئەو دەمەی نەوشیروان مستەفا لە د.بەرهەم ئەوەیە کە دەستی کورتکردەوە لەدەستێوەردان

لە کاروبارەکانی حکومەتەکەی و د.بەرهەم بەقەدەر توانای ئەو کاتەی خۆی هەوڵیدا ریگری لێبکات.

د.بەرهەم کەمتــر لە ســاڵێک لە ســایەی نــازونیعمەتی بــودجەی هــاتوو لەبەغدای دوای روخانی رژێمەوە ژیا، چونکە ئەو چووە بەغدا و کابینەیەکی تر هـات و ئەو کـابینەیە لەبەر هەلـومەرجی زاڵبـوونی نەوشـیروان وگـروپەکەی کەوتە ژێر هەیمەنەی زیاتری حزبەوە، بەڵام کام حزب؟ بێگومان ئەو حزبە نا کە مام جەلال سکرتێری گشتییەتی و زۆربەی کات بە حیکمەت وهەیبەتی خۆی لە دەستوەردانی لە کاروباری حکومەت دووری دەخستەوە ، بەڵکو ئەو حـزبەی کە لە غیـابی مـام جەلالـی سـەرۆک کۆمـار وسـەرقاڵی ئەو بە ئەرکە کوردستانیی وعیراقییەکانەوە، نەوشیروان مستەفا هەوڵیدەدا پاوانی بکات. شوکر بۆ خوا سەرکەوتوو نەبوو .

هەموو کەس دەزانێت تەئریخی حکومەتی بچووکراوە، تەئریخی کابینەکەی د.بەرهەم نییە، بەڵکو ئەو تەئریخەیە کە تێیدا کاک نەوشیروان حکومەتەی دەبردە ماڵەکەی خۆی کۆبوونەوەی پێدەکردن و خۆی بوو بووە کولفیکولی حکومەت و ئێستاش کاک عەدنان لەبەر سەرقاڵی بە حکومەتی سێبەرەوە کاتی ئەوەی نییە ئەو مەقتەعە زەمەنییەی هەیمەنەی کاک نەوشیروانمان بۆ هەڵبسەنگێنێ.

بـۆ وەبربیرهێنـانەوەش ئـارەزووی کـاک نەوشـیروان بـۆ کـۆنترۆڵکردنی حزب ئارەزوویەکی دێرینێتی، بەڵام لەبەرئەوەی کاک نەوشیروان نەیتوانی پـرۆژەکەی جێبەجێ بکات و هەڵیگـرت بـۆ کاتێک کە تێایدا د.بەهەم لە حکـومەت نەمـا و دوای ئەوە چیرۆکـی تێکەڵکردنـی حـزب و حکـومەت بەشـێوەیەکی بەرچـاو دەسـتیپێکرد و هەژمـوونی حزبێـک کە نەوشـیروان مـستەفا بڕیـاردەری سـەرەکی بـوو تیایـدا ، بەسـەر حکـومەتی هەرێـمەوە دەرکەوت.

***کەواتە تۆ پێتوایە لیستی گۆڕان کە ئێستا وەک ئۆپۆزسیۆن خۆی دەردەخات لە رابردوودا بەشێک بووە لە هەوڵەکانی حزباندنی حکومەت؟**

-نەک بەشێک بووە، بەڵکو یەکێک بووە لەجێبەجێکارەکانی، ئەگەر خەڵکی تر لە کەم ئەزموونی ئیداری و سیاسییەوە تێکەڵیان کردبێت، ئەوا کاک نەوشیروان بەوپەڕی هۆشیارییەوە، بە دڵوبەگیان ئەم کارەی کرد . سەرکردەکانی لیستی گۆران ئەگەر گلەییەک یان داخێکیان لەدڵدا هەبووبێت لەسەر د.بەرهەم، ئەوە ئەو داخەیە کە د.بەرهەم (بەو لاوازییەی خۆیەوە)کە بەڕێز عەدنان عوسمان باسیدەکات، نەیهێشت ئەوان بۆیان بچێتەسەر بەوەی خۆیان بکەن بەمەرجەع کە حکومەت هەفتانە بێتە بەردەمیان و ئەوان لەجیاتی پەرلەمان موحاسەبەی حکومەت بکەن.

بڕویان بە"پەیمان" نییە

***لەدرەوەی سەرۆکایەتی د.بەرهەم لە هەرێمی کوردستان، گلەیی ئەوە دەکرێت لە بەغداش هیچی وای بۆ کورد نەکردووە لەکاتێکدا بەڕێزیان لە پۆستێکی حەساسدا بوون لە بەغدا و دەیتوانی کاری زۆرباش بۆ هەرێمی کوردستان ئەنجامبدات، ئایا د.بەرهەم کاری کردووە و نایەوێت هەمیشە بەچاوی خەڵکدا بیداتەوە یان تەنها لەسەر ئاستی عیراق کاریکردووە و توانا و دیپلۆماسیەتی خۆی بۆ بەغدا بەکارهێناوە؟**

-یەکێک لەو کێشانەی ئێستا لە کایەی سیاسەتدا دەبینرێت لە هەرێمی کوردستادا ئەوەیە هەرکەسە و بۆخۆی ڕەقەم لێدەدات. بڕۆ سەیری ئەو ژمارە و ئامارانە بکە کە لەو کاتەدا وەک پرۆژە ئەنجامدراون و تەقیمی کابینەکەی د.بەرهەمی پێبکە. بزانە کاک نەوشیروان چەندی بەردەکەوێت و کاک بەرهەمیش چەندی بەردەکەوێت. دەتوان بڵێی د.بەرهەم لە بەغدا هیچی نەکردووە، چونکە ئەوەتانێ دەوڵەتی کوردی دانەمەزراوە، چونکە ئەگەر ئینسان لەروانگەیەکی ئایدۆلۆژییەوە، لەروانگەی ئایدیۆلۆژیای (گەڕی بارە ترێوە) سەیری شتەکان بکات، یەک نەتیجەی دەستدەکەوێت ئەویش ئەوەیە بڵێت: هیچ نەکراوە.

لەراستیدا دەبێت بپرسین د.بەرهەم دەیتوانی چیبکات و نەیکردووە؟ بۆ نموونە جەماعەت دەپرسن د.بەرهەم چی دەورێکی گێرا لە باشکردنی پەیوەندییەکانی نێوان هەولێر و بەغدا؟ باشە ئەی کێبوو ئاوی بە تەنگرەی

خانەقین دا کرد؟ لیستی گۆران چووە بەغدا حەلی کرد؟ بەرێز نەوشیروان مستەفا گردەکەی بەجێهێشت و چووە بەغداو وتی: پێویستە حەلی بکەین و قبوڵ ناکەم لێتان؟

(عەهدی دەولی) کە ئەوانە فشەیان پێدێت، چونکە ئەوان فشەیان بەعەهد و پەیمان دێت، لەو پەیمانە نێو دەوڵەتیەدا 150 دەوڵەت کۆبوونەوە کە تەنانەت دەوڵەتی نەیاری عیراقیشی تێدابوو سەلماندوویانە کە فیدراڵی خیارێکی سیاسی عیراقە، سەلماندوویانە کە مەسەلەی کەرکوک لە چوارچێوەی دەستووری هەمیشەیی عیراقدا حەل بکرێت. ئەمە ئەو عەهدەیە کە ئێستا لەگەڵ هاتنەوەی د.بەرهەم لە بەغدا شۆڤێنییەکان هەوڵدەدەن هەڵیبوەشێننەوە و لەباری ببەن. چونکە هەندێکجار لە غیابدا دەردەکەوێت چی دەکەیت نەک لە حزوردا. تەقینەوە نەبووە لە کەرکوک د.بەرهەم نەچێت بۆ ئەو شارە. د.بەرهەم عەرابی دروستکردنی لیژنەی مادەی 140 بوو. راستە د.بەرهەم جێگری سەرۆک وەزیرانی عیراق بوو، بەڵام وەک سەرۆک وەزیرانی ناوچە ناکۆکی لەسەرەکان بوو، خەڵکی کەرکوک و شەنگار و مەخمور ئەم راستییە باش دەزانن. هەروەها ئەوەش دەزانن ئەوانە کێ بوون بەغدایان بەجێهێشت و حەوسەڵەیان نەبوو ئەرکی سەرشانیان تەواو بکەن، هاتنەوە کوردستان عەجزی خۆیان بە بەیتوبالۆرەی ریفۆرم شاردەوە

کاک عەدنان دەپرسێت دیپلۆماسیەت چییە؟ بێگومان دیپلۆماسیەت هەرچییەک بێت ئەوە نییە کە کاک نەوشیروان خۆی عاجزکرد و گەڕایەوە و لەسەر ناسنامەی سەماحەتی سیستانی خەریک بوو جەنگێکی ناوەختە بۆ کورد بخوڵقێنێ. د.بەرهەم چەندێک کەم ئیشی کردبێت هەر زیاترە لەوەی کاک نەوشیروان لەم چەند ساڵەدا کردوویەتی، زیارترە لەوەی کاک حەمە تۆفیق رەحیم یەکێک لەسەرکردەکانی لیستی گۆڕان لە بەغدا کردوویەتی ئەوکاتەی وەزیری پیشەسازی بوو. بۆ کەرکوک چەندە کەم کرابێت زۆرترە لە سەردانەکانی ئەم چەند ساڵەی کاک نەوشیروان بۆ کەرکوک کە بۆ پرسەیەک، بۆ دوو شیش کەبابی موحسنیش بەو ناوەدا گوزەری نەکرد.

دەپرسم ساڵانە بودجەی کوردستان کێ جێگیری دەکرد؟ هەموو کەسێک دەتوانێت خاوەنداریتی لێبکات، ئەو شۆفێرەی کە پارەکەی هێناوە دەتوانێت بڵێت من کردم. بەڵام خۆ میژوو وا نانووسرێتەوە؟

***یەکێک لەو شتانەی باسدەکرێت ئەوەیە د.بەرهەم لەئێستا و رابردووشدا وەزیرەکانی بەسەردا فەرزکراوە، بۆچی هیچ کات ئەو دەسەڵاتە بە د.بەرهەم نەدراوە خۆی کابینەکەی تەشکیل بکات و کەسانی بەتوانا و لێهاتوو بهێنێتە کابینەکەیەوە؟**

-بێگومان هەموو حکومەتێک بە تەوافوقات تەشکیل دەکرێت و تەنها یەک کەس نییە بڕیار لە پێکهاتەی کابینەی تازە دەدات. دکتۆر بەرهەم لە کوردستان سیاسەت دەکات کە نەوەکو بەریتانیایە هەموو شتێک نۆرماڵ بێت نەوەکو لوبنانیشە حکومەتەکەی نەک تەوافوقێکی ناوخۆیی، بەڵکو تەوافوقێکی ئیقلیمیشی گەرەکە.

دیسان من باسی ساڵی 2001 دەکەم کە حکومەت بەم شێوەیەی ئێستا تەشکیل نەبوو کە ئەوان باسیدەکەن. من دەپرسم کاک نەوشیروان دەستی نەبووە لەدانانی چەند وەزیرێک لە کابینەکەی د.بەرهەمدا لە ساڵی 2001؟ ئەگەر ئەمەی بۆ خەڵکی تر پێ هەڵەیە با خۆی نەیکردبایە. هەروەها باسی ئەوەشدەکرێت د.بەرهەم لەوکاتەدا کابینەکەی خۆی ئیهمالکردووە و لەرێگای دەستەیەکی راوێژکارییەوە کاروبارەکانی حکومەتی بەرێوەبردووە. پیاوێک بتوانێت وەزیرەکانی ئیهمال بکات ناتوانێت دەستی هەبێت لەدانانی وەزیرەکانی کابینەکەیدا؟ بێگومان ئەوانە هیچی راست نیە نە ئەوەی کولەن وەزیرەکانیان بەسەردا سەپاندووە و نە ئەوەش وەزیرەکانی ئیهمالکردووە. نموونەیەکت دەدەمێ لە کابینەی د.بەرهەم لە ئیدارەی سلێمانیدا 3 ئەندامی مەکتەبی سیاسی هەبووە دوای ساڵێک لە بردنەوەی گرەوی سەرکەوتن، بەرێز فەریدوون عەبدولقادر بوو بەوەزیری ناوخۆ و شەخسی خۆی هۆکارەکەشی بۆ ئەوە گەراندەوە کە کابینەی د.بەرهەم کابینەیەکی خۆشەویستە لای خەڵکی کورستان. هەروەها کاک عوسمانی حاجی مەحمود و مامۆستا جەلال جەوهەر کە ئێستا لەسەرکردەکانی لیستی گۆرانن، دوو وەزارەتی گرنگیان پێ بوو، بۆ

رازی بـــوون بەوەی د.بەرهەم ئیهمالیـــان بکـــات و گـــوایە لەرێگـــای ڕاوێژکارەکانییەوە کاروبارەکانی حکومەت بەڕێوەببات؟

تـۆ بـاوەڕ دەکەیـت ئەوانە ئامـادە بـوونە سـەرمایەی ڕەمـزی خۆیـان بـخەنە بـــواری کـــابینەیەکەوە کە ســـەرۆکەکەی وەزیرەکـــانی ئیهمـــال دەکـــات؟ هەریەکەیان لە ماوەی جیادا بوونەتە وەزیـر، بۆ کەسیان یەکترییان ئاگادار نەکردەوە کە نەچنە ئەو حکومەتەی سەرۆکەکەی وەزیرەکانی ئیهمال دەکات وسەرۆکەکەی لاوازە و ناتوانێت ڕێگە لە هەیمەنەی حزب بەسەر حکومەتەوە بگرێت؟ من باوەڕ ناکەم ئەو بەڕێزانە بەو تەعـریفەی کاک عەدنان عوسمان ڕازی بـن کە هەیـبەت و مێـژووی سیاســی خۆیـان لە کابینەیەکـدا خەرج کردووە ئەو هەموو خراپەکاریانەی کردووە کە لە ڤیندا باس کراوە!

*